

148/24
I S S E A E
O M E R I
L I B R I

XXIII.

Raphaële Regio Volaterrano
interprete.

*

Eiusdem Batrachomyomachia, Aldo Manutio: &
Hymni Deorum, Iodoco Velaræo interpretib.
Item, Herodoti Halicarnassei libellus de uita Ho-
meri, per Conradum Hereſbachium latinitate
donatus.

COMITE FORTVNA.

LVGDVNI APVD SEB.
GRYPHIVM,
1541.

B.A.R.
I
43861

R A P H A E L

V S V O L A T E R R A

Paulo Maphæo Volaterran.
genero salutem.

HOMERVM laudare seu
mi Paule Oeni, funem torquere
uel cedere nebulas fuerit: quòd i
autoritate famæ radices propurgan
eum uel mille quotidie Zoili nihil atterant, nihil e
ornent amatores, cum quæ singulis insunt, in eodem c
fluant accruatim: classica, tubæ, tibiæ, plectræ, fistulæ, &
quæ his cõueniunt modulamina. Quadrigis inuectus (nã
& equis poëtarum ingenia comparantur) per confrago=
sa & ardua ruit, dum bella, deos, heroas, iras ciet, acuit,
Celetem agit, singularia certamina, iurgia, uerborũ con=
tentiones exprimens. Asturcone per plana tollutim spa=
tiatur, multa ociose, molli alioqui dulciq; carmine modu=
lans, sæpe digrediens, nuptias, amores, amicitias conci=
lians: multa in cõcionibus deliberans. Canterio uilioreq;
iumento quisquiliæ & rerum minimarum descriptiones
curiosius persequitur. Pedibus insuper astrictus ut orator
fluit: rursus aperte uagans, ænigmati interdum & ocio=
sa oratione tẽpestiuus apparet. Verbis omnimodus, præ=
sertim Ionicus, sententijs illustris: ceteræ uerò artes ac
discipline attentè legentibus facile deprehenduntur, ut
nihil sit in rebus, cui uersus Homericus non accommode=
tur. Quamobrem ob dapile in eo promptarium, centũ ab
antiquis taxatur metaphoris, oceanus, equus durateus,
uirga acherontea, Aethiopica trapeza, cornu Amaltheæ,
hortus Alcinoius, poëtarum tripos, musarum manteon,

Et si quid est simile, unde uiri in utraq; lingua lauda-
 tissimi ambitiosius eum iactare, & in ore, manibusq; cō-
 tinuò habere sunt soliti. Ego uero ex eius rhapsodia O-
 dyssæam mihi uertendā sumpsi, quòd ad mores animumq;
 excolendum non minus quàm ad eloquendum facere ui-
 deretur, proposito nobis Vlyssæ patientiæ lege, ut ait
 Horatius ad M. Lollium, & ille quidem ex nostris Basi-
 lius Magnus, quid profint poëtæ ostendens, hanc ex o-
 mnibus potissimū iuuentuti ex ea causa commendat. Vi-
 rum perfectum effingere quærit, si quid supra historiam
 est commentus, haud aliter quàm Xenophon ducem ab-
 solutum in sua Pædia, & Plato in Politicis rempubl. de-
 niq; Stoici per sua dogmata sapientem penitus circun-
 scribunt. Prosam elegi orationem, Vallam ante me imita-
 tus, qui Iliada sic uertit, ut opus integrum in hoc genere
 nostris traderetur: simulq; quòd non satis uenuste hic au-
 tor aliter cōuertatur, nec priorum aliquis tentauerit: cum
 ob angustiores carminis leges apud nos, qui musas coli-
 mus seueriores, arduum sit fidem cum elegantia coniun-
 gere. Huc accedit modus diuersus, in quo si carmen car-
 mini, aut uerbum uerbo reddatur, uidebis (inquit Hiero-
 nymus noster) ordinem ridiculum, & poëtam eloquentis-
 simum uix loquentem. Breuior etiam sum illo, quòd epi-
 theta penè innumerabilia, & apud eum sæpe repetita, &
 quasi perpetua, omiserim: quæ apposita ut ei decori
 sunt, sic fastidium nostris pariunt, & floccidam reddere
 uidentur orationem. Nec tamen ignorandum, breuiiores
 longe huius operis quàm Iliados esse libros. Interposui
 & carmina quædam diuersis in locis ut illustrioribus, si-
 mulq; ut à nostris suppilata manifestarem, & ut editio
 tanquam fecta corona uarietate plus gratiæ foret habi-

tura. Hanc itaq; tibi legendam mitto simul cum tribus Iliades libris, quos dudum iunior carmine qualicunque conuerti, à ueteribus illis magnopere laudatos. Primum, ob uariam procerum disceptationem, in qua decorum illud poëticum maxime ostenditur, dum ordo quilibet hominum suas partes tuetur & perficit. Secundum, ob catalogum nudum quidem, ac sola nomenclatura occupatum, ac propterea uersu duriusculo salebrosoq; : attamen ob locorū ducumq; descriptionē admodum utilem. Notum uerò, ob oratoriam facultatem in triumuirorum legatione, Quintiliano maxime commendatum. Quæ quidem omnia in primis ut frugifera, & ad grauiores disciplinas instrumēta magis quàm ut Latina pensitabis, mox de fide iudicaturus, cum in ea lingua in cuius nunc studio totus es, tuo modo profeceris: nam in ea ita breuiter profecisti, ut non solum æquipares numeris, sed & arte magistrum. Quòd si eadem tanti autoris ceruici minime respondentia tibi uidebuntur, si alia non recipitur causa, mihi ut malo Græco, nec Latino ualde bono potius, quàm poëtæ patiar ascribi. Tuum tamen fuerit (quando te ob singulare ingenium, egregiosq; mores, ex omni iuuentute, ac ex tuis Ricobaldis, generum familie nostræ asciui) meæ similiter in hoc uicarium succedere diligentia, & meliora quandoq; facere tanto facilius, quanto emendare pleraq; promptius est, quàm de nouo condere: ac propaginare, quàm nouellare: aut partes in edificio recōcinare, quàm fundamēta iacere. Ego autem ex his non sum, qui literarum annonam flagellent, cum mea minime uæneant. Quare iacturā facile sustinebo: nec me propterea poenitebit, hæc obiter ocij saltem uitandi gratia edidisse cui placuerint: non edidisse rursus, cui non placuerint.

ODYSSEAE

HOMERI, PER R A

PHAELEM REGIVM

Volaterranum uersæ,

Liber I.

ARGVMENT. LIB. I.

Deorum concio fit, de Vlyſſe Ithacam mittēdo ex insula Calypſo.
Poſt hæc Minerua Menti regi Taphiorū aſſimilata, Telemacho ap-
paret, cuius adhortatione ac mutua colloctione ille excitatur, ut Py-
lum primo ad Neſtorem, deinde Spartam ad Menelaum pro patre
inquirendo proficiſcatur. iubet domo procos excedere Telemachus.
Verū ab illis nihilo minus insolenter conuiuantibus ſpretus, ple-
nus curarum it dormitum, miniſtra nutrice,

IC MIHI muſa uirum, ca-
ptæ poſt tempora Troiæ
Qui mores hominum multorum
uidit & urbes:
Multa quoque & ponto paſſus,
dum naufragus errat,
Vt ſibi, tum ſocijs uitam ſeruaret
in alto.

Non tamen hos cupiens fato deprompſit acerbo,
Ob ſcelus admiſſum extinctos, auſumq; malignum:
Qui fame compulſi, ſolis rapuere iuuenços,
Stulti, ex quo reditum ad patrias deus abſtulit oras.
Horum itaq; exitium memora mihi muſa canenti.

Omnes igitur Græci, qui ex bello primū, deinde ex maris
naufragio ſuperſtites, duram ſortem uitauere, domi iam
erant: ſolum Vlyſſem reditu coniugeq; carentem, nym-
pha dia Calypſo uirum habere cupiens, in caua ſpelunca
aa 3 retinebat.

retinebat. Cum uero tempus uenit uoluentibus annis, hūc
 Parcæ redire domum atq; Ithacam decreuere, ubi tamen
 unā cum sibi delectis certamina fugiturus non erat. Quā-
 obrem dij omnes eius fatum miserati præter Neptunum
 fuere. Is ei longo tempore infensus, reditum uotumq; ne-
 gabat: tunc uero ad Aethiopas procul existentes secesse-
 rat. Hi nanq; extremi hominum sunt, bisariam diuisi: He-
 sperij quidem alij, alij orientales. Hic ille & taurorum &
 agnorum hecatomba cultus conuiujs aderat letus. At
 reliqui dij Iouis in excelsis ædibus conuenerunt: inter quos
 ipse pater deū atq; hominum Iupiter Aegisthi casus ab
 Oreste interfecti reminiscens, sic est exorsus:

Iouis uerba in
 deorū cōcilio.

O facinus, mortale genus nos numina primum

Incusat, causamq; putat, fontemq; malorum

Quæ ueniunt: sua sed percunt ob facta nefanda,

Cum præter fatum sibi sponte incommoda quærant.

Sicuti nunc Aegisthus Atridæ coniuge potitur, ab eo in
 reditu trucidati, quanquam exitij sui non ignarus. nam
 Mercurium cum monitum misimus, ut à matrimonio hu-
 iuscemodi pariter & à uiri cæde abstineret, quoniam
 Orestes quā primum pubesceret, & amore terræ pa-
 triæ caperetur, statim ulturus esset. Hoc nuncio Mercu-
 rius minime profecit, neq; illius animum quanquam sa-
 piens mutauit. Nunc uero ille cumulatissime pœnas o-
 mnium dedit. Cui Minerva, O pater, inquit, summe, nem-
 pe ille merito interijt exitio, quod utinam sortiatur qui-
 cunque talia perpetrabit.

Minerva pro
 Vlyssæ interce-
 dit.

Sed me sollicitat miseri nunc casus Vlyssis,

Qui procul à patria magnos iam sustinet æstus

In pelagi medio, qua totum in parte uidetur,

Insula conspicitur, nigris circumdata lymphis:

Arboribusq;

Arboribusq; oblecta domus, quam filia diri

Atlantis Circe retinet, maria alta tuentis.

Hic fluctus celsas (mirum) super ipse columnas,

Tellurem, pariterq; omnem prospectat olympum.

Huius itaque filia illum cohibet miserum, continuoq; &

mollibus & blandis demulcet uerbis, ut Ithacæ obliui-

scatur. At Vlysses fumum è sua terra exeuntem cupiens,

mortem optat. An tibi curæ non est charum caput ò ge-

nitor? Non ne & ille apud Argæorum naues in bello

Troiano grata tibi sacra obtulit? Cur tot afficis eum do-

loribus Iupiter? At ille, Quodnam, inquit, nata uerbum

tibi excidit? quonam modo Vlyssis obliuiscar, qui men-

te quidem cæteris præstat mortalibus, sacraq; dijs rite

exhibuit? Sed Neptunus continuo Cyclopi sui incom-

modi iratus reminiscitur, cui alterum lumen ademūt. Is

Polyphemus est, cuius potentia maxima supra Cyclo-

pes omneis erat, quem Nympha Phorcynis marini regis

filia, Neptuno in cauis compressa speluncis peperit. Ex

illo igitur Neptunus non quidem eum percutit, uerum à

patria procul dispergendo amouit. Sed iam nos omnes

unà cogitemus, quonam modo redire queat. Ipse nanq;

iram leniet: neque enim inuitis omnibus dijs solus pote-

rit aduersus contendere. Cui Minerua: Si quidem hoc o-

mnibus gratum dijs, ut redeat Vlysses domum, Mercu-

curiū in insulam Ogygiam propere mittamus, ut Nym-

phæ celeriter nostrum referat consilium, ac eū redire per-

mittat. Ego uero Ithacam obiter contendā, ut Vlyssis fi-

lium impellam, uinq; illi tribuam, ut uocatis in concione

Achæis, procos omneis minis absterreat: qui cōtinuo oues

bouesq; pingues mactantes, rem illius absument: eundem

quoq; Spartam & Pylum ad inquirendū patrem mittam,

44 4 sicubi

Iupiter Minervæ.

sicubi gentium audiuerit, uel certe ut laudem inter homines ex hoc consequatur. Sic dicens, pulchris pedibus calceos aureos & immortales aptauit, qui illam supra pontum supraq; terram uento agitante tulerunt. Validam deinde hastam acuto munitam ferro corripit: hac heroum turmas, quibus est irata, perdomat. Igitur è summo ruens cœlo ad populum Ithacensem, in uestibulo domus Vlyssis constitit, Menti Taphiorum regi assimulata, procos offendit ante fores animum talis ludendo recreantes, ac thoris ex boum tergoribus quas ipsi mactauerant, insidentes. Præcones autem ac seduli ministri uinum illis simul & aquam in crateribus miscebant. Alij uero spongijs mensas tergebant parabantq; , tum carnes plurimas incidebant. Hanc igitur longe prior Telemachus uidit, sedebat enim inter procos animo perturbatus, ac cogitans si quo modo pater ueniens procorum stragem in ædibus ederet: ipse honorem assequeretur, suumq; quiete possideret. Hæc itaq; meditans Mineruam conspexit: statimq; consurgens, in uestibulum auersus ijt, indignatus hospitē apud fores diu consistere. Propinquansq; , dextera illam simulq; hastam prendit, ac ultro cōpellans ait, Salue hospes, sede iuxta nos, deinde ubi cœnaueris quid tibi opus loquere. Sic dicens præit, illa subsequitur: qui ubi intra domum fuere, hastam ante omnia Telemachus apud longam columnā intra armarium, ubi multæ aliæ Vlyssis, posuit. Ipsam uero Mineruam in throno ducens statuit: stragulumq; tenue uarioq; opere laboratum substrauit. Scabellum insuper pedibus submisit. Iuxtaq; ipse sedem separatim à procis admodum pulchram posuit, ne hospes ob tumultum proteruis hominibus commixtus minus cœnaret, & ut illum cōmodius de patris reditu percontaretur.

Minerua Mētis regis habitum mentita, à Telemacho hospitio excipit.

Proci Penelope.

contaretur. Post hæc famula gutturnium cum opistodæcho aureo super lebetem argenteum ad lauandum effudit, iuxtaq; cōcinnam parauit mensam, proma sedula panem ac cibos plurimos præsentibus gratificando apposuit. Chironomon carniū omnigenū repositoria manu sublata, aureaq; item pocula, præco frequenter ipsis uina fundebat. Post hæc ingressi proci ordine in sedibus ac thoris constiterē, quibus præcones aquas multas fundere: panem famulæ canistris expediunt. Illi paratis cibus manus iniecere. Iuuenes crateras statuūt, & uina coronant. Ast ubi cibi & potus cōpressus amor, proci quibus alia curæ erant, cantum saltationemq; (quæ conuiuij sunt appendices) celebrant. Præco Phemio cantori citharam in manu dedit, qui coactus iuxta procos assedit, cantumq; prosequēbatur. Interea Telemachus Mineruam alloquitur, propè caput inclinans ne alij audirent, Dilecte hospes, si non ægre fers quæ dico, his curæ sunt hæc & cithara & cantus, quòd impune rem uiri edant illius, cuius alba ossa aut in terra iacentia inhumata pluuia inundante putrescunt, aut certe in mari fluctus euomit. Si illum Ithacam redeuntem uiderent, omnes cursu pedibus leuiore, quàm auro uesteq; ditiores esse cuperent. Nunc uero quando is periit, nulla nobis spes amplius. Sed agendum, dic mihi uerc, cuias es? unde gentium? ubi tibi patria & parentes? in qua naui uenisti? quomodo te nautæ Ithacam duxere? quinam esse se gloriantur? Non equidè te pedibus uenisse puto. Hoc item uere narra ut sciam, annuper ad me uenisti, uel patrius es hospes, quoniam ille libenter cum hominibus conuersabatur, quamobrè multi domum nostram petiere. Cui Minerua, Tibi ego hæc uerareferam, Mentēs Achilai filius esse gloriōr, qui apud

Phemius cantor.

Telemachi & Mineruæ hospitis colloquium.

Taphios regno, nunc hic simul cum naui et socijs descē-
 di, per alienas tendens gentes ad urbem Temesam æris
 gratia, ferrumq; mecum fero. Nauis mea hic in agro se-
 paratim à ciuitate in portu fluenti, sub nemoroso nouali
 constitit. Hospites uero inter nos patrij gloriamur esse.
 Ab initio siquidem senem Lærtē adiens interroga, quē
 in urbem non uenire dicunt, sed separatim in agro dege-
 re cum uetula ministra, quæ illi cibum ac potum apponit.
 Ipse membra labore exercet, repens continuo per loca
 confita & uincta: Nunc ego ueni. Patrem uero tuum di-
 cunt peregre esse, dij illum per itinera exagitant, non ad-
 huc perijt, sed uiuus in mari apud insulam circumfluam
 continetur, ab agrestibusq; & duris prohibetur homini-
 bus, qui illum inuitum retinent. Sed ego, qui nec uates
 sum neq; augurij sciens, nunc tibi uaticinor, quod & dij
 in animum induxere, quodq; et euenturum spero, ut non
 diu Vlysses procul à patria erit, non si ferrea uincula ha-
 beret. Nam cum magna sit præditus arte, excogitabit o-
 mnino quemadmodum redeat. Tu uero rursus dic, si ex
 ipso Vlysse natus es. nam ei uehementer & corpore &
 oculis similis uideris. Etenim frequenter simul conueni-
 mus priusquā ad Troiā iret. Hic et alij Argæi fortes na-
 uem conscenderunt. Ex illo neq; ego amplius Vlyssē,
 neq; itē ille me uidit. Huic Telemachus, Nempe (inquit)
 uera tibi referam. Mater enim me illius dicit esse, attamen
 ego nescio. Nondum enim aliquis suum ipse nouit geni-
 torem. Vtinam ego fortunati uiri alicuius filius fuissē,
 quem suis in possessionibus senectus inueniret. Nunc uero
 filiū me esse dicunt illius, qui miserrimus est omnium homi-
 num. Non equidē, Minerva inquit, te genere ignobilem
 postea dij fecere, quādo te talem Penelope genuit. Sed itē
 dic

Vix suus cuiq;
 not' est pater.

dic mihi, quod hoc conuiuiū? qui conuentus hic est? quid-
nam agis, conuiuium an nuptias? quoniam hæc symbola
non sunt. O quàm impudenter hi uidentur tuis in ædibus
uesci: quicūq; profecto sapit, atq; superueniens hæc pro-
bra appexerit, magnopere succenseret. Ad hæc Tele-
machus, Hospes, inquit, quando hæc interrogas et uesti-
gas, hæc domus felix & integra omnino debuerat esse, ut
etiam ille peregre erat: nunc aliter dii uoluere, male cogi-
tantes, qui illū præter cæteros mortales perditum ac mi-
serum fecerunt. Neque ego tanto premerer dolore, si
apud Troiam ab inimicis unā cum socijs interfectus fuisset, uel etiam in amicorum nauibus bello confecto: tunc et
Panachæi tumultum ei excitassent, & inde gloria ingens
filio prouenisset. Nunc Harpyiæ illum inglorium eri-
puere: abiit ignoratus inauditusq; mihi, unde dolorē ani-
mo meo non mediocrem reliquit. Sed non solum illum lu-
geo, uerum & alia mihi dii mala intulere. Quot enim ui-
ri optimates in Dulichio & Samo & Zacyntho, quot uē
apud Ithacā dominantur, tot meæ matris connubia pe-
tunt, meamq; domum continuo absument. At illa nec ne-
gat matrimonium, neque constituere potest. Illi obiter
rem dissipant meam: nec mora, quin & me funditus ipsum
euertant. Proh facinus, inquit Minerua, quàm tibi opus
Vlyssæ, qui in procos impudentes manus iniiciat. Si enim
nunc ueniens ille in domus primis foribus consistat, ga-
leam & scutum simul & hastas duas habens: talis in-
quam esset, qualem ego ab initio cognoui in nostra do-
mo bibentem atque gaudentem, præterea ex Ephyro ue-
nientem ab illo Mermeris filio. illuc enim cū naui profec-
tus erat, pharmacū queritans quod sagittas ueneno in-
ficeret, sed ille negauit, quòd deos ultores uereretur. de-
dit attamen

Minervæ con-
filium.

dit attamen pater meus, qui cum magnopere diligebat. Talis igitur si ille existeret cum procis cōgrediēs, omnes proculdubio citò perirent, amarasq; degustarēt nuptias. Sed profecto hæc in deorum sunt uoluntate ac precibus, si rediens domum uindicabit an contrà. Te uero interea meditari iubeo, quonam modo procos ex ædibus pellas. Nunc itaq; aduerte, mea q; cura uerba: cras in concionem Achæos heroas cōuoca, cunctos alloquere, dij testes sint, procos quidē diuīfos ad illorū habitationes redire iube. Mater autem, si animus est ei nubere, rursus in patris sui domum redeat. Ille nanq; & cōiugium & dotem, aliāq; multa, ut par est erga filiam pater, parabit. Tibi uero ipsi diligenter quid sis acturus monstrabo, si tamen obtemperabis. Nauē quæ sit optima, cum uiginti remigibus apta, cum hac deinde abi de patre inuestigatum, si quis usquā mortalium tibi dicat, uel fama ex Ioue audias, qui maxime fert hominibus gloriam. Primum quidem Pylum proficiscere, ac Nestorem percontare. Inde uero Spartam ad Menelaum, qui ultimus Achæorum redijt. Si quidem patris uitam & reditum audiueris, nempe quāquam in anxietate animi annum totum tolerabis. Si uero extinctum intellexeris, redibis protinus in patriam, ac ei sepulchrum excitabis: iustaq; funeri de more, aliāq; quā multa, quæ matrē uiro tribuere fas est, curabis. Vbi uero hæc absolueris, tecum cogita quomodo procos in ædibus interficias, siue dolo, siue manifeste. Nec enim te oportet infantiam uereri, quòd non talis existas. An non audis qualem Orestes iuuenis gloriam est affecutus præter omneis mortales, quòd Aegisthum uirum dolosum patris interfectorem trucidauerit? Itaque dilecte fili ut te magnum pulchrumq; aspicio, fortis eris, ut de te posterorum aliquis bene

bene loquatur. Nunc ego ad nauem sociosq; ibo, qui me præstolari nimis ægre ferunt. Tibi demum ipse sis curæ, & ad ea quæ dixi, animū aduerte. Cui Telemachus, Hospes, inquit, hæc nempe ut prudens pater filio narras, nec eorum ego unquam obliuiscar. Sed rogo quāquam festinas, aliquantulum supersede, ut letus gaudensq; ex me munus pulchrum honestumq; habeas, ac preciosum mei apud te monumentum sit, quale hospes hospiti charo dare solet. Nec me o charum caput, inquit Minerva, retine nunc iter spectantem. Donum enim quodcunq; dare cupis, rursus huc redeunti mihi dabis, domum uti feram: ac quo pulchrius erit, eo dignius reddenda uice. His dictis, ut auis anopæa euolando disparuit. Telemacho autem & robur & audaciam addidit, patrisq; ei memoriam magis quàm antea, desideriumq; reliquit, nam & animo obstupuit, putauitq; nihilominus esse decum. Statim itaq; ad procos abiit, inter quos sedentes audientesq; diuinus poëta canebat Achæorum dirum reditum, quem ex Troia Pallas mandauit. Huius Penelope cantum ex superiore thalamo audiens, animoq; condens, ex scalis descendit protinus altis, non sola, sed duabus comitata ministris, ac frontem uincta pulcherrimo ornatu, uersus procos contedit, apudq; aulæ limen constitit, ancillis ex utroque latere assistantibus, mox lachrymans cantorem alloquitur, Phemio, multa quidē homines mulcētia nosti, facta uidelicet mortalium ac deorum quæ canunt poëta. Tu inter hos consistens nunc cantas, his tacite obiter uinum potantibus, desine quæso ab hoc cātu acerbo, qui meum sollicitat pectus, quoniam me dolor occupat immensus ob mei memoriam uiri, cuius gloria per Græciam ac medium Argos latè uagatur. Cui Telemachus, Mater, inquit mater, quid inuides

Penelope Phemio.

Telemachus Penelope matris.

inuides aut ægre fers musicum hūc? delectare in his quæ mens ei suggerit, non enim cantores in causa, sed Iupiter, qui hominibus inuentionem subministrat, ac cuilibet quam uult materiam ad dicendum præbet: quamobrem non ægrè ferendum aut succensendum, Danaū calamitatem cantu recenseri. Nam eum præcipue cantum homines laudant, qui ex his quæ nouissime contigerunt, maxime constat. Animus igitur tuus audiat, nec audire horrescat. Non enim solus Vlysses apud Troiam periit, multi nanque alij interierunt. Verum tu in æcum melius ibis ad opera tua obeunda, telam, columq; , similiter & ancillas idem facere iube. Consilium sermoq; uiris omnibus curæ fuerit, mihi præsertim, cuius donū est imperium. Illa uero admirans, filijq; uerbum prudens animo considerans, se rursus in æcum recepit: ac in thalamum cum ancillis ascendens, Vlyssē uirum suum amantiſsimū flebat, donec dulcem oculis soporem Minerva immisit. Post hæc proci iam inter se per ædes fremebant, lectis quiescere cupientes, quibus Telemachus ait: Proci matris meæ, immensa contumelia uiri, nunc quādo licet, in epulis collemur: clamor absistat ac murmur. Nam profecto pulchrum, hunc poëtam dijs cantu similem audire. Cras cum primum illuxerit, omnes in concionem uenientes sedebimus, ut uobis edicam: ex ædibus meis exite, alias curate epulas, alias possessiones edite, domos mutando: si autem hoc uobis melius uidetur esse, unius hominis rem impune perdere, perditē ego deū fidē clamabo testaborq;: si uices operū puniendas dabunt, impune deinceps et uos intra has ædeis peribitis. Sic ait. At illi labra mordicus tenentes, Telemachū admirabantur, ut qui audacter locutus esset. Cui Antinous, Telemache, inquit, dij profecto te magnum

Telemachus
procos iubet do-
mo excedere.

Antinous Te-
lemachos.

magnum oratorem ac grandiloquum esse docuerunt, ne te propterea Ithacæ Iupiter regem constituat, quod tuo generi patrium est. Excipiens Telemachus, Antinoë, inquit, siquidem admiraris quodcumq; dico, & hoc uelim ex Ioue habere. an malum in hominibus id esse dicis? non profecto malum aliquod est imperare. Imperans enim & domi auctior, & honore sublimior est. Sed Ithacæ nempe & iuuenes & senes existunt uiri principes, quorum forte aliquis postquam extinctus est Ulysses, hoc habeat. Ego tamen meæ simulq; seruorum quos Ulysses in prædam tulit, dominus ero. Cui Eurymachus Polybi filius respondens, ait, Telemache, hæc in deorum sunt uoluntate, quisquis Achæorum Ithacæ regnabit: tu nihilo minus possessionibus ac ædibus Ulyssis succedes: neque enim uir ueniret aliquis qui hæc abs te inuito per uim auferret aut eriperet. Sed his missis, uolo te uir optime de hoc hospite interrogare, unde is est uir, ex qua se dicit esse terra, ubi eius genus & patria? fert ne tibi de patre tuo nuncium, an sui usus gratia aliquid expetens huc uenit? quali assurgens indole ingreditur? neque cognosci sustinuit. non enim aspectu ignauus uidetur. Cui Telemachus, Eurymache, inquit, patris mei aduentus spes perijt. itaque nuncium eius, etiam si ueniret, non facile credam, neque de uaticinio curo, si quem forte mater mea accersens percontaretur. Hospes hic meus paternus ex Tapho est, Mentem Achilai filium, qui Taphijs imperat, se dicit esse. Hæc Telemachus ait, animo tamen deum esse arbitrabatur. Proci autem in saltationem & cantum iucundum conuersi, usq; ad diei serū sunt gauisi: dormitum inde se quisq; in domum suam recepit. Telemachus item multa secū animo uersans, cubitum in thalamum altissimum

Eurymachus
Telemacho.

Telemachus
Eurymacho.

Euryclea nu-
trix.

num celebriq; in loco ædificatū uenit, cui Euryclea pro-
uida arduas præferebat faces. Hanc Opis Pisenoridis
filiam in prima existentem pubertate, Laërtes de suo ui-
ginti boum precio emit, ac honore parē uxori domi ha-
buit. Hæc itaq; faces ferebat, Telemachūq; præter cæte-
ras famulas diligebat, ac tātillū nutricrat. Ille fores tha-
lami impulit, in molliq; cōsedit lecto: pulchrā deinde ex-
uēs tunicā, uetulæ in manibus dat: quā illa ordine plicās
aptansq;, palo iuxta cubile suspēdit. Postremo è thalamo
egrediēs, fores anulo ostij argēteo contraxit, loro deinde
clauē deducta occlusit. Hic ille nocte tota solo opertus am-
phimallo, iter, quod ei Minerua dixerat, animo uoluebat.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I-

B E R I I.

A R G V M E N T. L I B. I I.

Conuocata Telemachus cōcione, nunciat procis suum ex Ulyssis
domo discessum, & acceptis ab Euryclea itinere necessarijs, à Miner-
ua uero so. ijs & naue, soluit sole iam occidente.

V M primū effulsit roseis aurora qua-
drigis.

Continuo è stratis proles consurgit V-
lyssis.

Induit & uestes, humeroq; accommodat
ensem.

Mollia dein pedibus formosis uincula nectit.

Parq; deo egrediens thalamo, præconibus omneis

Concilio cogant extemplo mandat Achæos.

Ipse quoq; ingentem properabat ab ædibus hastam

Corripiciens:

Conuocantur
Achæi.

Corripiens:geminiq; canes comitantur euntem.

Cumq; illi mirum Pallas ueneranda decorem

Præberet,populus uenientem suspicit omnis,

Inq; throno patrio ueteres cessere sedenti.

Inter quos heros Aegyptius loqui cœpit, qui ob senectam Heros Aegyptius.

incuruus erat, quatuorq; habuit filios, quorum unus An-

tiphus,uir fortis,inter socios Vlyssis ad Troiam nauiga-

uit, & ultimus eorum quos Polyphemus in spelunca de-

uorauit. Alius item Eurynomus inter procos uersabatur.

Duo item reliqui artem continuo exercebāt paternam. Is

igitur heros, domestici luctus non immemor, sic mœstus

cœpit: Audite quod dicam Ithacenses, nunquam in cōci-

lium aut cōcionem conuenimus ex illo, quo Vlysses cum

nauib; discessit: nunc autem quis ita repente nos excita-

uit? quæ necessitas aliquem impulit uel iuuenum seu senū,

qui forte primus audiuerit reuertētis exercitus nuncium,

nobisq; referre manifestò, uel certe publicum aliud dicere

cōmemorareq; uelit? Bonus enim mihi uidetur esse ac pla-

ne profecturus, cui in primis bonum quod animo tentat,

autore deo bene euenerit. Sic ait. Telemachus uero ob ho-

norem famamq; gaudebat, quòd nunquam in eum diē cō-

sederit, aut in cōcione aliquid dicere tentauerit. Itaq; cō-

surgens in medium, sceptrum sumpsit, ei à præcone Pise-

nore uiro prudente allatū: deinde in senem conuersus, ait:

O senex, is qui populum excitauit in concionem, nō lon-

ge abest. ipse quoq; nosse posses. dolor enim me cogit. ne-

que (ut ais) redeuntis exercitus nuncium, aut aliquod pu-

blicum quod uobis referam, primus audiui: sed meū ipsius

damnum, quòd bifariam meam inuasit domum. Primum

quidem, quòd parentem amisi, qui & uobis uti mītis pa-

ter olim imperabat. Alterum malum nunc longe maius,

b b

quòd

quòd domum omnem funditus uastabit substantiamq; dissipet. Proci nanq; filij magnorum uirorum, matrē meā inuitam sibi expetunt: continuoq; patris eius Icarij domū adire student, ut ipse filiam illi quē maluerit ac magis dilexerit, cum dote locet. Meā insuper domū quotidie frequentant: boues, oues, capras pingues matantes, epulantur: uinumq; nigrum potant: multa quoq; absumuntur: nec ullus adest qualis noster Vlysses, huic pesti repellendæ idoneus. Nos enim minime apti, cum simus imbelles ac uiriū indociles. Quòd si uires adessent, iniuriam profecto propulsarem. Non enim toleranda perpetratur, nec pulchre mea absumitur domus. uosmet obiurgari ac reprehēdi patimini, uicinos circa incolētes ueremini, deorum formidate iram, ne mala uidentes facta, uos euertant. Quæso per Iouem sanctumq; fas, quod hominum cōcilia & soluit & constituit, patimini, meq; tantum finite misero luctu consumi, si nunquam pater meus optimus Achæos odio persequens incommodis affecerit: his me munerate malis, iniqua perpetrantes, aliosq; incitantes. Mihi uero utile satis fuerit, si mea bona prouētusq; edēdo absumpseritis: quādoq; profecto ex his ultio erit, ac per urbem res uerbo repetemus, donec omnia reddantur. Nunc autem meum animum frustra dolore afficitis. Sic iratus ac lachrymans ait, sceptrumq; protinus in terram proiecit, ex quo populum omnem misericordia cepit. Cumq; tacerēt omnes, nemoq; illius duris respondere uerbis auderet, solus Antinous sic cœpit: Telemache, superbe admodum locutus es, comprime fastiū. quid ais? nos uituperas, ignominiaq; notans afficis? Proci nanque quos accusas, in causa tibi non existūt, sed mater tua charissima, quæ astutia dolisq; utitur. Tertius enim annus est ac propè iam quartus, ex quo

Achæorum

Antinoi respō.
sio.

Achæorū animos spe cōtinua nutrit, ac uiro cuiuslibet nū-
 cios mittens pollicetur, alia tamē mente uersat. Dolū item Penelopes ex-
 alium excogitauit, magnam ac tenuem in ædibus telā cō- gaprocos do-
 texens, nobis clare dixit: Iuuenes proci mei, quādo Vlyss=
 es extinctus est, meum coniugiū tantisper expectate, do-
 nec telam absoluiam. Lærti heroi seni socero meo, ut cum
 eum mori contingat, uestem habeat funebrem, ne qua mi-
 hi Achæarum fœminarū succenseat, si is qui multa possi-
 det, sine tunica iaceat. Sic ait. Ilico nobis animus persua-
 sus. Hæc itaq; illi interdū telam ingentē texebat, noctibus
 uero accensis luminibus dissoluebat. Trienniū itaq; dolo
 transegit. Vbi autē quartus uenit annus, tēpusq; instaret,
 tunc ex illius fœminis quædam, quæ probe rem nouerat,
 Hanc, ait, inuenimus telam iam absolutam, quam perfecit
 inuita, dissoluentē. Tibi igitur proci sic se excusant ac re-
 spondēt, uti planē tecum mente consideres, noscant item
 omnes Achæi. matrem tuā abs te mitte, iubeq; nubere cui
 pater ipsius iusserit, & ei placuerit. Quod si forte longo
 tempore Achæos hoc modo deluserit, quamuis animo sa-
 piat, operaq; Palladis omnia norit, mente insuper sobria
 sit ita, ut nulla priorum Achæarum laudatarum, neq; Ty-
 ro, neq; Alcmenæ, neq; Mycænæ sit, & sagacitate & pru-
 dētia similis fuerit, attamē in hoc minime sapit. Nam tan-
 diu hi tuam ederint substantiam, quandiu hæc illa mente
 fuerit, quam dii nunc eius infixerunt pectori: quæ quan-
 quam ei in gloriam cedit, attamen tibi longe amissi patri-
 monij desiderium facit: scitoq; nos propterea ad pristinas
 artes ac negocia non prius redituros, quā hæc, cui sibi
 uidebitur, nupserit. Cui Telemachus, Antinoë, ait, mihi Telemachus
 quidem matrē domo emittere nō licet, eam quæ me pepe- Antinoë,
 rit & nutriit. Meus nanq; pater peregre hinc in aliqua
 bb 2 terra

terra aut uiuit, aut extinctus est, ex quo durum mihi fuerit Icario multa reddere, si eam remittam. Deinde ex patre meo, si uiuit, multa patiar: ex deo item: cum ea siquidē discedens furijs incēsa, iras mihi imprecabitur, unde odiū mihi ex hominibus prouenerit. Itaq; tuam sententiam minime sequar. Quōd si uester in me animus iratus est, hinc meis aedibus abite, alia uobis querite conuiuia, alias opes, domos mutando absumite. Si autem uobis potius uidetur ac melius, unius uiri impune rem perdere, perditē ego enim deos continuo clamabo, ut si Iupiter meritum factis exitium dederit, impune & uos intra meas aedēs perea-

Augurium,

tis. Sic dicente Telemacho, Iupiter ex alto montis uertice aquilas binas aduolare iussit: quæ simul iunctæ uento impellente alisq; micantibus, ubi in mediam prouenerūt cōcionem, ueluti in alas quatientes in omnium capita irrue-runt, perniciē intentātes, ac ora ceruicesq; unguibus appetentes: post hæc statim dextrorsus abeuntes, per habitacula ciuitatēq; corū euolauerunt. Quod illi aspicientes exhorruerunt, ac quod postea eis euenit, animo sunt omīnati: quos inter Aliberses Mastoris filius (is enim solus in his agnoscendis ac turbæ prædicendis præstabat, quæ ad augurium prosperaq; signa spectarent) sic ait: Audite quæso Ithacenses quæcunq; dixero, procis hæc prodigia minantur, quibus magnam prædicam calamitatē. Ulysses enim nō procul à suis charissimis abest, fatumq; ac cædem omnibus his inferet. Insuper & ciuibus & alijs qui Ithacam incolunt, magnum erit malum: quapropter cēseo ut prius quanā uia id ualeamus euitare, excogitemus, quod erit longe melius. Non enim ignarus, sed sciens uaticinor. Nam et ipsi Ulyssi cuncta existimo quæ secū tulit periisse, ut ei prædiximus, cum Argæi, cum quibus ipse profectus

Aliberses
uates.

Huius est Ilium, perierunt, multa uidelicet cum passurū ma-
 la, sociosq; amissurū, ac anno tandē uicesimo ignotum in
 patriā rediturū: quæ omnia nūc euenerūt. Ad hæc Eury-
 machus Polybi filius, O senex, ait, abi nunc domum, tuis Eurymachus
uaticinium ab
dicat.
 hæc uaticinare filijs, ne quid in posterum mali patiantur.
 Hæc autē ego lōge ac tu melius auguror. Aues nāq; mul-
 tæ sub solis radijs discurrunt, neq; omnes faustæ. Ex quo
 Ulysses hinc procul periit, cum quo simul tu quoq; per-
 ire debueras. Non enim tot amplius nobis mala prædica-
 res, neq; Telemachū iratū sic persuadendo tibi concilia-
 res, tuæ domui donū aliquod expectans, si tamē per illum
 licebit. Verum hæc tibi dico quæ et euenient, si tu, qui ue-
 tera multaq; noscis, iuuenē hunc uerbis accēderis, ut pro-
 pterea spiritus assumat, ipsi in primis incōmodū erit: ni-
 hil projecto egeris horū gratia quæ dixisti. Tibi nos hæc
 pœnam quam animis quorundā intentare uideris, procul-
 dubio infligemus. Telemachum ego sic in omnibus fide-
 liter admonebo: Matrē suam ad domum patris iubeat di-
 scedere. Ille & nuptias & dotem, et demū quæcunq; pa-
 trē erga charā filiā decet, facile ordinabit. Nam Achæos
 ego nunquam desituros aliter puto à persequendo optā-
 doq; ipsius coniugio, quòd nullū iam metuant aut curant.
 Non Telemachum, quāuis loquacem minacemq;, non
 itē uaticinia tua senex, quæ sine fine iactas, ex quibus tu
 potius odium sustinebis. Nam sic opes Telemachi magis
 absumētur, dū Achæi matris expectant nuptias. nos quo-
 que inter nos propterea de uirtute ac meritis quotidie cō-
 tendimus, nec alias tentamus conditiones, quæ forte sin-
 gulis cōuenirēt. Huic Telemachus, Eurymache, inquit, et Telemachus
proci.
 uos alij illustres proci, hæc ego uos non amplius rogo aut
 hortor, quæ iam & dii & omnes nōrūt Achæi: tantū mihi
 bb 3 nauem

nauem præbete celerem ac comites uiginti, qui mihi nauigando utrinq; iter secent. Spartam ac Pylū petam, patris mei peregrinātis reditum inuestigās, si quis mihi mortaliū referre habeat, uel famā aliquo modo ex Ioue audiuerim, quæ maxime fert mortalibus gloriā. si quidem eius uitā et reditum intelligam, annū profecto in peregrinatione & miseria sustinebo. Si uero extinctum esse accipiam, in patriam reuertens, tumulū ei excitabo: iustaq; funeri, ac alia quæ deceant curabo, simulq; matrem uiro nuptui tradā. Sic igitur locutus cōsedit. Mentor uero qui Vlyssis fuerat socius, cuiq; discedēs ille curam domus totius mandauit, et ut seni obtemperaret, firmāq; omnia ac integra custodiret, tunc exurgens sic exorsus est: Audite Ithacēses quæcunq; dixero. Nullus deinceps rex sceptrū tenens, placabilis mitis uē existat, neq; animo sibi æqua decētiaq; proponat, sed durus immitisq; ac alijs incōmodus. Heu quā nullus meminit Vlyssis, populorū quibus imperauit, quā dulcis existeret pater. At ego minime inuido, cū aspicio procos hos talia indigna animo insolenti perpetrare: suorum enim caputū periculo domum Vlyssis deuorant, quem minime rediturum affirmant. Sed & reliquo succenseo populo, quonam modo silentes sedetis omnes, nec uerbis resistentes, multi cum sitis, paucos procos coërcetis? Cui Liocritus Euenoris filius respondens, Mētor, inquit, iurgator, stulteq; animo, quid ais? nos adhortaris desistere? Durum profecto certare cum his, qui & uiri sunt & plures, præsertim circa epulas occupatos. Si quidē Vlysses ipse superueniens, procos in suis ædibus comedentes expellere tentauerit, uxor propterea minime letabitur, quāquam magnopere aduētum eius desiderat, cum ipsius indecens fatum secutura sit, si cum pluribus ille certauerit.

Mentor Telemachum tueri studet.

Liocritus Mētori.

rit. Quapropter haud recte locutus es, sed & uos turbæ ad officium artesq; uestras iam discedite. Telemacho autem & Mentor & Alitherses iter suadent. Hi nanq; ab initio patrij sunt socij. Verum ego existimo, si apud Ithacæ aliquandiu resederit, nunciū de patre audiet, ex quo hac uia forte supersedebit. His dictis, statim concilium misit. At illi huc illuc sparsi, quisq; domum properauit. Proci uero in Ulyssis domū se receperunt. Telemachus autem separatim ad maris tendens littus, ac manus aqua marina lauans, Mineruam talibus precatur: Audi, quæso, me dea, quæ hesternæ die meam petijsti domum, & me nauis iussisti pontum ingredi, ac de reditu patris mei diu absentis sciscitatum ire. Achæi præsertim proci hæc omnia assumunt. Sic orantem, illa Mentori corpore & uoce assimilata, compellans sic alloquitur: Telemache, non ad extremum ignauus eris neq; amens. Si enim patris tui robur & uirtus in te fuerit, qualis erat ille ad aliquid re ac uerbis obcundum, sic tu negotium quod dico perficies: neq; in posterum uia frustra tibi aut pœnitenda erit. Si autem illius ac Penelopes proles non existis, quæ tentas minime te sperauerim perfecturum.

Telemachus
Mineruam pre-
catur.

Minerva sub
Mentoris per-
sona iter pro-
perarehorta-
tur.

Pauci nam similes patribus nascuntur honestis,

Peiores longe ueniunt pars maxima semper.

Sed quando non ignauus successor neq; stultus es, non itē omnino Ulyssis te indoles deseruit, spes est te opera hæc in futurum obire. Quamobrē nunc procorū & cōsiliū & sententiā mitte, quando nec prudentes neq; iusti sunt, neq; item mortē fatumq; suum, quod propediem instans, omneis est perditurum, facile norunt. Tibi autē uia quam animo uoluis, nō proculaberit. Ego uero tibi socius pater nus adero, qui nauē tibi celerē parabo, sequarq; quocūq;

bb 4 ieris.

ieris. Tu tantum nunc domum propera ac procis fac uerba, para uiaticum, uasibus omnia congere necessaria: uinum in amphoris, farinamq; hominum substantiã in pelibus densis: ego interim in populo socios uoluntarios colligam. Sunt nanq; naues multæ nouæ ac ueteres in litore Ithacēsi, quarum ego unam quæ optima uidebitur, deligā: hanc instructā magnū in pelagus deducemus. His ab illa monitis Telemachus nō amplius moratus, ubi deam audiuit, ē uestigio domum cōcitatus properat, ubi procos iniquos in aulā hædos suosq; edentes offendit. Inter quos Antinous ridens aduersus iuit, blandeq; manu salutans ac uerbis compellās, ait: Facunde Telemache, impetum cōpesce, neu aliquod pectore uerbum opus ue meditare, uerū ede atq; bibe sicuti prius. Achæi nanque cuncta hæc quæ poscis, affatim ministrabūt, & nauem & lectos remiges, ut Pylum celeriter eas sciscitatum de fama patris. Cui Telemachus, Non est, inquit, cur cum insolentibus proteruisq; uobis ego mitis epuler, aut unā gaudeam. an non satis antehac mea multa bona possessionesq; o proci consumpsistis: tunc enim paruus admodū eram, nunc grandis factus, aliorum ausculto sermonibus. percontor. mihi animus propemodum est auctus. tentabo uos in malam deducere sortem, uel Pylum petens, aut apud hunc populū. ibo quidē, nec uanum (puto) iter quod prædico, erit. Etenim mercator, non nauis aut remigum rector fio, quemadmodum uobis potius est uisum. Dixit, & ab Antinoi manu manū facile distraxit. Proci autē reliqui circa epulas occupati erant, uerbisq; sic obmurmurabant atq; carpebāt: Non dubium quin Telemachus nobis mortem meditetur. uel ex Pylo fortes uiros, uel ex Sparta ducet, quando uelox grauisq; uidetur discessus. seu forte Ephyram contendet,

Antinous Te-
lemacho.

Respondet Te-
lemachus.

Cailla proco-
rum in nauiga-
tuum Telega-
chum.

det, huberem admodū terrā, ut hinc uenena præparet, ac cibarijs hordeoq; misceat, ut nos de medio tollat. Alius itē iuuenū superborū sic aiebat: Quis nouit si forte hic nauē soluens ac longe peragrans à domesticis, erret uelut Vlysses ac pereat? sic laborē nobis augebit, quòd possessiones inter nos diuidemus. Domum uero eius matri dabimus, ac illi cuicunq; nupserit. Sic inter eos cauillabantur. At Telemachus in patris thalamū excelsū ascendit, ubi aurum æsq; aceruatum iacebat. Insuper uestes in oculis cōditæ, oleūq; satis odoratū, aderant. Parte alia dolia uini dulcis ac ueteris, diuinum intus potum habentia, ordine usq; ad murum continuabant, si quando Vlysses post multos labores rediret, ordinata. Hic bifores ianua, pulchrè compactæ ceciderant. quapropter Euryclea Opis Pisenoridis filia, quæ proma erat, sedulò diebus ac noctibus custos assidebat, omniāq; ingenti solertia seruabat. Hanc Telemachus in thalamum compellans, his uerbis alloquitur: Chara nutrix, agedū uinū mihi in amphoris hauri, quod dulcius fuerit, post illud tibi seruātū, Vlyssi misero, quādo uti putas, ex erroribus redierit, duodecim uino dolia implebis, eaq; clausa operculis aptabis. Deinde farinā in culleis ex pelle consutis mihi promes, uiginti sanè mensuras molitæ farinæ, quales ipsa sola nosti: simulq; omnia congregata existant. Cras enim sole occidente soluā, quamprimū mater in thalamū superiorē se receperit cubitum. Spartā igitur ibo Pylumq;, chari genitoris reditum percontatus. Sic ait. at nutrix lachrymans talibus respondet: Quid o charissime nate in mentem nunc tibi uenit? quò uis ire? tantum ne telluris solus obire dilectusq;? Vlysses quidem longe à patria, fortasse in ignota patria periit. Deinde hic in te proci mala cogitabūt ut dolo pereas, ex quo hæc tua

Telemachus
Eurycleæ nutri-
trici,

Euryclea respō-
det,

inter se diuidēt. Quare si sapiſ, hic cum tuis quieſces: nec
 in pōto errare te oportet, ubi mala multa ſubibis. Cui Te
 lemachus, Bono ſis, inquit, animo nutritrix, quōd non ſine
 deo hoc meum conſilium exiſtat, ſed iura matri te nihil di
 cturam ante undecimum duodecimumꝰue diem, ſeu prius
 quā appuſum me audiat atq; deſideret, ne corpus for
 moſum lachrymis corrumpat. Ad hæc illa ſtatim magno
 decorum iureiurādo iurauit: quo factō, uinum in ampho
 ras hauſit, farinaq; quantū opus culleos ex pelle conſutos
 impleuit. At Telemachus inde domū proficiſcitur, procos
 allocuturus. Minerua interea ipſi Telemacho aſſimilata,
 urbem totam pererrat, ſocios nauales hortatur, ut ueſperi
 apud nauem conueniant iubet. Sol interim occidit, um
 bræq; uias omneis occupant. Tunc nauem ad mare tra
 xit, ac arma cunctamq; ſupelleſtilem in ea poſuit, quæ na
 ues ferre ſolent, eamq; in extrema portus parte ſtatuit, cir
 cæq; ſocij aderant congregati, quos omnis dea eſt adhor
 tata. Hæc illa cum egiſſet, tum ad domū properat Ulyſſis,
 ubi procis finē bibēdi poſuit: dulcē deinde ſomnū iniecit,
 quo iam grauatis pocula è manibus excidebant. Itaq; non
 diu morati, domum quiſque per urbem repetit, cubitumq;
 ſe recepit. Eadem inſuper Mentori aſſimilata, Telemachū
 ex ædibus regijs ad ſe compellat: Telemache, inquit, iam
 ſocij nauales remos accincti, uti ſoluas expectant. Itaque
 iam eamus, ne mora diu ſimus itineri. Sic ait. ſtatimq; pri
 ma uiam ingreſſa eſt, ille ſubſequitur. Vbi uero ad mare
 peruenerunt, ſocios præſtolātes offenderunt, quibus Te
 lemachus ait: Venite fidiſſimi, cibaria neceſſariaq; nauī
 imponamus, iam domu congregata ſunt omnia. Mater e
 nim mea, ceteræq; ſamulæ hæc ignorant præter unā. Sic
 dicens præit, illi ſubſequuntur: cunctaq; ſimul ferentes, ut
 erat

Solatur
 Telemachus
 Eurycleam,

Minerue ſoli
 citudo,

Telemachus
 ſocijs,

erat iussum, naui imposuere. Post hæc Telemachus ratem conscendit. Minerua deinde clauum tenens, in puppi sedet, illeq; item iuxta. ambo autem oram soluerunt. Postremo reliqui transtris ordine confederunt, quibus dea Zephyrum prosperum quidem flatum immisit. Telemachus uero socios arma expedire iussit. illi obtemperantes statim malum abiegnum media in naui erigentes statuere, inferiusq; basim rudentibus alligauere. Vela deinde alba tractis rudentibus pandunt, turgent media flatibus. fluctus circa carinam euntem obmurmurant, quæ uiam feliciter secans, percurrit undas. Armis demum naui alligatis, crateras statuunt & uina coronant, libantq; dijs immortalibus, ac primum Mineruæ. Nocte igitur tota usq; ad auroram in itinere fuerunt.

Nauigatores

ODYSSEAE HO-

MERICAE LIB.

BER III.

ARGUMENT. LIB. III.

Telemachum unâ cum Minerua uenientem Nestor excepit hospitio, quibus ea quæ Græcis euenerunt è Troia redeuntibus enarrat, percontansq; de procis, & audiens Mineruam esse absentem, ei sacrificat. Telemachus uero aurum accipiens, unâ cum Pisistrato illius filio Spartam contendit. Nocte autem superueniente, apud Dioclem Pheris diuertunt.

OL maris interea exurgit pulcherri-
mus undis,
Coelicolis terras'que iubar laturus in o-
mneis.

Pars Pylon accedunt, præclaram Nes-
toris urbem,

Pars

Pars tibi nigrantes maſtant Neptune iuuenços,
 Accincti, ſtatuuntq; nouem per littora ſedes
 Cuilibet, & totidem tauros poſuere ſacrantes.
 Ac quinquageni reſidebant ordine nautæ.
 Viſcera mox pandunt, Neptune cætera torrent.
 Aſt alij rectà ducunt ad littora nauem,
 Vela legunt, dulci demum potiuntur arena.
 Telemachus mox deſcendit, cui diua Minerua
 Dux erat, ac illum ſic eſt aſſata uerentem:

Minerua Te-
 lemacho.

Telemachus
 Mineruæ.

Recipiuntur
 hoſpitio.

Piſſirati erga
 peregrinos hu-
 manitas.

Telemache, non opus uerecundia uel tantulum. Hac enim
 de cauſa pontum nauigaſti, ut de patre ubi terrarum ſit,
 aut quod ſatum ſit ſortitus percõteris. Nunc age rectà ad
 Neſtorem contende, ut ſi quod in ſenis pectore conſilium
 latet, illum obſecra ut uera reſerat. à mendacio proſecto
 procul eſt, cum magnopere ſapiat. Cui ille, Mentor, in-
 quit, quonam modo ipſum percontabor? nondum in uer-
 bis cultus, aut in dicendo exercitatus. Pudor præterea ho-
 minem iuuenem ſenem interrogare. At illa, Telemache, in-
 quit, alia quidem in pectore tibi mens, alia uero tibi deus
 ſuggeret ac monſtrabit. Non enim te ut fruſtra dijsq; in-
 uitis, natum ac nutritum exiſtimo. Sic dicens, prima uiam
 arripuit, ille ſubſequitur. Ad hominum tandem Pyliorum
 frequentiam ſedesq; perueniunt. Hic Neſtor cum alijs cõ-
 ſidebat. Circà uero ſocij conuiuium parantes carnes aſſa-
 bant. Alij uerubus trementia figunt. Qui cum primũ ad-
 uenas conſpexere, conſertim omnes obuiam procedentes,
 dextris conſalutaucere, deinde ſedere iuſſerunt. Primus Piſi-
 ſtratus accedens, amborum manum prehendit, menſæq;
 iuxta adhibuit, ac in mollibus puluillis ſupra maris arenas
 inter Thraſymedẽ patrũ, patrẽq; Neſtorẽ locauit, par-
 tesq; uiſcerum appoſuit, uinum præterea in aurea patera
 fudit.

fudit. Deinde uerens Mineruam multis alloquitur: Liba
 hospes regi Neptune, quo iuuante hic uenientes in has
 epulas incidistis. At postquam libaueris ac uoueris uti sis
 est, da huic item alteri paterā pariter ut bibat. Nā et hūc
 puto deos oportere orare, cum omnes homines dijs indi-
 geant. Verum quòd iunior sit & mihi coæuus, tibi primū
 aureū poculū dabo. Sic ait, ac manibus pateram uini dul-
 cis præbuit. At Minerva ex hominis æquitate ac sapiētia
 gaudebat, quòd ei primū paterā dedisset, statimq; Neptu-
 num orauit: Audi Neptune, inquit, nobis uolentibus sis
 propitius, & quæ peto perfice. Nestori primum ac filijs
 gloriam tribue, deinde alijs Pylijs omnibus inclytæ hec-
 tombæ præmiū gratum. Da deniq; Telemacho mihiq; ea
 exequi, quorū gratia huc applicuimus. Vbi autē hæc ora-
 uit, ac cuncta ex ordine perfecit, Telemacho pateram ut
 ipse similiter oraret, præbuit. At illi quos supra memora-
 ui circa Nestorem esse, postquam carnes assauere ac exi-
 gue eripuerunt, in partes diuiserunt, postremo comederunt.
 Postquam uero potus cibiq; compressa libido, Nestor sic
 cœpit: Nunc demum pulchrius hospites percontari quinā
 sint, quādo ex cibo sunt exhilarati. Hospites, cuiates estis?
 quò per liquidas uias tenditis? an ob usum aliquem, uel po-
 tius frustra errantes, ueluti prædones per mare currētes,
 mortis periculum adeuntes, ut alijs incommodum ferant?
 Cui Telemachus sapiens fidensq; animi (nam Minerva ei
 audaciam dederat, ut de absente patre prōpte interroga-
 ret) sic respōdit: O Nestor, ingens Achæorum gloria, ro-
 gas unde sumus? Ego uero dicam: nos ex Ithaca huc naui
 aduecti sumus. causa est nequaquā publica, sed priuata, pa-
 tris mei Ulyssis famā uenio sciscitatū sicubi audiuerō: quē
 quandoq; dicunt tecum petentem Troianorū urbem ex-
 pugnas-
 se.

Nestor aduentis

Respondet Te-
lemachus.

pugnasse. Alios quidē omneis quot cū illis pugnauere, quā in parte quilibet perierit, audiuius : illius tantū fatū inauditū ac indeprehēsū Iupiter esse uoluit. Nullus enim manifestō dicere potuit, ubi gētū extinctus fuerit, siue in terra ab hominibus iniquis deprehēsus, siue in mari inter fluctus Amphitrites. Huius igitur rei gratia tua nunc genua peto, si uolueris, illius fatum miserabile referas, sicubi tuis oculis uideris, seu ex aliquo errāte forte quicquā de illo, quē profecto miserū genuit mater, audiueris. Ne, quæso, me uerere mœstū reddere, aut mei misericordia desiste: sed oro dic ordine, sicubi uideris, si meus unq̃ pater Vlysses uerbo tibi uel opera gratus fuit in populo Troiano, ubi multa simul passi estis incōmoda. Horū igitur nūc reminiscere, ueraq̃ mihi fare. Huic cōtrā Nestor, O' nate, inquit, postquā laborū meministi, quos Achæi apud Troiā uiribus exerciti tolerauimus, si quidem omnia narrauero quæ in nauibus errantes circa prædam, ubi Achilles dux erat, uel quanta circa ædes Priami pugnādo gessimus, ubi tot fortes ceciderunt, ubi item Ajax fortissimus iacuit, ubi Achilles, ubi Patroclus, ubi denique meus filius charissimus Antilochus in pugna simili et cursu præstantissimus, ac alia quidem multa in his passi sumus, quis omnia sermone prosequeretur? Nō profecto, si annis quinq; sex'ue dicendo perseuerares, nunquam quot mala sunt passi Achæi, referre poteris, uerum tristitia prius affectus, in tuā patriam reuertaris. Annis nouem circa Troiam omnibus insistēdo dolis mala struximus, uix tandem Iupiter finem dedit. Nullus hic ingenio consilio'ue Vlyssi equiparari ualuit, quòd dolis omnibus cæteros antecelleret ille pater tuus, si uerē illius es proles. nam similitudinem eius quandam præ te ferre uideris ex ipso ornatu decoreq; uerborum.

Nestor Tele-
macho.

De Græcorū
dissidio.

rum. Nullum enim diceres iuniorē tam apto decoroq; lo-
qui sermone. Hic igitur ego & Vlysses dum simul era-
mus, nunquam in concionibus aut consilijs diuisi animo
aut sententia fuimus: sed unam ambo mentem retinentes,
Argæis in medium quod optimum factu esset, consuleba-
mus. At postquam Priami ciuitatem expugnauius, na-
uesq; conscendimus, deus Achæos dispersit. Tunc Iupi-
ter animo perniciosum ipsis reditum excogitauit, quod
minime sapientes, minimeq; iusti essent omnes. quamobrē
multi ex ipsis exitu malo perierūt ob Palladis iram, quæ
inter Atridas fratres discordiam posuit. Ex quo illi in
colloquium omneis conuocârunt Achæos, sole iam occi-
dente, non quidem ordine, nam & uino grauati de rebus
consultaturi uenerunt, quarum gratia congregati erant.
hic Menclaus in primis iubet omnes per latum mare redi-
tum spectare, ac domus reminisci. at Agamēnoni nequa-
quam sentētia placuit. Cupiebat enim populū retinere, ac
sacras facere hecatōbas, ut Minervæ irā placaret: stultus,
qui nō uidebat id nō posse persuadere. Nō enim deorū im-
mortaliū mēs aut cōsiliū facile mutatur. Dū igitur duris
inter se fratres uerbis contendunt, Achæi uoce frementes
magna, simulq; discordes, bifariā sentētij diuisi sunt. No-
cte quidē ea dormiuimus, dura mētibus inter nos uoluen-
tes. Iupiter insuper incōmodū parabat. Mane quidē na-
ues in mare traximus, bonaq; ac mulieres imposuimus.
Pars nostrū dimidia, sese cōtinētes cū Agamēnone remā-
serunt. pars altera per pontū dei munere quietū uelociter
adnauigātes, peruenimus in Tenedum, ubi sacra dijs fe-
cimus, domum redeuntes. Iupiter autem animo sæuus redi-
tum minime permittebat, qui secundā rursus inter nos cō-
tentionem excitauit. nam qui cum Vlysse erāt, iterū nauē
ascen-

ascendentes, ad Agamemnonem retro redierunt. At ego cum uolentibus nauibus, quæ me sequebantur, fugi, quòd multa nouerim quæ deus meditabatur. Fugit & strenuus Tydei filius Diomedes, socios insuper excitauit. Serò autem post nos uenit Menelaus, in Lesboq; longam adhortantes nauigationem inuenit, ut uel infra Chium ad insulam Psyriam sinistrorsus, uel supra Chium iuxta Mimata tenderemus. Orauimus autem deum, uti signū portetum uel ostenderet, quā potissimū ingrederemur: at ille nobis monstrauit, iussitq; mediū secare pelagus in Euboëam, ut incōmodum uelociter uitaremus. Cœpit autem stridulus flare uentus, ex quo celeriter piscosum diuissimum pontum, atq; in Geræstum nocte applicuimus. Neptuno quoq; tauro-rum crura multa obtulimus, magnū emēsi pelagus. Quartus erat dies, quando apud Argos socij Diomedis naues firmare. At ego Pylum tenui, nec unquam secundus desijt uentus, ex quo illum deus excitare cœpit. Postquam uero in patriam inscius inauditūq; perueni nate charissime, qui ex Achæis seruati sunt, qui uel perierint, non satis noui: quæcunq; autem in nostris residens ædibus audiui, quantum fas est docere, non te celabo. Myrmidonas nanq; dicunt omnino incolumes peruenisse, quos Achilles præclarus filius duxit. Incolumem item Philocteten Pœantis nobilem filium: omnes deniq; socios Idomeneus in Cretam reduxit, qui ex bello fugerunt: nec ullus per poti tempestatem desideratus. Atrides quoq; ipsi audiistis separati ab alijs existentes quò peruenit, & quomodo Aegisthus ei necem intulit amaram. Verum pulchre pœnas repetijt, cum filium optimum reliquerit, qui parentem ulciscens, interfectorem dolosum trucidauit. Sed & tu nate charissime (gaudeo nanq; te & magnū & decorum) fortis

Græci qui incolumes redierunt.

tis esto, ut te nepotum aliquis commendet. Ad hæc Telemachus inquit, O Nestor ingens Achæorum gloria, pulchre quidem ille patrem est ultus, unde Achæi decus illi & honorem maximum ferent, famamq; ac præconium posteris tradent. Vtinam mihi dii vires eas præberent, ut possim detestandam procorum audaciam plectere: qui mihi insultantes, indigna continuo perpetrant facinora. Verum nondum mihi patriue meo dii opes tales abstulerunt, nunc tamen tolerare opus. Cui Nestor, Dilecte, inquit, quando hæc memorasti, ferunt matris tuæ gratia multos in ædibus tuis procos te inuito esse, malaq; multa irrogare. Dic, quæso, an uoluntarius uinceris, an te ciues odio persequuntur in populo dei uaticinium sequentes? quis nouit si uel solus uiribus fretus eos ille reuertēs puniet, an omnes simul Achæi? Si enim te Minerva curabit, proculdubio & Vlyssis curam geret in populo Troiano, ubi multa simul passi sumus. Non enim adhuc uidi deos ita quenquam curantes, ut Minerva Vlyssi manifeste astitit: quamobrem si te pariter amare uelit, & curam animo tui geret, unde facile aliquis illorum nuptiarum obliuiscetur. Cui Telemachus, Nondum senex, ait, hoc perfici potest: rem profecto ualde magnam miramq; dicis, nec mihi speranti ullo modo successuram, uel si dii ipsi uoluerint. Ad hæc Minerva, Quod, inquit, ex ore tibi uerbum excidit? facile deus uolens uel procul hominem seruabit. Malim ego labores passus multos in patriam tandem incolumem reuerti, quam facile domum contingentem perire, ut Agamemnon dolo uxoris & Aegisthi periit. Sed profecto fatale exitium nec ipsi homini, quamquam charissimo, uolent auferre: quādo seuua Parca mortis inimica iubet. At Telemachus, Mentor, inquit, non

Telemachus
Nestori.

Nestor Telemacho.

Telemachus.

Minerva.

Volente deo,
nihil est difficile.

Telemachus
Nestori,

dum hæc memoremus, quamuis pia sit cura, nam illi non satis adhuc exploratus reditus: quin potius dii mortem ei ac fatum excogitasse uidentur. Nunc aliud uolo Nestorẽ interrogare, quod is & iustitia & ingenio ceteris præstet. Tribus enim hominum generationibus imperasse dicunt, ex quo mihi cum immortalibus loqui considerareq; placet. O Nestor, dic quæso uerum, quomodo Agamemnon perijt? ubinam Menelaus erat? quod ei fatum dolosus intulit Aegisthus, quum longe uiribus fortiorẽ interemisset? an non Argis erat, sed alibi inter homines errabat, quod sic illum audacter sit aggressus? His Nestor respondens, Tibi nate, inquit, cuncta uera loquar, hoc enim existimo quod & profecto accidisset, si uiuentem Aegisthũ in ædibus Menelaus ex Troia reuertens offendisset, non profecto morientẽ sparsa supra humo circumfudisset, sed in campo iacentẽ procul Argis canes auesq; discerpssissent: nec ulla Achæarum fleuisset, quum factum maxime detestatae sint. Nos enim apud Troiam eramus multa obeuntes certamina. Ille uero quietus in penitiorẽ Argo sese continebat, multis Agamemnonis uxorem declinare cupiẽs. At dia Clytemnestra prius mēte utens bona, rem probrosam detestabatur, abnuebatq;, quod iuxta præceptor & philosophus adesset, cui Atrides Troiam petens ad uxorem seruandam multa mandauerat. Verum quando deorum fatum eam uicit, tunc præceptorẽ in desertam mittẽs insulam, auib; cibum rapinamq; reliquit. Hanc demum uoluntariam Aegisthus in domum traduxit suam, multa animalium crura sacrificijs assari apud altaria, multas item statuas, simulachra & aurum suspendit, ut magni uoti compos quod nunquam sperauit. Nos autem ex Troia reuertebamur ego & Atrides, eadem &

amica

amica inter nos sentientes. At quum in Sinium sacrum Atheniensium promontoriū preuenimus, hic Apollo Menelai gubernatorem suis uelocibus sagittis peremit, clauum currentis carinae in manu tenentem Phrontem Onetoris filium : qui in regenda naui, cum procella irrueret, cunctis præcellebat hominibus. Atrides autem quanquā iter accelerans, hic aliquandiu substitit, ut socio sepulchrum iustaq; faceret. At ubi ille per pontum nauibus pergens Maliensium promontorio allisit, tunc Iupiter horrendum iter excogitans, uentorum stridentium flatus excitauit, qui resonantes fluctus instar montium in sublime tulerunt. Hunc ille secans iter, naues Cretæ propinquas reddidit. Prominet autem in pōto in extrema Gortynos urbis parte saxum altissimum, hic notus ingentem undam in laeuum promontorij cacumen usque Phæslum impulit. Huc igitur uiri uenere, ac de industria periculum uitauere: naues uero usq; in specus fluctus cōpulere. Quinas tantum ex illis uentus undaq; in Aegyptum dissipulit. Atrides autem dum hic multum auri & ad uitium necessariorum cogens, ad alienas discurrit gentes, iterum Aegisthus domi indignum facinus perpetravit, Agamemnonem trucidando, populum perdomuit. An-
 nis septem Mycenis imperauit. Octauo autem (malum quidem) Orestes Athenis proficiscens, patrem quidem Aegisthum occidendo ulciscitur : pro cuius simulq; matris sepulchro Argæis conuiuium fecit. Eadem ferme die Menelaus superuenit, secum multas nauibus, quantas capere potuere, ferens opes. At tu fili ne, quæso, procul à domo aberres bona relinquens, uirosq; tuis in ædibus adeo iniquos, ut tuam edant substantiam, tuq; iter nihilominus mane suscipias. Sed hortor iubeoq; ad Menelaum

Phrontis nau-
cleri obitus.

Agamēnonis
interitus.

Orestes patrē
ulciscitur.

nelaum eas, qui nuper peregre redijt ex alienis gentibus, unde nunquam animo redire speret, si quis eò per pelagi immensi procellam fratur, quod nec item aues anno toto uolando metirentur. Verum i nunc naui cum tua tuisq; socijs. Si autem uis per terram, adsunt tibi & bijuges & equi, meiq; simul filij, qui tibi in Lacedæmoniam urbem duces erunt, ubi Menelaus habitat: oraq; illum ut uerum tibi dicat, mendacium cauebit, quod sit longe prudentissimus. Sic ait. Sol in terra umbras ingrediens occidit, deinceps Minerua sic ait, O' senex, profecto hæc omnia probe locutus es, nunc quod est reliquum, linguas incide, uinum fundite, ut Neptuno alijsq; dijs libantes de somno cogitemus, cuius iam hora, nam lux abiit, obscura nox uenit, nec decet in deorum conuiuium properare, sed abire. Illi uero sic deæ mandanti auscultauere, protinusq; dant manibus famuli lymphã, craterasq; uino coronantes omnibus præbent, à pateris incipiètes, linguas igni torrent, surgentesq; degustant. Vbi uero libârunt, potâruntq; quantum cupijt animus, tunc Minerua & Telemachus ambo ad nauem redire cubitum statuebant. Verum illos Nestor continuit, uerbisq; castigans, Iupiter, inquit, dijq; reliqui hoc non faxint, ut uos ad nauem reuertatis, à me discedentes tanquam paupere omnino, & cui nec lænæ neq; stragula sint, aut ulla penitus facultas hospites molliter lecto excipiendi. Apud me uero & lænæ sunt & stragula pulcherrima. Nunquam igitur me uiuo Ulyssis filius in nauis sentina dormitum ibit. Nam domi meæ pueri sunt relictî, qui hospites ad meas ædis diuertentes excipiendi curâ habeât. Cui Minerua, Probè quidem o' senex, inquit, locutus es. Te nanq; Telemachû in primis adhortari oportet; nã longe sic melius. Is enim

nunc

Minerua Ne-
stori,

nunc te sequitur, ut in tuis ædibus cubet. Ego uero ad naues ibo ut socios adhorter, ac singula narrem: solus enim senior inter eos existo: ceteri Telemacho coæui iuuenes me ob amorem sponte sequuntur. Itaq; ibi ego in naui dormiam. Quum primum uero illuxerit, ad Cauconas magnanimos tendam, ubi mihi pecunia debetur non quidem noua neq; pauca. Tu autem ubi domum abieris tuam, cum Telemacho currumq; filiumq; tuum, equos quoq; cursu leuissimos & robore probatos Spartā mitte. Minerua sic locuta, statim abiit fulicæ similis, ex quo stupor omneis inuasit: admiratus & senex, Telemachūq; manu trahens sic alloquitur, O nate, non te iam puto ignobilem, neq; sine præsidio esse, quando te iuuenem dii duces comitantur. Non enim alius deorum, quàm Minerua tritogenia hæc ferme est, quæ patrem optimum apud Argos ueneratur. Sed ò regina præsens mihi sis, daq; decus & gloriam mihi in primis ipsi, deinde filijs ac pudicæ uxori. Tibi nanq; iuuentam indomitam lata fronte, quam'ue nullus adhuc iugo subiecit, cornibus auratis, mactabo. Sic ait implorans. Hunc audiit Minerua. Nestor deinde filios & generos secum ducens, ædeis spatiosas petit: quò postquam peruenerunt, deinceps ordine in sedibus ac thoris constitunt. His igitur ille craterem uini dulcis præbet, quod anno undecimo proma releuit, ac pleno dolio soluit. Hunc itaq; offerens, multa Mineruæ uouit. Vbi uero libârunt biberuntq; quantum iussit animus, reliqua inferior turba domum quisq; rediit. Telemachum uero Nestor in lectos pulchre distinctos & affabre laboratos cubitum sub porticu duxit: iuxta uero Pisistratum uirorum præstantissimum, qui minor inter filios domi erat. Ipse uero in domus altæ penetralibus

Disparet Minerua.

Nestor Telemacho.

tur cubitus,

dormiit, cui regina uxor lectum cubileq; porrexit. Aurora uero apparente, Nestor è stratis surgit, ac ueniens supra lapides quadratos sedit: hi ante altas iacebant portas, albi quidem ac claro uibrantes liquore, supra quos prius Neleus heros fortissimus sedit: postquã uero à Parca domitus, ad inferos descendit, Nestor sceptrum tenens, rursus consedit: circa uero filij congregati astabant, è thalamis prodeuntes, Echephron, Stratius, Perseus, Aretus ac Thrasymedes: quos inter Pisistratus sextus heros uenit. Hi igitur Telemachum ducebant, quibus Nestor sic ait, Filij charissimi, maturate meum implere desiderium, ut quamprimum ante omneis deos Minervam placeamus, quæ ad meum festum conuiuium manifeste uenit. Sed & aliquis in agrum eat è uestigio nunciatum bulco, ut huc bouem ducat: alter Telemachi socios omneis uocatum ad nauem tendat, linquatq; solos duos. Alius item Laërcem aurificem huc uenire iubeat, ut uis cornua inaret. Alij quoque frequentes dicite intus ancillis, ut in magnificis ædibus conuiuium parent, sedes, ligna, aquam denique lucidam ferant. Sic ait, illi iussa faciunt. Bos subito ex agro uenit, ueniuntq; Telemachi socij ex naui: uenit demum aurifex, arma manibus fabrilis artis ministra tenens, incudem, malleum, forfices, quibus aurum induxerunt, uenit & Minerva uota exaudiens. Nestor uero aurum præbuit, deinde cornibus faber induxit, ut dea simulachrum hoc uidens, gratum haberet. Bouem cornibus ducunt Stratius & Echephron. Vas lauandis manibus in pulchro lebetes Aretus è thalamo ferens, sumpsit: alia famula molas è canistro, securim uero Thrasymedes acutam in manu tenens, bouem percussit. Perseus autem uas ad sanguinem excipiendum habebat.

Nestoris filij,
patris iussu Minervæ
sacrum apparant.

habebat. Nestor uero peluim & molas administrabat, multaq; Mineruam orabat, primitias tribuens, capitis crines igni iniiciendo. At postquam orauit & molas iecerunt, statim Thrasymedes iuxta stans, securim impulit, uenasq; ceruicis boui incidit: uiribus ille statim defecit. Nestoris autem filiae nurusq; & uxor pudica Eurydice, maior natu filiarum Clymeni, ululârunt. Illi deinde bouem ex humo corripientes, tenuere, Pisistratus continuo iugulauit, unde largus & nigrans effluxit sanguis, ossa demum anima destituit. Post hæc cum in partes diuidunt, operiuntq; nidore, duplicata ac cruda igni imponentes, senex sub lignis torrebat, deinde uinum libant. Iuuenes autem circa astantes, lintea manibus tenebant. Postquam uero cocta sunt, & uiscera effusa, in partes diuidunt: alia quoque ueribus figunt, assantq; igni, uerum in manibus tenentes. Tunc Telemachum lauit pulchra Polycasta, ultima natarum Nestoris. Postquam autem cum lauerunt, oleoq; unxerunt, tunicam ei ac palælium iniiciunt. Surgens postea è lauacro dijs similis, iuxta Nestorem confedit. Carnium igitur superioribus assatis, accumbunt: ministri uinum in pateris fundebant. Vbi uero edendi atq; bibendi cupido compressa est, Nestor inter alios, Nati, inquit, mei, ite, crinitos equos curribus iungite, atque huc Telemacho adducite ut iter peragat. Illi subito obtemperantes, equos è uestigio celeres curribus iungunt. Mulier proma panem uinumq; prompsit, obsonia item qualibus reges uesci solent. Inde Telemachus bijuges ascendit: iuxta Pisistratus cum eo currum manu regens, flagello equos impulit. Illi uoluntarij citiq; uiam uolauere. Linquuntq; Pylum oppidum amœnum: equiq; totam diem iugum ferētes, agitati sunt.

Telemachus
profiscitur ad
Menelaum.

Iamq; sol occidit, uiae tenebris opplentur. Phæras uenerunt, Dioclis domum Ortilochi filij, quem Alpheus genuit. Hic demum nocte dormierunt. Telemachus autē hic & onera posuit. Vbi uero illuxit, equos rursus curribus iungūt, rursusq; cōscendūt, flagello cōpellunt. Illi alacres ire pergunt, in cāpumq; ruunt frugiferū. Itinere propē absoluto, sol occidit rursus: uias occupārunt tenebræ.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I =

B E R I I I I.

A R G V M E N T. L I B. I I I I.

Telemachus apud Menelaum unā cum Pisistrato diuertens, refert ea quæ apud Ithacam à procis gesta sunt. Menelaus uero illum de Græcorum reditu docet. De Protei uaticinio item, per quod Agamemnonis mortem nouit, & quemadmodum Ulysses apud Calypso existeret. Procorum præterea consilium fit de Telemacho è medio tollendo. Minerua quoq; assimilata formam Iphthimæ sororis Penelopes, ipsam Penelopen de filij peregrinatione sollicitam in somnis docet.

I tandē piscosam incuruamq; Lacedæmoniam contigerunt, ac apud domum illustris Menelai diuerterūt. Quem cōuiuium nuptiarum nati ac natæ multis annis celebrantem offendunt. Natam Achillis filio mittebat, ut apud Troiam simul olim conuenerant, quod dij coniugium fecere. Hanc itaq; cum equis & curribus ad Myrmidonum urbem, ubi ille regnabat, mittebat. Filius autem è Sparta Alektoris filiam duxit. Is enim Megapenthes fortissimus erat, ultimus ei ex serua natus, cum Helenæ dij partum non dedissent post Heramionem, quam ab initio suscepit, forma Veneri parem.

Igitur

Igitur in amplis ædibus uicini & coæui Menelai letantes epulabantur, inter quos diuinus cantor lyram pulsabat. Diui uero in medio ipsorum cantando saltabant. At Telemachus simulq; Pisistratus in ædium uestibulo unâ cum equis stabant: quos ubi Eteoneus Menelai sedulus seruus, procedens uidit, statim regi nunciare properat. Quidam hic hospites, inquit, ò Menelaë uiri duo adsunt, è genere uti uidentur, Iouis maximi. Dic igitur nobis, eis ueloces soluamus equos, uel aliò mittamus ire quò uolent. Excipiens Menelaus eum uerbis increpuit, Non adhuc puer fuisti bone Eteonee, uerum nunc incipis puerilia loquens: nos enim huc uenimus per multa hospitia, multaq; absumpsimus aliena edendo, atque utinam Iupiter laborum finem fecerit. Sed iam equos hospitum solue, ac ipsi ante omnia cura discumbât. Sic ait, ac simul ex ædibus prodijt, aliosq; ministros qui sequerentur, uocat. Hi equorum spumantia colla soluerunt, deinde eos equinis capistris iunxit, xcas præbuit cum albo simul ordeo mixtas. Currus uero post muros primæ domus partis locauerunt. Ipsos deniq; in domum illustrem introduxerunt, qui uidentes admirabantur sumptus regio ac splendorem. Erat enim par solis aut lunæ fulgori rutilans ipsius Menelai domus. Postquam uero oculis uidendo exatiati ac letati sunt, ad nobile lauacrum ire pergunt lauandi gratia: quos ubi famulæ lauerunt, oleoq; unxerunt, lenis accommodis ac tunicis operiunt, thorisq; iuxta Menelaum sedere iusserunt. Ministra deinde gutturnium cum aureo opistodocho supra argenteum lebetem ad lauandas attulit manus, iuxtaq; mensam elegantem parauit, panem proma pudica ferens apposuit, epulas deinde plures addidit assistentibus gratificans. Chironomon uero ma-

Iubet Menelaus
aduenas hospitio
suscipi.

nu suspensa carnis omnis generis, repositoria simul &
 aurea pocula posuit. Hos itaq; ambos sic Menelaus de-
 monstrans, ait, Sumite cibū, gaudete, uos deinde satura-
 tos interrogabimus qui homines estis: nō enim ignobiles
 aut ignaui tales producerent uiros. His dictis, bonis hu-
 meros pingues affatos, qui ei honoris gratia appositi fue-
 rant, sumens in manibus, ante illos posuit, ipsi uero pa-
 rati manus extēderunt. Postquā potandi & edendi cō-
 pressa libido, Telemachus Nestoris filium propē ad aurē
 accedens, ne audirent alij, sic alloquitur: Contemplare
 Pisistrate mi iucundissime æris fulgorem, ac ædeis auro,
 electro, argento, & ebore coruscantes: talem Iouis puta
 intus aulam, quot immensa miranda'ue uidentes retinēt?
 Sic igitur loquentem Menelaus intellexit: eosq; uocans,
 sic affatur, Nate charissime, cum Ioue quidem nemo cer-
 tauerit. Eius nāq; & domus & opes immortales existūt,
 sed mihi mortalium nemo deinceps certauerit: quippe qui
 multa passus, multaq; pererrans nauibus tuli, & anno
 demum octauo redij, Cyprum, Phœniciam, Aegyptios
 peragrans, ad Aethiopas & Sidonios & Erembos &
 Libyam perueni, ubi agni subito cornibus uestiti existūt,
 oves ter in anno toto pariunt. Hic neq; rex, neq; pastor
 casco carne'ue aut dulci carent lacte: uerum toto abun-
 dant anno, donec ex illa regione multam cogens abstuli
 gazam: fratrem interim alius mihi elām ex improviso di-
 ræ uxoris insidijs interfecit. Quā igitur non lætus hæc
 possideo: & hæc quidem uos à patribus, si qui extant,
 audire potestis, quemadmodum multa sum passus, & do-
 mum frequentem multisq; ac pulcherrimis rebus refer-
 tam perdidit: quorum utinam tertiam partem nunc habēs
 habitare, & homines salui essent qui apud Troiam pro-
 cul

Telemachus
 Pisistrato.

cul ab Argis perierunt. Attamen cunctos ego plorans querens'ue, sepe in ædibus nostris confideo, quandoque mentem querelis oblecto, quandoque quiesco. Brevis est enim acerbi luctus satietas. Sed quanquam omniscis desidero, nullus tamen me magis angit quam unius fatum, qui somnum cibumq; mihi eripit recordanti: quoniam nullus Achæorum ita est afflictus aut dira passus ut Vlysses, unde ipsi gloria perpetua, mihi angustia immortalis est futura: illius inquam me dolor sollicitat, quod diu uideā absentem, nec sciamus uiuat'ne an interierit. Flent item illum & Laërtes senex, & frugi Penelope, & Telemachus, quē natu paruum in domo reliquit. Sic ait. At Telemacho patris memoria lachrymas excitauit: itaque ora in terram flectens, lenam purpuream ob oculos utraque manu opposuit: quod Menelaus animaduertens, animo uolebat, an patris illum sineret sponte reminisci, an uero ipse potius interrogaret, singulaq; loqueretur. Dum hæc animo agitaret, Helena interim ex thalamo odorata sublimiq; prodiit, Dianæ aurcis ornatae sagittis similis, cui Adraсте thorum pulchre laboratum apposuit, Alcippe tapetum molli uellere tulit, Phyllo argenteum calathum, quem ei donauit Alcandre Polybi uxor, qui Thebis Aegyptijs habitabat, multasq; domi opes possidebat, is Menelao duo argentea labra, duos tripodes, & decem auri talenta dedit. Sed & præter hæc eius uxori Helenæ pulcherrimæ dedit aureum colum, & rotundum argenteumq; calathum, eum quem ei Phyllo attulerat, cuius labra auro distincta erant, in hoc filum erat elaboratum, colus item uiolaceam habens lanam, iacebat. Sedit igitur in thoro, sub pedibus scabellum habens, deinde uirum percontari singula cœpit, Scimus Menelaë,

Helenæ ornatus.

Helenæ cū Menelao de aduenis fabulatur.

Menelaë, qui uirorum hi se gloriantur esse, qui nostram petierunt domū, mentior ne an uera loquor? dictat tamen animus: nunquam enim simili uidi forma neq; uirum, neq; foeminam, tantāq; uenustate, quam mihi uidetur similis Telemacho Vlyssis filio, quem paruum ille domi reliquit, quando mea causa Achæi Troiam petierunt, bellum audacißimum gesturi. Cui Menelaus sic inquit, Et ego cōiunx, uti tu existimas, puto: illius enim sic pedes, manus, oculorum aculei, capitis uertex, deniq; crines erāt. Quin ego nunc in memoriam illius ueniens, libēter cōmemorārem quot ille circa me dolores est passus: uerum huic uideo lachrymas fluere, ac lēnā ante oculos positā. sic ille.

Pisistratus uero ad Menelaum uersus, Atride, inquit, uera dicis, illius hic filius est. Verū sapit, animoq; indignatur, si statim iactabundus coram te ueniat, cuius nos uoce tanquam dei lætamur, quin & me Nestor pater comitem ducemq; itineris ei dedit. Cupit nanq; ille te rogitare, si quid ipsum aut uerbo, aut opera iuuare posses, cum magnopere domi ob patris absentiam angatur, nec multos habeat adiutores: nec in populo facile reperiuntur qui hoc malum expellant. Ad hæc Menelaus, Me miserum, inquit, quā mihi amici filius nostram petijt domum, qui mea de causa tot prælia laboresq; adiuit, & illum ante alios Argeos cupiam reuertentem. Nam si nos Iupiter ambos incolumes cum nauibus redire permisisset, ille cū filio omnibusq; bonis ex Ithaca discedens, apud Argos habitasset, urbemq; & domos exædificasset, unam ex his quæ circa sunt, & à me dominantur, sibi deligens. Hic igitur simul existentes, commixti essemus, quos cōcordes gaudentesq; nihil unquam dirimisset, præterquam dies mortis extrema: sed hæc inuidiam ipsi deo factura erant,

qui

Pisistratus quina sint edicit.

Menelaus dolet Vlyssē ab sentem,

qui illum solum miserum reditu priuauit. Sic ait, at cunctis luctus est exortus. Flebat Helena regina, flebant Telemachus & Atrides, neq; Pisisstratus siccis erat oculis: succurrebat ei Antilochi fratris mors, quæ Auroræ filius Memnon illustris interfecit. Huius igitur reminiscens, sic ait, Atride, meus pater Nestor, cū de te domū mētio inter nos incidit, simulq; differuimus, te præter ceteros sapiētem appellat, & nūc si quid reliqui est indulge mihi. Nō enim ego post epulas libēter lugere soleo, uerū nunc usq; ad auroram libenter fleuerim eum, qui fortiter occubuit.

Pisisstratus Antilochū luger.

Hæc tantum in luctu misere solamina genti,

Attondere comam, lachrymasq; ex ore ciere.

Etenim meus extinctus est frater Antilochus, non quidem Achæorum pessimus, quem tu facile uidere potuisti, ego uero minime: dicunt enim eum & armis & cursu & deextra præstitisse. Cui Menelaus, O dilecte, inquit, quando tot dicis, quot uir sapiens uel maior natu diceret aut faceret: clarus enim ualdeq; notus filius eius est patris, cui & nascenti & uxorem ducenti Iupiter opes ac sapientiam dederit, sicuti nunc Nestori tribuit affatim cunctis diebus ipsum quidem molliter in ædibus senescere, filios item prudentes animo esse, ac in bello fortes. Verum nunc res præteritas flere desinamus: epulas deinceps spectemus, manibus aqua detur, inter me ac Telemachum sermo usq; ad auroram uersabitur. Dixit, & statim Aspalion sedulus Menelai minister dat manibus lympham. At illi obsonijs paratis manus extenderunt. Helena uero cum alia nouerit, tum uino quod potabat, pharmacum iniecit, omnis iræ dolorisq; obliuionem inducens: quod si quis in cibo sumpserit, eo die nunquam lachrymas fuderit, non si mater ac pater ei interierint, charumq; fratrem aut filiū

Pharmacum Helenæ discuties tristitiam.

coram

coram interfectos uiderit. Tale igitur pharmacū Helena Iouis filia bonum admodū & ad mētem consilium ue faciens habebat, quod ei Polydamna uxor Thoni Aegyptia præbuit, cui multa huiuscemodi terra ferax affert bona, partim mala. Medicus autē quilibet apud eos præter alios homines sciēs reperitur: nā & de genere Pæonio dicūtur esse. Illa igitur postquam hæc præberi iussit, sic est locuta, Atride Menelaë, uosq; bonorum uirorum filij, Iupiter ipse deus interdū alijs bonū ac malum dat, potest nanq; omnia. Nempe uos paulo antè mœsi, nunc discumbite sedentes, uerbisq; simul mutuis gaudete. Ego interim quæ congrua uidētur tantum referam, non omnia prosequar: neq; enim omnium Vlyssis certaminum facile recordor: sed hoc solum fecit ac sustinuit uir fortis in populo Troiano, ubi Achæi multa passi estis, ipsum inquam populum diris uulneribus affligens. Nam ueste humeros lacera indutus, seruo similis, ac cuidam Derti, qui in Achæorum nauibus nullius erat conditionis, ignotus inter hostes discurrens, Troianorum ciuitatem euertit. Cumq; alij hallucinarētur, ego illum sola noui talem existentem, quāquam me ob astutiam uitabat. Nam & illum laui unxiq; olco, deinde uestibus ornaui. Iurauiq; firmo iureiurando non illum Troianis me manifestaturā prius, quā ad naucs ac tentoria rediret. Tunc itaque mihi omnem Achæorum mentem consiliūq; aperuit. Multum igitur hostium ferro interficiens, uenit ad Argæos magno cum fastu. Hic enim cum Troianæ fœminæ uehementer ulularent, meus gaudebat animus, quod in spem uenisssem redcundi domum. Incommodiq; præteriti memorem suspirabam, quod mihi Venus intulit, quando illuc me à patria procul abduxit, charissimos à me separans,

& si

Helena de Vlyssē & Ilij exodio.

& filium & coniugem, nullius indigentem, quod ad
 formam ingeniumq; pertineat. Cui Menelaus, Recte, in-
 quit, ò coniunx hæc omnia dixisti. Multorum ego qui-
 dem & mentem & consilium noui, sed nunquam ocu-
 lis uidi meis qualis Vlysses est, qualeq; facinus gessit in
 equo Troiano, ubi Argæorum fortissimi omnes eramus, Helenam equo
inclusos nomi-
natim uocasse,
 fatum Troianis ferentes. Tu uero illuc deinde uenisti.
 Nam deus qui gloriam Troianis cupiebat, eò te dedu-
 xit sequente Deiphobo: ter nanq; attrectans equum cir-
 cunstitisti: deinde uocem assimulans uxorū omnium qui
 intus erant, nominatim Danaūm fortissimos uocasti.
 Tunc ego & Diomedes & Vlysses in medio confiden-
 tes, te clamantem audiebamus. Itaque nos duo maxime
 excitati, egredi potius quàm intus latere uolebamus, nisi
 Vlysses sic animatos omnino retinuisset. Hic igitur &
 reliqui omnes Achæi taciti quiescebant, Anticlus solus
 tibi respondere cupiebat: sed idem Vlysses manibus ro-
 bustis ora compressit, tantumq; compressa retinuit, do-
 nec te Pallas inde abduxit. Ad hæc Telemachus, Atride,
 inquit, molestum sane. Non enim etsi cor ferreum fuit,
 propterea quæ narrata sunt, durum tollunt exitium. Sed
 agedum duc nos in lectum, ut dulci requiescentes somno
 gaudeamus. His dictis, Helena statim famulis sub porti-
 cu cubile parare iussit, purpureumq; supra stragulum
 poni, subtus uero tapeta lænasq; molles sterni. Illæ cele-
 riter obtemperantes, ex aula procedunt, faculas in ma-
 nibus tenentes, lectumq; deinde strauerunt. Hospites de-
 duxit præco Telemachus & Pisistratum, qui in do-
 mus uestibulo dormierunt. At Menelaus in domus altæ
 penetralibus unà cum Helena cōiuge cubauit. Ut primū
 uero illuxit, surgit è stratis Atrides, uestes induit, humero
Telemachus
Menelao.
Itur cubitum,
 deinde

Querit Mene-
laus causam p-
fectionis.

deinde accommodat enses, pedibus uero calceos. Inde è thalamo deo similis prodiens, Telemachosq; occurrens ait, Quæ te necessitas ò Telemache ad nos Lacedæmoniā adduxit? publicæ ne an priuata? narra mihi uerum. Huic ille, Atride, inquit, ueni uestigatum, si quam de meo patre forte famam audiueris, mihi referas. Domus mea absumitur, pereunt opera pingua in agro, iniquorum hominum plena mihi domus, qui proci matris meæ sunt intolerando fastu, continuoq; oues bouesq; mactant: quapropter te supplex oro, uti de illius exitu miserabili aliquid referas, si cubi aut oculis uideris, aut ab aliquo acceperis de illo errante, quem mater infelicem genuit. Nec propterea me uerere, aut mei miserere, sed audacter narra quæso: si unquam pater meus Vlysses tibi apud Troiā, ubi mala passi estis, aut uerbo aut opera gratū aliquid fecit, huius nunc reminiscere. Ad hæc Menelaus clamans, Ò rem pudendam, inquit, ignaui homines in lecto uiri fortissimi dormire uolunt: quibus profecto eueniet, quemadmodum ceruæ, in leonis audacissimi cubili nuper nato foetu relicto, ipsa per ualles & nemorum recessus pastū abiit: superueniēs deinde leo, ac nidum repetēs, & matri & filiis exitium affert. Sic Vlysses illis fatum afferet inhonestum. Utinam ò Iupiter pater, Minerva & Apollo, talis ego nunc essem, qualis in Lesbo in palæstræ certamine Philomelidem uici. Hic grauitè cecidit, Achæi uero omnes exultauere. Talis etiam Vlysses existens cum procis congrediretur, omnes profecto breuiter & perituri essent, & amaras nuptias sectaturi. Hæc autem quæ rogas non ego profecto aliter dicerem, aut declinando, aut te decipiendo, quàm ea quæ olim senex marinus uerus mihi dixit, quorum nihil omnino te celabo, me nanq; huc pro-

Menelai nauigatio.

perare

perare cupientē, dij in Aegypto retinuere, quòd eis perfectas non fecerim hecatombas. nos nanq; & mandatorū & religionis continuo reminisci uolunt. Insula enim in ponto contra Aegyptum est, quam Pharum appellant: tantū ab ea procul, quantū nauis prospero impulsā uento uno die continget. Hic in parte portus adest accipendis nauibus commodus, unde nigram ē nauibus exhaurientes aquam in mare iaciunt. hic me diebus uiginti dij tenuere, quòd uenti prosperi, qui nauium per pontum ductores existunt, minime spirarent: et profecto cuncta uidua, cibariaq; simul cum uiribus hominum absumpta essent, nisi dea quaedam Idothea senis marini filia, me miserata respexisset. Hæc primum animo commota, mihi soli pereunti separatim à socijs obuiam facta est, cum illi errantes circa insulam incuruis hamis expiscarentur, famis gratia uentrem consumentis. Hæc itaque astans me iuxta, uocansq; ait: Stultus es hospes ualde, coactus ne an sponte te negligis? quòd in rebus duris uideris lætari, & in insula retineri, neque finem aliquem scis inuenire, uires etiam & animus sociorum deficiunt. Huic ego respondi: Quæcunque dearum es, tibi dico, quòd non sponte retineor, sed in deos forsā peccaui: uerū dic quæso (nam dij cuncta sciunt) quisnam deorum meum impedit retinetq; iter, quo minus per mare redeam? Dixit. At illa: Vera tibi hospes, inquit, narrabo. Versatur hic senex quidam marinus, uerus, immortalis, Proteus Aegyptius, qui Neptuni subminister totius pelagi profunda conspiciat, quem meum esse dicunt patrem. Hunc tu si per insidias capere posses, tibi & uiam per mare reditumq; diceret: Præterea si uelit, tibi domū longo duroq; itinere redeunti, quid in ea boni maliue factum offenderis, facile

d d enarrabit.

Idothea
Menelao.

enarrabit. Ego uero, inquā, ipse quæso indica senis et recessum & insidias, ne me ille prouidēs aut pernosces effugiat: durum profecto, ut deus à mortali superari possit.

Idotheæ de patre Proteo capiēdo cōsiliū.

At illa, Vera, inquit, referam. Quando sol medium conscendit cœlū, tunc senex ex undis prodit, fluctibus operatus spirāte zephyro impulsis, ac ueniens in cauis conditus speluncis dormitat. Circa quem phocæ breuibus pedibus pulchræ cōgregatæ, tetrumq; profundi odorem spirantes, dormiunt. Huc ego te quamprimum illuxerit ducam, deinde dormiam. Tu ex socijs tres tecum elige, fortissimos omnium qui apud naues sunt. senis tibi horrenda cūcta narro, Phocas ante omnia recenset, atq; in partem impellit aliam: ubi uero coegerit ac uiderit, ipse in medio tanquam pastor inter greges ouium iacet: ubi uero dormientem uidebitis, tunc uos ui uiribusq; freti, subterfugere conantem retinete. In omnia enim se conuertere tētabit quæ in terra serpunt, præterea in aquā, in ignem, uos eo magis retinete atque premitte. At quādo uerbis interrogatur talis, qualem eum dormientem offendisti, tunc uim ferre desine: senemq; solue atque interroga, quisnam deorum te premat, tuumq; per mare reditum impediat, sic dicens, pontum subiit. Ego uero statim ad naues ubi in arena stabant, ibam: multaq; eunti in animo uersabātur. Vbi ad mare nauemq; perueni, epulas parauimus: Nocte deinde ruente, in littore dormiuius. Apparente postmodum aurora, rursus per littus ambulabā multa deos orās. Treis mecum assumpsi socios, quibus maxime ad omnē casum cōfidebam. Tunc Idothea quæ pōtum subiit, quatuor ex profundo phocarū pelles nuper directas secū attulit, quibus doli patri structura erat. Posito nanq; in arena littoris cubili, nos sigillatim illis uestijt, ipsaq; in medio

Idotheæ doli in patrem,

medio iacuit. Et quoniam phocarum teter est odor (quis iuxta ea mōstra cubaret?) ipsa nobis remediū attulit, nostrum cuilibet ambrosiam sub naribus suaue olentem ponens, quæ illarum foetori occurreret, totum id uirus æquo animo tolerauimus. Phocæ post hæc congregatæ uenerunt, & in littore tandem dormierunt. Venit & senex ex alto, phocas offendit, atq; singulas conscendit, numerum recenset, nos primum inter cete numerando. Nec in his ullum propterea dolum putabat. Cum ad extremum dormiret, nos tūc clamātes circuiimus. ille artis dolosæ minimè oblitus, primū quidē leo pulchre iubatus factus est, deinde draco, & pardalis, et magna sus, & aqua et arbor. Nos circā forti eramus animo. At postquam senex horrendus dolore est affectus, nos interrogans, inquit: Quis Atreotate deorū tibi cōsiliū dedit, ut me per insidias inuitum caperes? quid enim tibi opus? At ego, Nosti, inquā, o senex probe (quid me hæc tergiuersans percōtaris?) quod in insula inuitus retineor, neq; finē inuenire licet: animus quoq; intus mihi absumitur: sed tu quæso dic (nā dii cuncta nōrunt) quis nā cōlestiū uiam mihi reditūq; per mare impedit? Ille rursus, Vbi Ioui, inquit, alijsq; dijs sacra feceris, solue quamprimū, ut in patriā redeas: ad quā fatum est nō prius peruenire, quā apud Aegyptum sacras dijs facias hecatōbas. sic ait. At mihi animus excidit, quod me prius in Aegyptū, longū sanē ac difficile iter, ad nauigare iussit, excepiq; ipsum paucis: Hæc, inquā, ita ut iubes fiet: sed dic rursus, an omnes Achæi quos Nestor & ego ex Troia redeuntes liquimus, incolumes peruenerūt: an aliquis fato interiit acerbo, seu in mari, uel etiā in amicorum manibus, postquam bellum peregīt? Ille, Quid me, inquit, Atride hæc rogas, cū te meā mentem nō sit opus scire aut

Captus Proteus à Menelao.

nosse? Non enim (puto) diu sine lachrymis eris, postquam cuncta audiueris. Multi nanq; ex his interierunt, multi etiam relictī. Duces tantum Achæorū duo in reditu perierunt. nam & pugnae tu quoq; interfuisti. Vnus adhuc in ponto retinetur. Aiax cū nauibus extinctus est. Neptunus eum naufragantem petris ingētibus Gyreis propinquum reddidit, ex quo ex maris profundo seruauerat. & profecto fatum ad extremū, quamuis Minervæ insensus, euitasset, nisi superbè admodum & arroganter locutus fuisset. Dixit enim uel dijs inuitis se mare transiturū: quē Neptunus audiens, statim tridentem manibus horrendis corripuens, petrā Gyreā impulit: ex quo illa diuisa, pars ibi remāsit, pars in pontū tetēdit. In hoc igitur ille primò cōsidēs, deinde inter fluctus disiectus, uehementē afflictus est. ad extremū ubi salsam potauit aquam, extinctus. Tuus autē frater Agamemnon fatū in nauibus effugit, Iunone seruāte: sed iamā ad Maleense promontoriū appulsurum magna rapiens procella, in pontū distraxit: in extremāq; agri partē, ubi prius Thyestes habitabat, deduxit: tūc illam Aegisthus eius filius tenebat: sed inde domum postea uentis secūdis incolumē dij deduxerūt. Qui ubi patriam attigit, ē specula explorator uidit, quē dolosus Aegisthus mercede duorū auri talentorū ibi locauerat. Is anno toto obseruādo perseuerauit, ne ille clām redeūdo lateret, statimq; domū redijt regi nunciatū. Aegisthus itaq; cōfestim artē dolūq; excogitans, uiginti ē populo fortes uiros delegit, quos in insidijs posuit: parte altera epulas parari iussit. Deinde dira meditās animo, Agamēnoni cū curribus equis obuiā processit: eumq; fati nesciū, in cœna ueluti bouē ad præsepe interfecit: nec ullus ē socijs qui cū sequebantur, est relictus, quin de medio tolleretur. Sic ait,

Aiax Oilei
exitus.

Agamēnonis
exitus.

Cor

Cor elanguit, flebāq; super littoris arena sedēs: neq; ui-
 uere amplius aut uidere solis lucē cupiebā. Vbi uero flen-
 do ac me huc illuc uolutādo exaturus sum, tunc senex ait:
 Ne sic longo tempore indecenter flebis, quādo tibi agēdi
 occasionem aliquam non tollimus, itaq; celeriter ipse ten-
 ta in patriam redire. nam aut uiuentē Aegisthum aggre-
 dieris, aut Orestes praeueniēs trucidabit, ex quo tu in eius
 sepulchrum ac funus incidēs. Sic ait. Mihi rursus animus
 in pectore resipiscēs, exultauit, cumq; sum allocutus: Hos
 ego iam noui, dic quāso tertium illum, qui in ponto reti-
 netur, uiuus ne an mortuus? cuperem profecto quamuis
 anxius intelligere. Ille uero, Laërtis, inquit, filius hic est,
 apud Ithacam habitantis: quē apud insulā in ædibus Cal-
 lypsus nymphæ lachrymantē uidi. illic enim per uim re-
 tinetur, ut in patriam redire nequeat. nam illi neq; na-
 ues neq; remiges aut socij qui illum per mare reducant,
 præsto sunt. De te autem ut dicam,

De Vlyssē.

Non Menelaë tibi concessum numine diuūm,
 Argos apud, uitæ supremam claudere lucem:
 Sed te cœlestes, ubi conspicitur Rhadamanthus,
 Elysium in campum ducent ad ultima terræ.
 Hic homini facilem uictum fert optima tellus,
 Non niuis aut hyemis tempestas ulla, nec imbres:
 Sed zephyri semper spirantes leniter auras
 Oceanus mittens, florentia corpora reddit.

Campus Ely-
sius.

Causa, quod es coniunx Helena, Iouis & gener alti.
 Sic dicens, pontū subiit. Ego uero unā cum socijs ad na-
 ues contendi, eunti uero animus uaria uoluebat. quod ubi
 peruenimus, epulis accinximus. Nocte interea superue-
 niente, in littore maris dormiuimus. Cum primum uero il-
 luxit, naues in mare traximus, malū posuimus, uela pan-
 dimus.

Proteus de-
sparet.

dimus. Ipsi demum conscendentes, in transtris ordine cō-
 federūt, mare remis uerberauere. In Aegypti deniq; flu-
 men perueniētes, naues firmauere. sacras hecatombas fe-
 cerunt. Postquam uero dcorū ira placata est, Agamemno-
 ni tumultum constitui, ut perpetuae gloriae monumentum
 esset. His gestis, inde protinus solui. uentum secundum di-
 dederunt, qui me celeriter in patriam deduxerunt. At tu
 Telemache mecum hic mane in aedibus usq; in undecimā
 duodecimam uē diem. tunc domum te probe remittam, do-
 naboq; tribus equis sellaq; affabrē factā, insuper poculo
 quo dijs libes, ut mei sis memor omnibus diebus. Cui Te-
 lemachus, Atrides, inquit, ne quaeso me hic diu retine. ego
 uero in annum apud te libenter quiescens manerem, nec
 domus, nec parētum desiderio mouerer. tantū animo gau-
 deo, tuum audiēdo sermonem. Verum me affligunt socij
 apud Pylum. Tu me hic diu retines. Donum quodcunq;
 dederis, inter preciosa mihi fuerit. Equos tantum Ithacā
 non ducam, sed tibi ipsi hic relinqū, rem sanē pulchram.
 Tibi enim magis cōueniunt, quōd campo regioniq; impe-
 ritas latissime, ubi lotus & frequēs cyperum, triticumq;
 & zea & ordeū. Ithaca uero nec cursus habet latos, neq;
 prati. magis autem est pascēdis capris accōmoda, execrā-
 da uero equorum pastoribus.

Insula nulla maris fertur foecunda caballis,

Aut etiam pratis, Ithace minus omnibus una.

Hæc ubi ille dixit, Menelaus risit, manuq; illum prēdens,
 inquit: Quid ais nate? bono ē sanguine es, hæc ego tibi.
 commutabo: possum equidem. Ex omnibus autē quæ do-
 mi meæ preciosa sunt, tibi pulcherrimum dabo craterem
 affabre laboratum, argēteum totum: labris coronide que
 aureis ornatum, Vulcani opus, quem mihi Sidoniorum

rex

Telemachus
Nestori.

Xenia dantur
Telemacho.

rex donauit, quando reuertentem me domo excepit:
 tibi hunc dabo. Dum sic inter se colloquerentur, con-
 uiuæ interea in regiam uenerunt, oues ducentes & ui-
 num: panem uero uxores eorum ferebant. Dumq; con-
 uiuium sic in ædibus celebrant, proci in Vlyssis domo
 discis sagittis que in aula, quam diu probris contami-
 nauerant, ludentes gaudebant: inter quos Antinous &
 Eurymachus, quod uirtute cæteris præstarent, principes
 erant. Hos igitur Phronij filius Noëmon, propè acce-
 dens, interrogando alloquitur: Antinoë, scimus ne quan-
 do Telemachus ex Pylo redeat? meam nanq; eò nauē du-
 xit: hac igitur mihi nunc opus trās fretare ad urbem Eli-
 dem. Hic enim mihi equæ sunt duodenæ, nulliq; sub eis in-
 domuti, quorum aliquem adequitans libenter domuerim.
 Sic ait. illi uero admirati sunt. Non enim Pylum abijs-
 se putabant, sed aliò in agrum, ut ouibus aut subulco
 adesset. Antinous uero, Dic, inquit, mihi uerū, quādo abiit?
 qui iuuenes delecti ex Ithaca eum secuti sunt, uel qui illi
 ministri famuli ue præsto fucere, ut potuerit hæc facere?
 Deinde dic, uere ut sciam, per uim ne abstulit nauem tibi,
 an ei spōte dedisti rogāti? Noëmō uero, Spōte, inquit, ipse
 dedi: quidnam alius fecisset? durum negare fucrat, quādo
 uir talis uerbis tam placide petat. Iuuenes enim qui in po-
 pulo post nos uirtute præstant, cum secuti sunt: ducē ego
 illorum euntem noui Mentorem, siue deum, nam deo om-
 nia similis uidebatur. Sed hoc admiror, quod heri matu-
 tinum eū uidi. tunc enim cum nauī Pylum abierat. His di-
 ctis, ad domum paternam discessit. At illis duobus admirā-
 tibus, proci reliqui sedētes, à ludis desierūt. Antinous tri-
 stis mētēq; turbatus, oculis ob irā micantibus instar ignis,
 sic ait: Proh q̄ magnū facinus et audax: hoc iter tēlatum

Procorū de oc-
 cidendo Tele-
 macho consi-
 lium.

Telemacho, quod non puto perficiet: cū tot hominibus inuitis puer nauem præparās, abierit cum delectu ex populo fortissimorum. sed profecto malū ipse sentiet primus. Iupiter enim illi prius vires contundet, quā nobis incommodum inferat. Sed agendum, date mihi celerē nauē & uiginti socios, ut illum euntem insidijs prosequar: obseruaboq; in Porthmo & angustijs Ithacæ, & Sami. magnæ enim periculo patris gratia nauigat. Sic dicentem omnes collaudauere: statimq; surgētes, Vlyssis domum petierūt. Penelopen uero non diu latuit consiliū, quod proci mēte uersabant. Medon enim præco stans extra aulam, illud quod intus dixerāt, audierat. Itaq; ubi ipsum ad se ueniētem illa uidit, sic ait: Præco, num proci te nūciatū mittūt famulis Vlyssis, ut iā ab opere cessent, epulas parent? utinam neq; amplius me petētes, neq; simul hic cōuenientes, extremam nūc cœnam comedant, qui rem omnē Telemachi cōgregati absumentis. Nū à patribus uestris pueri olim non audiuiſtis, qualis Vlyſſes meus erga parentes uestros erat, nec iniquū aliquid in populo faciens aut loquens, cū præsertim ius hoc & mos principū sit, ut aliū odio persequatur, aliū uero diligit? at ille nunquam homini uel iniquo succēſuit. Vester nihilominus improbus animus & facta improba apparent. Heu quā nulla post beneficiū gratia. Cui Medon: Si quidem, inquit, ò regina hoc magnum est malū, longe nūc maius instat ac durius aliud quod proci meditantur, quod nequaquam perficiat Iupiter. Telemachum rediturum domum ferro conantur omnino interficere. Nam ille Pylum Lacedæmoniamq; ad inuestigandum de patre abiit. Hæc ubi illa audiuit, ei genua simul cū animo soluta sunt, uox hæsit, oculi lachrymis referti, ac lōgo tandē post tēpore fatur: Præco, quid

Penelope
Medoni de
prociis.

Medon Penelope
Telemachū nūciat ab-
nauigasse.

ais? filius discessit? sed quid opus illum cōscendisse naues,
 qui sunt hominibus maris equi? multum ne ponti pene-
 trauit, fortè ut ne nomen ipsius inter homines relinqua-
 tur? At præco, Non, inquit, satis scio, an ille ex deo, aut ex
 animo suo excitatus, Pylon abierit ad inquirendū de pa-
 tris seu reditu, seu fato. His dictis ad Vlyssis domū disces-
 sit. At Penelope angustia doloreq; correpta, neq; in sella,
 cum plurimæ domi essent, sedere sustinuit: sed humi supra
 thalami pauimentum procumbens, miseris modis quere-
 batur: circaq; famulæ omnes, quot domi erant, iuuenes ac
 uetulæ plorabant, quibus Penelope uehementer gemens,
 sic ait: Audite dilectæ mihi, me nanq; dij ærumnis & la-
 boribus præter omneis quæ mecum sunt aut fuerūt edu-
 cata, exercuere: cum uirum antea amiserim bonum, ac o-
 mnibus uirtutibus inter Danaos ornatū, cuius gloria læ-
 tē per Græciā Argosq; mediū extenditur: nunc uero filiū
 amantiſſimum in gloriū ex ædibus de medio tollere con-
 tendunt, quem nauem soluisse abeuntē audiui. Crudcles,
 cum rē certo sciretis, me tamen è lecto nō excitare decre-
 uistis. Si enim hanc illum uia tentantem audiuiſſem, quā-
 uis eundi cupidū retinuiſſem, uel me in ædibus medijs mor-
 tuam reliquiſſet. Nunc aliquis citus Daliū meum famulū
 senem uocet, quē pater huc mihi uenienti dedit, qui hortū
 arboribus frequentem mihi colit: ut Laërtem cōueniens,
 hæc ei narret, si quo ille cōsilio mente excogitato ad po-
 pulos prodiens, queratur qui suam Vlyſſisq; progeniem
 interimere contendunt. Cui nutrix Euryclea sic respon-
 dit: Nympha chariſſima, tu me uel ferro interficias, uel di-
 muttas in ædibus licebit, non equidem te hoc celabo. Vidi
 ego hæc omnia, dedi q; illi quæcunq; iuſſit, frumentū, dul-
 ce uinum: magnoq; iureiurando iurare cōpulit, ut ante

Euryclea nu-
 trix.

duodecimam diem, seu prius quàm tu profectum iam diu
 diueris aut desideraueris, hæc tibi non reſeram, ne plorā-
 do formoſum læderes corpus: ſed cōſulo, ut lota prius, pu-
 rasq; induta uestes, in ſuperiorem thalamum cum ancila-
 lis aſcendas, ac Mineruam Iouis filiam ora, quæ illum
 ex morte ſeruabit, nec ſenem Lærtē afflictum magis af-
 fligas. Non equidem puto ſanguinem ipſius ita deos
 odio perſequi, ut non aliquis ſuperſit, qui altis ſuccedat
 ædibus, ac longe pinguibus agris. His dictis auditis, il-
 la flere deſijt: ſtatimq; uti monita erat, lota, puras in-
 duit uestes, in ſuperioremq; thalamum cum ancillis aſcē-
 dens, mola ad ſacrificandum canistro impoſita, Miner-
 uam orauit: Audi me quæſo Tritonia Iouis filia, ſi un-
 quam Vlyſſes meus accepta tibi uel bouis uel ouis ſacriſi-
 cia obtulit, horum nūc memor ſerua mihi filium, ac pro-
 cos ſuperbos male perde: Sic dicens ululauit, precantem
 uero dea exaudiit. At proci parte alia per ædes fremē-
 bant, ſicq; aliquis illorū dicebat, ignarus eorū quæ apud
 eam geſta erāt: Procul dubio regina nobis nūc cōnubium
 parēt. Non enim adhuc nouit, quæ ſtruitur in filium, cæ-
 dem. Antinous uero, Miſeri, inquit, mittite arrogātia
 uerba omnia, ne quis intus nunciet: ſed taciti inſurgētes,
 quod ſimul iniuriam cōſilium abſoluamus. His dictis, ui-
 ginti ſibi uiros fortes aſſumens, ad littus maris tēdit: nauē
 in altum trahūt, malū erigūt, rudētes aptant, remos ſcal-
 mo loris bubulis alligant, uela pandunt, omniaq; rite atq;
 ordine arma miniſtri eis tulerunt: qui tandem conſcēden-
 tes nauem, ibidem diſcubuerunt, non prius quàm ad ue-
 ſperam ſoluturi. Penelope autē in thalamo ſuperiore ſi-
 ne cibo, ſine potu mœſta iacebat, ac ſolicita an filius mor-
 tem effugeret, ſeu à procis de medio tolleretur. Ac quem-

admodum

Antinous pro-
cis.

admodum leo in hominum turba insidias ei paratium circumuertitur, multa in fero pectore uersans: totidem illam in animo uersantem somnus oppressit, procumbentiq; ac dormienti membra soluit. Minerua interea cum alia nouerit, tum idolū fecit, corporeq; Iphthimæ assimilatur. hæc Icari filia erat, uxor Pheris, à uiro in domum Vlyssis missa, ut Penelopen querentem solaretur, & à lachrymis luctuq; amoueret. In thalamum igitur ingressa per liminum seræq; iuncturas, supraq; caput astans ait: Dor-
 mis Penelope animo mœstissima? non enim te dii uiuent
 tes flere aut dolere permittent, quando tuus rediturus est
 filius, nec odio cœlestibus aliqua de culpa est. Penelope
 autem quæ in foribus somni suaue dormiebat, Quid, in-
 quit, huc soror uenisti? diu nanq; hic non uersaris, quòd
 procul hinc habites. Iubes me forsàn à luctu tristitiâq;
 multa quiescere, quæ meum irritat animum, cum uirum
 prius omni præditum uirtute amiserim, cuius gloria per
 Græciâ mediumq; Argos extēditur: nūc filius amātissimus
 per mare abiit stultus, ut qui nec laboribus nec cōmercijs
 sit assuetus. Hic me magis quàm ille sollicitat, hūc ucreor sa-
 tis ne quid aduersi patiatur, uel in populo cōueniet uel in
 pōto. Iniqui enim multi existūt, qui illū circūuenire insi-
 dijs quærūt, ac prius quàm patriam attingat, interficere.
 Cui idolū sic respōdit: Bono sis animo, timorē abijce. talis
 enim illi dux simul uadit, quā uiri alij sibi adesse magnope-
 re optarēt. potest nāq; Pallas, quæ me nūc tibi hæc nūti-
 tū misit, ac te querentē ualde miseratur. Cui illa, Siquidē,
 inquit, dea es, & deæ prosectò uocē audis, narra quæso, an
 ille uir meus infelix uiuit ne an uescitur aura ætherca, seu
 iam interiit, sitq; apud inferos. Cui idolū, Ego quidē, in-
 quit, utrū uiuat an interierit, nō satis uere possum dicere.

Minerua sub
 Iphthimæ per-
 sona solatur
 Penelopen in
 somnis.

Turpe

Turpe quidem sermo mendax, ac uana referre.

*Sic dicens, per liminis iuncturas in auras uentorum effu-
git. Penelope uero è somno excitata, subito animo exhila-
rata est. Dum autem in somnium manifestè nocte intem-
pesta irruit, proci nauë conscendentes, humiditas secabāt
uias, fatum Telemacho machinātes. In medio autē pela-
go inter Ithacam & Samum, quædam non admodū ma-
gna est insula, Asteris nomine, ubi portus ad nauū insi-
dias apti duobus ingressibus existunt. Hic itaq; Achæi in
insidijs Telemachum expectabant.*

Proci Telemachum infidiaturi enauigant.

O D Y S S E A E H O -

M E R I C A E L I -

B E R V.

A R G V M E N T. L I B. V.

Concionem Iupiter secundam faciens, Mercurium ad Calypso mittit, iubens Vlysses dimittere. Hic uero iussa facit. Die autem decimo octaua uidens hunc Neptunus, iratus ratem soluit atq; euerit. Ino autem ei partem fractæ ratis qua uehebatur, dat, mandans ut quam primum in terram descendat, eam ab se abijciat. Multa deniq; passus in Phæacum regionem uenit.

*Ithoni interea linquens Aurora cubile,
Dijs lucem ætheream simul & mortali-
bus affert.*

*Ordo cœlicolũ celsa conuenit in aula.
Quos inter primus confedit Iuppiter*

altus,

Cuius & immensa est, & rerum æterna potestas.

Filia mox Iouis assurgens dea multa Minerua

Dura refert miserum nymphæ retinentis Vlysses:

Iupiter

Iupiter pater, uosq; alij dij sempiterni, nullus iam amplius princeps qui sceptrum gerat, morigerulus aut officiosus, neu placidus existat: sed mēte nullum fas iusq; cogitet aut colat, potiusq; iniqua crudeliaq; perpetret. Heu quā nullus uestrum Vlyssis meminit, quā mutis fuerit pater his populis quibus imperauit. Nūc uero is in insula residet, magnas patiens ærumnas in ædibus nymphæ Calypsus: quæ eum per uim retinet, quo minus possit in patriam redire: nam & remige & socijs qui cū in mari comitentur, caret. Insuper amantiſſimum eius filiū de medio tollere quærunt, quamprimum ille redierit, profectus nunc Pylum ac Lacedæmoniā ad inquirendum patrem. Cui Iupiter, Mea, inquit, nata, quodnā tibi uerbū excidit ex ore? Non enim hanc & ipsa nosti mentem ac cōsiliū, quæadmodū Vlisses illos probe plectet. Tu uero Telemachū diligenter deducito (potes enim) ut ille exercitus tandem in patriam redeat. Proci autē in naui frustra profundum remigabunt. Dixit, & Mercurium parte alia alloquitur: Mercuri, tu namq; cum in alijs es nūcius, tum nymphæ formosæ nūciatū ibis nostrum cōsiliū ac reditum Vlyssis: qui non decorum aut hominū ductu, neque in legitimo nauigio, sed in rate tantum, alioqui probe trahibus cōpacta, per multos labores die uicesima Scheriā portum cōtingat in Phæacū terra, qui ex stirpe semidei sunt, ac illum uti deum uenerantur: ex quo in desideratam patriam naui proba remittent. Insuper æs, aurum, uestesq; , quantum opus ei dabunt: multa quidem, quanta nec unquam Vlysses ex Troia tulit (si quidem sine damno et incommodo uenisset) prædæ partem sortitus. Etenim fatum est illi, omnino charos uidere domesticos, ac in domū suā patriamq; redire.

Mercurius mīt-
titur ad Caly-
pso.

Sic ait.

Sic ait. atq; statim mandato obtemperat ille,
Aurea sed primum pedibus talaria nequit.

Descriptio
Mercurij.

Quis mare, quis terras uento impellente pererrat.
Virgam deinde capit, qua somno lumina claudit,
Excitat & rursus, cupiat modò fortè, cubantes.
Hanc igitur manibus retinens, properabat in altam
Pieriam ascendens. ex æthere mox leuis ingens
Per pelagus, laro similis, uolitatq; ruitq;,
Qui prædam affectans magno sub gurgite ponti,
Alas condensat, crebroq; humore madescit.
Sic ille immensos penetrabat in æquore fluctus.

Descriptio spe-
cus Calypsus.

Extat Maceffa in medio brevis insula ponto,
Huc ubi tellurem retinens peruenit ab alto,
Speluncam ingreditur, nympha fera tecta Calypsus.
Hic illa in diris accedens ædibus ignem,
Vrit odoratam nocturna in lumina cedrum.

Diuiñosq; modos edit modulamine uocis,
Pectine dum telam præstantem perficit aureo.
Speluncam uirides circundant undiq; syluæ,
Alnusq; & clethra, præstans & odore cupressus.
Hoc & aues tractu uernant, lateq; uagantur
Æquoreæ, quibus & ponti sunt humida curæ,
Bubones, diri accipitres & garrula cornix.
Parte alia circum uitis protenditur ingens,
Perpetuoq; uirens, magnisq; onerata racemis.
Quattuor & fontes surgunt salientibus undis,
Inter se sparsim, ac aduersa fronte propinqui.
Quin apio & uiola uernantia prata uirescunt.
Quem si forte locum uenientem aspexerit ullus
Vel deus, instabit mirans, animoq; triumphans.

Videns hæc Mercurius, primo quidè obstupuit, ac gaudi-
sus est,

sus est, quanquam deus: deinde in latam ingressus speluncam: quæ cōtra dia Calypso aspiciens, nūnime ignorauit. Non enim dii immortales inter se ignoti sunt: nō profectò, uel si quis longè ab alijs habitaret. Magnanimum uero Vlyssē intus non offendit, quòd is in littore maris confidens fleret, ut olim solebat, suspirijs quoque ac querelis animum irritans & lachrymās, pōtum aspiceret. At Calypso in throno coruscāti sedēs, Mercurium interrogat: Quid huc ad me Mercuri cum aureo baculo mihi quidem uenerabilis ac charissimus uenisti? Diu quidem quòd nō frequētas loquere, quid animo uersas? Nam & perficere animus est, si tamē ualeo, aut fas fuerit. Sed dic prius, ut tibi parem quæ hospiti decēt. Sic locuta, mēsam apposuit ambrosia refertam, rubēs nectār miscuit. At Mercurius, ubi uino ciboq; animum exhilarauit, tūc demum illi respōdet: Interrogas me ueniētem dea deum, ego tibi uera loquar. Huc enim Iupiter me inuitū uenire iussit. quis enim libēs tantum aquæ salse immēseq; percurrat? nō profecto hominum ciuitas propinqua qui dijs sacra faciāt, aut hecatombas. Verum non est Iouis mētem aut alium deum superare seu errare. Ait enim hominem apud te miserrimum omnium esse uirorum, qui Priam urbem nouem annis debellantes, decimoq; pōst euercentes, demum redierūt. Verum in Mineruam redeundo peccauerunt, quæ illis uētum aduersum undasq; concitauit: ex quo alij quidem boni socij perierunt: hunc tantū uētus & unda huc propinquū reddidere, quamobrem protinus remitti iussit. Nō enim ei sātum, procul à suis charis perire: sed Parca cōcessit & domesticos uidere, et in patriam redire. Sic ait. At Calypso extimuit, illūq; cōpellās sic affatur: Duri inuidiq; estis dij præter cæteros, qui deas admi-

Calypso ad
Mercurium.

Mercurius Ca
lypso.

Calypso indi
gnatur in de
os.

ranini

ramini manifeste cum uiris cubare, si quando ex his maritum sibi forte delegerint. Sic Orionem Aurora rosea sibi sumpsit: quem sic odio persecuti estis, ut Diana casta in Ortygia suis cū uelocibus sagittis peremerit. Vt itē Iasionem quem pulchra dilexit Ceres, cum eaq; in campo Tripolo cubile miscuit. Neq; diu Iouis animaduersio inaudita fuit, qui illū fulmine argete perculit. Vt deniq; mihi nunc inuidetis dij uirum mortālē nobis coniūgi, quem ego ex carina solum superstitem seruauī, quam nauem ei Iupiter fulmine impellens, in medio ponto abruptit. Hinc alij socij perierunt. Hunc tantum eiectum uentus & unda maris impulit, quem ego amaui & nutriui. Dixiq; me illum immortalem, ac minime senescentem facturam. Verum quando Iouis mentem neq; superare, neq; offendere alijs dijs non licet, ualeat: si illum ipse impellet, atq; in patriam deducet. Ego nequaquā eūdem aliquō mittam, cum apud me non sint neq; nauis neq; remiges, neq; socij qui cum per mare comitētur. Attamē prōpte admonebo, neq; dissimulabo quo minus doctus & exercitatus in patriam redeat. Ad hæc Mercurius sic inquit: Calypso, ut ais, eum remitte, & irā euitabis, ut nunquā in posterū tibi sit inferus. His dictis, discessit. Nympha uero ad Vlyssē se cōtulit, postquā Iouis accepit nunciū. Hunc itaq; in littore maris sedentē reperit, necdum à lachrymis oculos siccōs habentem: dulce quoq; æuum plorāti ac reditum desiderāti præteribat, qui Nymphæ nullo modo placebat: sed et noctibus in speluncis coactus apud uolētem omnino nolens commorari uigilabat. Diebus uero in littore maris inter petras horridas residens, querelis animū iritabat, ac pontum lachrymans spectabat. Calipso igitur propē astās, sic ait: Miser, ne quæso hic adeò doceas, ne uē sic etatē cor-

rumpas

rumpas tuam. Ego uero iam te libenter dimittam. Tu tantum ferro ligna incidito accommoda, ratemq; amplam facito, eam diligenter contabulato, ut te per pontum tutò ferat. Ego autem tibi frumentum, aquam, uinumq; rubrum ac dulce, quæ famē abs te pellant præbebo, uestibus quoq; ornabo, ac uētum post te custodē mittam, ut illæsus in tuā redeas patriam: si tamen dii immortales uoluerint, qui me longe melius rem uidere ac nosse sunt apti. Sic ait. Extimuit Vlysses, eamq; cōpellās sic alloquitur: Aliud quoddam profecto dea hoc cogitas, quàm auxilium in me reducendo, cum me iubeas cum rate tantum ponti spatia metiri. Durum arduumq; nempe hoc, neque uel naues celères uento Iouis secundo impulsæ penetrarent. Neque ego te inuita ratem conscendam, nisi iureiurando prius affirmare sustineas, nullum mihi inde incommodum strui. Ad hæc dia Calypso risit, manuq; illū trahens sic alloquitur: Profecto erras, nec futura quæ nunc forma carent facile cognoscens, ut ex uerbo nunc tuo ostendis. igitur testes mihi adsint, terra, magnumq; supernè cœlum, et aqua subtus stygia (quod grauissimum dijs immortalibus est iusiurandum) incommodum hinc tibi nullū strui. Sed & alia quidem noui, ac dicam quæcunq; mecum ipsa in te cogitauerim, quando usus uenerit tuus. Etenim mēs mihi bona est, & animus in pectore misericors: non autē ferreus. Sic dicens dea, statim iter antecepit, ille uestigia subsequitur. Veniunt igitur ambo in speluncam, & is quidem in thoro unde Mercurius surrexerat, consedit. nympha uero expulas quales mortales edere solent, apposuit. deinde aduersus eum & ipsa consedit. Cui famulæ ambrosiam nectarq; apposuerunt. Paratis demum cibus, manus extendunt. Vbi uero sedata fames, Calypso sic loqui cœpit: Dic Laërtias

Prandetur in
spelunca.

Calypso spon-
det Vlysi im-
mortalitatem.

de, sic ne tandem in patriam charam redire uis? gaude hic,
si sapias. Nam si uideres animo, quot tibi mala fato parantur
antequam patriam uideas, hic mecū procul dubio manens,
hanc custodires domum. Eesses præterea immortalis:
quanquam cōtinuo diebus omnibus cupis uidere uxorem:
non quidē illa inferior esse gloriōr, non corpore, non item
ingenio: quoniā mortales cū immortalibus nec mēbris nec
forma bene contendunt. Vlyssēs uero contrā, Prudentissimā,
inquit, dea, ne mihi ob hoc irascere: noui & ipse omnia.
Mea namq; Penelope infra speciem & magnitudinem
tuam satis uideri potest. mortalis enim est, tu uero immortalis
ac minime senescēs. Nihilominus et uolo & cupio cunctis
diebus domū reuerti, & rediens diē magnopere uidere.
Si quis autē deorum rursus in ponto sæuierit ac irruat,
tōlerabo quidē, in pectore animū gerens acerbū. cū enim
mala multa & in undis & in bello sim passus, hoc item reliquum
illis addetur. Sic ait. Sol interea occidens tenebras effudit.
Illi in speluncam uenientes, gaudia inter se mutua simul
manentes sumpserunt. Vbi uero aurora illuxit, Vlyssēs
quidē lenam ac tunicam induit. At Calypso argentea palla
se amiciuit, tenui quidem & eleganti: zona quoq; aurea
lumbos uinxit, calyptra caput operuit. Demum de Vlyssē
reducendo agit. Magnam in primis ac ancipitem securim
in manibus ei dedit, cui capulum oleaginum pulcherrimum
erat aptatū. Dedit insuper leuē hastam, eumq; in extremam
insulæ partē duxit, ubi arbores procerae admodum erant,
clethræ, alnusq; ac abies altissima, sicca quidem uetustate,
ac ad nauigandum omnino leuiore, loco sano ad incidendū
monstrato, statim Calypso domū recepit. Ille materia incisa,
opus celerrime absoluit, uiginti ex his deiecit, cunctasq;
securi aptauit, & affabre poliu-
uit,

Parat nauē V-
lyssēs.

uit, & ad perpendicularum direxit. Continuo Calypso te-
 rebro cunctas terebrauit, inuicem aptauit, clauis demum
 ferreis constrinxit: quantumq; uir architectonicæ sciens
 nauis latitudinem circumscribit, tantum Vlyssis ratem la-
 tam constituit. Deinde contabulationem frequentibus tra-
 bibus ac longis aptatis tabulis perfecit. Post hæc malum lo-
 cumq; in quo basis firmetur: deinde temonem nauis cur-
 sum dirigentē. Ratemq; uiminibus et uirgultis circummu-
 niuit, ut aquæ obicem obijciat, multam insuper materiam
 addit. Postea Calypso lintea fert. unde ille uela fecit: addit
 rudentes, ac pedes ei pulchros. Postremo uestibus eam in
 mari traxit. Quarta autem die omnia perfectæ. Quinta ue-
 ro Calypso ab insula Vlyssi uestes plicatas diligenter a-
 quaq; purgatas misit: simulq; uini nigri utrem: alium ue-
 ro aquæ magnū. Cibaria item ac obsonia multa dulcia in-
 pera. Ventum deniq; secundum ac mollem.

Hinc Laërtiades alacer iam carbasa pandit,
 In puppiq; sedens, cursum regit æquore in alto.
 Nec dulci uigilans deflectit lumina somno,
 Pleiades aspiciens tacitus, seroq; Booten
 In mare tendentem, pigraq; in parte locatum
 Arcturum, post hæc quem currum nomine dicunt,
 Quiq; sequens magnum insidijs petit Oriona,
 Ac solet oceani se nunquam condere lymphis.

Nauigatio

Hanc igitur ratem Calypso admonuit, ut in ponto proce-
 des sinistrorsus tenderet. Diebus denis septē in mari pro-
 cessit. Decimo octauo aut mōtes Phæacij apparēt, ubi pro-
 ximum illi erat iter, atq; certatim ponto uti scutum incu-
 buit. Quem Neptunus ex Aethiopia reuertens, procul
 è Solymorum montibus per mare uela dantem aspexit: ex
 quo uehementer iratus, caputq; motans, hæc secum: Proh

ee z facinus,

facinus, me apud Aethiopas existente, dii circa Vlysssem consilium mutauere. Nam prope terram Phæacensiū uenit, ubi Parca finem ei laborum statuit: uerum adhuc puto satis ei supererit incommodi.

Descriptio tempestatis.

Sic dicens, toto nubes collegit olympo.
 Mox manibus sumpto scæuum quatit ille tridente
 Pontum, unde ingentes consurrexere procellæ
 Turbine uentorum, clausit quoq; nubibus omnem
 Cum pelago terram: è cœlo nox labitur atra.
 Vnà curusq; notusq; ruunt, Zephyrusq; per æquor
 Et boreas magnos uoluunt ad littora fluctus.
 Tunc Laertiadæ soluuntur membra, animusq;
 Ingemit, ac questus secum sic uoluit inanes:
 Me miserum, quisnam casus mihi surgit acerbus?
 Quàm uereor mihi uera canens dea dixerit astans,
 Multa prius patienda mihi, pelagiq; ruinam
 Et duros casus subituro, ad limina nostræ
 Quàm patriæ ueniam: infelix nunc omnia cerno.
 Qualibus heu cœlum contextit nubibus atris
 Iuppiter, ac pontum propè tempestate profunda
 Horrentem exciuit, uertitq; à sedibus imis?
 Nunc certum mihi fatum. ò terq; quaterq; beati,
 Quis ante Atridas, Troiæ sub mœnibus altis
 Contigit oppetere: ò Danaûm fortissime gentis
 Pelide, cur me tecum non Troës ab hastis
 Tot clausum extinxere die, quo fata subisti?
 Tunc mea nostrorum lachrymis tumulata iacerent
 Ossa, meumq; omnes celebrassent nomen Achæi.
 Nunc me crudeli sors est occumbere fato.
 Talia iactantem surgens è gurgite fluctus
 Verberat, atq; ratem magno simul impulit æstu.

Ipse

Ipse ruit, ligno longe deiectus ab alto.
 E' manibus temo cecidit confractus in undis
 Protinus, & flatu uentorum impulsus procella
 Vela ratis malumq; simul disiecit in æquor.
 Hunc ergo extremam cupientem euadere sortem,
 Ac colluctantem pelago procul unda repellit
 Sæua diu. nam ueste grauis, quam diua Calypso
 Præbuerat, tardos lassabat nisibus artus.
 Vix tandem emerfit, multum salis ore madenti
 Eructans, quo triste caput, crinesq; fluebant.
 Haud, quanquam afflictus, ratis est oblitus in alto
 Amissæ dudum, petit hanc conatus ab undis
 Surgere: dein media confedit uictor in alno,
 Huc illuc uentis perflantibus exagitata.
 Ac ueluti boreas autumnî tempore achantas
 Per campum quatit, ac mutuis complexibus illæ
 Confertim nutant: sic ipse per æquora flatu
 Ventorum omnigenarum partes agitur in omnes.
 Nuncq; noto boreas, zephyro nunc cedit & eurus.

Hunc itaq; Leucothea Cadmî filia uidit, quæ prius mortalis
 erat nunc deorum marinorum honoris particeps, ac V=lyssæ
 in alto errantem miserata, halcyoniq; aui assimilata,
 pelagus ingressa supra ratem constitit, uerbisq; taliter affa-
 tur: Miser, quidnam te sic Neptunus ærûnis acerbe afficit,
 tibiq; multa propterea eueniunt mala? Nō enim te quan-
 quam euertere statuens poterit. Verū sic age (uideris nan-
 que mihi id sapere) uestes has exuens, ratem permitte uen-
 tis ferri: manibus ipse adnata, reditum spectans in terram
 Phæaciā, ubi tibi fatum est euadere. Hic postea istam tabu-
 lā sub pectore sternes, nec pati aliquid aut perire dubita.
 Postquam uero terram manibus attigeris, rursus liberatus

Vlysses excutitur
 rate uictor
 pestatis.

Vlysses naufragus
 à Leucothea iuuatur.

hæc in altū pelagus tabulā iace. Sic ait dea, tabulamq; dedit. Ipsa uero similis halcyoni rursus mare subiit, undisq; operitur. Vlysses uero animū in diuersas partes uersabat, secumq; sic mœstus ait : Me miserū, uereor satis, ne deorū aliquis mihi insidias struat, qui me ex rate descendere iubet, uerum nondum obtemperabo, quando terrā, quò mihi refugium dicit esse, procul à me ualde aspicio: sic itaq; agā, quod & potius mihi uidetur, donec quidē ligna simul firma & cōpacta durabunt, ibidē permanebo, labores & pericula & æumnas tolerabo. At postquā ratis undis agitabitur, natabo, quādo nullū aderit aliud remedium. Dum hæc mente secum uoluit, Neptunus ingentem fluctum aëtrumq; excitans, Vlyssē impulit: ueluti cum uentus iruens cumulum arenarum mouet, huc illuc disperguntur. sic ille longe ligna dispersit. At Vlysses unū ex illis correptū tanquam celes equū desultoriū agitabat: ad extremum uestes exuens, quas illi Calypso dederat, statim tabulā pectori subiecit, ac pronus in mare cecidit. Manus igitur extendens, natandi cupidus apparebat. Quē Neptunus aspiciēs, mouensq; caput, hæc secū: Sic ergo post multa mala tolerata, per pontum etiā errabis, donec uiros magnos conuenias. Verū non spero sic impune ex incōmodo respices. Sic dicens iunxit equos, in Aegæsq; contendit, ubi domus inclyta est ei. At Minerua Iouis filia omnium uentorū uias obstruxit, eosq; quiescere ac desinere iussit: donec uelocem excitauit boream, qui undas fregit, donec Vlysses fatum euitans, Phæacensium littori applicuit. Hic duabus noctibus, totidemq; diebus in atris densisq; undis errauit: præsentē continuo mortem ei cuncta intentabāt. At postquam diē tertium aurora aduexit, tunc uentus posuit, quiesq; ac tranquillitas erat: at is quod à magnis la-

uaretur

Neptuni in Vlyssē inclementia,

uaretur fluctibus clare prospiciens, terræ se propinquare cognouit. Vt cum chara patris uita filijs apparet, qui in insula iacet, & duros patiens labores, diuq; afflictus, ac crudeli agitatus fato libenter, domum hunc dii miserantes à malo liberauere. Sic vlyssi terram syluasq; aspicere gratum fuit. Festinauit itaque natare, ut pedibus terram contingeret. Verum quando tantum aberat quantum clamans auditur, sonitum usque ex maris speluncis excepit. Vnda nanque ingens ad aridam usque terram commurmurat, uehementerq; eructat, maris quoque alga circa omnia conuoluit. Non enim portus erat, nauium retinacula, neque loca clausa, sed ripæ procedentes, speluncæq; & saxa *acuta & eminentia, circaq; unda furens obmurmurat. Lissa petra scopulusq; circumcurrit: mare item longe profundum, ita ut non liceat pedibus consistere utrisque, periculumq; euitare: ne forte descendente me fluctus rapax ad petrâ usq; proijciat, unde serus mihi postea impeditusq; receptus existat. Si uero ulterius adnatabo, sicuti bi inuenero littora portusq; à fluctibus percussa, uereor ne rursus procella resurgens, me grauatum & afflictum in pontum ferat. uel certe Neptunus cete ingens ex his quæ plurima pontus nutrit, in me irruens mittat. noui nanque Neptunum mihi esse iratum. Dum hæc mente agit, illum unda ingens in asperum rapit littus. Hic autem usq; ad ossa à monstribus marinis discerptus esset, nisi Minerua in animum ei induxisset, ut petræ innixus utraq; manu firmiter inhaereret, donec unda tumescens præteriret. Verum ut hanc euitauit, ab alio rursus reuertente impetu repulsus, iterum in pontum longe eiectus est. Ac sicuti polypo ex cubili exeunti, multi circa capillamenta lapilli inhaerent: sic cum apud petras uituli marini audacibus manibus

Comparatio.

Hic aliqd deest
proinde confu-
lantur Græca.

lacerabant, magnaq; operuit unda. Hic infelix Vlysses omnino perisset, nisi Mineræ auxilio fretus, ex unda emergens, in cōtinentē natasset, terrā spectans, sicubi inueniret littora portusq;. Inter hæc ex ostio Calliroës fluuij adnatati, optimus ei locus obijcitur, petris quadratis ac politis cinctus, & à uētis cōditus ac tutus. Nouit autē fluentē, ac ex animo sic cū orauit: Audi, quæso, rex quicumq; es, naufragus enim ad te uenio, Neptuni minas fugiēs. In honore nāq; ac uenerabilis esse solet dijs immortalibus, quicumque miser ac supplex ad uos confugit, uelut ego tuā nunc mentem, tua genua supplex, multa quoq; passus oro: at tu rex miserere. supplicē enim me tibi esse profiteor. Ad hanc orationē fluuius statim cursum ac undā retinuit, tranquillatē induxit, & hāc in ostio suo seruauit. Vlysses igitur inde incuruatis genibus manibusq; deiectis, exijt. eius enim ingēs animus à mari iā domitus erat, corpusq; totum dolebat, ex ore naribusq; maris aqua multa fluebat: aliquantulumq; sine spiritu, sine uoce semianimis iacuit: magna nanq; erat affectus angustia. Vbi autē respirare coepit, animusq; in pectora redijt, tūc tabulā ab ea paulo antē susceptā ad se reiecit: quam à pōti fluctibus reiectā Inoratus suis excepit manibus. Hic ex fluuio abductus in iunco recubuit, terrāq; frugiferā est exosculatus: secumq; sic querēs locutus est: Hei mihi, quid patior? certe durissime mecum agitūr. si enim noctē grauem custodiam in fluuio, uereor ne mala siba, simul & ros gelidus animum meum alioqui mœstitia afflictum conficiat. Nam ex flumine aura matutina frigida spirare solet. Si autem in decliuem ac profundā syluā iens, supra densos iacuero ramos, fessusq; ac frigore occupatus in somnū incidero, metuo ne feris ci bus ac discerptio fiam. Sic igitur alternāti potior sentiētia

uisa

Ad naufragi
Vlyssis preces
Calliroë fluxū
cūst.

Vlysses expo-
nitur terræ.

Vlysses secum.

uisa est ire in syluam, quam prope aquam in aperto inuenit. Hic duos offēdit ramos simul natos, unum ex oleastro, alterū ex olea, quos neq; uentorū uehementer spirātū uis euerit, neq; sol suis radijs exussit, neq; deniq; imber utrinq; pertrāsijt, quin densi simul & cōtigui nascerentur. Sub his igitur Vlysses cubile strauit quā latissimum. foliorū enim ac frondiū circā tāta erat effusio, quāta duos seu treis uiros hyberno tēpore quāuis aspero tueretur. Igitur gaudens Vlysses in medio iacuit, frondiumq; multitudine se operuit. Veluti si quis titionē in agro extremo, ubi nulli sunt uicini, sub cinere absconderit, ut ignis semē seruaret, ne cū opus, aliunde petat: sic Vlysses se frōdibus ac uirgultis circūsepsit, cui Minerua, ut à laboribus tandem conuiesceret, dulcem oculis offudit soporem.

ODYSSEAE HO

MERICAE LI

BER VI.

ARGUMENT. LIB. VI.

Minerua in somnis assisens Nausicaæ Alcinoi filiae iubet ut uestē ad fluium ferens lauet, propē iam ei adesse coniugium. Illa iussū facit, deinde cum ancillis ludit. Vidēs illas Vlysses, qui iuxta cubabat, expergiscitur, ac rogans, à Nausicaa uestem & cibū accepit. Eam postremo in ciuitatem secutus est.

C M hic Vlysses somno laboreq; fessus dormiret, Minerua in ciuitatem ad Phæacensium gentes properat: qui prius in lata Hyperiae regione prope Cyclopes uiros superbos habitauere: à quibus bello uexati erant, quòd uiribus inferiores essent. Hinc itaq; Nausithous exurgens, in Scheriam terram procul ab alijs

Phæacensium origo.

ee 3 errantibus

errantibus uenit, eamq; & mœnibus circundedit, & domibus adificijsq; ornauit. Insulas præterea deorum fecit, agrosq; diuisit. Demum ubi à Parca superatus ad inferos descendit, Alcinous successit filius, dijs consilio æquiparandus. Huius igitur domum Minerua petijt, de rexitu Vlyssis actura. Contendit in thalamum uario ornatum opere: in quo Nausicaa magni Alcinoi filia, forma quidē & ingenio par dijs, dormiebat. iuxtaq; famulae formam à Gratijs mutuantes, hinc inde assistebant. Fores autem coruscantes patebant. Tunc Minerva Dymantis Nausiceto nati filiae assimulata, quæ illi coæua & animo in cōuersando grata erat, cubile eius ingressa, sic ait: Nausicaa, cur te mater sic neglectā genuit? dies tibi clari ignauè prætereuntur, tibiq; item coniugium propinquum est. quamobrem te opus pulchris induere uestibus, quas etiam datura sis his qui te ducent. Ex his igitur fama hominibus bona nascitur, pater quoq; materq; gaudent. Ergo cum primum illuxerit, eamus lauatum. Nam & ego tibi adiutrix ero, sequarq; donec uelociter præparaueris, quoniam non diu uirgo eris. Iamiam uiri præcellentes tuas exoptāt nuptias in populo Phæacēsi, unde tibi quoq; genus. Itaq; patrem adhortare tuū, ut aurora prima mulos currumq; paret, ornamenta ferat, peplos stragulaq; fulgentia. Nam tibi sic pulchrius longe quàm pedibus ire. procul enim ualde à ciuitate sunt lauacra.

Minerua Nausicaam alloquitur.

Ex cōiugio bona fama.

Sedes deorum.

Sic dicens Pallas, magnum conscendit olympum,
Perpetuam diuū sedem, semperq; quietam.
Quam nec uentorum flatus, nec scæua ruentis
Imbris tempestas agitat, nix nulla pererrat:
Sed sine nube polus splendens ac æthra coruscat.
Hic dij perpetuò resident, gaudentq; beati.

Aurora

Aurora deinde apparēs, pulchram excitauit Nausicaam, quæ insomnium admirata, statim domum patri ac matri nunciatum ire pergit. introq; ingressa, matrem ad ignem sedentem ac cum ancillis colos uersantē purpureos offendit. Patrem uero egredientē cum principibus uiris, in cōciliumq; à Phæacensibus uocatū, obuiam habuit. Propius igitur astans, sic cum alloquitur: Mi chare pater, non ne parabis mihi altum currum, ut uestes sodidas ad fluuium lauatum eam? tibi in primis conuenit cum principibus ad concilium ituro, puris amicare corpus uestibus. Quinq; enim domi sunt tibi filij, quorū duo in matrimonio sunt, tres uero iuuenes uegeti, qui cōtinuò uestes habere mundas, & his in choros ire cupiūt. hæc enim omnia mihi curæ sunt. sic ait. erubuit enim matrimoniū manifestè nominare apud patrem. At ille cuncta noscens, Mulos, inquit, ò filia, & quicquid aliud est opus tibi dare non moror. famule nanq; tibi currū excelsū oneri congruū parabūt. Sic ait, statimq; ancillis mādauit. Illæ obtēperauere, currū uelociter instruxere, mulos iunxere. At puella ex thalamo uestē sumptuosam ferens, currui imposuit. Mater uero in cista dulcia uariaq; cibaria cōdidit, deinde obsonia, uinūq; in utre ex caprina pelle dedit, & in aureo lecytho molle oleū, ut & ipsa unā cū ancillis lauaret atq; ungretur. Nausicaa demū currū ascendēs, flagellū manu loraq; coepit, ac mulos impulit strepētes. Illi uero iter longe uelociterq; arripuere, uestemq; ac dominā unā cum ancillis ferentes, usq; ad fluuiū peruenerūt, ubi lauacra anno toto durātia, et aqua multa simul fluebat, sordibus abluēdis apta. Hic demū ex ministris aliæ mulos è curru soluētes, in ripam impulerunt, ubi suaue pascerentur gramen. Aliæ uero manibus uestes exceperunt, in nigrātemq; tulerunt aquam:

Nausicaa Alcinoi patri.

Nausicaa & ministræ simul lauantes.

aquam: ac in bothris uelociter stipauerunt, certamen quodammodo præferētes. Posteaquā uero eas lauerūt, ac à sordibus purgauerunt, per maris littus extenderunt, ubi maxime pelagus petras in terrā usq; abluit. Ipsa uero Nausicaa ac famulæ postquā lotæ & oleo perūctæ sunt, apud fluminis ripā cœnauerūt. Interea uestes ablutas solis radijs siccādas præstolabātur. Nausicaa canere cœpit, quælis Diana per montes ingreditur Taygetū uel Erymanthum, læta aprorū ceruorūq; uenatione, cū qua & nympha Iouis filia agrestes ludunt, gaudet animo mater Latona. Ipsa uero capite frōteq; cunctas supereminēs, facile noscitur, cum sint omnes pulchræ. sic inter ancillas uirgo incorrupta pollebat. Verū quādo tempus redeundi domū, mulos iunxit, uestes diligēter plicauit. Hic Minerva cum alia nouit, tū quod Vlysses est excitatus à somno ac puellam uiderit. Pilam enim illa in famulā impulit, quæ ipsam minime attingens in undam profundā cecidit: quāobrem illæ omnes clamauere. At Vlysses experrectus assedit, secumq; in pectore hæc uersabat. Hei mihi, in quorū rursus hominū terram uenio, an sanè cōtumeliosi agrestesq; & inuisi sunt, aut certe hospitales & deorū cultores? Nam magnopere uox fœminea nympharum ad me uenit, quæ montiū habitant cacumina, & fluminū fontes, & saltus diuersos: uel ego quocūq; modo sum prope homines loquentes, ego uero tentabo & uidebo. Sic dicens, simulq; ex arbore truncū manu torosa diripuit: ex quo sylua cōdensa coactis frondibus pudēda corporis uelauit: statimq; exijt leōnis more, qui in mōte nutritus uiribus fidens, minitans spiransq;, ac oculis ardentibus ingreditur in boues aut oues inuasurus, fēme suadente, in domū frequentē irruit, & in pecudes grassatur. Sic Vlysses puellis formosis,

quanquam

Comparatur
Dianæ Nausi-
caa,

quanquam nudus, instante necessitate, congregi decreuit. Igitur horrēdus illis ilico apparuit, marisq; fluctibus sordidus. At illæ huc illuc per littora cursitauere: sola uero Alcinoi filia remansit, uires & audaciā de Minerva sumens, metū omnem ab se abiicit: itaq; aduersa cōstitit. At ille dubius an genua supplex puellæ amplecteretur, an placidis eam uerbis procul absistendo oraret, ut ciuitatem ostenderet, ac uestes ei præberet. Sic igitur alternanti potior sententia, eam procul absistendo rogare, ne forte genua amplectēdo iram puellæ prouocaret. Itaq; eam dolo & astuto aggreditur sermone: Oro te, quæcunq; es seu dea siue mortalis. si enim dearū una quæ cœlū tenent, ego te Dianæ Iouis filia & forma & magnitudine & indole propè similem existimo. Si uero ex hominibus es qui terras habitant, parentes tui ter beati, ter item beati fratres, quorū animus continuo tui gratia gaudet, tale germen tēpore succedente cōspicientes. Sed & ille præter omneis beatus, qui te coniugem in suam duxerit domū. Non enim adhuc mortalem, non uirū, non foeminam meis oculis uidi, talem præ se ferentem uenerationem. Siquidem ego apud Deum nuper iuxta Apollinis aram palmæ ramū uidi. ueni enim illuc, multusq; populus erat in uia, quæ mihi multas curas datura erat. hūc igitur aspiciēs obstupui, diūq; sum admiratus, quòd tale germen nunquam è terra exierit. Sic te mulier miror, stupeo, uereorq; tua attingere genua. Me nāq; immensus tenet luctus. Hesterno siquidē die uicesima lux fuit, qua profugus in mari erro. Etenim ex insula Ogygia me pelagi tēpestas procellaq; per undas disperisit, donec me deus huc perduxit, ubi & alia forsane sustineam mala. Non profecto existimo desijisse, uerū adhuc dii plura continuo mihi dant. Quare ò regina miserere obsecro.

Terrētur puellæ uiso nudo Vlyssæ.

Vlysses Naufragā supplex alloquitur.

obsecro. ego nãq; post tot mala in te primum in hanc regionem ueniens incidi : nec enim alium hominum uidi ex his qui terram hãc habitent. Urbem ostende, da uestis aliquid laceræ quæ tegar, si forte huc ueniens, aliquid huiusmodi attulisti.

Dij tibi dent, quicquid uirgo pro talibus optas.
 Coniugiumq; domumq; bonam, pacemq; uicissim.
 Non est in rebus melius seu dulcius usquam,
 Quàm thalami pariter concordia sancta pudici.
 Discordes animos incommoda multa sequuntur:
 At placidis ingens succedit gratia semper.

Nausicaa respondet,

Ad hæc Nausicaa, Hospes, inquit, quãdo mihi nec ignauo, ne'ue stulto similis uideris, Iupiter ipse opes bonis ac malis distribuit, ut ei placuit: tibi quoq; hæc & ille dedit, tuũ officiũ æquo animo tolerare. Nunc quãdo nostrã domum petijsti, non ueste carebis, neu aliquo ex his quæ fas est supplicem miserũ rogare. Urbem tibi ostendã, dicamq; populorũ nomina. Phæacẽses hanc incolũt terrã. Ego uero Alcinoi filia sum, qui uirtute ac potentia his dominatur. Dixit, ac protinus ad ancillas cõuersa, Sisite, ait, ministra: quò fugitis uidẽtes hominẽ? An aliquẽ immanẽ putatis esse uirorũ? Nõ est enim uir hic nouus, qui in terram Phæacensiũ inimiciã ferat. Nam puto nos alijs esse charos, separati ac ultimi in pòto habitãtes: neq; nobiscũ aliquis facile cõmiscetur. Verũ hic forte miser & errabundus ad nos nunc peruenit, eum suscipere oportet.

Ab Ioue nam supplex pauper procedit & hospes.

Res breuis, at chara est, magni quoq; muneris instar.
 Quapropter famulæ hospiti huic cibũ potumq; præbete,
 deinde in flumine lauate, ubi sit locus à uentis tutus. Illæ uero statim surgentes, sese inuicem adhortatæ ad obtemperandum,

perandum, Vlyſſem in primis in locum minime uētis obnoxium duxerunt : pharumq; & tunicam iuxta poſuere, eiq; oleū in lecytho dedere, ac ut in flumine lauaret iuſſere, quibus ſic ille ait: Miniſtræ abſiſtite procul oro, donec à marinis fluctibus me abluero, unxeroq; oleo, quod meum corpus diu non attigit. Coram ego nunquā lauare. pudet enim inter pulchras interuenire puellas. Sic ait. At illæ abſiſtentes abiere Nauſicæ nunciatum. Vlyſſes uero poſtquā in flumine corpus marinis undis ſordidum lauit, quibus humeros dorſumq; ſœdatus erat, à capite itē eoſdem abſterſit. Vbi probe lotus eſt & oleo unctus, uestes induit, quas ei uirgo præbuit. Ille poſt hæc maior pulchriorq; Mineræ dono apparuit: corporis quoq; comas hyacinthino flori ſimilis, ueluti ſi quis aurū argēto innectat uir peritus, & à Vulcano Palladeq; cunctis artibus inſtructus, unde egregia faciat opera. Sic capiti humerisq; illius addita gratia. Mox tali fulgēs decore, per litus ſeparatim ingreditur, quē euntē uirgo admirata, & ad puellas cōuerſa, inquit: Audite famulæ quæ dixero: Nō enim deorum iniuſſu uir hic Phæaceniſibus ſeſe immiſcuit. Prius enim mihi turpiſſimus eſt uiſus, nūc uero dijs eſt ſimilis. Vtinā talis mihi cōiux uocatus eſſet, eiq; hic habitare placeret. Verū nunc quod reſtat famulæ, potū cibumq; huic præſto parate. Illæ uero dicto audiētes, protinus ante ipſum eſculenta poculentaq; poſuere. At Vlyſſes, quōd diu his caruerat, uoraciter edit atq; bibit. Nauſicæ interim alia cogitās, uestes plicauit, ſupra currū impoſuit, mulos iunxit, deinde cōſcēdit. Poſtremo Vlyſſem excitādo ait: Ecce nūc hoſpes urbem petimus, ut te in patris mei domū ducā. Hic puto omniū Phæaceniſium optimos uidebis. Hic igitur uti facias mihi uidetur, ne per imprudētiam aberres

Nauſicæ ſe ſecuturo Vlyſſē patris domum deſcribit.

aberres longius, donec per agros & hominū opera imus, cum puellis post currū & mulos confestim ibis, ego uiam monstrās præibo. De urbe uero quam ascendimus, sic habet: Turris circum alta portusq; utranq; ciuitatis partem amplectitur, cuius angustus & tenuis est ingressus. Naues autem uiam tuentur: in cunctis uero mansio temporaria est cuilibet. Hic & forum circa Neptuni templum pulcherrimum existit, quadratis politisq; extructum lapidibus. Hic nauū arma, malos, uelaq; curāt, & remos acuūt. Phæacensibus enim nulla arcus pharetræq; cura, sed mali remiq; nauium, ac naues ipsæ quibus illi gaudentes plurimum maris emetiuntur. Horum igitur ego sermonem iudiciūq; uito, nequis post terga obtrectet. Sunt enim in hoc populo magnopere superbi. Dicitq; propterea fortasse quispiam malignus obijciens. Quisnam hic est qui à Nausicaa ducitur, pulcher sane magnusq; hospes? ubinā eum reperit? forte ipse cōiux erit, quem errantē naui ipsa in suā duxit domū, ex uiris procul uenientibus, quod prope nos nulli sint. Si quis deus ei optanti propitius è cælo uenerit, habebit profecto illū perpetuo. Meliorem siquidē ipsa uestigans alibi uirū inuenit. sed Phæacenses proculdubio ignominia notauit, quod ex his multi & optimi, ut aiunt, eius matrimonium cupiunt. Quāobrem mihi hospes hæc dicta sustinēti, probro darētur: & profecto talia gerenti egomet irascerer, quæ patris matris ue iniussu ante nuptias manifestas alienis misceretur uiris. Itaq; hospes tu meis auscultabis uerbis, ut patris mei auxilio dictūq; celes riter in tuā redeas patriā. Ingrediamur in Mineruæ sſ lēdidū nemus populis frequens prope uiam, ubi fons aquæ fluit, circaq; pratū. Hic & patris mei templū, & frondēs aloë abunde quantum uox clamantis extenditur remota.

Hic

Urbis descriptio.

Hic igitur sedens tempus præstolare, donec nos urbē domumq; petamus: quāprimū uero sperabis me peruenisse, tunc tu in ciuitatē uenies, ac de patris mei Alcinoi domo interrogabis. Facile nanque tibi nosse fuerit. quilibet enim uel puer docere poterit: neque similes in toto populo ades magnitudine existūt. Postquam uero te domus & aula exceperit, ad matrem ibimus meam, quæ apud ignem sedēs, columnæ innixa lanam ex colo purpureo torquet, mirabile uisu. Famulæ uero retro & ipsæ confidunt. Hic quoque patris mei thronus, & ipse propinquus igni, ubi molliter & continuo residet ac bibit. Verum hunc præteribis, & tantum matris ad genua procumbens, manus exosculaberis, ut quandoque in patriam redeas celeriter gaudensq; quanquam longe abes. Si enim eam propitiā habueris, spes est tibi & amicos reuifere, & domum patriamq; terram aspicere. Sic dicens Nausicaa, mulos flagello cecidit: qui confestim amnis fluentia reliquerūt properantes, pedibusq; sonitum excitantes. Illa uero currum regit, lora tenens: ita ratione iumenta scutica impellens, ut famulæ Vlyssesq; pedibus subsequi ualeant. Sol interea occidit, illi in nemus sacrum Mineruæ iuerūt. Hic Vlysses consedit, ac subito Mineruam talibus orat: Audi me, quæso, Iouis filia nunc primum, quando me antea nunquam audijsti naufragum ac deiectum, quo tempore me Neptunus afflixit. Da mihi ut ad Phæacensium populos perueniam, ac demum miserere. Sic ait orans. Hunc audiit Pallas. Ipsi autem nondum prius coram adfuit aut præsto fuit, quod patrum Neptunū uereretur, qui magno pere Vlyssi aduersabatur, ac animo contendebat, quominus ille in patriam rediret.

O D Y S S E A E H O -

M E R I C A E L I -

B E R V I I .

A R G V M E N T . L I B . V I I .

Nausicaa in ciuitatem uenit, ac paulo post Vlyffes, qui & Areten Alcinoi uxore orat, ab ipsa post coenam interrogatus unde uestem haberet, nam eam Arete nouerat, omnia quae in mari ab Ogygia usque in terram Phaeaciam euenerunt, ipsi enarrat.

D V M sic Vlyffes oraret, Nausicaa domum paternam curru aduecta peruenit, inque domus uestibulo constitit. Fratres cōfestim dijs æquiparandi, circumstetere, mulorum colla soluētes: uestem deinde intrò tulere.

Eurymedusa
nutrix.

Ipsa uero in suū thalamū se recepit. Ignē anus Eurymedusa accendit, quæ cubiculo præerat, ac ex cōtinenti olim nauibus Alcinoō pro munere aduecta erat, quod omnibus imperaret Phaeacensibus, ac uti deus à populo audiretur. Hæc itē Nausicaam nutriit, tunc uero ignē accēdit, ac intrò coenā tulit. Tunc denique Vlyffes ad urbē ire contēdit. quē Minerua salutaria commodaque illi cogitās, multa nebula circumsudit, ne quis Phaeacensium obuius uerbis eum proscinderet, aut quisnam esset, interrogaret. Itaque ipse iam iam uestibulū domus ingressurus, Mineruā parthenicæ Neēnidi assimulatā, in manu calathū retinentē, obuiā habuit, eamque rogauit: O nata, num me ad domum Alcinoi qui his dominatur populis, nō duces? nā & ego miser homines huc uenio lōge ex Apia terra, quam obrē nullum hominū noui hominū qui hanc incolūt terrā. Cui illa, Tibi, ait, pater domum, quam me iubet, monstrabo, quoniā uicinus patri meo habitat. Sed ito quietē, tibi ego uiam præcedēs

oslen-

Vlyffes à Minerua in ædes Alcinoi perducitur septus à nebula.

ostendā: ac tu nullū hominū prior salutaris, neu quēquam
percontaberis. Nō enim hospites ualde libenter excipiūt,
aut amplectūtur, si quis aliunde uenerit. Nauibus tantum
uelocibus fidētes, magna maris spatia penetrāt: eisq; Iu-
piter ut naues celeres, sic etiā uolatile subitumq; ingeniū
dedit. Sic dicens Minerua, prætē confestim, ille dea uesti-
gia subsequitur. Venientē sanē Phæacēses minime noue-
re, utpote nube Palladis circūfūsum. Vlysses uero portus
ac naues primum aspiciens admirabatur. Ipsorumq; he-
roum fora, & longa altaq; mœnia palis ligneis extructa,
mirabile uisu. Verum ubi ad regiā peruenere, illi Miner-
ua inquit: Hæc hospes domus, quā me rogasti ut mōstra-
rem. Reges in epulis offēdes. Tu uero ne animo expaue-
sce. Vir sane fidens animi melior in cunctis actionibus, si
maxime peregre aliunde ueniat. Herā in primis in ædibus
inuenies nomine Aretē, ex parētibus his qui Alcinoū ge-
nuerūt. Primū nanq; Neptunus Nausithoum ex Peribœa
forma præstātissima, ultima filiarū Eurymedontis, qui gi-
gantibus superbis imperauit, quos et interfecit: postremo
& ipse periit. Cum hac igitur Neptunus concubēs Nau-
sithouū genuit, qui Phæacensibus imperauit, ac Rhexeno-
rem & Alcinoū suscepit liberos. Primū adhuc imberbem
Apollo in ædibus sagitta interfecit, qui cū uxore duxisset,
unā tantū filiā Areten reliquit, quā coniugē sibi Alcinoūs
habuit: quæ uē ab eo præter cæteras cū uiris solitas habi-
tare in honore habita, filijs itē & populis magnopere ue-
nerabilis, & ut dea ferē suscepta, quādo per urbem ince-
dit. Neq; mente caret bona aut ingenio. nā sua prudētia,
quos diligit, litibus soluit. Igitur si hæc tibi quoque pro-
pitia fuerit & amica, spes tibi et charos tuos reuīsere, &
in patriā redire. Sic dicēs Minerua, in pōtū abiit, Scheriā

Phæaces inge-
niosi.

Arete uxor Al-
cinoi.

relinquens, Marathonaq; & latas petijt Athenas Ere-
 chthei regis domum. At Vlysses ad domū Alcinoi se con-
 tulit: animoq; aliquantulū suspensus & admirans, ante-
 quam æreum pavimentum ingrederetur, stetit. Nam uti
 solis aut lunæ iubar, domus erat Alcinoi: ærei parietes
 hinc inde à solo usque in penetralia splendebant. Portæ
 quoq; aureæ domum intus claudebant: Argentea quoque
 limina in æreo stabant solo: postes item argentei cum au-
 rea coronide. Vtrinque uero canes aurei argenteiq; erāt,
 quos Vulcanus arte propria fecit domus custodiendæ gra-
 tia, immortales eos ac minime unquam senescentes existi-
 mans. Thori quoq; circa murum aurei hinc inde ab solo
 usq; in penetralia fulgebant: ubi pepli tenues affabre la-
 borati opera mulierum erant. Hic itaq; Phæacensiu prin-
 cipes sedebāt potantes & edentes. Nam quæ ad annum
 suppeditarent uictum, satis habebant. Aurei deinde pueri
 in aris pulchre factis stabant, ardentes in manibus tenen-
 tes faculas, noctes in ædibus conuiuiis mōstrantes. Quin-
 quaginta intus famulæ erant, quarum quædam triticum
 molebant, nonnullæ telam texebant, ac colos uertebāt se-
 dentes, adeoq; frequentes ut alni folia: oleum præterea li-
 quidum ex opere linteorū tenui fluebat. ut enim Phæacē-
 ses præter ceteros mortales naualis artis periti, sic fœmī-
 næ telas texendi. eis nanq; Minerua ad artes operū egre-
 giorum ingenium dedit. Extra uero aulam prope portas
 locus arboribus confitus, & quadriuius, ualde amœnus,
 circaq; mœnia septus conspiciebatur. Hic arbores erant
 frondentes, pyri, mala punica, maliq; pulchros ferentes
 fructus, ficus dulcētes, oleæ florentes: quarum neque fru-
 ctus perit per hyemem, neq; per æstatem desinit, sed per-
 petuò spirans zephyrus alia nascentia excitat, alia dige-
 rit

Alcinoi regia
 describitur.

Hortus Alcinoi
 memorabilis.

rit. Nam fructus super fructu senescit, malum super malo,
 uua super uua, ficus super ficu. Hic & ualde fructuosa ui-
 nea radicator, cuius uuas alias in loco lato, ardoribusq;
 exposito cōtinuò sol exiccat, alias uindemiāt, aliæ acerbæ
 adhuc sunt florē mittētes. Nōnullæ iugiter maturescunt.
 Præterea uirides & omnigenæ iuxta ultimos palmites in
 altū deductæ uites germināt, annū totū luxuriantes. De-
 inde fontes duo, unus per omnē hortū spargitur, alter sub
 aulæ pauimētū ad altā penetrat domū, unde ciues aquam
 sumunt. Talia igitur in Alcinoi ædibus deorū erāt dona.
 Vlysses itaq; hæc stans admirabatur, animo tandē exatia-
 to, ilico domus inferiora ingressus, inuenit Phæacensium
 principes pateris libantes Mercurio: cui ultimo libabāt,
 ut cubilis somniq; reminiscēti. Eunti autē per domū Mi-
 nerua multam nebulā circunfudit, ut ad Areten & Alci-
 noum ignotus iret. Ante Areten uero ad genua procum-
 bēs, manus extulit, statimq; ex eo nebula discussa. Illi au-
 tem hominem uidētes, mœstitia affecti simul & admirati
 sunt. Vlysses autē sic orauit: Arete filia diui Rhexenoris,
 tuū uirum tuāq; genua simulq; conuiuas supplex multaq;
 passus peto. Vobis dii dent opes, uitamq; longā: postq; ui-
 tam, filijs omnia tradere, possessiones honorēq;, quæcunq;
 populus tribuit. Da quæso itineris auxiliū, ut in patriam
 redeam: quòd diu à meis charis procul errans, labores &
 incommoda patior. Sic dicens, sedit humi apud ignē inter
 cineres. Alij quidē omnes aliquandiu siluerunt. Echeneus
 tandē, qui natu maior inter Phæacenses erat, & eloquen-
 tia pollebat, antiquaq; & omnia probe tenebat, sic lo-
 qui cœpit: Alcinoë, nō enim hoc te decet, ut hospitem hu-
 mi ac inter cineres apud ignem considerare sinas. Hi enim
 tuum expectantes uerbum, attenuantur. Sed agedum ho-

Areten Vlysses
 supplex orat.

spitem in throno argenteo colloca. præconibus item iube
uinum fundere, ut Ioui fulminatori libemus, qui suppli-
cibus & uerecundis fauet. prandium proma hospiti pa-

Vlysses clemē-
ter ab Alcinoō
excipitur.

ret ex his quæ domi sunt. hæc ubi Alcinoos audiuit, statim
Vlysses manuprehendens, ex humo ut erat ante focū, ex-
citans, in fulgēti throno locauit, filiumq; Laodamāta, quē
maxime diligebat, iuxta assidere iussit. Dant manibus fa-
muli lymphas, gutturnium cum aureo opisthodocho super
argenteo lebetes fundentes: iuxtaq; mensam delicatam pa-
rant. Panem proma pudica ferens apposuit, cibos insuper
addidit plurimos, conuiuiis gratificando. Vbi uero Vlys-
ses bibit & edit, Alcinoos ad præconē ait: Pontonoë, fun-
de merum, crateremq; uini omnibus præbe, ut Ioui fulmi-
natori, qui supplicibus & uerecūdis præst, libemus. Pō-
tonoos uero statim obtemperat, ac à pateris incipiens, ui-
num omnibus distribuit. Postquā quantū uoluere biberūt,

Alcinoos Phæ-
acēibus de ho-
spite,

Alcinoos sic cœpit: Audite Phæacenses principes & du-
ces, quæ iubet animus dicā. Nūc quādo edistis, domū abi-
te: cum uero primū illuxerit, seniores plures huc uocabi-
tis, ut hospitem hunc in ædibus locemus, postea dijs sacra
instituiamus. Deinde de hospite reducendo agamus, quonā
modo hic uestro auxilio absq; labore in patriā suā inco-
lumis gaudēsq; (quanquā longe abest) reuertatur, ne quid
mali aut detrimēti priusquā illā attingat, patiatur. ibi tā-
dem ea sustinebit, quæ illi Parcæ graues neuerint, quando
mortalis eum genuit mater. Si autē aliquis forte deorū im-
mortaliū huc è cœlo uenerit, aliud quiddā ex hoc sibi uo-
lūt dij. Iamdudū enim nobis manifesti corā apparēt, post-
quā facimus sacras hecatombas, nobiscūq; epulātur iuxta
sedentes. Si autem aliquis solus existēs uiator occurrerit,
non se abscondūt, quoniā illis propinqui sumus, ut Cyclo-

pes &

pes & ex gigantū genere. Vlyſſes uero ad hæc, Alcinoë,
inquit, aliud tibi in mentē ueniat. Nō ego dijs ſum ſimi-
lis, nec corpore, nec ingenio: ſed hominibus, quos uos ma-
xime laboribus preſſos uideritis, his nos eſſe pares proſi-
temur. Sed & ego plura quæ deorū uolūtate ſum paſſus,
tibi reſſere: uerū me quanquā afflictū ſinite prius cœnare.

Ventre nihil peius, qui in magno ſæpe dolore

Cogit quenq; ſui rationem prorſus habere.

En ego ſum quanquam mœſtus, ſi uina dapeſq;

Apponi iubeas, diſcedent mente labores.

Vos uero curate, ut quā primū illuxerit, me anxium in
patriam reducat. Nam mihi quāuis laboribus exercito,
i tantum mea bona, ſamulos, domum reuiſero, mori liceat
ſatim, atq; ab æuo deſeri. Sic ait. At illi omnes hoſpitem,
quādo probe locutus eſt, collaudauere: ſimulq; reduci ſua-
ſeunt. Poſtquam uero libauerūt, ac quantū iuſſit animus
putauere, alij quidem dormitum abiere, Vlyſſes uero in
cæbus relictus: iuxta quem Arete & Alcinous accubue-
re. Miniſtri autem menſæ inſtrumenta uafaq; appoſuere.
Intr hæc Arete ueſtē tunicamq; aſpiciens, quam ipſa cū
ancillis texuerat, probe nouit: quāobrem illū ſic alloqui-
tur: Hoſpes, hoc ego te primū rogo, cuias eſ? quis tibi has
dedi ueſtes? quomodo huc per multos ponti errores ue-
niſti? Cui Vlyſſes: Difficile, inquit, regina ac admodum
prolixū meos narrare labores, quos aſſatim mihi dii de-
derunt. Dicam tamen quod me interrogas: Ogygia inſula
longe in mari ſita eſt, ubi Calypſo dolosa Atlātis filia ha-
bitat, pulchra ſane grauiſq; dea, nec ullus cum ea ſiue ho-
minum, ſiue deorum, in amore commiſcetur: ſed me ſo-
lum deus infelicem eò deduxit, ac illi domesticū fecit: quo-
niam mihi nauem fulmine argete Iupiter in medio ponto

Vlyſſes inter-
rogatus Arete
ſuos labores ex-
ponit.

ff 4 fregit.

fregit. Cumq; socij ceteri periissent, ego naui fractæ inferiora ulnis amplexēs, nouē diebus per mare uectus sum. Decima uero nocte obscura ad Ogygiam insulā dij propinquum reddidere. Hic Calypso habitat grauis dea, quæ me excipiens accurate & amauit & nutrijt. Insuper me immortalē ac minime senescentem perpetuò se reddituram dixit. Verum meæ in pectore mēti minime persuast. Hic itaq; diebus denis septenis continuo mansi, quo tēpore uestes lachrymis perfudi, quas mihi Calypso præbuit. Sed quando octauus mihi redijt annus, tunc iussu Iouis nunciij ipsius animum uertens, ultro me ad discessum eshortata: quamobrem me in rate dimisit, multum tribuens frugis, dulce merum, uestes egregias, in super uētum prosperum commodumq; ac suauem immisit. Denis septenis diebus nauigauī. Decima octaua mōtes obscuri apparuerē uestræ terræ, ex quo afflicto mihi animus aliquātulum exhilaratus: supererat tamen calamitatis multum, quam mihi Neptunus inflīcturus erat, qui uētos impulit, uianq; impedijt eripuitq; immensum mare commouit, neque undam ullam permisit ferre ratē grauitē gemētē, hanc prorsus procella distraxit. Ego uero natans mare secui, donec ad uestram terram unda uētusq; ferret. Huc me apulsus unda rursus in petras magnas, locumq; iniucundum propē terram distraxit. Iterū ergo in insulam alnataui, donec in fluuium ueni, hic locū sum ingressus optimū à petris liberum asperis, tutumq; à uentis. In hunc me alacri animo cōieci. Nox deinde ruit: ego separatim à flumine egressus, inter frutices ac ramos iacui: circaq; me frondibus stipauī: somnum deus ingentem fudit. Hic itaq; inter frondes nocte usq; in auroram, usq; item in meridē dormiui: sole deinde inclināte, somnus me deseruit dulcis.

Alco

Illico in littore tuæ filiæ famulas ludentes uidi, inter quas ipsa dearum forma æquiparanda aderat. Hanc ego orauī, at illa mente bona ingenioq; prædita minime errauit. Nā si in iuniorem fortasse incidens quicquam rogaueris, nihil omnino ages, cum semper iuuenes minime sapiant. Mihi itaq; illa & panem & uinum dedit quantum opus, in flumine quoq; me lauit ac oleo unxit. Hæc tibi demum uera narraui. Cui Alcinous, Hospes, ait, hoc profecto non rite mea nata fecit, quod te cum ancillis domum nostram non duxit, tu eam certe primam rogasti. Ne, inquit Vlysses, puellam propterea redarguas. me nanq; cum ancillis subsequi iussit: neq; ego uolui, uerens ac dubitans, ne quid cū ipse uideris, aliquid animo suspicareris. Zelotypum enim & malorum suspicans est hominum genus in terris. Ad hæc Alcinous, Non mihi, inquit, talis in pectore animus, ut subito irascatur: cum ea quæ decent, cuncta existimo me liora. Atq; utinam Iupiter pater Mineruaq; & Apollo talis existas qualis es, idemq; sentias atq; ego, meam haberes filiam, meusq; uocareris gener hic apud me manēs, domū ego ac possessiones darē: si tamē uolēs libensq; maneat. Inuitū enim Phæacēsū nullus retinebit, quāuis Ioui amicū. Auxiliū in te reducēdo, ut sane intelligas, hoc modo bene disponam: Cras dum alto somno pressus iacebis, hi tē pestatem optimā tranquillūq; mare obseruabūt, quo ad patriā, domūq; tuā, & si quid aliud tibi charū, proficiascaris. Siquidē ualde procul ab Euboëa est, quā Euboëam illi qui eam uiderunt, longissime à nostris dicunt esse populis, quando Rhadamantiū huc duxerūt, Tytiū Terræ filiū suspicātem ac formidantē: & quidē absq; labore uenerunt, eadēq; die rursus eum domum reduxerunt. Videbis & ipse animo, quātū naues nostræ ac iuuenes in earū

Alcinous Vlysses si promittit auxilium.

gubernatione præsent. Hæc ubi Vlysses audiit, gaudius est, ac orans sic precatur: Iupiter pater, utinam omnia quæ Alcinous dixit, sic agat. Illi propterea ingens accedet gloria: ego uero domum redibo. Sic igitur inter se colloquentibus, Arete ancillis iubet lectum sterni sub porticu, in super pulchris stragulis purpureisq; ornari, tapeta quoq; , lænasq; molles superaddi. At illæ ex ædibus lapides in manibus ferentes ibant. Verum postquam certatim decorum strauere lectum, Vlysses sic uerbis adhortantur: Agedum hospes ueni iam, cubile tibi iam paratum. Sic dixere. At ille cubitum alacris iuit. Dum uero sic in eleganti thoro sub porticu dormiret, Alcinous in domus penetralibus altissimis quieuit, quem iuxta uxor regina lectum cubileq; et ipsa posuit.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I =

B E R V I I I .

A R G V M E N T . L I B . V I I I .

Concio fit Phæacensium de hospite, nauisq; ad Vlysses reducendum trahitur, Phæacensium optimates apud Alcinoi epulantur. Post hæc cum Vlysses disco ludunt. Demodocus uero musicus Martis & Venæ complexum primo, deinde æquum Troianum canit. Vlysses postremo hæc audientem flentemq; interrogat, quisnam aut unde sit.

AVRORA interea cælo apparet, Alcinoi iteq; Vlysses ex stratis surgunt. Itur, Alcinoi præeunte, in concione quæ apud naues fiebat, sedentq; supra politos lapides. At Minerua interea Alcinoi præconi assimilata, urbem sollicita percurrit, reditum Vlyssi commentans, cunctos sigillatim prensat: Venite, inquit, mature in concionem Phæacensium optimates ac principes, ut ho-

ut hospiti morem geratis, qui Alcinoi nuper domū uenit, longe pōto erroribus actus ac dijs corpore similis. His dictis, cuiuslibet animum incendit, cōfessimq; sedes cōcioq; cōuenientibus refertæ: ipsum multi aspicientes Vlyssēm, admirabantur. Cui Minerua diuinā capiti humerisq; gratiam fuderat, ac illum proceriorem augustioremq; uideri dedit, ut omnibus passim Phæacensibus gratus esset: gratius insuper & honestius certamina multa, quæ Phæacenses cum illo tentauere, perficeret. Vbi uero frequentes conuenere, Alcinous talibus eos alloquitur: Audite Phæacensium optimates ac principes, ut ea uobis referam quæ hortatur animus: Hospes hic quem uidetis ignoro quisnam sit, errabundus domum nuper aduectus meam, siue ab Eois, siue ab Hesperijs hominibus, ad reditū in patriā nostrum sibi uehementer auxilium rogat. Nos (uti iam diu consueuimus) in huiusmodi casibus illi subuenire par est: nullus enim hactenus miser mea tecta petens, diu meam opem desiderauit. Sed & nauem recentem à securi quàmprimum in altum trahimus: iuuenesq; duo & quinquaginta in populo omnium optimi deligantur, in transfris se remis accingant. Deinde abite, prandium in mea domo propere parate, quod omnibus suppeditabo. Iuuenibus hæc tantum mando. Verum uos alij sceptrigeri principes ad mea tecta excelsa uenite, ut hospitem hunc amplectamini: nemo autem sit qui neget. Demodo- cum diuinum cantorem uocate, cui deus cantum tribuat oblectare qualem suggeret illi animus. Sic dicens præit, magnates subsequuntur. præco confestim charum cantorē deduxit. Iuuenes lecti duo & quinquaginta, uti iussum est, ad littus maris uenere: & alij quidem nauē in altū traxere, deinde malum erexere, rudētes explicauere, remos

Alcinous Phæ-
acas in concioe
hortatur ut V-
lyssēm iuuent.

Paratur conui-
uium.

remos uinculis lorisq; alligatos expediunt, uela pandunt:
 alte demum in humidū impellunt, atq; omnia probe. Mox
 uero in domū Alcinoi populus concurrit. Porticus quoq;
 & moenia & aedes cōueniētū multitudinē cōplētur. Plu-
 res aderant iuuenesq; senesq;, quibus Alcinous duodecim
 oues, quatuordecim albas dentibus sues, duos boues ut ma-
 ctarent dedit. Hos pellibus in primis nudauere, cibo dein-
 de aptauere. Postremo dapibus se accinxere. Interim præ-
 co propinquabat, optatū deducens musicū Demodocum.
 Hunc musa magnopere adamauit, bono maloq; simul im-
 pertijt, oculis quidem priuauit. Dedit attamen dulcem ca-
 norem. Huic igitur Pontonous præco thronū argēteū in
 medio cōuiuārū proceræ applicās columnæ, adduxit, su-
 præq; caput eius sonorā suspendit cytharam, quam mani-
 bus attrectare cupiebat, iuxtaq; canistrum mensamq; ora-
 natam, & uini paterā apposuit, ut potare cū uelit liceat.
 Conuiuæ autem paratis omnibus manus epulis extende-
 runt. Vbi uero potus ac cibi cōpressus amor, Musa poētā
 ad laudes heroum canendas hortatur: carminis gloria ad
 cœlum usq; penetrauit. Nanq; canebat uti Vlysses cum
 Achille in dissensionem uenit, ut quādoq; acerbis inter se
 uerbis in deorum conuiuio contenderunt. Agamemnō ue-
 ro animo letabatur, cum Græcorū optimates inter se cer-
 tare uideret: utq; Phœbus eum apud Pythum allocutus, ac
 in lapideum solum ingressus est, oraculum daturus. Tunc
 primum Troianis Danaïsque initium fati Iouis magni cō-
 filio uersatum. Hæc igitur inclytus poëta canebat. Vlys-
 ses uero dolore commotus, tunicam ingentem purpuream
 manibus ad caput reuocauit. Phæacenses enim uerēs cœla
 re cupiebat, lachrymas huberes ex oculis fundens. At po-
 ëta diuinus hæc aspiciēs, canere desijt: lachrymasq; ex ore
 abster

Demodocus
cantor.

Vlyssi mouetur
fletus.

abstergens, ex capite tunicam deduxit: deinde paterā auream accipiens, dijs libabat. Phæacēsum uero optimates quod cantu lætarentur, poetam rursus ad cœptum carmē exhortantur. Vlysses item rursus caput obducēs, flere cœpit. Hinc alios quidē omnia latuit, minime uero Alcinoū, qui iuxta illum assidens grauiter suspirātem audiebat, cōtinuōq; Phæacēsis sic ait: Audite quæso uiri principes iam epulis affatim expleti, citharāq; probe exhilarati, cuius iucunditas epulas subsequi solet. Reliquū est ut in medium prodeamus, simulq; certaminibus omnibus experiamur: ut hospes hic domum rediturus suis referat quantum nos Phæacenses pugillatu, palæstra, saltu, cursu, cæteris mortalibus præstemus. Sic dicens, præit: ceteri subsequuntur. Citharam uero post hæc apud columnam suspendit. Præco autem Demodocum manu trahens ex ædibus deduxit: eandemq; ac alij solent uiam præcedens, illi monstrauit. At Phæacensium fortissimi certamina uisuri in forū cōcurrunt. Populus deinde frequēs subsequitur, iuuetus plurima & uiribus prædita. Surrexerunt ad pugnam, Acro-neus et Ocyalus, & Elatreus, & Nauteus, et Prymneus, & Anchialus, & Eretmeus, & Pōteus, et Proteus ingressu celer, & Neus, & Amphialus Polynei Tectonidis filius. Deinde Euryalus Marti similis, & Naubolides, qui post bonum Laodamantē cunctis Phæacensibus & forma & corpore præstabat. Deinde tres Alcinoi filij, Laodamas, Halius, & Clytoneus. Horū nanq; alij primum cursu certantes è carceribus exierunt. Vnāq; omnes ruentes, confestim per campum puluerulentum extendebantur, quos omneis bonus Clytoneus quantum spatij duorū ordo mulorum in campis occupat, ceteros anteuolans relinquebat. Alij palæstram tentant, in qua Euryalus cūctis præstabat:

Alcinous hortatur Phæacas ad certamen,

Clytoneus cursor insignis
Euryalus palæstrita,

præstabat: saltu Anchialus reliquis melior: disco præstantior Elatreus: pugillatu Laodamas. Postquam uero ludis animum satis exhilarauere, sic Laodamas alloquitur: Venite amantiſſimi, hospitem hunc iam interrogemus, an certaminū aliquod didicerit aut nouerit. Nam indole (ni fallor) minime ignauus uidetur, ut femora, tibias, ambasq; manus admirandas, collumq; ingens ac robur cōspicimus, neq; bonæ insuper ætatis indigentem. Verum multis denictus est malis. Non enim puto ego tristius aliud, quàm uirum fortem in ponto uersari. Huic rursus Euryalus respōdens, Laodamas, inquit, hoc bene & ordine quidem dicis: ipse nūc illū accedens prouoca, uerbisq; adhortare. Quod ubi Laodamas audiit, per mediā iens turbam, Vlyſsem sic alloquitur: Huc ades & tu hospes pater, experire nobiscum si quid ludorum aut certaminum noſti. Etenim te nosse par est, cum nulla maior sit uiri gloria, quàm proprijs aut pedibus aut manibus fortiter aliquid agere. Sed experire iam, abijcēq; abs te mœstitiam, uia tibi redeundi non longe aberit, cum iam huius rei gratia nauis tracta sit, & socij parati. Cui Vlyſſes, Laodamas, ait, quid me quæso hæc iubetis illudentes? tristitia mihi cordi magis quàm ludi, qui multa prius mala passus, nūc uestro in redeundo officio indigens, uenio & regē & populum supplicatum. Euryalus contrā, Ego te hospes nequaquā, inquit, uiro certaminis perito æquiparo, quæ multa inter homines uersantur: uerum potius illi, qui mare frequentans, princeps sit nautarum, quæstum uecturæ faciat. Insuper uiatorum explorator, ac si quid usquam sit prædæ. Athletæ uero aut forti uiro nequaquam te parem facio. Vlyſſes autem ad hæc ira accensus, ac torue illum aspiciens, Hospes, inquit, non recte loqueris. uir nempe iniquus uideris.

Coelæ

Laodamas pro
uocans Vlyſſē.

Euryalus
Vlyſſi.

Vlyſſes impor
tuno Euryalo
succenset.

Cœlestes etenim non omnibus omnia præbent.
Eloquium, ingenium, membrorum gratia, uires
Non uni ueniunt.

Alius enim forma inferior fuerit, uerum deorum munere corporis maculas eloquentia decorat, sic eum omnes lati suspiciunt. Ille dulci sermone tenet aures, lenitateq; morū in turba pollet, per urbem quoq; incedens uti deus spectatur. Alius cōtra forma deo similis, uerum nulla uerborum gratia præditus reperitur: quemadmodum & tu, qui præter oris decorem nihil à deo habes, mente inanis ac secors es. Me nanq; contumeliosis prouocans, animum in pectore concitasti. Ego uero certaminum (uti tu dicis) nescius quidem non sum: sed & inter primos existimo me esse, donec ætati ac manibus his confido, & quanquam nunc ærumnis & laboribus premor (multa nanq; sum passus, & uirorum bella & fluctus insanos expertus) tentabo nihilominus certamina. Nihil enim cor iramq; æquè ac uerbum excitat: me profecto uerbis laceffendo accendisti. Dixit, ac protinus uestem resupinans, incumbensq; discum cepit maiorem crassioremq;, ac longe terribiliorē, quàm quo Phæacenses inter se ludere solerent. Hunc intorquens manu impulit uasta. lapis per aëra rotatus insonuit. populus circà terrore attonitus, ad humum usque procubuit. Signum uero quo omnes ille superauit, Minerua uiro aßimulata posuit, simulq; allocuta est: Hospes, signum tibi positum uel cæcus iudicaret attretando. quando non cum aliorum turba commixtum, sed longe prius ac remotum apparet, quamobrem bono sis animo. Nullus enim Phæacensium ad id perueniet, aut superabit. Sic ait. At Vlysses, quòd socium amantißimum in certamine uiderit, magnopere gauisus est. Denique alacri-

Vlysses prouocatus ira disci iaculatu omnes superat.

alacrius alta uoce Phæacensibus dixit: Hoc iuuenes signū
petite. post hoc enim celeriter aliud existimo uel tantun=
dem seu longius procedet. & quando me ad iram prouo=
castis, huc quicumq; is fuerit ex omnibus Phæacensibus
ueniat. aliud mecum experiatur certamen, siue pugillatu
seu cursu (non recusato, non inuideo) præterquam Laoda=
mas. Is enim mihi est hospes. Quis enim cum amico cer=
tet? Stultus profecto est ille ac penitus iners, qui hospiti
pugnæ contentionem offert: in alieno præsertim populo
se se suaq; turbat omnia. Aliorum uero neminē fugio aut
uito, sed cupio contra experiri. Neq; inter uiros ignauus
uersor: omnia sanè certamina probe, tum arcum tractare
nouī. Primus nanq; in hominum ferocium turba sagitta fe=
rire, quanquā multi socij iuxta assisterent iaculando. So=
lus apud Troiam Philoctetes me arcu ac arte sagittandi
superauit, quando nos Achæi sagittis agebamus. Cæteris
uero omnibus qui in terris nunc cibum capiunt, me longe
in hoc genere pugnæ præstantiorem puto: cum prioribus
autem uiris nequaquam concurrerem, neq; Herculi, neq;
item Euryto Oechaliensi, qui ambo sagittis cum dijs cer=
tauere: quāobrem ingens Eurytus cōfestim periit, neq; ad
senectam peruenit. Apollinē enim arcu prouocās, ab eodē
est protinus interfectus. Hastam igitur tam longe iacio de=
xtra, quā non alter arcu sagittam. Solū cursu uereor ne
à uobis Phæacēsis uincar, quòd maris fluctibus magno
pere sim afflictus anni toto tēpore nauigādo. quamobrem
soluta sunt labātq; mēbra. Sic ait, cæteri silentiū tenebāt.

Alcinous Alcinous uero solus respōdit: Hospes, tuus nobis nō ingra=
Vlyss. tus est sermo: uti planē cōspicimus, tuā uis quæ sit appare=
re uirtutē, nimirū quòd hic te uir ad certamē prouocauit.
Existimo nāq; tuas nemo tētaret uires, quòd animo suo

con=

contraria sciret euentura. Verum meum quæso audi uerbum, quod & heroum tu alijs referre ualeas, qui tuæ domi tua cum uxore filijsq; tuis forte epulabūtur, nostræ uirtutis memor, qualia nobis Iupiter opera omnino supra maiores nostros tribuit. Non enim pugiles admodum fortes neq; palæstritæ, uerū cursu pedū & arte nauali præstamus. Post hoc nobis epulæ, citharæ, uestes mutatoriae, calida lauacra & cubilia curæ sunt. Sed heus Phæacensiū saltatores, quicūq; clari estis, ludite, ut hospes hic cum redierit, suis referre possit, quantum & nautica & cursu et saltatione cæteris præstamus mortalibus. Igitur aliquis properans citharā Demodoco ferat, sicubi in ædibus fuerit nostris. Sic Alcinous. At præco surgit, sonoram ex ædibus propere laturus citharā. Nouem insuper uiri principes ac iudices è populo surrexere, qui singula in ludis bene & ordine disposuere, chorum aptauere, pulchrum deniq; certamen dilatauere. Præco interea è proximo aduenit, citharā Demodoco ferēs. Is uero in mediū prodijt: circaq; iuuenes in prima pubertate saltationis scientes constitere, pedibus chorum diuinum pulsauere. At Vlysses pedum mollitiem, dexteritatemq; motus tacite inspiciēs, admirabatur. Citharæ dux uero pulchrā de Martis & Veneris amoribus cationem ociose modulabatur: Vt primum in domo Vulcani clā concubuerit, multa illa accepit, quòd lectum complexumq; Vulcani erubesceret. Vtq; nuncius ei Sol uenerit, qui coeūtes nouit. Vulcanus uero ut primum uerbum audijt dolendum, statim in officinam ferreā animo perturbato ac male cogitans descendit. Hic ingentem posuit incudem, ac uincula statim firmissima & insolubilia, quibus illi uincirentur, fabricat: quibus absolutis, dolum Marti ac insidias per iram parans, in thalamum

Demodocus
intercinit fabulam de Veneris
& Martis complexu.

ubi cubile iacebat, contendit. Circa autē extremas spōdas ita catenas tenuiter ac demisse diffudit, ut aranea tenuis solet. Sed nec ulli uel deorum immortalium uidebātur. Postquam uero dolos construxit, in Lemnum profiscitur, quæ omnium est ei terrarum charissima. Mars autē auratis in equo utens habenis, minime captus oculis aut conuiuens, ubi abeuntem aliò uidit Vulcanum, statim ad eius domum amore Veneris incensus profiscitur. Illa uero nuper à patre Ioue ueniēs, sedebat. Mars intrò domum subiit, Venerem deinde manu compellans, alloquitur: Huc ades dilecta mihi, lectum simul cubantes conscendamus. Vulcanus in Lemnum ad Sinties agresti uoce homines, non rediturus abiit. Sic ait. statimq; gratum ingreditur cubile. Itaq; consopiti, uinculis quæ circumfusa erant, ilico capiuntur. Captis membra mouere aut aliquo modo detrectare non erat. Tūc ineuitabiles insidiæ cognitæ. At Vulcanus è proximo superuenit, rursus reuertens antequam in Lemnum peruenisset. Sol nanq; ei fuit explorator, nunciumq; attulit. Illico domum animo incenso atq; irato petiit, ac in uestibulo consistens (ira enim illum uehementer subiit) horredum clamauit, ita ut omnes audierint dii: Iupiter pater, & uos, inquit, alij dii immortales, uenite, adeste: opera ridicula ac non æqua conspiciatis, ut me claudum existentē Venus contemnit, amatq; Martem perfidum, quòd is integer & pedibus firmus existat, ego contrà infirmus. Veruntamen nullus alius mihi in causa est, quàm ambo parentes, qui mihi esse nunquam debuerant. Sed quæso aspice, quàm impudenter sese complectendo, meum inuaserrunt thalamum. Ego uero spectans sum miser & anxius factus. spero tamen non diu gaudebunt cubantes, quin eos poenitentia facti subeat, cum primum sese uinculis per dolum

lum correptos conspiciant, donec mihi pater omnia red-
dat dotalia, quanta illi causa puellæ promiseram, quod
mihi pulchram quidem, uerum impudicam filiam loca-
uit. Sic ait. At dij ad domum confestim Vulcani ferream
conuenere. Venit Neptunus, uenit Mercurius, uenit A=
pollo longe iaculans. Deæ uero deliciores singulæ do=
mi cum pudore mansere. Constitere in uestibulo dij bo=
norum datores. risus est illis ingens excitatus, Vulcani
conspicientibus artes. Sic alius proximo dicebat: Ma=
le facta male pereunt, minime placent. num uides ut tar=
dus celerem est consecutus? næ nunc Vulcanus quanquam
claudus, Martem deorum uelocissimum cepit. quamob=
rem ille munera ad se redimendum debet. Talibus inter
se colloquebantur. At Apollo, Mercuri Ioue nate, in=
quit, Mercuri bonorum dator, malles ne in cubili iuxta
Venerem auream uinculis pressus duris cubare? Vtinam,
inquit ille, hoc fieret Apollo, uinculaq; ter tanta me retine=
rent. Vos autem dij deæq; aspicio: attamē ego apud illā li=
benter manerem. Dixit. At dij pariter risere, nequaquam
uero Neptunus, cum continuo Vulcanum de Martis libe=
ratione in hunc modū precabatur: Solue quaeso, ego nan=
que unā cum cæteris dijs quæcunq; pro illo dari optas, li=
benter me recipio daturum. Cui Vulcanus: Ne me, in=
quit, Neptune hoc iube. quonam quaeso modo te ego cæ=
terosq; deos expostularem, si forte cōtingat ut Mars hoc
ære non exoluto è uinculis abeat? Cui rursus Neptunus:
Si enim hoc, ait, contigerit, ego inquā exoluā. Tunc Vul=
canus: Negare demū quod poscis nequeo, inquit, statimq;
illi laxatis uinculis quanquam durissimis, migrauere:
Mars quidem in Thraciam, Venus autem Paphum, ubi
templū ei araq; sacra. Hic eā Charites lauere, oleoq; im=
mortali

mortali unxere, uti deos solent, uestibus deniq; diuinis (mirabile dictu) ornauere. Hæc igitur poëta inclytus canebat. Vlysses autem audiens, simul cum Phæacensibus animo letabatur. Alcinous uero Halium & Laodamanta separatim psallere deinde iussit, quòd cum his uullus in hoc genere concurrere auderet.

Ludus pilæ. Hiq; pilam primo manibus sumpsere decoram,
Quam Polybus quondam præstanti fecerat arte.
Alter terga retro flexus consurgit ad ictum
Protinus, ac illam compellit in æra summum.
Excipiens alter, terram prope compulit ire.

Saltatio. Postquam uero pila inter se lusitauere, saltare cœperunt,
per humum pedes frequenter alternantes. Iuuenes uero
alij in certamine consistentes, apposite cantabant: murnu-
ris inter hæc multū oriebatur. Vlysses uero, Alcinoë, in-
quit, tuos nempe saltatione præstantes te recepisti fore.

Alcinous Phæacensibus.

Hoc actum pulcherrime, ita ut omnis admirari possit. Sic
ait. At Alcinous animo gauisus, Phæacenses, inquit, prin-
cipes atq; duces, hospes hic mihi nimium sapere uidetur,
quamobrè hospitali munere illum ut est æquum, honore-
mus. Duodecim enim per populum præcellētes principes
prodeant, ego uero tertiusdecimus inter eos, quorū quili-
bet uestre tunicamq; nitidam ac auri talenta ferat: statimq;
cōgregata cuncta simul in manibus feramus, ut hospes hic
recipiens letus abeat. Euryalus uero, quòd eum nō recte
sit allocutus, non solum munere, sed uerbis eūdem placet.
Sic ait. Cæteri laudauere: dona ut ferret quilibet per præ-
conem iussere. Alcinoë post hæc Euryalus talibus respon-
det: Alcinoë rex hominum clarissime, ego nempe hospitē
sicuti tu iubes, placare studebo. ei nanque ensē ex ære to-
tum dabo, cui capulum est argenteum, uagina ex ebore
nuper

nuper secto circum ornata : quod uel ciuitate dignum ac pensandum munus ei fuerit. Sic ait, statimq; in manibus illi enssem tradidit, ac compellans eum talibus alloquitur: Euryalus Vlysssem ense donat. Salue pater hospes, uerbū si quod in te graue dictum fuerit, hoc uenti procellæq; auferant. Tibi nanque dii dent & uxorem reuifere, & in patriam incolumem redire, quando diu procul à tuis incommoda multa pateris. Cui Vlysses, Et tu, inquit, mihi dilecte salue, Dent tibi opes, resq; secundas dii. Non enim postmodum huius tibi ensis quo me placaturus donasti, desiderium fuerit. Dixit, ac circum humeros illum sibi aptauit. Interea & dona inclyta illi affuere: hæc in domum Alcinoi præcones tulere, Afferuntur Vlyssi à Phæacibus xenia. pueriq; quibus imperabat Alcinous exceperere, ac prope illius matrem uenerabilem posuere. Venientes autem illi principes, in altis confederunt thoris. tunc sic uxorem Areten Alcinous alloquitur: Huc ades coniux, ser arcam omnium pulcherrimam, in hac uestem & tunicam tersam ponito: circaq; ahenum igni suspendite, aquam calefacite, ut lotus hospes uidensq; cuncta bene disposita, ac uenientes huc cum donis Phæacenses, letus dapibus accumbat, cantorem hymnumq; audiat. Tunc ego quoque meum calicem pulcherrimum aureumq; illi dabo, ut mei memor ille perpetuo in domo sua Ioui & alijs dijs libet. Sic ait. Arete autem ancillis iubet, ut igni magnum admoveant tripoda. Illæ iussa faciunt, tripoda igni admovent, aquam deinde super, ligna subigunt, tripodis aluē ignis ilico est amplexus, aqua calefit. Post hæc Arete hospiti pulchram è thalamo arcam attulit. Deinde Phæacensium in ea dona elegantia condidit, pulchra ipsa uestem tunicamq; illis addidit: mox illum compellans sic alloquitur: Ipse nunc aspice, calicem hunc uelociter apud

te alliga, ne quis in itinere in naui forte dormienti surripiat. hæc ubi Vlysses audiit, calicē statim suspendit, firmiterq; alligatum uinculo opportuno, quod eum Circe docuit. Post hæc illum proma lauare iussit labro in medio posito. At ille ubi calidum conspexit lauacrum, magnopere lætatus est animo, quòd postquam Calypsus domum reliquerit, per mare uectus, nunquā calida lauerit: tunc enim deæ cura illius maxima fuerat. Hunc igitur ubi famulæ laue-
re diligenter, atq; oleo unxere, ueste ac læna pulcherri-
ma amiciunt. Deinde ex labro prodiens lotus, quò lubebat
processit. Nausicaa inter hæc forma deæ similis medio ue-
stibulo constitit, & Vlyssē aspiciendo admirata sic al-
loquitur: Salue hospes: cū in patria fueris tua, mei sis me-
mor, quando uitæ præmia mihi debes. Cui Vlysses: Nau-
sicaa Alcinoi magni filia, inquit, ita nunc Iupiter Iuno-
nis coniux det mihi redire in patriā, ut tibi ueluti immor-
tali deæ sacrificans perpetuo supplicabo, quòd me ò di-
gnissima puella uitæ restitueris. Dixit, iuxtaq; Alcinoū in
thoro consedit. Ministri uero epulas distribuunt, uina fun-
dunt: præco quoque ex propinquo adueniens, Demodo-
cum populo desideratum deduxit, ac in conuiuarum me-
dio iuxta columnam locauit. Tunc Vlysses, Præco, ait, à
suis dorso incipe: multum enim in eo relictum, multumq;
abdominis circā inest. Ex hac igitur parte carnem Demo-
doco appone: ego uero quanquam miser, eum magnopere
diligo & amplector. Inter homines enim poëtas ac musi-
cos honoris & reuerentiæ maxime participes esse fas est:
quòd eos musa cantu instruit, amatq; poëtarum genus.
Sic ait. Præco autem manibus ferens, eadem Demodoco
apposuit: ille prompte lætabundusq; suscepit. Postquam
uero bibendi atque edendi libido compressa, Demodocum
Vlysses

Vlysses Nausi-
cææ gratias e-
git.

Euillinum dor-
sum in pretio.

Vlysses affatur: Demodoce, præter cæteros ego te mortales magnopere collaudo, siue te musa, seu te Apollo docuerit. Achiuorum nanque casus, quoscunque illi passi fuerint, siue quòd illis ipse interfueris, aut ab alijs forte audiueris, profecto egregie cantas. Sed iam ulterius progredere, equi lignei ordinem cane, quem Epeus cum Minerva condidit, ac in arcem Vlysses per dolum introduxit, hominibus complens armatis, qui Ilium euerterunt. Quòd si hæc recte & ordine narrabis, statim ego cunctis referam. At ille dictis excitatus, deum ante omnia præfatus, cantum exorditur: hinc initium capiens, quemadmodum Argæi reditum simulantes soluerunt, ac tentorij ignem plurimum relictis iniecerunt. Alij uero equo inclusi, in Troianorum foro duce Vlysse considebant. Ipsum quoq; ubi Troiani in arcem traxere, tribus fuere sententijs, uel hasta uterum equi abrumpere, uel præcipitè ab arce per saxa dare, uel sic dimittere, ut deorum esset propitiatio: in qua sententia permansuri erant, quod factum existeret, ciuitatem esse perituram. Vbi uero illum admiserunt, in quo Achæorum omnes fortissimi fuere, Troianis exitium ferentes aderant. Canebat, uti ex equo diffusi, curuum deferentes latus, alij aliò discurrerunt urbem miscentes, atq; Vlysses Marti similis, unà cum Menelao ad domum Deiphobi accesserit: ibiq; dirum bellum ausus, demum per Minervam fortissimam uicerit. Hæc diuinus poëta canebat. Vlysses uero audiendo sollicitabatur, lachrymasq; ex oculis genisq; huberes fundebat: quemadmodum uxor flet charum complexa uirum, qui ut à patria liberisq; diem repellat malum, ante urbem ac populum cadit. illa uirum morientem ac palpitantem cernens, circa effusa clamitando queritur. At hostes retro tergo hume-

Demodocus equum Troianum catu prosequitur.

Comparatio

rosq; illius conuerberantes, in seruitutem, laborem ac miseriam compellunt: illius item ora & genæ fletu miserabili corrumpuntur. Sic Vlysses mœstas ex ore lachrymas fundebat, quod cæteris quidem minime aduertentibus, Alcinous tantum qui iuxta sedens grauius suspirantem audiebat, deprehēdit. Quamobrem Phæacenses, inquit, principes audite: Demodocus iam cithara sonora desinat, non enim omnibus gratus hæc canit, ex quo enim coenare coepimus & poëta canere, hospes hic queri nunquam desijt, & in angustia uersare animum uidetur: quamobrem & poëta desistat, & nos unà cū hospite simul ad lætiora cōuertamur. Hospitis nanq; huius uenerabilis gratia ad hæc cōuenimus, muneraq; & auxilium in reducendo parauimus, cum hospes quicunq; uel supplex, homini qui paululū animo sapit, loco sit fratris. At te hospes ne quæso mentis astu me cela, quæcunq; percōtabor, fateri enim te lōge præstat. Dic sodes nomen, quo te mater atq; pater & alij quicunq; in urbe aut circā habitāt, uocitēt. Nullus enim est inter homines ex quo natus, siue bonus siue malus, absque nomine inuentus, sed passim omnibus inditū, ex quo à parentibus exeunt. Dic rursus terram & populum & ciuitatem tuam: ne eò te naues nostræ quæ animos obseruāt nostros, transmittant. Nō enim Phæacensibus gubernatores existunt, neq; temones habent sicut aliæ naues: sed ipsæ mentes hominū ac sententias tenent: & omnium hominum urbes & pingues norūt agros: præterea immensa maris pertranseunt spatia, aëris caliginosi nube operati: neque illis naufragium pati aut perire metus est ullus. Sed & ut ego quandoq; à patre meo Nausithoo audiui, qui dixit Neptunum nos admirari solere, quòd auxilio simus omnibus, eos secure nauibus deducendo. Dixit item

tunc

Querit omnē
eius cōditionē
& fortunam.

Phæacum na-
ues seniles sūt.

tunc fore, ut Phæacensium nauis ex reductione reuertēs, in ponto quādoq; resideret, magniq; instar montis nobis circa ciuitatē adumbraret. Hæc deus an faciet, an imperfecta relinquat, ut animo lubebit, agat. Sed quæso, mihi refer ueraq; narra, ubi erraueris, & ad quæ hominum loca perueneris? an urbes habitant, an duri & agrestes, seu potius hospitales & animo religiosi? Dic insuper, cur fles, & animo angeris Danaūm ac Ilij luctum audiens, quem dii fecere, omnibusq; hominibus exitiū præbuere, futuris uero cātum ac poëma. An aliquis tibi forsā propinquus apud Troiā periit, seu gener bonus, seu socer qui ue maxime necessarij sunt post & sanguinem & genus eorum, siue etiam aliquis uir amicus & gratus: quādo non fratre est peior, quicumq; sit & amicus & sapiens.

ODYSSEAE HOMERICAE LIBER IX.

ARGUMENT. LIB. IX.

Initium Vlyssis narrationis, in quo se diu bellum gessisse cum Ciconibus, & ad Lotophagos penetrasse, & ad Polyphemū Cyclopem profectum esse, & hunc sex socios deuorantem excæcasse refert.

LYSSES uero sic respondit: Alcinoë princeps, profectò pulchrum hunc audire poëtam est, qui cantu par dijs uidetur: equidem nō puto finem aliquem gratiorē esse, aut optatius contingere, quā latitia cunctum esse populum affectum. Conuiuæ in primis in ædibus poëtam audiunt ordine sedentes, iuxtaq; mensa Cerere ac carne referta. Hic pincerna uinū ex cra-

Vlysses labores suos incipit enarrare.

tere hauriens affert, paterisq; fundit, quod mihi profecto gratissimum. Te nãq; de meis interrogare laboribus animus impulit, ut magis ac magis referendo doleam. Referram, cū ita tibi placuit, ordine: quid primū, quid deinde, quid deniq; postremo fuerit ex meis ærumnis, quas mihi dii multas & malas inflixere. Nunc nomen ante omnia meum dicam, ne nescij sitis. Ego postquam erro profugus extremum cuitans diem, ad uos hospes uenio, procul hinc

Vlyssis patria.

habitans. Sum nanq; Vlysses Laërtis filius, qui dolis cæteris præsto mortalibus, mea q; ad cœlum usq; gloria peruenit. Incolo Ithacā, cui mons imminet Neritus. Circaq; insulæ multæ ualde inter se propinquæ, Dulichium & Samus, & nemorosa Zacynthus. Ipsa uero humilis in alto iacet, ad occidentem pertinens. aliæ separatim uersus orientem solem, aspera sane, sed optima salubrisq; pueris educādis. Non ego illa terra possum dulcius quicquā uideri. Nam & Calypso dea secū me uoluit retinere: similiter & Circe Aecæa dolis in suis ædibus maritum sibi habere, uerum animo nunquam meo persuadere potuerunt.

De amore patriæ,

Dulcius est patria nil, atq; parentibus usquam,

Illi præsertim, qui longe à finibus errans

Forte domus propriæ, peregrina in sede uagatur.

Nam ego reditum meum uarijs plenū curis referam, quas mihi à Troia discedenti Iupiter intulit. Ex Ilio primum uentus ad Cicones urbemq; Ismarū detulit, quàm ego diripui: prædam ac coniuges, opesq; multas accipientes diuisimus, ne quis mihi partem non æquam inuideret. Hinc ego recenti adhuc & humido pede nostros fugere iussi, ac stulti minime audire. Nam dum meri multum hic bibūt, multasq; oues apud littus occidūt, ecce Cicones Ciconibus se iungētes uicinis, qui multi sanè ac fortes continentem

Infelix præliū
cū Ciconibus,

tinentem habitant, ac ex equis cum uiris decertare, cumq;
 opus etiam pedites agere solent, confertim tantaq; multi-
 tudine uenerunt, ut folia floresq; uere primo apparent.
 Tunc malum Iouis fatum male perituris affuit, ut ærūnas
 pateremur multas. Circunfistentes igitur naues oppu-
 gnauere, hastæ ferreæ utrinq; iactæ. Igitur ad meridiem
 usq; contra eos quamuis numero superiores, durauimus.
 Vbi uero dies ad uesteram inclinauit, tunc Cicones ir-
 ruentes, Achæos prælio superauere: sexq; ex navi qua-
 libet socij desiderati, reliqui uero mortem fugimus. Inde
 quamprimum soluimus, læti quòd fatum euasimus, mœsti
 rursus quòd uiros amisimus. Non enim naues abire prius
 permisi, quàm miserorum sociorum ter quemlibet clama-
 rem, qui in Ciconum campo absumpti fuere. nauibus de-
 inde Iupiter uentum immisit boream cum procella im-
 mensa, quæ terram pōtumq; nubibus obduxit, nox quoq;
 exorta è cœlo est: quamobrem naues in obliquum ferebā-
 tur, uela in treis quatuor'ue parteis uis uenti deduxit. At
 nos mortem præsentem metuentes, in naues excidimus,
 eas ex alto in terram certatim deducere conantes. Hic
 duas noctes duosq; continuo dies iacuimus, angustia &
 dolore pressi. at cum tertium diem aurora excitauit, ma-
 los constituimus, albaq; uela pandentes eramus, naues
 quoque uentus & gubernatores direxere. & profecto
 incolumis in patriam peruenissem, nisi me unda fluctusq;
 ac aquilo exagitatum in Maleam impulisset incuruam.
 Hic uentis aduersis nouem diebus per pontum sum dela-
 tus. Decima uero ad terram perueni Lotophagorum, qui
 cibum herbidum pascuntur. Hic in terram ad aquam
 hauriendam descendimus, socijque statim apud naues co-
 nauerunt, At postquam potus ac cibi compressa uolu-
 ptas,

Ulysses defer-
 tur ad Loto-
 phagos.

ptas, tunc ego socios duos diligens, tertium præconem simul addens, exploratum misi, quinam mortales essent, qui in terra uiuerent. Illi statim abeuntes cum hominibus Lotophagis sese cōmiscuere, quibus illi nō aliter perniciem inferēdo nocuere, tantum lotum ad degustandum præbuere: quorū quicunq; dulcem illius fructū ediderat, non amplius nec redire, neu referre nobis quicquā curauit, sed cum Lotophagis illis lotū & ipsi edentes, remanere uoluerunt, omnino reditus obliti. Hos ego demū ad naues flentes per uim duxi, ac sub carinarū iugo religaui: ceteros uero delectos socios confestim naues cōscendere iussi, ne forte & ipsi lotū eodem modo degustātes, reditus obliuiscerentur. At illi statim ingressi in transtris ordine manentes cōsedere, ac remis pontum secauere. Hinc tandem mœsti animo, in terrā proteruorū & immaniū Cyclopum uenimus: qui dijs immortalibus confidentes, neq; manibus plantant, neq; arant, sed & triticum & ordeum minime satum aut aratū apud eos nascitur. Vineæ quoq; huberes uuas ferunt, quas Iouis imber adauget. Eisdem quoq; nec fora sunt, neq; iudicia, sed montiū altorū habitant cacumina in cauis terræ speluncis, quisq; sibi ius dicit, filios uxoresq; inter se cōmunes habēt. Insula deinde breuis ac nemorosa secus portū extenditur, Cyclopū terræ neq; propinqua neq; item remota, ubi capræ agrestes infinitæ nascuntur, quas hominum iter aut ambulatio (quod locus inaccessus) minime prohibet: neq; itē uenatores, qui per saltus montiū cacumina cum labore sectantur, omnino uestigāt. Non enim gregibus, aut aratris terra colitur, sed insata & inarata perpetuo hominibusq; uiduata est, tantū capras pascit. Neq; item Cyclopibus naues, nec uiri nauiū fabricatores, qui ue nauigādo (quem

admodum

Cyclopū insula fertilis,

admodum mos est hominū) inter se urbes adeant, ac cō-
mercia tractent. Insulam optatā colunt non admodū ma-
lam. fert enim fructus omneis suo quoq; tēpore. Nam &
prata iuxta maris ripas amœnas aquis irrigua, uineæq;
uirētes & immortales existūt. Deinde aratio facilis. Ari-
stæ insuper per maturitatem grauidæ & inclinantes, ob
soli subtus fertilitatem ac pinguedinem. Portus naui accō-
modus, ubi non rudentibus opus aut recte alligari, aut cu-
bilia sterni, adeo ut in eo appulsæ diu tutò manere ua-
leant, donec nautis soluendi tēpus uideatur, uentiq; aspi-
rent. Iuxta uero portus caput lucida fluit unda, fonsq; ē
specu, ac alni circū nascuntur. Huc itaq; ad nauigauimus,
quò nos aliquis profecto deus per obscurā noctem duxit.
Insula nusquam apparebat, aër quoq; circa naues obscu-
rus ac profundus erat: lunam in cœlo minime apparentem
nox interposita nubibus tenebat: neq; longos fluctus ro-
tantes ad terram usq; uidimus, priusquam ad naues appu-
lerint. His demum appulsis, uela cuncta legimus. Deinde
in littore ocyus descendimus: hic demum fessi dormitātes,
auroram expectauimus. Vbi uero primum illuxit, insulam
admirantes, ad ipsam cōuoluimur. Hic nymphæ Iouis fi-
liæ capras ē mōtibus excitauerūt, unde socij cœnare pos-
sent. Nos statim incuruos arcus sagittasq; ex nauibus su-
mētes, triplici instructi ordine, direximus. Dei tandē mu-
nere dulcis & optatæ uenationis compotes fuimus. naues
me secutæ sunt duodenæ, capræq; nouenæ cuilibet sorti-
tæ, mihi autem soli denæ delēctæ. Vbi uero sol in occiden-
tem inclinauit, consedimus omnes, dapibus meroq; accin-
gētes. Non enim rubrum in nauibus uinū defuerat, quod
multum ex urbe Ciconum quam cepimus, in amphoris
hausimus. Post hæc in Cyclopum terram uacua perue-
nimus.

nimus. Nam & ipsorum uidimus fumum, ouiumq; & caprarum audiuius uocem. Cum primum uero sol occidit, in maris littore procumbentes, dormiuimus. Vbi autem illuxit, tunc concionem cogens, Vos, inquam, amantissimi socij, hic remanete. ego cum mea naui meisq; comitibus ibo exploratum quinam mortales sint, an grassatores, agrestesq; & malefici, seu potius hospitales & religiosi deorum cultores. Dixi, ac statim ipse nauim conscendi, idemq; meos facere iussi, oram deinde soluere. Illi obtemperantes, ilico transtris confedere, mareq; remis pulsauere.

Antrum Polyphemi.

At loca contigimus postquam uicina Cyclopm,
Hic specus excelsa, pelagiq; in parte suprema
Conspexi lauris densum, syluaq; recenti:
Caprarum pecudumq; greges, ubi forte frequentes
Stabant, ac iuxta saxi horrentibus aulam
Extractam pinus, quercus quoq; plurima uallant,
Hic demum à reliquis uir longe ac solus aberrans
Per campos pascebat oues: qui iura hominumq;
Fas minime seruans, diuos spernebat & ipsos.
Monstrum horrendum, ingens, facie mortalibus impar
Omnibus in terris frugem gustantibus, alti
Quin potius referens nemorosa cacumina montis.

Tunc ego iussi alios delectos socios apud nauem manere,
ac eam seruare. Duodenos insuper fortissimos socios mihi
deligens accessi, mecum afferens utrem caprinū uini nigri
dulcis, quod Maro Euanthis filius, Apollinis sacerdos, qui
Ismarum colit, mihi dedit, quoniā illum cum filijs & coniuge
cōuenientes uenerati sumus. habitat enim in Apollinis sylua
nemorosa. Is igitur præclara mihi dona præbuit, septem auri
facti talenta: dedit & craterem argenteum:

argenteum: post hæc uini amphoras duodenas, dulcis ad-
 modum ac potus penè diuini, quod nullus nec ancillarum
 neu famulorum domesticorum sciebat, sed ipsa tantum
 uxor & proma una sola: quod inquam uinum cum ipse
 biberet, uni pateræ uiginti aquæ partes addebat, odorq;
 ingens ac suauis à cratere spirabat, ut nemo ex eo facile
 continere potuisset. Huius igitur magnū ac plenū utrem,
 uaticumq; in pera mecum ferens, animo impellor, homi-
 nem ingenti robore præditum & agrestem, iusq; ac fas
 minime colentem, ultro adire. Confestimq; in antrum ue-
 nimus, ubi ille non aderat, quòd oues per pascua fertilia
 duceret. Ingressi ac cuncta sane aspicientes, admirati su-
 mus. Portarum ante limina præ magnitudine insonuere,
 uasa caseis onerata, stabula agnorum & hœdorū confer-
 ta. utraq; enim diuisa muniebatur, separatim prius natæ,
 separatim mediæ, & itè iuniores. Sero uasa cuncta mun-
 dabat, mulctra scyphiq;, in quibus mulgebat, affabre la-
 borati. Hic me socij ante omnia orant hortanturq;, ut ca-
 seos offerentes, ac agnos è stabulis rapientes, statim ad
 nauē deduceremus. indeq; rursus per mare nauigare, quos
 ego minime audiui, quòd longe præstare uidebatur, ut &
 ipsum uiderem, qui si mihi xenia daret (nō enim daturus
 erat) nostris procul dubio æquus erat futurus. Hic igitur
 ignem accendētes, ac cupide caseos edentes permansimus.
 Illum uero intus ociose sedentes expectauimus, donec pa-
 scens redijt, dorso ingētem aridæ syluæ fascē ferens, ut ei
 ad coenam usq; suppeditaret: intraq; antrū proiectus, tu-
 multum excitauit. Nos autē perterriti in antri penetra-
 lia lōge secessimus. At in latā speluncā pingues oues impu-
 lit omnes quas mulgere solebat. Mares autē, arietes uide-
 licet & hircos, extra portā & altam caulā reliquit. Ipse
 demum

Vinum Maro-
 necum memora-
 bile.

Ulysses ingre-
 ditur.

demum saxum ingens in altum tollens, quod non duo & uiginti currus quadrijugi ab humo amouerēt, ostio repagulū ac munimentū opposuit. Post hæc sedens, oues mœchasq; capras ordine mulxit: ac foetū quælibet subito repletijt. Deinde lactis quidem dimidium in uimineis ponens calathis caseis faciendis, dimidium uero in uasibus constitutum, cœnæ reseruauit. Postquam operam absoluit, tunc demum ignem accēdit, nosq; primum uidit atq; interrogauit: Hospites, cuiates estis? quò tenditis per maris uias, siue usus gratia, seu frustra erratis sicuti prædones per pontum euntes, ac animas in discrimine ponentes, ut alijs perniciem & exitiū ferant? Sic ait. At nobis ilico uocem istius uastam atq; horrendā expauescentibus, animus cōcidit. Ego sic respondi: Nos è Troia errantes Achæi, per magni spatia maris omnigenis uentis domum redeuntes, per aliam uiam aliudq; iter uenimus: sic Ioui placuit. Populi Agamemnonis Atridæ esse gloriamur, qui fama est super æthera notus, quòd tantam diripuerit ciuitatē, ac tot populos perdiderit. At nos tua ad genua procūbentes uenimus, si quid hospitalis auxiliij aut aliās dono, quod hospitibus cōueniat, iuuare poteris. Sed ò uir optime uerere deos: uenit siquidē Iupiter hospitalis, supplicū & hospitum fautor, qui hospitibus simulq; uerecundis comitem se præbet. Sic dixi. At ille truci respondit animo: Stultus es hospes, an lōge hinc nostri moris ignarus uenisti? qui me deos iubes uereri aut uitare? Non enim Cyclopes Iouem uerentur, neq; itē deos beatos, quòd longe simus potētiores. Nā ego profecto iram Iouis uitaturus neq; tibi neq; socijs tuis parcerē, nisi mihi suaderet animus. Sed dic ubi nam nauem huc ueniens reliqueris, an in extremo littore procal, an propē, ut sciam. Sic ille me tentādo percōtatur, quod

Polyphemus
aduenas inter-
rogat.

Vlysses respon-
det.

Cyclopes di-
uum contem-
ptores.

quod minime latuit multa scientem: uerum & dolosis re-
 spondi uerbis: Nauem mihi Neptunus ad petras contun-
 dens fregit, uestræq; terræ finibus propinquam reddidit.
 Ventus enim illam ex mari dispulit: fatum ego tantum cū
 his quos uides euasi. Sic dixi. At ille animo uisus trucu-
 lento nihil respondit: sed in socios irruens manus extēdit, Cyclops dirus
 duosq; ex his tanquā catulos arripiēs humi allidit, quam- socios deuoras,
 obrem cerebrum excussum terram cruore perfudit, mem-
 bra deinde truncatim cæsa cibo parauit, uorauitq; demū
 ut leo montanus, neque uiscera, neque carnes, neque item
 ossa relinquendo. At nos atrociam facta conspicientes, Ioui
 manus flentes tetendimus, mētem stupor occupauit. Post-
 quam uero Cyclops uastum cōpleuit carne humana uen-
 trem, lac insuper bibit, & in antrum intra oues se condi-
 dit. Mihi uero ex animi magnitudine mecum cogitāti, an-
 propius accedens ensem quem ad latus forte habebā edu-
 cerem, ac in pectus ubi præcordia hepar habent perfode-
 rem, manus insuper uincirem: aliud deinde consiliū suc-
 currit, quòd hoc quanquam succedente, nihilominus ibidē
 periremus: quoniam ingentem lapidem quem ostio oppo-
 suerat, auellere nequaquā facultas nobis esset. In hac igi-
 tur angustia constituti, auroram expectauimus: cum uero
 primum illuxit, ignem ille excitauit, oues mulxit, omnia
 recte. Duos post hæc alios socios similiter allidens, cibo
 parauit. Cœnās autem extrā oues misit facile reserās ma-
 gnum auellendo lapidem, quem mox tanquam pharetræ
 operculū reposuit ne periret. Multo deinde impetu Cy-
 clops oues ad montem impulit. At ego relictus eram dira
 uersans animo, si quo modo illum inuaderē, compotemq;
 uoti me Minerua faceret. Hæc demum cogitanti sententia
 uisa est huiusmodi potior. Cyclopi enim robusta, in-
 gensq;

gensq; claua iuxta mulctrā iacebat, oleagina quidem ac uiridis, quam ut exiccatam ferret inciderat. Hāc nos aspicientes, magnæ nauis onerariæ quæ per maria uehitur, malo & longitudine & latitudine cōparauimus. Ex hac igitur ego incidi quantum est ulna, ac socijs ad acuēdum tradidi, quod illi certatim ficere. ego quoq; simul innixus idem contendi, deinde igni admodum præussi. Postea sub fimo, qui per speluncam multus erat effusus, clām locaui: sed & alios sorte educi iussi, qui mecū Cyclopiis dulci somno quiescentis oculum obelisco transfigere auderēt. Illi uero quatuor, quos ego non alios deligere uoluissē, sorte eduxere. Electus nihilominus et ego inter hos quintus. Cyclops interea sero uenit, pastu reducens oues, quas statim in latam impulit speluncam, omnes quidem, nulla de more relictā, siue uidens ac prudens, seu quod ita deus uoluerit. Vbi uero lapidem ingentē attollēs apposuit ostio, sedit, oues caprasq; mœchas mulgens, atque omnia recte, subitoq; fœtum quælibet repetijt. Postquam uero operā absoluit, duos item miserabiles socios similiter capiens cibo sibi parauit. Tunc ego propè astans, ac ciathum uini nigri in manibus tenens, Cyclopem sic alloquor: Cyclops, en bibe merum, quando humanas edisti carnes, uti uideas qualem nostra carina potum aduexit. tibi nanque libabo, si me domum remittendo mei misereberis. Insanus, miser, neque tolerandus, quonam modo te aliquis hominum aut populorum adibit, quando non recte agis? Sic dixi. Ille uero recepit ac bibit, dulci potione delinatus grauitcr iacuit: meq; rursus rogat: Da iterum hanc libens potionem, nomenq; tuum dicito nunc quamprimum, ut tibi hospitale munus, quo maxime gaudeas, præbeam. Nam quāquam Cyclopibus terra fert uinum præstantissi-

Vlysses Polyphemo uinum offert.

stantissimum, illudque Iouis imber adauget, hoc tamen uestrum ambrosiae nectarisq; genus est. His dictis, uinum ei è uestigio rursus praeui. In summa, ter obtuli, ter ille ad suam dementiam bibit. Vbi uero circum praecordia diffusum, ad mentem usque peruenit ebrietas, tunc ego illum blandis alloquor: Cyclops, rogas me nomen inclytum, dicam equidem, tu uero munus hospitale quod promisti, quæso tribue. Nulli mihi est nomen, Nullum inquam me pater & mater & alij socij omnes uocitant. At ille truci respondens animo, Nullum ego, inquit, ultimum suorum sociorum edam: alios uero prius: hoc nostrum munus habeto. Dixit, & ilico resupinus cecidit, recubansq; ac crassam protendens ceruicem, iacuit: somnus omnium domitor subiit. Vinum quoque & frustra humane carnis uoratae ex imo gurgite ruunt, mero tandem grauis euomuit. Tunc ego sudem praeustam uti calefieret, sub multa cinere merfi, sociosq; uerbis ne ob metum tergiuersarentur, sum adhortatus. Postquam uero sudes oleagina uehementer ignita, & iam iam cremari uidebatur, tunc ego hanc tuli. Socij uero circa astabant, quibus audaciam magnus addidit deus. Illi sudem ex me corripientes, sic acutam in summum oculum infixere. Ego tunc insuper assurgens, eundem ut facilius penetraret, circumuolui. Ac ueluti uir aliquis hastam naualem terebrat, alij loro alligato terebram utrinque commouent, illa facile currit, sic tunc nos sudem in oculo circumuertimus. Sanguis autem longe effunditur: cilia palpebrasq; omneis uapor ingens ardente pupilla cremauit: igni quoq; radices raucae resonabant. Veluti cum faber ferrarius securim aut ligonem ardentem in frigidam mergit aquam, magno commurmurat stridore (hoc enim ferri robur aut uis facit) sic

Nullus,

Polyphemo
ob merum stertens
eruitur ocululus.

oculus sude oleagina transfixus concrepuit. At ille hor-
rēdum quæstus, propè saxum exclamavit. Nos autem ti-
mentes retrocessimus. Ille sudem infixam ex oculo multo
cum sanguine auulsi, quo auulso, Cyclopes alios ingen-
ti uoce clamavit, qui in specubus iuxta uicinos habitabant
montes. Illi, alius aliunde, audientes accurrūt: instantesq;
apud specum rogant, quidnam triste ei acciderit: Quid,
inquiunt, infelix Polypheme sic clamas per noctem intē-
pestā, ac insomnes nos facis? an'ne mortaliū aliquis abs te
oues abducit, an te forte dolo nō ui aliquis interficit? His
Polyphemus respōdēs: Nullus, inquit, me dolo, nō ui per-
imit. Illi contra, Siquidē nullus, aiunt, tibi soli existenti-
uim affert, morbū quidē magni Iouis nō est euitare, tu tā-
tū Neptuno regi notū fac. Sic dicētes abierūt. At meus ri-
sit continuo animus, quòd meum illum nomen & prudēs
consilium deceperit. Cyclops autem gemens, ac præ do-
loribus uociferans, lapidem manibus prætentans à ianua
auulsi: ipse in foribus passus manibus consedit, si quem
cum ouibus commixtum extra portam interciperet: sic me
demētē putauit esse. Ego uero interim cogitauī quonam
modo hoc potissime fieret: siquam socijs & mihi uiā mor-
tis euitāda inuenirem. Omnes insuper dolos & omne cō-
siliū utpote pro anima adhibēdo, magnū profecto pro-
pè malum instabat. Hæc cogitanti tandem succurrit. Ma-
res erant oues forma præstantes, denso uellere pulchri, ac
magna lana purpurea operti. Hos ego treis simul capiēs
iuncis flexilibus colligauī, dum Cyclops ingens mōstrum
dormiret: medius autem illorum hominem ferebat, extre-
mi autem seruabant. Tres igitur simul unum gestabant.
Inter hos aries unus omnium optimus erat: hunc ego su-
pra dorsum aptās, uilloso sub uentre prorsus iacui, ense
nihilonū-

Polyphemus
Cyclopes ad-
uocat.

Ulyssis astutia.

nihilominus in manu continuo quamvis contortus & anguste situs, forti animo retinebam. Sic itaque miseri auro-ram almam expectauimus. Cum primum illuxit, tunc mares Polyphemus in pascua mittit: foeminae autem cum non adhuc eas mulxerit, apud mulctram balabant, hubera plena grauitate strebant. At Polyphemus omnibus afflictus doloribus, omnium ouium recte stantium dorsa atrectabat: demens, qui sub pectoribus alligatos ac latentes minime nouit. ultimus aries ferus exijt, uillo simul & meipso grauis qui prudenter cogitaueram. Hunc demum atrectans Polyphemus, ait: Aries improbe, cur nunc ultimus es spelunca exis, qui ab ouibus relinqui non soles, sed longe prior teneros herbae flores procul errans pascis? Primus item fluuium petis, primus denique uesperti ad caulam reditum expetis. Nunc uero pessimus es. an forte domini tui oculum desideras, quem uir impius Nullus una cum socijs me uino domitans eruit, quem ue ego exitium uitaturum non existimo? Si tu in eadem mecum sententia es, usque uocalis nunc fias, ac dicas quonam ille meum furorem aufugit. Huic utinam cerebrum huc illuc illisum potius fuisset, quam tot mala meo capiti, quae ignauus ille Nullus intulit, mihi fuissent. Sic dicēs, arietem ab se foras misit. E' spelunca igitur & caula exeuntibus ac libens, prius ego ab ariete me solui, solui iteq; socios. Post haec oues quae maxime pingues essent, multas abegimus, protinusq; ad naues incolumes peruenimus. Tunc illi qui mecum mortem euaserant, socios querelis rem narrando affligebant: quos ego annuens supercilio, minime permisi, sed omisso fletu iussi celeriter oues multas naui imponere ac nauigare: ac illi transtris confederunt, ordineq; remis magnum maris spatium secabant. Vbi uero tantum abstinitus, quantum

Polyphemus
arieti.

Vlyſſes Poly-
phemus inſultat.

uox auditur humana, tūc ego Cyclopem in uerbis omni-
bus ac contumelijs inceſſi: Perſide Cyclops, nō debueras
uiri imbellis ſocios in ſpelūca per uim deuorare: at te ma-
leſacta obruerent æquū erat infelix, quando hoſpites mi-
nime uereris. Iupiter, crede mihi, ceteriq; dij abs te meri-
tas exigēt pœnas. Sic dixi. Tunc ille iratus irruit, ac mō-
tis alti cacuminis partem abripiens, in mare ante nauem
paululum proiecit, ita ut ſummū gubernaculum penè at-
tingeret, ex quo mare ipſum mole ruētis ſaxi clauſum a-
liquantulum apparuit. Sed hoc rurfus pelagi unda ex-
æſtuans, ex ponto terram uerſus tulit, littoriq; propin-
quum ſtatuit. Tunc ego manibus longum corripiciens cō-
tum, idem à nauī procul repuli: ſocios inſuper adhortans
capite annuendo, iuſſi remis incumberent, uti ſatum uita-
remus. Illi autem obtemperantes, certatim remigabāt. Vbi
uero alterum tantum pelagi ſecauere, tūc ego Cyclopem
uerbis rurfus laceſſere cœpi, ac ſocij omni me ſtudio hinc
inde auertere contendebant. Infelix, inquiunt, quid agre-
ſtem hominem amplius iritare cupis, qui modo in pon-
tum molem hanc uti ſagittam iaciens, nauem ad terram
rurfus impulit, ut ibidem penè perituros putaremus? Si
nunc loquentem te aut clamantem audiet, ita furore pro-
cedet, ut proſecto capita noſtra ſimul cum nauibus ingē-
ti murmure feriēdo abrumpat. Sic illi, ſed meo animo in-
genti minime perſuadere ualuerunt. Verum ad illum ani-
mo rurfus minaci conuerſus, Cyclops, inquam, ſi quis te
mortalium forte de oculi priuatione interrogabit, dic
Vlyſſem urbium expugnatorem, Laërtis filium, apud
Ithacam dominātem, hunc tibi eruiſſe. Sic dixi. At ille iri-
tatus, Heu heu quā mīhi nunc, inquit, diu prædicta uo-
ticinia ueniunt. Fuit nanque hic uates quidam bonus ma-
gnusq;

Telemus Cy-
clopū uates.

gnusq; Telemus Eurymedes uaticinio præclarus. Is cum Cyclopibus consenuit: & mihi omnia postea futura prædixit. Ex Vlyssis nauibus lucem me quandoque perditurum. Ex illo nanque semper hominem ego aliquem magnum ac magnis præditum uiribus uenturum huc timui. At nunc me miserum paruus admodum & ignauus homo, uino tantum domitans, oculo priuauit. Sed Vlyssæ huc ades ut tibi hospitale munus rependam. Nam & auxilium in te reducendo contendam ab inclyto Neptuno, cuius ego sum filius, illeq; meum se iactat esse patrem. Ipse tantum si uelit reducet, nec alter, nec deorum neque hominum ullus. Sic ait. At ego contra, Vtinam inquam te anima simul & uita priuatum ad inferos usque demittere ualerem, quam non oculum tibi neque ipse Neptunus instaurabit. Sic ego. At ille statim Neptuno regi uouens, manus ad cælum extulit: Audi quæso, inquit, Neptune, si uere sum tuus, tuq; meus gloriaris esse pater. da quæso Vlyssæ urbium expugnatorem, Laërtis filium, apud Ithacam habitantem, domum minime redire. Sed si omnino fatum ei redeundi charosq; filios ac patriam reuifendi fuerit, oro ut infæuste saltem redeat, amissis prius socijs omnibus, & aliena in naui: præterea mala multa incommodaq; domi offēdat. Sic ait. Neptunus uero hæc audiit. sed & idem rursus in alto saxum maius attollens, rotauit: ingensq; spatium longe præterijt, paululumq; post nauem cecidit, ac summum penè gubernaculum attigit: mare propterea clausum à mole ruentis saxi, quod ulterius deinde unda trudit, ad littusq; usque proximum compulit. Nos uero post hæc ad insulam peruenimus, ubi naues aliæ cōgregatæ manebant, circaq; socij gemētes ac nos cōtinue expectantes sedebant. Huc igitur pro-

Imprecatur
Vlyssæ Poly-
phemus.

fecti, nauem in arenam subduximus: deinde nos in litore descendentes, oues Cyclopi ex naue tractas diuisimus, ne quis æqua fraudatus parte ueniat. Arietem mihi soli diuisis omnibus socij ut munus cæteris excellētius dedere: quem ego in littore Ioui optimo cunctis imperanti sacrificans, crura cremando obtuli. At ille sacra minime curans, cōtinuo cogitabat quonam modo naues mihi unā cum socijs charissimis perirent. Sole interea inclinante ad occidentem, accubuimus, carnes edentes optimas, ac dulce potantes merum. Vbi uero sol occidit, tunc quoque in litore cubauimus. Postquam autē illuxit, socios ego adhortando naues conscendere ac uela pandere iussi. At illi ingressi ac supra transtra ordine consedentes, mare remis pulsauere. Hinc igitur quā primū soluimus, mœsti quidem ob socios amissos, læti uero quòd mortem euasimus.

A R G V M E N T. LIB. X.

Vlysses narrando prosequitur, quemadmodum Æolus uentorum gustos ei propitius, zephyrum uentum secundum dederit, cæteros uero in utre alligatos coërcuit, quem utrem socij in naui aspicientes, ac in eo aurum putantes esse, clam Vlyssē dormiente aperuerunt. Quamobrem ad Aeolum rursus uenti redierunt. Vlysses uero, Aeolo minime accedente, inde nauigans in Læstrygonas, apud quos naues undecim amisit, in Aëxam peruenit, ac cum Burylocho dimidium sociorum sorte obuientium uestigatū mittit, qui mortales circa habitent. Illi uero in porcos à Circe conuersi præter Burylochū fuere. At Vlysses quæsitum eos profectus, cum à Mercurio herbam moly accepisset, nihil est passus. Sed & socijs pristinam recuperātibus formam, annum totum apud Circen permanens, ad inferos descendit,

Odyssee

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I-

B E R X .

N Aeoliam post hæc adnauigauimus.
Hic Aeolus habitabat dijs charus in insu-
la nauibus accessa : quæ inexpugnabilis
circum sese admodū murisq; ferreis muni-
ta, ac saxo ingenti circūdata. Huic igitur

duodecim domi fuere liberi, sex fœminæ, totidemq; mares
pubescentes, quibus illas matrimonio iunxit: & his quidē
apud charū patrē matremq; solertē epulantibus millia ci-
borum aderāt. Quapropter dies totos domus nidore spi-
rabat, aulāq; frequentia grauabatur: noctes uero apud u-
xores pudicas in tapetibus & lectis ornatis cubabant. Ho-
rum igitur ciuitatē pulchrasq; ædes adiuimus. Aeolus me
mœrentē totū mēsem, libēter & humaniter habuit, singu-
laq; interrogauit, & de Ilio & de nauibus Argæorū, &
de reditu Achæorū. Ego uero cūcta probe & ordine nar-
raui: deinde ut mihi subueniret, itineriq; auxilium præbe-
rēt, obsecraui. Ille utrē ex pelle bouis nouenarij mihi de-
dit, ubi procellosorū uētorū uias & impetus inclusit. Illū
nāq; Iupiter uentorū promū ac dominū fecit, ut ei sedare
& emittere cum uellet, facultas esset. In naui deinde utrē
posuit: eumq; funiculo argēteo ut ne minimū quidē exha-
laret, alligauit. Zephyrum qui naues nosq; incolumes fer-
ret, tantū spirare dedit: sed ipsorū stultitia sociorū minime
datū, ut hoc eueniret. Nouē nanq; dies nocte dieq; simul
nauigauimus. Decima uero patria terra apparuit: tūc pro-
pè iam ignē uertētes existētes uenimus. Hic me fessum dul-
cis occupauit somnus. semper enim nauis pedē mouebam,

Aeolus Vlyssi
dat utrem uen-
torum.

h h s neq;

neq; alij sociorū cōceſſi, ut citius in patriā perueniremus. At ſocij uerbis inter ſe cōueniunt, putantes me aurū et argētū dona ex Aeolo domū referre. Sic alius alij proximo dicebat. Heu q̄ hic omnibus eſt charus, & apud omnium ciuitates & terras quas adit, exiſtimationi. Multa nanq; ex Troiana praeda præclara & præcioſa ſecū ducit. Nos uero idē facientes iter, domū uacuis redimus manibus. & nūc Aeolus quoq; hæc ei dona gratificādo dedit. ſed ægēdum ocyus quæcūq; hæc ſint, quantū ue auri & argenti in hoc utre exiſtat, uidcamus. Sic dixere. Sociorū itaq; malum uicit cōſilium, utrem ſoluerūt, uenti ſtatim irruerunt. Nos autē gementes procul à patria terra ruruſus procella rapiēs, in potiū mediū tulit. Verū ego mœſtus animo mecum uerſabā, an è nauī ruens me in mare præcipitē darē, an tacitus tolerarē ac uiuerē: quamobrē durare et in nauī opertum iacere, mihi potius uiſum. Ac uenti ruruſus exorta procella in Aeoliam inſulam naues diſtraxerūt: ex quo ſocij in anguſtia fuere. Hic in terram ad hauriēdā aquā deſcendimus, apud naues deinde accubuimus. Poſtquā uero cibo potioniq; indulſimus, tunc ego præconem ſimulq; è ſocijs unum mecū aſſumēs, Aeoli domū adiui: hunc in mēſa iuxta & uxorē & filios offendi. Nos uero uenientes in aulam, humi cōſedimus. Illi tunc animo ſatis admirantes, ſciſcitātur: Quonā modo huc Vlyſſes redijſti? quis te malus agit dæmon? proſecto nos te accurate remiſimus, ut in patriā domumq; tuam reuertaris. Sic ait. at ego anxius reſpōdens, Læſerunt me, inquam, ſocij ſimulq; ſomnus impius, ſed uos quæſo medemini amātiſſimi. penes enim uos facultas. Sic ego mollibus rogādo uerbis: ceteri uero aſſecti triſtitia, ſilebāt. Pater uero, Pereas, inquit, cōfeſtim ex inſula abſcede uiuētū peſſime. nō enim fas reducere, neq;

auxiliū

Aeolus reuertē
tem Vlyſſem in
dignabūduſ ex
pellit,

auxilium præstare uiro, qui dijs immortalibus sit inuisus. Pereas, inquã, quãdo dijs insensus huc iterum uenisti. Sic dicens, è domo me grauitèr ferentè ac suspirantè emisit. Hinc primũ ad nauigantes animo mœstii: cunctorũ nanq; mens exciderat tristi procedentiũ remigatione, quòd non amplius redeundi auxilium daretur. Sex nanq; diebus nocte dieq; nauigantes, septima ad Lami altum peruenimus oppidum, longeq; portus habens, Læstrygoniam: ubi pastorem pastor uocat, à pascendis gregibus reuertens. At ille egrediens ad pascua, dicto est audiens. Hic & insomnis uir duas fert mercedes, unam boues, alteram oues pascendo, propè enim die ac nocte uiæ sunt. Huc igitur in portũ inclytum applicuimus, quem circa saxum altum innatũ ex omni latere circundat. littoraq; procedentia inter se aduersa in ora prominèt, angustus alioqui introitus. Hic itaq; socij naues omneis deductas incuruo portu inter se propinquas alligauere, quòd hic nunquã fluctus assurgat aut uerberet, ne paululũ quidem, sed candida omnino circa tranquillitas. At ego solus extrà nauẽ deducens, ad extremam saxi partem alligauì, exiensq; in altam speluncã, constiti. Hic enim neq; boũ, neq; hominum opera ulla apprebãt. solum ex humo fumum prominentem aspeximus. Tũc ego socios uestigatũ misi, qui mortales essent in terra illa uiuentes. Duos delegi uiros, tertium præconem sequentem addidi. Hi itaq; facilem ingressi uiam, quã currus in urbem ex altissimis montibus materiam ferebant, puellam ante urbem obuiam filiam Læstrygonis, quæ aquatum ibat, habuere. Hæc enim in amœnum descenderat fontem Artaciam, unde aquam in urbem ferebat. Hanc igitur illi uocant rogantq; quisnam sit rex qui illis imperet: at puella statim patris altam indicauit domum. Illi uero

inclytas

Vlysses uenit
ad Læstrygonas.

Fons Artacia.

inclytas ædeis ingressi, fœminam offendunt tanta magni-
 tudine, quanta môtis cacumē est: hanc circumsistūt. Illa ue-
 ro è foro protinus inclytum Antiphatem maritū suū euo-
 cat. Is mortē eis cōtinuo excogitās, unum è socijs capiēs,
 cibo parauit. At ille per urbem clamauit. Læstrygonū mul-
 lia audientiū, aliū aliunde accurrerūt, nō quidē uiris, sed
 gigantibus similes, qui saxa grauiā ingentiaq; in nostros
 rotabāt. apud omneis uero sæuus oritur tumultus hominū
 morientiū, nauīū quoq; fractarū. Vt pisces enim famelici,
 ad tristes ferebātur epulas. Vbi primū eos intra portum
 nostros perdētes uidi, tunc ego ense ab latere sumēs, pri-
 mum nauis alligatæ rudētes incīdi: statimq; ut pestē fuge-
 remus socios meos adhortatus, iussī remis incūbere. At illi
 perniciē formidantes, certatim insurgunt. Nam mea nauis
 saxa immania in nos missa in pontū aufugerat, aliæ simul
 ibidē congregatæ, in periculo remanebant. Itaq; inde pri-
 mum ceteri hilares, alioquin mœsti ob socios desideratos
 abnauigauimus, ac in Aecēam uenimus insulam. Hic pul-
 cherrima Circe sermone grauissimā habitabat, Aecetæ mi-
 seri soror, ambo uero ex Sole ac Persa Oceano nata geni-
 ti. Hic itaq; secundū littus nauī ducimur in portū stationi
 opportunū, quibus deus aliquis profecto dux fuit: statimq;
 in eo descendētes, quòd laboribus quāsi afflictīq; essemus,
 duobus diebus totidemq; noctibus requieuiimus. Vbi uero
 tertiū diem aurora ostēdit, tunc ego meā hastam ensemq;
 simul corripiciens, confestim processī exploratū si quā ho-
 minum opera seu uocem uiderem: cumq; in altā specu-
 lam ascendens constitissem, ex ædibus Circes inter saltus
 & densam syluam fumum ab imo uenientem conspexi.
 Versaui deinde animo accederem ne ac percontarer quòd
 fumum ardentem uideram. Potior tamē cogitanti mihi sen-
 tentia

Antiphates rex
 Læstrygonum.

Vlyses ad Cir-
 cen diuertit.

tentia uisa, ad nauem prius littusq; reuerti, ac dapes socijs parare, deinde uestigatum nittere. Verum redeundo iam naui propinquus eram, cum deus me aliquis solū existentem est miseratus, qui ceruum ingētem in ipsam uiam impulit. Is solis anxius ardoribus è sylua descendens, ac sitiens, fluuium petebat. Hunc itaq; ueniētem tergus me-
 dium ad uentrem usq; percussi, aduersumq; hasta ferrea transfixi, ex quo moribundus humi cecidit. Hastam deinde ex uulnere subtractam inclinans, in terra posui: mox ex uirgultis iuncisq; funem probe retortum ulnæ longitudine utrinq; contexens, ingentis cerui pedes alligauī: protinusq; per saltus et ferarum cubilia ad nauem usque tuli hastæ innixus, quòd non liceret ingentem ferā altera manu supra humerū ferre, proieciq; ante nauē, ac socios uiritim prensando bonis uerbis excitauī: O socij, nō profecto ad inferos quanquam afflictī descendemus, priusquā fātalis adueniat dies. Sed agedum donec in naui esculenta proculentaq; sunt, cibi, ne fame absumamur, reminiscendum. Sic dixi. At illi statim dicto audientes fuere. Nec mora, circa littus dispositi, ceruum ut ingentem ferā sunt admirati. Postquā uero satis aspiciendo sunt exhilarati, manus lauantes, illustrem parāt cœnam. Vbi autē dies in occidentē inclinauit, carnibus in carinis uescuntur optimis, ac dulce potant merum. Cum primum sol occidit, in litore cubauimus. Vbi uero illuxit, socios in concionē uocās, sic sum allocutus: Audite o socij mei amantissimi, quamuis multa passi, ignoramus enim ubi occidens, ubi oriens, siue in qua parte sol sub terram se condat, aut unde oriatur, ita finibus disiecti sumus. Verum si quod est nobis consilium, quod minime puto, ubi iam simus, cito considerare mus. In speluncam nanq; altam ego conscendens, insulam
 conspexi,

Vlysses ceruum
 configit.

conspexi, quam immensum circumdat mare, ipsa uero humilis in medio ponto iacet, fumus tantum ad oculos meos per saltus & syluam condensam peruenit. Sic dixi. At illis animus dolore fractus corruit. recordantibus gestorum Antiphatis Læstrygonis, ac seui anthropophagiq; Cyclopis. Quamobrem flebant uociferâtes, ac lachrymas ex ore huberes fundentes. Ego uero tunc socios bifariam diuisi. Parti alteri memè, alteri uero Eurylochum duces cōstitui. Sortes in ærea urna celeriter mouimus, sors Eurylocho obuenit. Ille statim, cum eoq; simul duo & uiginti socij ter flendo ingressi, nos item postea flentes reliquerūt. Demum in saltibus affabre laboratam Circes domum politis ex lapidibus in loco circumspecto inuenerunt, circa quam lupi erant montani ac leones, quos ipsa pharmacis præbitis mulcebat, neq; in uiros irruebant, sed longis caudis blandientes consistebant: uelut enim canes domino ad epulas eunti blandiuntur: quod ille animum continuo demulcentia ferat. Sic circa illam lupi leonesq; assultabant. Socij uero ubi grauiâ uiderunt monstra, in Circes foribus constiterunt, illamq; intus dulci modulamine cantantem audiuere. Telam præterea magnâ & immortalem texentem, quod sola dearum opera pulchra & elegantia faceret. Inter eos autem missos, quos supra narraui, Polites uir princeps, loqui cœpit, unus qui mihi sociorum charissimus ac prudētissimus erat: O socij, profecto, inq̃t, quædam intus siue dea seu mortalis magnam cōtexens telam, pulchre canit. pauimentum enim circâ resonat, sed propius accedentes uocitemus. Sic ait. Illi uero obtemperâtes alte loquuntur. At illa statim exiens fulgentes referat fores, ac euocat: cæteris quidem simul per imprudentiâ credendo ingressis, Eurylochus tantū substitit, dolū esse formidans.

midans. Introductos igitur in lectulis illa & thoris constituit, eisq; caseum, farinam & mel recens uino pramnio commiscens, in potionē obtulit: pernicioſa quidem pharmaca, ut omnino terræ patriæ obliuiscerentur: quæ postquam biberunt, statim illos Circe baculo conuerberans, in haram porcorum coëgit: ex quo subito & capita & uocem & corpus, insuper setas porcorum habuere. Mens tamen uti prius firma inerat. Flentes igitur misere urgebantur: quibus Circe glandem iliceam quernamq; ac comam cibo iuxta proijciebat, qualia ſues humi iacentes edunt. Eurylochus uero confestim ad nauem uenit, nuncium ſociorum ſaturnq; miserabile referens. Neq; uerbum ullum animo ob ingentem laborem afflicto enunciare potuit. Oculi lachrymis, luctuq; mens grauabantur. Nos igitur omnes admirati, rogamus quidnā rei: tunc ille reliquorū ſatū narrās, luimus, inquit, ut iuſiſti per ſaltus, præclare Ulyſſe, in alta ſylua pulcherrimā offendimus domum, ubi quædā ſiue dea ſeu mortalis telā cōtexens, dulce canebat. Hæc ſtatim egreſſa fulgētes aperuit ſores. euocat, ego tantum ſuſpicās dolū remāſi. Cæteri omnes per imprudentiā ingreſſi, ſenſu & forma humana exciderūt. cumq; diu aſſiſtens obſeruāſſem, nullus ipſorū apparuit. Sic ait. At ego circa humeros enſem ſubito argenteū ingentē, arcūq; ſuſpēdi, deinde iuſſi eadem me uia duceret. Tunc me utriſq; preſans manibus, ad gēua ſupplicat, Ne quæſo me nuncium Ulyſſe illō ducas, ſed hic relinque. Noui enim quòd nec tu redibis, neq; ſociorum ullum reduces. quamobrem cum his qui tantum adſunt fugiamus, ac diem malignum celeriter eitemus. Sic ait. At ego contrā reſpondi: Euryloche, tu quidem hic apud naues ede atque bibe, ego tantum ibo: ſic acris iubet neceſſitas. His dictis, à naue atq;

Mercurij reme-
dium cōtra Cir-
ces pharmaca.

atq; mari sum profectus. Cū uero per sacros iens saltus,
Circes polypharmacæ domui propinquarem, ecce Mer-
curius uiro iuueni primum pubescenti, cuius est ætas gra-
tissima, assimilatus, sese mihi obuiam offert, meq; manibus
compellans, sic uerbis affatur. Quid miser per saltus &
montes solus ac loci ignarus is? Socij nanq; tui in Circes
domo coërcentur, ut porci latebras habentes cōgruas, an
tu huc uenis eos liberaturus? non equidem te puto reditu-
rum. remanebis ibidem & tu quemadmodum alij. Verum
ego ex his te liberabo malis atq; seruabo. hoc pharmacū
huic rei bonū retinens, ad Circes ædeis proficiscere, quod
malignam à tuo corpore diem repellet. cuncta enim tibi
Circes perniciosa consilia nuncio. Tibi nanq; pharmacū
frumento mixtum potioni offeret, uerum te nullatenus at-
tonitum aut consopitum reddere ualebit, pharmaco bono
quod præbebo non permittente: dicamq; singula. Quādo
enim te Circe longo baculo cōuerberabit, tunc ensem acu-
tum ab latere educens, Circeæ intentabis quasi cædem alla-
turus. Illa timens, te secum cubare iubebit. Hic tu deæ le-
ctum minime detrecta, ut illa & tibi socios restituat, &
te simul redire permittat: sed eam coge magno deorum iu-
ramento affirmare, ne quod tibi aliud incommodum de-
inde afferat, neq; te nudatum imbecillemq; ac languidum
reddat. Sic loquens Mercurius, pharmacum obtulit ex
terra extrahens, mihiq; ipsius naturam monstrauit. radi-
ce nigrum erat, flore autem lacti simile. Moly nanque
ipsum dij uocant, inuentu ac effossione mortalibus diffi-
cile. Dij nāq; omnia possunt. Mercurius post hæc per in-
sulam nemorosam in cœlum sublimis abiit. Ego autem ad
Circes domum contendi, multa mecum animo uersans: ad
fores deæ tandem cōstiti, clamaui, illa me audiit: egressaq;
ilico

Moly herba.

ilico fulgentes mihi fores aperuit; insuper euocat. Ego Vlysses ad Cir-
 uero mœstissimus animo subeo, ingressum deniq; in ar- cen ingreditur.
 genteo throno pulchre laborato collocat, sub pedibus
 scabellum erat. Mihi tunc pharmacum in aurca patera
 potioni obtulit, animo male cogitans. Postquam uero bi-
 bi, me baculo cædens, minime demulsit aut attonitū red-
 didit. Tunc me compellans, Veni nunc, inquit, ad porco-
 rum haram tuos uidere socios. Sic ait. Ego ensẽ acutam
 ab latere educens, Circe intentauĩ quasi necẽ allaturus.
 Illa magnopere uociferans, genuaq; complexa ac flens,
 sic fatur, Quis es? aut unde? quæ tibi patria parentes ues?
 Miror equidem quòd ad meam potionem minime reddas-
 ris attonitus, nullus enim qui hanc degustauerit, hoc su-
 stinuit modo, tibi nẽpe immortalis quẽdã in pectore mēs
 est: profecto Vlysses es, quem ad me uenturum Mercu-
 rius quandoq; ex Troia reuertentem dixit. Sed agẽdum
 ensẽ in uagina conde, deinde lectum ascendamus, ut cu-
 bili & amorĩ uacantes unã commisceamur. Sic ait. Ego Vlysses Circe,
 autẽ, O Circe, inquam, quonã modo me tibi æquum pla-
 cabilem uẽ esse iubes, qui in ædibus tuis meos socios por-
 cos reddidisti? me quoq; ipsum hic habens per dolum cõ-
 tendis thalamum cubileq; tuum conscendere, ut me simi-
 liter mutatum deformemq; reddas. Ego uero cubile tuum
 nequaquam ascendam, nisi magno iureiurando affirma-
 ueris, nullum te mihi incommodum aliud infligeturam. Sic
 dixi. Illa cõtĩnuo sicut iussĩ iurauit: ego subito illius adi-
 ui lectum. Ministræ interea quatuor in ædibus, quæ ex
 fontibus ac nemoribus & sacris fluminibus in mare cur-
 rentibus uenere, studiosius res domesticas curabant: quæ-
 rum una quidẽ thoris pulchra ac purpurea stragula in-
 iecit, subtusq; ac supra pannos substrauit. Alia mensas
ii ante

ante thorum parauit argenteas, supraq; aurea posuit canistra. Tertia in cratere dulce merum hausit, in aurea deinde pocula diuisit. Quarta uero aquam tulit, ignemq; accendit sub magno tripode, aqua feruebat, hanc deinde aeneo palo ex tripode in lauacrum misit. Deniq; per caput atq; humeros placide perfudit, ut ex meis membris grauis abscederet lassitas. Postquam uero me lauit atque oleo unxit, læna pulchra ac tunica ornauit, ad argenteūq; thorum, cui scabellum sub pedibus erat, deduxit. Guttur= nium famula cum aureo opistodocho supra argenteum lebetem ad lauandum tulit, iuxta mensam politam parauit. Panem postmodum proma pudica presentibus gratificando cum cibis multis apposuit: me postremo ad epulas inuitauit. At hæc mihi nequaquam placebant, quod alia cogitarem, malaq; multa prospicerem animo. Circe uero ubi me sedentem neq; cereri manus extendentem, ac infandum indicantem dolorem animaduertit, propè astans

Circe Vlysi. sic alloquitur, Quid ita Vlysse similis muto sedes animo turbatus, neq; cibum neq; potum attingis? an dolum aliquem alium suspicaris? non enim timere opus, iam ualido

Circe Vlysi
socios restituit
pristinæ formæ. affirmavi iuramento. At ego, O' Circe, inquam, quis enim sana uir mente quicquam degustare sustineret priusquā mei socij soluantur, aut eos meis liberos uidcam oculis? Vbi hæc dixi, Circe ex ædibus profecta, baculum manu retinens portas stabuli soluit, ac illos suibus nouenarijs similes eduxit. Hi deinde coram steterunt. At illa ad ipsos ingrediens, aliud cuilibet pharmacum adhibuit, ex quo ipsorum pili membrorum conualuere, quos antea perniciososa potio hispidauit. Itaq; uiri rursus ac iuniores iteq; proceriores aspectu rediere, me deniq; nouerunt, ac manus iunxere: dulcis tunc omnis subiit fletus. Domus circà
horrendum

horrendum strepuit. Dea quoque miserata me iuxta con=
 sistens alloquitur, Laërtiade Vlysse, i nunc ad littus, na=
 uem ante omnia trahite in terram, supellectilem & arma
 omnia in speluncis ponite. Ipse rursus redi, ac dilectos
 tecum ducito socios. Sic ait, mihi uero persuasit. Vnde
 statim ego littus repetens, socios amantissimos apud na=
 uem nostrorum exitium flentes, ac huberes ex oculis la=
 chrymas fundētes offendi: ueluti uitulæ uigiles circa bo=
 ues armentales herbis saturæ, se ad stabula recipiunt, o=
 mnes simul exultant, neq; caula retinentur, quin magno=
 pere mugientes circa matrem alacres currunt. Sic illi ubi
 me conspexerunt, lachrymantes effundebātur: ac eo uisi=
 animo, quasi patriam domum Ithacā, ubi nati sunt, atti=
 gissent: sic me tandem allocuti sunt, Tibi enim Vlysse re=
 deunti ita gratulamur, ac si Ithacam terram patriā per=
 uenissemus, sed age aliorum sociorum nobis narra nunc
 fatum. Sic illi. At ego placide respondens, Nauem in pri=
 mis inquam, è mari in terrā deducamus, supellectilēq; &
 arma omnia in spelūcis cōdamus. Ipsi maturate me sequi,
 ut socios in sacris Circes ædibus bibētes ac edētes uidea=
 tis, anno enim toto durantiē habent cibū. His illi obtēpe=
 rabant dictis. Eurylochus uero solus eos increpādo uer=
 bis, retinere conatus est, Ah miseri, quò tenditis, inquit,
 quid mala & uos hæc quæritis, in domum descēdere Cir=
 ces, quæ omnes uel porcos, uel lupos seu boues reddet?
 Nēpe magnam domum coacti custodiemus, quēadmodum
 apud Cyclopē accidit, quādo illius mediā petierunt aulā
 socij nostri, cum quibus audax erat Vlysses, quāobrem sua
 temeritate perierunt. sic ait. At ego mente turbatus, lon=
 gum ab latere ensē educēs, ipsi quanquā affini & qui=
 dem ualde proximo, caput cādendo, ad humum deijcere

Vlysses redi
ad naues.

Eurylochus.

ii 2 cogitabam,

Vlyſſes omnes
ſocios ad Cir-
cen ducit.

cogitabam, uerum me ſocij hinc inde uerbis huiuſcemodi placidis prohibuere, Generoſe Vlyſſe, hunc dimittamus, ſi ita iubes, ut nauem hic ſeruem, tu nos ad ſacras Circes ædeis ducito. Hoc dicentes, à mari proficiſcuntur, nec tamen Eurylochus remanere ſuſtinuit meum ueritus iur- gium. Circe interea ſocios alios accurate in ædibus la- uit, oleoq; unxit, lenis item pulchris ac tunicis amiciuit. Nos uero epulantes probe omnes offendimus, qui poſt- quàm aſpectibus inter ſe mutuis conſpexerunt, flere ac luctu domum complere cœperunt. At Circe iuxta me a- ſtans, Magnanime, inquit, Vlyſſe, ne querelis ultrà ten- dite. Noui & ego quot per mare perq; terras labores paſſi eſtis, quot ue iniuſti homines incōmoda intulere. Sed cia nunc edite, bibite, reſipiſcite, ac ruruſus priſtinum in pectore animum reuocate, qualem ab initio patriam re- linquentes, retinebatis. Nam fracti nunc animo & im- belles, ſi ſemper malorum marisq; recordamini, nunquam in lætitia manſeritis. Sic illa. Nos uero perſuaſi. Hic igitur annum continuo carnibus optimis uſcēdo, uinumq; dulce potando fuimus. Elapſo autem anno, menſibusq; ac longis diebus, ſocij me compellantes ſic allocuti ſunt: In- felix, tempus iam ut patriæ reminiſcamur, fas nempe eſt nos ſeruari, & domum tandem redire. Sic illi, mihi uero ſententia placuit, quamobrem ubi ſol inclinauit, dapibus omnes accinximus. Poſtquam uero ſol occidit, ſocij quidē per ædeis cubabant: ego autem Circes conſcēdens thala- mum, ad genuaq; uolutus, ſic compellādo rogabā, Circe, præſta quaſo quod es quondam pollicita, ut nos domum reducas. Animus nanq; meus, itemq; ſociorū continuo ſo- licitatur, qui te abſente meam ſletibus urgent ac peſſun- dant mentem. At illa, Magnanime, inquit, Vlyſſe, ne in- uiti

Circe prædicit
Vlyſſi iter ad
inferos.

uiti quaeso in mea manete domo, aliud nanq; iter te facere
opus ad inferos ac grauis Persephones ædeis, anima utē=
do Tiresiæ Thebani uatis cæci, cui tamen ingenium est
integrum, mentemq; Persephone ac sapere soli, quanquā
mortuo, dedit. Tibi uero umbræ omnino auscultabūt. Ad
hæc animus mihi fractus continuo excidit, flebam in lecto
sedens, nec uiuere amplius aut solis radios aspicere uole=
bam. Vbi uero satis plorando, & huc illuc me uertendo
satiatus sum: tunc, Circe, inquam, quis huius mihi uiæ dux
ac monstrator fuerit? ad inferos enim nullus adhuc naui
descendit. Illa uero, Generose, inquit, Vlyssæ, nequaquam
curæ sit tibi ducis desiderium. Apud nauem malum fir=
mans & uela pandens, confide, hanc boreæ flatus sponte
feret. Sed quando naui per oceanum transibis, ubi littus
breue ac facile, simulq; Persephones nemora et alni pro=
ceræ & frugiperdæ salices existunt, huc tu ex oceano na=
uem deducito, ipse uero ad inferni descende domum. Hic
in Acherontem Pyriphlegeton & Cocytus, qui Stygiæ
pars est aquæ auulsa, cōfluunt. Saxum quoq; ac duorum
fluminum concursus. Hic item quando Tiresias propius
accedet, te iubeo scrobem fodere, altitudine pariter ac la=
titudine cubitalem, circaq; ipsum libamē mortuis omni=
bus fundere, mulso primum, deinde uino, tertium aqua.
Deinde cādidam immiscere farinam, multorumq; desun=
ctorum infirma capita orare, ut quāmprius Ithacam
perueneris, sterilem optimamq; domi bouem immolabis,
ac peram rebus bonis implebis. Tiresiæ uero soli separa=
tim ouem prorsus nigram, ac in nostris pollentem gregi=
bus cædes. Postquam uero uotis huiuscemodi inclyta mor=
tuorum capita placaueris, in Erebum conuersus, ariete
facito & oue nigra. Ipse separatim ingredere per flu=
minis

minis ripas iens. Huc autē multæ mortuorum animæ uenient. Tunc iube socios oues diro ferro mactatas, quæ idcent, tergoribus uelli, igniq; admoueri, & dijs supplicare, Plutoni primum optimo, & graui Persephoneæ. Ipse uero acutum ensē ab latere educens aside, nec permutte defunctas prope sanguinem uenire, priusquam Tiresiam audias. Hic tibi uates statim ueniet, qui tibi uiam mensuramq; itineris dicat, ut reditum quoq; per pōtum uideas. Sic ait, statimq; apparet aurora. Circe me lenā uestemq; pulcherrime induit. Ipsa uero se argenteam elegantemq; uestem induit, capiti flammecolum imposuit. Ego post hæc per ædis properans, socios uiritim singulos prensando, placide sum hoc modo adhortatus, Ne quæso nunc dormite dulci oppressi somno, surgite iam, & eamus sicuti me Circe instruxit. His quāquam persuasos, non eos propterea inde amoui. Elpenor autem quidam erat iunior, non admodum in bello fortis, neque item mentis compos, sine socijs in Circes ædibus respirandi gratia ut ebrius secesserat: cum uero tumultum & motum sociorum audiret, confestim attonitus & amens cucurrit per longas iens scalas, retrogradum se descendere oblitus est, quā obrem pronus ac præceps ad imum ruit, ceruicemq; fregit. Igitur ueniētes ego socios sic sum allocutus, Futatis forte domum patriamq; petere, aliā Circe nunciauit nos Plutonis Persephonesq; domū ituros, anima utēdo Tiresiæ Thebani. His illi auditis animo exciderunt, sedētesq; ibidē, pilos barbāq; sibi præ dolore auellebāt, uerū nihil propterea profecerunt. Dum uero ad littus mœsti ac lachrymantes accedimus, ecce Circe ueniens apud nauem, arietē ac ouem nigram alligauit, facile transeundo. Quis enim deum inuitum oculis huc aut illuc euntem uideat?

Odyssæ

Ulysses socijs.

Elpenoris casus.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I=

B E R X I.

A R G V M E N T. L I B. X I.

Enarrat Vlyſſes, quēadmodum mandato Circes ad inferos deſcēdit, & ut ex Tireſſia uate de ſua ipſius & aliorum ſalute audiit, & ut heroas heroidasq; ac ſingulos qui in Ilium ſimul expeditionem fecerent, deniq; aliquos mulſatos pœna pariter uidit.

V B I uero ad nauim ac mare peruenimus, nauim quidē ipſam in altum deduximus, uelāq; pandimus, oues impoſuimus, dein de portu lachrymantes egredimur, quibus Circe grauis ſacundāq; dea proſperum uentum, bonum quidē ſocium, propere immiſit. Nos autē arma ſingula expedientes, in ea concedimus, ac uento gubernatoreq; dirigente, paſſis uelis die toto pontum ſecauimus. Sol interea occidit, uiaſq; umbræ occupant, cum iam ad oceani profunda peruenimus.

Cimmerios fama eſt populos hic eſſe cauernis

Perpetua nebula, cæcāq; caligine merſos.

Quos oriens nunquam, nec cum declinat in undas,

Sol uidet, æterna miſeri ſed nocte premuntur.

Nauem igitur huc traximus, atq; ouibus aſſumptis, ad locum nobis à Circe monſtratum contendimus. Hic ſacra quidem Perimedes & Eurylochus rite fecerunt. Ego uero acutum enſem ab latere educens, ſcrobem cubitalem hinc inde ſodi, circāq; ipſam mortuis utres effudi, mulſi primum, deinde uini dulcis, poſtremo aquæ, multāq; deinde deſunctorum dira capita rogauī: uouīq; ſi quando Ithacam uenirem, boue me ſterili in ædibus facturum,

Vlyſſes ad
Cimmerios
diuertit,

pyramq; bonis referturum, Tiresia uero separatim ouem omnino nigrā, ac in nostro grege pollentem oblatorum. Postquā uero mortuos uotis ac supplicationibus hoc modo placauī, oues arripiēs in scrobe ipsa iugulaui: sanguine deinde nigro affatim fluente, animæ mortuorū conuere, nymphæ, iuuenesq; senesq; uirgines quoq; teneræ, nuper flebilē habētes animum, multi deniq; hastis uulnerati ferreis uiri Maruortij, arma sanguine fœdata tenentes. Plurimi hinc inde ad scrobem ingenti murmure properabant. Me uero pallentem tremor cepit. Tunc socijs iussi oues diro ferro mactatas, direptis tergoribus, igni admouerent, ac dijs uota facerēt, Plutoni primum, deinde Persæphonæ. At ego ensem ab latere educens, sedebam: neq; defunctorum animas propius accedere ad sanguinē, prius quā facta à Tiresia potestate, permisi.

Appropierant
mortuorū ani-
mæ.

Prima mihi occurrit uenienti Elpenoris umbra,
Quem forte infletum liqui, tumuloq; carentem
Aedibus in Circes, aliò cogente labore.

Hunc igitur lachrymans aspexi, ac protinus illum
Compellans, uerbis breuiter percontor amicis:

Elpenor, tenebras quam miser ipse subisti,

Præueniens pedibus me naue per æquora uectum?

Dixi. At ille suspirans respōdet, Generose Vlyse, me malum fatum immortaleq; uinum impulit in Circes domo dormientem, ac per longas scalas retrogradum descendere oblitum, itaq; pronus ac præceps in terram prorui, ceruixq; propterea fracta, & anima ad inferos descēdit. Nunc ego te, non adhuc præsentibus qui uenturi sunt postea, per uxorem ac patrem qui te paruum educauit, per Telemachum, quem solum & unicum domi reliquisti (Noui nanq; ubi primum hinc exhibis, ad insulam Acæam
naui

Elpenoris um-
bra Vlysi ap-
paret.

naui contendes) hic te rogo Vlyſſe, mei ſis memor, neq;
 inde diſcedens me inhumatū relinque, ne inſepultus deo=
 rum ira ſiam. Verum me cum armis quot mihi ſunt, tu=
 mula: ſepulchrumq; in littore maris pone, ut miſeri homi=
 nis fama ſit apud poſteros. Hæc mihi facito, ac ſupra tu=
 mulum remum, quo unà cum ſocijs remigabam, figito.
 Sic ait. At ego contrà reſpondi, Ego proſecto tibi miſer
 faciam atq; reddam. Sic itaq; triſtibus eramus uerbis allo=
 quentes: ego ſeparatim ſupra ſanguinem enſem tenebā.
 Idolum uero ſocij adſiſtens, multa locutum eſt. Venit &
 anima matris meæ Anticleæ, quam ego Ilium petens, ui=
 uam domi reliqui. Hæc ego lachrymās uidi, & animo ſum
 miſeratus: neq; quanquam ægre dolensq; plurimū, pro=
 pius ad ſanguinem accedere, inconfulto Tireſia, uenire
 permiſi. Venit tandem ipſius anima Tireſiæ, aureum ha=
 bens ſceptrum, meq; protinus nouit, atq; ait, Quid miſer
 huc ſolis lucē relinquēs ueniſti, ut mortuos triſtemq; ui=
 deas locum? Sed iam ſcrobe abſiſte, enſemq; à ſanguine
 amoue, ut bibā ac uera referā. Sic ait. At ego enſem ſub=
 ducens, uagina condidi. Ille uero nigrantem ſanguinem
 potauit, meq; uates optimus ſic eſt allocutus, Reditū qua=
 ris optatum optime Vlyſſe, hunc duriſſimū tibi deus da=
 bit. Non enim puto Neptunū deſiturū ab ira in te, quòd
 charum excæcaueris filium. Verū quāquam mala patiē=
 tes plurima, peruenietis tamē, ſi animū tuum ſociorumq;
 cōtinebis, quāmprimum inſulæ Trinacriæ cum naui pro=
 pinquabis pontū euitās. Solis nāq; omnia reſpicientis ſi=
 mul & audientis, boues paſcentes inuenies, has ſi illæſas
 forte dimiſeris, & reditū optatū aſſequimini, & Ithacā,
 quamuis multis laboribus, peruenietis. Si autem læſeris,
 tunc ego tibi ſocijsq; exitiū uaticinor. Ipſe uero ſi eſſu=

Vmbra anti=
 clæ matris V=
 lyſis.

Tireſiæ umbra
 Vlyſi omnem
 itineris ſucceſ=
 ſum præſagit.

gies, sero tandē ac ægre, amissis omnibus socijs, in altera nauigabis naui: domiq; incōmoda multa offēdes, uiros proteruos qui rem domi tibi edunt, uxore insuper tuam querentes in matrimoniū traducere, dotē muneraq; dantes, sed illorum uim demū superabis. Vbi uero procos hos domi ueniens siue dolo siue ferro interfeceris, statim nauē cum remige sumens eos adeas qui mare nesciunt, ac ex falsis fluctibus non edunt cibū, nauesq; prorsus ac remos qui alæ sunt nauis, ignorant. Signa tibi ualde uera dico, quæ non desinent donec obuius uiator tibi fuerit, quem supra clarum humerum habere iaculum uideris. Tunc tu remum in terra figes, sacra Neptuno facies, arietem taurumq; ac porcorum custodem aprum mactans. Vbi uero domū reuerteris, sacras dijs hecatombas omnibus facies. Post hæc mors tibi ex mari ualde imbecilla facilisq; talis uidebitur, quæ te perumat senecta uegeta gaudentem: ac circā populi diuites erūt. Hæc itaq; tibi uera nuncio. Sic ait. Ego autē illi cōtrā respōdi, Tiresia, hæc alibi mihi dii fīto dederūt, nūc tu hæc uere narra. Matris enim mortuæ animā prope sanguinē cōsidentē aspicio, neq; me filium coram uidere aut alloqui sustinet, dic uates, quomodo me agnoscere talē existentem posset? Sic dixi. At ille inquit, Facile dicā, quēcunq; mortuorū prope sanguinē accedere fines, is tibi uera narrabit: cui autē inuidebis, is rursus retrocedet. Sic ait anima Tiresiæ, moxq; se in Plutonis domū recepit, postquā diuinitus est locutus. Ego uero ibidem mansi donec mater uenit, ac ubi nigrantem potauit sanguinē, statim me agnouit, & sic allocuta est, Nate mi, quomodo huc sub terræ tenebras uiuus uenisti? Durum nanq; hæc uiuus uidere. In medio enim magna sunt flumina, grauesq; torrentes. Oceanus primum, quem trāsire pedibus

Anticlea mater
Vlysem allo-
quitur.

pedibus non licet, nisi qui probam haberet nauim. An è Troia nunc errabundus huc uenis cum nauiq; & socijs longo iam tempore? Sic ait. At ego, Mea mater, necessitas me ad inferos descendere cogit, anima Tiresiæ Thebani utentem. Non enim prope adhuc Ithacam ueni, nec nostrâ attigi terram, sed cõtina calamitate pressus erro, ex illo quo Agamemnonē ad Ilium urbē sum secutus, ut Troianus bellū inferremus. Sed mihi hoc, quæso, uere dicito: quod te fatum ad mortem compulit? longus ne moribus, an Diana suis te petens sagittis interfecit? Dic item apud patrē & filium quem reliqui, sit ne mei adhuc memoria ac ueneratio? an uirorum alius meo & honori & loco successit? Dic etiam uxoris constantiam ac uirtutem, an apud filium manere pergit, & firmiter omnia seruat, uel Achæorum optimorum alicui matrimonio iuncta est? Sic dixi. Illa subito, Tua, inquit, coniux animo adhuc cõstanti in amore tuo perseuerat, quanquam dies ac noctes amaras continuo lachrymans: tuum locum honoremq; nullus habet. Verū Telemachus quietus manet, ex æquoq; conuiuia distribuit, ut iussum decet iudicē, sic cum omnes appellāt. Pater uero tuus in agro durat, neq; in urbē uenit, neq; illi cura cubilis seu thalami aut lenæ siue cultorum stragulorū ulla: sed hyeme domi, ubi famulæ, dormit apud cinerē ignemq;, lachrymis assiduus opertus. Vbi autem æstas uenit, autumnusq; floridus, in parte fertilis uineæ, ubi inclinatis iam frondibus cubilia humi apparent, tristis animo iacet, magnū mēte dolorē retinens, ac tuum plorans fatum, ad duram usq; peruenit senectutem. Sic item ego perij, Non, ut ais, me suis Diana sagittis petens intercnit, neque mihi morbus irruit, quod tabe horrida meam è corpore animam abstulerit, sed tuum desiderium,

Vlysses querit
ex matre cōdi-
tionē uxoris,
filij & patris.

tuae me curae, tua māsuetudo optime Vlyſſe uita priuauit.

Vlyſſes conatus matrē amplecti, frustratur.

*Sic ait, aſt ego iam dudum genitricis amore
Accedens propius, cupiebam attingere mœſtam.
Ter tentata mihi, totidemq; effugit in auras
Chara parens, umbræ uolucrisq; ſimilima ſomno.
Tunc dolor in noſtro conſedit pectore maior.
Hanc ego compellans, lachrymis affabar obortis:
Me ne fugis mater? cur dextram iungere dextræ
Non datur, aut noſtros pariter mulcere labores?
Idolum ne tuum forſan mihi detulit ultro
Perſephone, ut ueniat grauior ſic pœna querenti?*

Mater Vlyſſi.

*Sic ego. Illa ſtatim reſpondet, O mi nate præter cunctos
mortales infelix, nō te Perſephone Iouis filia decipit, ſed
hæc defunctorū hominū lex eſt. Nō enim carnes aut oſſa
defuncti habent, ſed ubi mors aduenit, illa igni ardentiq;
pyra uelociter abſumuntur, anima uero uti ſomnus ſtatim
euolat. At tu breuiter opta ad lucē redire, & hæc omnia
diſce, ut tuæ poſtea referas uxori. Nobis igitur ſic inter
nos colloquetibus, ecce fœminæ ueniūt, quas Perſephone
adduxit, quæcunq; fortū uirorū uxores ſeu filiæ fuere, ac
omnes circa ſanguinē conuenere. Cogitatq; mihi quonā
modo ſingulas percōtarer, potior hæc ſententia uiſa eſt.
Educes protinus ab latere enſem, nō permiſi omnes ſan-
guinem unā potare. Igitur ante alias quæ ſponſæ nupſe-
rūt, accedētes, ſuū enarrāt luctū: ego ſingulas interrogo.
Hic primum Tyro uidi nobilē, quæ filiam ſe dicebat eſſe*

Tyro.

*Salmonci Cretheo Acolida nati: hæc fluuiū Enipeū ama-
uit pulcherrime per terras fluentem: cumq; illius ſe undis
immiceret, Neptunus lauādi gratia ingreſſus, unda cau-
dæ ſimilis inflexa circumſtitit, donec ipſumq; ac puellā in
Venere cōgreſſos operiret. Compreſſam uero Neptunus
ſic*

sic alloquitur, Gaude mulier ob amorē nostrū, nam anno uertēte præclaros edes partus, quādo non uani deorū leti ac cōcubitus. Tu uero fer atq; nutri. Quod autem instat, nunc domum abi: tacebis insuper & nihil dices, ego sum Neptunus. sic loquēs, sub pontum abiit, at illa prægnās, Peliā genuit ac Neleū fortē, utrūq; Iouis ministrū. Pelias apud Iacolcon latifundū, pecoris diues: alter uero apud Pylū habitauit. Alios item ex Cretheo uiro genuit, Aesonē, Pheretem, & Amythaonē equis gaudentē. Post hæc uidi Antiopen, Asopi filiam: quæ in Iouis cōplexum uenire cupiens, duos suscepit filios Amphionem & Zethum, qui primi Thebas condidere septem habentes portas, præterea turritas. Nam sine turribus ac mœnibus regionem tam latam quanquam fortes, ambo haud cōmode incolere potuere. Deinde uidi Alcmenam Amphitryonis uxorē, quæ fortem & magnanimū Herculē Iouis magni cōplexibus grauida enixa est. Vidi & Megaram Creontis filiam, quam Amphitryonis filius Hercules in matrimonio habuit. Vidi & pulchram Epicaستم Oedipodis matrem, quæ mentis ignoratione magnum admisit scelus, proprio filio qui patrem interfecit, nupta: adeo inaudita infandāq; perpetrare hominibus dii dedere. Verum hic multis laboribus Thebis Cadmeis imperauit ob deorum in eum irata cōsilia. Epicaستم uero dolore correpta, ex altis domus laquearijs se suspendens, ad inferos abiit: filioq; propterea multas ærumnas reliquit, quantas maternæ furie immiserūt. Deinde Chlorim uidi, quā Neleus cum ob formā, tum dotem ingentem, habuit uxorē. Hæc Amphionis Iasio geniti minor natus filia fuit: qui Neleus apud Orchomenum Minyeum quandoque, deinde apud Pylum regnauit: genuitq; præclaros filios, Nestorem, Chromium,

Pelias.
Neleus.
Aeson.
Pheretes.
Amythaon.
Antiope.
Amphion.
Zethus.

Alcmena.

Megara.

Epicaستم.

Chloris.

Pero. Chromiū, Periclymeū. Inter quos etiā Pero suscepit optimā, admirādāq; foeminā pulchritudine, quāobrem omnes accolae illam ducere cupiebāt, quā pater Neleus illi promisit, qui boues ingentes ex Herculis custodia eriperet: quas bonus uates est solus abigere pollicitus. At durum obsistebat dei fatum, uincula difficilia, & bubulci agrestes atq; fortissimi. Sed postquam mēses diesq; uenere anno uertente, tunc illum Iphiclus interfecit, diuina omnia testantem atq; inuocantem. Iouis igitur factum consilio. Post hæc Ledam uidi Tyndari uxore, ex quo illa Castorē genuit equorū domitorē, & Pollucem pugilē optimum, quos ambos uiuos terra continet, Iouis munere alterutri morientes per uices ac renascētes: honorem attamē æque cum dijs sortiti sunt. Vidi & Iphimideā Aloēi uxorem, quæ in Neptuni complexum uenire cogitās, duos edidit filios, breuis alioqui ætatis, Otum & Ephialtem, quos omnium pulcherrimos & maximos secundū Orionē terra nutriit. Nouē enim cum essent annorū, latitudine nouenorū cubitorū, longitudine uero totidē iugerum: qui & dijs in cœlo pugnā intentare sunt ausi, Ossan Olympo & Pelion Ossæ imponere conati, ut in cœlum ascenderēt, & profecto fecissent, si ad ætatis iustū terminū peruenissent. Verū Iouis ex Latona filius ambos, priusquā tēporibus pubes, aut genis lanugo florentibus appareret, extinxit.

**Phædra,
Procris,
Ariadue.**

Quin Phædrā Procrimq; simul, mœstamq; Ariadnen
Vidi, quam è Creta Theseus sibi duxit Athenas:
Amphiryten sed apud Baccho placitura Diana,
Ante libidinibus raptam firmauerat olim.

**Mæra.
Clymene.
Eriphyle.**

Post Mæram Clymenemq; unā, tristemq; Eriphylem,
Quæ mercede uirum crudelis prodidit auri.
Vxores natasq; simul non persequar unquam

Heroum,

Heroum, quas tunc uidi, uox desinet antè.

Sed iam dormiendi tēpus: siue hic restemus, siue ad socios redeamus: auxilium in me deducēdo uestra deorumq; cura fuerit. Sic Vlysses ait. At omnes triste silētium tenuerunt, citraq; letitiā iu edibus fuere: inter quos Arete sic loqui cœpit: Phæacenses, quomodo uir hic uobis esse uidetur, forma & magnitudine & mente intus optima? hospes est meus, uestrum quilibet huius est particeps honoris, quamobrē in eo reducēdo ne festinate, ut dona sic indigēti non impediatis: multæ enim uobis domi opes deorum benignitate sunt. Inter hæc Echereus, inter Phæacēses natu maior, sic loqui cœpit, Amātissimi proceres, non hæc nobis regina ex opinione aut exploratione manifestando loquitur, sed omnino credite. Alcinoi enim & mētem & uerbū habet. Ad hæc Alcinous sic inquit, Hoc ita fiet, ut ego nunc uiuus Phæacēsibus impero. Itaq; hospes quāquam reditum ualde cupis, expecta usq; in diē crastinum, ut diuina munera absoluā. De te nanq; reducendo cura omnibus erit, præsertim mihi qui populo præsum. Cui Vlysses, Alcinoë, inquit, optime, si me anno toto hic iusseris manere, deinde auxilium in reducēdo præbueris, donaq; dederis, mihi in primis gratissimum ualdeq; usui fuerit, si manu ampliore in patriam remeabo, simq; propterea uiris omnibus uenerabilior simul & anātor, qui me Ithacā eūte uiderint. Alcinous rursus, Vlyssē, ait, nos te quidē cōsiderātes nō quēdā deceptorī aut subdolo similem existimamus, quales tellus diuersi generis homines pascit uaria referentes, unde aliquis nec uiderit: tibi uero & forma uerborū & mēs bona inesse uidetur. Nā apposite, ut paulo antè cātor, rem omnē & Argæorū & tuos ipsius labores ordine narraſti, dic quæso mihi hoc item

Arete Phæacēſibus.

Alcinous Vlyſi.

uere,

uere, si quos apud inferos sociorū uideris, qui te ad Troiam tuumq; fatum sint secuti. Noctis adhuc plurimū restat, nec hora dormiēdi, dic igitur mihi diuina facta. Nam ego usq; mane tolerabo, modo tu tuos referre labores patiaris. Cui Vlysses, Alcinoë, inquit, optime, hora quidem multorū uerborū, hora item somni, si tamen audire cupis, non equidem narrare miseriora tibi alia possum, quā meorum sociorū ærumnas, qui Troianorum ex tumultu elapsi, postea redeūtes, improbæ malignitate foeminae perierūt. Igitur postquam Persephone animas aliò disper-
sit, uenit postmodum Agamēnonis anima moesta quidem, aliæq; congregatae, quæ cum ipso in Aegisthi ædibus periere. Ille uero ubi sanguinē bibit atrū, me nouit, misereq; flebat, lachrymas ex imo corde fundens, ac manus extendēs, me amplecti conabatur, uerū non ei firma uis aderat, neq; facultas, qualem antea in membris flexilibus habuit. Hūc ego aspiciēs ingemui, ac animo sum miseratus: protinusq; cōpellans, sic sum allocutus, Atride uirorum gloriosissime, quod te fatum edomuit, ad mortemq; duxit? an Neptunus in naui existentem uentorum aduersorū spiritum uehementem excitando? an potius iniusti hominis in terra te boues uel ouium pulchros greges inuadentē inuasere, uel de urbe aut foeminis decertantem incommodo affecere? Sic ego. At ille, Vlysse, inquit, nec me Neptunus in nauibus afflixit, neq; homines iniusti in terra læserunt, sed Aegisthus unā cum perdita uxore per insidias, cum me in domum uocasset, in cœna interfecit, sicut qui bouē in præsepi mactat: sic ego exitu miserabili sum extinctus: circa me quoq; alij socij acerbe interfecti ueluti sues fuerē, qui in hominis diuitis ac ualde potētis uel nuptijs uel præmio seu festo cōuiuio, uel etiam multorū uirorum tam
separatim

Vlysses de Agamēnonis umbra & interitu.

Separatim quàm in pugna interfectorum cædibus uersati sunt. Sed & illa maxima tu considerans animo lugeres, quemadmodum circa craterem plenasq; mensas in ædibus accubuimus: pauimento subtus sanguine fluente. Misserrimā audiui uocē Cassandræ Priami filiae, quam dolo-
 sa Clytæmnestra prope me interfecit: attamē ego usq; ab humo manus attollens, moribundus ante ensē supplicabam: at illa crudelis sese subduxit, neque mihi ad tartara eunti oculos saltem aut os manibus claudere sustinuit. O quàm nihil est deterius aut atrocius fœmina, quæ talia in uirum facta struit, qualia Clytæmnestra, uiro qui nullam prius aliam duxerat, necē parans, perpetravit: quæ & filiis & ancillis meis libenter se dixit domum uenturam: at conscia criminis, & sibi & posteris dedecus peperit: lasciuioribus uero fœminis exemplo simul & adiumento impudiciæ fuit. His igitur dictis respondi: Heu, profecto Iupiter Atrei genus ob insidias muliebres nimium odio persequitur. Ab initio nāq; plurimi Helenæ causa periui-
 mus: tibi uero Clytæmnestræ dolos procul existēti parauit. Ille uero, Hac, inquit, tu de causa

Cassandræ
cædes.Sæuitia Cly-
tæmnestræ.

Vxori quanquam semper credere noli,

Neu facilis uerbum credas quod noueris omne.

Quædam sed referes, animo nonnulla reconde.

Verum nequaquam Vlyssc tibi uxore mors obtinget. Nā tua Penelope Icarī filia longe prudentissima ac sapientissima est. nempe illam puellam proficiscentes ad bellum reliquimus, natum tunc paruum habere alebat, qui nunc felix in uirorum numero uersatur: profecto illū pater domum reuertens aspiciet, illeq; patrem (uti fas est) uerebitur. Mea uero uxor neq; filium oculis aspiciendo exaturari permisit. prius enim atque illum uiderem, interfecit.

Contra
uxores.

Sed aliud tibi dico, & hoc clàm tua nunc mente teneto, ne palàm nauem in patriā deducas, quoniam non omnia fœminis credenda. Sed quæso mihi uera refer de meo nato, si usquam audieris eum uiuentem esse, an apud Orchomenum seu Pylum, an apud Menelaum & Spartam? nondum enim uti uideo, generosus Orestes in terris extinctus est. Ego uero, Atride, inquam, quid hoc me rogas? minime profecto noui, uiuat ne an excefferit. turpe quidem uana dicere. Igitur nos lachrymantes ac mœsti uerbis inter nos tristibus colloquimur, ecce illustres ueniunt animæ, Achillis in primis, deinde Patrocli et Antilochi & Aiakis, qui forma & corpore omnium Danaûm præter Achillē præstantissimus erat. Nouit me autē Achillis anima, ac gemēs alloquitur: Vlysse miser, quid tibi uenit in mentē, aut maiori nūc inuides operi? quoniā modo ad inferos descēdere sustinuisti, ubi imbecilli mortui hominum tantū idola afflictorū uersantur? Tūc ego, Achille Achæorum fortissime, inquā, ueni ad Tiresiæ uaticiniū, si quod ostēdat cōsiliū quo Ithacā reuertar. nondū enim propē ad Achaiā accessi, neq; itē meā attigi terrā, sed cōtinue malaprior. te uero Achille nec priorū neq; posteriorum ullus beator. prius enim te uiuū Argæi æque atq; deos honorauimus. Nunc uero hic existens, mortuis rursus dominaris. quāobrem mors tibi excedētī Achille minime pœnitēda. Sic ego. At ille. Ne mortē, inquit, dicas optime Vlysse, malim ego rusticus mercede seruire, ac uiro similis inopi, cui breuis sit admodū et angusta res domi, quā omnibus mortuis dominari. Sed quæso nunciū mei nati mihi affer, an prōptus in bellū sit, an cōtra. Dic itē si quid de Peleo patre audiueris, si apud Myrmudonas ciues in honore sit, an per Græciā & Phthiam, quod ille ad senectutem pedibus

Achillis anima
Vlyssi.

dibus & manibus debilitatus peruenerit, cōtemnatur. non enim ego pugnator sub luce sum solis, qualis quandoque apud Troiam Argæos defenſitās, fortē domui populum. nā si talis quanquam breui tēpori in patriā domū redirē, profecto audaciā potentesq; manus aliquorū refringerē, qui uim illū incōmodo afficiunt, aut de honore deiiciunt. Sic ille. Ego uero, De Peleo, inquā, nihil audiui, sed de filio Neoptolemo referā uera, uti iubes, omnia. Illū in mea Neoptolemus nauī post Achæorū discessum ē Scyro duxi, at quādo circa Troianā ciuitatem cōcilia agitabamus, semper primus loquebatur, neq; uerbis errauit unquā. Nestor uero & ego soli cōtēdebamus, sed postquam Illū expugnauius, in multitudine turbāq; exercitus nō māsit, uerum longe ante alios audens ac nemini cedēs, multos hostes ingenti ferocitate interfecit. Omneis ego ab eo superatos pro Argæorum salute minime narrare possem. Sed et Eurypylū Eurypylus Telephi filius. Telephi filium, heroa quē post Memnonē pulcherrimum uidi, quem fortiter ferro peremit: quem circa socij quoq; ingentes muliercularū causa donorum sunt cāsi. Cumq; in equū quē Epeus fecit, Argæorum fortissimi conscendimus, mihi super omnia mādaui, ut equi latebras dolosq; recluderē ac hasta irruerem. Hic alij Danai principes & duces lugebāt, ac ualde metuebāt: illū ego nunquam nec gementē neq; lachrymis genas inficientem cōspexi: quin me orabat ut ex equo desilirem, ensisq; capulum ac hastam ferro grauem arripuit, exitium Troianis animo furibundo intētans. At postquam Priami urbem euertimus, bonam honorum prāmiorumq; secum ferens partem, nauem cōscendit: illæsus quoq; & minime uulneratus uel in ipsa cominus pugna, ut in bello solet enenire, cū Mars nūxtim in prælio furit. His utrinq; dictis, Achillis anima

kk 2 postmodum

postmodum abiit, longe tendens per floridum pratū, læta quidem quòd filium illustrem esse audiuerit. Aliæ uero mortuorum animæ mœstæ constiterè, deq; his quæ sunt

Aiacis anima. illis curæ, interrogauere: sola Aiacis anima Telamonij procul absistebat, irata mihi causa uictoriæ, qua ego in iudicio apud naues de Achillis armis, sum potitus. tulit autem & prudentissima mater, & mihi Troiani adiudicauerunt. Atque utinam me tali certamine contendere non contigisset. ipsorum enim armorum gratia tellus Aiacem tale caput contegit, qui & forma & uirtute cæteris Danaïs, excepto Achille, præstabat. Hunc igitur placidis compellans uerbis, alloquor: Ajax Telamonie, non te fas erat, uel mortuum in ira mecum armorum gratia perseuerare, quæ arma exitialia Argæis dii dedere, quòd ob ea tale nempe munimentum ipsis perierit. Nos enim Achæi tuo priuati æque ut Achillis capite dolemus. Neque alius in causa quàm Iupiter, qui Danaûm exercitum odio uehementer est persecutus, te autem supra modum. Sed huc ades ò princeps, ut nostrum audias uerbum, animumq; tuum proteruum atque iram places. Ad hæc ille nihil respondit, sed ad alias crebi mortuorū animas sese recepit. Hic nihilominus iratus alloquitur: at ego hunc dimittens, alias aspicere animas sum animo impulsus. Minoëm uidi

Minos. Iouis filium, aureum habentem sceptrum, iurâq; defunctis dicentem ac sedentem: neque illum alij sedentes, sed stantes per amplam inferni domum de iure interrogant.

Orion. Post hunc Orionem ingentem uidi, feras per floridū pratū agitantem, quas ipse in montibus desertis peremit, in manibus elegantem robustamq; clauam habens. Vidi &

Tityus. Tityum terræ filium, humi iacentem per iugera nouem: uultures illum utrinq; astâtes duo: eius hepar rostro lace-

rantes

rantes doloribus affligebāt: at ille manibus resistere prohibetur, quod Latonam Iouis coniugem Pytho nenientem per pulchram Panopeiam tentauerit. Tantalum quoque uidi scuos habentem dolores, stantemq; in stagno, quod eius ori propinquans appetere sitiens uidetur, bibendi autem nequaquam facultatem habet. Nam quoties senex bibere contendens se flectit, toties aqua refugit relictans: circaq; pedestra nigra apparet, ubi ui numinis arbores altissimæ à summo fructus demittunt, onchnæ uidelicet & granatæ, & mali præclaros ferentes fructus, ficus item dulces & olæ florentes: quos dum miser erectis attrectare manibus conatur, uentus ad sidera usque tollit. Deinde Sisyphum uidi diris & ipsum pœnis afflictum: saxum quoque ingens manu portantem, ac illud manibus pedibusq; innixum usq; in montem trudentem. Verum quādo in summū est cacumen propè iam ascensurus, tūc uiribus ac robore destituitur, ex quo rursus lapis impēdens ad inferiora campi deuoluitur. ille iterum corpore protensus atque innixus, in sublime propellit. Obiter autem ex membris sudor fluit: & ex capite puluis excitatur. Post hæc Herculis idolum tantum uidi. nam ipse cum dijs immortalibus in festis conuiujs lætatus, Heben secum formosam Iouis & Iunonis filiā habens. circa uero idolum extinctarum auiū strepitus undiq; fugientium ac timentium. Ille uero nocti similis, nudum manibus arcum & in neruo sagittam paratā continue tenens, oculis grauitè obseruat, ac iaculāti similis astat: penes quē horrendū circa pectus scutū erat ac lorum aureū, in quo diuina sculpta sunt opera, ursi, agrestes sues, leones generosi, pugnae item & prælia cædesq; uirorum: cui profecto nec simile facturus est, neque fecit alterum, quicumque

Tantalus.

Hercules.

Hercules
Vlysi

sua id arte cōdidit. Vbi autem ille me uidit, agnouit ge-
mensq; alloquitur: Vlysse Laërtiade, ah miser, aliquod te
forte fatum agit, quemadmodum & me dum in luce fui.
Iouis nanq; filius eram, attamen ærumnas sum passus in-
finitas. Homini enim lōge inferiori perdomitus parui, qui
mihi dura mandauit certamina, me item quandoq; huc mi-
sit canem debellaturum, neq; alium mihi duriores exco-
gitare potuit Laborem. Hūc tandē uici, ac Mercurio Mi-
neruq; iuuātibus ex inferno duxi. Sic dicens, ad tartara
rursus intrò redijt. At ego firmiter ibidem expectans, si
quis alius ueniret heroum qui dudum perire, profectò
priores uiros quos cupiebā, aspexi, Thesea Pirithoumq;
deorum filios, sed antè multa defunctorum millia simul
magno murmure conuenere. Me uero pallidus occupauit
timor, ne Persephone Gorgonis caput horrendum mon-
strum ex inferno mihi mitteret: quamobrem statim
nauem petens, socios conscēdere ac oram sol-
uere iussī. Illi obtemperauere, transtris
cōsidentes. Hanc igitur per oceani
undam remi feliciter, deinde
prosper uentus de-
tulere.

A R G V M E N T. L I B. X I I.

Narrat ut ex inferno ad Circen redierit, ut Sirenas præterierit,
ac saxa errantia Scyllamq; & Charybdim, deinde suæ ipsius nauis ac
sociorum interitum, qui boues nonnullas Solis arripuerunt, & ut ipse
tantum ad Calypso supra lignum seruatus, incolumis euasit.

O D Y S S E A E H O

M E R I C A E L I =

B E R X I I.

Postquam uero nauis oceani reliquit fluminis undam, in altum pelagus deducta, peruenit ad insulam Aëeam, ubi Aurora domus coriꝑ; & Solis est oriens. Hic in arenam ratem subducētes, in littore descendimus, ac demū cibo grauati, quiescētes, Aurorā expectauimus. Cum primum uero illuxit, ego socios ad domum Circes iussī contēderent, ut Elpenoris extincti corpus efferrēt: ac è uestigio uirgulta ad pyram constituendā incidentes, cum in summa littoris parte mœsti ac lachrymantes tumulauimus. Vbi uero corpus crematum ac sepulchrum compositum, arma remumꝑ; simul columnæ summo tumulo affixæ suspendimus. His itaq; hoc modo dispositis, Circeē interea noster reditus minime latuit, sed statim parata cucurrit, simulꝑ; cum ipsa famulæ cererem carnemꝑ; multam ac rubens uinum attulere. Ipsa in medio astans, protinus ait: Miseri, qui uiuētes ad inferos penetraſtis, bis mortui, cū reliqui homines semel tantū excedant: sed iam edite ac bibite rursus in lucē restituti. Cras enim luce prima nauigabitis, ego uero uiā mōstrabo, singulaꝑ; indicabo, ne forte aliquo malo seu tristi cōsilio uel mari uel terra incōmodū sustineatis. Sic ait, nos uero persuasi. Vbi uero sol in occidētē inclinauit, accubuimus carnem edētes, ac dulce potantes merū. Postquā uero sol occidit, alij quidem iuxta nauis rudētes dormierunt, me uero separatim à socijs Circe manu tenēs in sede locauit, singulaꝑ; interrogauit: ego quoꝑ; omnia apposite narraui. Illa

Reditur ab inferis ad Cīrce.

Elpenor tumulatur.

Circe præſagit futura pericula.

k k 4 uero;

uero, Hæc, inquit, omnia sic gesta sunt: tu nunc si audis quæ dicam, recordabitur et tui deus ipse. Sirenas primum fuge, quæ omneis homines ad eas adcutes emollire ac demulcere solent. Quicumque igitur per ignorationem illis propinquabit, seu uocem illarum audiet, huic domum redeundi, neque uxoris, neque denique paruorum filiorum cura ulla fuerit: ita molliter canunt in prato sedentes. Plurimus autem in littore ossium cumulus eorum qui auscultant, circaque cutes direptæ idem significantes conspiciuntur. Sed tu iens absiste, insuper sociorum aures cœra illinito, ne quis harmoniam audiat. Tu uero si uolueris, audi: modò nauis malo manibus ac pedibus rectum alligaerint, ut illarum uoces cum iucunditate securus attingas. Si autem socios uti te soluant orabis, illi multo maioribus uinculis te uinciāt. At postquam has socij præterierint, nō habeo uere quod dicam, utra tibi uia futura sit: tu tantum animo deliberabis, ego utrāque tibi referā. Hic saxa sunt altissima, hæc usque maris unda rotat, errantia dii uocant. Hic neque uolatilia, neque colubæ quæ ambrosiā Ioui ferūt, pertranscūt: sed horum alterū cōtinuo aufertur, alterūque pater ipse immittit cunctis apparens: quod quidem adcūtium nulla uirorum nauis euitat, sed simul nauium tabulas armarumque et corpora uirorum maris fluctus et sæuæ procelle dispergūt. Sola argo nauis ad ea properans, quæ apud Aetam regem erat, cum hæc pertransiret, euasit: et ipsa quidē ad hæc impulsæ fuisset, nisi Iuno Iasonis amica eā succurrēdo trāsmisisset. Duo præterea sunt scopuli, alter ad cœlum usque tendit, acuta sublimitate, nube circū operata caliginosa. Quamobrem nunquā mouetur, neque unquam æthra in eius cacumine siue per æstatem, siue per autumnum permanet: neque item ullus mortalium ascendit

Cyanea saxa,

Describitur
Scylla à Circe,

ascendit aut descendit: non, si ei manus centum totidemq;
pedes essent. In medio scopulo obscura spelūca in occi-
dentem spectat, à qua optime Vlysse nauem deducentes
tam longe absistite, quantum ex naue uir iuuenis arcum
tendens iaculo non attingat. Hic enim habitat Scylla di-
rum loquens, cui uox quanta catuli nuper nati est. Ipsa
monstrum infandum, quam nullus aspiciens letari posset:
non, si deus obuiam ueniret. Huic pedes sunt duodeni, o-
mnesq; aspectu foedi, sena q; colla oblonga, cuilibet hor-
rendum caput, triplici quoq; dentes ordine densi ac fre-
quentes, mortisq; pleni. In medio spelūcæ natat ex diro
barathro capita exerēs. Quin ibidem furibūda delphinās
canesq; & si quod maius certe contingat, qualia multa
mare mittit, expiscatur. In hanc igitur spelūcā nautæ nō
ita sunt excordes, ut cupiant cum naue confugere. capi-
te nanq; quolibet uirū è naui rapiens absumit. Alter ue- Charybdīs.
ro scopulus aspectu quidē humilior est, ac saxo similis ro-
tundo, alteri quantū arcu tenderes proximus. In hoc igi-
tur caprificus est ingens frondibus uirens, sub quo Cha-
rybdīs nigram uorat aquam. ter enim in die emittit et re-
sorbet: horrendum sane. ne tu illic forte fueris cum resor-
bet, non te profecto Neptunus ipse à periculo liberaret,
sed potius Scyllæ scopulo à Charybi absistendo propin-
quabis, cū longe præstet sex desiderare socios quàm si-
mul omncis. Sic Circe ait. Ego uero, Dic, inquam, dea mi-
hi uerū, si quo modo pestilentem Charybdim euitauerim,
hanc ego expugnare possim, quando mihi socijsq; apta
sit nocere. At illa, Miser, inquit, tibi nanq; & bella & la-
bores curæ fuerint, cū dijs uero immortalibus minime cō-
tendes. Non hoc mortale, sed immortale malū est, graue,
arduū, inexpugnabile, nulli euitabile. Si autē cōtra Scyllā

armatus decertabis, caue ne iterum in te irruens totidem
 ceruicibus, totidem socios tibi eripiat: sed celeriter potius
 fugā arripe, ac potētem Scyllæ matrem præteriēs uoca,
 quæ tale genuit mōstrum. hæc filiā, ne rursus irruat, pro=
 cul dubio sedabit. Post hæc in Thrinacriam uenies, ubi
 plurimi Solis boues, plurimæ oues pascūtur, septē bouum,
 totidēq; ouū pulcherrimi greges, in quolibet uero quin=
 quaginta. neq; fœtus ex illis ullus gignitur, quòd mini=
 me senescāt aut intercāt. Pastores, dæ sunt, nymphæ for=
 mosissimæ, Phaëthusæ et Lampetia: quas dia Neera Ioui
 peperit: illas edēs & educās mater, apud insulā Thrina=
 criā procul habitare iussit, ac paternos pascere greges:
 quos si tu illæsos dimittas, reditum uobis incolumem pol=
 liceor, ac Ithacam quāquam mala patiēdo peruenietis: si
 autem læseris, tūc exitium uaticinor. Sic ait. statimq; au=
 rora apparuit. Circe ad insulam suam se recepit. Ego ue=
 ro ad nauem hortatum socios contēdi, uti conscēderēt ac
 oram soluerent. Illi obtemperātes, in transstris subito con=
 sederunt, ac mare pulsauere. Circe autem retro uentum
 prosperum, optatum socium nobis innusit: continuo que
 arma expedientes, in naui consedimus, quam uentus &
 gubernator direxere. Tunc ego socijs mœstus animo di=
 xi: O' socij, quæ mihi Circe diuina prædixit, nō unum aut
 duos tantum scire oportet, sed omnibus referam, ut plane
 sciatis in uobis situm esse, uel moriamur omnino, aut fæ=
 tum mortemq; uitemus. In primis Sirenarum iubet uitare
 cantum ac floridum pratū, me tantum audire. Verum me
 uinculis firmis rectum apud nauis malum uincite. Si
 autem orauero aut iussero solui, uos tūc maioribus longe
 uinculis me premere mandauit. Hæc igitur omnia socijs
 memorabam: nauis interea uento impellente prospero, ad

Sirenarum

Thrinacria,

Phaëthusæ Lā=
 petia,

Vlysses socijs,

Sirenarum insulam appulsa est: mox metus posuit, ac serena tranquillitas facta, undæq; dei munere sopitæ. socij protinus assurgentes, uela legunt: deinde sedentes, leuibus remis aquam conuerberant. Ego autem ceræ magnā rotam ense paulum incidens, manibus grauib; pressi: ceræ statim liquefacta, ubi uis magna solis coëgit. Deinde socijs aures omnibus illeui. Illi uero me rectū ad nauis malum manibus pedibusq; alligauere. Ipsi confidentes remis mare pulsauere: quando uero tantum abstitimus, quātum uox clamantis extenditur, facile sequentes Sirenas nauis propè accedens minime latuit. quamobrem dulcem prauere cantionem:

Huc ades ò ingens Græcorum gloria Vlysse,
Siste ratem, nostras propius nunc aspice uoces.
Hæc iter ingreditur nemo, quin carmina nostra
Audiat, ac dulcis gustet modulamina cantus.
Vnde hilari tandem, doctus quoq; plura recedit.
Scimus apud Troiam quæ nuper gesta fuere,
Quanta uic diuorum Danaïq; & Troës ob iram
Passi, per cunctas subiere pericula terras.

Cantus Sirenarum.

Sic igitur locutæ Sirenes, dulcem emittentes harmoniam fuere. At ego audiendi maxima cupiditate incensus, solui confestim me iussi nutu supercilij. Illi uero remis magis incubuere, statimq; Perimedes & Eurylochus surgentes, maioribus me uinculis presserunt. Postquam uero præteruiimus, nec amplius deinde Sirenarum uocem aut cantum audiui, ilico ex auribus socij cerā qua eas illeui, abstulere, meq; demum uinculis soluerunt. Postquam insulam reliquimus, statim fumum magnamq; undam ac sonitum audiui, quamobrem è manibus sociorum timētium remi ceciderunt: murmure insuper magno cuncta circa fluctant

fluctum strepuere: nauis quoq; ibidem hæsit, quoniam ui remos ac manibus minime urgerent. At ego per nauem properans, placidis socios uerbis adhortabar, uiritim quemlibet prensando:

Exhortatio V-
lyllis ad soci-
os.

O socij, neq; enim ignari sumus antè malorum,
O passi grauiora, feri cum dira Cyclopi
Ora nimis miseros mandentia uidimus artus,
Vnde tamen nostra uirtute euasimus. horum
Vos quanquam trepidi si quid meministis, adeste
Nunc ausu, reuocate animos, mœstumq; timorem
Ponite, dein dictis subito parete uolentes.
Ordine iam transtris iubeo considerare cunctos,
Ac ingens pelagus pulsare, incumbere remis,
Extremum nobis si quâ depellere fatum
Iuppiter, aut tanto tribuat superesse periclo.
Teq; gubernator moneo, consurge, uigilq;
Hoc procul à fumo, fluctu quoq; dimoue nauem,
Atq; caue scopulum, quo forte impulsa carina,
Exitium fuerit certamq; datura ruinam.

Sic dixi. At illi statim obtemperauere. Ego uero nondum illis Scyllæ monstrum, ne inutilem obijcerem tristitiam, manifestaui: uē ue timentes à remigatione desisterent, sese intus tuendo ac muniendo. Tunc ego Circes quidem tristis mandati obliuisci sum uisus, quòd me armari non iusserat. arma nihilominus protinus induens, ac duas in manibus longas arripiens hastas, ad nauis accessi prorā. Vnde mihi Scyllam apparere pertimescebam, exitium nobis allaturam: neque tamen aspicere potui. Mihi nanq; quoquò uersus saxum illud in ponto contuenti oculi dolebant: quamobrem maris angustiam flentes adnauigauimus. hinc enim Scylla, & ex altera parte Charibdis.

horrendum

Appropin-
quāt Scyllæ
& Charyb-
di.

horrendum maris fluctum resorbet, quandoq; uomit, ut lebes aquæ in multo igne commixtim remurmurat. Alga enim ex alto sublata, in utrumq; scopulum cadit: at quādo maris unda intus conuoluta resorbetur, circa saxum grauitèr mugit, terramq; supra cæruleam ostendit arenā. Nostros autē pallidus occupauit timor, coramq; spectantibus nobis exitium, Scylla sex socios uiribus fortissimos corripuit, quorum in sublime erectorum pedes ac manus agnouī, qui me in postrema mœsti calamitate nominatim uocitabant. ueluti cum piscator in prominenti saxo longo baculo paucis piscibus dolū in aquam mittens, in pontum cornu bouis projicit, deinde palpitantem dextra trahit: sic illi palpitantes in sublime ad saxa erecti sunt, quos ibidem in foribus illa deuorauit: manus uidi in graui supplicio tendentes. Miserrimum ergo illud oculis aspexi omnium, quæ errando per maris uias passus sum. Postquam uero saxa euasimus, grauemq; Charybdim ac Scyllā, statim in Solis nobilē insulam uenimus. Hic boues pulcherri mæ, multæq; oues Solis erant. Tūc ego per mare iens, cū mugitū balatumq; simul in caulis existētium audirē, Tiresiæ uatis pariterq; Circes, quæ mihi multa mādauit, uerbi sum recordatus, ut Solis insulam uitarem: quamobrem mœstus animo, sic socios sum allocutus: Audite socij, quicūq; mala mecum passi estis, ut uobis Tiresiæ ac Circes, quæ mihi plura prædixit, uaticinium referam. Insulam Solis nobis euitandam monuerūt, hic malum grauißimum fore. Quare procul ab insula nauem dirigite. His auditis, animo fracti corruerūt, statimq; Eurylochus me tristī affatur sermone: Durus es Vlysse, robore membrisq; infatigatus. nam tibi profecto cūcta sunt ferrea, qui socios labore somnoq; pressos in terram descendere non sinis.

Sex socij a
Scylla deuorati.

Trinacria insula
Solis.

Eurylochus
Vlyss.

Hic

Hic nanque in Amphirytes insula prædium molliter attingemus: sed tu frustra per noctem nos procul ab insula in ponto errare iubes. Ex noctibus siquidē seui sunt uēti nauibus incommodi, quonam modo quaeso aliquis exitiū uitabit, si subita uenti procella irruerint, uel noti seu Zephyri, qui maxime nauē uel dijs ipsis inuitis dispergunt? Quamobrem nocti iam cedamus, epulisq; apud nauem manentes accingamus: cum primum illuxerit, soluētes per altum tendemus. Sic ait Eurylochus, alij quoque assensere. Tunc ego procul dubio noui mala nobis à deo parari, quare illū compellans, sic sum allocutus: Euryloche, profecto mihi uim soli existenti affertis, omnes tamen mihi prius iurate, si quem bouum aut ouium gregem inueneritis, ne quis temeritate fretus, bouē uel ouem perimat: sed cibum quem Circe nobis præbuit, libenter edite. Illi statim parentes, uti iussi, iurauere: deinde nauem in curuū portum subducētes, apud dulces aquas è naui exilierunt, mensis deinde accinxerūt. At postquā est amor cōpresus edendi, memores fati miserorum sociorū, quos Scylla è naui eripiens uorauit, grauitèr flebant. Plorātibus igitur illis somnus dulcis irrepfit. Noctis autē initio apparentibus astris, Iupiter uentum procellosum cum turbine immenso excitauit, nubibusq; terrā cœlumq; clausit, nox cœlo ruit, cum primū illuxit, nauem trahentes in curuum specu appulimus. Hic nympharum chori recessusq; pulcherrimi. Tunc ego cōcilium cogēs, sic sum allocutus: O socij, in hac insula esculenta & poculenta sunt, tantū moneo à bubus abstineamus, ne quid in cōmodi patiamur, hæ nanq; boues ouesq; Solis grauis dei sunt, qui cūcta conspicit atq; audit. Ad hæc illis persuasis, mēsem totum notus continuo spirauit, alius autem uentorū præter eurum

& notum

Vlysses Eurylocho.

Vlysses 'monet ut gregibus Solis abstineāt.

Et notum nullus solebat. Illi uero donec cererē uinumq;
 rubrum habuere, tunc uictum optantes, à bubus absti-
 nuere, sed quando naus omne uaticum est absumptum,
 tunc necessariam errabundi prædam sunt sectati, pisces,
 auesque, curuis quidem hamis, quicquid ad manus ue-
 niret, uentrem urgēte fame. Tunc ego ad insulam secessi,
 ut dijs uota facerem, si quis mihi uiam redeundi mōstra-
 ret. Per insulam itaq; procul à socijs lauare manus ibam,
 ubi tegmen à uentis tutum erat: ibiq; dijs omnibus sup-
 plicauī, qui mihi dulcem oculis soporem misere. Eurylo-
 chus interea malo consilio socios alloquens, Audite me,
 inquit, uiri, quanquam mala patientes, mors nanq; omnis
 misera miseris est mortalibus: attamen fame perire, miser-
 rimum. Nunc agite ex bubus Solis optimas auertite, dijs
 immortalibus sacrificemus. Si autem Ithacam in patriam
 terram perueniemus, pulchrum Soli templum construe-
 mus, ubi statuas nobiles ac multas dicabimus: si forte
 iratus ob boues nauem perdere uelit, alij sequentur dij.
 Malo enim semel inter undas animam perdere satur,
 quam in insula deserta existens, fame corrumpi. His alij
 dictis assensere, ac è uestigio Solis boues auertentes, de
 propinquo (non enim longe à naui pascebant) dijs uota
 nuncupantes obtulere: frondesq; ac ramos quercus pro-
 pterea cogentes cum ordeo in naui carerent. Has igitur
 postquam supplicarunt, iugulauere, ac tergora co-
 stis diripuerunt: crura deinde incidentes, nidore operue-
 runt, bisariam dispartiēdo, ac crura ponendo, uinum
 fundere in ardentibus sacris de more non habuerunt, sed
 aqua interiora omnia coxerunt. At postquam crura ado-
 leuere, & uiscera extenderunt, minutim alia inciderunt.
 ueribusq; trementia infixere. Tunc igitur à somno ex-
 citatus,

Violatur præ-
 ceptum suauis
 Eurylochi.

citatus, ad littus protinus contendi. at ubi naui appro-
 quavi, nidoris uapor dulcis ad nares sese obtulit meas.
 Ingemens ego deos tunc immortales orauī: Iupiter pa-
 ter, alijq; dii, quid me in hoc incommodum inimico so-
 mno induxistis? en socij magnū facinus agitantes sunt ag-
 gressi. Interea Lampetia uelox nuncia Soli uenit, quem-
 admodum nostri socij boues interfecissent. Ille statim
 animo iratus, deos sic alloquitur: Iupiter pater et alij dij,
 plectite Vlyssis socios qui meos perimerūt boues, super-
 bum sane, quibus ego siue ascendēs in cœlum, siue è cœ-
 lo rursus in terram conuersus, profecto lætabar. Si enim
 mihi bouum damna ex æquo non pensabūt, meam omnino
 ad infernum ac mortuos lucem afferam. Cui Iupiter, O
 Sol, inquit, tu & dijs & hominibus super terram nihilo-
 minus lucebis. Horum ego nauem fulmine argete subito
 feriens, in medio ponto abrumpam. Hæc ego à Calypso
 accepi, quæ se audijsse à Ioue dixit. Vbi uero ad nauem
 perueni, hinc inde socios prensando obiurgauī. Sed iam
 remedium nullū inueniri poterat, cum iam boues interijs-

Portenta. sent, quibus subito dij portenta ostenderunt. Pelles enim
 iam direptæ serpebant, carnes coctæ crudæq; in uerubus
 mugitus more boū edidere. Senos igitur dies socij in edē-
 dis bubus Solis, quas abstulerant, consumpsere. Septimam
 uero diem postquam Iupiter excitauit, uentus posuit, tem-
 pestas desijt. Nos rursus nauem repetimus, malum erigen-
 tes, uela pandentes. Vbi uero insulam reliquimus, neque
 alia amplius terra apparuit, sed cœlū undique & undiq;

Tempestas. pontus: tunc obscurā nubem Iupiter supra nauē statuit,
 ex qua pelagus tenebris obductum. Nec multo post tem-
 pore zephyrus stridens cum procella irruit ingenti,
 statimq; sæui uenti tempestas utrosque rudentes diri-
 puit.

Sol iniuriam
 Ioui conquie-
 scit.

quit. Malus igitur ipse retro cecidit, arma deniq; omnia
 in sentinam diffusa corruerunt: quorum moles gubernatoris
 in prora existentis capitis ossa præcipitando fregerunt.
 Ille ouiculæ simul, intra tumuli sedilia cecidit, ac spiritus
 ossa reliquit. Iupiter simul intonuit, nauem fulmine percussit,
 ex quo tota soluta, ac sulfure plena apparuit. Quapropter socij
 ex ea cecidere, ac cornicum more circa nauim undis ferebatur.
 Deus enim reditum nobis inuidit. Ego per nauem ferebar,
 cuius munimentum carinæ soluebat tempestas. Hanc tenuem
 portabat fluctus. Deinde malum usque ad carinam fractum,
 in quo bubulæ pellis uinculū erat aptatū. Cum hoc igitur
 ambos simul et malū & carinam composui. Supra hoc itaq;
 sedens ego, aduersis ferebar uentis. At ubi zephyrus desijt,
 subito notus irruit, meo pariens animo tristitiam. Itaq;
 nocte tota ad exitiale rursus sum delatus Charybdim.
 Oriente autē sole, ad Scylle scopulum Charybdimq;
 diram impulsus sum: hæc maris aquam resorbuit. At ego
 ad altam caprificum superne sum arreptus, cui uehementer
 innixus, ueluti uestpertilio adharebam: nec facultas propterea
 aut pedes stabiliter firmandi, aut ascendendi fuit. radices enim
 longe serpebant, rami quoq; in sublime recedebant,
 ita ut proceritate Charybdim obumbrarent. Aegre autem
 adharebam, quod illa rursus malum & carinam uorauerat.
 cupienti tandem mihi serius reuersa sunt. ut quando uir è foro
 ad prandium redire solet, qui multas litigantium iuuenum
 contentiones iudicat & cognoscit, sic tunc demum ligna
 hæc ex Charybdis ore reiecta apparuerunt. Ego uero
 me tunc pedibus manibusq; proiectis ad inferna demittens,
 sonitu ingenti in ipsorum medio cecidi: in hisq; confidens,
 manibus proprijs ea diuidebam. Scyllam uero Iupiter nō

Vlysses denno
 i Charybdim
 misere impellit
 tur.

Vlyſſes ad Calypſo deſertur.

adhuc uidere dedit : nec propterea exitium omnino effu-
gi. Hoc igitur modo diebus nouem ſum delatus, decima ue-
ro nocte ad inſulam Ogygiam diſ propinquū reddidere.
Hic Calypſo grauis eloquensq; dea habitabat, quæ me ma-
gnopere & amauit & fouit. Sed quid hæc tibi reliqua
narrem, quæ heſterna die in ædibus recensui? mihi nanque
moleſtum, rursus appoſite dicta repetere.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I-

B E R X I I I.

A R G V M E N T. L I B. X I I I.

Dormientem Vlyſſem Phæacenses cum donis in Ithacensium ter-
ram exponunt, ac ipſorum nauem reuertentem Neptunus in lapidena
conuertit, Minerua quoque apud littus cum Vlyſſe de cæde procorū
agit, theſauros in ſpelunca abſcondit, ac Vlyſſem in ſenem conuertit,

Alcinous Vlyſſi
& Phæacib⁹.

I C Vlyſſes ait. Omnes uero ſilentiū te-
nuerunt, ac per amplas ædeis latabantur.
Alcinous reſpōdens, Vlyſſe, inquit, quan-
do meum domum petiſti, ſi mala paſſus
es multa, non puto deinceps amplius erra-
bis. Veſtrum autem quilibet amantiſſimi, qui in ædibus
meis uetus & rubrum continuo uinum bibitis, ac poëtæ
cantum auditis, hæc dico, quemadmodum uestes & aurū
uarie laboratum, aliāq; cuncta dona, quæ Phæacensium
ſenatus huic hoſpiti tulit, in arca ſita ſunt. At nos tripodē
inſuper magnum lebetemq; uiritim demus: præterea con-
gregati per populum omnes, eum honoremus. Difficile ſa-
ne, unum omnia ac dotem quodammodo muneris loco poſ-
ſe dare. Sic ille. Omnibus ſententia placuit. Itaque domum
cubitum

cubitus eunt. Cum uero primum illuxit, nauem qua hospitem deducturi erant, impleuerunt: ferrum, instrumentumq; ad eam trahendā adhibuerūt. & hæc quidem probe Alcinous aptauit: nā ipsemet per iuga uadēs, ne quis nauarum festinandi gratia remis nauem laderet, respiciebat. Illi ad ædeis epulasq; Alcinoi uenerunt, qui bouem Ioui in primis omnibus imperanti obtulit: crura uero cremantes conuiuæ, hilariter ederūt. Inter quos diuinus poëta cecinit Demodocus, populis in honore habitus. at Vlysses quòd redeundi studio sollicitaretur, sæpe caput ad solē fulgentem uertebat, iam occidere maturius cupiens. ueluti uir, cui totum diem boues aratrum in nouali traxerunt, ad mensam denique ire cupienti libenter sol occidit, eunti; genua labant. Sic Vlysses auide solem occidentem expectabat: statimq; Phæacenses, ac in primis Alcinoum est allocutus: Alcinoë rex populorum, libate iam & me dimittite. uos quoq; ualete, quando quæ animus cupiebat, sum probe affecutus, reductionem uidelicet & chara muñera, quæ utinam dii fortunent, & optimā domi coniugē cum filiis incolumibus reuertens inueniā. Vos autē remanentes ex hilarate coniuges ac liberos. dii uero uirtutem tribuant omnimodā, ac nullū publicum patiantur malum. Sic ait. Omnes uero letati, iussere hospitem deduci, quando probe locutus est. Tunc ad præconē Alcinous uersus, Pōtonoë, inquit, merum fundēs, craterem per ædeis omnibus præbe, ut Ioui libātes, hospitem in eius patriā reducamus. Ille dulce sumens uinum, omnibus uiritim dedit. qui postquam dijs labārun, è sedibus surrexerunt. surrexit et Vlysses, pateramq; Aretæ manibus præbuit, atq; illā cōpellans, Salue, inquit, regina, donec senectus ueniat ac mors. Hæc enim inter homines existunt communia. Ego enim

ll 2 reuertar,

Demodocus
cantor.

Digressus Vlysses
ab Alcinoë.

reuertar, tu uero in domo tua cum tuis populis latitare. Sic dicens, humi fudit. Alcinous confestim præconi ut illū ad nauim deducat mandauit. Arete uero simul famulas misit, quarū alteræ pharum maculis purgatū ac tunicā, alteræ arcā ferēdam præbuit, alia cererē, alia uinum rubrum portabat. Postquam uero ad mare peruenerūt qui reduce-

Vlysses dormiēs reducitur a Phæacēsis.

bāt uiri, esculenta & poculenta suscipientes, in naui collocauerunt: in eiusdemq; pauimento in parte puppis Vlyssi stragula lināq; strauere, ut Nullus cubaret. Igitur ipse in primis cōscendit, cui dulcis & alta quies, placidāq; similima morti, paulatim ad oculos irrepfit: cæteri circa transtra ordine confederunt: orāq; ex cauo lapide soluentes,

Comparatio,

remis incumbentes, ac tēmonē dirigētes, mare findunt. Ac ueluti in campo equi mares quadrijugi omnes simul flagelli uerbere impulsī, alte se attollendo uīā facile secāt, sic puppis eleuabatur, unda retro maris nigricans currebat.

Circus accipitris genus.

Sed nec circus quamuis leuissimus ullo modo consequetur, adeo uelociter ac secure pontū illa pertranseundo secabat, hominē ferens diuorum prudentiam habentem: qui prius quidem multa est passus animo, ærumnas et hominū bella & tristes undas, tūc oblitus laborum quiete dormie-

Phorcynis portus descriptio.

bat. Vbi uero lucifer, astrum quod maxime auroræ nunciū uenit, apparuit, tūc insulæ naui propinquauit. Phorcynis quidē portus est marini senis in populo Ithacensi, duo quoq; littora prominentia prærupta ad portum usq; protensa, quæ à uentis uehementibus magnos fluctus arcent atq; obtegunt extrā, intrā uero sine uinculis naues incolumes manent, quando ad finē itineris uenere. In portus autē capite olea est, iuxtaq; antrum amœnum, obscurum, nymphis sacratum, quæ Naiades uocantur: ex una parte crateres sunt et amphoræ lapideæ, ubi apes nutriū-

tur:

tur: ex altera telæ lapideæ oblongæ, ubi nymphae tunicas purpureas (mirabile uisu) contexunt: ex altera aquæ perennes. Duæ illi sunt portæ, una quidem in boreâ homines ducens: altera uero diuinior, ad notum pertinet: neq; hominibus accessâ, sed dijs. Huc igitur, considerato prius loco, nauë impulimus: quæ ita remigū manibus urgebatur, ut spatia medietatis eius terræ celeriter propinquâdo impelleretur. Illi protinus è naui descendentes, primū quidē Vlysses sustulerūt, ac cum linis & stratis ornatis quibus cubabat, dormientē in arena posuerūt: deinde per Mineruā opes tulere, quas boni Phæacenses ei domum reuerenti dedere: & has quidē congestas sub olea iuxta uiam posuere, ne quis uiator priusquam Vlysses surgeret, inuadēs auferret. Phæacenses autē his gestis domum reuerterunt. At Neptunus iræ minarum uē, quas Vlysses dudū intentauit, minime oblitus est. Iouis itaq; consilium prius his uerbis sciscitatur: Iupiter pater, iā ego inter diuos deinceps nullo ero in honore, quando mortales Phæacenses me nequaquam uerentur: qui contra ea quæ mihi annueras de Vlysses multa passuro, nunc plane redeundi facultatem ei præbent: ac in naui sopitum ferentes in portum Ithacam remisere, insuper donis ingentibus onerauere æris aurique satis: uestem quoque intextam, multaq; alia tribuendo, quæ neq; Vlysses ex Troia tulisset, si incolumis cum parte suæ prædæ uenisset. Cui Iupiter, Heu Neptune, quid ais, inquit, dij te nequaquam spernunt. durū profecto fuerit, antiquissimum & optimum diuorum contemnere. Nā mortalium aliquis iure potentiæ ac reuerentiæ cesserit nostræ, tibi uero in posterum ultio fuerit. Cui Neptunus, Vtinam ego Iupiter, inquit, ita ut ais, agere possem, sed tuā continuo iram obseruo atq; uito: nunc uero quando licet,

Vlysses aduehitur Ithacā soporatus.

Neptunus indignatur Vlysses restitutum esse patriæ.

Phæacensium nauem pulchram ex reductione redeuntem ubi iam tenetur, deuastare decreui, ac in magnum conuere montem urbi occubantem, luminaq; obstruentem, ut planè discant à reducendis hominibus abstinere. O quam pulcherrimum, inquit Iupiter, mihi uidetur, quādo omnes appulsam ab urbe prospicient in lapidem naui similē conuersari, terræq; propinquam, ab ingenti præterea monte circa urbem subito claudi: magna profecto admiratione tenebūtur. Attamen hoc Neptune: Scheriam ubi Phæacenses orti sunt contende, hic nauis facile infecuta constitit.

Phæacum nauis in saxū conuertitur.

Neptunus igitur nulla mora propius accedens, in lapidē eam conuertit, & radicitus firmauit manu prona impellens. Idem deinde disparuit. At Phæacenses stupefacti, sic alterutrum dicebant: Heu quisnam nauem domum redactam in ponto stabiliuit? in saxum tota nunc ecce prominet & apparet. Hos igitur hoc modo mirantes atq; ignaros, ut res gesta erat, Alcinous sic affatur: Heu quam hæc antiqua uaticinia patris mei uenerunt, qui ait Neptunum nos admirari solere, quod omnibus itineri auxilio simus, propterea quandoque futurum, ut nauis quæ officium huiusmodi præstitura est, in ponto destruenda esset, ac in montem conuertenda ciuitati occubantē. Nunc uero omnia apparuere. Quamobrem quæ dico, cuncti auscultate: Desistite iam hospites, si quis uestram deinceps petit urbem, uiatico prosequi, ac Neptuno tauros duodenos electos sacrificemus, si forte misereatur. Sic ait. Illi uero perterriti, iussa statim fecerunt. Dumq; Phæacensium principes apud aram stantes uota Neptuno facerent, Vlysses è somno experrectus est in terra patria: quam, quod diu ferret absens, minime cognouit. Nam dea obscura illum nube circumfudit, ut ignotum redde-

ret:

ret: singulaq; monuit, quòd non illum uxor, nec ciues, Vlyſſes non co-
 neq; amici prius agnoſcerent, quàm omnium procorum gnoſcit ſe in pa-
 iniuriã plecteret: quamobrem aliena ſpecie cuncta ei ui triã ueniſſe, nec
 debantur, ſemitæ difficiles, portusq; nauibus excipiendis à ſuis cognoſci
 apti, ſaxa q; alta & arbores florentes. Itaque ſuſpenſus tur,
 animo conſtitit, in terramq; patriam aſpexit: mox in-
 gemens, ac manibus crus ſibi conuerberans, ait: Heu in
 quorum ego mortalium terram incidi. iniuſti ne ſunt &
 agreſtes, an hoſpitales & deos ſiſq; colentes? quò ego
 nunc opes multas fero: quò nunc erro? utinam apud Phæ-
 acenſes manſiſſem. Ibi nanque aliquem regum proſecto
 adiuiſſem, qui me iuuans reduxiſſet. Nunc ubi ſim ne-
 ſcio. illic applicare dubito, ne præda ſim alijs. Heu non
 omnia ſcimus, nec iuſti erant Phæacenſes principes, qui
 me in alienam deduxere terram.. At ſe Ithacam deductu-
 ros dicebant, quòd minime fecerunt. Iupiter eos plectat,
 qui ſupplicibus præeſt, qui ue alios aſpicit homines, qui-
 cunque peccant. Sed & opes recenſebo, ne qui uenientes
 ex naui auferant. Sic ait, ac tripodes pulchros, lebetesq;
 & aurum, uestes item arte laboratas numerat, quorum
 nihil deſiderauit, tantum patriam ſpectabat, ac per maris
 littus ambulando magnopere querebatur: cum ſubito ex
 propinquo Minerua ſuperuenit, iuueni tenero opolioni Minerua Vlyſſi
 aſſimilata, quales dominorum ſunt filij, uestem induta e- ſi apparet.
 legantem ac circa humeros reuocatam, pedibus autẽ pul-
 chra calceamenta & manu haſtile retinens. Hæc Vlyſſes
 conſpiciens, lætatus eſt: atque obuiam procedendo illum
 compellans, ait: Heus amice, quando in te primum incidi
 in hac regiõe, ſalue: ne quaſo ſis malo mihi obuius animo,
 ſed hæc ſerua: me itẽ ſerua. te nanq; uti deũ obſecro, tuaq;
 genua ſupplex peto, hoc mihi uere dic: quæ nã hæc terra,

De Ithacensis
terra natura.

Dissimulans se
esse Vlysiē, fin-
git causam ad-
uentus.

qui populus, qui homines habitant? an aliqua insula cla-
ra? an littus aliquod maris fertili adiacet telluri? Illa uero
respondens, Ineptus es, inquit, hospes, seu procul hinc ue-
nisti, si hanc terrā ignoras. Non adeo ignobilis est. Nō
runt enim eā quicumq; apud orientem solē, quiq; ac occi-
dentem habitant. Aspera nēpe est, neq; equis apta ferēdis,
uerum frumento uinoq; utilis: hic imber continuo rosq;
uirens: insuper capris bubusq; accōmoda pascendis, sylua
omnimoda, irrigationes toto durantes anno, adsunt: quā-
obrem Ithacæ nomen ad Troiam usq; penetrauit, quā lon-
ge ab Achæorū terra dicunt esse. Hæc ubi audiuit, gausus
Vlysses patriam suam hanc esse, Mineruā rursus compel-
lans, compositis alloquitur uerbis, astutam continuo men-
tem in pectore uersando: De Ithaca iam cū essem in Creta
procul, audiui: nunc ueni & ipse cum his opibus, tantun-
dem filijs relinquens. Fugi, quòd Orsilochem Idomenei fi-
lium interfeci, ita cursu celerē, ut in Creta uiros explorato-
res pedū uelocitate superaret, quoniā me præda Troiana
priuare uoluit, cuius gratia multa sum passus, & uiro-
rum bella & seuas undas expertus: quamobrem eius ego patri
ut gratificarer, apud Troiam minime fui comes, sed alios
mecum duxi socios. Hunc igitur Orsilochem ego cum so-
cio ex agro ueniētem prope uia per insidias ferro peremi.
Nox erat obscura, nullusq; propterea nos nouit: quo in-
terfecto, protinus nauē Phœnicū conscendi, quos uti pla-
cibiles redderem, præda impertij. Hos rogavi uti me Py-
lum aut Elidē ubi Epei dominantur, deducerent. Sed pro-
fecto illos inde uis uenti ualde coactos, ac minime decipe-
re uolentes auertit. Vnde nos huc errando uenimus, no-
ctē magno studio in portū appulsi, nec ulla nobis quanti-
uis egentibus cœnæ memoria erat, sed de naui descenden-
tes

tes iacuinus. Hic me fessum dulcis inuasit somnus: at socij
 de naui obiter meas opes ferentes, ubi ipse in arena cuba-
 bam, posuerunt: statimq; rursus nauem conscendentes, Si-
 doniam adnauigarunt: ego tantum mœstus animo remāsi.
 His ab Vlysse dictis, Minerua risit, quæ corpore quidem
 mulieri pulchræ ac operum pulchrorū scienti similis ap-
 paruit, atq; illum compellans, sic ait: Astutus nempe foret
 nimiumq; uaser, qui te in omnibus dolis præteriret, uel si
 deus congregeretur: ò nefande, uersuta uariāq; mente. His
 tu deceptionibus uerbisq; callidis, quæ tibi radicitus ami-
 ca sunt, saltē in patria tua desinere ac supersedere debue-
 ras. Non igitur hæc amplius inter nos, cum probe nori-
 mus ambo dolos & astus: quoniam tu dolo & cōsilio &
 eloquentia inter mortales præstas, ego uero inter diuos
 nulli astutia cedo. Non'ne Mineruam nosti Iouis filiam,
 quæ in cunctis laboribus tibi semper astiti, te item Phæ-
 acensibus amicum reddidi? Nunc uero huc ueni, ut tibi
 consilium subdam, opesq; quas tibi Phæacenses reuertēti
 meo consilio dedere, abscondam. Te autē moneo, ut omnia
 quæ tibi fatum ferenda domi dederit, æquo animo ac ne-
 cessario feras: neq; ulli mortalium, siue uiro, siue foemina
 dixeris, quòd peregre ueneris errabundus, sed tacita cun-
 cta patiaris, uim etiam uirorum tolerando. Cui Vlysses
 respondens, Difficile, inquit, dea homini mortali uel pru-
 denti fuerit, te obuiam uenientem agnoscere. tete nanq;
 cui uis, assimilas. Ego uero probe iam scio, quemadmodū
 mihi æqua fueris, donec apud Troiam bellum gerebamus
 filij Achæorum. At postquam Priami domum euertimus,
 naues conscendimus, quas deus dissipauit, non te postea
 uidi, neq; noui nauim conscendentem meam, ut me labo-
 ribus leuares: sed continuo trepidam habens in pectore

Minerua Vlyf-
 sem increpat
 dissimulatio-
 nis.

Vlysses Mi-
 neruæ.

mentem erravi, donec diui me ab ærumnis liberauere. Tamen quæ prius in Phæacensium diuite domo me uerbis adhortando in ciuitatē ipsam duxisti, nunc item per tuū patrem obsecro, ut uere mihi dicas, si meam iam uado in patriam. Non profecto me Ithacam, sed aliam adire terram existimo: ac te potius per astutiam & risum, ut animum decipias meum, hæc mihi dixisse. Quando, inquit Minerva, in hac continue sententia mentis es, ac te prudentem, ingeniosum, solertemque, alioqui miserum uideo, deserere nullo modo possum. Profecto uir alius ex errore ueniens, libenter coniugem liberosque uidere cupit. tibi autem nondum utile hoc scire aut audire, prius quam tuam depren- das uxorem, ac uideas quemadmodum hæc domi mœsta sedet, ac dies noctesque lachrymans in ærumnis corrumpitur. Tibi tamen hoc persuade, ac scias quod redibis tandem, sed amissis socijs omnibus. præterea non te curare uelim cum Neptuno patruo meo, qui tibi est iratus, quod filium eius excæcaueris. Sed age iam ut plane confidas, tibi terram Ithacæ monstrabo. Hic Phorcynis senis marini est portus, in cuius capite olea oblonga existit, propeque ipsam antrum amœnum, abstrusum, sacrum nymphis, quæ Naiades uocantur. Hæc enim spelunca lata & alta est, ubi nymphis plures facies hecatombas. Hic quoque **Neritus mons,** mons est Neritus, sylua uestitus. Sic loquens dea, in auras euauit, terraque mota est. Ulysses uero terra patria fertilique gauisus, eam statim est exosculatus: ac manus attollens, nymphas precatur: Nymphæ Naiades Iouis filiæ, nunquam ego uos aspicere putabam, nunc autem his uotis placabilibus gaudete. Postmodum dona uti antea, dabimus, si Minerva libens & me uiuere sinat, & filium meum adduxerit. Cui Minerva, Bono sis animo, inquit, & has mitte

mitte futurorum curas, nunc opes ut tibi saluæ sint, in antri recessu ponamus. His dictis, dea in specu obscurum ingressa, latebram uestigabat. At Vlysses propius omnia ferebat, aurum, æs incorruptum, uestes laboratas, quæ cuncta probe locauit, saxumq; foribus obduxit Minerua. Deinde ambo ad oleæ radices confidentes, de morte procorum inter se egerunt. Vlysse, inquit Minerua, cogita quemadmodum procis manus iniicias, qui iam triennio in tuis ædibus dominantur, tuam cupientes uxorem, etiam dando dotem ducere. at illa reditum continue tuum expectare se dicens, eos uana spe nutrit, cuilibet nuncios mittens, at mens eius alia uoluit. Cui Vlysses, Heu profecto, inquit, Agamemnonis exitium me domi subiturum uideo, nisi tu dea singula apposite mihi referas. Sed et te consulo, quonam modo eos plectam, penes me ipsa consistit, mentemq; et audaciam suffice, qualem cum Troiæ euerimus mœnia, si deniq; mihi adsis Minerua, cum trecentis ego hominibus certauero. Ego quidem adero, inquit Minerua, nec me desiderabis, cum hæc curæ sunt nobis: speroq; huiuscemodi procorum mensam, qui tuam rem edunt, sanguine cerebroq; me fœdaturam. Interea te omnibus mortalibus ignotum reddam. Corpus enim hoc tuum formosum, siccum in membris flexibilibus constitutum, flauas item ex capite comas perdam, teq; ueste indueam linea, ut qui uiderint habentem, horreant: oculos denique pulchros antea fœdabo, ut plane omnibus procis et uxori et filio, quem domi reliquisti, turpis aspectu uidearis. Igitur primum subulcum conueni, qui tuorum est porcorum custos, alioqui tui amantiissimus, tuumq; filium et uxorem diligit. Offendes eum suibus assistentem, quæ pascuntur iuxta Coracis saxum ac fontem Arethusam, glandem

Minerua Vlysses docet quid facto opus sit.

glandem edentes dulcem, & nigram potâtes aquam, quæ res copiosum suibus abdomen suggerunt. Hic tu mane, cunctaq; assistens percontare. Ego uero Spartam obiter ibo tuum filium Telemachum uocatum, qui Lacedæmoniam ad Menelaum est profectus uestigatum ex tuæ gloriæ fama, sicubi esses. Cui Vlysses, Non omnia, inquit, quæ mente tenes, proculdubio dixisti, an ille errando labores usquam patiatur: eius certe substantiam alij absument. At illa: Ne tibi sit is curæ. Ego nanq; ait, ipsum ad famam sibi bonam comparandam eò deduxi: sed & sine angustia ulla est, libensq; in Atridæ considet ædibus, ubi res suppetunt. Proci autem iuuenes cum naui profecti, in insidijs collocati sunt, ut eum priusquàm in patriam reuertatur, interficiant: sed hoc euenturum minime puto, quin potius aliquem procorum terra retinebit. Sic locuta, baculo protinus eum pressit, corpusq; formosum cum membris aridum reddidit, flauas ex capite comas perdidit: circaq; cutem ueluti senis antiqui per omnia membra effecit, oculos antea pulchros inhonestauit: uestem deniq; ipsam laceram & tunicam fœdam fumoq; inquinatā induit, suprâ quoque cerui pellem addidit: præterea tenue baculum, uilem peram undiq; laceram, & gladium contortum ferebat. Ambo deinde postquam inter se consultauere, diuisi sunt.

Minerua quidē Lacedæmoniam
ad Vlyssis filium est
profecta.

Mutatur Vlyssis habitus,

Minerua ad
Telemachum
proficiscitur.

Odyssæ

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I-

B E R X I I I I.

A R G V M E N T. L I B. X I I I I.

Vlyſſes in agro apud Eumæum ſubulcum diuertit, & uaria quædã collo-
cutio Vlyſſis aduentus ad eundẽ ſermonesq; ſunt, ſeipſum diſ-
ſimulantis, & geſta quædam narrantis,

LYSSES igitur ex portu uia locũq;
nemoroſum per iuga montium ingredi-
tur, qua parte Minerua ſubulcum eſſe
prædixit, qui ſeruis præerat domesticis,
quos Vlyſſes poſidebat. Hunc in domus
ueſtibus reperit, ubi ara in ſepto ædificata loco ſublimis,
magna & rotunda erat, quam ſubulcus ipſe abſente do-
mino ſine heræ & Laërte politis ex lapidibus extruxerat,
ac mundam planamq; reddiderat: extrinſecus uero palis
denſis circũclatrauit. Intra uero ſtabula duodecim fecit
inter ſe propinqua ſuius cubilia: in quolibet uero ſues
quinquaginta cubitantes fœminæ ac fœtæ, mares autem
longe pauciores, quos proci continuo edentes diminue-
bant: cum ſemper eis melior ex omni grege delectus à ſua
bulco præmitteretur. nam centũ & ſexaginta erant. Fræ-
terea canes quatuor feris ſimiles inuigilabãt, quos ſubul-
cus nutriebat. Ipſe autem pedibus calceos aptauit ex pelle
bubula ualde colorata exciſa. Tres alij ſerui cum ſuius
paſcendis huc illuc per agros abierant, quartum uero in
ciuitatem miſit, ſuam neceſſario procis ferentem, ut ſacri-
ficantes carnibus appetitum explorarent. Canes interea
ubi Vlyſſem uiderunt, conſeſtim baubantes cucurrerunt.
Vlyſſes uero aſtu conſtitit, ac ingenti affecto moleſtia,

Eumæi domus
ad quem diuer-
tit Vlyſſes, de-
ſcriptio.

iuxta

iuxta suum stabulum, baculum de manu excidit. Verum subulcus ueloci passu ad stabulum irruit, ac elapsa de manu scutica, canes increpando frequentibus saxis, aliū aliō fugauit. Ad Vlyssēmq; uersus: O senex, inquit, paulominus quin te canes discerpsent: mihi propterea suspicio- nis notam inflixisses, cum alia mala mihi dederint dii. se- deo namq; mœstus ac lugens dominum meum, alijs pasco- fues. at ille indigus cibi, apud homines populosq; alienos errat, si tamen uiuit ac uestitur solis luce. Sed iam sequere senex, subeamus tegetem, ut ipse postquam cibo potuq; expletus fueris, dicas cuias es, aut quos sustines labores. Sic dicens Eumæus, procedens, eum in sedem introduxit, densaq; humi uirgulta fudit, syluestris quoq; capra pellē ingentem atq; crassam strauit. Vlysses uero ubi se exce- ptum uidit, ualde gauisus atq; eum compellās, ait, Iupiter dijq; alij tibi dent hospes q̄cquid optas, qui me tam prom- pto animo exceperis. Quin, inquit ille, uel si te peior ue- niat, non fas est hospitem cōtemnere. Nam prope Iouem sunt omnes & hospites & pauperes: munus enim nostrū gratum est quidem, quanquam paruum, quōd famulorum sit officium timide semper agere, præsertim cum heri iu- uenes dominantur. Nam illius reditū dii retinent, qui me magnopere amabat, possessionemq; dedit, ueluti seruo suo lubens, domum insuper & portionem & uxorem multis desideratam: deus autem ut illi negociū auxit, sic item hic mihi. Quamobrem me multis iuuisset dominus, si apud Ithacam consenuisset, sed periit. ò utinam Helenæ genus potius esset extinctum, quæ multis eripuit uitam homini- bus. Etenim ille Agamemnonis honoris gratia Ilium est profectus, ut Troianis bellū inferret. Hæc ubi dixit, bal- theo tunicam coërcens, confestim ad stabulum contendit:

ubi

Eumæus Vlyf- sem hospite hu- maniter exci- pit.

Eumæus Vlyf- sem non cogno- scens, eum pe- rijsse conque- ritur.

ubi porcorum foetus clauserat. Hinc duos tulit, ambosq;
 sacrauit, in partes diuisit, uerubus deinde figens assauit,
 omniaq; ipsi cum uerubus tulit Vlyssi, quibus farinam in-
 fersit albam, caliciq; dulce fudit meru. Ipse contra sedens,
 eum adhortado alloquitur: E de nunc hospes, famulorum
 tantum foetus porcoru sunt: at proci neq; fas neq; miseri-
 cordiam animo colentes, pingues edunt sues. Non enim
 impia facta dij amant, sed poenas exigunt debitas, ac mor-
 talium res nefandas puniunt. Sunt enim nonnulli iniusti
 quide ac crudeles, qui in alienas discurrunt terras: sed hi
 profecto postquam Ioue concedente praeda sunt affecuti,
 naues cōscendunt, domu quilibet rediturus: praeterea ali-
 quo diuinorum metu, ac religione tenentur, aut numinis
 alicuius uoci obtemperant. At domini mei miseranda fors
 est, quod cōtra ius fasq; proci uxorem eius petūt, neq; ad
 propria redire uolūt: sed illius rem luxuriose deuorāt nul-
 la tēperātia, aut parsimonia in dies ac noctes singulas, nō
 uno tantū sacrificio, aut duabus ouibus sunt cōtenti: mul-
 tum praeterea uini aut plus aequo exhauriunt. Illi namq;
 maximae opes fuere: neq; heroū ulli tantundē siue in cōti-
 nenti, siue apud Ithacā habitanti, nō deniq; uiginti simul
 hominibus tantus est census, quae breuiter tibi numerabo:
 Duodecim in cōtinenti greges ouium, totidem uero por-
 corū, caprarū totidē pascuntur. Hospitesq; & ibi bubulci
 homines. Hic & ouilia lata undecim, extrema in parte à
 bonis custodiuntur uiris: quorū quilibet ouem ex optimis
 quotidie procis desert. At ego has custodio seruoq; sues:
 quarū item meliorem ac lectissimam eisdem mitto. His ab
 Eumæo dictis, Vlysses carnes appositas merumq; subito
 potauit, exitiū procis meditās. Postquā uero coenauit, ani-
 musq; cibo exhilaratus, scyphū quo biberat plenū Eumæo
 dedit,

Vlyssis diuitie
 & possessio-
 nes.

dedit, uehementer ex hoc gaudenti, illumq; cōpellans ait: Dic quæso amice, quis est is tam diues atq; potens, qui te suis emptum possessionibus præfecerit? Dicis autē ipsum Agamemnonis honoris gratia perijisse. Dic præterea si forte nouerim hunc talem aut uiderim (nam Iupiter aliq; tantum dii hoc sciunt) nunciem'ne, quoniam multa obiui loca. O' senex, inquit Eumæus, nullus profecto uir qui peregre redierit, hoc nunciauerit, neq; item uxori aut filio persuaferit: sed cibum quærentes facile mentiuntur, ueræq; dicere nolūt. quicumq; enim erro mendicus ad populum Ithacensem, & heræ meæ uana decipiēdo loquatur, facile auditur, illaq; libenter eum excipit, signa exquirat, lachrymas fundit, ut fas est, de coniuge qui alibi perijt. Tuq; hospes exemplum huius rei tibi fingito. Si quis tibi lenam tunicamq; dederit, hūc postea canes auesq; discerpaturi sunt, ita ut pereat, siue in mari pisces edāt, & ipsius ossa multa inuoluta arena in cōtinenti iaceant: sed hic periciens, amicis omnibus dolorē reliquit, mihi maxime. Neq; enim tam æquum benignumq; herum adibo, quocūq; uadam, non si rursus in domū patris mei aut matris redeam, ubi prius sum natus atq; educatus. Neq; hos tantum lugeo, aut oculis in patria uidere cupio, sed me Vlyssis desiderium tenet, quem ego hospes non præsentem nominare uereor. me nāq; supra omneis diligebat & animo amplectebatur. sed & illum diuinū uoco, uel procul existentem.

Vlysses ad hæc, Amice, inquit, quando illum negasti uenturum, nec propterea ulla tibi spes unquam, ego tibi de illo non frustra, sed iureiurando affirmabo, quemadmodū Vlysses ueniet. boni quidem nunciij præmium mihi debetur, quòd ego quāquam egens, nullo pacto recipere uolo, priusquam ille peregre domum redierit.

Hostis

Vlysses dissimulans nititur Eumæo Vlysses rediturum persuadere,

Hostis enim nobis est æquè ac ianua Ditis

Is, qui pauperie loquitur non uera coactus.

Igitur Iupiter deorum princeps, tuq; hospitalis mensa ac
Vlyssis domus quam peto, scitote què admodum nunc ue=
ra loquor, Vlysses hoc anno huc ueniet. In fine autè mē=
sis domum reuertens, eum qui & uxorem & filium lase=
rit, omnino puniet. Eumæus uero ad hæc, O senex, in=
quit, non profecto huius tibi nuncij præmium dabo, neq;
Vlysses domum redibit. Verum nunc alacriter bibe, alia
postea inter nos memorabimus. nequeo siccis oculis hæc
reminisce. ad illius nanque memoriam omnē animus in pe=
ctore continuo mœret. Sed iam iuramentum sinamus, ue=
niet Vlysses, ut & ego et Penelope & Telemachus opta=
mus: me uero pueri illius miseret, quem dii ramo similem
generoso educauere. dixerimq; ego illum inter homines
eius patre nec ingenio neu forma inferiorē futurum. Ve=
rum ipsius mētem nescio quis siue deorum, siue hominum
eripuit, quòd Pylum profectus sit sciscitatum de patris fa=
ma. At proci solertes domum reuersuro insidiātur, ut Ar=
cisæ progenies penitus ex Ithaca sine nomine intereat.
Sed iam illum, siue errauerit, siue fugerit, dimittamus, ma=
nu protegat altissimus Iupiter. Te tantū nunc rogo, tuos
mihi labores referas, mihiq; uerum dicas, cuias es? ex quo
hominum genere? quæ tibi patria? qui parentes? in qua
uenisti naue? quomodo te nautæ Ithacam adduxere? qui=
nam sese esse gloriantur? Non enim te tuis huc pedibus
aduenisse puto. Vlysses uero ait: Tibi profecto uera di=
cam omnia. Si fuerit nobis ad tempus longum cibus, ui=
numq; dulce, intra tabernaculum quietè in epulis existi=
tibus, alij uero ad opus cōuertantur. uix deinde in annum
meos referens labores, quos deorum uoluntate sustinui,

in m

tibi

Vlyſſes pul-
chre ſingit hi-
ſtoriam aduen-
tus ſui.

tibi abſoluerem. E' Creta enim meum genus iacſto diuitis
uiri filius: plures item alij filij fuere patri ex coniuge. Me
autem Onete mater peperit pellex, uerum æque ac æ-
lios Caſtor Hylacis filius honorabat. Huius ego ſum ge-
nus, qui tunc inter Cretenſes uti deus in populo ob diui-
tias & filios illuſtres colebatur. Hunc demum Parca ex-
cedentem ad inferos tulere, liberi uero patrimonium ſor-
tibus diuiſere, mihi pauca dederunt. Vxorem duxi ex gē-
te locuplete ac nobili ob meam uirtutem, quòd non igna-
uus aut bellorum fugax inueniar: nunc ſanè me omnia
deſtituerunt: dolorq; plurimus occupauit, quod te pro-
be conſicere arbitror. Mihi nanque Mars & Minerua
audaciam uiresq; dedere: quando ad inſidias aliquas aut
congreſſus hoſtium delectus eſſem, fortibus uiris mortem
intentaui: nec ullius animus ferox mihi prius inuadèdo ne-
cem inferre potuit, quin ipſe longe prior inſultans haſta
irrueram, quando pedum curſu incitarer. Talis igitur in
bello eram. Negocium uero ac opus aut utilitas domeſti-
ca, quæ nobiles nutrit filios, mihi nunquam cordi, ſed po-
tius naues, bella, iacula, arcus, quæq; alijs horrida & exi-
tialia uidentur, chara & amica extitere. Hæc deus in æ-
nimo mihi dedit, alius uero alijs gaudet artibus. Priusquã
ad Troiam irent Achæi, nouies uiris ac nauibus contra
exteros præſui, & mihi omnia ex his quæ tractaui felici-
ter contigerunt. Multa poſtea ſum aſſecutus: ex quo do-
mus eſt aucta ita, ut inter Cretenſes potens ac uenerabi-
lis ſim factus. At ubi Iupiter crudele iter ad Troiam iuſ-
ſit quod multis uitam ademit, tunc quoque me ac Idome-
neũ cum nauibus Ilium ire præcepit: neque ullum detre-
ctandi ſubterfugium. durum nanque populi edictum fue-
rat. Hic igitur nouem Achæi decertauiſus annis, decimo

Priami

Priami urbem euertimus, cum nauibus domū discessimus. Deus uero Achæos disperfit. At mihi misero Iupiter mala cogitauit. Mensem enim tantum cum filiis & uxore ac possessionibus domi letatus sum. Deinde ut cum nauibus ac socijs irem in Aegyptum, meus me impulit animus. Itaque coëgi nouem naues, populus frequens cōuenerat. Sex diebus illi mecum in epulis fuere, ego uero sacrificia multa dijs obtuli, socijsq; simul cibum paraui. Septima uero ex Creta soluentes, uento prospero facile quidem nauigauimus, utpote secundum undas: nec ulla nauium incommodum aliquod passa est, quin illas nobis incolumibus ac saluis uetus et gubernator direxere. Die quinta in Aegyptum peruenimus, apudq; Aegypti fluuium nauibus cōstiti. Hic ego socios manere ac naues seruare iussi: exploratores circā uestigatum misi. Illi uero uiribus freti, ad iniuriam & populationem insurrexere, statimq; Aegypti agros amœnos diripuerunt, coniuges ac paruos natos abduxerunt, reliquos necauerunt. Fama igitur in urbem perlata, ubi hæc illi acceperunt, contra nos cum primum illuxit, irruerunt. campus omnis peditibus equitibusq; simul ac tristi ferro completur. Iupiter fugam meis socijs iniecit, nec ullus resistere contra est ausus, ubique mala apparebant. Hic multi ex nostris ferro interempti, nonnulli uero capti et ad opera coacti fuere. Mihi autē Iupiter hanc in animam deliberationem induxit, atque utinam potius in Aegypto periissem, & aliorum fatum subiissem. Statim ego è capite galeam posui, scutum ex humeris exui, hastā è manu proieci, obuius regio equitatui processit, genuaq; amplectens exosculatus sum. Ille autem me miserans, protinus seruauit, ac flentē in curru collocans, domum duxit. Nā quod magnopere iratus esset, multi hastas mihi intē-

tantes, necem inferre parati erant, nisi eos Iupiter prohibuisset. Iouis nanque iram ueritus est, qui maxime facta improba ulciscitur. Hic demum annis septem mansi, multamq; ex hominibus Aegyptijs aggressi pecuniam munifice mihi praebitam. At ubi octauus uenit annus, tunc Troctes homo Phœnix, & ad decipiendum aptus, unde mala hominibus multa inflixit, sua mihi arte persuasit, ut in Phœniciam, ubi ipsius domus & substantia erat, proficisceremur. Hic igitur usque totum permansi annum. Verum diebus ac mensibus elapsis, in Africā me ille naui abduxit, mendacia commentans, ut eius onus ferrem, ibi me tandem postquam sisteret, precium uēdēdo caperet. Hunc itaq; credulus ego necessariumq; putans, sum secutus. Nauis autem borea uento secundo usque ad medium Cretæ pontum cucurrit. Vbi uero Cretam reliquimus, neq; ulla amplius terra, sed maria undique & undique cœlum apparuere, tunc Iupiter ingētem supra nauim misit nubem, ex qua pontus tenebris obductus est: intonuitq; ac nauim fulmine percussit, quæ tota quassa ac sulfure referta est: omnes in mari cecidere, ac more cornicum circa nauē undis ferebantur. deus enim reditum abstulerat. At mihi Iupiter quanquam anxio animo, malum nauis immēsum ut exitium uitare, manibus porrexit. Hoc igitur innixus, undis fatalibus ferebar. nouem diebus sic delatus sum. Decima uero unda rotans nocte turbida Thesprotorum terræ me proximum reddidit. Hic Thesprotorū rex mihi parens, me inemptum tulit: cuius filius obuiam ueniens, frigore ac labore afflictum manu suscitando, domum deduxit: ubi me lœna induēs, operuit. Hic igitur de Vlysse sciscitatus sum. Ille uero in patriam redeuntē hospitio se recepisse dixit, mihiq; opes ostendit, quas Vlysses congeffit,

es, au-

æs, aurum, ferrum: tot in eius domo preciosa sunt. Illum præterea Dodona iuisse ait, Iouis respōsum in quercu auditum, ut longo tempore absens quomodo domum, aperte ne uel clām, redire debeat. Mihi præterea iurauit in ædibus libans, nauē cum socijs illi parasse, qui eum in patriam ducerent: sed me prius misit, nactus Thessprotorum hominum nauem Dulichium ueniētem. Horum duci Acasto sum commendatus. Ab his igitur proditus fui, ut dolore penitus cumularer. Nam in me prauo consilio coniuantes, ubi procul à terra nauis in altum deducta est, me lena ac tunica spoliatum laceram uestē aliam, tunicamq; turpem induerunt, quas nunc oculis ipse cernis. Serò autē Ithacam postmodum applicuere. Hic me demū apud nauem uinculo flexibili firmissime uinxerūt. Ipsi uero è nauis in littore descendentes, cœnauere. Me interea dii ipsi è uinculis facile soluerunt: ego autem statim capiti laceram uestem obuolens, per temonem in mari pectore tenus descendī: deinde paulatim utraq; manu natando, in oram lititoris è regione illorum perueni: descendensq; ubi floridæ syluæ recessus erat, humi prostratus iacui. Illi uero ubi rem cognouerunt, anxij cucurrerunt. Verum nō ex re fore uisum eis ulterius tēdere, quamobrem nauem rursus cōscendentes abierunt. Benignitate igitur deorū clām euasi, qui me occultauere, ac uiri prudētis stationi propinquum reddidere. Itaq; adhuc me uiuere fāto concessum. Eumæus ad hæc: Ah miser hospes, ait. mihi nanq; animum magno pere turbasti, dū singula refers quæ passus fueris aut quātum erraueris. Verum quæ de Ulyssē dicis, neque recte te loqui existimo, neque mihi persuadebis. quid enim mihi opus te talem existentem mentiri? Ego ipse mei heri reditum dijs omnibus inuisum esse probe noui, quoniam illum

Eumæo reditus
Ulyssis nō per-
suadetur.

cum Troianis uel in amicorum manibus nō perimerunt, quòd bellum prudēter administrauerit, quāobrem Achæi omnes ei tumultum fecissent, eiusq; filio magnam gloriam exoptassent: nunc illum miserum harpyiæ discerpunt. At ego porcorum præpositus curæ, urbem non peto, nisi forte Penelope ire cogat, si quando aliunde nuncius ueniret: tunc enim astantes singulos interrogant. Hi quidem tristis ob illius absentiam, alij letantes quòd illius impune substantiam edant. At mihi minime gratum uestigare aut percontari ex illo, quo me uir Actolus uerbo decepit: quē ob hominem interfectum multum telluris obeuntem, ac meā domum petentē libēter excepi. Is mihi retulit Vlyssē inter Cretēses apud Idomeneum naues aptantē tempestatibus fractas se uidisse, & demum ad æstatem uel autumnum cum socijs multas secum ferentem opes uenturum. Sed tu senex miserabilis, quando te mihi deus obtulit, ne meam gratiam mendacijs similiter quare, neu fingendo uana placare studeas. Nō ego te propterea uerear magis aut amabo, sed Iouem metuens hospitalem te excepi, ac sum miseratus. Cui Vlysses, Tibi profecto, ait, animum minime aptum persuaderi incredulumq; uideo, quē uel iurando ad credendum non inducerem aut cogerem: sed deinceps formula pactumq; inter nos fuerit, testes dij adsint, si herus tuus in hanc domum ueniat, me læna tunicaq; indues, ac Dulichiū quò maxime cupio, mittes. Si uero nō uenerit, famulos tuos iubebis me præcipitem ex alto saxo dare, ut alius pauper in futurum decipere caueat.

Subulcus Vlyssi. Huic Eumæus respondens, Hospes, inquit, sic mea gloria uirtusq; nunc & in posterum apud homines sit illustis, ut plures in hoc tugurio hospitio exceptos donis insuper hospitalibus honorauī, plures itē interfeci, Ioui deinde

Vlysses subulco.

Subulcus
Vlyssi.

inde animo prompto supplicavi. Sed nunc cœnæ tempus,
 intus adsunt è uestigio socij ut dulces attingamus epulas.
 Sic igitur inter se loquebantur. Propius autem subulci cū
 suis uenientes, eas de more ad dormiendum coëgerunt,
 grunnitusq; propterea immensus porcorum in haram se
 recipientium excitatus est. At Eumæus ad socios uersus:
 Ducite, ait, porcum ex grege optimum, ut hospiti huic
 procul uenienti sacrificium offeramus. Deinde nos etiam
 recreemur, qui continuo cura custodiendi gregis labora-
 mus, alij uero laborem nostrum impune sibi edunt. Sic di-
 cens, ferro ligna conscidit. Illi confestim suam pinguem
 ac quinquennam attulere, igniq; admotam supra escharā
 constituere. Neque Eumæus deorum est oblitus, cum mē-
 te bona sit usus. Idem suilli capitis ante omnia setas igni
 ut primitias urit, deosq; omnes precatur, ut Vlysses do-
 mum reuertatur. Suam deinde tenens querna schiza per-
 cussit, quam ueniēs reliquit: sua protinus extincta est, ex-
 tincta uero illi iugulant ac distēdūt. Eumæus autem cru-
 dam per membrorum partes inscidit, easq; farinā insper-
 gens igni admouit. Alia uero minutatim dispartierunt, ac
 uerubus figentes diligenter assauere. omnia postremo au-
 ferentes, in repositorijs densata posuere. Eumæus deinde
 prudens animo in senas diuisit partes: unam quidē nym-
 phis & Mercurio uota faciēs dedit, ceteras uero accum-
 bētium cuilibet diuisit. At Vlyssē lumbo suillo honora-
 uit, animūq; heri magnopere extulit. Quod Vlysses con-
 spiciens, Eumæe, inquit, Ioui sis æque ac mihi charus, qui
 me talem existentem his bonis & honoribus dignum fa-
 cis. At ille, Hospes, inquit, ede & gaude his qualibuscūq;
 Deus autem hoc quidem dabit, hoc uero dimittet quod a-
 nimo lubebit suo: potest nāque omnia. Dixit, ac primitias

Eumæus hospi-
 ti sacrificatu-
 rus, suē maciāt.

dijs sacrificauit libans, rubrum uinū in Vlyſſis, qui propē
 sedebat, posuit manibus: cererem canistris expedit archi-
 triclinus, quam hero absente Eumæus ipse separatim sine
 hera & Laërte sene sibi cōparauerat, de suo ex Taphijs
 emendo. Igitur paratis epulis illi manus admouerunt.
 Postquam uero edendi ac bibēdi compressa libido est, ce-
 rerem quidē Mesaulius abstulit. Illi uero cibo potuq; sa-
 turi, se cubitum receperunt. Nox superuenit obscura ac
 turbida, Iouis imber tota nocte descendit, Zephyrus quo-
 que ingens & aquosus cōtinuo flabat. Vlyſſes autē cum
 animaduerneret Eumeum eius curam maxime habentem,
 tentans si quo modo lēnā ab se exutā ei traderet, aut ali-
 quē sociorum ad id exigēdum impelleret, ad eos cōuersus
 ait: Eumæe uosq; alij socij, audite obsecro. ego rogaturus
 aliquid nunc loquar. Vinum enim inuitat blandum, quod
 uel longe prudentem ad loquendum, & leuiter ridēdum,
 insuper saltandum impellit, & demum ad uerbum enun-
 ciandū quod arcanum esse pręstaret, deducit. Sed quando
 garrulus semel esse cœpi, nō dissimulabo. Utinam uigeret
 ætas, roburq; mihi esset firmum, sicuti quando sub Troia
 insidias paruimus. Duces erant Vlyſſes & Menelaus,
 quibus ego ipsorum iussu dux tertius acceſsi: uerum quā-
 do ad urbem ipsam uenimus, nos quidem circa mœnia in-
 ter densa uirgulta, calamosq; palustres & limum, sub ar-
 mis iacuimus: nox turbulēta & glacialis boreæ flatus suc-
 cessit. Nix quoque ueluti pruina frigida fuit. Scutis cry-
 stallus inhærens cōspiciebatur. Hic alij omnes lēnas tuni-
 casq; habebant, ac humeros more scutorū obuoluti dor-
 miebāt. Ego uero lēnam ueniens socijs reliqui, stulte qui-
 dem, quod frigus minime cogitarem, sed tantum scutum et
 nitidum habens cingulum, secutus sum. Verum circa ex-
 tremam

Vlyſſes anſam
 quærit commo-
 de petendi lē-
 nam.

tremā noctis partē astris iam penē descendētibz, Vlyssē
sem proxime iacentem cubito excitans alloquor: Vlyssē
Laërtiade, iam ego inter uiuos non amplius ero, hys
me magnopere affligit: non habeo lēnā, sum tantum tu-
nicatus instigante deo, nunc uero nullum remedium. Sic
ego. At ille mentem in pectore recepit eam quā aequē in
consulendo & bella gerendo retinuit, ac submissa respon-
dens uoce, ait: Tace nunc, ne quis Achæorum alius te au-
diat. Post hæc cubito innixus, ad socios inquit: Audite a-
mātissimi, diuus me somnus petens, Procul, ait, à nauibus
ualde uenimus. Sed quis Atridem sciscitatum ibit, si nos,
uti sint plures, ad naues iubeat accedere? Sic ait: statimq;
Thoas Andræmonis filius, lēna purpurea ab se reiecta, ad
naues properat: ego uero sub eius ueste salubriter iacui,
aurora mox apparuit. Igitur ò nunc uires, roburq; mihi
ualidum esset, daretq; subulcorum aliquis hic lēnam, tam
amore quā reuerentia boni uiri: nunc me spernunt ma-
las habentem uestes. Cui Eumæus: O senex, inquit, egre-
gia tibi hæc laus quam narraſti. nihil profecto non recte
& ex usu dixisti, quamobrem uestem quidē desiderabis,
neq; item aliud eorum quæ supplici ac misero necessaria
sunt. Verum nunc cras ue tantum mane tuis te laceris ami-
cies. Non enim hic plures lēnæ aut mutatorię sunt tuni-
cæ, sed singula tantum singulis: quando uero Vlyssis ue-
niet filius, ipse & lēnam & tunicam dabit: teq; quocūq;
tibi placuerit, mittet. Sic dicens, profilijt: eiq; cubile iuxta
ignem posuit, hædinis ouinisq; pellibus substrauit. Hic
itaq; Vlysses recubuit, lēna pingui ac molli superiniecta,
quæ ei uires contra sæuam hyemem, si quando oriretur,
præbebat: iuxtaq; cum iuniores. Nec subulco uisum ibidē
cū porcis cubare, sed exiens sese armis accingebat: ex quo

Eumæus Vlyssē.

Paratur strātū.
Vlyssē.

Vlyſſes magnopere gaudebat, quòd eius ille rationē ſeparatim iacēns haberet. Igitur Eumæus abiens, acutū humeris enſem quāprimum aptauit, deinde lenam crāſſam uento arcēdo idoneam, deinde ex hoc dinis pellibus ueſtē, acutum poſtremo iaculum contra canes ac homines propugnaculum. Vbi deniq; porci erant contendit, ac ſub cauda petra à boreæ flatibus tutus dormiuit.

O D Y S S E A E H O -

M E R I C A E L I -

B E R X V .

A R G V M E N T . L I B . X V .

Telemacho Minerua in ſomnis aſſiſtens, eum Ithacam redire hortatur, qui à Menelao dona accipiens, mittitur, & iam nauem aſcenſurus, Theoclymenum uatem quendam Argæum ob cædem fugientem excepit. Et Eumæus Vlyſſi narrat, quemadmodum Phœnices ipſum capientes ex inſula Syriæ, Laërte uendiderunt. Telemachus poſt hæc Ithacam apuſſus, in urbem nauem mittit, ipſe ad Eumæum in agrum contendit.

Minerua Telemachum in ſomnis hortatur ut Ithacā redeat

Inerua Lacedæmoniam ad Vlyſſis magnanimum filium contendens, eum ad reditum hortatur: quem ſimul cum Neſtoris filio in ueſtibulo domus dormientem offendit. Neſtoridem quidem altum ſopitum, Telemachū uero nequaquam dulcis habebat ſomnus per noctē, ſed curæ patris ex cruciabant. Propè igitur aſtans, ſic eum alloquitur: Telemache, nō amplius à domo diutius errabis tuam relinquendo rem, uiroſq; in ædibus tuis alienos: ne omnia tua inter ſe diuidentes edant, tuq; propterea fruſtra iter tentaueris. Verum conſeſſim Menelaum ad te dimittendum impelle, ut matrem optimam reperiās. iam enim & pater & fratres eius iubent, Eury-
macho

macho nubat. Is enim cunctos procos & donis superat,
 & dotilibus iuuando instat, ne te uiuente ex domo patri-
 monium ferat. Nosti enim qualis in foemineo pectore mēs
 est. Illius cui nupserit, uult domum iuuare ac ditare, nec
 priorum filiorum aut uiri defuncti, qui nullam prius ha-
 buit aliam uxorem, non amplius meminit, aut de illo re-
 quirat. Sed ipse ueniens uni ex ancillis quæ tibi optima ui-
 deatur, cuncta committe, donec dii coniugium tibi hone-
 stum tribuant. Aliud item tibi dico, tuq; conditum mente
 teneto. Procorum fortissimi in Sami & Ithacæ porthmo
 in insidijs consistunt, te interficere cupientes prius quàm
 patriam redeundo attingas: quanquam aliter euenturum
 puto: quin potius ex illis aliquē tellus antè retinebit. Sed
 iam tu naue longè ab insulis absiste, nocteq; simul nauig-
 a. nam ille deorum qui te custodit, ac malis eripuit, uen-
 tum post te secundum mittet. Postquam uero primū Itha-
 cæ littus attigeris, nauem quidem & omneis socios in ci-
 uitatem mitte. Ipse ad Eumæum subulcum, qui porcos cu-
 rat, tuiq; amantissimus est, proficiscere. hic tu noctem mo-
 rare. Illum uero in urbem ad Penelopem nunciū de te mit-
 te, quòd saluus sis, & ex Pylo incolumis redieris. Sic di-
 cens, sublimis in cœlum abiit. Telemachus uero cōfestim
 Nestoridem è somno excitauit propius iacentē, pede ad-
 monens ac dicens: Surge Pisistrato, equos currui iunge, ut
 propere iter expediamus. At ille. Telemache, inquit, non
 est quod per noctem obscuram nos festinare oporteat. ci-
 to enim dies adueniet. interim dona feret currui oppor-
 tuna Menelaus, ac blandis nos uerbis alloquendo re-
 mittet. Hospes nanque uiri hospitio excipientis, qui cha-
 ritatem præ se ferat, perpetuo reminisci debet. Sic ait,
 statimq; aurora apparuit: & Menelaus è stratis Helenæ
 surgens,

Telemachus Pi-
sistrato.

Pisistratus Te-
lemacho.

Telemachus surgens, illis adfuit. Hunc ubi Telemachus agnouit, tuni-
Menelao. cam subito uarietate pictam induit, pharūq; ingens hume-
 ris aptauit, ac foras prodiens, Menelaë, inquit, iam me in
Menelaus Te- patriā quæso remitte, cum domum redeundi cupido sub-
lemacho. eat. Telemache, inquit Menelaus, non ego te longius hic
 morabor redire cupientem.

Aegre utrunq; feram, si me nimis hospes amabit,
 Oderit aut nimis: at medium seruantia laudo.

Nam semel exceptum ut nolentem impellere durum,
 Sic retinere malum fuerit properare uolentem.

Oportet igitur & hospitem præsentem amare, & uolen-
 tem dimittere. Sed & ego dona obiter feram curruī op-
 portuna, admodum pulchra, quæ oculis uideas. Dicamq;
 ancillis cœnam parent ex rerum, quæ intus adsunt, co-
 pia. Nam & honestum & utile post cœnam quantumuis
 telluris obire. Si uero cupis per Græciam & Argos me-
 dium conuerti, egomet sequar, equosq; iungam, ac per ur-
 bes populosq; ducam: nec ullus uos frustra, aut indona-
 tos dimittet, quin aliquid ferre dabit, aut tripodē æneum,
 aut lebetem, siue mulos, seu aureum calicem. Ad hæc Te-
Telemachus lemachus: Atride, inquit, decreui iam ad propria redire
Menelao. (non enim retro uentum prosperum ueniens in meis pos-
 sessionibus reliqui) ne patrem inquirens, ipse pereā, siue
 res domi optima pereat. Vbi Menelaus hoc audiit, statim
 uxori & famulis cœnam in adibus ex rerum copia, quæ
 intus esset, parari iussit. Eteoneus Boëthis filius, postmo-
 dum stratis exurgens, quod non procul ab eo cubitaret, in
 medio constitit: quem Menelaus ignem accendere ac car-
 nes affare iussit. Ipse uero in thalamum ornatum non so-
 lus descendit, sed cum eo simul Helena & Megapenthes
 filius, ubi preciosa erat condita supellex. Menelaus pa-
 teram

teram cepit. Megapenthē uero craterē ferre argenteum iussit. Helena arcā petijt. Hic pep̄li erant uarij, quos ipsa laborauerat: ex his unum deligens ferebat, qui uarietate pulcherrimus & maximus erat, morēq; sideris fulgens, ac ultimus aliorum iacebat. Primi igitur per ædeis ibant Telemachum uersus, quem ita Menelaus affatur, Redi-
tum Telemache, uti uideo, tota optas mente, hunc uti-
nam Iupiter secundet. munera nunc tibi ex meo thesau-
ro, quæ domi sunt, dabo. Pateram argenteam totam arte laboratam, cui latera ex auro redimīta, Vulcani opus, quod rex Sidoniorum mihi dedit apud eum diuertenti. His dictis, pateram in manibus ei tradidit. Megapenthes uero craterem argenteum ferens, ante ipsum posuit. He-
lena quoq; astans cum peplo in manu, sic eum compellan-
do alloquitur:

Menelai donū.

Accipe & hæc manuum fili monumenta mearum,

Quæ tribuas nuptæ uenienti munera primum

Ipse tuæ, interea mater tibi condita seruet.

Nunc uero in patriam iucundam letus abibis.

Sic dicens, pep̄lum ei in manibus posuit. Ille gaudens ac-
cepit. Quæ omnia Pisistratus capiens, ac animo mirans
aspexit, in peramq; condidit. Hos deinde Menelaus do-
mum reduxit. ubi postmodum in thoris accubere, mini-
ster gutturnium cum aureo opistodocho supra lebetē ar-
genteum lauandi gratia protulit, iuxta mensam politam,
cererē pudica proma cibosq; multos ex copia præsentium
gratificans apposuit. Eteoneus carnes diuidebat in par-
tes distribuens. Megapenthes uero uinum fundebat: pa-
ratis deinde epulis manus iniecere. Edendi demum atque
bibendi sedata cupiditate, Telemachus ac Pisistratus e-
quos currui iunxere, è uestibuloq; domus ac porticu
impulere.

impulere. Post hos uenit Menelaus, manu dextra uini pa-
 teram tenēs, ut libantes irent: astans ante currum, sic pla-
 cidus ait: Saluete iuuenes, Nestori hæc dicite, quemadmo-
 dum ipse mihi pater æquus, donec apud Troiā Achæi bel-
 lum gessimus, fuit. Cui Telemachus, Profecto, inquit, quæ-
 cunq; mandas, illi redeūtes referemus. Sed & ipse si Itha-
 cam rediero, narrabo quemadmodum abs te exceptus o-
 mni humanitate, ac donis plurimis insuper donatus disces-
 serim. Sic itaq; dicenti aus dextra aquila aduolauit, albū
 & ingentem & ex corte domestica raptum unguibus fe-
 rens anferem: uiri autē ac fœminæ clamantes insequēbā-
 tur. Ille uero dexter prope ipsos ueniens, irruit ante e-
 quos. Videntibus itaq; cunctis animus exhilaratus, inter
 quos Pisistratus sic ait: Cogita Menelaë optime, si nobis
 an tibi hoc portentum apparuerit. Sic ait. At Menelaus
 mente uersabat quonam modo recte ex sententia respon-
 deret, cum Helena præueniēs sic ait: Audite obsecro, ego
 nanq; ut dii meum admonent animam, & ut futurū exi-
 stimo uaticinabor. Sicut hæc aquila anferem domi nutri-
 tum ex monte ueniens, ubi eius est genus ac parens: sic
 Vlysses multa patiens mala, multaq; oberrans, domū tan-
 dem redibit, ac procos punit: sed & iam exitium mente
 illis omnibus destinauit. Telemachus uero, Sic nunc Iupi-
 ter, inquit, Iunonis coniux faciat, cuius rei gratia libeter
 illic ipsi deo uota nuncupauerim. Dixit, ac equos flagello
 uerberauit. Illi per urbem ilicet in campū ruentes, ac die
 toto sub iugo perseuerantes laborauere. Sole deinde occi-
 dente ac tenebris uias occupantibus, Pheras peruenerunt,
 & in domum Dioclei Orsilocho filij, Alphæo geniti, di-
 uertentes, hic dormierūt, ac muneribus sunt hospitalibus
 honorati. Cum primum uero illuxit, equos similiter cur-

rus

Auguriū aquilæ
aduolantis.

Helena inter-
pretatur augu-
rium.

Telemachus
proficiscitur.

rus iunxere, deinde è uestibulo & porticu eductos flagello impulere. Illi alacres euolauere: statimq; ubi Pylum attingerunt, Telemachus Pisistratū alloquitur: Serua quæso Nestoride quod es pollicitus. Ambo enim inter nos hospites sumus ex parentum amore, ætateq; pares. Hæc etiam uia nos magis in cōcordia iunxit. Ne me longe à naui ducas in urbem, sed hic relinque, ne me senex inuitum domi suæ retineat mei cupidus: nā me opus cito redire. Sic ait. At Pisistrato cogitanti quomodo promissis probe maneret, sic melior sententia uisa. Equos ad nauem & littus cōuertit. In puppi autem munera posuit, uestem aurumq; quæ Menelaus dedit: atq; illum exhortans affatur: Certatim nunc nauem ascende, iubeq; idem socios facere, priusquam ego domum eam, seniq; nunciē. Noui enim probe qualis illius sit animus uehemēs, non te profecto dimittet, sed ipse uocans ultro huc deducet: neq; te, puto, uacuum redire pateretur, ualde nanque irasceretur. Sic dicens, equos impulit urbem Pyliensium uersus, domumq; uenit. Telemachus uero socios adhortando ait, aptate arma socij in naui. ipsi quoq; conscendamus, ut cito iter expediamus. Illi uero dicto auscultauere, in nauimq; conscendentes, transtris confederunt. Hæc igitur dum Telemachus curabat, ac Mineruæ in puppi sacrificabat, proxime uir quidam accessit longe fugiens ex Argo ob uiri cædem. Vates insuper ex genere Melampodis, qui prius Pylon incoluit diues, tunc in alios populos patriam fugiebat ac Neleum magnanimum, qui multas ei opes in totum annum ui abstulit. Hic interea in ædibus Phylaci duris in uinculis tenebatur, ærumnas patiens ob Nelei filiam, & grauis incommodi quod ei furia misit in mentem. Verum Neleus fatum uitauit, et boues mugientes

Discedunt à se
Telemachus &
Pisistratus.

Telemachus socijs.

Theoclymenus uates ad
Telemachi nauē confugiens.

ex

ex Phylace Pylum adduxit. At hic aliorum petijt popu-
lum & Argos, ubi felix ei habitatio fuit multis imperan-
dis Argæis. Hic igitur uxore duxit, domum superbâ edi-

Antiphates.
Mantius,
Oicles.

ficauit, genuitq; Antiphatem & Mantium, Antiphates
uero Oiclea. Is Amphiarau, quē Iupiter & Apollo præ-

Amphiarus.
Alcmaon & Am-
philochus.
Polyphideus,
& Clitus.

ter modū omni studio dilexere: nec ille ad senectutē per-
uenit, sed Thebis muliebrium donorum causa periit. Eu-
ius itaq; filij Alcmaon & Amphilochus. Mantius uero
Polyphideum & Clitum suscepit. Clitum Aurora post-

Theoclyme-
nus.

modum rapiens ob formam, ut inter deos esset, effecit. Po-
lyphidea uero Apollo uatem fecit optimum, postquā Am-
phiarus excessit: qui iratus patri, apud Hypereſiam ha-
bitauit. Hic responsa cunctis mortalibus dedit. Huius de-
niq; filius Theoclymenus nomine superuenit, ac prope
Telemachum in mari constitit, quem libantē precantēq;
offendit, atq; illum compellans, Amice, inquit, quando te
sacrificantē in hoc loco conueni, obsecro te per sacrificia
& deum, deinde tuum ac sociorū te sequētium caput, dic
mihi roganti uera, neq; cela, cujas es? unde gētū? ubi tibi
patria aut parētes? Huic Telemachus, Vera, inquit, profe-
cto referā. ex Ithaca genus mihi, pater Vlyſſes, si quando
erat, nūc exitio duro interiit: cuius rei gratia socios assu-

Theoclyme-
nus orat opem

mēs ac nauem, ueni de patre diu absente uestigatum. Ad
quē rursum Theoclymenus, Et ego, inquit, hominē ciuē
meum interfeci. multi enim fratres & coætanei ciues a-
pud Argos. nam ualde Achæi possunt, quos ego sātum
mortemq; uitando fugio, quando mihi sors per homines
errare. Oro igitur supplicem me tua in naui excipe, ne
interficiant, eos nanq; me insequi existimo. Non te, in-

Telemachus su-
scipit in nauē.

quit Telemachus, inuitum profecto à naui repellā, me se-
quere, ac his qualia habemus hic, cōtentus eris. Sic dicēs,
ferream

ferream prendit hastam: & apud navis malum extēdens, conscendit: ac in puppi sedens, iuxta se Theoclymenum locavit. Oram deinde socij soluerunt, ac iubente Telemacho arma expedierunt: malum in curuo navis mediæ loco erexere, rudentibus deinde alligauere, uela deniq; alba bubulis loris traxere, quibus Minerva prosperum retro uentum leniter per aëra flantem spirauit, ut navis celeriter ponti uias perageret. Interea sol occidit, uiaq; tenebris obductæ. Inde Pheras uento Iouis impulsæ præterijt: deinde Elidem ubi Epei dominantur. Postmodum ueloces appellatas insulas pertransijt, periculosas admodum, urgēs atq; cōcitans si quo modo fatum effugiat. Dum hæc apud Telemachum aguntur, Vlysses simul & Eumæus in tabernaculo cœnabant, penes quos etiā alij uiri discumbentes. Postquam uero potus cibiq; libido absceßit, Vlysses Eumæū tētare cupiēs, si forte illū diligat, ac remanere iubet ibidē, an in urbē ire cogat, sic ait: Eumæe uosq; alij socij aduertite: cum primum illuxerit, ego in urbem cupio contendere, mēdicaturus quidem, ne tibi ac socijs hic sim molestus: sed rogo me instrue, mihiq; ducē præbe bonum, qui me in urbem deducat. Ego met uero deinde necessaria per ciuitatē queritando curabo, si quis cotylen aut quadrā porrigat: quin domum usq; Vlyßis petam, ut Penelopæ de ipso nunciū afferam: inter procosq; uersabor, si forte tot ciborū nullibus abundantes mihi cœnam præbeant. Ego enim inter eos quæcunq; uoluerint bene tractabo: tibiq; affirmo, quod credere potes, ut opera quidem Mercurij, qui omnibus mortalium factis gratiā præbet, nullus hominum mecum agendo certabit: si opus aut ignem accendere, ligna scindere, cibos siue distribuere, siue coquere, aut etiam uina fundere, aut demum quæcunque apud

Poëta redit ad
Vlyßem.

nn

honestos

honestos & magnos viros agunt inferiores. Hunc Eumæus increpans, excepit: Heu hospes, cur tibi hæc insedit menti sententia? profecto cupis illic omnino perire, si uis in procorum societate uersari, quorum fastidia, contumelia & iniuriæ cælum ferreum penetrarent. Non enim tales illorum sunt ministri atq; tu, uerum iuuenes lænas tunicasq; pulchre induti, crinibus densis compti, ore formosi: præterea mensæ cibis ornatae, carnibus ac uino refertæ. Hic uero nullus, non ego, non sociorum aliquis qui mecum sunt, ob te præsentem grauamur. Sed cum primû Vlyssis filius uenerit, lænam & tunicam præbebit: deducetq; quò tu omnino exoptas. Ad hæc Vlysses, Sic Eumæe, inquit, Ioui atq; mihi sis charus, qui me graui errore ac miseria leuasti. Nihil enim peius erratiõe, Sed & uëtris esurientis gratia malas uiri curas habent, si quis forte dolore aut incommodo cogitur. Nunc uero quando me retinuisti, ac manere iussisti, quæso quid de matre Vlyssis, quid de patre, quem iam senē discedens reliquit, si uiuunt ac auras aspiciunt, an interierunt, apudq; inferos sunt? Vera, inquit Eumæus, tibi referam hospes: Læertes quidē uiuit, Iouemq; obsecrat animum domi membris exolui: maxime uero mors charissimæ uxoris ei reddidit senectutem, quæ ob dolorem amissi filij Vlyssis flebili exitio interijt. Heu ne pereat quicunq; mihi charus est in hac regione ac grata facit. Hæc enim dum uixit, quamuis mortuissimæ, mihi cordi erat de filio Vlysse interrogare, quoniam me simul cū Ctimenē nutrijt, quam natorū ultimam susceperat, pauloq; minus illa honorauit. Postquā uero ad pubertatem ambo peruenimus, hanc cum Same insula derunt, milliaq; contulerūt. Me uero læna et tunica pulchrisq; uestibus, itē calceis donās atq; ornans, agro præfecit, ac

Vlysses quærit
de matre & patre
Læerte.

fecit: ac præter cæteros amauit. Nunc autem horum indigeo: ac negociū mihi auxerunt dii, cui insisto, quòd ex his quæ mihi ad usum uictus erāt, uerecundis et agētibus tribui. Ex hera uero nihil dulce audire est, neq; factum, neq; uerbum: quòd malū domi uideat, uiros proteruos: famulæ quoque heræ aduersa ac parum placitura dicere aut singula percōtari student. Præterea edere & bibere, deinde rus ire, et alia quæcūq; ipsarū animum oblectent magnopere cupiūt. Cui Vlysses, Heu, inquit, quā puerulus exiens Eumæe, ualde à patria procul ac parentibus errasti: sed hoc mihi uere dic, si ciuitas quā tui parētes incoluerunt, euerfa fuerit, an te potius iniqui homines ab ouibus et bubus solum abductum, in nauibus tulere ad huius uiri domū, illeq; te emerit? Ad hæc Eumæus: Quoniā, ait, me rogas hospes ac percontaris, quietè nunc audi, sede, gaude, bibe. noctes enim immensæ sunt. licet & dormire, licet & audire letantes: non enim te opus priusquā hora ueniat, dormire. Multus nāq; somnus tristitiā adducit. Aliorum uero si quis uoluerit, hinc exiens cubitum eat: cras cum primum illuxerit edendo, simul suos sequatur. Nos uero in tabernaculo nunc edentes & bibētes collatēmur, tristitia memorādo. Nam in luctibus recensendis uir quoque letari solet, qui multa sit passus, ac multum telluris obiuerit. Igitur quod me interrogas dicam. Insula quædam Scyria nomine, si forte tuas peruenit ad aures, sub Ortygia, ubi sunt solis conuersiones, non tam magna quā bona quidem bubus ouibusq; nutriendis, uini ac frumenti ferax: hic fames nunquam aut alius morbus ingreditur: sed quando mortales consenuerūt, Apollo simul cum Diana ciuitates peragrans suas, eos sagittis interfecit. Hic duæ sunt urbes, omniaq; inter ipsas bifariam di-

Vlysses querit
ex Eumæo cō-
ditionem gene-
ris eius.

uisa. ambas uero pater meus diuus Ctesius Ormenides rexit. Huc insuper Phœnices, homines nauibus inclyti & astuti, mille ducentes in naui ludos uenerunt. Patri uxor fuit Phœnissa genere, forma quidem & proceritate corporis, operum quoq; nobilium eruditione præstans. Hanc Phœnices uasri deceperunt. forte ex illis unus lauante nactus iuxta nauem compressit, quæ res molliores fœminas quanquam operosas animo euertunt. Is deinde quænam sit aut unde ueniat interrogat. Illa statim parentem prodidit: Sum, inquit, ex Sidone Aribantis filia, uiri admodum locupletis. Verum me prædones Taphij ex agro uenientem rapuere, ac in domum uiri huius qui me emit, abducere. Ille uero, Eia, inquit, sequere nos, ut rursus domum parentesq; uideas tuos: iam nobis patet quemadmodum uiuunt, & diuites uocantur. Mulier uero, Esto, inquit, hoc si iurare uelitis, uos me ab omni incommodo immunem, domum reducturos. Sic ait: illi uti iussum iurauere. His gestis, mulier, Tacite, inquit, res agatur, ne quis uestrorum sociorum cum in urbe fuerimus, nec apud uiam, neu apud fontem obuius mihi quicquam dicat, ne forte aliquis seni ueniens domum renunciât, unde ille me arcta uinciat in custodia, uobisq; perniciem pariat. itaque mente retinete uerbum, & quæ opus naui uiatica celeriter comparate. Vbi uero hæc rebus necessarijs onerata fuerit, statim nuncius domum mihi ueniat. ego enim & aurum quodcunq; ad manus uenerit asseram, & scalam nauticam præbebo. Filium quoque ex optimo susceptum nutrio domi frugi atq; callidulum, tum foras libenter excurrentem, quæ mecum ducam, ut quocunque in alienas gentes irruat, nobis preciorum multum reperiât. Sic dicens, in ædeis pulchras ingreditur. Illi uero annum totum ibidem apud nos manentes,

nentes, uiaticum naui opportunum parauerunt: quibus
conquisitis, cum tempus esset discedendi, uix reperiūt qui
mulieri nunciet. Vir autem sagax ad domum patris mei
accesit, monile habēs aureum, electris uariatū atq; or-
natum, quod mater mea & famula conspicientes, subito
manibus attrectauere, preciumq; obtulere. Ille uero tacite
oculis innuit, uti ueniret ad nauem. Hæc autem me manu
trahens extrā secum duxit, in uestibulo quoq; egrediens,
pateram mensasq; conuiuiarum offendit, qui patrē meum
circumsistebant, & ad concionem populiq; famam pro-
perauerāt. Hic ille tria surripieus pocula, & in sinu clām
abscondens, discessit. Ego uero per imprudentiam sum se-
cutus. Interea sol occidit, umbræq; uias occupāt. Nos ue-
lociter euntes in celebrē peruenimus portum, ubi Phœni-
cum naus erat: quam ubi soluimus atq; conscendimus, per
humidas ponti uias ferebamur. Ventum Iupiter immisit
secundum. Sex itaq; diebus atq; noctibus continuo nauigauimus. Septima uero ueniente die, Diana mulierem iaculo ferijt: quæ iacta, statim ut anser marinus in nauis sentinam concidit, ac subito in mare phocis ac piscibus cibus eiecta est: ego autem mœstus animo sum relictus. Illos deinde uentus, & unda Ithacæ proximos reddidit. Hic me Laërtes de suo emit: sic tandem ego tellurem oculis conspexi. Vbi finem loquendi fecit, Vlysses, Eumæe, inquit, animum in pectore mihi, nempe hæc narrando, quæ passus es mala, concitasti. Verum malis his bonū Iupiter addidit, quod post multos errores huc item uenio. Sic igitur inter eos collocuti, non diu, sed paulū quieuerē, statimq; aurora apparuit. Interea Telemachi socij ad littus Ithacense appulsi, rudentes soluerunt, malum posuere, nauem in portum remis deduxere, cubilia substrauere, oram

Vlysses Eumæe
mgo.

Telemachus
Ithacam rediit.

nn 3 alligauere.

alligauere. Ipsi tandem ad littus descendentes, cœnam parauere, uinum nigrum fuderunt: mox ubi exaturati fuere, Telemachus inter eos loquitur, Vos nunc nauem ducite in urbem, ego uero in agrum ad bubulcos cõtendam, uesperu uidendo mea opera in ciuitatem descendam: cū uero illuxerit, uobis hœdœporium præstabo, epulum optimū carnis & uino dulci. Cui Theoclymenus, Quò, inquit, ibo chare fili? ædes ne alienas principū Ithacensium, an tuam matris uel tuæ domum? Ego te quidem, Telemachus ait, nostram domū prorsus ire iussissem, non enim hic aliquid ex his quæ ad hospitium pertinent, omnino desiderasses: sed longe tibi peius incommodum esset, quòd ipse absim: neq; item mater tibi uidebitur, quòd non sæpe procis appareat, sed in superiore domus parte telam textit. Verum ego alium tibi uirum, quem adeas, monstrabo, Eurymachum Polybi filium, uirum clarissimum apud Ithacenses: qui matrem meam iungi sibi connubio, ac Ulyssis loco & honori succedere magnopere cupit. Sed hæc Iupiter nouit, si ante nuptias supremum uiderit diem. Sic igitur dicenti dextra circus de genere aquilarum, uelox nuncius aduolauit, pedibus columbam discerpens, alasq; ad terrā fundens, interq; nauem & Telemachum media. Hunc Theoclymenus separatim à socijs protinus uocans, Telemache, inquit, non absq; numine tibi nunc auis dextra uenit. Noui autem ipsam, probe sciens auguriū, uestro nempe genere nullum est in populo Ithacensi magis regium, sed uos potentiores perpetuo. Telemachus, Vtinam hoc hospes, ait, eueniat. noueris tu propterea & amorem & multa ex me dona, ut omnis te forte conspiciens, beatum dixerit. Post hæc Piræum fidißimum socium compellans: Piræe, inquit, Clytide, tu quidem omnium qui me Pylum sunt

Aquilæ augurium.

Theoclymenus uates.

sunt secuti, promptissimus mihi paruisti. Nunc quoque hospitem hunc in domum duc tuam, ac diligenter cura donec ueniam. Ego, inquit ille, uel si longo tempore moraberis, ducam, nec quicquam ad hospitē pertinens prætermittam. Sic dicens: nauim ascendit: socios item deinde oram soluere iussit. Illi statim ingressi, transtris confederūt. Telemachus pulchros pedibus calceos aptauit, hastāq; ualidam et ferro acutā ex media naui sumpsit. Illi, uti iussu fuerat, in urbē ad nauigauerunt: at Telemachus propere ingrediēs in stationē uenit, ubi erāt canes nulle: quos subulcus bonus, ubi herū quē amabat cōspexit, inclamauit.

Telemachus
ad Eumæū di-
uertit.

ODYSSEAE HO- MERICAE LI- BER XVI.

ARGUMENT. LIB. XVI.

Veniente in agros Telemacho, mittitur Eumæus in ciuitatem, heri aduentum nunciaturus. Interea Vlysses ex Minervæ sententia se suo filio manifestat: ac illi qui in insidijs contra Telemachum erant, in urbem reuertunt.

VLYSSES interea ac Eumæus, cū primum illuxit, ignē accendētes, prandium parauere, pastoresq; cū porcis emiserūt. Canes autem Telemacho blandiebātur, neq; propinquanti allatrauere. Vlysses uero ubi canes adulantes sonitusq; pedū audiit, uersus ad Eumæum ait: Nempe aliquis tibi socius aut notus uenit, quod sonitū audiam pedū, canesq; minime latrantes. Vix hæc dixerat, cum filius eius in uestibulo apparuit. At Eumæus stupefactus, nam uasa quibus uinū fundebat, protinus è manibus cecidere, statim hero occurrit suo: cūq; ac caput et ambos oculos, manus insuper ambas exosculatus

nn 4 est, ac

est, ac huberes effudit lachrymas. Sicut enim pater filium solum in senectute procreatum, cuius gratia multa sit passus incommoda, ex Apia terra post annum decimum uenientem complectitur: sic tunc Eumæus Telemachum in nitendo, ueluti ex morte reducem, est amplexus, ac ingemens ait: Venisti ad dulcem Telemache lucem? nō ego te profecto amplius uidere putabam, postquā Pylum ad nauigasti. Sed iā ingredi chare fili, ut te afficiēdo gaudeam animo, huc peregre uenientem. Non enim frequenter in agrum neq; ad pastores uenis, sed libēter peregrinans ut pestilentem procorū turbam euites. At Telemachus, Erit ita, inquit. Nunc tui causa uenio, ut & uideam & audiā si mea adhuc mater domi uiuit, an alij nupsit uiro. Vlysses enim cubile malis plenum araneis ob nō inhabitantes iacet. Illa nanq; ait Eumæus, firmo in tuis ædibus manet animo, quanquam dies atque noctes lachrymans ærumnis corrumpitur. His dictis, ferream corripit hastam Telemachus, ac in tabernaculum ingreditur. Veniētem pater Vlysses è loco surgens utrinque manibus retinuit, atq; ait: Sede hospes, nos alibi aliam inueniemus in nostra statione sellā. Iuxtaq; uir est qui nos constituet. Sic ait, ac rursus confedit. Telemacho autem Eumæus uirgulta frondentia simulq; pelles substrauit, ambobus uero carniū asfatarum repositoria, quæ priori cœna superfuere, præbuit, cererem certatim canistris expedit, ac dulce merum in calice fudit. Ipse demum contra Vlyssē accubuit: paratis itaque epulis manus adiecere. Vbi autem expleti sunt cibus & potione, Telemachus Eumæo sic ait: Dic sodes, unde tibi hospes hic uenit, quomodo nauæ Ithacam eum duxere, cuiates se dicunt esse? non enim pedibus huc uenisse puto. Cui Eumæus: Tibi fili uera referam: Ex Cre tensium

Eumæus gratulatur Telemacho reditum.

Telemach⁹ de hospite querit.

tensium genere se esse affirmat, multasq; hominum urbes
 errabundum adiisse, ut illi deus fato statuit. Nunc uero è
 Thessprotorum hominum naui fugiens, ad meam huc sta-
 tionem accessit. Tibi autem polliceor, fac quomodo uis,
 supplicem tibi omnino hunc habebis. Hoc me uerbo, Te-
 lemachus inquit, profecto afflixisti: quonam modo hospi-
 tem domu recipiam? Ipse iuuenis sum, necdū manibus fido
 contra uirum me defendere, si quis prior inuaserit. Matri
 autem meae duplex in animo sententia uoluitur: uel ibi
 apud me maneat & domum curet: lectum uiri famamq;
 populi uerens: uel iam sequatur quem uiderit Achæorum
 optimum, eius matrimoniū cupientem, ac plura tribuen-
 tem. Sed hospitem hunc, quando tuam petijt domum, lana
 & tunica pulchrisq; uestibus induam: ensemq; ancipitem
 ac pedibus calceos donabo, mittamq; quocunq; ipse uo-
 luerit. Si tamen tu uis, hic eum cura in contubernio reti-
 nens, ego uestem ei cibumq; omnē, ne tibi socijsq; sit mo-
 lestus, mittam. Illuc enim ad procos ego nunquam uenire
 sinerem, ne (quod proterui fastosiq; sunt) eum probris
 contumelijsq; incesserent, mihi propterea grauis accedat
 dolor. Resistere autem cōtra plures uni quamuis optimo
 durissimū, quod illi sint potētiores. Hunc alloquēs Vlysses,
 Amuce, inquit, quando & mihi quoq; simul colloqui
 & respondere fas est, meum profecto animū pupugit au-
 diendi hæc quæ de procis dicis, quod domi insolēter agāt
 te inuito tali existēte. Dic quæso, uolens ne uinceris, an te
 populus sequens dei sortem infectatur, an forte fratribus
 iratus es tuis, quibus pugnātibus uir cōfidere solet, si qua
 magna oriatur contentio? Vtinam ego iuuenis essem uiri-
 bus, sicuti Vlyssis filius, uel ipse ex peregrinatione re-
 diens, nam spes adhuc est aliqua, statim meum caput uir
 n n s absclinderet

Hofpes Tele-
macho.

abscinderet alienus, nisi ego ueniens ad Vlyssis domum, exitio cunctis essem. Si tamen solum existentem me uinceret multitudo, malim in meis casus adibus mori, quam hæc dedecora ac facta indigna conspicerè, hospites agitando ac uerberando, famulas turpiter per ades regias uiolando, insuper uinū exhauriendo, & frumentū omne absumendo. Ego tibi hospes, inquit Telemachus, uera dicam, nec mihi populus infestus, neq; de fratribus queror. Sic enim Iupiter nostrū genus ad unitatem reduxit. Laërtem solum Arcisius genuit. Is uero solum Vlysses, qui me item solum suscipiens reliquit: nec ex me solatio sumpto, educationis laborem pensauit. In cuius item domo nulle peruersi sunt homines. Quot enim optimates in insulis, Dulichio, Same, Zacyntho, seu apud Ithacā dominantur, tot uiri meam matrimonio petunt matrem, domum quoq; uexant ac uastant. Illa nuptias quanquā infensas non recusat, nec tamen finem rei facit. Illi obiter meam edendo edunt domum, ex quo me cum illa celeriter perdent. Sed hæc profecto in deorum uotis ac uoluntate cōsistunt. Tu uero Eumææ ad Penelopem accede, referq; illi quæadmodum saluus ex urbe Pylo redij: nūciabis autē soli, ne quis Achæorum audiat: multi nanq; mihi mala machinantur. Eumæus, Noui hæc probe, inquit, intelligenti mādās. Sed hic mihi, uia'ne eadem nuncius Laërte infelici uadam? qui donec Vlysses absuit, maxime anxius opus domi unā cum famulis facit, alioquin bibit editq; quando cupit. Nūc uero ex quo tu cum naui Pylum abiisti, non amplius illum edisse aut bibisse, neq; item rem familiarem curasse dicūt: sed anxietate ac luctu mœstus sedet, corpusq; ad ossa usq; tabefacit. Ad hæc Telemachus, Dolendū sanè ait: attamen illum mittamus, cū sit hominibus cuncta quo uelint animo sponte

Telemachus
Vlyssi hospiti
ignoto.

Telemachus
Eumæum mit-
tit ad matrē &
Laërtem.

sponte suscipiendi potestas: si ulla nobis cura, primum de patris reditu sumenda. Tu uero propera non quidem errando per agros ad Laërtem, sed ad matrem prius: quæ postquam de me audiuerit, famulam promā mittere clam maturet ei nunciatum meum aduentū. Dixit, ac Eumæum impulit. Ille subito aptatis pedibus calceis, ciuitatē petijt. Mineruam uero minime latuit eius discessus: sed hæc forma pulchræ mulieri, operumq; nobilium scienti assimilata, foris iuxta stationem Vlysi apparens substitit: cui Telemachus, quod non nouerit, minime obuiam processit. Non enim omnibus dij manifesti apparēt: sed Vlysi tantum canibusq; nota, qui minime allatrauere, sed alio uagitu quodam per stabulum expauere. Hæc igitur supercilio tantum innuit: nouit Vlysses. Inde statim extra aulam murum prodiens, aduersus constitit: cui sic illa, Vlysse, inquit, tempus iam, alloquere filium, neq; celabis ut mortem procis ambo struentes, ad urbem usq; cōtendatis: ego uero non diu post uos adero, certamen impellens. Dixit, et Vlyssē aureo pressit baculo. Primum nanq; nitidum pharum, tunicamq; circa pectus posuit: corpus in pubertatem restitutum atro colore, maxillæ protensæ, ac crines cærulei circa barbam apparuere. Hæc quidem ut factura rursus aliquid, protinus abscessit. At Vlysses in stationem redijt. Filius autem admirans stupensq; cogitabat an deus esset: ita illum compellans alloquitur: Alius nunc hospes atque prius mihi uideris, alias item uestes habes, corpusq; absimile. Certe deorum aliquis es: sis æquus nobis, parceq; ut grata tibi sacra donaue auri uariata feramus. Huic Vlysses, Nullus sum, inquit, deus: quid me immortalibus comparas? sed pater tuus, cuius gratia tu labores paras multos, uim hominum sustinens. Sic dicens filium

Minerua Vlyssē monet ut filio se prodāt,

Telemachus
patri.

filium est osculatus, lachrymas tunc in terram fundens, quas antea retinebat. Telemachus uero patrem esse sibi minime persuadens, Non es, ait, profecto Vlysses meus, sed potius me deus deludit, ut magis in lugendo sim anxius: nullatenus enim uir mortalis hæc proprio strueret ingenio, nisi deus aliquis ipsum facile iuuenem simul & senem reddat. Nempe tu nuper senex eras, ac lacera turpiq; ueste amictus: nunc dijs similis uideris. Telemache, inquit Vlysses, non te admirari oportet, neq; enim ueniet

Vlysses filio.

huc Vlysses: sed ego ille qui multa passus, post annum decimum in patriam uenio. Hoc opus tantum Mineræ, quæ me talem fecit qualem sibi placuit: potest nanq; quandoq; pauperi, quandoq; item iuueni ornatis uestibus amictu similem reddere. Facile nanq; dijs hominem extollere, ac rursus eundem deicere. His dictis, sedit. Telemachus uero circa patrem effusus ingemebat huberibus lachrymis, utriq; dulcis exorta cupiditas luctus. Flebant enim querulis modis uehementiusq; quàm fulicæ, siue Aegypti aues incuruis unguibus, quibus agricolæ filios è nido abstulere, ut ad uolatū educarent. Et profecto sic lugentes que-

Telemachus,

rentes uel sol occidens uidisset, nisi Telemachus patrem compellendo dixisset: Qua mi pater te rate nauæ duxerunt? cuiates se esse dicunt? non te huc pedibus uenisse arbitror. Vera, inquit Vlysses, tibi nate loquar. Phæacenses naucleri me huc deduxere: qui & alijs quoq; itineri deducendis, si quādo ad eos perueniunt, sunt auxilio, ac me dormientem in naui apud Ithacam posuere: dona insuper pulcherrima æris auriq; satis dederunt, uestem quoq; laboratam, quæ omnia clam in speluncis deorum uoluntate condiderunt. Nunc uero huc accessi ex Mineræ præceptis, ut de peruersorū hominum cæde consilium ineamus.

Sed

Sed agendum, mihi procos recense, ut uideam quot & qui uiri sunt. nam ego animo uersor, si nos ambo tantum sine alijs occurrere possimus, an necesse sit alios querere. Cui Telemachus, O pater, inquit, profecto tuam semper magnam audiui famam, quemadmodum & manibus es fortis & consilio prudens: uerum nunc rem magnā stupendamq; dixisti. Nam uiros duos cōtra tot fortes pugnare difficile. Procorum enim non una tantū decas neq; duæ, sed plures. cito enim hic numerum uidebis. Ex Dulichio iuuenes quinquaginta duo delecti, sex strenuos sequuntur duces. E' Same trigintaquatuor item iuuenes. Ex Zacyntho uiginti Achæi. Ex ipsa Ithaca duodecim, & omnes quidem fortes: cum quibus est Medon præco, & diuinus poëta, duoq; ministri cibi diuidendi & ordinandi scientes, cum quibus omnibus si in pugna cōgrediamur, uim corū nullo pacto sustinebis: sed potius tecum cogita, si quem poteris fortem adhibere, qui nobis prompto animo sit auxilio. Tecum reputabis, inquit Vlysses, si nobis Minerva cum Ioue adsit, adiutorem ne alium quæram? Boni profecto, inquit Telemachus, hi sunt adiutores, qui in altis habitantes cœli nubibus, hominibus dijsq; præsident. Non enim, inquit Vlysses, longo illi tēpore pugnae aderunt, postquā inter nos ac procos in ædibus nostris cōmissa fuerit furore Martis. Sed tu cum primum illuxerit domum propera, ac procos alloquere: me uero postea Eumæus ad urbem misero ac seni similem ducet. Si enim me domi despicient, tu animū in pectore contine, ac tolerato, etiam si me pedibus foras extraxerint, sagittisq; petierint: tu tantum aspiciens dissimula, & bonis uerbis adhortare ut à stultitia desistant, qui minime tamen abs te persuadebuntur, cū fatalis illis dies adsit. Aliud item dicam, tuq; mente cōditum teneto:

Telemachus recenset patri numerum procorum.

Vlysses Telemachū instruit qd factū oporteat ubi ad procos uenerint.

teneto: cum Minerua in animum mihi induxerit, annuum tibi capite. Tu uero intelligens, quæcunq; doni arma iacent, in penetralibus altioris thalami suspendes ac collocabis: quando uero illi huius rationem desiderabunt, dulcibus dic uerbis: Ex situ rubiginemq; arma adserui locum mutando, quod non huiusmodi essent splendoris atque erant discedente ad Troiam Vlysse, sed tantum adusta, quantum ignis uapore attinguntur. Præterea hoc mihi Iupiter menti subiicit, ut nullatenus uinolenti inter uos pugnam ac uulnera commisceatis, mēsam epulasq; ac sodalitatem ueremini. Paratū nanq; ferrum hominem trahit atq; inuitat. Tu tantum nobis solis duos enses & totidem hastas, totidemq; ex bubulis pellibus scuta relinque: quæ inuadentes in manibus prompta sumamus. Illos deinde Minerua & Iupiter attonitos & imbelles reddet. Aliud item tibi dico, tuq; mente conditum teneto, si uere filius ex meo sanguine es: nullus intus audiat Vlyssēm esse, neq; ipse Laërtes, neq; Eumæus subulcus, neque familiarium ullus: non deniq; Penelope ipsa. Tu nanq; & ego fœminarum probe nouimus impetum: famulorum etiam ingenium experimur. Quisquis profecto me honorat, & animo quoq; ueretur: at qui non curat, te quoq; despicit talem existentem. O pater, inquit Telemachus, meum profecto animum nosti: non enim me chaliphrosynæ habent, sed neq; hoc usui futurum existimo. Te autem cogitare hortor. cuiuslibet nanq; opera quando ueneris, experieris eorum qui in ædibus opes lacerant nostras, nec parcunt. Famulas item quæ te contemnunt, quæ uē immites existunt, te uincere adhortor. Famulos uero ego nolim nos tentare, sed post hæc curare, si uere nosti Iouis prodigium. Sic igitur inter eos loquebātur. Interim nauis quæ
Telemachum

Telemachum ex Pylo cum socijs tulit, Ithacam deducta est: qui ad portum appulsi, ratem in terram traxere, armaq; ministri seduli abstulere, ac è sentina dona pulchra extulerunt. Præconem in primis domum præmisere nunciatum Penelopæ, quemadmodum Telemachus ex agro nauem iussit in urbem deduci: ne suspiciâs ei malum, tenebras ex ore lachrymas funderet: sed & forte præco & Eumæus eiusdem nuncij gratia apud Penelopen conuenere. Præco in primis in medio famulorum ait: Regina, tuus charus redijt filius. At Eumæus propius astans, Penelopæ retulit quæcunq; Telemachus ei iusserat. Vbi mandatum exposuit, ad portas abiit, ædes ac mœnia relinquens. Interca proci mœstitia affecti & animo mœrètes, statim ex ædibus iuxta aulæ murum exeuntes, ibidem contra fores cōfederūt. Ad quos Eurymachus Polybi filius loqui cœpit: O socij, quàm magnū opus & arduū Telemacho iter est absolutū, quod minimè putabamus. sed agendum nauem quæ sit optima expediamus, remigesq; cogamus, ut uelociter nuncient domum redeant. Vix ea fatus erat, quando Amphinomus è loco surgens nauem intra portū uidit: sociosq; qui ab insidijs Telemachi redibāt, uela cōtrahētes, & remos in manibus habētes. Ex quo lepide subridēs inter procos ait: Nullū iam nunciū festinemus mittere, iam socij nauem intra portū traxere, arma ministri ab eis abstulere: ipsi uero tantū nullo alio neq; iuuenū neq; senum comitāte, in cōcionem simul cōuenerūt. Inter quos Antinous sic ait: Heu quomodo Telemachū dij ex nostris eripuerunt insidijs. Nos diebus in summis montibus explorādo consistebamus usq; ad solis occasum: noctibus uero nunquam in terra dormiuimus, sed in ponto nauigando diem expectauimus, si quo modo Telemachum per insidias de medio

Nunciatur Telemachum redisse.

Redeunt ab insidijs proci. Amphinomus.

Antinous cōpetitoribus.

medio tolleremus: at hunc domum deus incolumem reduxit. Reliquum est, ut hic illi necem cogitemus aliqua uia, ne nos subterfugiat. Ipso nanq; saluo, non est quod in his quæ cœpimus factis perseueremus. Ipse nanq; animo prudens nostrum consilium nouit: populi quoq; non adhuc contrà omnino feruntur. Sed maturate priusquam ille Achæos in concionem uocet. non equidem illum rem neglecturum existimo, quin potius reminiscetur: surgensq; omnibus referet, quemadmodum ei exitium parauerimus, nec tamen assecuti: illi uero hæc audientes mala minime tolerabunt, ac impetum propterea in nos facient, & ex nostris nos pellent sedibus, nosq; alienos profugi petemus populos. Quamobrem praeueniamus uel in agro extra ciuitatem, uel in ipsa uia perimere, eius deinde possessiones atque substantiam inter nos diuidamus. Matri uero ipsius portionem propriam is dabit, qui eam coniugio sibi iunget. Si autem hæc uobis sententia displiceat, uelitisq; potius eum uiuere, ac propterea sibi habere omnia, ne opes illi quæ animum satis augent, hic congregati edamus: sed quilibet ab incepto desistat, & aliam quàm Penelopen extra has ædeis sibi quærat uxorem: hæc uere illi nubat, qui plura maioraq; tribuerit. Sic ait. Amphinomus, uero cæteris tacentibus surrexit: Is enim procos ex Dulichio primum duxit, & unus omnium Penelopæ acceptus erat, quòd uerbis placabilibus menteq; uteretur bona: O socij, inquit, nequaquam ego Telemachum interficere uelim. graue nanq; progeniem extinguere regiam. Verum consilia potius deorum sciscitemur: si magni Iouis ius fasq; hoc permiserit, egomet illum interimam, aliosq; omneis obruam: si autē abnuerit, desistendum censeo. Huius igitur sententia cum omnibus placeret,

Antinoi consilium de Telemacho è medio tollendo.

Amphinomus,

placeret, statim surgentes è concilio, domum Vlyſſis petunt, ac ibidem in politis conſedere thronis. Penelope uero cum ex Medonte præcone, conſilium de interficiendo Telemacho noſcēte, accepisset filio inſidias à procis parari, cum ancillis per ædes ad eos proceſſit: uitam ante genas elegantem retinens, iuxtaq; aulae ſtationem pulcheram aſtans, Antinoo innuit, aitq;: Antinoë contumelioſe, ac ſclerum hortator: nam te in populo Ithacēſi inter ſocios & procos dicunt & conſilio & lingua præſtare, non tamen talis es uiſus ignaue. Cur enim Telemacho mortē ac perniciē ſtruīs, neq; ſupplices curas quibus Iupiter eſt teſtis? Non fas inuicē mala inſligere. An neſcis, quòd tuus huc pater uenit populū fugiens ualde iratum, quòd Taphios prædones ſecutus, Theſſprotos, qui uobiſcum in amicitia ac fœderati erant, inuaſit? Quamobrem interficere te uolebāt, ſuauiſſimumq; de corde tuo abs te direpto cibum præparare: attamē Vlyſſes eos quāquam auidos retinuit. Huius tu nunc domum perfide decoras, atque edēdo abſumis. Vxorem inſuper tibi quaeris habere, ac filium interimere, meq; ipſam magnopere afflicta reddis. Verum quieſcere te iubeo, aliosq; item hortari. Ille uero, Penelope, inquit, metum abs te abijce, neque hæc animo tuo meditare. Non enim uir ullus eſt aut erit, qui Telemacho tuo me incolumi ac terras aſpiciente, manus iniiciat. Sic itaque tibi dico, quod & omnino erit: ſic ſtatim ſanguis haſtam inficiat meā, ut mihi Vlyſſes ſæpe ſuis adhibito genibus aſſatam carnem in manibus dedit, uinumq; rubrum labris admouit meis. Idcirco Telemachus mihi omnium uirorum chariſſimus eſt, neque ex uiris procis eum mortem aliquo modo formidare iubeo: at ex deo uitare non eſt. Sic ait fidens animi. Ipſe tamen

Verſipellis Antinoo animus.

Telemacho exitium struebat. At Penelope in partem domus superiorē ascēdit, flens uirum charissimum Vlyssēm, donec Minerva dulcem innisit oculis somnum. Interea Eumæus subulcus uestperi ad Vlyssēm et filium redijt: qui in tabernaculo prandium parantes, suem immolabāt aniculum. Inter hæc Minerva propius astitit, baculoꝝque Vlyssēm uerberans, in senem uertit, uestibusq; eum tristibus, induit, ne uidens Eumæus nosceret, ac Penelopæ nūciatum iret, mēteq; excideret. Ad quem Telemachus, Venisti tandē, inquit, Eumæe? quæ fama est in urbe? an proci superbi ex insidijs se domum receperunt? an adhuc domum redeuntem prohibent? Non mihi, Eumæus inquit, isthæc uestigare aut interrogare curæ fuit. Ita mihi suasisit animus, ut nūcio exposito statim huc redirem: tantum cōtiguit, ut ex socijs uelox mihi nūcius præco occurreret, qui primus matri uerbum nunciauit. Aliud item dico & ipse uidi, supra ciuitatē ubi mons est Hermæus ibam, cum nauem cōspexi in nostrum portum descendentem, multosq; præterea in ea uiros multis refertos scutis & hastis: ex quo illos esse putauī, non tamen scio. Sic ait. Telemachus ridens, patrem respexit, Eumæumq; miseratus est: qui postquam à labore quieuerunt, epulis ac cincti, animum expleuere. Vbi uero edendi atq; potandi libido compressa est, dormierunt, dulcis captantes munera somni.

Eumæus nunciat procos redijisse.

Odyssæa

O D Y S S E A E H O

M E R I C A E L I -

B E R X V I I.

A R G V M E N T. L I B. X V I I.

Reuertens in urbem Telemachus, matri Penelope peregrinationis capita narrat. Deinde Vlysses ab Eumæo ductus Ithacam ex agro, in procorum conuiuium ingreditur: poëtaq; narrat, quemadmodum canis dominum nouit. Eumæus in agrum reuertitur. Vlysses uero inter procos remanet.

B I aurora apparuit, Telemachus formosos pedibus calceos aptauit, hastamq; manibus corripit, & in urbem proficiens, subulcū alloquitur suum: Eia nunc in urbem eo, ut me mater aspiciat, quam

Telemachus profecturus hospitem relinquit.

non puto unquā à luctu et lachrymis quiescere, donec me uiderit. Tibi autē mando ut hospitem miserum in urbem ducas, ut ibi uictum mendicet: dabit ei quicumq; uoluerit quadram & cotylem. Ego uero dolore præsertim animi affectus, non omnes homines tolerare possum: hospes enim hic si quidem irascatur, sibi malum pœnitendumq; facit: nāq; me uera dicere iuuat. Cui Vlysses, Amice, inquit, non ego me retineri contendo. pauperi enim præstat per ciuitatem quā per agros uictum quæritare: dabitq; mihi quicumq; uoluerit. Non profecto in tabernaculis ac uillis retineri contendo: talis nanque sum, ut nutu cuius mandanti obtemperem. Sed abi: me nanque hic quē iussisti uir deducet: statimq; calor æstusq; aduenerit, nā grauiter has malas fero uestes: uereorq; ne me, quod procul dicitur esse ciuitas littoralis, stiba eundo affligat. Sic ait. Telemachus uero celeri pede, è tabernaculo mala procis minitans, discessit. Vbi autem domum attigit, hastam in primis supra

Vlysses Telemacho.

Telemachus rediens excipitur a suis.

longam columnam fixit. Ipse uero per lapideū solum ingreditur: quem procul uenientem ubi Euryclea nutrix aspexit, protinus ornatos thoros puluillis sternens, obuiā lachrymando processit: circaq; aliæ famulæ frugi conuenientes, caput ei atque humeros amplectebantur. Penelope quoque ex thalamo prodiens, Dianæ aut aureæ Veneri similis, cum lachrymis natum complexa, ingemensq; sic ait: Venisti tandem Telemache lux mea dulcis? nō ego te amplius uisurum me putabā, postquam Pylum abiisti. Sed narra quæso, quomodo clām atq; me inuita ad patris nuncium uestigādū discesseris. Ad hæc Telemachus: Mater, inquit, mea, ne mihi durum fugiēti exitium magis excita luctū, animumq; in pectore cōmoue, sed tu lota prius corpore uestes cape puras, ac in superiorem domus thalamum ascēdens, uoue omnibus dijs perfectas te facturam hecatombas, si Iupiter forte precibus respondentia perficiat. Ego uero in forum obiter ibo, ut hospitē qui me inde usque secutus est, uocem. Hunc ego cū meis socijs præmisi, ac Piræo mandaui illum ad domum usque ducenti, ut donec uenirem curaret, atque honoraret diligenter. Vbi hæc audiit Penelope, ocyus corpore lota, mūdās induit uestes: omnibus uouit dijs sese perfectas facturam hecatombas, si Iupiter facta precibus respondentia perfecerit. Telemachus deinde ex ædibus abiit hastam habens, quem canes comitantur euntem, immensaq; Pallas gratia decorauit: populi uero prætereuntem admirabātur. Ad eum proci frequentes conuenere, bonum ostētantes animum, malum uero in pectore retinentes. Ipse deinde turbam aliquantulum uitans, ubi Mentor & Antiphus & Alitherses erant, sese recepit. Hi ab initio paterni erāt amici. Hic igitur cōsedit, illi singula interrogauere. Piræus inter hæc propius

Piræus Telemacho.

propius accedens, cum nō longe sequeretur, hospitem in forum per ciuitatem duxit: uersusq; ad Telemachum, ait: Iube famulas Telemache ad domum properare meam, ut dona tibi mittam quæ Menelaus dedit. Cui Telemachus: Nescimus, inquit, Piræe quomodo hæc erunt, aut quæ sortiantur exitum facta. Si enim proci me clām per insidias interficientes, patrimonium meum omne inter se distribuerint, non te, sed horum aliquem uelim illis priuari. Si autem ipsis ego procis necem intulero, tunc eadem tu mihi leto ad domum usque letus gaudensq; feres. Sic dicēs, hospitem miserum domum duxit: quam ubi attigerūt, lenis quidem in thoris positus in balnea pergentes lauere, lotos uero famula oleo unxere, molles deinde lenas amicerunt. Mox ex lauacro prodientes, thoris confederunt. Gutturium minister cum aureo opistodocho supra argenteum lebetem ad lauandas manus effudit, mēsamq; iuxta politam parauit. Cererem uero sedula proma, cibosq; multos ex præsentī copia apposuit. Mater uero cōtra in tenui lecto aduersus ædium stationem sedebat, colum uertens. Epulis itaq; paratis illi manus iniecere, quibus mox exaturatis Penelope sic ait: Telemache, ego quidē in superiore domus thalamum ascendens in lecto dormio, qui meis continuo lachrymis ob dolorem est persusus, ex illo quo Vlysses simul cū Atride in Ilij expeditionem discessit. Rogo igitur priusquā in hanc domū proci ueniant, refer sicubi locorum de reditu patris audieris: Cui Telemachus, Tibi mater, inquit, uera narrabo: Pylum ac Nestorem petiuimus. Ille autem nos excelsis in lectis excipiens, diligenter curauit: ac ueluti pater filium peregre nuper uenientem, sic me ille unā cum suis filiis excepit. De Vlysse tamen nec uiuo neque mortuo ex nullo mortalium

Penelope Telemacho.

Telemachus matri de sua navigatione.

unquam audiuit, sed ad Menelaum nos unà cum equis & curribus misit. Hic Helenam uidi, cuius gratia Argæi ac Troiani deorum consilio multa sunt passi. Meq; deinde interrogauit, quid quærēs Lacedæmoniam uenissēm. Ego uero omnium ei ueritatem narraui. Vnde ille exclamans, O' ignauos, inquit, homines qui in thoro uiri fortissimi cubare uolunt, ueluti cerua in syluæ recessu in leonis cubili catulos nuper natos locans, ipsa per saltus discurret altas pascendo ualles: at ille cubile repetens, matri ac natīs fatum affert: sic Vlysses illis perniciem tulerit. Vtinā, Iupiter pater & Minerva & Apollo, talis esset, qualis aliquando apud Lesbum cum Philomelide exurgēs in certamine luctatus est, eumq; ualde disiecit, ex quo Achæi omnes letati sunt: talis inquam existens, nūc cum procis in pugna congregaretur, omnes profecto ueloci morte perirent, amarumq; thalamum sentirent. Hæc quæ interrogas & obsecras neque ego te celabo, neque alia præterea dicam quàm quæ mihi senex dixerit marinus. Vlyssēm enim retulit in domo esse Calypsus, ab eaq; per uim retineri duros patientem labores: neq; propterea in patriam redire potest, cum nec naues, neq; remiges, neu etiam socij qui illum reducant, sint ei præsto. His à Menelao narratis, ego statim hæc omnia obiturus absceßi: dij prosperū dedere uentum, qui me in patriam deduxit. Telemachus igitur cum hæc narrasset, Penelopes animus uehementer est commotus. Tunc Theoclymenus ait: O' coniux Vlyssis ueneranda, is profecto nō omnia manifesto nouit: meā nunc accipe sententiā, uera tibi omnino uaticinabor. Sciat ante omnes Iupiter primum, mēsaq; hospitalis, & domus Vlyßis quam petij: quemadmodum Vlysses iam in patria siue quiescens siue ingrediens, hæc improba procorū fā-

Etā au=

Theoclymenus
uaticinatur Pe-
nelopē de Vlyf
se.

Et audit, eisq; exitiū meditatur, ut ex augurio quod Te-
 lemacho apparuit, ipse tunc in naui sedēs deprehēdi. Vti- Penelope,
 nam, inquit Penelope, hospes hoc nobis eueniat: statim a-
 morem in te meum, multaq; ex me munera nosces: ut si
 quis forte intelligat, te beatū dicat. Talibus inter eos col-
 loquebantur. Proci interea ante Vlyssis domum discis ac
 sagittis inter se supra pulchrum pauimentum, quod pro-
 bris prius contaminauere, ludebant. Quando uero coenā-
 di tempus erat & oues ex agro uenerunt undique, quiq;
 illas antea ducebant, qui ue sequebātur: tunc eis Medon, Medonā
 qui unus inter præcones maxime illis acceptus erat, & in Procos.
 epulis astabat, Iuuenes, inquit, quādo omnes ludis & cer-
 tamini-
 bus animum exhilarastis, uenite ad epulas domum.
 nihil enim ludo peius dum est hora coenā sumere. Sic ait.
 At illi surgentes, domum statim abi-
 ere, ubi lenas ante o-
 mnia supra thoros posuere: deinde magnas oues caprasq;
 ac sues pingues immolātes, epulis parauere. Vlysses obi-
 ter & Eumæus subulcus ex agro in urbem uenire matu-
 rauere, ex quibus Eumæus ait: Hospes in ciuitatē ire con-
 tendis hodie, ut meus iussit herus: ego te profecto stabulo-
 rum illius custodem fieri uoluissē: sed illum uereor ti-
 meoq; ne postea irasceretur: duræ sunt domini minæ. Sed
 age nunc eamus. nam dies maxime transit, iamiam uespe-
 ri peius fuerit. Nosco, inquit Vlysses, intelligo: hæc deni-
 que intelligenti memoras: attamen eamus, tu me deinceps
 ducas. da tantum mihi sicubi sit, clauam ad innitendum a-
 pta, quoniam uiam dicitis lubricam atq; arduam esse. Di-
 xit, ac circa humeros peram sordidam ualdeq; lacerā su-
 spendit: ex altera parte ensis erat intortus: sceptrum uero
 laxitatis refugium, quo inniteretur, ei Eumæus dedit. Iter
 ambo ingrediuntur: stabulum quoque canes & bubulci
 00 4 post

Vlysses & Eu-
 mæus ad urbē
 maturans itē.

post eos remanētes custodiunt. Eumæus in ciuitatem dominum duxit, pauperi misero ac seni uilibus uestibus amictu adsimilatum. Iam prope urbem erāt, & ad fontē manufactum pulchreq; fluentem ibāt, unde ciues aquam sumebant, quem fecit Ithacus & Neritus & Polyctor: circa nemus erat alnorū in aqua* uotrituorū circū ambiens: frigidaq; ex alta petra fluebat aqua. Ara quoque supra nympharū, ubi omnes uiatores resipiscētes quiescebant. Huc eos duxit Melanthius Dolij filius capras agens, quæ omnibus gregibus præstabāt, coenam procis futuras. Duo simul sequebantur pastores. Hos itaque uidens iurgiis incescit, ac perperā per ignominiāq; uocauit, ex quo Vlyssis animum magnopere concitauit: Eia quā bene nunc ignauus ignauum ducit, ò quā similem deus, ò quā similem iunxit: quò hunc deuoratore ducis magne subulce, egentem, tristem, mensarum consumptorem, qui multis in liminibus humeros obtriuit, quadras rogando, non enses, non lebetas? Hunc si dederis stabulorum aut gregis custodem esse, uirgultaq; hœdis pascendis ferre, serū profecto potando magnā uorabit mulctram: at postquam artes didicit malas, opus facere detrectabit: quin potius per populum mendicans ac mensas, uentrem uolet eminentem pascere. Sed tibi hoc affirmo quod & eueniet, si ad Vlyssis ædeis accedat, multa per domum scabella in eum coniecta, latera ipsius conterent. Sic dicens, subito per temeritatem eum aggrediens atque incurrens, calce eum petijt: nec illum propterea semita amouit, sed firmus mansit. Vlysses uero secum animo meditabatur an clauā qua tiens uitam ei eriperet, an eum manibus subleuando terræ caput illideret: uerum minime est ausus, animumq; retinuit iratum. Pastorem uero subulcus aspiciens iurgauit, manusq;

Melanthij iurgia in Vlyssēm.

Melanthius Vlyssēm calce ferit.

manusq; insuper attollens uouit: Nymphæ fontales Iouis
 filiæ, si unquam Vlysses uobis unguine agnorum & hæ-
 dorum crura operuit, hoc mihi explete desiderium, ut uir
 ille redeat, deusq; item illum reducat incolumem, ut ambo
 tuam comprimamus audaciam, quam nunc insultans præ-
 te fers: tuq; errabundus per urbem eas, maleq; pastores o-
 ues interim perdāt tuas. Huic rursus Melanthius: O' qua-
 lia locutus est canis hic moriturus, quem ego quandoq; in
 naui procul ab Ithaca ducam, ut mihi affatim uictū quæ-
 ritet. Sic hodie Apollo Telemachum arcu iaculetur, aut à
 procis de medio tollatur, ut Vlyssis spes reditus perijt. Sic
 dicens, illos ibidem paulatim ambulantes reliquit: ipse do-
 mum dominicam properè petijt, statimq; intro ingressus,
 inter procos contra Eurymachum sedit, quem maxime di-
 ligebat. Huic itaq; illi qui mensæ præerant, carniū par-
 tem apposuerunt, cererem uero proma pudica ad edendum
 tulit. Vlysses interea Eumæusq; uenientes propius astite-
 re, ac ciitharæ sonum audientes, quòd Phemius musicus in
 cōuiuio caneret, Vlysses manu Eumæū impellēs, Eumææ, Phemius musi-
 inquit, pulchræ Vlyssis ædes faciles sunt cognitu, & in- cus.
 ter multas deprehēdi possunt: nam cum cætera pulchra,
 tum maxime aula quæ muro ac turribus supereminet,
 portæ item bifores affabre laboratæ sunt, quas nullus su-
 peraret. Nosco quoque quòd in ipsis plures epulantur
 ex nidore ciborum ad nos ueniente. Ciithara denique re-
 sonat, quam dii sociam mensæ fecerūt. Eumæus uero, No-
 sti, ait, facile quidem, quòd ut in cæteris, sic & in hoc mi-
 nime imperitus es. Verum cogitemus quonam modo rem
 probe agamus, seu tu primus domum ingredi, ac inter
 procos cōsisse, ego uero hic remanebo: seu mauis hic ex-
 pectare, & ego præibo. Nec tu propterea ualde mora-
 bere,

bere, ut nullus te mēdicum aspiciens extra ædes eiſciat ac expellat. Noſco, inquit Vlyſſes, intelligoq;: tu igitur præibis, ego te hic expectabo: non enim plagarum impulſionumq; inſcius ſum. ſuſtinere quidem animus poterit, quādo tot mala & in mari & in bello ſum paſſus, illis etiam hæc accedant. Ventrem enim fame ineitatum nullo modo celare aut diſſimulare licet, qui multa hominibus mala infligit: cuius etiam gratia naues armantur, in pontoq; diſcurreunt incommoda miſeris inferentes. Sic igitur inter ſe colloquebantur. Vlyſſis autem canis, Argus nomine, capite & auribus inclinatis iacebat, quem ille nutrijt quidē, nec ex eo fructum aut ſolatium cepit, quod ad Ilij expeditionem ſit proſectus. Hunc igitur iuuenes prius contra ſylueſtres capras & damas & lepores ducebant: tunc uero abſente Vlyſſe abiectus in multo iacebat ſimo, qui ante fores domus & mulorum & bouum multus, ut ſanuli poſtea ſimul coactum ad agrum ſtercorandum ferrent. Hic itaq; canis ſatur caninis eſcis cubitabat. Vlyſſem uenientem protinus agnouit, cauda blandiebatur, utranq; erigens aurem: propius autem ad ſuum dominum accedere non adhuc uoluit. Quem ille procul aspiciens, clam Eumæo lachrymas ex ore fluentes ſibi abſterſit, ac cum ſtatim alloquitur: Mirum Eumæe ut canis hic in ſimo iaceat, cum præſtanti ſit corpore. Non noui tamen in hoc aſpectu ſi celer eſt curſu, uel potius quales aſſeclæ menſarum aut uiroꝝ canes eſſe ſolent, ac animi cauſa domi nutriuntur. Etenim, ait Eumæus, canis hic uiꝝ eſt procul hinc extincti, qui ſi & corpore & opere talis eſſet, qualē ille ad Troiam proficiſcens reliquit, ſtatim ipſius & uelocitatē & robur admirareris. Nullam enim effugit in ſaltibus ac ſyluis ſeram quam uidiſſet, quin curſu ſuperaret:

nunc

Venter multorum cauſa.

Vlyſſes ab Argo cane cognoscitur.

nunc mœstitia torpet, quòd dominus huic procul à patria perierit. Famulae uero tristes cum minime curant: famuli quoq; postquam domini rebus deciderunt, non amplius Ingenium seruatute perit, quæ ad eorum pertinent officium, agunt.

Dimidium sane ingenij deus abstulit illi,

Qui in miseram serui fortunam uenerit unquam.

Sic dicens, domum ingreditur, ac rectà ad procos tendit.

Argus uero canis anno post uicesimo ubi dominum uidit, subito morte captus periit. Eumæum autem Telemachus procul uenientem per ædes conspiciens, ut ad se iret annuit, hic autem uestigans sellam iacentem accipit, mensamq; domino protinus locauit, ubi dispensator carnes multas procis distribuebat, contra uero ipse sedebat, cui præco partē apposuit, cereremq; canistris expedit. Post illum paulo post, Vlysses domum & ipse ingreditur, mēdico misero seniq; ac uestes induto laceras similis, supraq; fraxineum pauimentum intra fores affedit, innixus limini cyparissino, quod quandoq; architectus exposuuit affabre, ac ad perpendiculum direxit. Telemachus igitur uocans Eumæum, ait, Panem è canistro quàm delicatum, & carnis quantum manus sint capaces sumito, ferq; hospiti, ac iube illum omnes rogare procos: egenti nanque uiro pudor nequaquam est utilis. Subulcus uero Pudor mendico inutilis, mandata properans, ac iuxta consistens: Hospes, inquit, hæc tibi Telemachus dat, atque iubet te procos omnes rogare, egenti uiro pudor non utilis. Quo uiso, Vlysses, Iupiter, ait, utinam Telemachus inter homines locuples ac beatus existat, ac cuncta quæ mente uoluit, ei prospere succedant. Dixit, & utraq; manu ea accepit, ac in sordida pera quæ ad pedes erat, condidit. Comedit autem dum musicus in mēsa caneret, desijtq; illò desinente. Proci uero

ci uero simul in ædibus conuenere. At Minerua propè æstans, Vlysses impulit ut quadras ex procis colligeret, nosceret quinā sint æqui, qui'ue iniqui: sed non ut ulli pœnam uitare liceat. Accedit igitur ille rogabundus, cui libet manum ubiq; porrigens, tanquam si diu mendicus extitisset. Illi uero miserantes dedere: ac inter se mirati interrogabant, quinam uir esset, aut unde ueniret, quibus Melanthius pastor caprarum ait: Audite me proci paulisper de hoc hospite. Ego nempe antea illum uidi, subulcus uero huc duxit, ipsum non satis noui cuias sit. Antinous uero ad subulcum conuersus increpando, Cur tu, inquit, hunc in urbem deduxisti? an non satis egentium & pauperum aliorum calamitosorum apud nos sunt frugum consumptores, an uituperas quòd hi rem edant heri tui hic congregati, hunc etiam si quid deerat, ipse accersuisti? Cui subulcus, Antinoë, inquit, non equidem probe (si probus es) hæc dixisti. quis enim hospitem aliunde uocat ipse petens alium, nisi opifices sint, uel uates, aut medicus seu architectus lignarius, seu etiam poëta, qui cātando oblectet? hi sanè uocati sunt in orbe: egentem uero & mendicum, qui sibimet est incommodo, nullus uocat. Sed tu continuo præter omnes procos famulis Vlyssis, præsertim mihi durior es ac grauior, attamen ego minime curo donec Penelope & Telemachus uixerint. Cui Telemachus, Desine, inquit, subulce: nec pluribus responde: Antinous duris iurgare uerbis, aliosq; impellere continuo solet. Deinde ad Antinoum uersus, Profecto me pulchre, inquit, uti pater filium curas atq; amas Antinoë, qui præcipis hospitē ab ædibus exire meis uerbo uiolento. Ne hoc deus faxit: non equidem inuideo, non ægre fero si quæ tu accipis, illi des. Hortor te ego, ne meam matrem aut alium ministrum in

Vlyssis

Vlysses mendicatum adit procos.

Antinous succenset Eumæo propter mendicum.

Telemachus in solati Antinoë.

Vlyſſis domo deſpicias. ſed ne tibi hæc mēs in peſtore ſit: ipſe nanq; plura uis uorare quàm dare alij. Telemache, inquit Antinous, ſuperbe loquens iram comprime quam ſando oſtendis: ſi proci omnes illi tantum darent, certe domo procul hinc tribus menſibus retineretur. Sic ait, ac ſca bellum capiens, quo ſub menſa edens pedibus inſiſtebat, oſtentauit: at cæteri omnes dedere, peramq; pane & carnis referſerunt. Vlyſſes igitur cum menſas guſtaturus eſſet, miſericordia procorum propius Antinoo per pauimentum acceſſit. Da quæſo, inquit, amice. Non enim inſimus omnium uideris Achæorum eſſe, ſed optimus potius, quòd regiam præ te ſeras indolem. Quamobrem te dare & melius & plus cæteris oportet. Ego quoq; te per immenſam terram laudauero. En ego inter homines domum diuitem habitauī, ſæpeq; erranti ac inopi dedi, qualiſcūq; eſſet & egens ueniret. Erant autem & mihi ſānuli mille, aliaq; multa quibus homines uiuunt & beati uocantur. Sed me Iupiter cecidit: ſic enim uoluit, qui me ſimul cum prædonibus quoquò uerſus errantibus impulit in Aegyptum ire, longum ſane iter ut perirem. Naues apud Aegypti flumen conſtitui: hic iuſſi ſocios expectare, ac naues cuſtodire, exploratoresq; ſciſcitatum in ſpeluncā ire, qui contumelia & iniuria uſi, ac proprijs freti uiribus, Aegyptiorū pulchros depopulati ſunt agros, uxoresq; ac liberos abduxere, ipſos inſuper occiderunt: ex quo fama celeriter ad urbem prolata, Aegyptij clamorem audientes ubi primum illuxit, prodierunt. Campus omnis equitibus & peditibus ac diro ferro reſertus: Iupiter autem noſtris ſocijs fugam immiſit, qui nec illos ſuſtinere neu reſiſtere potuerunt: ubiq; mala & plurima mortis imago aſpiciebantur. Hic multos ex noſtris ferro perimerunt, nonnul-

Vlyſſes mendicus Antinoo.

Antinous men-
dico.

nonnullos uiuos abduxere ad opera coactos, me autem
obuio cuidam hospiti Dmetori Iasij filio, qui Cypro do-
minabatur, dederunt, qui me eò deduxit. Inde huc demum
ueni multa incommoda passus. Ad hæc Antinous respon-
dit, Quis, malum, deus hanc pestem conuiuij turbatorem
nobis huc duxit? Absiste hinc in medium à mensa mea, ne
amarum tibi Aegyptum ac Cyprum uideas: tu quidem
impudens & audax es mendicus. Deinceps omnibus his
astra qui citra respectum tibi dabunt, quòd nulla res pro-
hibeat, nec ulla sit opus misericordia ex alienis largiri,
quibus horum quilibet abundat. Vlysses uero absistens,
Heu, inquit, non tibi proterue mens ulla est, nec tu saltem
tua profecto ex domo dares, qui nunc tibi cibis alienis assi-
stens, non mihi sustines, cum multa adsint, aliquid de men-
sa remittere. His ab eo dictis, Antinous magis animo iraq;
incensus est, ac illum torue aspiciens, Nunc te, inquit, ex
ædibus non puto pulchre discessurum, quoniam iurgia di-
cis. Sic ait, & scabellum corripiciens, Vlyssis dextrum hu-
merum præcipitem impulit. At ille more saxi firmus man-
sit, neq; iaculo Antinoi quoquam commotus est: sed tacite
caput mouens, exitium illis secum meditabatur. Rursus
igitur per aulam ingrediens, humi consedit, procosq; allo-
quitur: Audite proci Penelopes quæcunq; dico, quæ ue a-
nimus hortatur. Non enim mihi dolor aut luctus quem-
admodum uiro qui de suis possessionibus seu bubus, siue
ouibus certans expugnatur: sed me Antinous uentris mi-
seri gratia cecidit, qui multa dat hominibus incommoda:
sed si pauperum usque dii & Erinnyes sunt, Antinoo
ante nuptias exitus uitæ adueniat. At ille, Hospes ede, in-
quit, libens & adsidens, uel abi aliò, ne te iuuenes talia
dicentem per domum pede aut manu trahant, lacerentq;
totum.

Vlysses queri-
tur procis inu-
iuriam.

totum. His dictis, ceteri alij indignati nimis egrescebant: ex quo quidam ex iuuenibus sic ait: Antinoë, non equidem pulchre cecidisti miserum mendicū, perdet te si usquā deus supra cœlestis est. Nā & dij alienis hospitibus assimilati in uniuersum existentes ciuitates euertunt, hominū iniurias simul & nefas aspicientes. Sic igitur proci didicabant: at Antinous uerba minime curabat. Telemacho autem magnū auxit luctū Vlysses percussus: nec propterea lachrymas ex ore fudit, sed tacite caput inclinās, exitium procis meditabatur. Vt igitur plagam huic inflictam Penelope audiit in ædibus, ad famulas ait: Vtinam sic illum Apollo percutiat. Cui Eurynome proma inquit: Si etiam nostrarum filius execrationum esset, nullus horum in crastinum perueniret. Huic Penelope ait: Eurynome, inimici quidem omnes quando male perpetrant iudicandi. Antinous autem atræ morti seu pestilentie comparāndus. Nam quidam miser hospes mendicus per ædes errat rogabundus (egestas enim sic iubet) quem quum alij omnes impleuerint, inopiaq; leuauerint, hic solus dextrum ei humerum cædendo primum reddidit. Hæc igitur dum sic inter famulas loqueretur in thalamis, sedens Vlysses comede-
bat. Penelope deinde Eumæum subulcum uocans, Veni, inquit, Eumæe, iube hospitē huc accedere, ut illū percontor si quid usquam de Vlysse audiuerit, aut oculis uiderit, nam errabundo similis uidetur. Regina, inquit subulcus, o qualia hic loquitur. si tacerent Achæi, animum profecto tuum leniret ac demulceret. Tribus enim noctibus eum illic in agro habui, tribus quoque diebus in tabernaculo tenui. Primum nanque me ex naui fugiens petijt, sed nōdum labores omneis quos est passus, narrando expleuit: sicut enim cantorem qui diuinitus sit, ac car-
mina

Penelope mendicum accersiri iubet.

mina mortalibus dulcia canat, uir miratur: sic ille attonitum domi audiētem tenet. Dicit enim Vlyſſis hoſpitem ſe eſſe paternū in Creta habitantem, ubi Minois eſt genus. Inde ille uenit multos patiens labores ac naufragia, affirmatq; ſe uidiſſe Vlyſſem: apud populum Theſſprotorum uiuum eſſe, multas quoq; ſecum opes domum ferre. At Penelope, Huc eum uoca, inquit, ut corā ipſe loquatur. Hi enim proci ſeu foribus aſſidentes edunt, ſiue hic per ædes, illius animus eſt hilaris. Ipſorum uero poſſeſſiones incorruptæ & incolumes domi ſunt, frumentum & dulce uinum eorum ſerui abſumunt, ſed domini in noſtris ædibus conuerſantur, ſingulisq; diebus boues ouesq; ac pingues capras ſacrificantes epulantur, rubrumq; bibunt uinum, multaq; conſumuntur, nec ſpero impune: non enim uir eſt, qualis erat Vlyſſes, peſtem à domo repellere aptus. Nam ſi in patriam ille rediret, ſtatim unā cum filio uim procorum propelleret. Sic ait. Telemachus uero ſternutauit, ac per domum ſonitus magnopere auditus. Penelope autem riſit, ad Eumæumq; conuerſa inquit: I, propera, uoca mihi hoſpitem corā, num uides quòd in ſingulis uerbis filius ſternutauit? Quamobrem mors procorum iam puto ſequetur. Sed aliud tibi dico, tuq; mente conditum teneto, ſi illū uera omnia referre nouerim, induā læna pulchraq; tunica. Sic ait. Subulcus autem ubi mandatum audiit, properat, propeq; aſtans, ait: Hoſpes pater, Penelope Telemachi mater te uocat, ut quanquā curas patitur, indaget de uiro quicquid animus ei ſuadet. Si enim te uera loqui inuenerit, læna tunicaq; pulchra uestiet: panem uero ac cætera quæ tibi opus per populum rogando, uentrem paſces. Is autem qui uoluerit dabit. Ego enim, inquit Vlyſſes, omnia uera Penelopæ Icarī filię dicam. Noui enim probe

probe de illo, parem quoq; sustinuimus calamitatem: sed
procorum proteruorum subtimeo turbam, quorum iniu-
ria & ius cœlum ferreum penetrauit. Etenim nunc uir
hic me per domum euntem, nihilq; mali agentem feriens,
doloribus affecit: nec Telemachus, neque item alius hoc
prohibuit: quamobrem Penelopen iube domi expectet,
quanquam festinantem, usq; ad solis occasum, ac me de
uiri tunc reditu percontetur, propius tamen igni assiden-
tem, quòd mihi tristis laceraq; sit uestis, tuq; optime no-
sti, quoniam te primum rogavi. Subulcus ubi mandatum
accepit, statim properat, quē Penelope procul solum re-
deuntem aspiciēs, ait, Non hospitem ducis Eumæe? quid
enim in hoc uidit erro, an forte aliquē iniquum, uel aliàs
ueretur male per domū uenire uerecundus mendicus? Cui
subulcus, Probe, inquit, loquitur, quæ & alius quoq; ex-
cogitaret, iniuriam uitare proteruorum hominum: quam-
obrem te usq; ad solis occasum expectare iubet: sic longe
melius ò regina putauerim hospitem alloqui simul & au-
dire. Non stulte, inquit Penelope, hospes cogitat quod
forte accideret: non enim æque atq; hi homines illudētes,
iniquaq; machinantes reperiuntur. Sic ait. At subulcus
postquam omnia absoluit mandata, ad procorum turbam
se recepit, propius Telemachi auribus caput admouens,
ne cæteri audirent, Here mi chare, inquit, ego quidem re-
uertor ad porcos: illic enim mihi tibiq; rem custodio, tu
uero hic omnia cura, te ipsum primū serua, ac animo co-
gita ne quid patiaris: multi nanq; tibi Achæi mala cogi-
tant, quos utinam Iupiter prius perdat quàm nobis incō-
modum obueniat. Sic ut ais, inquit Telemachus, erunt o-
mnia: tu nunc uestpertinus abi, mane autem pulchras huc
duces uictimas. Interea hæc mihi ac dijs omnia curæ fue-
rint.

rint. His ab eo dictis, subulcus protinus in thoro cōsedit,
ciboq; ac potu satur ad suos discessit, aulamq; conuiuijs
plenam reliquit, qui saltatione & cantu simul gaude-
bant: iamq; dici serum aduenerat.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I =

B E R X V I I I,

A R G V M E N T. L I B. X V I I I,

Vlysses & Irus Ithacensis pugillatu certant. Penelope sese procis
osēdit, à quibus & dona accipit. Fit & collocutio quēdam deinceps
Vlyssis & Eurymachī.

Irus Vlyssēm
Iurgiis īcessit.

R O D I I T & pauper publicus, qui
per urbem Ithacā mendicabat: cuius erat
insigne, uacuum continuo uentrem ci-
bo potuq; explere, uis aliās ei nulla seu
uirtus, aspectu procerus, cui nomen Ar-
næo ex ipsa genesi mater indidit, iuniores uero cuncti
Irum uocabāt: quoniā si quis uellet, nunciū ferebat more
Iridis. Is igitur prodiens, Vlyssēm domū usq; insectaba-
tur, iurgiisq; incessēbat. Exi foras senex, ne statim pede
traharis, nō uidēs quōd mihi omnes innuūt oculis: te tra-
hi adhortātur, me tamē pudet: sed oro propera, ne subito
sit nobis manibus contentio. Hunc Vlysses torue aspi-
ciens, Non ego te infelix, inquit, ignauum facio neq; uo-
co, nec aliqua inuideo tibi dari, quāuis plura accipienti.
Hoc enim utriusq; capax pauimentū erit: neq; itē te alijs
inuidere oportet: uideris & tu quoq; mihi quēadmodum
ego mēdicus. Diuitias dii dant soli: manibus autē ne ualde
me prouocabis aut irritabis, ne pectus osq; tibi contusum
atq;

atq; sanguine fœdatum reddam: quies & mihi si magis fuerit, non equidē puto te rursus in Vlyssis domo uersari. O' nefas, ut gurgēs uelociter loquitur, ueteri fornaci si-
 milis? quem si male cogitarē, utraq; manu contunderem, humiq; prostratum omnes ut ex sue maxillarum dentes auellerem. Sed uiue nunc ut omnes nos cognoscant certantes inter nos, & quemadmodū tu cum seniore cōcurras. Sic illi certatim, supra læue pauimeotū pro foribus litigabant: quos Antinous ubi uidit, ridens ad procos ait, O' socij, nunquā tale antea cōtigit, quale nūc oblectamētum deus in hanc domū adduxit. Hospes & Irus inter se manibus certare cōtendunt: sed uideamus. Ad hæc illi cachinnū extulere, ac circa pauperes miseros cōuenerunt. Rursus igitur Antinous, Audite, inquit, proci quod dico, uentres hi caprarū nidore ac sanguine pleni pradio paratur, quicūq; uicerit ac potior fuerit, ex his unum quem maluerit ad epulas sibi legat, ac deinceps nobiscū semper edat, nullumq; aliū introducamus postea medicantē. Antinoui sermo omnibus placuit. Vlysses uero per dolum inquit, Amātissimi, nō est hominē iam senē ac uiribus deficientem cum iuniore certare: at me uēter mali suasor impellit, ut plagis cōtūdar. Sed mihi omnes firmiter iurate, ne quis Iro auxiliū ferēs me manu ualida per iniuriā uerberet, unde facile superaret. Sic ait, illi ut iussit iurauere. Telemachus deinde ait, Hospes, si te animus fortis impellit atq; hortatur hūc expugnare, nullū deinceps Achæorum aliū time: quoniā cū pluribus contēdet, qui te uerberat aut attingit. Ego quoq; qui te hospitio excepi, deinde Eurymachus & Antinous ambo sapientes laudabunt. Dictū omnes probauere. Vlysses igitur sese nudās, ueste lacera circa genitalia succinxit. Vnde crura ingētia tho-

Vlysses prodocat Irum in certamen.

Victori certaminis à procis præmium constituitur.

rosaꝗ; , insuper humeri quàm lati, pectoraꝗ; ac brachia
 terribilia apparuere, Minerua uero propè astant Vlyss=
 sis membra curabat. Proci omnes inter hæc magnopere
 mirabātur. Sicꝗ; alter alteri proximo dicebat , Irus nēpe
 Airus, cito magnum profecto sibi malum sponte attraxe=
 rit. Quale(Iupiter)crux ex lacera ueste senex ostendit?

Vlysses uictor, Sic igitur dicebant. At Iri animus ignauus trepidabat,
 artusꝗ; tremore cōmouebātur : unde necessariū duci suc=
 cingiꝗ; à ministris fuit, Cui Antinous innuens, Ne fueris,
 neu sis nunc amplius iactator , si hunc times & grauiter
 expauescis hominem quidem senem, laboreꝗ; afflictum ac
 debilem quo ille est oppressus. Verum hoc tibi dico quod
 & eueniet, si te hic uicerit superiorꝗ; fuerit, te subito in
 cōtinētem naui mittam ad Echetū, regē hominū cunctorū
 uastatorem, ut abs te nares auresꝗ; , ac demum genitalia
 incisa sic cruda det canibus uoranda. His illi dictis maior
 membris incubuit timor : in medium processit, ambo ma=
 nus extollunt, Vlysses uero mente cogitabat , an ita eum
 caderet ut ab anima statim cadens relinqueretur, an eum
 leuiter impulsū humi extenderet : sic alternanti potior
 sententia uisa leuiter cadere, ne illi Achæi suffragarētur.
 Igitur ambo manus attollētes, Irus quidem primū Vlyssi
 dextrum ferit humerum , at Vlysses illi ceruicem sub au=
 re, ossaꝗ; intus fregit : statimꝗ; per os purpureum uomit
 sanguinē, protinusꝗ; in terram cecidit: dētesꝗ; propterea
 collisit , & humum calcibus uerberauit. At proci manus
 eleuantes risu moriebantur. Vlysses uero iacentem è ue=
 stibulo pedibus traxit usꝗ; ad aulam & porticus portās,
 atꝗ; illum intra muros aulæ introduxit : inclinans , eiꝗ;
 sceptrum in manibus tradidit, aitꝗ;, Hic nunc recuba, ca=
 nes ac porcos prohibens: neꝗ; tu hospitum ac pauperum
 sis

sis dominator, cum sis crudelis, ne quod tibi malū maius
 obuēniat. Dixit, & circa humeros sordidam ac laceram
 suspēdit peram: ex altera parte gladius erat. Indeꝑ; pro=
 cedens, humi rursus assēdit. Proci uero intrò abierunt,
 suaue ridentes, ac uerbis collaudantes, Dij tibi dent ho=
 spes quicquid ipse cupis tuoꝑ; sit animo charū, qui hunc
 ignauum ut in populo mendicare desinat fecisti, eundem
 nos confestim in continentem ad Echetum regē omnium
 mortalium pessimum mittemus. At Vlysses ob gloriam
 gaudebat. Antinous autem ei magnum uentrem nidore
 sanguineꝑ; opertū, Amphinomus uero panes duos è ca=
 nistro promens apposuit, auream deinde pateram susci=
 piens, ait, Salue pater hospes, tibi deinceps adueniant o=
 pes: attamen nunc laboribus es pluribus obnoxius. Cui
 Vlysses, Amphinome, inquit, mihi ualde sapere uideris,
 patris enim tui famam audiui bonam, Nisi Dulichij diui=
 tis uiri, ex quo dicunt te genitum, uirum sanè prudenti
 similem. Quamobrem tibi dico mihiꝑ; crede:

Vlysses ob ui=
 ctorem lauda=
 tus dona acci=
 pit à procis.

Vlysses Amphi=
 nomū prēmo=
 net infortunijs

Ex his quæ terram serpunt, spirantꝑ; per amplam,
 Nil ut homo est æque miserum seu uile putandum,
 Qui nihil in uita tandem patietur acerbum:
 Dij faueant tantum, ac uirtutem uiribus addant.
 At contrà irati si forte incommoda mittunt,
 Perferet hæc animo, quanquam non sponte dolensꝑ;
 Mens etenim cunctis inerit mortalibus illa,
 Qualem quotidie præbebit Iuppiter altus.
 En ego nunc pauper, felix quandoꝑ; uidebar
 Fratribus, at nimium, patriꝑ; potentibus idem
 Viribus & proprijs gessi confisus iniqua.
 Quare ius nunquam seu fas contempserit ullus,
 Sed quæ dant diui, clàm munera quisꝑ; tenebit.

De hominis
 fragilitate.

Quemadmodum ego uideo nunc procos nefanda perpetrantes, rem absumētes & uxorem infamātes uiri, quem non puto diu ab amicis & patria abfuturum: ualde enim est propè. Sed te deus domum reducat, exopta ne in illum incidas, cum primum in patriam redierit: neq; absq; sanguine rem decerni inter procos & ipsum puto. His dictis, libans uinum bibit, quod rursus in Amphinomi manibus posuit, qui deinde per domum abiit animo incitatus, capite minitans. Nam & mente mala agitabat: non tamen fatum uitaturus erat, quin Minerva eum sub Telemachi manibus irretiuit, ipsiusq; hasta fortiter occidit. Rursus igitur in throno unde surrexit assedit. Minerva post hæc Penelopæ mentem induxit, ut procis sese ostenderet, ut illorū animum magis detegeret ac deprehenderet, & ut apud uirum esset in precio magis quam prius.

**Penelope ad
procos itura.**

Itaq; præter morem ridens, Eurynomen compellans ait, Eurynome, animus nunc suadet ut me procis quanquam insensis ostendam, filioq; dicam quod utile ipsi puto, ne cuncta cum illis communicet, qui bene quidem loquuntur, male uero postea sentiunt. Cui illa, Certe, ait, nata probe hæc omnia locuta es: sed abi, tuo filio rem manifesta, neq; hæc illum ullo modo celabis: prius tamē corpus laua, osq; ac genas infice, ne lachrymis ore sordēti prodeas, quoniā perpetuo lugere sanè pessimum. Iamq; tibi filius talis est, quem iam pubescentem tu maxime uis uideri. Ne, inquit Penelope, hæc afflictæ Eurynome refer, lauare corpus, oleoq; illinire: letitiam nanq; mihi omnē dii abstulere ex illo tempore, quo uir ille meus cum nauibus discessit. Sed iube Autonoën & Hippodamiam ad me uenire, ut mihi assistant. Sola nanq; illuc ad uiros ire nolim: pudet enim. Sic ait. At uetula ex ædibus properat, mulcibus uti ueniant

niant nunciatū. Hic Minerva cum alia nouerit, tum Penelope dulcē oculis somnū fudit, ex quo in lectulo inclinata omnia membra soluta sopitaq; sunt. Interim dea illi munera dedit immortalia, ut eam Achæi admirarētur: ora quidem in primis forma immortalī reddidit, quali Venus profusa est, si quādo ad chorū Gratiarum dilectum uadit: eam insuper & proceriorē & patentiorē, ac ebore sectili candidiorē uideri dedit. Hæc ubi gessit, Minerva abiit. Venerūt interea ministræ murmure strepētes. Hæc uero ubi à somno relictā est, ora sibi manibus abstersit, ac ait, Profecto me graui dolore affectam mollis inuasit somnus. Vtinam mihi sic Diana agrestis dulcem nunc præbeat mortem, ut si meam finiret ætatem, non amplius in luctu esset: nec charum desiderare uirum omni præditum præter cunctos Achæos uirtute. His dictis, statim è superiore domus thalamo descendit, non sola, sed famulæ simul duæ sequebātur: anteq; stationis tectum affabre factum cōstitit, caput pulchra redimta uitta: famulæ quoq; sedulæ utrinq; astabāt. At procis admiratione statim genua soluuntur, animus item amore delinitus, omnesq; iuxta lectos sese inclinare cœperunt. Illa uero filium compellans, Telemache, ait, non adhuc tibi mens firma neque sententia est. Nam puero quondam existenti mens tibi & ingenium ad ea quæ utilia essent, magis aderat, nunc uero quando magnus es, & ad ætatis æquum terminum uenisti (nam profecto uir alienus tuam magnitudinem ac formam aspiciens, te uiri beati ac potentis filium esse diceret) nec tibi mens sana, neu ingenium, ut ex facto licet animaduertere: quale nuper domi contigit, qui hospitem finis talem probris incessere, uti nunc. Nam hospes quicumq; in domo nostra quiescens, si sic misere ac

Proci mirantur
Penelopes pulchritudinem.

Penelope increpat Telemachū ob cæsū hospitem.

pp 4 uiolenter

uiolenter distrahitur & exagitur, tibi dedecori & infamiae apud homines fuerit. Cui Telemachus, Mea mater, inquit, profecto te irasci ægre fero. Ego nãq; animo cuncta noui bona & mala, olim uero puer eram. Verum nequeo omnia prudenter agenda intelligere. Me nanq; uexant circumsistentes, alius alibi, qui male mihi cogitant, maximeq; aduersantur. Non enim Iri & hospitibus certamen uoluntate procorum factum est: uiribus quidem hospes præstitit. Utinam quidem, Iupiter pater & Minerva & Apollo, sic nunc proci in nostris ædibus nutarent capitibus domiti, alij quidem in uestibulo, alij uero intra domum: eorum insuper membra soluta essent, ut nunc Irus ille apud fores aulae sedet nutans capite ob plagas ebrio similis: neq; multum pedibus consistere nequit, neque item domum redire ob mēbra uerberibus quassa solutaq;. Sic igitur inter se colloquentibus, Eurymachus

Penelopen alloquitur, O Penelope, si omnes Achæi, ut Iason, Argos, te aspicerent, plures proci in nostris ædibus mane ad epulas conuenirent: quando forma, magnitudine ac ingenio cæteris præstas mulieribus. Illa uero, Eurymache, inquit, meam nempe & uirtutem & formam & corpus dii destruxere quādo ad Troiam Argæi profecti sunt, inter quos meus erat Ulysses: sed si ueniens ille meam iuuaret ac regeret uitam, maior longe mea gloria meliorq; fuerit. Nunc uero angor, tot mihi deus mala inflixit. Profecto quando ille abiit patrem relinquens, me dextra quoque corripuens, ait, O coniux, non ego existimo Achæos omnes incolumes redituros. Nam Troianos ferunt uiros esse fortes ac bellicosos, insuper iaculatores optimos, equorum quoq; assessores, qui celeriter pugnam in bello ineuntes decernunt, quamobrem ignoro quidem si me

Eurymachus
ad Penelopē.

Ulyssis discedentis ad Troiam mandata.

si me deus reduxerit, seu ibi apud Troiam peream. Tibi
 hic curæ fuerint omnia. Remuniscere patris ac matris meæ
 nunc maxime, si unquam me procū existēte: & postquā
 natum pubescentem uideris, nube cui uolueris tuam re=
 linquens domum. Sic ille dixit. At nunc omnia eucnere.
 Nox erit infelix, quando connubium me miseram petet,
 quā Iupiter bonis omnibus priuauit: sed hæc animo meo
 dolorem mœstitiamq; faciunt. Proci enim cōtra ius fasq;
 iam diu optimam fœminam ac fortunati uiri filiā in mæ=
 trimonium certatim petunt, atq; inter se contendunt. Ipsi
 boues & oues pingues absument, dant epulas & egre=
 gia dona puellæ amicis, sed non impune alienam deuorāt
 rem. Vlyssēs autem inter hæc gaudebat, quòd ad dona
 quidem procos hoc modo Penelope prouocauerit, ani=
 mosq; dulcibus uerbis demulserit, mens autē illi alia uol=
 uebat. Antinous uero, Penelope, ait, dona quæ Achæorū
 quicumq; uoluerit hic feret, accipe. Non enim munus ne=
 gare fas est. Nōs autem nō ad opera, neq; aliò prius ibi=
 mus quā te optimus Achæorum, quicumq; is fuerit, uxo=
 rem accipiet. Antinoi sermo illis magnopere placuit. Itā=
 que præconem iussere dona cuiq; ferre. Antinoo peplum
 tulit, ubi duodecim erant toriali omnes aurei, fibulis uer=
 satilibus concinnati. Eurymacho autem monile aureum
 uarie laboratum, electriq; uti sol micans inter situm. Eu=
 rydamanti duo ministri duos auriū ornatus tribus oculis
 laboratos, unde gratia splendebat maxima. Pisandro Po=
 lyctoridi famuli monile quidem admodum elegans attu=
 lere. Aliud quoq; alius pulchrum obtulit donum. Quibus
 acceptis, Penelope in superiorem domus partem conscen=
 dit: dona ministræ tulerunt. Proci autem animos saltatio=
 nibus, cantibusq; iucundis usq; ad uesperam māsere. Læ=
 pp 5 tantibus

Procorū quis=
 que donū ad=
 fert Penelopæ.

tantibus igitur inter se ubi uesper aduenit, tres in ædibus
 faces ut lucerent statim constituere: circaq; ligna arida
 ferro excisa apposuerunt. Vlysis quoq; diu absentis famu-
 le lampades per uices accēdebant, quibus ille ait, Mini-
 stræ Vlysis, ite in superiorem domus thalamum, ut Pene-
 lopæ pudicæ assistatis: eamq; domi manentem oblectate,
 aut colos exercentes, aut lanam manibus aptantes. Ego
 uero interim his lumen præbebo, uel si usq; mane manere
 uelint: non enim me puto incessent, cum ualde sim patiens.
 Sic ait. At illæ inter se respiciētes risere. Formosa Melā-
 cho probris ac scommatis etiam laceßiuit. Hanc Dolius
 pater genuit, Penelope autem educauit, & uti filiam nu-
 trijt, iocisq; ac delicijs adsuefecit. Non tamen Penelopes
 luctum ingrata repreßit, sed Eurymachi cōplexibus mi-
 scebatur. Hæc igitur Vlyßem his iurgijs laceßebat, Ho-
 spes miser, profecto cerebrum abs tete aliò euolauit, mēte
 excidisti. Num non quiescere uis in domum ueniens ma-
 gnificam, atq; inter delicias, sed garrulus ipse plura cum
 pluribus uiris loquēs audacter atq; impudēter? num non
 trepidas animo? seu tu forte nunc uinolentus es: an tibi
 semper hæc mens est? seu potius superbis, quòd Irum ui-
 ceris mēdicum? uide ne quis Iro fortior exurgat, qui ma-
 nibus potentibus effracto capite te ex ædibus multo san-
 guine foedatum protinus exturbet. Vlyßes autem illam
 torue aspiciens, Dicam, inquit, ò canis omnino Telema-
 cho quæcunq; locuta es, ut te membratim incidat. sic igi-
 tur dicens, uerbis foëminas perterrefecit: sicq; ab eis ab-
 scßit. Illæ stupore subito correptæ ac membris ferè solu-
 tæ, expauere, quòd grauitè ac uere ipsum locutum fuisse
 existimarēt. Post hæc iuxta faculas ardentes omnibus ap-
 parens, fulgidus constitit: sed & animo iam incitatus ea
 cogitabat

Melancho iur-
 gatrix laceßit
 Vlyßem,

eogitabat quæ postea perfecit. Procos attamen Minerua non adhuc ab iniuria abstinere permiserat, ut Vlyssæ magis laboribus exerceret: inter quos Eurymachus Polibi filius, Vlyssæ iurgiis incessens, ac sociis risum excitans, Audite me, inquit, proci inclytæ reginæ, ut dicā quæ me animus hortatur: non sine numine diuū hic uir ad domum Vlyssæ uenit, mihi uidetur facularum splendore ipsius inesse capiti, quod nec crines neq; pili conspiciantur. Ad Vlyssæ deinde uersus, Hospes, inquit, nempe uti uideo, uelles nutriri, sed ego te ad agrum cōducam, merces idonea tibi erit sepes colligando, arbores plantando, hinc ego tibi frumentum in totum annum dabo, uestes præterea calceosq; pedibus: uerum quando semel artes didicisti malas, nolles opus facere: sed per populum mēdicare uis potius, ut uentrem tuum ignauum habeas unde pascas. At Vlysses, Eurymache, inquit, si ueris tempore quando longi sunt dies, nobis sit operis contentio, in herba usque ad nubes alta falcem ego incuruam te neam, tu uero similem, ac ieiuni in opere perseueremus: si item boues adsint aratro optimi magniq; , & ambo herba saturi, ætate insuper roboreq; pares, & quatuor in die iugera arare sint apti, gleba quoque facile aratro cederet, tunc me uideas si arduam mensuram primus absoluerem: si præterea bellum hodie Iupiter excitaret, mihiq; scutum esset, aut duæ hastæ, & galea prorsus ærea capiti aptata, me nunc inter primos uersantem pugnatōres uideres, nec mihi probro uentrem obiectares. Nunc uero iurgiis me petis, uiderisq; magnus ac potens esse, quod inter paucos & ignauos hæc iactas. Si Vlysses rediret in patriam, statim tibi fores, quamuis late existentes, fugienti angustæ uiderētur. Eurymachus

chus uero ad hæc magis animo succensuit, ac illum torue aspiciens, Ah miser, inquit, tibi statim profecto malum infligam, qui inter tot uiros impudenter loqueris, nec animo trepidas: certe uel tu nunc uino grauaris, aut talis continuo tibi mens est, ut sermone tam stulto sis. Sic dicens, scabellum corripit. At Vlysses Eurymachum metuens, ad Amphinomi Dulichij genua confugiens sedit: cui ille iaciēs, pincernam manu ferijt dextra, ex quo gutturnium in terram cadens sonitum dedit, at ille gemens supinusq; huni corruit. Proci autem per ædes conueniētes, sic alter alteri dicebant, Vtinam hospes hic errando alibi periisset priusquam huc uenisset, non tantum profecto strepitum tumultumq; attulisset: nunc cum mendico contendimus, nec ulla cibi oblectatio deinceps erit, quoniam peiores potiuntur. Quibus Telemachus ait, Infelices insanite, nec amplius cibum itemq; potum abscondite, deorum uos aliquis procul dubio concitat, sed laute epulemini, discumbite, meam petite domum, quando suadet animus, ego uero uestrum neminem insequar. Sic ait. Illi omnes mordicus labris inhærentes, Telemachum admirabantur, qui tam audacter locutus esset, inter quos Amphinomus sic loqui cœpit, O socij, nullus deinceps ius fasq; uerbis contentiosus laceßans, lædat alios: neque hospitem hunc exagitet, neu aliquem ex Vlyssis domus ministris. Igitur pincerna à pateris incipe, ut planè libantes discumbamus: deinde discedentes, hospitem in Vlyssis domo relinquamus. Sic ait: sermo cunctis placuit. Itaque Mulius præco Dulichius Amphinomi minister, uina fudit, omnibusq; uiritim distribuit, illi uero dijs libantes, dulce potauerūt merum: ubi uero libauerunt, ac quātum iussit animus potauere, quisq; suam repetijt domum.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I=

B E R X I X .

A R G V M E N T . L I B . X I X .

Vlyſſes armorum explicationē unā cum Telemacho facit. Apud Penelopem ſe Cretenſem eſſe ſimulat Cognoscitur ab Euryclea ex cicatrice dum pedes lauat, & per tranſgreſſionem narratur ut apud Parnēſum in uenatione ab apro uulneratur.

VLYSSES igitur poſtquam domi relictus eſt, procis eadē animo unā cum Minerva meditatur. Itaq; filium alloquitur, Telemache, arma intus omnia ponere oportet, ac procos nihilominus uerbis placabilibus lenire: quādo abs te cauſam requirūt, dic quē admodū ex fumo eadē aſſerens cōdidisti, quod non ea uideantur, quæ Vlyſſes ad Troiā diſcedēs reliquit, uerum ſcuiuſta ex ignis uapore. Præterea hoc magnum menti mihi deus iniecit, ne uos per ebrietatē tumultū forte excitantes, inter uos mutuis uulneribus petatis, menſamq; ac ſpōſalia ſcēdari cōtingat: ipſum enim ferrū hominē inuitat. Telemachus itaq; parenti ſtatim obtēperat, Eurycleamq; ad ſe uocans, Nutrix, inquit, agedū ſcēminas omnes ſuperius domi cōtine, donec in thalamum pulchra patris arma cōdamus, quæ fumus per domū eo abſentē inquinauit. Ego uero paruus eram, nunc uero ſeponere uolo, ne ignis uapore inficiātur. Cui Euryclea, Vtinā fili, inquit, in animū inducas prudentē, domū curare, remq; omnem cuſtodire. Sed quis quæſo deinde ueniēs lumē feret, ſi famulas non ſinas exire aut apparere? Hoſpes hic, ait Telemachus. Non enim ocioſum ſinam, quum longe ueniens meū edat frumentum. Illa mādātum uelociter exequitur, fores

Telemacho uidetur dom⁹ in-
flar ardētis flā-
mæ.

Melancho mi-
naī Vlysi uer-
bera nisi abeat
domum.

fores ædiū claudit. At Vlyſſes & filius ſeſe operi accin-
gētes intus tulere galeas, ſcuta, haſtas, quibus Pallas lucer-
nam aureā tenēs nitidū lumen præſtabat. Tunc Telema-
chus patrē clare uocās, O pater, inquit, mirū oculis hoc
aſpiciamus: nunc domus cōtignationes abiignæq; trabes
& colūnæ altiffimæ more ardētis ignis apparēt, certe in-
tus aliquis eſt deus. Tace, inquit Vlyſſes, apud te tene, ne
quære, deorū eſt ſas. Tu hæc recēſe: ego te hic relinquam,
donec & famulas & matrem tuam uerbis iritem atque
accendam, quæ me lugens ſingula interrogabit. Sic ait.
At Telemachus ex aula in thalamum cum ſacibus uenit,
ubi dudum dormire, quando ſomnus irreperet, conſuevit.
Hic itaq; nocte quieſcens, aurorā expectauit. In aula au-
tem Vlyſſes relictus eſt, unā cum Minerua de nece pro-
corum agens. Pénélope interea Dianæ ſimilis è thalamo
proceſſit, cui iuxta ignem ſedem poſuere ebore & auro
laboratam, quā architectus Icmalius fecit, ſub pedibusq;
ſcabellū poſuit ex ipſa ſede naſcēs, ubi & puluillū ingē-
tem ſubiecit. Hic igitur conſedit: famulæ item ex aula in
thalamum uenere, frumētīq; multum, menſasq; ac pate-
ras, unde proci biberēt, attulerunt. Ignem præterea à lā-
padibus ad humum demittentes, ligna multa lucis gratia
accēderunt. At Melācho iterum Vlyſſem exagitare cœ-
pit, Hoſpes, etiā nunc hic pernoctabis per domū diſcur-
rens, & mulieres aſpiciens? exi miſer foras, noſtram men-
ſam tuo faſtidio leua, uel tu ſace percuffus foras per uim
traheris. Hanc Vlyſſes torue aſpiciens, Infelix, ait, cur
me ita iniquo petis animo? an quòd tibi ſordeo, aut malis
ſum indutus lacernis? mendico nanq; per populum, ne-
ceſſitas ſic cogit. Tales enim pauperes & erroneſ sunt.
Nam & ego diues domum diuitem inter homines habi-
tabam:

tabam: sepeq; inopi subueni tali, qualis utinam esset, qui tui nunc indigens uenit. Erant quoq; famuli nulle, aliq; multa, quibus homines bene uiuunt ac fortunati uocantur: sed Iupiter me deiecit, sic illi placitum: quamobrem ne quaeso tu mulier, cum sis inter famulas princeps, à me penitus omnem aufer letitiam, ne forte hera tibi infesta atq; irata sit, uel Vlysses ueniat, cum adhuc spes aliqua sit. Si autem is perijt, neque amplius est rediturus, at filius iam talis est Apollinis uoluntate Telemachus, quem nulla foeminarum in aula inique agēs latet: sed nōdum est ut poenas capere possit. Hunc igitur Penelope querentem audiit, famulamq; uehementer increpuit, compellansq; O nimis audax, inquit, canis impudens, magnum ausa facinus, quod tuo capite lucis, cuncta enim probe nosti, quod tristitia uehementer afficiar. Idcirco hospitem de uiro percontari uolebam. Ad Eurynomen uersa, Fer, inquit, huc sellam, puluillumq; insuper ut hospes sedeat: ac mihi referat, ipseq; me audiat: uolo nanque percontari. Sic ait, illa obtemperat. Vlysses sedit, Penelope incipit, Hopes, ipsa primum te hoc rogo, quis, aut unde gētium es, ubi tibi patria aut parentes? Cui Vlysses, O mulier, ait, nullus tecum mortaliū supra terrā contēdet, quod tua fama ad cœlū usq; peruenerit, ut regis alicuius optimi, qui multis ac fortibus imperitans uiris ius dicat: terraq; apud eum nigra triticum, ordeaq; ferat. Præterea optimas oues producat, mare uicinum ex copia pisces præbeat, deniq; populi placidi letiq; sint. Idcirco me alia in tua domo interroga: ne meum genus aut patriam inquire, ne me magis tristitia hæc memorantem afficias, sum nanque animo ualde afflictus, neq; me opus in aliena domo lugentem aut dolentem confidere. Queri autem ab re semper deterius.

deterius. Ne quis forte famulorū seu etiā tu ipsa me quòd uiuo sim grauis, lachrymare putetis. Penelope, Hopes, inquit, meā & uirtutē & formam simul cum corpore dii perdidere, cū primū Argæi Iliū petierūt, cum quibus & meus profectus est Vlysses: qui si forte redierit, meamq; uitam curauerit, mea gloria fama; pulchrior & maior esset: nunc uero angor. Tot enim mihi deus intulit mala, quot existūt principes uiri, qui in insulis, Dulichio, Same, Zacyntho, ipsamq; Ithacā circūcolunt: cū hi sanè omnes mei sint proci, meq; probris affectā petunt, domūq; absument, quāobrem neq; hospites curo, neq; supplices, neq; item præcones qui opifices sunt, sed tantū Vlyssēm desiderās animo mœreo. Illi nanq; nuptias meas urgent: ego uero dolos cōmentor. Pharū quidē mihi deus mēti immisit, tenue quidē ac rotundū ut domi texam, dixiq; palām eis, Iuuenes mei proci, postquā Vlysses extinctus est, meū expectate cōnubiū, donec pharū absoluā, ne tela pereat. Laerti seni funebris tunica conficiēda, quāprimum de uita decesserit, ne qua Achæarū mihi impietatem obiectet: si is qui multam possideat substātiā, sine tunica nudus iaceat. Sic eis dixi. At illi persuasi. Hic ego interdium magnā persequabar telam, nocte uero faculis positis resoluebam. Hoc itaq; modo tribus annis Achæos persuasos celauī. At postquam quartus annus horis & diebus ac mēsisibus iam consumptis uenit, tunc me per famulas canes minime curantes oppugnauere, ac uerbis magnopere uexauere: ubi pharum absolui, nolens quidem & coacta nuptias effugere nequeo, neq; aliam uiam ullam inuenio, parētes insuper nubere hortantur: filius quoq; uidens à procis rem absumi irascitur. Iam enim uir, magnusq; domum ac rem familiarem curare est aptus, cui Iupiter gloriam præbet.

Sed

Penelope narrat
hospiti Vlyssi
ut procos
refellerit.

Sed tu quæso, narra unde tibi genus: nō enim ex antiqua
 quercu seu saxo existimo. Ad hæc Vlysses, O cōiunx, in-
 quit, pudica Vlyssis, non hæc profecto interrogādo meū
 extingues luctum: sed uere affirmo, meum dolorem longe
 quā antea maiore reddes: fas etenim. Nam quanto tem-
 pore uir tuus abest à patria, tanto ego nunc multas homi-
 num urbes pererro, multos item patior labores. Sed ut
 enarrem tandem quod rogas ac quæris,

Penelope quæ
 rit ex hospite
 genus.

Creta Iouis summi medio iacet insula ponto,
 Pulchra quidem ac pinguis, circumflua fluctibus atris.
 Intus mortales multi, populiq; frequentes.
 Nongenas habitant diuersis uocibus urbes.
 Sunt & Achæorum gentes, sunt Eteocretes,
 Dorensesq; simul, fortesq; ad bella Cydones:
 Sunt etiam, quorum fama est celebrata, Pelasgi:
 Quos inter cunctos pollet pulcherrima Gnosus,
 Hic ubi scepra nouem Minos exercuit annis,
 Consilio Iouis excelsi dignatus in antro.

Descriptio
 Cretæ un-
 de Vlysses
 fingit se o-
 tiundum.

Is patris mei Deucalionis pater fuit. Deucalion uero me
 atque Idomeneum regē genuit, uerum ille Iliū unā cum
 Atride petijt. Mihi nomen inclytum Aethoni natu mi-
 nori est. Ille maior sanè atq; melior. Hic ego Vlyssē ui-
 di, hospitioq; excepi, cum in Cretā uis uenti cum addu-
 xisset Troiā petentem. Ad littus enim Maleense impul-
 sus, apud Amnisum constitit, ubi Dianæ spelunca in duris
 ac difficilibus portibus: uix autem procellas euitauit: sta-
 timq; in urbem ueniens, Idomeneum uestigauit. Hospitem
 enim illum dicebat suum charum ac uenerabilem. Huic
 igitur decima iam siue undecima dies aderat Iliū petē-
 ti, quem ego domum ducens hospitio diligenter excepi,
 multis in domo existētibus: ei quoq; ac eius socijs sequē-

q q

tibus

tibus publice farinam dedi, ac uinum rubrum, & boues
 ad sacrificandum, ut animum expleret. Hic igitur Achæi
 duodecim mansere dies. Ventum nanque boream durum
 quidā concitauit deus, ex quo supra terram cōsistere non
 erat: die tertia posuit. At illi soluerunt. Dixit, multa uero
 similia mēdacīa commemorās. Illa uero audiens, lachry-
 mas fundebat, ac toto corpore liquecebat: Veluti nix al-
 tis montibus ab euri impulsā flatibus, zephyri postea te-
 pore liquecit: ex quo flumina ex unda fluente replētur:
 sic illa uirum præsētem plorante, lachrymis genæ deco-
 ræ liquebant. At Vlysses ingemens, suam tacite miseraba-
 tur uxorem. Oculi tamē ueluti cornu aut ferrum immobi-
 les in palpebris minime nutabant, de industria lachrymas
 dissimulans. Penelope uero postquam luctu exaturata est,
 rursus illū alloquitur: Nunc hospes profecto experiar, si
 mecum uirum domi hospitio unā cum socijs exceperis: Dic
 sodes quā ueste indutus erat, ipseq; qualis erat, quales
 & socij qui eū sequebātur. O mulier, inquit Vlysses, dis-
 ficile sanē de tam lōgo tēpore loqui. Iā uicesimus est an-
 nus, ex quo inde ex mea patria discepsi: attamē quod mihi
 uidetur dicam. Ego lenā purpureā & delicatā duplamq;
 Vlyssis habui, cui fibula erat aurea genūis foraminibus:
 in priori autem parte uarie laborata erat. Canis enim pi-
 ctus uidebatur, hinnulum ante pedes ore tenēs ac suffo-
 cans: ille effugere contēdens, pedibus micabat: turba cir-
 ca astant ex auro facta, mirabatur. Præterea Vlyssis cor-
 pori tunicam uidi, adeo tenuem mollemq;, ut cepæ mem-
 brana: ita fulgida, ut sol uideretur, multæq; illam fœminæ
 admirarētur. Sed & aliud dico, quod non satis scio, si hāc
 cum discepsit domu amictus secum tulit, seu sociorum ali-
 quis naualium, uel hospes alius alicubi ei dederit: quod
 multos

multos Vlyſſes haberet amicos, inimicos uero paucos. Ego quoque illum enſe, tunica que purpurea dupla talaribus donauit: ac cum honore in optima nauis tranſnuſi. Illum denique præco aliquantulum maior natu ſequēbatur. Quomodo autem eſſet dicam: humeris rotundis, atro colore, crinibus denſis, Eurybates nomine, quē Vlyſſes præ cæteris ſocijs honorabat, quod honeſta ſentiret. Sic ait. At Penelopæ magis luctus adauctus deſiderij, ſigna cognoscenti quæ ei certa narrauit Vlyſſes: ubi uero lachrymis ſatis indulſit, illum rursus alloquitur: Nunc hoſpes antea mihi miſerabilis exiſtēs domi meæ, deinceps gratus ac uenerabilis eris. Ipſa uestes illi quas tu nominas, dedi ex thalamo plicans, ſibulamque addidi ſulgentē, ut mei monimentum. Hunc ego, ſatis puto, non excipiam amplius domi reducem, quam obrem malo exijt fato in naue, ut Iliū peſſimum & ignobile ſequeretur. Cui Vlyſſes, O uxor, inquit, pudica Vlyſſis, ne corpus amplius corrumpe, ne uerum animum conſume uirū lugendo. Non tamē mirum, neque Nemēſim propterea prouocas. Quod ſi alienū aliqua uirum, cui cōpreſſa filios peperit, amiſſum luget, quāto magis tu Vlyſſem quē dijs ſimile eſſe dicunt? Sed iam luctu deſine, meque audi: uera namque tibi loquar, neque occultando, quæ de Vlyſſis reditu audiui, prope Theſſprotos in populo frequenti uiuū eſſe, multaque ac preſcioſa ſecum portat, rogās ac medicās per populū, ſocios tamē charos in mari amiſit ex inſula Thrinacria ueniēs, cui Iupiter et Sol aduerſi ſunt. Solis namque boues ſocij peremerunt, quam obrem omnes in mari perierunt. Vlyſſem uero ſupra nauis carinam in terram Phæaceniſum deportatum uidit, qui dijs proximi ſunt, eūque ſupra ſortē honorauere, multisque donis munerauere: ac ut rediret incolumis, auxilio ſuere, &

profecto hic dudum Vlyſſes fuiſſet, ſed hoc utiliſſe ei uiſum, multum telluris obire, ut pecuniam multam mendicando ſubtraheret, nulle hominum aſtus ac fraudes probe effingere nouit: in quo genere nulli mortalium ceſſit, quæ admodum hæc omnia Phedon Theſſprotorū rex mihi narrauit: iurauitq; domū libans nauem retinere, & ſocios incolumē eſſe, qui cum in patriam comitantur. Sed me prius miſit: contigit enim nauē quandam Theſſprotorum Dulichium uenire: & opes mihi moſtrauit, quantas Vlyſſes coëgit: & profecto in decimam progeniem aliquē paſſerēt ea, quæ in regijs ædibus preſioſa ipſius ſunt. Vlyſſem igitur Dodonem proficiſci dicunt, ut Iouis ex quercu oraculum ſciſcitetur, an iam dudū abſens, palām ſeu clāculum ſit rediturus in patriam. Itaq; quemadmodū Vlyſſes tuus ſaluus eſt, ac cito redibit, nec diu è patria aberit, tibi iurabo. Teſtor nunc Iouem deorum maximum atq; optimum, domūq; Vlyſſis quā petij, quòd omnia quæ tibi narro cuncta ſient, & hoc ipſo anno inter huius finem menſis & alterius principium eueniēt. Tunc rūrſus Penelope: Hoſpes, inquit, utinam quod ais eueniat, beneuolentiam in te meā protinus cognoscereſ, multa; munera ex me ferreſ, ut te forte aſpiciēſ quilibet beatū dixerit. Sed mihi animus diuinat, quòd & puto erit, ut nec Vlyſſes domum redibit, neq; tu in redeundo ad tuos iuaberis, quoniam non ſunt uiri domi ea præditi humanitate, qua Vlyſſes erat ad hoſpites excipiendos ac comitādos: ſed uobis dico ſamuli, hunc hoſpitem lauare, poniteq; cubile, lectos, lænas, ſtragulaq; ornata, ut probe ſotus aurorā expectet. Mane autē prima luce lauare, ungite, ut intus unā cum Telemacho ſedens in aula cœnet. Si quis autem acerbuſ hunc laceſſuerit, incommodum inueniet:

nihil

nihil hic deinceps utilis quicunq; operis aget, uerum ad iracundiam me potius prouocabit. Sed quonam modo scis hospes me præter alias fœminas animo et prudētia præstare? si enim ipse consumptus macie, male indutus in aula pascaris: homines autem breuis sunt uitæ. Quicunque enim inimicis ipse fuerit, & tantū inhumana sapiat, huic & uiuo homines mala imprecantur, & mortuum postremo insectantur. Qui uero bonus ac comis ipse fuerit, ac animo bene sentiat, huius gloriā hospites late per omnes ferunt populos, bonumq; prædicant. O coniux Vlyssis pudica, inquit ille, mihi lœna & singula pulchra despecta insensaq; sunt ex illo tempore, quo Cretæ montes reliqui in mari iens. Iaceo quidem, iam diu noctes insomnes ducens: multis nanque noctibus in domo uilissima dormiui, diem libenter expectans: quamobrem nulla ex his ancillis tuis, quæ domi res curant meas, pedes attinget, nisi anicula fuerit aut uctula, animumq; prudens, quæ tot passa fuerit quot ego mala. Hanc ego non recusabo quin meos attingat pedes. Cui Penelope, Nullus profecto, inquit, hospes, longe ueniens tam sapiens meam petijt domū atque tu es, qui prudēter omnia loqueris. Mihi autē uctula est longe prudentissima, quæ illum miserum educauit atque nutrijt, manibusq; prima ex utero matris excepit. Hæc quāquam breui corpore est, pedes tibi lauabit. Heus Euryclea, huc ades cito, laua tui heri socium ac coeuum. Nam & Vlysses iam talis esse debet, pedibus talis, & idem manibus, quum in laboribus homines constituti uelociter consenescant. Anicula uero ora manibus opponens lachrymas fudit, dolensq; sic ait: Heu fili, quā anxius sum quū de te cogito, quem diuino præditum animo Iupiter præter cæteros homines odio prosequitur: neque

Accersitur Euryclea ut hospitis corpus lauet.

illus est, qui Ioui tot sacrificia ex pinguibus cruribus ad-
 leuerit, quiq; plures electas fecerit hecatombas, quot tu
 supplex dedisti, ut ad senectam incolumem peruenire, &
 nobilem educare filium tibi liceret. Hunc uero diem redi-
 tus in patriam tibi penitus abstulit. Deinde ad hospitem
 conuersa, inquit: Sic enim mulieres Vlyssē quum in do-
 mum diuertisset tuam, longe uenientem forte insectaban-
 tur ac deludebant, quemadmodum hæ canes nūc te, qua-
 rum nunc iniuriam ac probra euitans, non permisisti ut
 te lauent, me autem minime inuitam Penelope iussit hoc
 officium subire: quamobrem ipsius primum, deinde tua
 causa te lauabo: nā meis curis agitur animus: hoc enim
 nunc ex me audi quod dicam. Multi nanq; hospites mise-
 rabiles huc uenere, sed nullus corpore, uoce, pedibus tam
 Vlyssi similis atq; tu es. Sic dicunt, inquit Vlysses, ò ue-
 tula quicumq; nos oculis uiderint, nos uehemēter similes,
 ut tu nunc as esse. Post hæc uetula lebetē fulgentē lauan-
 dorum gratia pedum corripit, aquā copiosam frigidam
 fudit, deinde calidam addit. Vlysses uero ad ignem sedit,
 statimq; in mentis tenebras uenit: cogitabat enim ne illa
 cicatricē pedis recognoscens, rē deprehenderet. Dum he-
 rum suum lauaret, subito ex cicatrice cognita eū esse in-
 tellexit. Hanc sus illi dente olim inflixit Parnesum ueniēti
 ad Autolycū auum suum maternū, qui cæteris mortalibus
 furto & periurio præstabat: dono quidem Mercurij, cui
 grati hædorum & agnorum sacrificia obtulit: ille uero
 proposito eius pröpte obsecutus est. Autolycus itaq; Itha-
 cam ueniens, nepotem nuper ex nata genitum duxit secū,
 quē Euryclea mater in prædio quiescētī ad genua posuit,
 aitq;: Autolyce, ipse nūc nomē inuenias quod filæ tuæ fi-
 lio ponas, indictus enim tibi est. At ille, Gener, inquit,
 meus,

Vlysses agno-
 scitur ab Eury-
 clea ex cicatri-
 ce.
 De Autolyco
 Vlyssis auo.

meus, & filia mea, nomen quod ego dicā ponetis: per multos ego uiros, multas itē mulieres laboribus afflictus huc ueni, quamobrem Odysei nomē huic esto: quando autem pubescens ad domū maternā uenerit Parnesum, ubi mihi possessiones existunt, ex illis ei munerabo latumq; remittam. Horum itaq; donorum gratia Vlysses eō uenit, quem Autolycus & eius filij manibus placidisq; uerbis consalutauere. Auia quoq; materna Amphitea caput & ambos oculos exosculata est. Autolycus filijs cōtinuo iussit cœnā parare. Illi cōfestim obtēperauere, statimq; bouem marem quinquēnem tergoire diripuerunt, ac omnia exponētes minutatim probe inciderūt, ucrubusq; tremētia fixere: assata demum in partes diuisere. Postea uero

Vnde nomen
Vlysi indiderit auus.

Sol ferē ad occasum quum iam properaret, in amplis

Aedibus accumbunt, animis nec copia rerum

Defuit: at postquam Oceani subit alta, cubilis

Iam memores, dulcis captarūt munera somni.

Quum primum illuxit, stratis excita iuuentus

Venatum parat ire, fremit iam murmure campus.

Autolyco nati, quos est scētatus Vlysses,

Parte alia canibus comitati, ad culmina montis

Conscendunt, nemori Parnesi qui occubat alti.

Nec mora, sol tenuis oriens quum lumina ferret,

In saltus nemorumq; canes tunc auia leti

Præmittunt iuuenes, syluasq; indagine cingunt.

Ponē sequens socios hastam uibrabat Vlysses.

Hic & in insidijs latitans, longoq; recessu

Immensus uernabat aper: quem tegmine syluæ

Frondebis obscuræ septum, non ulla ruentum

Tempestas ualuit uentorum attingere, nunquam

Cætera sol radijs penetrans, non impetus imbris.

Description
nationis.

Tunc aditus facilis patuit canibusq; uirisq;
 Ergo aprum telis circumpetiere frequentes
 Arboribus fultum crebris: sed protinus ille
 E' latebra ueniens aduersus in corruit armos.
 Atq; oculis igni flammantibus acre tuetur:
 Hos iuxta frendens irato constitit ore.

Vlysses adhuc
 adolescens ab
 apro vulnera-
 tus.

Quem prius insurgens hasta furibundus Vlysses
 Sponte ferire parat: præuenit dente maligno
 Sus prior, & carnem longe penetrauit ad imam
 Genua super, non plaga tamen grauis attigit ossa:
 Ipse feræ dextrum uelox transuerberat hastæ
 Cuspide mox humerum: quo protinus illa cruenta
 In terram cecidit, uitamq; efflauit in auras.

Vulnera incan-
 tari solita.

Autolyçi autē filij circa Vlyssēm solliciti, uulnus alliga-
 uere. Deinde incantatione sanguinem represserunt. Ita
 ad chari parentis statim domum se receperunt: mox illi cū
 patre Autolyco Vlyssēm probe prius ab eis ex uulnere
 curatum ac letum, ad urbē Ithacam cum præclaris mu-
 neribus remisere. Parentes uero redeūtem uidētes gauisi,
 singulaq; circa plagā quam est passus, percōtati sunt. At
 ille eis omnia ordine narrauit, quēadmodum iens Parne-
 sum cum Autolyçi filiis in uenatiōe apri dente iētus fue-
 rit. Hoc igitur uulnus uetula noscēs, ac premēs manibus
 pronis delinijt. Pedem deinde uastum Vlysses in lebetem
 misit. Ille præ mole insonuit in alteram rursus partem in-
 clinatus, ex quo aqua statim in terram effusa est. At uetue-
 la gaudio simul & dolore animi capta, ex oculis frequē-
 tes fundebat lachrymas, illiq; barbam demulcens, sic ait:
 Profecto Vlysses es charē fili. Non ego te prius noui he-
 rum meum, quā totum attrectauerim. Tunc Penelopen
 oculis aspiciens, uirum charissimum ei intus existēti ma-
 nifestare

nifestare cupiebat: at illa nec aspicere contrà potuit nec
 nosse, quòd Minerua mētem auertisset. Vlysses uero ma- Vlysses Eury-
 cleam cohibet
 ne se prodat,
 nu dextra iugulum Eurycleæ compressit, altera uero ma-
 nu illi propius adhærens, Nutrix, inquit, cur me perdere
 uis? tu me hubere tuo nutriuisti, nūc post uarios casus ui-
 tæq; labores, mœstus in patriam reuerti. Sed quando me
 nosti, tibiq; deus manifestauit, tace quæso, ne quis alius in
 aula sentiat: Sic enim dico quod & eueniet, si deus pro-
 cos sub me plecti dederit, non te quanquam nutricem, si
 es in causa, puto dimittam, quum alias domi famulas in-
 terimam. Cui Euryclea, Nate mi, inquit, quid ais? Nosti
 quemadmodum mea fides firma nec abiecta sit, critq; ue-
 luti solidus lapis aut ferrum: sed & aliud tibi dico, si deus
 sub te procos de medio tolleret, tunc ego famulas tuas
 quæ in te crudeles fuerunt, teq; ac domum tuam dedeco-
 rârunt, recensebo. Vlysses, Nutrix, inquit, non tu has re-
 censebis, nō enim oportet: ego nanq; ipse late referam, ac
 singulas manifestabo: quin tace potius, tecum que rem te-
 ne, ac tantum dijs commenda. Sic ait. Anus uero ex aula
 digreditur rursus labrum allatura: priorem enim aquam
 omnem Vlysses effudit. at postquā lauit, oleoq; unctus est,
 ut calefieret sellam prope ignem admouit, cicatricem la-
 cera sua ueste obtexit. Cui Penelope, Hospes, ait, moneo
 & hoc parumper, hora iam lecti dulcisq; somni est, quo
 quilibet uel in curis existens libenter capitur: at mihi lu-
 ctum deus sine fine dedit. Diebus enim fletu ac querelis
 me oblecto, meum simul & famularum respiciens opus:
 ubi uero nox uenit, omneisq; cubile habet, iaceo quidem
 in lecto, sed curis frequētibus ac mordacibus uexata, ani-
 moq; irritata:

Pandaris ut quondam florens Philomena puella

Vere canit primo, ac trunco super arboris aſtans
 Ingeminat mœſtum uario modulamine carmen,
 Flens Itylum puerum, ferro quem perculit ipſa
 Mentis inops, Zetho ſuſceptum coniuge dudum.

Sic item meus angitur animus, & in duas diductus partes
 biſariam agitatur, an apud filium maneam, omniaq; dili-
 genter curem, rem, famuliã, domũ, uiri thalamum, ſimulq;
 populi famam uerear: an potius ineptias procorũ ſequar,
 illiusq; qui in aula maiora mihi obtulerit. Filius autem
 meus dum puer erat, nubere me non permiſit uiri domum
 relinquentẽ. Nunc ubi grandis eſt factus & ad puberta-
 tem uenit, me contrã rogat ut ex domo exeam, iratus ob
 rem, quam Achæi edendo abſumunt. Sed audi quæſo in-
 ſomnium meum atq; cõiecta. Anſeres mihi per domum ui-
 ceni triticum edebant ex aqua, illosq; lætabar aſpiciens:
 ueniens autem ex monte ingens aquila, incuruo roſtro o-
 mneis ceruicibus inuaſit atq; percutit. Illi uero in aula
 proſtrati iacuerẽ. Aquila in aëra ſublata eſt: ego autẽ fle-
 bam querebarq; in ſomnis. Circa me Achææ mulieres cõ-
 ueniebant, luctu affectam, quòd mihi anſeres aquila ex-
 tinxiffet. Illa quoq; rurfus reuertẽs, ſupra celſiorem tecti
 partem conſtitit, ingentiq; uoce me compellans, ait: I cari
 filia cõfide, nõ enim ſomnium, ſed reuera bonum, quod et
 eueniet. Anſeres enim proci ſunt. ego tibi aquila auis an-
 tea eram, nunc uero tuus uir ueni, ut omnibus procis mor-
 tem turpiſſimã afferã. Sic ait illa. At me dulcis reliquit ſo-
 mnus. Veſtigans deinde anſeres, doni reperi triticum co-
 medere apud ſcyphum, ocioſe quidem ac corãm. Ad hæc
 Vlyſſes, O mulier, inquit, nõdum eſt inſomnium mani-
 ſtare aliò inclinans, quoniam ipſe Vlyſſes omnino cogi-
 tat quomodo rẽ perficiat, exitiũq; omnibus inferat procis,
 quorum

Penelope nar-
 rat Vlyſſi ſuũ
 ſomnium con-
 ſectandum.

quorum nullus profecto mortem euitabit. Penelope uero inquit: Certe hospes insomnia uana sunt ac frustra. Neque hominibus omnia eueniunt.

Sunt geminae somni portæ, quarum una uocatur
Cornea, apud Stygios pariter, sed et altera eburna:

Somni portæ.

Hac penetrans somnus, uerba imperfecta reportat.

At quicumque uenit portæ de limine primæ,

Vera refert dulci correpto membra sopore.

Sed non hinc mihi puto graue insomnia uenisse, quod certe mihi filioque meo gratissimum esset. Sed et aliud tibi dico: Hic dies malus et infamis erit, qui me ab Ulyssis domo diuidet. Nunc uero certamen ponam secures, quas ille in suis adibus constituit, quercubus aptas scindendis, ordine omnes duodecim, nam idem procul astans telum iacere solebat: nunc procis hoc proponam certamen, quicumque facillime hunc arcum manibus tendet, ac per easdem secures iaculabitur, huius ego sequar conubium hanc relinques domum, quam primam bonamque satis ac diuitem habui, cuius iterum uel dormiens puto quandoque reminiscar. Ne, inquit Ulysses, hoc domi certamen differas. Nam prius Ulysses redibit, quam hi arcum attrectantes neruum tendant, aut per ferrum iaculentur. Cui rursus Penelope, Si uelis, ait, hospes me assistendo oblectare, oculis profecto somnus non serperet. Sed non est ullo modo insomnia esse homines: quietis enim partem dii cuilibet supra terram dedere. Ego uero nunc in superiore domus partem ascendam in cubiculum, mihi luctuosum, ac iugiter meis lachrymis persusum, ex quo Ulysses infelix sequens illum discessit, ubi dormiam: tu quoque in hac domo dormies uel humi stratus, aut in lecto positus. Sic dicens, ascendit, nec sola, sed alijs comitata ministris: cum quibus simul flebat super charo uiro, donec oculis dulcem Minerva somnum immisit.

Odyss

ODYSSEAE HO

MERICAE LI.

BER XX.

ARGVMENT. LIB. XX.

Volens Vlyſſes plectere famulas quæ cum procis cōcubere, no-
uit ex Euryclæa per ea quæ cum Eumæo & Philæto dixerit, in quo
& procorum fit collocutio.

Vlyſſes uero in uestibulo dormiit, cru-
dumq; bubulum tergus subtus ſtrauit:
pelles quoq; ouinas multas, quas Achæi
immolauere, ſuprà extendit. Eurynome
uero lænam dormiēti ſuperiecit. Hic igi-
tur Vlyſſes male cogitans procis, uigilando iacebat. At
famulæ ex aula diſcedebant hæ, quæ cum procis cōcum-
bere conſueuere, inter ſe riſum ac lætitiā communican-
tes. Vlyſſes uero animo commotus, ſecum frequēter uer-
ſabat, an ſubitam mortem inſurgens illis inſligeret, an il-
las cum procis ſupremo tantum cōcubitu cōnuſcere ſine-
ret: corde autem intus laborabat, ueluti canis molles cir-
cā catulos fouens uirū ignorans latrat, pugnareq; cupit,
ſic ille ſecum latrabat admirans, odioq; perſequens facta
improba: ex quo pectus ſibi percutiens, animū uerbis in-
crepuit: Sustine anime, peiora longe quandoq; paſſus es
die illo, quo nefandus Cyclops ſocios fortiſſimos come-
dit. Tu uero es auſus donec per animi prudens cōſilium,
ex antro in quo periturus uidebaris, te ſeruasti.

Sic ait, & tumidam uoluens in pectore mentem,
continuit huc illuc ſe uertens: ueluti uir qui uentrem ni-
dore ac ſanguine plenum apud ignem copioſum hinc in-
de uoluit ac uariat, uelociter aſſare cupiēs: ſic Vlyſſes in
omnem

Vlyſſes uaria
noctu ſecum
uerſans.

omnem partem uertitur, quoniam modo procis manus ini-
 cijat solus existens. Minerva inter hæc coelitus descēdens
 mulieri assimilata, ei propius accedēs supra caput astitit,
 atq; ait: Quid uigilādo cruciaris omnium miserrime ho-
 minum. Domus iā tibi hæc est, uxorq; in domo, filius insu-
 per qualē quisq; cuperet. Nēpe, inquit, Vlysses, omnia re-
 cte dicis: sed hoc animo uoluo, quomodo procos solus exi-
 stēs manibus aggrediar. Illi enim cōtinuo cōgregati sunt
 intus. Hoc insuper maius meditor, si Iouis ac tua fiat uo-
 luntate, ut eos interficiā, quomodo fugiā? hoc ego te nar-
 rare uelim. Cui Minerva, Miser, inquit, alius quidē socio
 uel peiori sæpe credit, qui et mortalis est, et animo nō adeo
 prudēti: ast ego dea quæ te in tātis laboribus custodio, ti-
 bi palā dico, si quinquagenæ hominū turmæ nos circū-
 stent in bello interficere cupiētes, attamē ita uiribus præ-
 ualebis, ut illis & boues & oues abigas: quamobrē bono
 sis animo, somnus te iam capiat fessum, ac tristitia dimit-
 tat nocte tota uigilantem. Deniq; dolori finem impone.

Minerva Vlyf-
sem animat.

Sic ait, ac oculis somnum diffudit Vlyssis,

Sublimisq; polum confestim ascendit in altum.

Illum somnus habet, curas ac membra resoluens.

Penelope Dia-
nam precatur.

Penelope uero uigilanti mente querelis

Cor agitat, uiduoq; sedet mœstissima lecto.

Postquam uero fletu exaturata est, Dianæ primū uota fa-
 ciens, sic precatur: Diana dea uenerāda Iouis filia, utinā
 meum pectus sagitta transfigēs mihi animam ianiam eri-
 peres: uel subita me rapiens procella per altum deducta
 in oceanum oribus proijceret: ueluti cum Pādari filias pro-
 cella rapuit. Parētes dii peremerunt, ipsas ue-
 ro domi orphanas reliquerunt. Venus autem caseo mel-
 leq; ac uino dulci nutriit, Iuno quoque præ cæteris in-
 clyta

Pandari filia.

clyta forma ac sensu decorauit, proceritate claras Dia-
 na, Minerva deniq; egregiorum operū sciētes reddidere.
 Postquā uero Venus Olympū conscendens Iouis nuptias
 illis rogauit (ipse nanq; cūcta tum fatum infelix esse homi-
 num nouit) tūc puellas harpyiæ discerpserūt, ac inferna-
 libus furijs ministras dedit. Sic me cœlestes euertant, aut
 Diana in me tela iaciat: modo Vlyssē tantū uideā, libe-
 ter sub terras abire, ne peioris postea uiri cōmercijs gau-
 derem. Sed hoc quidē tolerabile ualde, quando quis inter-
 diu ploret animo mœstus: nocte uero quiescit somno
 tradens, qui quidē omnes ad obliuionem malorum bono-
 rūq; ducit, ubi semel oculis irrepit: quin et mihi etiā deus
 mala infligit somnia. Hac enim nocte similis quidā Vlyssi
 meo iuxta me iacere uisus est, talis existens qualis erat si-
 mul cum exercitu: attamen meus animus gaudebat, quod
 nō insomnium existimarem, sed rem uerā. Sic ait, statimq;
 illuxit. Huius itaq; uocē plorantis Vlyssēs audiit, eiq; co-
 gitanti uidebatur illa uirum recognoscēs capite assistere.
 Quamobrem lenā simul & pelles in quibus dormiebat
 corripuens, in aulam tulit supra thronum: bubulū quoque
 tergus extra ferēs insuper posuit, ac palmas ad Iouē ten-
 dens, sic orauit: Iupiter pater, si me post multos labores
 ad meam fecundam terram uolētes reduxistis: nunciū fa-
 mamq; procorū intus existētium mihi aliquis ferat, extrā
 uero Iouis portētum aliud appareat. Hunc igitur sic orā-
 tem Iupiter audiit, ac statim ē nubibus excelsoq; olympo
 intonuit, ex quo Vlyssēs gauisus est: nūcium uero ex do-
 mo fœmina molari prætulit. Prope nanq; Vlyssē molæ
 constitierant, quibus famulæ duodenæ farinam, et ex ea ci-
 bariam medullam hominum exercebant: sed aliæ quidem
 dormiebant, quod iam moluerant: hæc uero quod imbe-
 cilla

Vlyssēs Iouem
 orat.

Dat signū cœ-
 lo.

cilla esset, nondum desierat. Itaque molam sistens, uerbum Vlyssi signum locuta est: Iupiter pater qui dijs hominibusque imperas, qui è cœlo clare intonuisti cum adhuc nulla sit nubès, quamobrem prodigium hoc nobis manifestas? indica quæso mihi misera uerbum hoc quod ego sic uaticinor. Vltimas hoc die proci in Vlyssis domo epulas edent, qui mea genua ingenti labore soluunt assidue uiolando, nunc quæso postremo coenēt. Sic ait. At Vlysses ex hoc signo & uoce famulae, simulque Iouis tonitru magnopere lætatus est, per quæ putabat se in delinquentes homines animosiores fore. Aliæ uero famulae per domum congregatae, ignem apud escharam & focum excitauere.

Famula prodigij cōiectura.

Interea è stratis surgens se uestibus ornat

Telemachus pulcher, laterique accommodat ensē.

Aptat & egregijs elegantia tegmina plantis.

Hastam deinde manu fulgentem cuspide prendens,

Constitit Eurycleam aduersum, ac talia fatur:

Telemachus
monet Eury-
cleā ne hospi-
tem negligat.

Nutrix charissima, hospitem hunc & lecto & cibo honorate, si forte neglectus iaceat. Talis enim mihi mater, quanquam cetera prudens, ut alium quandoque quamuis peiorem, temere honoret, alium uero uel digniorem negligat. Cui Euryclea, Infontem profecto, inquit, mi nate accusas, nam & sedens uinum quidem bibit quantum uoluit, fame uero dixit interrogatus nondum se teneri: sed & somni cubilisque tempore famulas lectum sternere iussi, at ille infelix ac miser noluit in lecto & stragulis dormire, sed supra crudum bubulum tergus atque pelles ouinas in domus uestibulo cubauit, lænam uero nos superieciimus. Sic ait. Telemachus autē hastam tenens, ex aula discessit in concilium

Achæorum

Instruitur do-
mus aduentui
procorum.

Achæorum, quem canes pedibus albis comitantur eun-
tem. Euryclea interea Opis Pisenoridis filia ministris mā-
dat: Vobis dico famulæ, domum mundate, uerrite, in tho-
ris tapeta purpurea ponite: aliæ mensas omnes spongijs
tergite, crateras ac pateras purgatæ: aliæ ad fontem pro-
perate, aquâ cōfestim afferte. Proci enim nō diu morabū-
tur, quin ualde mane ueniēt, quōd festum sit omnibus. His
dictis, illæ omnes obteperant. Viginti nanq; ad fontē iuc-
re, aliæ ibidē in ædibus scite omnia cōposuere. Mox pro-
ci ueniunt, famuli tædas diligēter accendunt, famulæ in-
terim à fonte redeunt, superuenit & subulcus Eumæus,
treis pingues porcos ducēs ex omnibus optimos, quos in
tra domus parietes pauerat. Ipse uero Vlyssē dulcibus
affatur uerbis: Hospes, nuper ne Achæi te magis susci-
piunt, uel certe negligunt in aula sicuti solent? Cui Vlyss-
es, Vtinam, inquit, Eumæe dii contumeliam atque iniu-
riam uindicerent, quam hi proci contra fas alienæ inferunt
domui, neque uerecundiæ partem habent. Sic inter eos
colloquentibus Melanthius pastor propius accessit, ca-
pras ducens ex grege præcipuas, epulas procis futuras:
duo quoq; pastores unā sequebantur, & has quidem sub
porticu alligauit. Ipse uero probrosis alloquitur uerbis:
Hospes, etiam hic per domum uiros rogando infestas, at
non existi? Omnino nō puto nos prius diuidi, quā mā-
nus has meas degustes, quando nō ex ordine rogas, sunt et
aliæ Achæorum mensæ. Sic ait. Vlysses nihil respondit, sed
tacite capite submissō male cogitabat. Inter hos autē ter-
tius Philætius pastor superuenit, bouē sterilē ac pingues
hædos procis ferens: baiuli autem hæc deducunt, quin &
alios mittunt, si quis illos petit, quos quidem ad porticu
alligauere. Ipse uero Philætius subulcum prope astans
interrogat:

Melanthius in-
solens ad Vlyss-
em.

interrogat, Quisnam hospes, ò subulce, nostrā nuper petijt domum? Ex tuis enim se iactat esse hominibus. Vbi ei genus & patria terra? Nam corpore regi par uidetur. Sed dii infesti sunt his qui multum errant, quando regibus faslidium afferunt. Dixit, ac propius accedens, dextra eum prehēdit, atq; ait, Salue pater hospes, tibi in posterū opes adsint. uerum nunc in malis agitaberis multis.

Nempe deū peior non est te Iupiter ullus.

Non enim misereris hominum. Fas te illis æquum esse in ærumnis. Vt domestica succurrunt, fluunt ex oculis mihi lachrymæ Vlysem reminiscenti. Nam & illū puto huius incommodi sago lineo indutū inter homines errare, sicubi uiuit aut uescitur aura æthereā: si uero periit, ò me miserum, ò bonū Vlysem, qui me custodiendis bubus paruum adhuc in populo Cephalleniorū existentem præfecit: nunc autē boues ingentes facti sunt. neq; enim aliter bouum genus uiro cōmitteretur. Hos itaq; alij me iubent eisdē ferre procis ad edendū: nec quicquā de puero curant, neq; deorum religionem uerentur. iamq; absente diu domino, contendunt inter se rem diuidere. At mihi animus in pectore suadet, malum quidē uiuentis filij, aliorū uidelicet populū adire, alienos relictis bubus petere uiros: hoc autē peius, hic manentem boues alienas cū animi anxietate custodire, et profecto à uiris his proteruis diu iam fugissem, nisi illum afflictum custodire adhuc expectarem, si forte ueniens procorū cādē in ædibus faciat. Ad hæc Vlysses, Bubulce, inquit, non profecto ignauo aut stulto uiro simili uideris. Deprehēdo iam quòd sapias, et quā ob rē tibi dico, aut iureiurando affirmo: tu Iupiter mihi testis, mensq; hospitalis, ac domus Vlyssis quam petij, quòd te hic existēte Vlysses domū redibit: tuisq; oculis (si uis) aspici-

Phylœtius Eur-
mæo & Vlysi.

Dolet propter
heri infortuni-
um.

Vlysses Philœ-
tio.

Proci sinistro
omine à Tele-
machi cede de-
serrentur.

cies procos qui hic dominātur, omnino peruntes. Cui bu-
bulcus, Si hoc, inquit, Iupiter faceret, noueris quantum
meæ uires manusq; ualebunt, & ut non frustra Philœtius
pro reditu Vlyſſis dijs omnibus uota fecerit. Dum sic illi
inter se colloquerentur, proci necem Telemacho strue-
bant: attamen illis infelix signum aquila sinistrorsus alte
uolans superuenit, columbam tenens, inter quos Amphi-
nomus ait: O socij, nō nobis hoc de cede Telemachi con-
siliū feliciter eueniet, quapropter ad epulas conuerta-
mus. Sententia placuit. quamobrem uenientes ad Vlyſſis
domum, supra thronos ac sedes lenas posuere: oues ma-
gnas, pinguesq; capras, porcos item ac bouem gregalem
sacrificio mactauere, uiscera affantes distribuerunt. Dein-
de uinum crateribus fudere. pocula subulcus præbuit, pa-
nem Philœtius in canistris dispensabat, Melanthius uina
fundeat. Illi post hæc cibis paratis manus iniecere. Tele-
machus uero probe omnibus distribuens, Vlyſſem intra
aulam iuxta pauimentum lapideum locauit, thorū hu-
mīlem apponens ac paruam mensam, iuxtaq; uiscerū par-
tem: deinde uinum in aurea patera fudit, aitq;: Hic nunc
fede cum his uiris libens, contumelias ego ac manus pro-
corum omnium abs te expellam, quod non publica hæc
sit domus, sed Vlyſſis: mihi hæc ille parauit. Vos proci,
abstinetes ab iræ impetu ac manibus, ne quis hic tumultus
aut contentio oriatur. Sic ait. At illi mordicus labra tenē-
tes, Telemachum admirabantur qui tam audacter locutus
esset, inter quos Antinous sic ait: Durum o socij ex Tele-
macho uerbum accipimus, uobis usq; minitendo loquutus
est, sed Iupiter minime ultra permisit. Quamobrē ipsum
in aula quietum relinquamus, sonorum sanè concionato-
rem. Telemachus Antinoi dictum minime curauit. Præco-
nes per

Telemachus
procis ne ho-
spitem infestet.

nes per urbem sacram hecatombam duxere, et Achæi sub nemore umbroso Apollinis conuenerunt: qui postquam assauere superiores carniū partes ac ordine diuiserunt, laute accubuerunt: qui autem conuiuio præerant, æquam Vlyssi partē ut alijs omnibus ex iussu Telemachi apposerunt. Minerua uero ut Vlyssis animum adhuc magis iniurijs exerceret, procos non omnino ab iniuria abstinere permisit. Erat autē inter eos uir quidam iniustus, Ctesippus nomine, è Same insula oriūduſ, qui diuitijs sui parentis confisus, Vlyssis coniugis matrimoniū affectabat. Is tūc ad socios sic ait: Audite me proci quæ dixero. Par-tem habet hospes æquā, uti par est. Non enim fas est Telemachi hospites, qui has ædeis petunt, contemnere. Quare ego xenium ei do, ut et ipse siue balneatori munus det, siue alij ministrorū qui sunt in domo Vlyssis. Sic dicens, manu tereti pedem bubulum è canistro accipiēs, in Vlyssē iecit: at ille declinans, ictum euitauit, ac animo risit, tale Sardinium, murum autem percussit. Ctesippum Telemachus obiurgans, Ctesippe, inquit, animum ex hoc facto satiaſti, hospitem propterea non uulneraſti. ictum nanque euitauit. At si te medium hasta transfixisset, hic tibi profecto pro nuptijs pater sepulchrum paraſſet. mihi quoque nullus amplius domi dedecus ostendisset. Iam ego nosco intelligoq; & bona & mala, iamdudum uero paruus eram. Attamen hæc aspiciens, hætenus tolerauimus, oues interfectas, uinum epotum, frumentum absumptum. Durum profecto multis unum resistere, sed ne quæso tendite ultra malis iniqui. Si enim me ferro interficere contenditis, nempe hoc malim: & mihi longe præstat semel mori, quàm hæc indigna cōtinuo facta aspicere. His dictis, illi silentium omnes tenuere: serò tandem Agelaus

Ctesippus Vlyſſem ferit,

Telemachus Ctesippum minabundus obiurgat.

Agelaus prociſ ut nuptias maturent.

rr 2 Damastoris

Damastoris filius ait: O socij, nullus contra ius fasq; uerbis iritando aduersis, ne' ue alij famulorum in Vlyssis domo molestus sit. Telemacho autem & matri eius humaniter loquens, dicerem, si uobis ambobus animo placet, donec sperabatis Vlysses domum rediturum, tunc nulla reprehensio erat retinere aut manere in aedibus procos, sed longe utilius. Nunc autē hoc iam manifestum, quod non amplius redibit. quamobrem tu matri assidens tuæ refer, eamq; exhortare ad nuptias eius qui optimus omnium fuerit, ac plura dederit, ut tu quidem patrimonium quemadmodum cupis disponas atque habeas, gaudens, edens, bibens: illa uero aliam petat domum. Ad hæc Telemachus. Non Agelaë, inquit, per Iouē ac per labores patris mei, qui longe ab Ithaca siue perijt, siue errat, nihil moror matris meæ nuptias, sed iubeo nubere cui maxime uoluerit. Immensa etiā tribuam dona, uereor tamē inuitam uerbis inducere, ne hoc deus faxit. Sic ait. At procos Pallas maxime ridiculos reddidit, mentem illis alienando, qui iam maxillis nouis atque alienis semicrudas carnes edebant: oculi autem eorum lachrymis fluebāt, impetus animi luctum excitauit. Inter quos Theoclymenus ait: Ah miseri, quod malum hac nocte patimini? capita uertuntur & uultus, & inferius genua labant, fletus oritur, genæ lachrymis perfunduntur, sanguine item fluunt muri ac contignationes. Idolorum insuper plenum uestibulum, & plena ambulantium aula, Erebus sub tenebris, & sol sub cœlo perijt, mala percurrit orbem nebula. Riserunt omnes uehementer super ipso, inter quos Eurymachus, Insanis, inquit, hospes aliò uagans: at uos iuuenes foras eum in forum mittite, quoniam hæc nocti similia uidentur. Cui cōtrā Theoclymenus, Non te, inquit, iussi Eurymache

Minerua procos dementes reddit.

machē mihi duces eundi præbere. Sunt enim mihi et oculi & aures & ambo pedes, mens etiam in pectore nihil inquinata, quibus egomet sane exhibeo foras, quando malum uobis euenturum uideo, quod nullus neque effugiet, neque euitabit procorum: qui in domo Ulyssis homines deludentes, iniqua perpetratis. Sic dicens, exijt ex ædibus, iuitq; ad Piræum, qui eum prompte excepit. Proci autem omnes inter se aspicientes, Telemachum iritabant super hospitibus ridentes. Quidam uero ex iuuenibus illis admodum superbus, Telemache, inquit, nullus profecto te in hospitum excipiendorum delectu ineptior. Hunc famelicum mendicum cur domi habes, pane uinoq; indigentem, neque item operi obeundo aptum, neu uiribus firum, sed tantum terræ onus inane? Alius autem quidam hic surgens, Quin, inquit, si quid mihi credis, hoc maxime præstat: Hospites hos in naui collocatos in Siciliam mittamus, unde digna tibi uenditione merces eueniat. Sic itaque proci dictitabant. At Telemachus minime curabat, sed patrem tacite aspiciens, expectabat donec ille manus in eos iniiceret. Penelope uero in sella sedēs aduersus eos, singulorum audiebat uerba. Cœnam itaque dulcem & suauem hi ridiculi fecerunt, qui ut uentrem exple-

rent, multa sacrificio mactauere animalia.

Epulis alioqui ipsis nullæ ingratiore
fiere, quales dea Minerua & uir
fortissimus Ulysses præbituri
erant, quum illi prius
nefaria perpe-
trassent.

ODYSSEAE HO-

MERICAE LI-

BER XXI.

ARGUMENT. LIB. XXI.

Penelope arcum tendenti nuptias suas promittit. Vlysses autem Eumæo & Philœtio custodiam portarum mandat. Ipse arcum per se-
cures dirigit, nemine illum tendere ualente.

PENELOPAE autem Minerva in
animo posuit, ut arcū ferrumq; nitidum
procis daret, certamina uidelicet cædisq;
initium in ædibus futurum. Quamobrem
scalas domus altas ascendit, corripitq;
manu formosa æneam pulchramq; & incuruam clauem,
cui capulum eburnū erat, ac cum ministris in thalamum
uenit ultimum, ubi herilis erat thesaurus, æs, aurum, fer-
rum uarie laboratum. Hic arcus iacebat retortus, ac pha-
retra sagittarum receptaculum: ubi grauiam multa erant
tela, quæ dona hospes Iphitus Eurytides Lacedæmonem
affecutus dedit, qui simul in domo Ortilochi apud Messe-
nam inter se conuenerunt. Huc siquidem Vlysses uenit ad
æs alienum exigendum, quod ei populus omnis debebat.
Messenij nanque oues trecentas ex Ithaca simul cum pa-
storibus nauibus tulere. Harum igitur gratia uiam hanc
admodum longam Vlysses admodum iuuenis legatus su-
scepit, quum eò prius pater aliq; senes iuissent. iuit &
Iphitus equas quæres, quæ illi perierant duo ænæ, ac sub
illis muli, quæ uel ei postea cædis ac fâti causa fûere, quòd
Herculem magnanimum Iouis filium, magnorum patra-
torem operum petiere, qui Hercules eum hospitio exce-
ptum in sua domo interfecit, miser qui deorum religio-
nem,

De arcu Vlyf-
fis.
Iphitus Euryti-
des.

Hercules pro-
ditor hospitij.

nem, nec mensam hospitalem quam ei præbuit ueritus est. Equas ipse sibi habuit. Eas igitur quæritans, Vlyssi forte occurrit, arcumq; dedit, quæ prius magnus Eurytus ferebat, ille uero filio reliquit domi suæ moriēs: at illi Vlysses acutum dedit ensē, hastamq; ualidam, principium quidem charæ hospitalitatis: non enim mensa inter eos adhuc nota erat, quod Iphitus præuentus morte ab Hercule interfectus esset. Hunc itaque arcum Vlysses in bellum cum nauibus iens nunquam secum tulit, sed ibidem ob chari hospitis memoriam domi reliquit ac tantum in patria sua ferebat. Penelope igitur in thalamum uenit, limen roborem præterijt, quod architectus expoliuit affabre, atq; ad perpendiculum duxit: superne uero tympana aptauit, foresq; addidit fulgentes, statim uero soluta ex coronide clauis ac foribus adiecta est, ex qua ictæ seræ sonitum dedere ingentem, qualem taurus armentalis in campis pascens edere solet, protinusq; apertæ fores patuere. Illa uero in altum ascendit armarium, ubi ex una parte arcæ astabant, in altera uestes nobiles iacebant. Inde igitur arcum in palo suspensum protinus corripuit cū ipso coryto, in quo ille pulcherrime conditus erat. Sedensq; ac supra genua illum ponens, flebat querulis modis. Deinde arcum de uiro interrogabat. Postquam uero luctu exaturata est, in aulam ad procures tendit, arcum in manu tenens ac pharetram, ubi multa tela grauiā erant: famulæ uero illam sequentes, telorum armarium fascemq; ferebant: hic ferrum asq; plurimum aderat, certamina uidelicet herilia. Penelope itaq; ante tecti uestibulum constitit, caput ante genas uitta pulcherrima redimita, duasq; habens utrinq; famulas. Procos primum ita alloquitur: Audite quæso insolētes proci, qui hanc domum continuo

Penelope depromit Vlyssis arcum certamina ui procorum.

edendo et bibendo absente domino uexatis: neque facti uestri aliam facere excusationem ad umbrationem ue nostris, quam meas desiderare nuptias. sed agite quando hoc certamen incumbit, magnum Ulyssis arcum in medio ponam: quicumque manibus facile tendet, et per duodenas secures omneis iaculabitur, huius ego connubium sequar, coniugemque muneribus locupletem reddam, domum hanc relinquendo, cuius quandoque reminisci uidebor uel in somnis. Sic ait, ac Eumæum iussit arcum procis ferrumque miscans præbere. Ille uero lachrymans accepit, ac dedit. Flebat et subulcus ex altera parte, ubi et ipse herilem assexit arcum. Antinous autem ambos increpans, ait: Stulti et agrestes ex tempore tantum cogitantes, ah miseri quid lachrymas funditis, ac mulieris animum in pectore magis iritatis, quæ per se satis habet arumnarum, quod charum amisit uirum? Discumbite igitur hic tacite, seu foras exeuntes plorate, et hic arcum relinquate procis certamen innoxium: neque enim facile existimo hunc tendi posse. Nullus autem talis reperitur uir in omni ordine ac decade, qualis erat Ulysses. Ego nanque illum uidi, meminique. puer adhuc paruus eram. Sic ait. At illi neruum tendere posse, et ferrum iaculari facile sperabant. Sed is primus ex Ulyssis manibus arcum degustaturus erat, qui præter cæteros eum spernebat in aula sedens, aliosque item ad idem faciendum inuitabat: inter quos Telemachus sic ait: Heu, ualde me Iupiter stultum fecit: mater enim quamquam prudens et chara mihi, dicit se alium sequi uelle, hanc domum relinquens: at ego rideo, animoque sic stulto gaudeo. Sed agendum proci quando hoc paratur certamen pro muliere, cui similis non est in terra Achaia, nec apud Pylum, neque Argos, neque Mycenæ, neque apud ipsam

Promittit se uictoris coniugem fore.

ipsam Ithacam, neq; deniq; in toto continenti: sed & ipsi hoc scitis. quid enim me matrem laudare oportet? Igitur ne rem protrahite, neq; ab arcu uos diu auertite, ut planè periculum fieri uideamus. Ego quoq; profecto experirer. Si enim tendam hunc arcum iaculerq;, non mihi mœsto has ædeis mater aliò discedens relinqueret: quoniam postremus omniū relinquerer, si possem hoc patris mei certamine potiri. Dixit, & ex humeris lenam purpuream & ex latere ensem posuit, stans atq; innixus: primū quidem fossa oblonga facta, secures statuit, & ad perpendiculum direxit, circaq; terrā aggeßit, unde stupor omnes inuasit, ut ordine constituit, nunquam antea uiso. Igitur arcum sumens, uestigioq; solum progressus constitit, ter illum tendere conatus, ter destitit, uiribus atq; animo in neruo contrahendo deficiens: & profecto quarto expertus ui tetendisset, nisi Ulyßes cum per nūtum quamuis cupientē retinuißet, Telemachus itaq; rursus ad eos uersus, ait: Hei mihi uel ignauus ac imbecillis ero, uel certe quòd sim iunior, nondum manibus satis fido in hominem prius laceßentem propulsare. Sed uos adeste qui me longe fortiores existitis, experimini ut certamen absoluamus. Sic dicens, arcum humi inclinans in pulchre compactis tabulis cum sagitta composuit: ipseq; in loco unde prius surrexit, rursus consedit. Antinous uero his gestis, Surge, inquit, o socij, incipientes à dextra omnes, unde & potationis initium. Sententia placuit, quamobrem Liodes Oenepi filius primus surrexit. Is eis haruspex erat, semperq; in ultimo ordinis recessu iuxta craterem sedebat, soliq; omnium iniuriæ aduersæ fuere. Quapropter ceteris procis magnopere iratus erat. Hic igitur arcum sumpsit sagittamq; uelocem, constitit pede solum progressus,

Telemachus
experitur uires
suas arcu.

Liodes uiribus
diffidit.

arcumq; tentauit, neque tetendit: prius enim quam laborasset, manus teneras integras retraxit: uersusq; ad procos, O socij, inquit, non ego tendam, alius accipiat. Multos enim hic arcus uiros fortes tristitia afficiet animoq; deiiciet, quod longe præstet mori quam è spe decidere, cuius gratia hic continuo expectantes congregamur. Nunc autem qui sperat aut omnino contendit Penelopes coniugium, ubi arcum hunc tentauerit aut degustauerit, protinus aliam Achæarum in matrimonio accipiat cum rebus dotalibus: ipsa uero Penelope nubat ei qui plura dederit ac fortunatior sit. His dictis, arcum in compactis tabulis sagittamq; deposuit, ac rursus in throno unde surrexit assedit. Antinous autem eum increpans: Liodes, ait, quodnam tibi uerbū excidit graue durumq; irascor quidem audiens. Ergo hic arcus nos homines fortes & animo & audacia priuabit, quoniam cum tu tendere nequiuisti? At alij proci fortissimi tendent: te enim mater non talem genuit ut arcus & sagittarum peritum. Sic ait, ac ad Melanthium caprarium uersus, Ignem, ait, Melanthi in aula statim accende, iuxtaq; sellam pone, ac tergora supra bubula. Deinde magnum fer adipis uolucrum intus conditi, ut iuuenes unguine obliti ac fotti experiri possint. uiribus enim ualde deficiunt. Sic ait, ille cōfestim obtemperat. Refotti igitur iuuenes ac calefacti uti iussu fuerat, non propterea arcum & ipsi tendere ualere, sed longe infra uires fuere. Antinous autem & Eurymachus, quod principes procorū essent, ac uirtute cæteris præstarent, ab arcu abstinuere. Bubulcus autem & subulcus Ulyssis ex domo ambo simul discessere, quos deinde Ulysses domo & ipse abiens secutus est. At ubi extra fores & aulam fuere, eos sic est allocutus: Bubulce ac subulce,

Proci uiribus
impares arcui
tendendo.

subulce, dicam'ne an celem uos? dicere autem me animus hortatur. Dicite quaeso si subito Vlysses ueniret, ac eum deus aliquis adduxerit, procosq; plectere uelit, quali essetis animo: illi'ne an procis auxilium ferretis? dicite inquam, quid animus uobis suadet? Huic bubulcus, Iupiter, inquit, pater si hoc desiderium nobis perficiat ut ille redeat, deusq; illum reduxerit, nosceres profecto qualis me uis manusq; esset. Similiter & Eumæus subulcus deos orauit, ut Vlysses domum redeat. Is uero ubi eorum uoluntatem ac mentem nouit, sic rursus ait: Ipse iam ecce ueni in patriam iam anno uicesimo. Noui ut uobis optantibus tantum ex famulis uenio. aliorum non aliquem audiui optantem me reducem esse. uobis itaq; uerum, ut erit, narabo: si deus mihi perimere procos dederit, uobis ambo- bus & coniugia & possessiones dabo ac domum prope me pulcherrimam: in posterum uero Telemacho & socij & fratres eritis. Vt autē mihi firmitus credatis, aliud uobis certum ostendam signum, cicatricem, quam olim Paranesum proficiscens, una cum Autolyçi filijs, apri dentibus albis ictus accepi. Sic dicens, laceras ab hulcere uestes remouit. At postquā omnia uiderūt, probeq; nouerūt, circa Vlyssēm flebāt, manus iactātes ac pileum, caputq; & humeros cōplectentes: Vlysses inuicē capita manusq; illorū. Et profecto lachrymātes sol occidens inuenisset, nisi Vlysses ipse luctū cōpressisset, inquiens, Iā flendi ac querendi finē facite, ne quis ex aula egrediens deprehendat, intusq; referat. Sed hilares quasi nuptias conciliaturi ingredimini, nō simul omnes: primus ego, postea uos. Hoc autē signū inter nos existat. Alij enim proci omnes mihi arcum & pharetram dari non permittent, sed tu Eumæe arcū per ædes ferēs in meis dabis manibus: ancillisq; dices,

ut

Vlysses se ser-
uis manifestat.

Philætio man-
datur ianuæ cu-
stodia.

Eurymachus
arcul impar do-
let.

ut fores aulæ diligenter claudant, ne si quis sonitum aut tumultum uirorum intus intra muros nostros audiat, ullo modo fores exeat, sed ibidem tacite operi assideat. Tibi Philæti mando fores aulæ clauibus claudere, ac uelociter repagulis & uinculis munire. Sic dicens, domum ingreditur, ac in sella unde surrexerat consedit: famuli quoque ambo subsecuti sunt. Eurymachus autem inter hæc iam arcum manu prehenderat, ac dispensauerat huc illuc ad ignem calefactus atque inunctus, nihilo tamen melius contendere ualuit, robore uique animi deficiens. Ex quo secum querendo ait: Hei mihi quod res hæc præter cetera me angit, non Penelopes coniugij tantum gratia, quod ego quanquam cupio, non attamen tanti facio, cum sint & aliæ plures Achææ mulieres apud ipsam Ithacam, aliasque item ciuitates: sed si tantum infra Ulyssis uires sumus, ut arcum tendere non ualeamus, hoc nos factum apud posteros deprehensum infamabit. Huic contra Antinous, Eurymache, inquit, non sicut ais profecto erit: nostri enim hodie in populo festum Dianæ sanctum esse. quis autem arcum tendere audeat? Itaque ponite certamen libenter, & secures sinamus omnes sic consistere: non enim aliquem puto propterea interfectum iri in Ulyssis domum uenientem. Sed agedum pincerna à pateris incipe, ut libantes arcum sacremus. Mane autem iubete Melanthium pastorem capras domum ex omnibus præstantiores asferre, ut Apollini ex his crura offerentes, arcu postea experiamur, & certamen tandem absoluamus. Antinoi sententia omnibus placuit. Itaque

Dant manibus famuli lympham, iuuenesque per aulam
Crateras mensis statuunt, ac uina coronant:

Distribuuntque æque cunctis, pateris prius amplis

Incipiunt.

Incipiunt. postquam potandi expleta cupido,

Protinus hæc illos tentando affatur Vlysses:

Audite proci Penelopes quæ me iubet animus dicere. Eu- Vlysses petit
experiri vires
arcu.

rymachum maxime & Antinoum oro, quoniam probe

hoc uerbum dixere: Cras deus nobis si uelit robur & ui-

res dabit: uos tamen interim date mihi hunc arcum, ut &

ego unâ uobiscum vires experiar meas, si mihi adhuc uis

est ea quæ olim in meis erat membris: an certe ob errores,

anxietatemq; & incommodum perierit. Sic ait. Illi omnes

magnopere sunt irati, ne arcum attingeret formidantes.

Antinous autem increpâdo ait: Ah miser hospes, mens ti-

bi non integra. non cernis, non cõsideras quòd nobiscum

lentus epularis, neq; cibo omnino priuaris? Insuper no-

stros sermones audis, cum nullus alius mendicus hospes

nos audiat. Vinum profecto te lædit, quod & alijs etiam

nocet qui uoraciter sumunt, nec moderate bibunt. Vinum

Centaurum Eurytionem in domo Pirithoi contra Lapi-

thas insurgentem ad insaniam deduxit. Furiosus nanq; fã-

ctus, contra Pirithoi domum mala perpetravit. Heroes

enim dolor inuasit: ex quo eum per uestibulum foras in-

surgentes traxere, ac ei aures naresq; diro ferro excide-

runt. Ille uero sibi met ob animi stultitiam nocens, pro-

prium incommodum flens ibat: unde inter uiros & Cen-

tauros orta contentio. Verum sibi prius ille malum inue-

nit. Sic & tibi magnum uaticinor incommodum, si hunc

arcum tractabis. Non enim ad alicuius supplex miseri-

cordiam in nostro populo confugies, sed te in naui ad

Echetum regem hominum perditorem mitemus, unde

minime seruaberis. Itaq; si sapis, quieto comede, neq; de-

inceps cum iunioribus contende. Penelope uero tunc ait:

Antinoë, non ius neq; fãs Telemachi hospitem qui domũ

Penelope An-
tinoum obine-
gat.

hanc

hanc petijt, contemnere. Spera quoq; si hic hunc tendet arcū, uiribus roboreq; fretus, ipse me domū ducet, suamq; me coniugem habebit, neq; ipse hoc unquam sperauit: nec aliquis uestrū huius gratia tristis factus, hic amplius epuletur, cum minime deceat. Cui Eurymachus: Penelope, inquit, neq; te hunc ducere fas est: sed uirorum ac mulierum iudicia uerere, ne quis inter Achæos grauis dicat: Heu uiri fortissimi uxorem, homines longe inferiores conditione consecuti sunt: quoniam solus inter nobiles mēdicus quidam & ignobilis hospes, facile arcum tendens per secures iaculatur. sic dicent. nobis uero hæc dedecori erunt. Eurymache, inquit Penelope, non est ut qui edendo uiri fortissimi domum dedecoret, bonam in populo famam assequatur. quid ait, quod hæc uobis dedecori pudoriq; erunt? Ipse enim hospes ualde magnus ac uegetus, ex magno & forti uiro genus iactat. Sed & iam illi arcum date, ut planè uideamus: uobis enim sic dico, quod & eueniet, si Apollinis numine fretus arcū tetenderit, cum læa tunicaq; pulchra induam: iaculum quoq; uelox donabo cōtra homines canesq; propugnaculum: præterea ensem ancipitem, ac pedibus aptos calceos. Deniq; quod animus mihi suadebit, ei mittā. Ad hæc Telemachus: Mater mea, inquit, arcum enim Achæorum nullus me aptior cui uelim dare & negare. Non quot homines apud Ithacā dominantur, neq; quot apud Helydem, horū nullus me prohibebit, si uelim semel hunc arcum hospiti dare ut experiatur. Verū tu mater in superiorem domus thalamū ascēdens, huc tua fer opera, telam, colū, ac ancillas iube operi uacare: res uiris omnibus, præsertim mihi curæ erit, cui potestas præcipua donū est. Illa igitur admirata rursus ascendit. filij enim mandatū prudens animo reposuit: flebatq;

Telemachus
matri.

batq; cum ancillis uirum amantiſſimum, donec luminibus
 Pallas dedit inclyta ſomnum. Subulcus uero arcum corri-
 piens ferebat. Proci autem omnes in aula fremebant: ſicq;
 quidam ex illis proteruis dicebat: Quò (malum) fers ar-
 cum ſubulce magne errabundeq;? uelociter enim te canes
 edent quos nutriſti ob porcos, ſi Apollo dijq; ceteri no-
 bis propitiſ fuerint. Sic ait. At ille formidans, protinus in
 eodem poſuit loco, quòd multi in aula fremeret. Telemachus
 in parte alia minitans erat: Cito ſer arcum ſubulce,
 non bene omnibus credis, ne te ego, quanquã ſum iunior,
 feriens ſaxis, rus remittam. nam & uiribus ſum potior.
 Quòd ſi item omnium procorum qui in aula uerſantur,
 tantum manibus & uiribus potior eſſem, facile aliquẽ ex
 noſtra domo uelociter abſcedere cogerem, quòd indigna
 perpetrent. Sic ait. Illi omnes pariter riſere, ac iram ali-
 quantulum remiſere. Subulcus autem arcum Telemacho
 obtemperans, ſtatim tulit, in manibusq; Vlyſſi aſtans po-
 ſuit. Deinde uocans Eurycleam nutricem, ait: Fores aulæ
 intus diligenter claude, ſi quid murmuris aut tumultus
 audiueris hominũ intra muros noſtros, ne foras excas, ſed
 ibidem operi adſiſte. His dictis, illa protinus paret, foresq;
 ædiũ clauſit. Philœtiſ quoq; tacite extra thalamũ egre-
 diens, lignum nauis quoddam ex byblo, quod ſub porticu
 iacebat, foribus repagulum oppoſuit: ſtatimq; reuertens
 in eodem unde ſurrexit, conſedit loco, Vlyſſem aſpiciens.
 Is iam arcum diſpenſabat, quaquã uerſus contrectans:
 hucq; atq; illuc experiens totum, atq; contemplans ne eo
 abſente forte uermes cornua corroſiſſent. Proci uero aſpi-
 cientes atq; admirantes, ſic inter ſe illudendo dicebant:
 Certe hic admirator aut cõpilator eſt arcuũ. an & talem
 domi forte habet, uel ipſe facere cupit? num uides ut ma-
 nibus

Affertur Vlyſſi
 tandem arcus.

nibus hinc inde dispensat atque tractat malorum curator mendicus nosler? Alius uero hoc modo cauillabatur: Vt nam sic in rogando mendicandoq; hic proficeret, ut arcum hunc quandoq; tendere poterit. Sic itaq; proci dicebant.

Vlysses tendit
arcum.

At Vlysses ubi ingentem suscepit arcum, ex omni parte considerauit, ueluti uir citharæ sciens atq; cantus, facile chordam in agglutinato tendit organo, sic ille citra studium magnum facile tetendit arcum. Dextera enim manu accipiens neruum tentauit, quod ex impetu magno resonuit more hirundinæ uocis. Procis autem angustia orta est ingens, omnibusq; color corporis immutatus. Iupiter autem magna signa ostendit, quibus Vlysses magno pere letabatur, quod prodigium ipsius dei sagittam quæ sola extra alias in mensa iacebat, corripuit: aliæ uero in pharetra conditæ omnes exislebant, quibus proci perituri erant. Sedens itaq; Vlysses, arcum ulnis accepit, ac facile neruum cornuaq; traxit, sagittam deinde impulit, contra tendens in secures ordine primo non aberrauit, quum illa ferro grauis medium pertransierit, extraq; micauerit. ad Telemachumq; uersus, sic sedens ait: Neq; à meta erraui, neq; diu in arcu contendendo laboraui: quamobrem & mihi uires firmumq; adhuc robur inest, non quemadmodum proci calumniando despiciunt atq; illudunt. Sed nunc tempus epulas procis parari ad lumina, deinde cantu & cithara aliter oblectari, quæ conuiuij sunt appendices. Dixit, ac super alio innuit. Telemachus uero acutum lateri accingit enssem, hastamq; manu capit, ac prope ipsum iuxta thorum fulgenti armatus ferro constitit.

Odyssæ

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I=

B E R X X I I.

A R G V M E N T. L I B. X X I I.

Vlyffes præfente Minerva in procorum cæde occupatur. Deinde famulas impudicas per Telemachum & domesticos unâ cum Melanthio pleçtit.

LYSSES postmodum consurgēs, ac laceris sese exuens uestibus, in medium prodijt, arcumq; deinde ac pharetrā iaculis grauidam tenens, sagittas quidem ante pedes effundit, procis ait: Hoc enim

certamen quod modo gessi, securum quidem extitit: nunc uero metam aliam scopumq; attingam, quod nullus alius adhuc attigit: si tamen assequar, mihi tantum Apollo faueat. Dixit, & in Antinoum primo tristem direxit sagittam. Is pulchrum rotundumq; in manibus habebat calicem, quasi cogitās quā bibiturus erat: de cæde autem minime cura. Quis enim inter conuiuas putasset solum, interq; plures existentem hospitem, quanquam esset fortissimus, ei mortem fatumq; illaturum? Hunc demum Vlyssis cuspis secundum guttur præterijt, teneramq; sagitta ceruicem in alteram partem inclinauit. Patera è manibus percussa cecidit, statim per nares sanguinis crassa fistula uenit, ex quo mensam ille ab se uelociter pede percutiens amouit, in terram epulas fudit, panis coctæq; carnes fœdatæ sunt. Ex hoc proci perterrefacti, per domum undique circumspeciebant usque ad murorum angulos, si quid esset telorum, nusquam scutum, nusquam hasta ualida quā

Vlyffes Antinou sagitta interfecit.

ss

appre=

apprehenderent, erat. Vlyſſem poſtremo uerbis increpãdo contumelioſis, Hoſpes, ait, male homines arcu petis, proſecto non amplius certamen aliud attinges, nunc exitium magnum iamiam tibi ſeruatur. Nam hominem nunc interemiſti, qui inter Ithacæ iuniores optimus erat: quã obrem te hic uultures diſcerpent. quilibet tamen ex procis abſtinuit, quòd eum putabant nolentem ac per imprudentiam hominem interfeciſſe. At ſtulti ignorabant quẽ

Vlyſſes procis. admodum iam exitij tempus aduenerat. Hos autem Vlyſſes torue aſpiciens, O canes, inquit, non putaſtis me ex Troia reducem fore, quòd meam abſumitis domum, me quoque uiuente meam optaſtis coniugem ducere? Ancillis denique per uim concubuiſtis, neque deum uerentes, neque ex hominibus ullam in poſterum ultionem fore: nunc uobis omnibus exitij tempus aduenit. Sic ait. Illos uero pallidus omnes pauor arripuit, ac quiſque ueſtigabat quamnam periculum ſubterfugeret. Eurymachus tantum loqui auſus, Si Vlyſſes, inquit, Ithacenſis adueniſti, hæc quidem recte dicis, quæ à procis facta ſunt, multa domi tuæ impia, multa item ruri. Verum Antinous qui hæc omnia mala commouit, & autor ſclerum fuit, iam extinctus iacet. Ipſe nos ad hæc impulit facta, non tam conuulſum expetens aut quærens, quàm alia ſpectans quæ Iupiter minime perfecit, ut uidelicet Ithacæ populis dominaretur, filiumq; tuum per inſidias interficeret. Nunc ille pœnas dedit, tu parce populo tuo ingenti. Nos tibi pœſſare quæremus quæcunque in ædibus bibendo & comedendo ſunt abſumpta, uiginti uiritim æſtimatione bouum. Præterea æs aurumq; reddemus, ut animus latetur tuus, potius quàm irascatur. Ad hæc Vlyſſes toruo aſpiciens uultu: Eurymache, ait, non ſi mihi patrimonia cuncta de-

deritis

Eurymachus
ſupplex Anti-
noo imputat
omnia.

deritis quæ nunc sunt, et quæ in futurum addere potestis, non manus à cæde temperabo prius quàm omnem procorum iniustitiâ plectam. Nunc optio vobis coràm proponitur, seu certare seu fugere, qui fatû mortemq; uitare cupiat. Verum nequaquam miserum exitium uos uitaturos puto. Sic ait. At illis genua simul & animus trepidauere, inter quos Eurymachus rursus, O socij, non profecto uir hic manus innoxias continebit, sed quando semel arcum pharetramq; cepit, ex aula iaculabitur, donec omneis interficiat. Quamobrem pugnae reminiscamur, enses educite, mensasq; sagittis uelocibus opponite, deinde simul cõfertim omnes adnitamur, si quo modo ex aula foras pellere ipsum possimus. Deinde per urbem properemus, fama tumultusq; statim excitabitur, ex quo hic homo postremo nunc iaculatus fuerit. Sic dicēs, ensẽd eduxit acutũ utrinq; ancipitem: in illumq; prosiliit, horrendum clamitans. At Vlysses iaculari propterea nõ desistit, pectusq; illi iuxta mamillam ferijt, ac hepar usque sagitta transfigit: unde de manu ensis cecidit, mensa insuper circũspersa reuolutaq; corruit, epulasq; ac pateram secum traxit: ipse uero humum cernuus illisit, & pedibus thorũ ambobus palpitās, animoq; tristis extrusit, ob oculosq; atra nubes ijt. Amphinomus deinde aduersus Vlyssẽm consurgens, acutum eduxit ensẽm, si quo modo illum extra fores pelleret: uerum Telemachus retro illum præueniens hasta firmè medium traiecit hominẽ, ac per pectus transfixit, ex quo cadens ille sonitum dedit, terramq; fronte pronus illisit. Telemachus autẽ ueritus ne quis Achæorum hasta correpta, uel ense insurgens, Vlyssẽm punctim impelleret, aut cæsim percuteret, statim hasta in Amphinomo relicta abscedens, accurrit ad patrem, atque propius astans

Eurymachus
procis.

Eurymachus
occiditur.

Telemachus
Amphinomum
interficat.

ait: Pater, ibo ac feram tibi scutum duasq; hastas, & areā
 cassidem capiti aptam, quibus tu armatus concurre. Su-
 bulco autem itemq; bubulco alia dabo. Deniq; esse arma-
 tum lōge pręstat. Vlysses uero, Fer cito, ait, curre, donec
 mihi ad defensionem pręsto sunt sagittę, ne me solum
 existentem extra fores pellant. Telemachus parenti obtē-
 perans, in thalamum properat, ubi arma erant: inde qua-
 tuor scuta, hastas octo, cassides areas item quatuor tulit.

Vlysses in pro-
 cos se armat.

Ipsę igitur Vlysses in primis se ferro armauit, ambo de-
 inde famuli arma induerunt idonea, ac hero asliterunt:
 quibus quā diu sibi sagittę ad iaculandum aderant, tam
 diu ex procis continuo aliquem interficiebat. Illi uero cō-
 fertim cadebant. Postquam uero sagittę defecere, arcum
 quidem in parte domus prima iuxta murum inclinauit:
 ipse uero scutum humeris quatuor opertū tergoribus ac-
 cepit, capiti uero galeam equina cauda insignem ac cri-
 sta terribilem aptauit: duas insuper hastas cuspide ferrea
 munitas corripuit. Hinc iuxta supremum ædium pau-
 mentum aditus erat in uiam quę populo frequentabatur:
 pręterea aptis munitus erat obductusq; asseribus. Hic
 itaque portam Vlysses subulcum seruare iubet, eiq; as-
 sistere, quod una tantum inde esset eruptio. Agelaus igitur
 procorum unus sic ait: O socij, aliquis ad portam quę
 ad superiora ducit, ascendat, uocetq; populum. Statim tu-
 multus orietur, ex quo uir hic postremo iaculatus fuerit.
 Cui Melanthius pastor: Non licet Agelaę, inquit. An-
 gusta enim aula iuxta portam est, osq; breue aditus qui
 exit in uiam: & unus qui sit admodum fortis, facile o-
 mneis prohiberet. Sed agedum uobis ego feram arma,
 quibus muniri possitis, ex thalamo. Hic profecto existi-
 mo, & non alibi ab Vlysse eiusq; filio arma collocata

Agelaus pro-
 cis.

Sic

Sic Melanthius dicens, in thalamum conscendit. Hinc duodena scuta totidemq; hastas, ac totidem æreas cassides, cristis equinis insignes, attulit procis. At Ulyssis tunc genua animusq; labârunt, ubi illos armis munitos uidit, manibusq; hastas longas tenentes. Magna sanè res ei uisa est, ex quo ad filium uersus, Telemache, inquit, nempe aliqua in aula famula nobis bellum excitat malum siue Melanthius. Cui ille, Hic ego profecto, inquit, peccavi, non alius in causa, qui thalamo fores tantum inclinatas liqui, at illæ diligentiores in explorando fuere. Sed cito Eumæi thalamo fores impingito, atque indica si qua est famula quæ hæc faciat, seu forte Melanthius, quem magis puto. Dum sic inter se colloquerentur, Melanthius rursus in thalamum pulchra laturus arma properat: quem ubi subulcus Eumæus agnouit, statim Ulysssem prope existentem clamauit: Ulysse, uir ille iniquus ac maleficus, quem nos suspicabamur, ingreditur thalamum: tu profecto uera loquutus es. Quamobrem uel ipsum interficiam, si fortior sum: uel certe tibi dicam, ut multorum scelerum quæ in tua domo admisit, ab eo pœnas exigas. Huic Ulysses, Certe ego, inquit, & Telemachus procos retinebimus inter aulam, quanquam exire conantes: uos autem ligatis ei pedibus ac retro manibus, in thalamum conijcite, asseresq; opponite, ac catena connexa ipsum alligatum ad altissimam columnam trabibus proximam trahite, ut sic uiuus existens, dueros patiatur labores. Sic ait. At illi obtemperantes, protinus in thalamum iuere, ac ipsum intus existentem, & in thalami penetratibus arma indagantem, hoc modo ceperunt. Ambo enim iuxta limina utrinque constitere. Vbi uero Melanthius reuertebat, altera manu pulchram ferens galeam, altera

Melanthius
armis instruit
procos.

Subulci Melanthium uinciunt.

uero scutum ingens ac uetus Laërtis herois, quod iuuenis ferre solebat, tunc uero neglectum iacebat, iuncturaeque lororum ac tergorum solutae iam erant. Hi igitur insurgentes, eum intus retinuerunt, ac per capillos ad terram egre uixque deiecerunt, pedes manusque statim uinxere funis uinculo ualde utrinque coarctantes, quemadmodum iussit Ulysses: catena deinde compacta suspensum ad altam trabibusque proximam columnam traxere. Quem deinde Eumæus iurgijs incessens, ait: Nunc Melanthi in molli cubabis lecto, ut par est, noctem custodiens, quæ nec in aurora ab oceani fluctibus ueniente tibi desinet, quando capras domum procis epulas parandas ducis. Sic itaque ibidem extensus miser est lectus. Illi uero ambo arma induentes, ac portam fulgentem claudentes, ad Ulysses reuerterunt. Hic robur spirantes constitere in aula, quatuor quidem in uia, alij quamplures et fortes intra domum, quos prope Minerva uenit Mentori corpore et uoce assimilata. Hanc Ulysses uidens, letatus est atque ait: Mentor, adiuua me in bello, reminiscere chari socij ac coeui tui. Sic ait, putans eam Minervam populum seruantem. At proci ex altera parte in domo fremebant: priusque Agelaus Damastorides sic incipit: Mentor, ne te uerbis Ulysses inducat, ut contra procos illi feras auxilium: sic enim nostrum expleri animum puta, quum hos interfecerimus patrem et filium: inter quos tu quoque eris. non qualia in ædibus facere paraueris, tuo ipsius capite postmodum plectes. sed et postquam uim à uobis ferro repulerimus, quot uobis intus atque extra possessiones erunt, simul cum his quæ sunt Ulyssis discerpemus: nec filios, neque item filias uiuere, non denique uxorem prudentem per urbem uersari permittemus. Sic ait. At Minerva magis ira

Minerva Mentori assimilata.

Agelaus Mentori ne Ulysses inducet.

gis ira succensa, uerbis Vlysses amaris increpuit: Non adhuc tibi Vlysses firmæ uires, non robur, quale tibi erat cum circa Helenam annis nouem cōtinuo fortiter pugna-
sti? multos enim uiros in dura pugna occidisti: tuo consi-
lio Troia capta est, quomodo igitur quando ad populum
tuum, possessiones item tuas uenisti, aduersus procos uiri-
bus tardus, nunc fortis esse putas ac conaris? Sed huc ac-
cede, iuxta me asta, uide opus, ut cernas qualia tibi inter
homines peruersos Mentor beneficia reddit. Hæc ubi di-
xit, non protinus uictoriam quæ solet esse anceps dedit,
sed uim atq; fortitudinem Vlyssi ac filio addidit. Ipsa ue-
ro post hæc exiliēs similis hirundini in aula cōsedit. Pro-
cos uero ex alia parte cōcitauit. Agelaus & Eurynomus
& Amphimedō & Demoptolemus & Pisandrus & Po-
lybus: hi nanque uirtute præstabāt cæteris qui adhuc ui-
uebant, & de uita pariter certabant. Hos etiam arcus &
tristes sagittæ domuere. Inter quos Agelaus sic est omneis
alloquutus: O socij, uir hic profecto manus deinceps pa-
rumper retinebit innoxias. Nā ei Mentor uenit uana ia-
ctans, soli autē in primis portis relictī sunt. Quamobrem
quum hastas longas nunc minime desideretis, sed primum
ex illis iaculamini: si forsan Iupiter dederit Vlysses feri-
ri, ac gloriam nobis referre: aliorum uero nullus metus aut
cura, quum hic ceciderit. Vbi hæc dixit, statim omnes a-
uidi, sicuti iussit, iaculati sunt hastas, quarum multas irri-
tas Minerva reddidit: ex quo alius limen aulae, alius por-
tam, alius denique murum percussit. At postquam pro-
corum iacula uitauere, Vlysses ad suos conuersus, ait: O
charissimi, iamiam tempus ut in procorum turbam &
nos iaculemur, qui conati sunt ipsi in primis improbi nos
interficere. Sic ait. Illi protinus omnes hastas iaculan-

Euryades. tur. Euryadem Telemachus, Elatum subulcus, Pisandrum
Elarus. uero bubulcus interfecerunt: qui omnes postquam cadentes
Pisandrus. mordicus terram ceperunt, reliqui proci in aula recessus penitiores se receperunt, ac insurgentes rursus, ex mortuis sex hastas extraxere, quas iterum audacter sunt iaculati, alioquin frustra omneis uti primas. Amphimedon Telemachi summam percussit patinam, summumque item scutum ferro attigit. Ctesippus uero Eumæum supra scutum longa hasta humerum paululum attigit, euolauitque et in terram cecidit, qui ambo circa Ulysssem in procorum turbam rursus et ipsi iacula mittebant. Hic iterum Ulysses incitatus, Eurydamanta hasta uulnerauit, Amphimedonta Telemachus, Polybum subulcus, Ctesippum bubulcus in pectore uulnerauit, insultansque ait: O Ctesippe Polythersides, qui in alios libenter iurgia contumeliasque iactas, nunquam deinceps stultitia fretus aliquid dicas, sed in deos uerbum conuerte, quoniam longe praestant hoc tibi pro pede illo bubulo, quem pro hospitali munere in Ulysssem in domo mendicantem iecisti. Post hac Ulysses Dmestoridem hasta longa cominus percussit. Telemachus Liocritum Euenoridem medium uulnerauit ferro ultra penetrante, ex quo cernuus cecidit, ac frontem terrae illisit. Tunc uero Minerua exitialem egida supernè ex domus tholo sustinens apparuit, ex quo procorum mentes perterritae sunt, ac ita metu ceciderunt, ueluti boues gregarij, quos uarium æstrum impellens mouit uere primo, quando dies longi sunt. Ulysses uero et socij uelut aquilæ Aegyptij curuis unguibus ac rostris ex montibus uenientes, trepidas aues quæ in campo nubes secantes eunt, inuadentes perdunt. neque aliquod eis remedium aut fuga. uiri quoque aspicientes, præda ac uenatione

tione latantur. Sic Vlyſſes cum ſuis procos per do-
 mum irruentes paſſim cadebant. caſorum uero ſonitus
 miſerabilis excitabatur. pauimentum quoquò uerſus ſan-
 guine fluebat. Liodes tunc animo commotus, Vlyſſis ge-
 nua prehendit, oransq; ait: Te obſecro Vlyſſe, mihi ſis
 æquus. non ego aliquam fœminam puto in aula dicere,
 me quicquam mali feciſſe, ſed & alios potius ne facerent
 prohibui. quanquam mihi nō obtemperantes, à malis ma-
 nus nequaquā cōtinuere, quamobrem ob ſcelera ſua male
 perierunt. At ego inter hos haruſſex nihil malorum pa-
 trans iacebo? O' quàm nulla eſt gratia impenſi beneficii.
 Hunc igitur Vlyſſes toruo aſpiciens uultu: Si enim inter
 hos, inquit, thyoſcoos eſſe gloriaris, attamen mei procul
 à domo reditus finem non eſſe, tibiq; meam uxorem habe-
 re ac filios parere optare uidebaris: ob quam rem mor-
 tem amaram non propterea effugies. Sic dicens, enſem
 iacentem ac ab Agelao in terram proiectum corripiciens,
 Liodis adhuc loquentis ceruicem mediam tranſuerbera-
 uit: caputq; ilico in humum puluerulentam cecidit. Ter-
 piades Phemius muſicus tantum fatum euitauit: qui inter
 procos coaſtitit, citharam in manu habens prope
 orſothyram: animoq; alterutrum cogitabat, an ex aula
 exiens & ad magni Iouis ſeruatoris aram cōſideret, ubi
 multa Laërtes & Vlyſſes ſacrificia cremauere: an ad ge-
 nua Vlyſſis ſupplex procumberet.

Liodes ſupplex
 orat Vlyſſem.

Liodes occidi-
 tur.

Sic alternanti potior ſententia uifa eſt,
 ad genua ſupplicem procumbere. Itaque cithara curua
 ſtatim humi poſita, in medio crateris ipſe Vlyſſis genua
 complectens atq; precans, ait: Oro Vlyſſe, miſerere mei,
 non dubium quin poſtea dolebis ſi muſicum interficis,
 qui dijs atque hominibis cano ſine præceptore doctus.

Phemius muſi-
 cus Vlyſſi.

Deus nanque cautus, mihi omnigenos animo inspirauit,
 illiq; similis in hoc genere uideor. Quapropter ne me in-
 gulare cōtendas. Nam & Telemachus filius tuus tibi di-
 cet, quemadmodum ego non sponte, neque alicuius indi-
 gens aut rogans aliquid in tua domo sum uersatus, pro-
 cis ad mensam canendo: uerum multo plures & fortiores
 me inuitum coëgerunt. Sic dicentem Telemachus audiit,
 continuo que ad patrem propius existentem ait: Conti-
 ne, ne hunc insontem omnino uulnerabis: neque item
 Medontem præconem, qui me semper domi puerum exi-
 stentem sollicitus amauit: si tamen non illum occiderit Phi-
 loetius uel Eumæus, seu certe te per ædeis furem in-
 tempestiue orauerit. Hunc igitur sic loquentem Medon
 ipse sapiens audiit: prostratus enim sub throno ac bubulo
 tergore nuper direpto cōuolutus, ut mortem euitaret, sta-
 tim surrexit, tergoreq; sese exuit. Telemacho deinde ad
 genua procumbens atque orans, ait: O mi herc, ego
 quidem is sum, tu contine, patriq; dic ne me ferro læ-
 dat iratus: ex procis nefandis superstes relictus, qui illi
 rem omnem absumpsere, teq; stulti minime honorauere.
 Huic Vlysses subridens respondit: Confide, quando te hic
 eripuit atque seruauit, ut plane noscas animo, alijsq; itē
 dicas, quantum bene quàm malefacere præstat. Tu igi-
 tur & musicus ambo ex ædibus exeuntes, extra cadem
 in aula sedete, donec ego per domum curē quæ me opus.
 His auditis, illi extra ædeis abeuntes sederunt apud Io-
 uis aram, undiq; oculis lustrantes, cademq; continuo ex-
 spectantes. Lustrabat & Vlysses domum, si quis uirorum
 uiuus lateret, fatum uitare cupiens: omneis autem in
 multo sanguine ac puluere prostratos uidit: ueluti pi-
 sces, quos piscatores in uas curuum extra mare retibus
 multifi

Phemius &
 Medon à Tele-
 macho seruan-
 tur.

multifidis extraxere, ac illi omnes fluctus marinos appetentes in arena proiecti conuoluuntur, protinusq; à solis radijs excremantur. Sic proci inter se mixti, ac humi dif-fusi uidebantur. Tunc demum Vlysses filio ait: *Telema-* Vlysses Eury-
cleam accersit
iubet,
che, agedum uoca mihi huc nutricem Eurycleam, uti illi quod meo placuerit animo dicam. ille statim patri obtemperat, mouensq; portæ fores, ad Eurycleam ait: Huc ades uetula iam diu genita, quæ famularum hic custos es nostrarum, ueni inquam, te meus uocat pater tibi aliquid dicturus. illa uero uelociter dicto audiit: adium fores impellens exijt, Telemacho præcedente. Vlysses protinus cum interfectis ac cadaueribus sanguine ac tæbe fœdatum offendit, ucluti leonem cui pastum in caulam uenienti, petusq; & ambæ maxillæ sanguinolentæ sordent (terribile uisu): sic Vlysses manus pedesq; sordidus erat. Illa demum ubi mortuos, sanguinemq; effusum immensum, fœctum admodum horrendum uidit, ululare cœpit: quam Vlysses quanquam cupientē retinens, talibus alloquitur: Gaude uetula, à querelis abstine, parce ululatu.

Non optare uiros fas est, quos ultor olympus

Et merito perdunt fato simul impia facta.

Qui uel nullum mortaliū nec malum neque bonum, qui eos adierit honorabant, quāobrem ob temeritatem propriam in fatum miserabile inciderunt. Nunc tu mihi narra famulas impias quæ me absentē continuo spreuerunt. Cui Euryclea, Tibi nate, inquit, uera narrabo. Quinquaginta tibi sunt intus famulæ, quas opera facere docuimus, lanam texere, seruitia tolerare, quarum duodecim impudicæ sunt, nec me neq; item ipsam Penelopen uerētes. Telemachus nanq; nuper creuit, neq; mater ei significari aliquid super ancillis permisit. sed agedum ego domus superio

superiora conscendam, tuæ referam uxori, cui quamvis anxie deus aliquis somnum innūsit. Nondum, Vlysses ait, hanc excitabis, sed famulas impudicas huc ante omnia iube uenire. Euryclea igitur ex aula properans, ancillis nūciat, ac redire maturat. Interea Vlysses Telemachum, bubulcum & subulcum ad se uocans, ait: Incipite nunc mortuos efferre, iubetq; itē famulas. Deinde thoros pulchros ac mēsas aqua & spongijs purgate: ac ubi domum ordine purgastis, famulas prius eductas in medium tholi, murorumq; aulæ, longis gladijs interficite, donec animabus creptis, libidinis quæ cum procis clam commixtæ usæ sunt, penitus obliuiscantur. His ab eo mandatis, mulieres turmatim omnes uenerunt lugentes, ac lachrymas ex oculis huberes fundentes. Primum quidem mortuos tulerunt, ac sub aulæ porticu deposuere, inter se inuicem sustinentes, alioquin coactæ Vlyssē instante ac præcipiente. Deinde thoros ac mensas aqua & spongijs multiforis purgare. At Telemachus bubulcusq; ac subulcus pauimentum diligenter uerrerunt, famulæ uero purgamenta foras posuere. Vbi uero domum omnem mundauere, famulas inter tholam & aulæ murum adduxere, in angusto, unde non erat effugere. Inter hæc Telemachus ait: Non quidem pura morte ab his animas abstulerim, quæ meo capiti matriq; item meæ probris insultauere, ac cum procis sese oblectauere. Sic ait, ac nauis recte ad columnam alligata, ex alto tholo suspendit ab solo sublimes, ne pauimentum pedibus attingant: ueluti quum turdi uel columbæ se in durum cubile recipientes, in angusto loco confertim & ex ordine sub ramo consistunt: sic illæ ordine capita habebant, ac ceruicibus laqueos, ut miserrime perirent: pedibusq; palpitabant, quanquam breui tempore.

Deinde

Vlysses iubet
mortuos ef-
ferri.

Impudicæ fa-
mulæ laqueo
suspenduntur.

Deinde Melanthium ante uestibulum & aulam duxere, Melanthius truci-
 cui nares auresq; ferro truncauere, genitalia inciderunt, cidatur.
 crudaq; canibus cibo dedere, manus pedesq; animo truci
 amputauere. Et hi quidem ubi hæc gessere, manus pedesq;
 lauantes, ad Vlyssæ domum uenere, qui quidem ad Eu-
 rycleam ait. Fer anus, propera, fer, inquam, malorum re-
 medium ignem, ut ædeis lustrem. Tu uero Pænelopon iu-
 be cum ancillis huc uenire, ac omncis impelle ministras *Igni lustrantur
ædes.*
 per domum ire. Cui illa, Recte, inquit, ac ordine hæc mi-
 nate loquutus es, uerum tibi prius lænam & tunicam as-
 feram, ne sic laceris uestibus contactus latos humeros, in
 ædibus consistas, quum minime deceat. Vlysses uero con-
 trā: Ignis ante omnia in ædibus præsto mihi sit. Anus ita-
 que statim obtemperans, ignem ac sulfur attulit. Illud igi-
 tur & ædeis & œcum & aulam lustrauit. Post hæc Eu-
 ryclea domum ascēdit, ancillis nunciatura uti ueniāt. Illæ
 ex ædibus properabant, lampadas in manibus habentes:
 protinusq; Vlyssæ circumstātes salutauere: ac galeā
 amplectentes, caput, item humeros & ma-
 nus prensabant. Ille autē dulci ca-
 pitur desyderio luctus, quòd
 cunctas iam ani-
 mo nosset.

ARGUMENT. LIB. XXIII.

Vlysses uxori sese manifestat, errorumq; capita repetit. Deinde
 ipse ac Telemachi cum domesticis exitus.

O D Y S S E A E H O-

M E R I C A E L I-

B E R X X I I I.

Euryclæ nūciat
Penelopē Vlyf-
sem rediisse.

VE T V L A igitur in superiorē domus partem ascēdēs, heræ nūciat quēadmodum uir eius intus existat. Genua conualebant, pedes cito mouebātur, supraq; caput astitit, atq; ita loquitur: Penelope nata charissimā, surge, ut tuis uideas oculis quæ omnibus diebus desiderasti. Redijt Vlyses, quāquā serō domū, procosq; protinus interfecit qui suā turbauere domū, possessiones ederunt, filio demū tuo uim attulere. Cui Penelope, Nutrix, inquit, stolidā te dii reddidere, qui quanuis sapiētē stultū facere interdū ualent, & contrā de stulto sapientem reddunt: hi inquam tibi nocuere, quum prius mente saperes. Quid me quæso lædis amplius exulceratum habentem animum hæc mihi memorando? Ex dulci me in super excitasti somno, qui meos blande occlusit oculos. Non enim adeo quietē dormiui ex illo tēpore, quo Vlyses abiit illum nefarium. Sed nunc abi à me, descende rursus: nam si qua forte alia fœmina ex nostris ueniens, hæc quæ tu uarrasti mihi nunciasset, ac me ex somno excitasset, profecto illam à me absterruissem, ac irata statim descendere iterum ad ædeis iussissem: tibi autem ob senectutem parco. Euryclæ, Non te, inquit, lædo nec decipio chara filia, sed uera uarro: uenit Vlyses domum, ut dixi, hospes ille quem omnes in ædibus spernebant. At Telemachus iam diu antea hic illum existentem nouit: uerum sapienter patris consilium texit, ut uirorum superbiorum uim atq; audaciam animaduerneret. Sic ait. Illa gaudiisa

uisa est, ac è lecto ruens, in amplexum uetulae cucurrit, la-
 chrymasq; ex oculis huberes fudit, atq; illam compellans
 alloquitur: Eia age mea uetula, uerum mihi narra, si uere Penelope,
 redijt, uti tu refers: quomodo in procos impudētes manus
 intulit solus existens, qui continuo congregati simul in-
 tus manebant? Huic rursus nutrix, Non uidi, inquit, non Euryclea.
 audiui, sed tantum interfectorum tumultum accepi. Nos
 etiam in thalami penetralibus eramus attonitæ, foresq;
 clausæ: uerū tuus me filius Telemachus ab ædibus accer-
 siuit, quem pater nos uocatū miserat. Vlysssem preterea
 cum interfectis consistētē offendī, qui supra pauimentū
 inter se confertim iacebāt. Ego autē conspiciens exhila-
 rata sum animo. Nunc autē omnes ante aulae portas cōge-
 sti cernuntur. Insuper domū lustrauit, magnum accendēs
 ignē, me quoq; te uocare iussit. Sed iā tu sequere, ut ambo
 uos simul animo collatēmini, quādo mala passi multa estis.
 nunc aut iam hoc longū desiderium expletum: uenit qui-
 dem ipse domū uiuēs, reperitq; te ac filium male à procis
 tractatū, quamobrē ab omnibus domi pœnas exigit. Huic Penelope,
 Penelope, Nutrix, inquit, charissima ne quæso iactabun-
 de loquere. Nosti enim quēadmodum in ædibus gratus
 omnibus appareat: mihi præsertim & filio quē genuimus:
 attamē hoc esse quod ais uerū, non credam: sed quòd deus
 aliquis procos potius interfecerit, iniuriā illorū impiaq;
 facta plectens, qui neminē mortalium neq; malū neq; bo-
 num eos adeuntē in honore habuerunt, quāobrem temeri-
 tatis iustas dāt pœnas. Vlysses aut meus procul ab Achæa
 periit. cui Euryclea: Nata, inquit, mea quid ais, quæ uirū
 tuum intus existentē apud ignem dicis domū nō rediisse?
 an tibi semper animus incredulus? Sed & iā aliud tibi si-
 gnum certius dicam, cicatric em quā olim apri dente uul-
 nera-

neratus accepit, dum eum lauabam animaduerti, uoluiq;
 tibi dicere: quanquam me ille manibus premens, mentis
 alio consilio referre non permisit. Sed iam me sequere,
 spondeo, tradoq; me tibi. me misero perde exitio, si te de-
 cipio. Cui Penelope, Nutrix, inquit, chara, durum qui-
 dem te, quanquam sapientem ac circumspectam existen-
 tem, deorum consilia prohibere. Attamen ad meum ea-
 mus filium, ut procos interfectos, seu etiam illum qui eos
 interfecit, uideamus. Sic dicens, de domo superna descen-
 dit, multa secum animo agitans, an charum uirum sepa-
 ratim interrogaret, an propius astans caput oscularetur,
 manusq; prensaret. Vbi uero solum ingressa propius ac-
 cessit, coram Vlysse ex altera parietis parte apud ignem
 confedit. Vlysses uero apud columnā alteram sedens, ubi
 eam aspexit, demissis oculis, expectabat siquid uxor ei di-
 ceret. Illa diu mœsta ac ingenti capta stupore tacebat,
 quādoq; illum aspectū clare noscebat, quādoq; uero lace-
 ris indutū sic uestibus ignorabat. Inter hæc Telemachus
 eam interpellando, ait: Mater mea atque iterum mater
 crudeli animo, cur sic à patre te seiungis, nec iuxta se-
 dens uerbis eum percontaris ac uestigas? Non enim alia
 uxor animo tam duro à uiro sic absistet, qui quidem
 post multas æumnas uitæq; labores anno uicesimo in pa-
 triam redierit. Tibi enim mens lapide durior est. Ad hæc
 Penelope, Nate mi, ait, animus iamdudum in pectore mi-
 hi obstupescit, neque aliquod alloqui uerbum ualeo, ne-
 que interrogare, neque demum in eum aduersum conspi-
 cere. Si uero Vlysses est & uere domum redijt, quamob-
 rem opus ante omnia signa ex eo, quæ alijs occulta qui-
 dem sunt, nobis autem manifesta, inter nos uideamus. Sic
 ait illa. Risit Vlysses, & ad finem uersus, ait: Tele-
 mache

Penelope sub-
 dubitās accedit
 Vlyssēm.

mache, sine matrem me signis tentare, cito enim melius sentiet. nunc quòd sordeam, malis amictum uestibus me despicit, neq; Vlysses fatetur. Nos ergo cogitemus quẽ admodum quod gessimus, probe secureq; sit. Etenim quidam hominem in populo ultoribus auxilijsq; quandoque carentem interficiens, propinquos patriamq; propterea fugit: nos autem ciuitatis munimentum, principes iuuentutis Ithacensis occidimus, quapropter te hoc pensitare uelim. Cui Telemachus, Quin tu, ait, pater hæc uide atque considera. Tuum enim inter homines consilium ferunt optimum esse, cum quo nullus mortaliũ contendit. Nos te certatim sequemur: neque tibi uigoris aliquid deesse putauerim, quum uis tibi sit plurima. Dicam igitur, inquit Vlysses, quod mihi uidetur esse optimum. Primum nanq; lauate et amicite tunicas, famulasq; iubete uestes sumere. Deinde inclytus cantor cũ tinnula cithara ac iocosa saltatione præcedat: ut qui foris existũt, uel per uiam forte iens, uel etiam circà habitans audierit, nuptias existimet esse: ne fama cedis procorũ patrata per urbem late serpat, priusquàm nos extrà in nostrũ agrum exeamus. Hic deinde cogitabimus quid utilitatis Iupiter polliceatur. Sic ait. Illi confestim obtemperauere. Primum quidem lauere, tunicas induerunt, famulæ se accinxerunt. Musicus citharam cepit, inter eosq; dulcem cantum simulq; saltationẽ decentem exorsus est, unde domus uiro- rum ludentium ac formosarum fœminarum pedibus gra- uata resonat. Sicq; alius extra domum audiens dictitabat: Nẽpe alicui regenti nostra multis expetita procis nupsit: misera profecto, quæ non sustinuit uiri sui domũ omnino custodire, donec ille ueniret. hæc quanquam fama curre- ret, ignorabant tamen quemadmodum res gesta esset. In-
t t terea

Simulantur in
ædibus nuptiæ
propter popu-
li tumultum.

terea domi Vlyſſem Eurynome proma lauit, oleoq; unxit, ac pharo tunicaq; pulchra ornavit. Insuper ei Conſpicuam Pallas formam, capitisq; decorem, Mollem caſariam tribuit, ſimilemq; hyacintho, Et membris illum longe ſpectarier amplis. Ac ueluti Vulcani edoctus & arte Mineruæ, Argento ſi quis fulgens cõtextuit aurum, Vnde opera egregia, & uario facit aucta labore: Sic illa excelsis humeris, ac ore ſereno Reddidit, & toto præſtanti corpore Vlyſſem.

Ex lauacro igitur dijs corpore ſimilis procedit, ac rurus in thoro unde ſurrexerat, conſedit contra uxore, atq; illi ſic ait: Crudelis, dij nanq; tibi præter omnes fœminas durum dedere. Non enim altera puto mulier tantum animo toleraſſet à uiro abſiſtere, qui poſt multos labores anno uiceſimo domum tandem redierit. Verũ tu nutrix propera, ſterne mihi lectũ ut ipſe dormiã, quando huic ferreus eſt omnino animus. Cui Penelope, Ego te, inquit, neq; deſpicio, neq; rurus ualde admiror aut magnifico. Noui tamen qualis fuiſti cũ apud Ithacam è nauĩ deſcendiſti. Sed ò Euryclea, abi cito in thalamum quem ipſe conſtruxit: hic ei & lectum & cubile parato, puluillosq; inſuper ex pellibus lenas & ſtragula uarietate picta. Sic ait, uirum tentans. At ille obiurgans, O mulier, inquit, uerbum nempe hoc quod dixiſti, me ualde pupugit, quis enim meum tulit aliò lectum? durum admodum eſſet mihi præſertim ſcienti, quoniã neq; deus ſuperueniens, etiam ſi uoluerit, facile alium in locum tranſtulerit, nedum mortalium ullus quamuis uegetus & robuſtus, quoniã in eo magno admodum ac laborato ſignũ ineſt, quod ego, nõ alius, extruxi, Truncus erat ingens oleæ intra aream thalami, uegetus ualde

Vlyſſes uxori.

Vlyſſes lectum ſuum coniugalem deſcribit.

ualde ac uiridis, crassitudine columnæ, hunc ego pro fundamento thalami ieci, quem densis supra lapidibus construxi, ex ramis uero ipsius oleæ incisis portas apte compactas constitui. Germen deniq; radicis ipsius affabre ferro expoliui, et ad perpendiculū direxi, deinde terebra diligenter terebraui: ex hoc itaq; lectum lectiq; fulcra extruxi, auroq; et argento et ebore uarie ornauimus: loris postmodū bubulis purpureis subtus cōstrauimus. Sic igitur signum tibi dixi: nunc autē non satis scio ò uxor, si lectus hic mihi sit incolumis, uel aliquis eū ex oleæ fundamento euellens, aliò traduxerit. Sic ait. At Penelopes genua corq; præ admiratione soluuntur, firma sanè adhuc et integra signa cognoscentis quæ Vlysses narrauit: lachrymansq; eū aduersus irruit, manusq; et collū amplexa, caput insuper et ora exosculata, Ne quæso, inquit, mihi Vlyssē charissime irascere, postquā alia quidē ex hominibus prudenter tolerasti: dii uobis calamitatē inflixere, qui nos etiā admirantur, ut in expectatione mutua ætate iā bona cōsumpta, ad limen senectutis peruenerimus. Ne inquā, mihi succense, quòd nō subito quā te uidi, amaui. Cōtinuo enim animo meo sum uerita, ne quis uerbis ueniēs me deciperet. Multi nāq; praua excogitant consilia, quæ prius animaduertere oportet. Neq; Helena Ioue genita cū alieno uiro concubisset, si se ab Achæis rursus quādoq; in patriā reducendam cognouisset: hāc deus ad turpe facinus admittendum impulit: neq; prius hoc incommodum et exitiale damnum suo excogitauit animo, ut luctus ex eo ad nos primū perueniret. Nūc quādo signa manifesta nostri lecti narraſti, quem nullus mortalium uidit, sed tu et ego soli, ac una tantum ancilla Actoris, quæ mihi à patre huc uenienti data est, et nostri fores thalami seruat: iam tibi credo, quan-

Penelope ex
signis Vlyſsem
certo cognouit.

tt 2 quam

quam animum habens continuo truce[m]. Sic ait. At Vlyssi
luctus desiderium magis est auctum, flebat enim, uxorem
magnanimam ac sapientem sibi restitutam uidens: ueluti
cum natantibus terra libenter aspicitur, quorū Neptunus
nauem uento fluctibusq; agitātā uastauit: pauci admodū
fugientes ac alga multa conspersi, natando ad littus per=
ueniunt, tellureq; libenter fatum uitantes potiuntur. Sic
gratus erat aspiciēti maritus, quanquam non adhuc can=
didis ulnis illius sit caput amplexa. Sic itaq; lugētibus in=
ter se ac lachrymantibus profecto dies illuxisset, nisi forte
Minerua cum alia, tum hæc animaduertens, noctem lon=
gius protraxisset, Auroram quoq; ex oceano retinuisset,
fecissetq; quo minus equi celeres Lampas & Phaëtus so=
lis lumen mortalibus afferentes, currui iungerentur. Tum
dum Vlysses uxorem sic alloquitur: O coniux, nondū
enim ad finem penitus laborum peruenimus, restat adhuc
labor immensus atq; acerbus, quē me obire oportet, quē=
admodum Tiresiæ anima die illo quo ad infros descēdi,
mihi reditū sociorū simul & meū sciscitāti narrauit. Sed
iam coniux lectū adeamus, ut dormientes unā dulci colla=
temur somno. Cui Penelope, lectus quidē, inquit, tūc tibi
erit præsto, paratus, quādo animo lubebit tuo, postquā te
dij domū incolumem reducere: sed quando semel narrare
cœpisti, deusq; id tibi in animo posuit, dic quæso laborem
quē posthac subiturum te esse dicis: nā hoc statim audire
præstat. Cui Vlysses, Quid me, inquit, animo sollicito iu=
bes dicere? dicā tamen, nec te celabo: nō enim animus tibi
letabitur, neq; ipse gaudeo, quoniā multas me dixit mor=
taliū urbes aditurū in manibus remū habentē, donec ueniā
ad uiros maris ignaros, qui nec cibū ex maritimis edunt,
neq; naues aut remos nauium aliās nouere. Signū igitur
manifestum

manifestū hoc mihi dixit quod tibi referam : quando mihi uiator obuiā factus, iaculū supra clarū humerū habuerit, tūc me in terrā remum figere iussit: ac pulchra Neptuno facientem sacra ex ariete, tauro & apro porcorū custode domū redire: demū omnibus ex ordine ac succēssione dijs sacras offerre hecatombas. Mors autem mihi ipsi ex mari molliter, ac talis cōtinget, quæ me uegeta cōsumptū senectū perimeret. Circā uero populi felices erunt. Hæc itaq; mihi omnia dixit euētura. Ad hæc Penelope, Si enim, inquit, senectutē dij tibi dederint bonā, spes in futurū malorum fore euitationē. Dum hæc inter se colloquerētur, Eurynome simul & nutrix lectū cum molli stragulo & luminibus accensis parauere. Postquā uero cubile strauere, uetula rursus in æcon uenit. Eurynome uero cubicularia coniugibus in thalamū ueniētibus cū facibus præibat. Illi postremo antiqui lecti iura repetunt. At Telemachus bulcusq; & subulcus pedibus saltando desierūt, famulasq; item desinere iusserunt, ipsi demū in amplis ædibus alius alibi cubuere. At cōiuges in amore diu cupito latati sunt, gauisiq; item uerbis inter se colloquēdo. Penelope quidē narrabat quēnā ac quanta à procijs passa fuerit, qui eius causa multas boues ouesq; pingues occiderunt, multūq; è uasibus uini absumpsere. Vlysses ex altera parte quot incommoda hominibus inflixerit, quot uē ipse passus fuerit, omnia narrauit. Illa uero audiēs gaudebat animo, neq; somnus oculis cecidit priusquā omnia narrasset. Incepit igitur ut primū Ciconas domitauit. Inde postea ad Lotophagorū hominum fertilē uenit terrā. Deinde quāta Cyclops perpetravit, & quēadmodum sociorū quos ille absq; ulla misericordia uorauit, pœnas est ultus. Deinde ad Aeolum uenit, à quo humaniter exceptus etiā itinere adiutus est.

Vlysses enarrat uxori suos errores.

Verum quòd nondū fatum esset eū in patriam redire, maris procella rursus eundē rapiēs in pontū traxit, unde ad urbē Læstrygonū longe peruenerūt, qui naues omneis simul cū socijs perdidere: tantū Vlysses cū naui euasit. Post hæc Circes dolos fraudulētos euitauit. Inde ad inferni lati baratrū anima Tiresiæ Thebani utens, cū naui uenit: ubi omneis extinctos socios uidit, itemq; matrē, quæ tantulū existentem eū nutrijt. Postmodū ut Sirenarū perniciosarum uocē audiit, ut ad saxa erratica peruenerit, grauēq; Charybdim Scyllamq;, quā nunquā homines miseri uitauere. Deinde ut solis boues socij peremerūt, quāobrē Iupiter ardētī fulmīne nauim diruit. Vnde socij reliqui simul omnes perierūt, ipse uero malū euitauit fatū. Vt Ogygiā insulā adiuit ad nympham Calypso, quæ illū in uirū habere cupiēs, in spelūca nutrijt, immortalēq; ac minime senescentē se redditurā omnibus diebus promisit. Deinde ut per uarios labores ad Phæacenses applicuit, qui eū supra modum ut deū honorauerūt, ac iter comitauere, Aes insuper, auriq; satis ac uestem dederūt. Hoc deniq; uerbū postremo dixit, quando dulcis somnus mēbra simul ac curas animi soluens ruit. At Minerua cū alia nouit, tum Vlyssē lectū somnumq; cū chara coniuge appetere animaduertit. Post hæc aurorā ex oceano excitauit. Vlysses è stratis molibus surrexit. Deinde uxori hæc mādāt: O coniux, iam multos quidē ambo labores tolerauimus, tu certe hic meū continuo plorādo ac desiderādo reditū, me uero Iupiter & alij dij redire cupientē impediuerē. Nūc autē quādo ambo in lectū magnopere optatū cōuenimus, opes ante omnia amissas mihi recuperare necesse est: oues in primis quas proci mactauerūt, multas quidē prædabor, alias autem Achæi dabunt, donec omneis expleam caulas. Sed
iam

iam ego in agrū arboribus frequentē uadā, uisurus optatum patrē, qui magnopere mei gratia tristitia afficitur. Tibi quoq; uxor quanquā prudēti mando, nā statim orto sole fama procorū quos domi interfeci, dispalescet, in superiorē domus partem ascendas, ibiq; cū ancillis quicta sedebis, neminē neq; alloquere neq; interroga. Dixit, & circa humeros pulchra induit arma. Telemachumq; ac bubulcum & subulcum exinde excitatos, arma pariter manibus corripere iussit. Illi uero dicto audientes, ferro sese protinus accinxere. Portas igitur impellentes egrediuntur Vlysse præcedente. Iamq; lux effulsit in terris. Hos Minerva nocte opaca occultans, uelociter eduxit.

Vlysses egreditur ad patrem.

ODYSSEAE HO-

MERICAE LI-

BER XXIIII.

ARGUMENT. LIB. XXIIII.

Mercurius animas procorum ad inferos deducit. Laërtes Vlyssē ad se uenientem tandem agnoscit. Minerva Ithacensium seditionem ob procorum cædem statim prohibet.

ERCVRIVS procorū animas euocabat. In manibus nanq; uirgam auream habebat, qua uirorum quorum uult oculos leniter sopit, hos rursus è somno excitat. Hac item animas ille euocat orco.

Illae uero frementes sequuntur: ueluti cū uespertilionēs in antri ingentis recessu stridētes uolant, postquā aliquis ex eis saxo adheret. simul omnes coherēt: sic unā omnes cōgregatae erant animae, quibus ipse Mercurius dux erat, qui uias iniquas ac putres iuxta oceani fluxū & leucada saxum seu solis portas & somniorum populū ibant: con-

Mercurius procorum animas ad inferos deducit.

tt 4 festimq;

Danaum ani-
ma.

festinq; in pratum floridum peruenere. Hic miserorum
defunctorū animæ seu idola habitabant. Inuenerūtq; ani-
mas Achillis & Patrocli & Antilochi & Aiakis, qui cæ-
teris Danaïs & forma & corpore præter Achillem præ-
stabat. Circa Mercuriū conuenerunt omnes: inter quos
Agamemnonis anima tristior propius accessit, cum qua
simul & qui in Aegisthi domo periere aderāt. Hunc igitur
Achillis anima prius alloquitur: Atride, te nanq; ex
omnibus heroibus Ioui charū cōtinuo putamus esse, quā-
obrem multis & fortibus apud Troiam dux fuisti, ubi la-
bores Achæi passi sumus, profecto tibi prius fatum eueni-
re debuerat, quod nullus mortalium euitat, ac in hono-
re quo apud Troiæ populum regnabas extinguere: nam &
tibi tumultum Achæi omnes constituissent, tuoq; filio ma-
gna postea gloria fuisset: nunc uero te tantum misero exi-
tio absumi fato datum erat. Huic anima Atridis, Beate,
inquit, Achille dijs æquiparande, qui procul ab Argis
apud Troiam periisti, circaq; alij Troianorū & Achæo-
rum pro te pugnantes interfecti sunt. Tu autem in multo
excitato puluere magnus iacuisti, magna animi magnitu-
dine equitatū ducens. Nos autē die tota pugnauiamus, neq;
omnino desistebamus, nisi Iupiter tēpestate pugna diuer-
tisset. At postquam ad naues ex bello uenimus, te in lectis
extinctū condidimus, aqua pura tantum lustrātes corpus,
multas insuper lachrymas Danaï fuderunt, crines atton-
derūt. Mater cū dijs marinis nunciū de te accipiēs, uenit:
fama enim totum exciuit mare tremorq; omneis Achæos
inuasit. Et profecto subito exurgētes naues cōscēdisent,
nisi multa et antiqua experiētia edoctus Nestor retinuis-
set, cuius optimū apparuit consiliū, qui sic eos in concio-
ne allocutus est: State Argæi, neque fugite pubes Achæa:

mater

Atridis anima
Achilli de eius
funere.

mater enim ex mari cum alijs dijs marinis uenit suum filium extinctum uisum. Sic ait. Achæi autem timentes sese continuere. Præterea te senis marini flentes filie misera lamentatione ac immortalibus amictæ uestibus querebantur. Hic nullum Argæorū siccis oculis nosse. Taliter eos musa sonora excitauit, denis septenis diebus totidemq; noctibus te nihilominus plorauimus mortales simul & immortales. Decimo octaua igni te dedimus, multasq; super ipso oues bouesq; mactauimus pingues. Demum crematus es in deorū ueste, multoq; unguento & melle dulci, multiq; item heroës Achæi armis circa ardentē pyrā certauere, equitesq; lufere, multus deniq; tumultus erat. At postq̃ Vulcani flamma te absumpto cessauit, mane tua legimus ossa alba Achille cū uino mero & unguento: urnam uero auream mater dedit, donū id dicēs esse Dionysij, opus uero Vulcani. Hic optime Achille tua ossa iacent, mixta unā cum Patrocli Menetiadis ossibus, sine Antilocho, quē supra omneis alios post Patroclū mortuū honorabas. Igitur nos exercitus Argæorū magnū & nobilem tumultū circa illos effudimus, in excelsa littoris parte lati Hellespōti, ut manifestus procul aspicientibus uiris esset nūc existētibus & futuris. Mater autē à dijs facta potestate, pulchra posuit in eius honorē Achæorū fortissimis in media regione certamina. Iam quidē multorū heroū sepulchro interfui, quādo iuuentus ad ludorū cōtentionem sese accinxit. Sed illa maxime uidens mirareris, qualia certamina nobilia dea Thetis tibi dicauit. Valde itaq; dijs charus fuisti, adeo ut ne moriens quidem nomen amiseris, uerū perpetua inter omnes homines gloria tibi Achille fuerit. At mihi quid hæc uoluptas? qui quanquam bellum feliciter administraui & perfeci, miserū Iupiter exitium redeunti manibus

De Achillis
exequijs.

nibus Aegisthi & diræ uxoris statuit. Dum hæc inter se colloquerentur, propius Mercurius accessit, animas deducens ab Ulyssæ domitorum procorum. At illi ambo exhorruere, aduersusq; uti uiderent iuerunt. nouit autem

Agamemnonis
anima Amphimedonti proco.

Agamemnonis anima Amphimedontem Melanthi filium: hospes nanq; Ithacæ illius erat domi manens. Itaq; prius cum alloquitur: Amphimedon, quid passi ad subterranea loca descenditis? omnes quidem delecti & coæui: neque enim delectum habiturus aliquis alios per ciuitatem uiros fortes describeret. an forte uos in nauibus Neptunus perdidit, uentos aduersos fluctusq; ingentes commouens? an malefici homines in terra læsere uos boues occidentes siue ouium greges? an certe pro patria, proq; coniugibus pugnantes? Dic quæso mihi percontanti. hospes nanque tuus sum. an non meministi quando illic in uestram domũ diuerti, ueniens hortatum Ulyssæm, ut unà cum Menelao nauibus me ad Troiam sequeretur? Mense nanq; accom-

Amphimedontis
proci anima Atridæ
interitus sui historiam
texit,

modo totum penetrauimus pontum, Ulyssæ diligentia studioq; freti. Ad hæc Amphimedontis anima sic ait: Me mini quidem hæc omnia. Tibi ego cuncta uere manifestabo de nostro exitu qualis fuerit. Vxor Ulyssæ diu absentis nuptias expectabamus. Illa uero connubia nec abnuuit, nec adnuuit, nobis mortem ac dirum excogitās fatum. Verum dolum alium in mente uoluit, magnam ordiens telam in ædibus texebat, tenuem admodum ac rotundam, nobisq; clare dixit: Iuuenes mei proci, postquam Ulysses extinctus est, meum expectate quanquam solliciti coniugium, donec pharum perfecero (ne fila frustra pereant) Læerti seni funebrem uestem, quando ad extremum morietur, ne qua Achæarum mihi domi irascatur, si absque ueste sepulchrali iaceat is, qui multas possidet opes. Sic

ait,

ait, nobis uero consilium placuit. Hic igitur interdiu texebat magnā telam, noctū uero accensis lampadibus dissoluebat. Sic triennio per dolum latuit ac Achæos decipit: ubi uero quartus uenit annus & horæ transierunt, tunc ex eius ancillarum quadam huius facti conscia intelleximus eam soluentem telam: quam ubi demum non sponte, sed coacte perfecit, statim pharum magnum solis fulgori simile ostendit. Ea forte tempestate malus daemon Vlyssē peregre uenientem ad agrum reduxit, ubi subulcus habitabat. Huc uenit & eius filius Telemachus, è Pylo reuertens cum naui, amboq; inde in urbem procis exitium parantes accesserunt. Telemachus autem ante alios uenit. Vlyssē postea subulcus duxit, laceris amictum uestibus, mendico similem & incuruum, nec ullus nostrum agnoscere illum ualuit ubi primum apparuit, non etiam qui maiores natu erant: nos propterea uerbis eum ac plagis laceſsiuimus: at ille in suis ædibus probra omnia laceſſitus ac percussus, facile tolerare ausus est, donec eundem mens Iouis excitauit, ut unā cum Telemacho pulchra ex aula corripuens arma in thalamum conderet, ac seras deinde clauderet. Is demum suam uxorem astutia fretus, iussit arcum procis dare, splendensq; ferrum, nobis miseris certaminis & cædis initium. Nullus igitur nostrum duri arcus neruum tendere ualuit. longe enim uiribus inferiores eramus. Vbi uero arcus ad manus uenit Vlyſſis, hic nos magnopere contendimus, ne uel instanti & roganti arcus daretur, quod per Telemachum non licuit, qui solus illum iubendo excitauit. Vbi hunc Vlyſſes accepit, facile tetendit, per ferri quoq; interualla metas agens constitit uestigio progressus, sagittas ante pedes sparsit: grauiterq; contuens ac lustrans oculis,

oculis, Antinoum in primis iaculatus est, mox in alios tela direxit. Illi inter se propinqui cædebant. Notum quidem & manifestum, quis deorum illis adiutor fuerit. Statim per domum passim suis uiribus furentes interficiebāt, ex quo tumultus & ruina tristis caputū percussorum exorta est, humus omnis sanguine fluebat. Sic demum nos ò Agamemnon periuiimus, quorum nunc quoq; corpora in ædibus inhumata iacent, quod nempe factum amici cuiuslibet nostrum adhuc ignorāt, qui procul dubio sanien è uulneribus tergentes nostris lamentarentur, quod minus est & honor morientium. Vbi finem dicendi fecit, Agamemnon ait: O beate Vlysse, quàm magna cum uirtute uxorem possedisti, quàm præstantem Penelopes animū, ò quàm pulchre sui meminit ipsa uiri. huius enim gloria nunquam excedet nec fama uirtutis: sed & dij de ipsa cantum ac poëma gratissimum posteris tradent hominibus, longe diuersum à Clytæmnestra Tyndari filia, quæ malum iniens consilium, uirum trucidauit. De hac igitur cantus futuris hominibus insensus erit, & facti memoria fama; fœminis detestanda. Talibus itaq; illi inter se colloquebantur, stantes apud inferos sub terræ latebris. Interea Vlysses cum suis ex ciuitate in agrum Laërtis pulchre admodum mangonizatū, quem ille post multas animi ærumnas sibi possedit atq; aptauit, profectus est. Hic domus erat, circa uero tabernaculum paruum posuit, in quo famuli necessarij qui ei obtemperabant, pascebātur, quiescebant, inuigilabantq;. Aderat & anus Sricula, quæ senem sedulo nutrieat in agro à ciuitate procul. Hic igitur Vlysses famulis eum comutantibus & filio dixit: Vos nunc ite in oppidū, ac protinus unum ex porcis qui fuerit optimus, sacrificio mactantes cœnam parate. obiter ego

patrem

Vlysses ad patrem cōtendit.

patrem tentabo, si me forte cognoscat oculis aspiciens, siue non ignoret tam longo post tempore uenientem. sic dicens, famulis arma Martia dedit. Illi confestim domum iuere. Vlysses autē propius ad uineam accessit tentabundus, non autem Dolium magnum in locum arboribus cōsitum descendēs, neq; famulorū alium aut filiorum ipsius reperit: sed hi ad legendas spinas abierunt, ut sepibus uineam circundarent, quibus dux fuit senex, quem solum in uinea circa plantam fodientem offendit sordida indutum tunica, suras pellibus bubulis consutis, manus quoq; chiridibus spinarum gratia opertum: quodq; magis luctum augebat, capitis erat tegmen ex pelle caprina. Hunc igitur Vlysses statim nouit senectute iam consumptum, magnosq; animo questus habentem. Ipse sub florente pinu paulum consistens, lachrymas fundebat, secumq; animo uersabat, an exoscularetur statim ac amplecteretur patrem, singula quoq; narraret quemadmodū domum & in patriam redierit, uel primum indagaret, singulaq; tentaret. Demum alternanti potior sententia uisa est, patrem antea contumeliosis uerbis tentare. Hæc itaq; meditans, aduersus eum ijt plantam circumsodientem, propeq; astans ait: O senex, non equidem curandi plantas imperitus uideris, sed recte omnia in hoc genere facere. Nec enim planta ulla est, non ficus, non uitis, non olea, nō pyrus, non deniq; bortenſia sine cura sunt. sed hoc tibi dicam, tu uero ne ægre animo ſeras: quum hæc diligēter cures, tui ipsius curam non habes: sed sub fœda ac misera senectute male agitaris tristibus amictus uestibus. Non enim pigritiæ causa hæc tute negligis, quod tibi (quantum ſas est aspectu deprehēdere) non ſeruile aliquod ore aut magnitudine præ te ſers. Regi nanq; ſimilis uideris. Tali nāq; equi-

parandus

Vlyſſes patrē
compellat.

parandus es postquam lauerit & comederit, molliter etiā dormierit, quo iure sibi senes uendicant. Sed quæro uera mihi referre: alicuius ne famulus es? alicui ne hunc arboribus consitum locum laboras? Deinde hoc item dic, si uere Ithacam hæc inus, ut mihi uir hic dixit, qui huc ueniens tibi obuius fuit. Non enim ualde sapiens est, quum singula dicere aut respondere quæcūq; interrogauit non satis sciuerit, præsertim de hospite meo, si uiuit adhuc siue obijt ad infernum profectus: hoc enim tibi dico, hospitem quādoq; in patria mea domi excepi, quo nullum unquam hospitem procul uenientium libentius uidi, se ex Ithaca dicebat esse, suumq; patrem Laërtem Arceriadem. Hunc itaq; ad domū meam uenientē pulchre tractaui ex omnibus quæ intus erāt, dona insuper hospitalia (ut par erat) illi dedi, auri nuper facti septem talenta, craterem argenteum floribus pictū, lenas duodenas pictas, totidemq; tæpeta, totidem pharea, totidē deniq; tunicas. Præterea ministras operum peritas ac formosas quatuor, quas ipsemet uoluit eligere. Pater uero ubi hæc audiit, lachrymans ait: Hospes, profecto in terram recte tendis de qua tu interrogas. hanc uiri iniusti ac superbi possidēt, quibus si millia dares dona, frustra hæc dares: sed si illum apud Ithacam uiuum offēderis, procul dubio te hospitio excipiet, & his quæ accepit donis muneratum remittet, uti decet illum qui præsidet. Sed hoc etiā dic, quotus est annus quo tu illum tuum hospitem excepisti, miserum meum filium? si quando erat infelix, quem procul à suis & patria siue in ponto pisces uorauerint, siue in terra feris & auibus cibus & rapina fuerit: non mater de more circumsistens plorauit: non pater, qui illum genuimus: non item uxor munifica prudensq; Penelope in lecto, ut decebat, oculos

corrumpens

corrumpens (hoc enim munus morientis) defleuit. Po-
 stremo hoc narra, quisnam es, aut unde gentium, ubi pa-
 tria aut parentes, ubi naui consistat, quæ te tuosq; so-
 cios uexit. an forte mercator aduenisti in aliena naui, qui
 te hic dimittentes discesserunt? Cui Vlysses, Tibi, ait, cun-
 cta uera narrabo: sum enim ex Alybante ciuitate, ubi mea
 inclyta domus, filius Aphidantis Polypemonidis princi-
 pis. mihi nomen est Eperito. Me nanq; deus à Sicania er-
 rātem atq; inuitū huc deduxit. Naui mihi hic apud agrū
 à ciuitate procul consistit. Insuper quintus agitur annus,
 ex quo Vlysses à me meaq; patria discessit infelix. Certe
 bonæ erant aues, dextraq; tunc eunti, ego gaudens illum
 transmisi: gaudebat quoq; ille discedens, sperabatq; quā-
 doq; hospitium se mihi redditurum muncraq; daturum.
 Sic ait. At illum mœstitia correptum nubes doloris obscu-
 ra obtexit, manuq; utraq; ardente ex humo puluere ac-
 cepto sparsit canum caput huberius fluens. Vlysses uero
 hæc aspiciens commouebatur, è naribusq; impetus impa-
 tiens & acutus patrem contuenti est effusus, protinusq;
 insiliens eum corpore complexus, ait: Ille ego sum pa-
 ter, quem tu quæris, ueni tandem anno uicesimo. Sed iam
 lugere desine, ac diræ lamentationi finem impone. Tibi
 dico, uade opus maturare. procos in ædibus peremi, in-
 commoda nobis illata ac improba eorum facta ulciscens.
 Cui Laërtes, Si enim, inquit, Vlysses meus filius huc ue-
 nisti, signum mihi clarum uti credam, refer. Cui Vlysses,
 Cicatricem, ait, hanc primum considera, quam sus albo
 dente mihi Parnesum uenienti intulit, quod tu me simul
 & mater ad auum maternum Autolycom ire compuli-
 stis, ut dona caperem quæ huc ueniens mihi promisit.
 Insuper arbores in amoena uinea si tibi sunt, ego cunctas
 dicam,

Vlysses prodit
 se patri.

dicam, quas olim tu puero mihi existenti, teq; per illam me ducente sequēti singulas nominaſti, pyros dedisti tresdecim, malos decem, ficus quadraginta, ordines quoque uitium daturum te recepiſti quinquaginta, quarum quælibet frugifera erat: hic uuæ ſimul omnigenæ exiſtebant, quando Iouis imbris ſuperne irrigabantur. Sic ait. At Laërte genua ſimul cum animo ſoluta ſunt: ſigna q; quæ firma Vlyſſes recensuit recognoſcens, protinusq; filium ulnis eſt amplexus: illum uero Vlyſſes collo inhaerentem & animi deficientem excepit, ac recreauit. Vbi uero animus ei tandem in pectora redijt, ſic eſt rursus affatus: Iupiter pater, nunc proſecto dii eſtis in cœlo, ſi uere proci ſuperbiæ atque temeritatis pœnas dedere. Nunc ualde timeo ne omnes huc Ithacenſes irruant, nunciosq; quoquò uerſus ad Cephalenienſium urbes mittant. Cui Vlyſſes, Bono ſis animo, ait, ne uē hæc tuo cordi ſint curæ: ſed eamus ad hortum qui prope domum arboribus conſitus eſtiſit. huc ego Telemachum, bubulcumq; ac ſubulcum præmiſi, ut cœnam cito pararent. Sic inter ſe dicentes, domum peruenere, ubi illos offenderunt carnes probas incidentes, ac uehemens fundentes uinum. Tunc Laërtem ſuæ domi Sricula ſamula lauit, ac oleo unxit, læna deinde pulchra induit. Minerua uero propè aſtans, membra corpusq; illi reconcinnauit ac curauit, procerioraq; ac latiora ut apparerent, effecit. Ex lauacro itaque proceſſit, quem filius euntem ac dijs aſpectu ſimilem exiſtentem admirans, ſic eſt allocutus: O pater, te certe deorum aliquis & forma & magnitudine maiorem uideri dedit. Ad hæc ille, Iupiter, ait, pater, Minerua & Apollo, ſi qualis eram cum Cephalienſibus imperans, oppidum in continentis littore expugnaui, talis ego

ego hesleria die nostris in ædibus arma humeros indutus
 in procos animaduertissem, multos profecto uitā eripuis-
 sem, tu uero intus animo gauisus esses. Sic igitur inter eos
 collocti, ubi quicquid à laboribus, epulis sese accinxerūt,
 ex ordineq; thoris confedere, ac cœnam inchoauere. In-
 terea propius accessit senex Dolius, cū eoq; filij sex ope-
 rum studiosi, quod mater eorum Sicala eos præueniēs il-
 luc uocauerit. Hæc enim & illos nutriebat, & senē post-
 quam in ætatem grauem inciderat, diligenter curabat. Hi
 ubi Vlysses in domo conspexerunt, animo stupere. Ve-
 rum ille dulcibus eos præueniens uerbis, O' senex, inquit,
 accumbe nunc epulis, desine admirari. Diu uos hic deside-
 rantes ac edere unā cupientes ad cœnam expectauimus.
 Sic ait. At Dolius protinus aduersus tendēs, ambas sustu-
 lit manus (has ilico Vlysses arripiens, conuersas est exo-
 sculatus) aitq;, O' charissime Vlysse, desideratibus nobis,
 non tamen sperantibus tandem reuerteris. Dij ipsi te tan-
 tum reduxere, ipsi tibi dent omnia secunda, sis felix &
 gaude. Mihi quæso uere quod ipse rogo dicas: an tua Pe-
 nelope huc te reuersum sciat, seu nuncium ei uis mittamus.
 Cui ille, O' senex, inquit, iam ipsa nouit: quid in hoc opus
 te sollicitū esse? His dictis, in thoro & ipse sedit: eiusq; filij
 facta cum Vlysse uerborum gratulatione, manibusq; iun-
 ctis, iuxta patrem confederunt. Dum autem circa cœnam
 solliciti essent, fama per omnem ciuitatem dispalescit, pro-
 corum crudele fatum referens. Hi uero simul audientes a-
 lius aliò præ timore properarunt: & tumultu ante domū
 Vlyssis factō, mortuos subito effèrentes, tumulandos cu-
 rauerunt: alios in alias ciuitates unde quisque fuerat do-
 mum misere, piscatoribus ac nauibus credentes. Ipsi uero
 procures in concilium frequentes ac animo tristes conue-
 nere,

Dolius senex.

Vlysses Dolio.

Exoritur tu-
multus ob cæ-
dem procorū.

Euphites cum
Achæis cōspi-
rat in Vlysis
mortem.

nere, inter quos Eupithes primos dolore filij Antinoi cō-
motus, quem Vlysses ante omneis peremit, loqui cœpit,
O socij, rem magnā uir hic in Achæos excogitauit, alios
et quidē plures uiros fortes secum cum nauibus ad Tro-
iam ducens perdidit: alios uero reuertens Cephalensium
optimos interfecit. Sed agite priusquā hic Pylum eat, aut
Helidem ubi Epei regnant, nos contra insurgentes præ-
ueniamus: uel certe posthac tristes erimus semper, ac da-
mnum probrumq; fuerit hæc posteros nostros audire. Si
enim filiorum fratrumq; cædes non uindicaremus, ani-
mo nempe meo nihil dulce uiuere fuerit, sed protinus mo-
riens inter defunctos ero. Eamus igitur ac maturemus, ne
illi præuenientes transfretent. Sic est fatus lachrymās: mi-
sericordia statim cunctos cepit. Post hæc Medon cum in-
clyto musico ex ædibus Vlysis, ut insomnium narraret,
in eorum medium accedens, ait: Audite Ithacenses. Non
enim Vlysses deorum iniussu hæc facinora fecit. Ipse ego
deam uidi immortalē Mentori per omnia simulē, Vlyssē
iuxta consistere, quādoq; ante eum exhortando appare-
re, interdum procos impellētem per ædeis currere. Illi in-
ter se proximi conserti concidebant. Sic ait. Illos pallidus
occupauit timor, quos inter Alitherses Mastorides, qui
solus futura præteritaq; uidebat: Audite Ithacenses amā-
tissimi quæ dico, uestro magno malo hæc fient. Non enim
mihi persuadebitis, neq; item Mentori, uestros filios stul-
titiæ finem facturos, qui audax facinus sua temeritate ad-
miserunt, bona absumentes, simulq; uiri optimi uxorem
uituperantes, quem nunquā rediturum dicebant. Sed iam
hoc sic gestū: nūc mihi credite quæ dico, ne ui urgētes cō-
tendamus: ne quid maius malum inueniatis. Sic ait. At illi
dimidio plures cum magno fremitu insurrexere, seditio-
neq;

Alitherses dis-
suadet.

neq; ibidem facta cōstitere, quòd dicta Aliherfis minime probaret, sed Eupithi potius auscultaret. Quamobrē arma statim corripuere, diro deinde ferro accincti, ante urbem cōstitere: stulti, quibus Eupithes dux erat. Is filij cēdem se ulcisci uelle iactabat, sed ex periculo minime rediturus erat, uerum ibidē periturus. Minerua deinde Iouem alloquitur: Dic quæso summe pater sciscitanti, quid alta mente repositum aut occultum habes? Primum ne bellum, aut grauem pugnam struas, an amicitiam pacemq; inter utrosq; statuisti? Cui Iupiter: Nata quid, inquit, mea hæc uestigas aut quæris? Non enim hoc mente cōsiliū excogitasti, ut Vlysses reuertēs procos plecteret? Fac quomodo uelis. Tibi autem dico, ac uti par est iureiurando fideli affirmo: Vlysses postquā procos punijt, perpetuo regnabit. Nos autem & filiorum et fratrum cædis obliuionem statuemus: illi inter sese amabunt uti prius, diuitiæq; ac pax omnibus erunt. Sic dicens, Mineruam dudum cupientem impulit: protinusq; è cælo illa cum impetu descendit. Interea cibo expletis omnibus, qui apud Laërtem conuenerāt, Vlysses loqui cœpit: Aliquis exiens uideat, ne propè fuerint nos petentes. Sic ait. At Dolij filius subito uti iussit exploratum procedens, omneis ilico propinquantes uidit, Vlyssiq; ait: Propè adsunt, iam iam armis accingamur. His auditis, illi properabant arma corripientes. Quatuor ex his qui cū Vlysse erant, & sex Dolij filij, ex altera parte Laërtes & Dolius arma & ipsi induerunt, quāquā iam cani, necessitate tamen ad pugnam compulsi. Igitur diro ferro armati, reclusis portis, profecti sunt, quibus Vlysses ductor erat. Minerua itē aderat, Mentori corpore & forma assimilata, quā Vlysses aspiciens, magnopere gauisus est, statimq; filiū uocās, Telemache, ait, iā quidē

Minerua à Ioue rei euentum sciscitatur.

Nūciatur Vlyssi hostiū aduentus.

hoc ipse moue certamē, primus pugnantium aciem inuade, ut qui sunt fortes, facile uideātur: neque maiorum genus tuorum infamare uelis, qui olim & robore & uiribus in orbe toto præstiterunt. Cui Telemachus, Facile uidebis, ait, si uis chare pater, me hodie tuum genus minime, uti dicis, uituperantem. Hæc audiens Laërtes, latabatur atque ait: Quæ mihi dies hæc dij boni, quàm gaudeo? Filius atque nepos uirtutis culmen habent. Huic igitur Minerva propè astans, ait: O' Arcesiade, cunctorum charissime sociorum, ubi uoueris Mineruæ, protinus hastam ualidam uibrando iace. His illa dictis magnum ei robur inspirauit: ex quo Laërtes uoto nuncupato hastam iaculatus, Eupithi galeam uerberauit, ictum minime sustinentē, sed hasta mediam findens pertransijt. Ille uero concidit, armaq; super ipso. Deinde in prima acie Vlysses & eius filius ensibus & hastis stragem edebant: ac profecto cunctos peremissent, minimeq; reduces reddidissent, nisi Minerva uoce inclamauisset, exercitūq; prohibuisset, sic iubens: Desistite iam à pugna Ithacenses, ut sine sanguine iam dirimamini. Sic ait. Illos timor arripuit pallidus, ex quo arma è manibus metuentium facile exciderunt. Ad ciuitatem quoque sese de uictu solliciti conuerterunt. Horrendū uero tunc Vlysses clamauit, ac animo excitatus insilijt, ut aquila alte uolans. Iupiterq; statim fulmen ardēs immisit, quod ante Mineruam cecidit. Illa uero ad Vlysem conuersa, Desine iam, inquit, bello contendere, ne forte Iupiter irascatur. Ille statim obtemperans, animo gauisus est. Fœdera deinceps cum utrisque Pallas, Mentori corpore uoceq; assistimilata, composuit.

F I N I S.

Randrum

Eupithes à Laërte occisus.

Minerua dirimit bellum.

RANARVM, ET

MVRIVM PVGNA,

HOMERO AV-

TORE.

Incipiēs primum Musarum cœtum ex He-
licone

Venire in meum cor supplico gratia cātus,
Quē nuper in libellis meis sup̄ genua posui,

Litem immensam, tumultuosum opus Martis,

Supplicans hominibus in aures omnibus mittere,

Quomodo mures, in ranas principantes iuerunt

Terrigenū uirorum imitati opera gigantum.

Sic sermo inter mortales erat. tale autē habuit principū:

Mus aliquando sitibundus felis periculum euitans,

Propinquum in lacum tenerem adposuit barbam,

Aqua delectatus dulci. hunc autem uidit

Limnocharis obstrepera, uerbum autem loquuta est tale:

O hospes quis es? unde uenisti ad littus? quis autē qui
te produxit?

Limnocharis,
hoc est, palude
gaudens,

Omnia autem uere dic, ne mendacem te intellexero.

Si enim te nouerim amicum dignum, ad domum ducam.

Dona autem tibi dabo hospitalitia multa & bona.

Sum autem ego rex Phrysignathus, qui per lacum

Color, ranarum dux dies omnes,

Et me pater Peleus olim genuit, Hydromedusæ

Mixtus in amicitia apud ripam Eridani,

Et te quidē uideo pulchrumq; & fortem egregiū aliorū

Sceptriferum regem, & in bellis pugnacem

Esse, sed age citius tuam generationem concionare.

Huic autem rursus Psicharpax respondit, dixitq;:

Phrysignathus,
ab eo quod in-
flet se maxillis.
Hydromedusæ,
hoc est, reginæ
aquarum.

Psicharpax. i.
micarū raptor.

Quidnam genus meum perquisis o amice manifestum omnibus

Hominibusq; deisq; & cœlestibus uolatilibus?

Psicharpax quidem ego uocor, sum autem filius

Troxartæ hoc est, uoratis panem. Troxartæ patris magnanimi. at mater

Lichomyle, filia Pternotroctæ regis.

Lichomylæ, à labendis molis. Genuit autem in lignario me, & enutriuit cibarijs

Ficubus & nucibus, & edulij omnigenis.

Pternotroctæ, id est, pernas seu coxas arrodentis. Quomodo autē amicū facies me in naturam nihil simile?

Tibi quidem enim uita est in aquis, sed mihi certe

Quæcūq; apud hoīes comedere consuetudo. neq; me latet

Panis ter pistus à bene rotunda cista,

Sisamida, genus est leguminis. Neque placenta extensa habens multam sisamida,

Non sectio ex perna, non iecora albam uestem habentia,

Neque caseus nuper pressus à suauī lacte,

Non bonum dulcearium, quod & diuī desiderant,

Neque quæcūq; ad conuiuia hominum faciunt coci,

Ornantes ollas condimentis uarijs.

Nunquam ex bello malum effugi clamorem,

Sed statim ad pugnam iens propugnantibus mixtus sum.

Non timui hominem, & quamuis magnū corpus ferentē.

Sed ad lectum iens, summum digitum mordeo,

Et à pede accepi, & non dolor occupauit uirum.

Suauis non aufugit somnus mordente me.

Sed duo ualde omnia timeo omnem per terram,

Accipitrem & felem, qui mihi magnum luctum adferunt,

Et decipulam genituosam, ubi dolosum existit fatum.

Plurimum iam felem supertimeo, quæ optima,

Quæ & foramen ingredientem per foramen perquirat,

Non comedo raphanos, non caules, non cucurbitas,

Non betis uiridibus pascor, neque apijs.

Hæc

Hæc enim uestra sunt edulia per lacum.

Ad hæc autē subridens Physignathus contrā locutus est:

O hospes, ualde gloriaris ob uentrem, adsunt & nobis
Multa ualde in lacu & in terra mirabilia uisu,

Vtriuitam enim dedit pascuam ranis Saturnius Iupiter.

Saltare per terram, & in aquis corpus cooperire.

Si autem uis & hæc scire, facile est.

Porte te in humeris, tene autem me, ne aliquando pereas.

Sic gauisus in meam domum uenias.

Sic certe inquit, & terga dabat. ille autem ascendebat
uelociter

Manus habens tenerum per collum, saltu facili.

Et in primus quidem gaudebat quando intuebatur uici-
nos portus

Natatione gaudens Physignathi. sed quando iam utique

Vndis purpureis submergebatur, multū lachrymabatur,

Inutilem pœnitentiam accusabat, euellebat autem comas,

Et pedes stringebat per uentrem, in illo autem cor

Concutiebatur insolentia, & in terram uolebat uidere.

Vehementer autem ingemiscebat timoris frigidi necessi-
tate.

Caudam quidē in primis extēdit in aquis, tanquā remum

Trahens, supplicansq; deis in terram uenire,

Aquis purpureis submergebatur, multum autē clamabat,

Et talem dixit sermonem, ab ore autem concionabatur,

Non sic humeris portauit onus amoris

Taurus, quando Europam per undam duxit in Cretam,

Vt me nauigans super humeralem duxit ad domum

Rana, eleuans pallidum corpus aqua alba.

Hydrus autem ex improviso apparebat horrendum spe-

ctaculum

Vtrisque, erectum super aquam habebat collum.

Hunc uidens, ingressus est Physignathus, non quicquam intelligens

Qualem socium perditurus erat per lacum.

Ingressus est autem profunditatem lacus, & euitauit parcam nigram.

Ille autem ut relictus est, cecidit supinus statim in aquam.

Manus autem stringebat, & moriens stridebat.

Sæpe quidem ingrediebatur in aquam, sæpe autem rursus

Calcitrans egrediebatur, mortem autem non poterat euitare.

Madentes autem pili plurimum pondus trahebant in ipso.

Aquis autem periens, tales loquutus est sermones:

Non latebis utique deos Physignathe hæc faciens,

Naufragum iaciens à corpore ut à petra.

Non certe me per terram melior eras o pessime,

Pancratioque; luctaque; & ad cursum, sed decipiens

In aquam me proiecisti. habet deus ultorem oculum,

Pœnam tu solues murium exercitui, neque euitabis.

Hæc locutus, expirauit in aquis. hunc autem uidit

Lichopinax, Lichopinax, ripis insidens mollibus,

Vehementer autem ululauit, currens autem annunciauit muribus.

Lichopinax,
quod lambat
paropides et
quodras.

Vt autem didicerunt mortem, ingressa est ira perniciofa uniuerfos,

Et tunc præconibus suis iusserunt sub diluculum

Proclamare ad concionem, in domos Troxartæ

Patris infelicitis Psicharpagis, qui per lacum

Supinus natabat, mortuum corpus. neque iuxta ripas

Erat iam miser, medio autem natabat ponto.

Vt autem uenerunt festinantes cum aurora, primum surrexit

Troxartes ob filium iratus, dixitque sermonem:

O amici,

O amici, tametsi solus ego mala multa passus
 Ex ranis, fors mala omnibus facta est.
 Sum autem ego infelix, postquam treis filios perdidit.
 Et quidem primum utiq; occidit rapiens
 Inimicissimus felis foramen extra capiens.
 Alium autem rursus uiri crudeles ad mortem duxerunt
 Vanioribus artibus ligneum dolum inuenientes,
 Quā decipulam uocant, murium perditricem existentē.
 Qui tertius erat dilectus mihi & matri inclytæ,
 Hunc suffocauit Physignathus in profundum ducens.
 Sed agedum armemur, & exeamus in ipsas,
 Corpora ornantes in armis uarijs.

Hæc locutus persuasit armari uniuersos.
 Hos quidem utiq; armauit Mars belli curam habens.
 Tibiaria arma quidem primum circa tibias posuerunt,
 Frangentes fabas uirides, beneq; aptantes.
 Quas ipsi per noctem stantes comederunt.
 Thoraces autem habebant calamis circumdatis à corijs:
 Quos selem excoriantes scienter fecerunt.
 Clypeus autem erat lucernæ medius umbilicus, at cer-
 te lancea

Longæ acus omnino æreum opus Martis.
 At cassis testa in temporibus nucis.
 Sic quidem mures erant armati, ut autem intellexerunt
 Ranæ, egressæ sunt ab aqua, in unum locum
 Venientes consilium congregauerunt belli mali.
 Considerātibus aut ipsi unde seditio, uel quis tumultus,
 Præco propè uenit, ferens sceptrum in manibus
 Tyroglyphi filius magnanimi Embasichytros,
 Nuncians belli malam famam, dixitq; sermonem:
 O ranæ mures uobis minitantes miserunt

Tyroglyphi,
 hoc est, excava-
 toris caseorum.
 Embasichy-
 tros, q̃ soleat in
 ollas irrepere.

Dicere armari ad bellumq; pugnamq;
 Viderunt enim per aquam Psicharpaga, quem occidit
 Vester rex Physignathus, sed pugnate
 Quæcunque inter ranas egregiæ genitæ estis.

Sic locutus disparuit, sermo autem in aures murium
 Ingrediens, conturbauit mentes ranarum superbarum.
 Accusantibus autem ipsis, Physignathus dixit surgens:

O amici, non occidi ego murem, neque uidi
 Pereuntem. omnino suffocatus est ludens iuxta lacum,
 Natatus ranarum imitatus. at pessimi
 Nunc me accusant inculpabilem. sed age consilium
 Inquiramus, ut dolosos mures deperdamus.
 Etenim ego dico, ut mihi apparent esse optima.
 Corpora ornantes armati stemus uniuersi
 Summas iuxta ripas. ubi præcepit locus.
 Quando autem impetum facientes in nos, uenerint,
 Accipientes à galeis quicumq; propè obuius uenerit
 In lacum ipsos cum armis statim deijciamus.
 Sic enim suffocantes in aquis experteis natandi,
 Constituemus lætæ statim murium occisorū hic trophæū.

Sic certe loquutus, armis induit uniuersos.
 Folij quidem maluarum tibiae suas circūcooperierunt,
 Thoraces autem habuerunt uiridibus latis à betis.
 Folia autem brassicarum in clypeos bene aptauerunt.
 Lancea autem acutus iuncus unicuiq; lōgus aptatus erat
 Et galeæ cocleis subtilibus capita circūcooperiebant.
 Munitæ autem steterunt in ripis altis,
 Conquassantes læceas. animo autē plena erat unaquæq;
 Iupiter autem deos uocans in cœlum astriferum,
 Et belli multitudinem ostendens, potentesq; pugnatōres
 Multos & magnos, & lanceas longas ferentes,

Qualis

Qualis Centaurorum exercitus procedit & gigantum,
Suauiter ridens interrogabat, qui ranis auxiliares
Vel muribus, immortalium? & Palladem allocutus est:
O filia, muribus nunquid auxiliatura ibis?
Etenim tuum per templū semper exultāt uniuersi mures,
Odore delectati & cibarijs ex sacrificijs.
Sic certe dixit Saturnius. hunc autem allocuta est Pallas:
O pater, non certe unquam ego muribus uexatis
Venirem auxiliatrix, quoniam mala multa mihi fecerūt,
Coronas destruētes & lucernas causa olei.
Hoc autem meas ualde momordit mentes quod fecerunt:
Peplum meum corroserunt, quod texui laborans
Ex trama subtili, & stamen subtile neui,
Foraminaq; fecerunt. at sutor mihi institit,
Exigit à me usuras. huius gratia irata sum.
Mutuata enim subtextum & non possum restituere.
Sed neque sic ranis auxiliari non uelim.
Sunt enim neq; ipsa mentibus firmæ. sed me primum
Ex bello redeuntem, postquam ualde defatigata fui,
Sumno indigentem non permiserunt tumultuantes
Neq; parum oculos deflectere. ego autē insomnis iacebā
Caput dolens, donec clamauit gallus gallinaceus.
Sed age cessemus dei ijs auxiliari,
Ne utiq; aliquis uestrum uulneretur telo acuto.
Sunt enim cominus pugnātes, etiā si deus contrā ueniret.
Omnes autem de cœlo delectemur litem uidentes.
Ut certe dixit, huic autem post paruerunt dei alij.
Omnes simul autem collecti uenerunt in unum locum.
At uenerunt præcones, duo, signum belli ferentes.
Et tunc culices magnas tubas habentes,
Vehementer tuba clāgebāt belli strepitum. cœlitus autem
Iupiter

Lichenorem, à *Iupiter Saturnius intonuit signum belli mali.*
lābēda cauda. *Primus autem alte clamans Lichenorem uulnerauit lācea*
Stantem inter propugnatores per uentrē in mediū epar,
Concidit autem pronus, teneras autem puluerulentas se-
rit comas.

Troglodytes. *Troglodytes autem post ipsum iaculatus est Pileona.*
quod ingredia tur rimās & fo
ramina. *Infixit autē in pectore solidā lāceam hunc autē cadentē*
Seuthlēus, à *Cepit nigra mors. anima autem ex corpore euolauit.*
beta uel porro. *Seuthlēus aut utiq; occidit percutiēs cor Embasichytrū.*
Artophagus, *Artophagus autem Polyphorum per uentrem percussit.*
à uorādo pane. *Cecidit autem supinus, anima autem membrīs euolauit*
Polyphonū *Lymnocharis autem ut uidit pereuntem Polyphorum,*
quasi tu dicas *Troglodyten petra molari uulnerauit anticipans*
multiuocam. *Collum iuxta mediū. huic autē caligo oculos cooperuit.*
Lichenor autem ipsius obseruabat lancea lucida.

Et percussit, neque aberrauit per epar. ut autē intellexit
Crābophagus, *Crambophagus, ripis profundis incidit profugiens.*
à uorandis cau *Sed neq; sic effugit in aquis, impulit autem ipsum,*
libus. *Concidit autem, non respirauit. tangebatur autem san-*
guine lacus

Lymnīsius pa- *Purpureo. ipse autem iuxta littus extensus est,*
lultris, *Venis pinguibus incitatus intestinis.*
Tyrogly- *Lymnīsius autem in ripis Tyroglyphum spoliavit.*
phus ab exca- *Pternoglyphū aut uidens Calaminthius in timorē uenit.*
uando cafeo. *Saltauit autem in lacum fugiens, clypeum iaciens.*
Hydrocharis *Hydrocharis autem occidit Pternophagum regem,*
quod aqua gau *Saxo percutiens per guttur. cerebrum autem*
deat. *Ex naribus stillabat. pelluebatur autem sanguine terra.*
Borborocētē, *Lichopinax aut occidit irreprehensibilē Borborocēten*
quod in coeno *Lancea impetū faciens. obscuritas autē oculos cooperuit.*
iaceat. Prāsi- *Prāsiphagus autem uidens pede traxit Cnissodioctē,*
phagus, à com-
edendo por-
ro.
Cnissodioctē,
quod nidorem
insequatur.

In lacu autem suffocauit, tenens manu neruum.
 Psicharpax autem altus est socijs mortuis.
 Et percussit Pelusium per uentrem in medium epar.
 Cecidit autem illi antè. anima autem ad infernum iuit.
 Pelobates autem uidens luti manipulum, iecit in ipsum.
 Et frontem inunxit, & excecabat propemodum.
 Iratus est autem certe ille capiens utiq; manu forti
 Iacentem in campo lapidem ponderosum pondus terræ,
 Hoc percussit Pelobatem sub genua. tota aut fracta est
 Tibia dextra. cecidit autem supinus in pulueribus.
 Craugasides autem ultus est, & rursus ibat in ipsum.
 Percussit medium autem ipsum per uentrem. totus autem
 ei intro

Pelobatē quod
 per lutū icēdat.
 Craugasides,
 quod caulū spe-
 ciem referat, nē
 pe colore,

Acutus iuncus ingrediebatur. humi autem effundebatur
 uniuersa

Intestina, extracta à lancea manu graui.
 Sitophagus autem ut uidit in ripis fluminis,
 Claudicans ex bello recedebat. consumebatur autē ualde.
 Saltauit autem in fossam, ut aufugeret diram perniciem.
 Troxartes autem percussit Physignatum in pedis sum-
 mitatem.

Sitophagus,
 quod cibos ab-
 sumat,

Celeriter autem consumptus in lacum saltauit fugiens.
 Troxartes autem ut uidit adhuc semiuiuum, qui antè ce-
 ciderat,

Et illi incurrit rursus occidere desiderans.

Prassæus autem ut uidit adhuc semiuiuum, qui antè ceci-
 derat,

Prassæus quod
 caulis colorem
 imitetur.

Venit per propugnatores, & iaculatus est acuto iunco,
 Neq; fregit scutum. tenebatur autem ipsius lanceæ acies,
 Erat autem quidam inter mures iuuenis filius egregius
 inter alios,

Comi

Artepibuli Mu-
tis cognomen.
quod pani insi-
ditur.
Meridarpax, a
rapiendis par-
ticulis.

Cominus pugnans charus filius irreprehensibilis Arte-
pibuli

Princeps ipsum Martē ostendēs robustus Meridarpax,

Qui solus inter mures dominabatur pugnando.

Stetit autem iuxta lacum elatus solus ab alijs.

Iactabat autem depopulatum ire ranarum genus iacula-
tricum.

Et certe perfecisset, quoniam magnum ipsi robur erat,

Nisi statim intellexisset pater hominumq; deorumq;

Et tunc pereuntes ranas miseratus fuisset Saturnius.

Mouens autem caput, talem locutus est uocem:

O dij, certe magnum opus in oculis uideo.

Non paruum me stupefecit Meridarpax per lacum,

Trucidare ranas desiderans. sed celerrime

Palladem mittamus, tumultuosum etiam & Martem,

Qui ipsum arcebūt à pugna robustū quanuis existētem.

Sic certe locutus Iupiter. Mars aut respōdebat sermone:

Neq; certe Palladis o Iupiter potentia, neque Martis

Poterit ranis auxiliari diram perniciem.

Sed age omnes eamus auxiliores, uel tuum iaculum

Moueatur magnū, quod Titanas sustulit, potēter operās,

Quo Titanas occidisti egregios ultra omnes.

Enceladumq; ligasti, & agrestia genera gigantum.

Sic certe dixit. Saturnius autem iaculatus est ardens

fulmen.

Primum quidē intonuit, magnū autē commouit cœlum.

Sed postea fulmen terribile Iouis telum

Misit inuoluēs. illud autem certē euolauit à manu regis.

Omnes quidē utiq; terruit iaculatus, ranasq; muresq;

Sed neq; sic cessauit muriū exercitus, sed adhuc amplius

Cupiebat depopulatum ire ranarū genus iaculatricum,

Nisi

Nisi ab olympo ranas miseratus fuisset Saturnius.
 Qui utiq; tunc ranis auxiliares ilico misit.
 Venerunt autem ex improviso habentes incudes in tergo,
 ungulis curuis
 Oblique ingredientes, tortuosi, habentes cortices in ore
 ostripelles
 Ossei natura, lati humeros, rutilantes in humeris,
 Blasi, nervosis manibus, à pectoribus intuentis,
 Octopedes, bicipites, manibus incapabiles. illi autem uocantur
 Cancrī. qui utiq; murium caudas oribus incidebant
 Etiam pedes & manus. flectebantur autem lanceæ.
 Quos & timuerunt miseri mures, neq; sustinuerunt.
 In fugam autem uertebantur. occidebat autem sol iam,
 Et belli finis unius diei perfectus est.

F I N I S.

CLARISSIMO IUVENI MAXIMILIANO principi Veriensi, Iodocus
 Velareus Verbrokanus

S. P. D.

Homeri hymnos soluta oratione in Latinam linguam transfudi, Maximiliane illustrissime, non in hoc sanè, ut extra limen proferrem, sed solum excolendi ingenij gratia: utq; scribendo, bene scribendi facultatem consequi possem. Quos quum uidissent amici haudquaquam indocti, omni ope connisi sunt efficere, ne suppresseretur. At ego styli tenuitatem perpendēs, id prorsus recusavi, addens me nudius atq; incultius scripsisse quàm pro hoc nostro seculo politissimo. Hic illi, ob unam hanc (inquiūt) causam in publicum dabis: nā hac in re tyrunculis

culis commodādum est, quibus simplex huiusmodi translatio præceptoris loco fuerit: nā Græcæ linguæ doctiores ad fontem ipsum tanta Attici liquoris hubertate scaturientem relegamus. His illi me sententia omnino fixa ac certa depulerūt. Itaq; non uidi quisnā sibi has nostras primitiolas maiore iure uindicaret quā tu princeps humanissime, quū uideam parentes nostros tantis beneficijs altissimæ uestre familie semper fuisse obæratos. Deinde & ad hanc rem excitauit ac calcar (ut ita dicam) subdidit noster auūculus Gulielmus Spruteus quæstor clarissimi Veriæ Principis patris tui. Proinde suscipe hilari manu munus hoc nostrum tenue, ac prorsus (quod aiunt) leuidēsæ. Vale. XI. Aprilis, Anno M.D.XXVIII.

H Y M N V S H O M E - R I A D A P O L - L I N E M .

M E M O R ero neq; me capiet obliuio lōge iaculantis Apollinis, quē & dij ipsi per Iouis euntem domum metuunt. At se certe sedibus effundunt omnes, propè ubi uenerit, quando præclarum tendit arcum. Verum Latona sola apud Iouem mansit, quæ utiq; arcum depreßit, & deprædata est pharetrā. Et illi ualidis direptū humeris arcum, ad sui patris columnā suspendit aureo de clauo. Hunc uero in thronum secum adducēs uenit, cui certe nectar dedit pater aureo poculo, charum declarans filium, quum & dij alij corā asiderent. Caterum ueneranda Latona gaudio afficiebatur, quòd & arcu & uiribus insignem peperisset filium. Salue ò beata Latona, siquidem præclaras

claras peperisti proles, & Apollinem regem, & (quæ se
 sagittis oblectet) Dianam. Hanc quidem in Ortygia, il-
 lum uero aspera in Delo ad longum montem inclinata
 & Cynthium collem proximo Phœnici sub Inopi fluē-
 tis. Quonam te hymno celebrabo, quum longe sis cātari
 dignissimus? nusquam enim non ò Phœbe tibi posita est
 lex carminis, siue per continentem pascentem uitulos, si-
 ue per insulas. Porro te cantabant scopuli omnes, & ex-
 celsorū montiū ardui uertices, atq; in mare qui profluāt
 amnes littoraq; ad mare protensa & maris portus. Certe
 ut te primū Latona peperit mortalibus gaudiū, procum-
 bēs ad mōtē Cynthiū aspera in insula, circūflua in Delo,
 utrinq; autē fluctus ater prodibat ad terrā dulciter spi-
 rātibus uentis. Hinc ortus, omnibus imperitas hominibus
 quoscūq; habet Creta & Atheniēsīū resp. insulaq; Aegi-
 na & Euboia nauibus inclyta, Aegeq; & Eresīæ atq; Pe-
 parethus mari finitima, & Athos Thracius, et Pelij sum-
 mi uertices, & Samothracia, & opaci Idæ montes, Scy-
 ros, & Phoea, & mons altus Autocana, & Imbrus po-
 pulosa, & Lemnus appellentibus nauibus incommoda, ac
 Lesbos diuina, Aeolicarū urbiū beatum solum, & Chios,
 quæ omniū insularū fœcūdisima in mari est sita, & Mi-
 mas saxosa, et Corici summi uertices, et splēdida Claros,
 & Aesageæ mons altus, & irrigua Samos, atq; Mycale
 summi uertices, & Miletus & Coos urbs mortaliū homi-
 num, & alta Cnidos, & Carpathus arenosa, Naxosq;
 & Parus atq; Renea saxosa. Tantū parturiēs Apollinē
 uenit Latona. An quæ terrarum ponere habitaculum suo
 uellet filio, hæ uero tremebāt admodū & in metu erant,
 nec quæ uoluit Phœbū suscipere, fertilis quanq̃ esset, nisi
 quū Delū accederet uenerāda Latona, & illā interrogās
 xx uelocibus

uelocibus cōpellabat uerbis, Dele, si nō recuses meo filio
 Phœbo Apollini esse solum, illiq; opulentū tēplū ponere,
 nam te alius neq; tāget neq; rogabit, nec te puto bobus
 aut ouibus frequētem fore, nec uua feracē, nec iterū mul-
 tas produces plātas. Verū si longe mittētis Apollinis tem-
 plum habueris, omnes tibi hecatōbas offerēt, huc cōfluē-
 tes, ex sacrificijs tibi semper immēsus erit nidor. Diu re-
 gem si alueris, dij à manu aliena te tuētur, quādoquidem
 nulla tui est soli fertilitas. Vt dixit, gauisa est Delus, &
 respōdēs ait, Venerāda Latona magni Saturni filia, ego
 sanē lubens incunabula sagittiferi regis suscepero. Nam
 aduerso apud homines rumore uere laboro, hoc ego p. a-
 cto etiā haberer in precio. Sed hoc, ò Latona, est quod me
 male habeat, haud id te celabo: Fama est Apollinē prater
 modū fore proteruū, nempe admodū durum super terrā,
 & in deos & in homines gesturū imperiū. Hanc ob rem
 male in animo metuo, ne quum primū solis lumen uideat,
 insulā dedecoret. siquidem aspera sum terra, & pedibus
 euertens in mare disturbet. Hic me magnus semper maris
 fluxus strenue inundabit. At hic ad aliam se terram con-
 feret, quæ sibi uidebitur idonea pro extruendo templo ac
 dēsis nemoribus. Porro ex me pisces & nigra phocæ sibi
 thalamos & domicilia construent ob uirorum infrequē-
 tiam neglecta. Verum an nō detractes dea te mihi sacra-
 mento obstringere, hic illum pulchrum extructurū tem-
 plum, fore hominum oraculū. Deinde ubi ad omnes per-
 uenerit, famigeratū esse. Quod certe quum dixisset, La-
 tona magnum deorū iurauit iusiurandū. Sciat nunc hæc
 terra & cælum superne latum, & inferne fluens Stygis
 aqua, quod maximū & grauissimū est iusiurādum beatis
 dijs, hic semper diuina erit ara Apollinis & templū, ac te
 omnium

omniū maxime honorabit. Verum quū iurasset ac iussu-
 randum finiisset, Delus maxime procul iaculantis Apolli-
 nis genitura afficiebatur. Latona quidem nouem nocti-
 bus & totidem diebus torquebatur inusitatis partus do-
 loribus. Ac omnes huc deæ cōuenerunt, quæcūq; in cœlo
 præsent, & Dione & Rhea & Themis & Amphitrite
 grauigemens, aliæq; deæ, excepta Iunone albis ulnis de-
 cora, sedebat enim in Iouis nubicogæ domo. Deinde hu-
 ius rei sola erat nescia Lucina, parturientibus opem fe-
 rens. Sedebat enim in summo olympo aureis sub nubibus,
 Iunonis iussu, quæ illam inuidia detinuit, quod inclytum
 ac præstantem filium hoc tēporis punctulo paritura erat
 pulchra Latona. At hæ Irim præmiserunt populosa ab
 insula ad accersendam Lucinam, illi magnum & nouem
 constans cubitis monile atq; aureis contextum filis polli-
 centes. Iniunxerunt autem ut seorsum à Iunone uocaret,
 ne illi ituræ suis uerbis remoram faceret. Cæterum id ubi
 audiisset uelox Iris, abiit curriculo: celeriter autē trans-
 misit quicquid in medio est spatij. At ubi conscendit deo-
 rum domum arduum olympum, actutum Lucinam ac-
 cersens foras, uelocibus illam alloquitur uerbis, prorsus
 quemadmodum iniunxerunt quæ cœlum incolant deæ,
 & huius grato in pectore persuasit animo. Abierunt au-
 tem figmento haudquaquam timidis dissimiles columbis.
 Et ubi ad Delum peruenit parturiētibus propitia afful-
 gens Lucina, tum illam cepit partus, ac parere parata
 erat. At palmæ circumiecit ulnas, ac genua fixit molli
 in prato, subtus uero risit terra, prosiliit autem in lucem,
 deæ certe gemebant omnes. Hic te ò iaculator Apollo
 deæ abluerunt pulchra aqua pure & nitide, & membra
 candida constrinxerunt ueste, tenuiq; ac noua, circum

autē aureas miserūt fascias. Neq; aureo ense Apollinē uī-
 dit mater, sed Themis eum nectare & amabili ambrosia
 diuinis sacrauit manibus. Porro gaudebat Latona, quòd
 & arcu & uiribus insignē peperisset filium. At ubi ò A-
 pollo diuinū comederis cibū, non te diutius palpitantem
 aureæ cohibuerūt fasciæ, non diutius uincula cōstrinxerūt:
 soluebātur autē funes omnes, extēplò cum dijs loqui
 cœpit Apollo, Sit mihi dulcis cithara & incurui arcus, et
 uaticinio infallibilē Iouis mentē mortalibus detegam. Sic
 effatus, in terram latas habentem uias descendit intōsus ac
 procul iaculans Apollo. Sed deas omnes inuasit stupor,
 auro grauabatur uniuersa Delus, natalem Apollinis cum
 gaudio aspiciēs, quòd se domū sumere nō dedignatus sit
 Apollo, magisq; ex animo dilexit quàm alias insulas aut
 cōtinentē: florebat nō secus atq; faciunt mōtium uertices
 nemoris floribus. At tu ipse ò rex Apollo argenteo arcu
 insignis, interdū adiisti Cynthū saxosum, interdū iterum
 insulas ac uiros fugisti, multa tibi sunt templa & lucus
 densi, omnes iterum scopuli grati, summi uertices arduo-
 rum mōtium, & in mare fluentes amnes. Sed tibi Apollo
 magis cordi est Delus. Hic tibi Iaones uestes trahentes,
 cum suis liberis uenerandisq; uxoribus congregātur, qui
 te pugilum certamine & tripudijs & cātu memores ex-
 hilarant, quum certamē exhibeant. dixerit quis hos senio
 haudquaquam obnoxios, ac fore ut perpetua iuuetā flo-
 reant, qui tum tibi oppositi erant densi Iaones, omnium
 certe uiderit gratiā ac animum oblectarit, & uiros in-
 tuitus & uenustas mulieres uelocesq; naues multas ue-
 horum opes. At præterea miraculum magnum, cuius glo-
 ria omnibus uigebit seculis, nymphe Deliades Apollinis
 ministræ, quæ simulatq; carmine celebrarint Apollinem,
 iterum

iterum & Latonā, & iaculis gaudētem Dianam, memo-
res ueterū uirorū ac mulierum laudes canunt, demulcēt
autē hominum genus. Norunt euim omnīū hominū uoces
& strepitū imitari: unumquemq; certe loqui dixeris, adeo
est illis concinne composita cantio. Sed age, ô Latona, &
Apollo cum Diana, saluete uos omnes, neq; in posterum
aboleſcat uobis mei memoria, ubi mortalium quisquam
ærunosus, qui uenerit hospes roget, O nympha, quis uo-
bis hic uir super omnes poëtas canendi suauitate emūens
cōuersatur, atq; ex eo maximā capitis uoluptatē: uos re-
ctissime nostro nomine respōderitis, Cæcus uir asperā ha-
bitat Chion, carmina huius omnia in precio habebit po-
ſteritas. Siquidē nos nostram cōferemus gloriam, quoquō
terrarū circumagamur ad bene habitatas urbes. Deinde
id illi credent, quandoquidē uerum est. At ego in celebrā-
do longe iaculāte ac aureo arcu Apolline finem haud fā-
ciam, quē pulchra peperit Latona. O rex & Lyciam &
Mæoniā gratam ac Miletum habes mari finitimā amœ-
nam urbem. Deinde & Delo impēritas maxime fanige-
ratus, porro caua ludēs cithara Latonæ præclarus filius,
ad Python saxosam contendit immortales ac diuinas in-
dutus uestes: illi autem cithara aureo sub plectro dulcem
edit strepitum. Hinc olympum è terra ut mens adit Iouis
domum ad aliorum deorum cœtum, hic cōfestim immor-
talibus curæ est & cithara & cantus. Musæ simul omnes
alternis uicibus pulchra celebrant uoce immortalia deo-
rum dona siue hominum æumnas, quas ab ipsis dijs su-
ſtinentes, in rerū indigentia ac desperatione uiuunt, neq;
mortis medelam, neq; senectutis remedium inuenire pos-
sunt. At decētes Gratiæ & Horæ prudētes Harmoniāq;
& Hebe, atq; Iouis filia Venus, iunctis brachijs ducunt

inter se choreas. His enim neq; ob hirsutiem neq; ob indecentiam dissona est, quin potius uisu maxima ac forma præstantissima Diana sagittis gaudēs, educata simul cum Apolline. Iterū & inter has ludunt Mars & uigil Mercurius. At Apollo cithara pulchre & sublimiter ludit, illum splendor ambit pedum ac concinnæ uestis fulgor, illi magnam animo uoluptatem capiunt pulchra Latona & Iupiter consilio præstans, intuiti suum filium cum dijs ludentem. Itaq; quibus te laudibus extollam, quum undequaq; laudari sis dignus? An te in amore canam, & inter nymphas uersantem, quādo animo egro adijsti Azātida puellā? præstabas simul cum illustri Elationide equis abundāte, aut cū Phorbāte Triopo prognato, aut cū Ereuthē, aut Leucippo & Leucippi coniuge pedes, hic uero eques. Neq; deerat Triopus aut ut primū oracula querens mortalibus, terram obābulasti, ô Apollo. Pieria enim primū ab olympo descendisti, ac Lecton arenosam transmisisti, siue Magnēidas, & per Perrhebos, celeriter uero in Ioculum uenisti, & appulisti ad Euboiā nauibus inclutam, stetisti autē in Lelanto campo. Hic tibi haudquam sedit animo tēplum extruere, ac frondosum nemus. Hinc uero Euripo traiecto, lōge iaculās Apollo, incessisti per montē admodū amœnū. Porro confestim ab ipso uenisti, Mycalesum adiēs, & Theumesum herbosum, Thebanum intraisti solum sylua circumamictum. Nemo quisquam antehac sacras habitauit Thebas. Nec adhuc erant semitæ nec uia in Thebano agro tritici frace, sed omnia occupauit sylua. Hinc primum te amolitus es, ô Apollo, & uenisti ad splēdidum Neptuni nemus Onchestum. Hic tibi recens domitus pullus respirat pondere pressus, pulchros trahens currus. At auriga, quāuis esset præstans, è

curru

curru desiliens, pedibus iter fecit. Hi quidem tunc posito imperio uehicula impellūt, hi uero currus in nemus frondosum agunt, equos quidem comunt, currus autē flectētes omittunt. Nam ut primum fas est, suo regi uota faciunt. Currum uero dei tunc pars seruat Cephison. Deinde reperisti pulchrum fluentum, quique gratam profudit & pulchrisluam aquam. Hunc transiens, ô Apollo, & turritam Ocaleen, Amartum accessisti opulentum. Iuisti autē ad Delphusam, tunc tibi hic placuit locus innocuus ad extruendū templum & nemora frondosa, stetisti uero prope ipsam, atque hoc eam uerbo adortus es, Delphusa, in animo habeo hic erigere templum, futurum mortalibus oraculum: qui mihi hic semper perfectis hecatombis sacra facient, uel quicumque Peloponnesum incolunt, uel qui Europam aut circumfluas per insulas oracula sciscitantes, his sane ego infallibilem sententiam promam, opulento in templo oracula edens. Vt finem fecisset uerbis, fundamenta cœpit Apollo iacere lata & admodum longa, continua serie. Verum id Delphusa uidens, iram animo concepit, ac dixit, Phœbe rex sagittifer, quid tibi hæc animo sedet sententia? siquidem in animo habes hic pulchrum extruere templum, ut sit mortalibus oraculum, qui tibi hic semper hecatombis sacra facient. Sed id tibi pronuncio, tu uero reponas animo: tibi semper officiet uelocium equorum strepitus, ac muli sacris meis de fontibus irrigui. Et quis hic hominum uelit conspiciere affabre factos currus & uelocium equorum strepitum, aut & multa quæ insunt opes? Sed si quid credas (ut enim me præstantior & melior es, ô rex, tuum uero robur maximum) in Crisa templum conde Parnassi sub sinu: hic neque currus agitabuntur, neque uelocium equorum ad scite fabri-

catam aram erit strepitus. Verū & ut proferat Iepæoni
 dona illustre hominum genus: tibi autē uolupte erit sacra
 pulchra suscipere littoralium hominum. Vt dixit, in suā sen-
 tentiam Apollinem pertraxit, ut sibi ipsi cederet gloria,
 haud Apollini. Verum hinc te primū recepisti ō Apollo,
 uenisti autē ad Phlegyorū urbē hominum uiolentorū, qui
 Iouem contēnentes, terrā incolūt pulchra in ualle prope
 paludē Cephisidos. Hinc perniciousiter discessisti ad mōtem
 impetuose contēdens: uenisti autē in Crisen sub niuosum
 Parnassum uertice ad zephyrū uersum. At desuper suspē-
 sa est petra: infra caua ac aspera porrigitur uallis. Hic
 rex Apollo existimabat gratū sibi extructū iri templum,
 & dixit, Hic animus est pulchrum tēplum erigere, ut sit
 mortalibus oraculum, quicūq; mihi semper hecatōbis hic sa-
 cra facient, uel quicūq; Pelopōneson habitant pinguem,
 uel qui Europam & circumfluas per insulas oracula sci-
 scitantes: his uero ego infallibilem sentētiam promā, opu-
 lento in tēplo edens oracula. Vt dixit, fundamenta iacere
 coepit Apollo, lata & in circum admodum longa. At in
 ipsis lapideum strauit solum Trophonius siue Agamedes
 Ergini filij, chari dijs immortalibus. Porro in circū tem-
 plum condiderunt grati homines politis lapidibus, stabi-
 le quod esset perpetuo. At in confinio fons erat nitidus:
 hic draconem neci dedit rex Iouis filius ualido arcu im-
 mensam, ingentem, monstrum horrēdum, quæ malis mul-
 tis affecit in terra homines: multis quidem ipsos homines,
 multis etiam extensis pedibus oues. Erat enim cruentum
 malum & à Iunone aurithrona acceptū, grauē & hor-
 rendum Typhona educauit, perniciem mortalibus, quem
 aliquando peperit Iuno, ira in Iouem patrem accensa.
 Nam ubi Iupiter inclytam genuisset ē uertice Mineruā,
 statim

statim graue animo iram cōcepit Iuno, & ad deos in cōcilium coactos huiusmodi exorditur orationē, Audite dii omnes atq; omnes deæ, quantā mihi primus cōtumeliam infligere incipit Iupiter, quū me sibi uenerandā cōiugē, etiā sine me peperit Mineruā, quæ inter omnes deos decora est. At Vulcanus meus filius infra omnes deos debilis est factus, mutilus pedibus, quē peperit ipsa, deficit: eum manibus arreptū iecit & disturbauit in uastum mare, sed illum Nerei filia Thetis pulchra suscepit, & simul cum suis sororibus sustulit. Vtinā aliud dijs immortalibus gratum exhibuisses, dure, uersute, quid nunc insuper excogitabis? quonā pacto sustinuisti solus parere Mineruā cæfiam? haudquaquam illam ego peperit, tamē tua uocata est inter deos qui latum cælum incolūt. Et nūc quid moliar ut nascatur mihi, qui deos deceat filius? neq; sacro tuo conspurcato lecto, neq; mei ipsius, neq; tibi in cōplexum ueniam, sed à te procul existens immortalibus conuersabor dijs. Vt dixit, procul à dijs secessit ira æstuās. Deinde statim preces miscuit uenerāda ac nigris oculis Iuno, manu autem sublata terram pulsauit, & dixit, Audite nunc me terra & latū cælum ac ultores dii, qui sub terra habetis domos magnū circa tartarū: at ex ijs & homines & dii ad unū omnes mihi auscultate, & date filiū absq; Ioue, qui tamē uiribus neutiquam sit illi inferior, imò potius qui ipso sit præstātor Ioue. Sic effata, terram crassa manu pulsauit & fructifera mota est terra. Hæc uero id uidens, oblectauit animum: putabat enim hanc rem confici. Ex hoc in totum annum, neq; in Iouis thalamum uenit, neq; ut antea splēdido in throno iuxta eum sortita recubitum sapientia consilia agitauit. Sed optatis in templis manens, oblectabatur suis sacris uenerāda ac nigris oculis

lis Iuno. At ubi spatium transactum erat uoluentis anni,
 illa certe peperit nihil habentem cum dijs ac hominibus
 cōmune, grauem ac horribilem Typhona, perniciē mor=
 talibus. Cōfestim hunc arreptum nigris decora oculis Iu=
 no dedit, deinde auferēs malum malæ. Hæc uero eum su=
 scepit, qui mala multa mortali intulit generi. Itaque quis
 huic obuiam ire ac fatalem adferre diem potuisset, prius=
 quam emiserit robustum illud telum rex arcitenēs Apol=
 lo? Hic acerbis depasta doloribus iacebat, longos trahēs
 gemitus, uoluta per terram, omnia horrendo miscebantur
 clamore, ac per syluam multa precata, exhalauit animam
 uomens sanguinem. At tum Apollo tales fudit preces, Hic
 tu, ô Pytheu non amplius in fructifera terra eris nocu=
 mento mortalibus, qui multos pascentis terræ fructū edē=
 tes, hic mihi hecatombis sacra facient. Neq; tibi tristem
 mortem arcebit Typhos, neque chimæra horrida, sed te
 sol & terra hic in putredinē soluent. Vt dixit precādo,
 illi oculos obtexerunt tenebræ, ac solis ui in putredinem
 soluta est. Hinc nunc uocatur Python, & Apollinem co=
 gnomine dicunt Pythium, eò quòd illic putridū reddidit
 magna uis solis monstrum illud, ac tunc animo deprehen=
 dit Phœbus Apollo, quam ob rem sibi fons pulchrisfluus
 fucum fecisset, & ad illam contendit ira tumidus, & sta=
 tim uenit. Stetit autē iuxta eum, & alloquitur, Delphu=
 sa, quum locum habeas amœnum, quo profluat tua aqua,
 non oportuit mihi fucum factum: hic & nostra erit glo=
 ria, neq; tua solius. Et promontorium impulit rex arcite=
 nens Apollo, petris uero profusis occultauit fluentia, &
 aram fecit in frondoso nemore proxime fontem. Hic certe
 regi cognomento Delphusio uota faciunt omnes, quòd
 sacræ Delphusæ contaminauit fluentia, & tunc in animo
 secum

secum perpendit Apollo, quosnam homines sibi in sacris
 ascisceret ministros, qui sibi saxosa in Pytho ministerium
 exhiberent. At hæc quum agitarret in animo, uidit ceru-
 leo in ponto nauē celerem: inerāt enim & multi & boni
 uiri, Cretenses à Cnosso Minois urbe, qui sane regi sacra
 faciunt, & leges pronunciant Apollinis aureo ense insi-
 gnis, quas edit, oracula reddens è lauro in uallibus Par-
 nassi montis. Hi enim gerendarum rerum gratia ad Py-
 lum arenosum, ac ad homines è Pylo oriundos mariti-
 mum carpebant iter. At his in mari se tulit obuiam Apol-
 lo, at Delphino assimilatus, in nauim impetum fecit, &
 iacebat monstrū horrendū ac ingens. Verum ubi eorum
 quisquā sibi imperaret, ut uideret, undecunq; commouit
 ac turbauit nauim. Porro hi metu cōcussi cum silentio se-
 debāt, neq; arma expediebāt cauā ac nigram per nauim,
 neq; uelum nauis ceruleæ soluebant. Sed quēadmodū quū
 à principio remis insisterēt, sic nauigabāt: uelox autem à
 tergo notus nauē celerē impulit. Porro primum Maleam
 præternauigabāt, ad terrā autem Laconicā urbi appu-
 lerunt maritimæ, & loco solis mortalibus grati Tenero,
 ubi oues dēsis insignes uelleribus Solis regis semper pa-
 scuntur, habent enim locū amœnū. Hi quidē hic uolebant
 nauim sistere, aut egressi rem illam prorsus stupore dignā
 perpēdere ac cernere, maneret ne in cauæ nauis pauimē-
 to monstrum, an se iterū in mare præcipitasset, uerū nauis
 clauo haud obtēperabat, sed pergebat ad pingue Pelo-
 pōneson iter habēs, uento longe iaculans rex Apollo fa-
 cile dirigebat. Illa uero uiam sulcans, ad Arenen appulit,
 & gratam Argipheen, & ad Thryon altum ac ad be-
 ne habitatum Alphæi meatum & ad arenosum Pylum,
 & Pylo oriundos homines. Porro adiit & Crunij fluuij
 accolæ

* accolas & urbē Chalcidē & Dymē siue ad Elida diuā,
 quam imperio tenēt Epæi, non secus atq; facit * secundo
 gestiēs uento ferebatur nauis, & è nubibus Ithacæ mons
 apparebat, & Dulichium & Samos atq; nemorosa Za-
 cynthus. At quum Poloponneson præterissēt, ac iam in
 conspectu esset magnus Crisæ sinus, qui pingue separat
 Pelopōneson, uenit uentus zephyrus admodum serenus, è
 Iouis sentētia impetuose spirās, ut quā celerrime nauis
 quē tenuit in mari, cursum conficeret. Reuersi deinde ad
 ortū nauigabant: porro Apollo rex Iouis filius, illis ducis
 officia exequabatur. Venerunt deinde ad Crisam irriguā
 ac uite consitā in portū, nauis autē ad arenam appropin-
 quabat. Hic è naui ruebat Apollo rex astro similis in me-
 ridie: multæ hinc deuolant scintillæ, ad cœlum usq; ue-
 nit fulgor. Deinde adytum subiit per uenerandos tripo-
 das, intus flammā accēdit, sui signa edēs, uniuersam Cri-
 sam occupauit splendor. At ululabant Cretenses fœminæ
 & uenustæ uirgines ob motū & impetū Apollinis, nemo
 erat quē non maximus ceperit metus. Hinc iterum ad na-
 uem ut mens, saltu uolabat, robusto ac uirēti ætate asimi-
 latus uiro, latos humeros florida uestiebat coma, ac illos
 hisce cōpellebat uerbis, Quinā estis ò hospites? unde per
 mare uenitis? ad res ne gerēdas, an temere uagamini, non
 secus atq; prædones qui per mare uagātur uitā depopu-
 lantes, ac malū exteris ferētes? quid ita sedetis stupidi, ne-
 que in terram descēdistis, neq; per nauim arma posuistis?
 Id enim pro more habēt, qui rerum indagandarū studio
 uagātur, ubi è mari ad terram appulerunt labore defessi,
 statim dulcis cibi capiantur desiderio. Sic effatus est, &
 illis cōfidentia in animū indidit. Proinde huic respondēs,
 dixit dux Cretēsium, O hospes, siquidem haudquaquam
 mortalibus

mortalibus aſſimileris, neq; corpore neq; indole: uerum immortalibus dijs, ſis felix, ac ſalue multum, dii tibi dent felicitatem. Atq; id mihi reuera aperias, ut ad liquidū cognoscam, quæ reſpublica, quæ terra, qui ex ea orti homines. Nos enim aliud cogitantes, magnos ſulcauimus flatus Pylū uerſus è Creta, hinc nos genus ducere gloria-mur. Nunc autem huc præter animi ſentētiam delati ſumus, aliam uiam reditus cupientes. At deorum quiſpiam huc nos egit inuitos. Porro his reſpondens, dixit Apollo, Hoſpites, qui Cnoſſum prius habitatiſtis nemoroſum, at nunc non amplius reuerſuri eſtis in urbē optatam & pul-chras domos, aut ad dilectas uxores: ſed hic opulentum meum templum habebitis, multis uenerabile hominibus. Sum enim ego Iouis filius, Apollo gloriſus eſſe: uos huc duxi per uoſtum maris æquor, nihil moliens mali, ſed hic opulentum meum templum habebitis, multis uenerabile hominibus. Deorum conſilia uobis explorata erunt. Ho-rum ſententia, honore, ac gloria ſemper uigebitis. Sed agite ut dicam, uos parete abſq; mora, demittite primum uela ac ſoluite rudentes, deinde nauim ad continentem trahite & efferre quas habetis reſ & arma nauis, & arā extruite in littore igni accenſo, farina alba immolantes, uota facite. Deinde aram circumſtantes, nam ut primum ego in mari delphino aſſimilatus in nauim impetum feci, ſic mihi uota facite Delphinio: at ara ipſa Delphia & uiſenda erit ſemper. Deinde cœnam ſumetis iuxta nauim, & libate beatis dijs, qui olympum incolunt. Cæterū ubi exēpta fames epulis, tum mihi ſimul cum Iepæone carmē canere incipite, donec ad locum ueneritis, ubi opulentum habebitis templum. Vt effatus eſt, illi haudquaquam imperium detrectabāt: primū enim demittebāt uela, & retina-cula

cula soluerunt, & malum rudentibus quibus erat intentus, submitunt, & in sua collocant theca. Cæterum ipsi descenderunt è naui in littus, & nauë è mari ad continētem traxerūt alte super arenas, & extensis sustentaculis, illam stabilierunt, & aram cōdiderunt, in littore accenso igni & candida farina immolātes, uota faciūt, ut iussit, aram circūstantes. Ad hæc cœnā sumpserūt iuxta nauë, & libabant beatis dijs qui olympum incolunt. At postquam potu & cibo famē compresserint, in uiam se dederūt. Illis dux erat Apollo, cithara quā manibus gestabat, grate & sublimiter ludens. At Cretenses horrore quodā concussi, sequebātur ad Pythum, & carmine Iepæona extollebāt, ut sunt è Cretensibus Pæones, quibus musa in pectus indidit dea mellitum cantum. Validi autē collem conscēderunt, & subito uenerunt ad Parnassum & optatum locū. Hic enim fixurus erat sedes, multis in honore habendas. At designauit solum & pingue templum. Verum illis in pectore animus gaudio exiliebat, & Cretensium dux interpellans alloquebatur Apollinem, O rex, quandoquidem nos procul ab amicis ac patrio solo abduxisti (sic enim tuo est uisum animo) quonam pacto nunc uitā agemus? huius te rei rationem iubemus inire. Nam neq; uuæ ferax neq; amœna neq; pratis luxurians uidetur hæc regio, ita ut hic beatam uitam exigere possemus, & simul homines sequi. Hos subsannans alloquebatur Iouis filius Apollo. Insulsi homines & ærumnosi, qui curas ac graues labores atq; solitudines agitatæ in alto, facile uobis uerbum dicam & in animum imponam: Dextera quisque macheram prorsus habens mactet semper oues. Nam hæc affluenter aderunt, quasq; mihi offerat præclarū hominum genus. Atq; templi habete custodiam, & suscipi-

te ho

te hominum hic collectorum nationes, & id utiq; ipsum
 obseruate maxime, an quid incassum dictum erit aut fa-
 ctum, siue cōtumelia aut fas est in homines mortales: alij
 deinde uiri uobis indices erunt, hac perpetuo necessitate
 obstricti critis. Dicta tibi sunt omnia: tu autē animo re-
 ponas, & tu quidem sic salue Iouis & Latonæ fili. At
 ego & tui & alterius memor ero cantus.

HOMERI HYMNVS AD

MERCVRIVM.

12

Mercuriū cane Musa, Iouis & Maiæ filium Cyl-
 lenem, atque pecore abundantem Arcadiam im-
 perio tenentem, ac immortalium sane quā utilem nun-
 cium, quem peperit Maia uenusta nymp̄ha, Ioui in amo-
 re mixta, uerecunda, porro se beatorum deorum subtra-
 xit commercio, habitans umbroso in antro. Hic Iupiter
 formosæ nymp̄hæ commiscebatur nocte intēpesta, quum
 pulchricubitam Iunonem dulcis haberet somnus latens
 & immortales deos & mortales homines. At quum ma-
 gnus animum expleisset Iupiter, huic iam decimus trans-
 actus est mensis, & in lucem egit & perfecit insignia
 opera, & tum peperit uasum & blandiloquum filium,
 prædonem ac abactorem bouum, & somniorum ducem ac
 ianitorem. Qui statim cum dijs immortalibus tractaturus
 erat præclara opera: quum mane natus esset, in meri-
 dic cithara ludebat, uesperī boues Apollinis furto abe-
 git. Quarta primum luna, qua illum peperit Maia uene-
 randa, statim atq; immortalī matris aluo prodijisset, non
 diutius iacuit manens sacris in cunis. Sed surgens quæ-
 rit boues Apollinis solum transgrediens prærupti an-
 tri. Hic inuenta testudine sibi plaudebat non secus atq; si
 innumeras

innumeras esset nactus opes. Nam primus Mercurius musica fecit testudinē. Porro sibi hāc ad caulis ianuās obuiā habebat pascentē ante domū floridā herbā tacitoq; pede incedentē. At Iouis bonus filius uidēs, risit: & statim dixit, Et tu quidē signū mihi admodū delectabile, non fallo. Salue natura amabilis, chorifica cōuiuij socia, fausta ap- paruiisti. Vnde nā hoc elegās ludicrū?uariū ostracū es testudo in mōtibus uiuēs. At te portabo in domū acceptam, iucundū quid mihi eris, neq; dehonestabo te, me uero primum iuuabis: domū cōmodius fueris, quādo foris noxia es. Profecto enim pharmaco noxio es telum uiuens, sin moriari, tum demū suauiter cōcines. Sic ait, & manibus testudinē utrisq; sustollens, domum continuo redijt, ferens amabile ludicrū: ubi expolite scalpro cani ferri uitā eripuit mōtanæ cōchæ. Vt autem tum uelox cōsiliū pectus oberrat uiri, quē frequētes uersant curæ, quū deuoluuntur ab oculis flammulæ, sic simul & cōsultuit & confecit opus præclarus Mercurius. Fixit ordine sectos calamos protētos in dorsum tergoris ostraci, circū autē pellē protendit bouis, arte sua & culmos infixit, utrāq; autē oram iugo aptauit: septem deinde ex ouicula cōcordes intendit fibras. Vt confecerat amabile ludicrū plestro partim cōmouit, quæ sub manu fibræ erant, grauiter insonuere: deinde uero apte cōcinuit ex tēpore periculum faciēs, non secus atq; florēti ætate iuuenes in conuiuijs mutuis quæstiunculis cōtendūt de Ioue Saturnio & Maia pulchra, quē nuper genuerūt furtiuo cōcubitu, suā ipsius genituram & nomē inclytū pronuciās, & famulos celebrauit & splēndidas nymphæ domos & tripodas in domo atq; durabiles lebetes: & hæc quidem sciuit, alia uero animo cupijt, & testudinē reposuit cauā sacris in cunis. Cæterū

carnium

carnū ductus cupidine per speluncā odorifera exilijs do-
 mo mouēs animo dolū grauē, quemadmodū insidijs intēti
 uiri tempore noctis grassantur, sol enim occidit. At Apol-
 lo abiit ad umbrosos Pieriæ mōtes, dijs sacros. hic immor-
 tales deorum boues stabulabantur, grata ac incorruptilia
 depascētes prata: tūc Maia filius uigil Argi intersector,
 quinquaginta ab armento segregauit alte mugientes bo-
 ues ac uagos egit per arenosum locum reflexis uestigijs
 (dolosa autē non excidit arte) efficiens ut ungulae prio-
 res aduersae sint posterioribus, posteriores uero priori-
 bus, & contrario ipse quoq; incessit gressu. Deinde quo-
 que sandalia in marinas arenas abiecit, confecit'que ut
 miranda haec opera nec nosci nec perpendi possent, com-
 miscens myricas ac myricae similes ramos: ex his colliga-
 to fasciculo recens florentis syluae tuto pedibus subliga-
 uit leuia sandalia ipsis folijs. Haec praecclarus Mercurius
 auulsit. Pieria fugiendo iter faciens, nempe longum ur-
 gens iter se decens. Hūc senex cognouit splendidum do-
 morum uiridarium petentem ad campum per herbosum
 Onchestum. Hunc primus affatur illustris Maia filius: O
 senex, qui plantas fodias humeris incuruus, certe magno
 conniteris impetu, & haec omnia recte succedant, & ui-
 dens sis perinde atque si non uidisses, & mutus quum
 audieris: & tace, ne tibi tuum ipsius noceat. Tantum
 quum dixisset, bouum fortia capita concitauit: multos au-
 tem montes umbrosos et ualles uenatorias trāsmisit prae-
 clarus Mercurius: uerum obscura ac diuina sibiq; auxi-
 liaris nox transacta erat, & iam operaria oriebatur au-
 rora. Statim autem in speculam prodijt diua Luna Pallā-
 tis filia Megamedij regis, cum ad Alpheum fluium Io-
 nis fortis filius, Phœbi Apollinis latifrontes boues egit:

porro indefessæ uenerunt ad alta stabula, & lacus ante pratum admodum uirens. Hic deinde bene herba paut boues alte mugientes, & has quidem condensatas in stabulum compulit lotum depascentes, aut rosidum cyperum, simulq; congeßit multa ligna, scrutabatur autem ignis artem, splendidum lauri ramum arreptum ferro attenuauit, aptatum palma. Circum autem uapor spirabatur calidus primus utiq; Mercurius focum & ignem exuscitauit, multa enim sicca ligna ac mollia fossula imposuit affatim. Emicuit autem flamma, longe crepitum spargens igni admodum accenso. Cæterum ut ignem incendit inclyti Vulcani, tum duas mugientes boues ac flexipedas foras traxit, plurima enim ei uis aderat, utranq; certe spirantem humi iecit in terga. Inclinans autem uoluebat, atq; mactans, opus sane operi præbuit, carnes crassas dissecans pinguedine: deinde assauit ligneis præfixas ueribus carnes simul & ueneranda terga et nigrum sanguinem in intestinis detentum. Ad hæc super terram iacebant, uerum pelles asperam super petram extendebat, ut etiamnum sectæ sunt quæq; diu ac immenso post hæc tempore durarunt. Cæterum ubi gaudifer Mercurius pingua opera in plano illo ac lato loco, mari que finitimo confecisset, continuit quoq; duodecim partes sorti, & suum cuiq; honorem adhibuit perfectum. Hic carniū sacra cupijt præclarus Mercurius, uerum eum (quamuis deus esset) afflixit odor, sed nō ut putabat. Nanq; illi admodum cupido collum pertransijt sacrum, deinde hæc quidem reposuit alto in stabulo. At pinguedinem & multas carnes iterum sustulit, recentis cædis signa: ad hæc siccis arreptis lignis, pedes ac capita ignis uapore prorsus consumpsit. Porro quum omnia rite confecisset deus, sanda-

lia abiicit in uorticofum Alphæum, & ignem extinxit,
 ac nigrum puluerem ad nihilum redegit tota nocte: pul=
 chre autem fulgebat luna. Iterum Cyllenes diuos adiit.
 uertices tempore sublucano, nec quenquam sibi in lon=
 ga hac uia habuit obuium, nec beatorum deorum, nec
 mortalium hominum: nec canes latrabant. Cæterum Io=
 uis bonus filius, incuruus caulis subiit cubiculum, auræ
 autumnali fimilis ueluti nebula. Deinde antrum exiens,
 rectâ opulentum ad templum contendit, tacito gradu in=
 cedens. Nullum enim emisit strepitum tanquam in solo,
 & inpetuose cunas conscendit illustris Mercurius, fa=
 scijs circa humeros indutus, non secus atque paruus in=
 fans, manibus tunicam circum poplites uoluendo ludens,
 amabilem testudinem detinens sinistra. Porro matrem nō
 latuit deam deus, ac dixit: Quid tu uersute, unde hæc ue=
 nis noctis tempore? Indute impudentia, nunc te prorsus
 puto confestim immensa circum latera habentem uincu=
 la, Apollinis manibus foras abactum iri, ut te arreptum
 interea in ulnis osculer. Apage iterum magnam te pater
 sollicitudinem genuit & mortalibus hominibus et dijs im=
 mortalibus. Cæterum huic Mercurius fraudulentis re=
 spondit uerbis: Mea mater, quid ita me obseruas non se=
 cus atque infātem, qui parum admodum mali in animo
 cogitat, ac matris metuit mandata? At ego iam artem ag=
 grediar longe optimā, omnino tibi & mihi consulēs: neq;
 ut tu iubes, tolerādum nobis puto, ut hic maneremus ne=
 glecti, nulloq; inter deos honore habiti, satius est semper
 cum immortalibus uersari multis auctos diuitijs, quā
 domi caliginoso conspici in antro. Sacrum enim honorem
 assequar, quem Apollo. At si id non dederit pater meus,
 tentabo tamē: possum in fraudibus cuilibet palmā præri=

pere. Verum si me querat Latonæ præclarus filius, aliud quid etiam maius illi puto obiectum iri. Siquidem ab eo ad Pytona, magnam deuastaturus domū. Hinc sufficientes tripodas perpulchras siue lebetes diripiam, & auri affatim ac splendidi ferri & uestes multas. Tu uero nisi recuses, uidebis. Verum quum illi hisce sibi mutuo uerbis confabularentur Aegiochi Iouis filius et ueneranda Maia, aurora matutina lumen latura mortalibus, oriebatur ab oceano altifluo. Caterum Apollo ad Onchestum admodum gratum nemus, grauistrepo Neptuno sacrum, se contulit. Hic senem offendit Cnodalum, iuxta uiam texentem uiridario sepem, hunc compellauit primus præclarus Latonæ filius: O senex frondator pinguis Onchesti, huc adsum Picria, boues quæsiturus omnes fœmellas, omnes inquam inflexis cornibus insignes. De armento uero taurus niger seorsum ab alijs pascebat, & à tergo horrendi sequebantur canes quatuor, unanimes perinde atque uiri. At hi relictī sunt & canes & taurus, quod sane admiratione dignum est. Boues uero paulo post solis occubitum, molli è prato abierunt ac amœnis de pascuis. Hæc age dic mihi, o tu annis confecte senex, sicubi uideris uirum, has ad boues iter facientem. Huic senex hisce respondit uerbis: Est sane, o amice, res acerba, omnia quæ oculis spectâris dicere. Multi enim uiatores iter faciunt, quorum hi quidem mala multa, illi contrā bona habent in animo, arduum est cognoscere, qua quisque sit sententia, uerum ego hunc totum diem ad solis usque occasum fodiendo circa uincæ uiridarium transegi. Verum puerum uidi, o uir optime, tamen ad liquidum nequibam cognoscere, quisnam paruus ille puer qui boues sequeretur, habebat enim uirgam, & flexuose incescit,

se incescit, à tergo autem cohibuit, uerum capita habebat sibi obuersa. Dixit senex, at celerius insisitebat itineri Apollo, augurium putauit id sibi optimum. Nam cognouit statim impostorem natum Saturnij Iouis filium. Impetuose igitur uiam carpebat Iouis filius Apollo ad Pylon sacram, flexipedas boues quæsiturus, humeros gerens obuelatos nube purpurea, & uestigia agnouit longe iaculās et dixit: Heus permirum est quod iam uideam, hæc quidem rectis cornibus bouum sunt uestigia, tamen iterū conuersa ad pratum Asphodelum. hi non sunt gressus uiri, neque mulieris, neque canorum luporum, neque ursorum, neq; leonum, nec quicquam torosæ ceruicis tauri sunt similes, qui uelocibus pedibus adeo egregios facit gressus. hinc quidem sunt graues, uerum hi sunt hinc grauiores. Vt dixit, processit rex Iouis filius Apollo, ac uenit ad montem Cyllenen, sylua circumuestitum in umbrosa petra latibula. Hic enim diuina nymphea Saturnij Iouis filium peperit. Dulcis quædam fragrantia sacrum per montem spargebatur: multæ deinde hic extensis pedibus gramina depascebant oues. Hic tunc ueloci pede pertrāsijt lapideū solum, opacum in antrū longe iaculans Apollo. Porro ut sensit Maia ac Iouis filius stomachantem obamissas boues Apollinem, fascijs se inuoluit sacris, uelutiquum multus occulit carbonarium ignem cinis. Sic Mercurius conspecto Apolline, se subduxit, atq; caput & pedes & manus in breue coëgit, nempe recens lotus, accersens dulcem somnum, ac nuper noctam testudinem habebat sub ala: uerū non ignota erat Apollini montana nymphea, neque charus eius filius, paruus quidem puer, dolosis tamen indutus uersutijs. At hic per omnem recessum magna domus oculos circumferens, tres aditus aperuit ar-

repta claue splendida plurimo è nectare ac grata ambrosia. Multum enim auri & argenti intus erat recõditum, multæ iterum rubentes & candidæ uestes nymphæ, quales sacræ beatorum domus intus habent. Hic, ubi perscrutatus esset intimos magnæ domus recessus, cõpellabat Mercurium Latonius hisce uerbis: O puer, qui in cunis recubas, indica mihi boues citius: alioquin inter nos confestim dissidium præter decorum orietur. Nam te arreptum ad tartarum umbrosum dabo præcipitem, in graues atq; intolerandas tenebras, neq; te mater neque pater uindicerint in lucem. Verum sub terram abibis, paucos in uiros principatum gerens. At Mercurius huic uersutis respondit uerbis: Latonæ fili, quàm durum istud loquutus es uerbum, & sub dio agentes boues quæsiturus huc uenis? nec uidi, non percepi boues, neq; ab alio audiui, neq; in nobis esset illas tibi indicare, neque nunciationis mercedem auferre, nec ego bouum abactori robusto uiro similis sum. Nõ est id nostrũ opus, nuper mihi alia curæ sunt: somnus mihi curæ est & nostræ lac matris, fascias circũ humeros habere & calida lauacra: faceßat ut hoc sibi quisquam in animum induceret, unde hæc orta est contentio. Et sane res esset huiusmodi, quæ deos omnes in summam pertraheret admirationem, puerum recens natum ad uestibulum usq; penetrare cũ agrestibus bobus: id certe præter decorum loqueris. Heri natus sum, teneri autẽ pedes, terra subtus aspera: uerum si iubes, per patris caput magnum iurauero iusiurandum, neque me posse huius furti autorem esse, neque alium quenquã me uidisse bouum tuarum furem. Qualesnam tuæ sunt boues? quàmde illis prædicas gloriam? Sic effatus est, & crebro oculis micans, supercilia uoluebat, huc atque illuc flectens. intuitum

tum, alte fistula canēs, tāquam uanum ac friuolū audisset sermonē. Verū hunc tenellū ridens, cōpellabat iterū Apollo longe iaculans: Heus tu deceptor uersipellis (certe mihi persuasum habeo, te sēpius penetrantē ad bene habitatas domus noctu nō unum solū in pauimento uirū collocare, conuasantē quæq; per domum absq; strepitu) quæ loqueris? Multis certe pastoribus faceesses negociū in mōtis uerticibus, quando carniū captus desiderio occurrens bouū armentis & ouīū gregibus. Sed age, ne te ego iā postremo & ultimo consopiam somno, descende ē cunis caliginosæ comes noctis: hoc enim apud deos porro feres præmium, dux impostorū ac uexillifer omnibus diebus uocaberis. Vt dixit, arreptū puerum gestauit Phœbus Apollo, simul in animū cogens consilia. Tunc fortis Mercurius augurium emisit inter manus sublatus Erithon proteruū nuncium, impetuosè uero illū aduolauit. Hunc autē Apollo audiuit, et ē manibus humi iecit præclarū Mercuriū. Sedebat autem ante eū, quāuis urgeret iter, et Mercuriū cōuitijs inaccessens alloquebatur: Age, bono esto animo tu fasciate Iouis & Matæ filii: his ne auspicijs inueniā præclaras postmodum boues, tu ne mihi his auspicijs dux fueris. Vt dixit celeriter iterū surrexit Cyllenius Mercurius cū studio incedens, ambabus auribus admotæ erāt manus, fasciæ ambiebant humeros, ac dixit: Quò me ò Apollo omniū deorum peruiacissimè? certe ne me bouū gratia sic intumesces, perturbas. Proh dolor, utinā periisset uniuersum boū genus. Non enim uestras furatus sum boues, neq; aliū uidi quenquam. Qualesnam sunt boues? quam de illis gloriam prædicas? Contendamus apud Iouē iudicio. At quū pro palam hæc singula cōtendendo dixissent aruspex Mercurius ac inclytus Latonæ filius, in diuersam nitentes sen-

tentiam, ille quidem ob uanum sermonem haudquaquam iniuria carpebat inclytum Mercurium, uerum hic artibus suis & facundis uerbis uoluit fucum facere sagittifero Apollini. At callidus in uersutum incidit. Proinde impetuosè per arenam præcessit, at à tergo uenit Iouis & Latonæ filius, ac statim conscenderunt sacri olympi uertices ad patrem Saturnium Iouis præclari filij: hic utriusque iudicij momēta proposita erant, statim rumor iste niuosum habebat olympum, immortales uero dij conglomabantur ad olympi fastigia. Steterunt autem ante Iouis genua Mercurius & Apollo: hic suum præclarum filium interrogauit Iupiter altitonans: Apollo, unde hanc pulchram agis prædam puerum recens natum præconis præditum ingenio? hæc res quæ tibi intantum studio fuit, ad deorum aures peruenit. Hūc iterum alloquebatur rex Apollo: O pater, audias certe statim haudquaquam unum sermonem, oblique me perstringens non secus atque si prædandi tenerer studio: Inueni hunc nescio quem puerum præter modum uiolentum in Cyllenes montibus magno emenso spatio, cui in procacie parem deorum non uidi alium, neque hominum, quicumque terræ munere uescuntur. Abijt furto è prato meas boues abigens sub noctem, ad littus turbulenti maris rectà eos stimulans. Verum uestigia duplicia sunt, ita ut admirari est præstantis demonis opera: siquidē hisce bobus Asphodelum prætum uersus uestigia contraria gerens, niger ostendebat puluis. At ipse hic præter modum callidus, neque pedibus neque iterum manibus per arenosum locum iter fecit, sed alio quodam instructus cōsilio pertransijt uiam hanc mirabilem, ueluti si quis tenuibus incederet quercubus. Donec igitur stimularet per arenosum locum, sine ne-

gocio

gocio uestigia omnia in puluere peruertit: uerum ubi magnum arenæ callē pertrāsisset, tūc subito incognita facta sunt uestigia, tū boum, tum sui ipsius. At hūc animaduertit mortalis quidā uir Pylum uersus boues agentē. Porro ubi has in quietum ac tutum statuisset, & per ignē gnauiter præsecuisset uiā, hinc atq; illinc in cunis recubuit, caliginosæ simulis nocti umbroso in antro per tenebras, nec quidem ipsum perspicax uidisset aquila. Varie manibus splendorē ciebat, fraudes suas exercēs, deinde statim durū hoc infit uerbū, nō uidi, nō percepi, nec quēquam de his audiui, neq; in nobis esset indicare, neq; nuncij mercedē auferre. Sed ut dixit, cōsedit Apollo. At Mercurius cōtrā ab altera parte crimina diluere incipiens dixit, manu designauit Iouē imperatorē omnium deorū: Iupiter pater, certe ego tibi uerum promā. Nullus enim in me mēdacij locus, ac omnis fraudis sum nescius. Adijt nos hodie boues inflexis pedibus quārēs, statim post solis ortum, nec quēquam deorū adduxit testem, nec speculatorē, ac sæpius mihi uim faciens, iussit ut indicārē: frequenter minatus est ut in tartarum me daret præcipitem, eò quòd ipse iam iuuenili floreat ætate, & ego heri tantū sum natus. Nam & hæc nouit ipse me nequaquam boum abactori robusto similē uiro. Crede ctenim, & mihi charus pater gloriari esse, quòd domum boues neutiquam abegerim, ut diues essem, neque hoc solum transij (haud quicquam à uero discendo) maxime reuereor Solem & deos alios. Atque te amo, & hunc obseruo: nosti & ipse me in culpa non esse (magnum autem cognosco iusiurandum) non per hæc deorū pulchre extructa uestibula. Et aliquando ego acerba hæc uerba in eo mihi ulciscar, præstantior licet fiet: tu uero inferioribus opem feras. Sic effatus est, oculis an-

nuens Cyllenius Mercurius: & fascias habebat in brachijs, neque abiecit. Iupiter autem profusus risit, uidens uersutum illum puerum, tam bene & scite boues denegātem, & utrumque iussit ad concordiam redactum inquirere uerum, Mercurium internūcium hac in re ducis munia obire, & præ innocētia animi locum indicare, ubi ipse boues occultasset. Annuit Saturnius, parebat autem inclytus Mercurius. Facile enim persuasit Iouis animus. Porro ambo properabant Iouis boni filij in Pylon uentosam, deinde ad Alphæi uenerunt fluentem, agros uero pertransierunt & alta stabula, ubi huius noctis tempore alerētur pecudes. Hic quidem Mercurius adiens lapideū antrum, in lucē egit fortia bouum capita. Apollo uero seorsum uidens, agnouit bouum pelles alto in saxo. Confestim autem rogauit inclytum Mercurium: Quo ceddō pacto potuisti, o uersipellis duas mactare boues, tantillæ quum sis ætatis, nempe infans? Tuum sane robur mihi postmodum admirationem concitabit, neque æquum est o Cyllenie Maie fili te diu adolescere. Vt dixit, et manibus circumegit fortia uincula uenerandi. At sub pedibus terræ hærebant ibidem connexim sibi mutuo iuncta, atque facile sub diopernoctantibus bobus iniecta erant. Sententia ad furtum ingeniosi Mercurij. Porro eo conspecto, Apollinem cepit admiratio. At tum strenuus Mercurius locū obliquo oculoperlustrans, ignis de se fulgorem misit, fallere cupiens Latonæ filium. Facile admodum illudit longe iaculantem Apollinem, ut uoluit ipse, tametsi esset robustus. Porro sinistra arreptam manu plectro citharā tentabat. Hæc autē sub manu horrendum quid sonat: at risit Apollo gaudio perfusus, grata enim uox audiētis pertrāsijt animū. Verū cithara amabiliter ludens, stetit securus à læua Maie filius,

lius, sed confestim molliter ludens, alternatim uoce succi-
nit. Erat enim illi uox amabilis, miscens immortales deos
& tenebricosam terrā, ut à principio facti erat, & qua-
le quisq; sortitus esset fatum. Primā quidem deorū Mne-
mosynen carmine extulit musarum matrē, cui sorte Ma-
iæ filius obtigit. Porro deos per ætatem, & ut quisq; na-
tus erat, cecinit Iouis inclytus filius, omnia cum decoro
recensens, & cubito citharā pulsans. Verum Apollinem
immensum in pectore uellebat desiderium, & illum com-
pellans uelocibus uerbis adoriebatur: Mactator boū ex-
acte artifex, mensæ collega, hæc quinquaginta bobus æsti-
manda dedisti, & in posterum duco mihi ea cum silentio
retractanda. Verum age, dic nūc mihi ô uersute Maiæ fi-
li, an ne te à natiuitate comitata sunt miranda hæc opera,
an deorum quispiam aut hominum splēdido donauit do-
no, ac diuinum te cantorem reddidit? Admirandam hanc
& nuper natam audio uocem, quam nemini unquam ho-
minum adfuisse puto, neq; deorū cuiquam, qui cœlū inco-
lunt, præterquam tibi ô dilecte Iouis & Maiæ fili. Quæ
ars? quæ musa inusitati huius cantus? quod exercitium?
Profecto tria simul huic adsunt, lætitiā & amorem &
dulcem adferre somnum. Etenim ego quoq; olympijs mu-
sis sectator sum, quibus & choreæ placēt, et sublime car-
minum exercitiū cantusq; florens & suauis strepitus ly-
ræ. Sed hic mihi cantus nunquam sic curæ fuit, ut sunt
uernantis ætatis felicia opera. Te ô Iouis fili tam amabi-
liter cithara ludere, summam mihi admirationem conciet.
Verum nūc siquidem licet, sis paruus, alta tamen consilia
animo cognoris, id & tibi ipsi & matri uere dicam. certe
per asperum hoc telū, ego te inter deos & illustrē et bea-
tum existimo, & dabo præclara dona, & nunquā tecum
fraude

fraude agam. Hinc subdolis respondit uerbis Mercurius:
 Tu quidem me scitè, ò Apollo, rogas. At ego nequaquam
 tibi inuideo nostrā artē, hodie scies. Nam tibi uolo infans
 esse & consilio & oratione: tu enim omnia belle tuo co-
 gnoris animo. In primis enim inter deos haberi et bonus
 & fortis, nā amat te consultor Iupiter. Ex omnibus enim
 deorū sacris dedit tibi præclara dona & honores. Nan-
 que te uaticinij è Iouis consilio peritum esse aiunt, atque
 è Ioue omnia fāta callere: & nunc ipse te filium cognoui
 esse opulētum, tibi igitur promptum est scire, quæ cupis.
 Verum quandoquidem tibi animus studio cithara luden-
 di æstuat, cane, & cithara lude, & gaudia tibi curæ sint,
 ex me accipiens (tu uero mihi, ò amice, gloriam præbe)
 scitè cane, manibus habēs dulciuocā sociam, bene ac cum
 decoro canendi arte imbutus. Deinde certe hanc securus
 feras ad splendida conuiuia ac suaues ad choreas, & ad
 ambitiosas comesationes, noctisq; & diei letitiam. Por-
 ro si quis ipsam artis & sapientiæ haud rudis cōpellet, ef-
 fāta quæcunq; animo grata sunt docet, facile solita ludens
 mollitie, ac molestas pellēs curas. Verū si quis ipsam pri-
 mum peruiaciter interpellet, nescius tamen quū fiet, ne-
 quicquam deinde stridulum alte carmen disperget. Tibi
 uero promptum est scire quod cupis, & te hac donabo, ò
 præclare Iouis fili: nos interim in monte & planitie bo-
 bus pascua curabimus, ò Apollo. Hinc abūde parient uaca-
 cæ tauris cōmistæ, partim fœmellas, partim masculos. Ne-
 que te par est, quamuis sis horrēdus, adeo peruiaciter in-
 tumescere. Sic effatus porrexit, at suscepit eam Apollo.
 Mercurio uero tribuit, ut haberet præclaram scuticā, ac
 boum curam commisit. Suscepit autem eam cum gaudio
 Maiæ filius. Deinde arreptam dextra citharam plectro
 tentabat

tentabat Apollo Latonæ filius: hæc uero pulchrū et gra-
 tum emisit strepitū. Deus autem carnē succinit. Cæterum
 boues pingua ad prata cōuersæ erant. At perpulchri Io-
 uis filij denuo ad niuosum olympum contendebant ob-
 lectati cithara: gaudebat autē consultor Iupiter, utrūq;
 enim ad concordiam reduxit. Et tum Mercurius Latonæ
 filium dilexit omnibus modis, ut etiamnum facit, post-
 quam illi citharā dedisset in symbolū, atq; doctus ille cu-
 bito gratam pulsauit citharā. Cæterū hic quoq; alterius
 sapientiæ effinxit artem: fistulæ uocem effecit procul au-
 dibilem. Et tum Apollo Mercurium hisce uerbis cōpella-
 uit: Metuo ô tu internuncie, uersute Maïæ fili, ut furto
 mihi auferas citharā atq; incuruos arcus: hūc enim à Io-
 ue honorem tulisti, ut alterna in terra opera mortalibus
 exhibere poteris. At si mihi nō recuses magnum decorum
 iusiurandum iurare, aut capite annuens, aut per rapidā
 Stygis aquam, nihil feceris, quin meo id sit animo gratis-
 simum. Et tum Maïæ filius pollicitus annuit, se nunquā
 in ea furaces coniecturum manus, quæcunque possideret
 Apollo, nec unquam se aditurum opulentam domum. At
 Apollo tale cum Mercurio pepigit amicitiae fœdus, nemi-
 nem unquam inter deos fore neq; deū, nec deo genitū ho-
 minem sibi chariorem. Absolutum enim decorum symbolū
 faciā, aut præ omnibus meo fidum animo atq; honoratū.
 Porro ad hæc felicitatis & opulentiae dabo perpulchram
 uirgam, auream, trium ramorum, synceram, quæ te serua-
 bit omnes demulcens deos bonis & dictis & factis. Cæ-
 terum quæ aiunt me cognoscere è Iouis consilio, nempe
 uaticinium, ô bone atque Ioue nate, quod sciscitaris, ne-
 que æquum est te scire, neque decorum æternum quenquā
 quod mente premūt Iupiter. At ego ad id admissus, an-
 nui,

nui, & magum iuravi iusiurandū, non fore ut præter me
quisquam deorum unquam Iouis prudens consilium co-
gnosceret. Et tu frater aurea donate uirga, ne me urgeas
fata detegere, quæ suo cōsilio occulta habet Iupiter. Cæ-
terum hominum alij commodabo, alij cōtrā incommoda-
bo: diuersa enim uagorum ac innumerorum sunt genera
hominum. Etenim meo iuuabitur uaticinio quicumq; ue-
nerit uoce & præpetum alis auium. Hic inquam meo iu-
uabitur uaticinio, neq; feret repulsam. Verum qui uani-
loquis fretus auibus, uaticinium uult nostrum insulse per-
contari, et plus sapere ipsis æternis dijs, puto illi incassum
fore operam, etiam si dona abstulisssem. At aliud quiddam
tibi dicā præclare Maïæ et Iouis fili, beatis admodū utilis
deus: Sunt quædā Parcæ, sorores tres, natæ uirgines, ue-
locibus gaudētes pennis, ac caput gerētes alba cōspersum
farina, domos habēt in ualle montis Parnassi, uaticinādæ
artis seorsum magistræ, in qua me à puero ob boū custo-
diam exercui, neq; id pater renuit. Hinc deinde uolātes
aliò atq; aliò fauum depascūt, & quæq; perfectæ reddūt.
Hæ enim, ubi cōcitatae sunt mel flauum edentes, prompte
ac cupide tibi uerum deproment. At si deorum dulci cibo
semoueātur, tentabūt deinde extra uia ut imperium habe-
ant. Illas ad hæc tibi dono, tu autē intrepide interrogan-
do tuum hic animum oblecta: et si mortalē cognoris uirū,
sepius tuo auscultabit uaticinio, si potiri detur. Hæc ha-
be o Maïæ fili, et boues agrestes atq; flexipedas, et equos
cures, et mulos laboris patiētes. Et in leones, ac in nitidis
dētibus insignes sues & canes, ac in pecora, & deniq; in
quæcūq; lata enutrit terra: deinde in omnes oues imperiū
obtineat præclarus Mercurius, & solus ad inferos ipse sit
nūcius, quiq; indotatus licet fiet, donum dabit haudqua-
quam

quam minimū. tanto Maie filiū amore prosecutus est rex Apollo, illiq; omni necessitudinis genere copulatus fuit. At Iupiter gratiā ei addidit, omnibus hic hominibus & dijs conuersatur: parum quidē utilitatis adfert. At exprimi nequit, quātum suis fraudibus tenebricosa nocte mortale genus exerceat. Et tu quidem sic salue Iouis & Maie fili. Atqui tui ego & alterius memor ero cantus.

H O M E R I H Y M N V S

A D V E N E R E M.

Dic age musa aureæ Veneris opera Cypriæ, quæ dulce dijs mouet desiderū, atq; subegit omne mortaliū genus, auesq; aërias & feras omnigenas, quasq; certe cōtinens alit sine mare: omnibus ex æquo curæ sunt concinnæ Veneris opera. Verum tres sunt deæ, quarum animum flectere, suāq; fraude conuellere haudquaquam potis est: nempe cæsiā Mineruam Iouis filiam. Nō enim illi aureæ Veneris placuere opera: sed bella semper ac Martis opera grata sunt, præliaq; & pugnae, ac res tractare splendidas. Prima enim artifices in terra docuit uiros scuta construere, uariosq; ferro currus. Hæc quoq; teneras uirgines intra limen docuit præclara illa opera cōficere, unicuiq; inflammans animum. Neque unquam uenatoriam atq; aureo insignem arcu Dianā in amore domat ridens Venus. Etenim hanc iuuat arcus montesq; ferarum cæde inficere, & citharæ, choreæq; atque sublatis clamores, & opaca nemora, & iustis ciuitas uirorū. Nec unquam uenerandæ nymphæ Vestæ Veneris opera accepta fuisse: quā primā uersutus Saturnus sustulit, deinde postremam Iouis sententiā ueneradam, quam ambiere spōsam Neptūnus & Apollo. At illa noluit, uerū repulit rigide.

Magnum

Magnum enim iuravit iusiurandum, quod sane perfectum est, Iouis patris caput tangens, ut perpetua uirginitate frueretur diua dearum. At hanc pater Iupiter nuptiarum loco, pulchro donauit dono: atque media domo sedet pinguedinem carpens, ac omnibus in deorum templis præ cæteris honore colitur, ac apud mortales omnes deorum legatione fungitur. Harum seducere animum non potest, ac in suam transdare sententiam Venus. Verum inter alios nemo est qui Venerem fugere queat, neque deorum, neque hominum. Quin & fulguranti Ioui ipsi mentem adimit, qui est maximus, ac maximum sortitus est honorẽ. Et sagacem huius animum, ut uoluit fraude domans facile effecit, ut cum mortalibus mulieribus corpus misceret, clam Iunone & sorore & cõiuge: quæ forma inter deas omnes est præstantissima, illã utiq; illustrissimã genuit Saturnus & mater Rheia. Verũ Iupiter huius nunquam cõuellendi consilij haud ignarus, uenerandam bonarumque rerum gnarã, hanc sibi assumpsit cõiugem, huic autẽ ipsi Iupiter dulce hoc in pectus indidit desiderium, ut quàm celerrime uiro mortali misceretur, ne ipsa quoq; humani esset expers thalami: & aliquando apud omnes deos gloriari diceret suaue ridens Venus. Vt autem deos miscuisset mulieribus mortalibus, atq; mortales filios peperissent immortalibus: utque deas commiscuisset mortalibus uiris, dulce Anchisæ desiderium illi in animum iniecit, qui tum in summis collibus fontibus abundantis Idæ boues paut, corpore nequicquam ab immortalibus discrepans. Hunc igitur simulac uidisset, amauit Venus ridens, & mirum quanto huius capta est desiderio. Nam quum uenisset in Cyprium, diuinum templum subiit ad Paphum. Hic enim illi delubra sunt, ac sacra ara. Huc igitur ingressa,

splendidas

ſplendidas ianuās occluſit. Hic uero illam lauarunt Gra-
tiæ & oleo unxerunt diuino, quemadmodum conuenit
dijs æternis. Immortali peplo, quod ei ſacrificio oblatum
erat, ac pulchris uestibus induta, et auro ornata ridēs Ve-
nus, derelicta amœna Cyp̄o, Troiam contendit alte per
nubes celeriter uiam ſecans, uenit ad Idam, fontibus diui-
tem ac ferarum altricem. Abijt autem per montem rectā
ad ſtabulum. Hic illam adierunt adblandientes et cani lu-
pi ac terribiles leones: urſi, pardiq; celeres ac ceruorum
inſatiabiles. At hæc uidens, animum oblectabat, illisq; in
pectus deſiderium indidit. Tum ſtatim ad unum omnes
in ſomnum circa opacos reſceſſus conuerſi ſunt, ipſa uero
affabre conſtructa tabernacula petijt. Cæterū heroa An-
chiſen offēdit in ſtabulis ab alijs derelictum ſolum, diui-
na forma præditum. Hi uero omnes per pingua paſcua
boues ſecuti erant: at hic ſolus ab alijs in ſtabulis relictus,
huc atque illuc obambulat eximie cithara ludens. Porro
ante ipſum ſtetit Iouis filia Venus, intacta uirgini ma-
gnitudine ac forma haud diſſimilis, ne illum admiratio-
ne perturbaret, quum coram intueretur. Cæterum An-
chiſes hanc uidens, perpendebat ac admirabatur formam
ac magnitudinem & ſtupendas uestes. erat enim induta
peplo ignis radijs ſplendidiore. habebat quoque flexiles
helicas ac torques ſplendidos. Tenerum collum ambie-
bant monilia perpulchra, aurea, uariiegata: ut luna au-
tem, ſic molle circum pectus (uiſu mirabile) fulgebant.
Verum Anchifen cepit amor, & illam hoc eſt adortus
ſermone: Salue quæcunq; dearum hanc accedis domum, o
regina ſiue Diana, aut Latona, ſiue Venus aurea, aut
generoſa Themis, aut cæſia Minerua, aut quæ Gratiarum
huc ueniſti, quæ dijs omnibus conſortium exhibent, &
zzz immortales

immortales habentur, aut quæ nympharum, quæ amœna colunt nemora, aut quæ pulchrum hunc habitant montem, & fontes fluminum aut amœnos amnes. Tibi enim ad scopulum in conspicuo loco aram extruam, & rite omni tempore pulchra sacra faciam. Tu uero candido animo largire quæso, ut inter Troianos uir probus habear. Deinde effice, ut in posterum florenti filio sim parens. At ut mihi longæua sit uita, & lumen solis uideam, & opibus in populo præstem, & senectutis limen pertingam. Huic autem respondit Iouis filia Venus: Anchise, è terra natorum hominum præclarissime, haudquaquã dea sum, quid me immortalibus æquas? uerũ mortalis sum. Mulier me peperit mater. Otreus autem pater est, uir celebrati nominis si forte ad tuas aures peruenit, qui uniuersæ Phrygiæ bene munitæ imperitat: uerum linguã uestram & nostram pulchre calleo. Troiana enim me sua domo educauit nutrix, quæ me admodum puellã dilectã auulsã matre enutriit molliter. Itaq; & linguam uestram teneo exacte, nunc autẽ me rapuit aurea uirga Mercurius de choro sagittiferæ ac uenatoriæ Dianæ. Nam multæ nymphæ ac florentes uirgines lusimus, circunquaq; conflatus erat grex maximus. hinc me rapuit aurea uirga Mercurius, et adduxit me ad plurima hominum opera, & ad terrã multam ac possessoribus uacuam, incultamq; quã incolunt crudiuoræ feræ per opacos recessus: nec usquam uisum erat pedibus uitalem terram pertingere. Anchisæ enim me dicebat ad thalamum uocari, ut ei primo iungerer connubio, illiq; pulchras parerem proles. Verũ simulatq; ostendisset ac indicasset, iterum ad deorum genus robustus abiit Mercurius. At ego tibi ueni magna adacta necessitate: uerum tibi per Iouem supplico, ac per honestos tuos parentes

parētes (non enim te talem genuissent improbi) ut me in-
tactam ac rei Venereæ rudem, ducens tuo patri ac matri
reuerendæ exhibeas ac fratribus, qui ijsdem tecum paren-
tibus orti: non enim illis impar ero nurus, uerum æqualis.
Si quid tamen inæqualis sim mulier, ut mittant subito nun-
cium ad Phryges uarijs equis insignes, qui patrem meum
certiorem reddat & matrem, sese curis ob me afflictan-
tem. Hi sane auri affatim & textas uestes mittent, tu ue-
ro multam ac splendidam accipias dotem. His confectis,
celebra optatas nuptias, quæ in precio habeantur & dijs
& hominibus. Sic effata, dulce immisit animo deside-
rium. Anchisen uero cepit amor, ac propalam in hæc
prorupit uerba: Si certe mortalis es, mulier uero te pe-
perit mater, & Otreus pater est, qui (ut dicis) multi
est nominis, deinde immortalis huc internuncij Mercurij
sententia uenias, mihi nullo non tempore uocaberis con-
iunx, nec quisquam me deorum nec mortalium hominum
hic cohibuerit, quo minus tibi in amore miscear nunc sta-
tim, ne quidem si ipse iaculator Apollo argenteo ab arcu
tela præmitteret tristitia, non recusarim. deinde ô mulier
dijs neutiquam dissimilis, tum quum tuum penetrassem
ad thalamum, Plutonis subire domum. Vt dixit, manum
corripuit. At ridens Venus sequebatur aduersa oculis hu-
mi defixis, ad molliter compositum lectum, qui antè fuit
regi mollibus lenis instratus, & suprâ positæ erant urso-
rum ac grauisonorum leonum pelles, quos ipse altis in
montibus mactasset. Verum ubi in thalamum conscendis-
sent splendidum, illi de corpore mundū adimit, fibulasq;
helicæq; flexiles ac baccas atq; monilia. Soluit quoque ei
zonam, deinde stupendas exuit uestes, & in sedem argen-
teis fixam clauis reposuit Anchises: qui deinde deorū sen-
tentia

tentia ac fato, immortalī cū dea concubuit mortalis haud aperte sciens. Tunc iterum ad stabulum pecora floridis ē pascuis pastores reduxerunt, & tum Anchisen dulci perfudit somno, ipsa uero se pulchris induebat uestibus. At quum se rite omnibus uestiisset diua dearum, ante lectum stetit uenustæ aulæ, sustulit caput. At diuina quædā pulchritudo reluxit in genis, ut est uenustæ Veneris, ē somno excitauit, & hoc illum dicto propalam adoriebatur: Exurge Dardanide, quid profundum hunc dormis somnum? & perpende, an tibi similis esse uidear, qualem tu me primo uidisti. Vt dixit, hic uero tumultuarie somno excussus, audiit: uerum ut uidit collum & formosos Veneris oculos, obstupuitq; & oculos declinando, aliò uertit, et rursus chlamyde obtegebat decentem faciem, et illam rogans uelocibus affatur uerbis: Statim atq; te primum uidi ò dea te haud mortalem fuisse cognoui, at tu mihi occulebas uerum. Sed tibi per Iouem supplico, ne me inter homines finas debilem ac infirmam uitam agere, sed miserere: siquidem ijs lumen adimi solet, qui cum immortalibus concumbunt. Huic deinde respondebat Iouis filia Venus: Anchise inter mortales longe præclarissime, esto securus, neque tantum animo metum concipias: profecto nullus est metus, te quicquam à me pati, aut ab alijs dijs, siquidem dijs charus es. Tibi enim nascetur dilectus filius, qui in Troianos imperium obtinebit, & nati natorum, & qui nascentur ab illis: huic nomen erit Aeneæ. Quamobrem me grauis habuit dolor, quòd in mortalis uiri thalamum inciderim. Verum dij præ cæteris mortalibus maxime uestro delectantur genere, idq; ob formam ac ingeniū. Certe sic flauum Ganymedem rapuit prudens Iupiter ob pulchritudinem, qua præditus erat, ut dijs conuersaretur, &

tur, & Iouis in domo immortalibus pincernæ exhiberet officium. Visu mirabile, omnibus dijs honore habetur, aureo è poculo quum hauriat nectar rubrum. Verum Troa perpetuus inuasit luctus. Non enim cognouit quò sibi filium ingens abstulisset turbo : proinde illum omnibus luxit diebus. Sed illius misertus Iupiter, pro filio retribuit dona, equos ueloces, qui gestant immortales. Hos igitur ei donum dedit habere. Dixit autem singula Iouis præceptis internuncius Mercurius: nempe illum esse immortalem, atq; fore ut perpetuo floreret æuo. Verum hic à Ioue accepto nuncio, luctum posuit, ac animo gaudebat, & letabundus uelocibus uehebatur equis. Vt iterum Tithona rapuit aurithrona Aurora (qui uestræ stirpis existens, similis erat dijs ipsis) abiit curriculo Iouem petitura, ut immortalitate donaretur, ac uiueret perpetuo. Huic Iupiter annuit, ac perfecit desiderium stolidæ : non enim in animo cogitauit ueneranda Aurora, ut Heben rogasset, quæ perniciosam senectutem abrasisset : qui donec grata ætate floreret, in delicijs ab Aurora aurithrona ac mane genita habitus, ad orbis terminos iuxta oceanum fluxum habitabat. At ubi primum pulchrum caput ac generosæ genæ canis conspergerenter, illius quidem lecto abstinebat ueneranda Aurora : uerum delicate domi alebat cibo & ambrosia, ac pulchris uestibus circumamiciebat. At quum omnino odiosa urgeret senectus, nec membra loco mouere nec attollere ualeret, hæc illi potior est uisa sententia, in thalamo reposuit, & ianuas occlusit splendida. Huius certe uox perfluit immensa, nec uis adest quæ erat flexilibus antea membris : haud ego te caperem inter deos sic mihi esse immortalem, ac ut semper uiueres. At si tali forma ac corpore uiuens uiue-

res, ac noster uocareris coniunx, non esset quod in posterum animum meum affligeret ac mœrore confunderet. Verū nunc te similiter subito sæua inuadet senectus, quandoquidem hæc perniciēs omnes circumsistit mortales molestā, quā dii quoque ipsi cruciantur. At mihi tui gratia apud deos omnes magnum semper probrū erit, qui prius mea consilia ac uerba, quibus deos omnes mortalibus commiscui mulieribus, horrebant: omnes enim meum consiliū domuit. Sed nunc non amplius licebit mihi cum genitu id apud deos referre: siquidem ingenti mulctata sum damno, ac duro nec tolerando, aberravi mente mea. mortali enim uiro coniuncta, uterum gesto. At puerum hunc statim atque solus lucem intuetur, montanæ ac mammosæ enutrient nymphæ, quæ magnum sacrumq; hunc montem habitant. Quæ quidem neque ad deos neque ad homines accedunt, uitam quidem agunt diuturnam, ac immortali cibo uestuntur, & cum immortalibus pulchrum instaurant chorum. His & Sileni & explorator Mercurius furtiuo miscentur concubitu in intimo gratarum speluncarum recessu. Deinde simul cum his nascuntur in fertili terra abietes & proceræ quercus, pulchræ ac florentes in densis hemoribus stantes erectæ, delubra uocant deorum immortalium. has neque ferro radunt homines, sed quum fatalis adest dies, primum siccæ fiunt super terram pulchræ arbores, cortex circunquaque putrescit, ac in terram defluunt rani, at harum simul anima solis lumen derelinquit. Porro hæc meum filium nutriēt, apud se illum seruantes. Hunc quidem ubi ad annos pubertatis perucnerit, reducent tibi nymphæ deæ, tuūq; tibi ostendent filium. Hæc tibi omnia narro, ut animo tecum deponas. Quinto ab hoc transacto anno, iterum
ad

ad te ueniam, filium adductura. Hunc statim atq; uidebis, gaudebis uigorem ac ætatis florem intuitus: si quidem forma proxime ad deos accedet. Deinde statim tu illū duces in Ilium uentosum. Si uero quisquam te hominum interroget, quēnā tibi hunc filium mater peperit, huic sis memor ut dicas, quemadmodum te iubeo, quod aiunt, illum uenusta ē nympha natum, quæ mōtem hunc sylua uestitum habitat. At si rem ipsam dicas, & incogitanti animo te iactes, furtiuo concubitu mixtum esse uenustæ Veneri, Iupiter te ira accensus altistrepto fulmine feriet. Dicta sunt tibi hæc omnia, tu tecum retractans in animo, cohibe te, ne id dixeris, ac deorū obserua iram. Sic effata, ad cœlū uentis expositum abiit. Salue dea, munitæ regina Cypri. A te ducto principio, alios quoq; cantare aggrediar.

HOMERI HYMNVS

AD EANDEM.

4

Venerandam, auricomam, pulchram Venerem canam, quæ uniuersæ Cypri munimenta est sortita maritimæ urbis. Vnde illam uis suscitauit molliter spirantis Zephyri per undosi fluxum maris, molli ē spuma. Hanc aureis redimitæ uinculis Horæ susceperunt hilari- ter, & immortales induebant uestes, & diuino capiti concinnam imposuere coronam, pulchramq; & auream: tribus autem ansis donarium orichalci & preciosi auri. Et tenerum collum & pectora nitida aureis exornabant monilibus, quibus ipse consueuere ornari decen- tes, quando irent ad amabilem deorum chorum & patris domum. At ubi omnem corpori circundedissent or- natum, eam ad deos duxerunt. Hi uero illam ubi uiderēt, amplectebantur, ac dextras iunxerunt, & cupiūt quisque

zz 4 illam

illam sibi esse primam uxorem, & domum ducere, abrepti in formæ pulchræ Veneris admirationem. Salve ô nigris decora palpebris, dulciloqua: largire ut hoc in certamine palmam auferam. At meum dirige cantum, & ego tui aliorumq; carmine memor ero.

BACCHVS AVT PRAE=
D O N E S.

5

DE Dionysio Semeles præclaro filio dicam, qui ad littus fluctuagi maris apparuit in longa acta uer-
nantis ætatis uiro asimulatus. Circumspargebantur pul-
chri ac nigri crines, latos humeros tunica habebat obue-
latis purpurea. At continuo uiri Tyrrheni prædones
celeriter per mare ceruleum è naui remis instructa acces-
serunt. Hos enim fatum urgebat acerbum. Nam uidentes
se mutuo oculis signabant, euestigio uero irruebant, &
statim illo raptò, sese receperunt ad nauim suam gaudio
gestientes. Putabant enim illum regium fuisse filium, &
uoluerunt duris uinculis constringere, sed uincula illum
non urgebant, uerum procul de manibus ac pedibus deci-
debant. Hic uero sedebat ridens, nigris oculis decorus.
Quod ubi gubernator deprehendisset, statim suoshorta-
tus est, & dixit: Miseri, quem hunc deorum abreptum
uinculis constringitis, robustum, neq; illum compactilis
nauis ualet ferre. Est enim hic aut Iupiter, aut argenteo
arcu Apollo, aut Neptunus: siquidem haud mortali asi-
mulatur uiro, sed dijs, qui cœlestes domos incolunt. Proin-
de agite, ipsum remittamus in continentem sine ulla dila-
tione, neq; in eum manus conijciatis, ne ira accensus, tem-
pestuosos uentos moueat ac multam procellam. Vt dixit,
huic dux duro responsabat uerbo: Infelix, secundū uides
uentum,

uentum, simul trahere uelum nauis, omnibus assumptis armis. hic autem uiris curae fuerit. Spero aut Aegyptum uersus abibit, aut ad Cyprum, aut ad Hyperboreos, aut utroque. Attamen dicet tandem, quibus sit amicis ac possessionibus, quosnam habeat cognatos: siquidem illum nobis obtulit deus. Sic effatus, malum nauis ac uelum traherat. Impleuit autem uentus medium uelum. Circum uero arma expediebant. ex templo illis miranda apparuerunt opera. Primo enim per nauim celerem ac nigram fluebat odoratum ac suaue potu uinum. diuina mouebatur fragrantia. At nautas qui id uideret, stupor inuasit. Ad haec confestim per summum uelum extendebatur uitis, hinc atque hinc multi suspensi erant botri. Circa malum uero nigra flectebatur hederam floribus uires. gratus deinde fructus oriebatur. adhuc omnes scalmi habebant coronas. Porro hi quum id uidissent, ut in tuto essent, gubernatorem iusserunt ad terram appellere. Verum hic fiebat in summa nauis leo crudelis: alte enim rugit. In media autem hirsuta ceruice ursam fecit, ac signa ostendens surrexit acris. At leo in summa tabula obliquis oculis torue inspexit. Ceterum hi metu in puppim agebantur: at circa gubernatorem, qui prudenti erat animo, steterunt stupore perculsi. Hic uero derepente irruens, praefectum rapuit: alij autem fores malo se fato subducentes, omnes postquam uiderunt, uno impetu in mare exiliebant, ac in delphinos commutabantur. Verum gubernatorem miseratus cohibuit, ac illum omni parte beatum reddidit, atque dixit: Confide rector praestrenue, meo dilecte animo. Nam sum Bacchus magnifonus, quem peperit mater Cadmeae Semele, Ioui in amore mixta. Saluae pulchrae Semeles filii, haudquaquam licet me tui oblitum dulces ornare camoenas.

MArs admodum robuste, graui strepo curru, atq; aurea insignis scutica, magnanime, scutum gerens, urbium seruator, armis instructe, manibus præstans, infesse, hasta ualens, mure olympi, felicitis uictoriæ pater, iustitiæ opitulatur, iniustis contrarie, iustorum dux uirorum, rex fortitudinis, igneum circulum uoluens inter septemtrionis astra, ubi tibi equi, audi auxiliariæ mortalibus, floridæ dator audentiæ. Distillans de super lumen nostram in uitam, ac bellicosum robur, ut possem acerbum malum meo depellere capiti, & animi tenerum flectere in petore impetum, iræq; iterum uim asperam cohibere, ubi me stimulet horridam aggredi pugnam. Sed tu, ô beate, largire confidentiam, utiq; possem manere innoxius in pacis legibus, malorum effugiens motum ac acerbum fatum.

H O M E R I H Y M N V S

A D D I A N A M.

7

Dianam canebat musa, sororem Apollinis, uirginem, se sagittis oblectantem, simul educatam cum Apolline, quæ paratis equis è Meleto iuncis profunda, impetuosè per Smyrnam pulchrum agit currum ad Claron uitibus copiosam. Verum argenteo arcu Apollo sedit, expectans longe iaculantem ac telis gaudentem Dianam. Et tu quidem gaude, deæ enim simul omnes cantilena. nam ego ex te primum cantum meum exordiar, & à te ducto principio, alios cantum re aggrediar.

Homeri

HOMERI HYMNVS

AD VENEREM.

8

ECypro ortam Venerem celebrabo, & quæ mortalibus blanda donauit dona. Nam grata fronte semper ridet, & desiderabilem adfert florem. Salue dea, Salaminos regina & uniuersæ Cypri. Largire nobis cantum amabilem. Nam ego te, & alios carmine celebrabo.

HOMERI HYMNVS

AD MINERVAM.

9

MIneruam Atticam, urbium patronam incipiam canere toruam, cui cum Marte res bellicæ curæ sunt & dirutæ urbes, clamorq; & hostes. quin & liberauit populum, & euntem & stimulatū. Salue Dea. Da uero nobis fortunam ac felicitatem.

HOMERI HYMNVS

AD IVNONEM.

10

IVnonem cano aurithronam, quam peperit Rhea immortalē reginam, sublimi forma præstantem, Iouis altitonantis sororemq; & coniugem inclytam, quam omnes dii per longum olympum suspicientes, pari afficiunt honore atq; ipsum Iouem fulmine gaudentem.

HOMERI HYMNVS

AD CEREREM.

11

Comatam Cererem uenerandam deam incipio canere, & ipsam formosam filiam Proserpinam. Salue dea, & hanc serua urbem, ac præsis carmini.

Homeri

HOMERI HYMNVS AD

MATREM DEORVM.

12

MAtrem mihi omnium deorum omniumq; hominum
 cane Musa disertâ magni Iouis filia. Cui crotalo=
 rum, tympanorumq; sonus, & tibiârũ tremor cordi sunt,
 siue luporum clangor ac terribilium leonum, montesq;
 sonori, & nemorosi recessus. Et tu quidẽ sic gaude, quã=
 do quidem deæ omnes cantilena.

HOMERI HYMNVS AD HER=

CVLEM MAGNANIMVM.

13

Herculem Iouis filium canã, quem inter homines lō=
 ge præstantissimum peperit in amœna Thebarum
 urbe, Alcmena Ioui commixta. Qui terra ac mari infini=
 tis iactatus est erroribus. Iussu regis Euristhei multa qui=
 dem & ipse confecit egregia facinora, & multa sustulit.
 At nunc in delicijs agit, in pulchro niuosi olympi solo,
 & habet uenustam Heben. Salue rex Iouis fili. Largire
 & uirtutem, felicitatemq;.

HOMERI HYMNVS AD

AESCVLAPIVM.

14

Morborum medicum Aesculapium cantu celebrare
 incipio, filium Apollinis, quem peperit diua Coro=
 nis Dotio in campo, Phlegij regis filia, gaudium magnũ
 mortalibus, acerbos qui dolores delinuat. Et tu quoq; sic
 salue, ò rex. Tibi enim carmine supplex sum.

HOMERI HYMNVS AD CA=

STORA ET POLLVCEM.

15

CAstora & Pollucem cane Musa diserta Tyndari=
 das, qui Ioue olympio prognati sunt. Quos sub
 Taygeti

Taygeti uertice peperit ueneranda Leda, clàm à Ioue
nubes denigrante superata. Saluete Tyndaridæ, uelocium
equorum domitores.

HOMERI HYMNVS AD

MERCVRIVM.

16

Mercurium cano Cyllenium, Argi interfectorem,
Cyllenemq; atq; pecore frequentem Arcadiam te-
nentem imperio, ac deorum sane quàm utilem nuncium.
Quem peperit Maia Atlantis filia, Ioui in amore mixta,
uerecunda. At deorum se subduxit commercio, habitans
opaco in antro, ubi Iupiter uenustæ sese cōmiscuit nym-
phæ nocte intempesta, quum pulchram Iunonem dulcis
haberet somnus, clam dijs hominibusq;. Et tu quidem sic
salue Iouis & Maie fili. Porro à te ducto principio,
alios canere aggrediar. Salue Mercuri internūcie, bona-
rum ac uenustarum rerum largitor.

HOMERI HYMNVS

AD PANAM.

17

Memora mihi musa Mercurij dilectum filium, qui
caprinis est pedibus, ac caput gerit duplici obuin-
ctū cornu: quiq; delectatur crepitaculis, ac per Pisam ar-
boribus consitam unà incedit cū nymphis choreas ducere
solitis, & hæ præruptorum saxorum uertices perambu-
lant, Pana inuocantes pastorem deum & comatum ac
squalidū, qui omnem niuosum collem sortitus est. Et uer-
tices montium ac saxosa cacumina, huc atq; illuc obam-
bulat per densa uirgulta. Interdum molli plectus amni,
interdū iterum per confragosos scopulos cōmeat in sum-
mum aliquem uerticem, cōscendens ouium speculam. Sæ-
pius uero longos montes caprisq; frequentes percurrit.

Et

Et in colles digreditur feras mactans, acute cernens. Tūc autem (ut hesperus) clauxit, summis egrediens arundinibus, suauiter carmine ludens, non illum canendo præcurrerit auis, quæ uere florente in ramis lamentans, suauem emittit uocem. Verum cum illo tum nymphæ montanæ dulcicanæ, frequentantes ad fontem caeruleum canunt. Per montium iuga resonat echo. At deus huc atque illuc in medium irrepens chorum, crebro pedibus assequitur. Cruentam autem lyncis pellem habet ad terga, animū dulci oblectans cantu, molli in prato. Illic crocus dulcem spirans odorem siue hyacinthus, uirens numerofo admiscetur gramine. Porro deos carmine celebrant, & longum olympum, ut Mercurium admodum utilem, ac supra cæteros præstantem, nempe qui omnibus dijs celer est nuncijs. Atqui hic in Arcadiam fontibus copiosam, ouiumq; matrem uenit: hic illi templum est Cyllenium, ubi ille (etsi deus esset) gracili uellere oues paut apud uirum mortalem. Creuit enim mollis ille amor, qui eum inuasit, ut pulchræ nymphæ Dryopis filiæ in amore misceretur. Deinde optatas celebrauit nuptias. Peperit autem illa in domo Mercurio charum filium, uisu certe monstruosum, caprinis pedibus, duobus cornibus, ac multi strepitus existentem, & dulce ridentem. Verum nutrix exurgēs, fugit & dereliquit puerum: metuit enim ut uidit faciem illam toruam & hirsutam. At hunc statim bonus Mercurius acceptum, in ulnas posuit (admodum enim in animo gaudebat deus) & confestim ad deorum se recepit confessum. Puerum, densis inuolutū pellibus syluestris leporis, iuxta Iouem collocauit atq; alios deos. ostendit autem suum filium: omnes enim dij oblectabant animum, ac inter cæteros Bacchicus ille Dionysius illi indidit nomē Pani, propterea

pterea quòd omnibus oblectarit animũ. Et tu quidem sic
salue, ò rex. Te enim cantu litabo. nam & tui & aliorũ,
carmine memor ero.

HOMERI HYMNVS

AD VVLCANVM.

18

ALti consilij ac industrium Vulcanũ dulcis cane mu-
sa, qui cum Minerua cæsia præclara opera in terra
docuit mortales, qui antea in antris uitam degebant per
montes, non secus ac feræ. Nunc autem per artificiosum
Vulcanum opera docti, facile ætatem fructiferum in annũ
exigunt, securi suis in domibus. Sed propitius esto Vulca-
ne, largire uirtutemq; & felicitatem.

HOMERI HYMNVS

AD APOLLINEM.

19

APollo, te quidem & cygnus sub alis suauiter cantat,
in ripas insiliens, ad uorticofum amnem Peneum. Te
deinde poëta dulcem habens citharam suauiloquus, &
primum & nouissimũ semper canit. Et tu quidem sic sal-
ue rex, cantu enim te placo.

HOMERI HYMNVS

AD NEPTVNVM.

20

DE Neptuneo magno deo cātum exordiar, terræ mo-
tore ac turbulēti maris, quiq; Heliconæ & latas ha-
bet capras. Duplicem tibi, ò terræ motor dii honorem tri-
buerunt, & equorum domitorem esse, & seruatorem na-
uium. Salue Neptune terræ motor, cæruleis crinibus de-
core ac beate, benignum habens animum, fer opem nauis
gantibus.

Homeri

D E O R V M
H O M E R I H Y M N V S
A D I O V E M.

21

Iouem deorum præstantissimum canam siue maximū,
late sonantem, ualidissimum, fructiferū, qui cum The-
mide seorsum sedente crebros miscet sermones. Esto pro-
pitius late sonans Iupiter præclarissime, maxime.

H O M E R I H Y M N V S
A D V E S T A M.

22

Vesta, quæ regis Apollinis longe iaculâtis in Pytho,
sacram domum obambulas diuina, semper tuis crini-
bus liquidum distillat oleum. At ueni ad hanc domum, ac-
cede eandem cum Ioue sapiente mentem habens, ac gra-
tiam simul præbe carmini.

H O M E R I H Y M N V S A D M V-
S A S E T A P O L L I N E M.

23

A Musis exordiar & Apolline, & à Ioue. E' Musis
enim & longe iaculâte Apolline poëtæ sunt in ter-
ra & citharædi: at è Ioue reges. Verū hic felix est quem
diligunt Musæ. uox illi suavis ab ore fluit. Saluete Iouis
proles, & meum in honore habeatis cātum. At ego uestri
& alterius memor ero cantus.

H O M E R I H Y M N V S
A D B A C C H V M.

24

Hedera coronatum Bacchum, altisonum canere inci-
piam, Iouis & Semeles inclytæ præclarū filiū, quem
nutrierūt nymphæ comatæ à patre rege sinu susceptum,
& ut æquum erat, molliter educabāt in Nyssæ uallibus.

Hic

Hic autem adoleſcebat patris ſententia fragranti in an-
tro, inter deos adnumeratus. Verum ubi hunc celebrem
deū educaffent nymphae, frequentabat per nemoroſos re-
ceſſus hedera et lauro ornatus. At ſimul ſequebātur nym-
phae. Hic uero ducem agebat, immenſa ſylua magno fre-
mitu reſonabat. Et tu quidem ſic ſalue uuiſ plene ò Dio-
nyſie. At largire, ut nos cum gaudio ad horas ueniamus,
iterum ex horis in multos annos.

HOMERI HYMNVS

AD DIANAM.

25

Dianam cano aureum gerētem telum, uenatoriā uir-
ginem uerecundam, ceruiſigam, ac ſe ſagittis oble-
ctantem, ſororem aureo enſe Apollinis, quæ per umbro-
ſos montes, & uentis expoſita promontoria ſe uenatione
oblectans, aureum tendit arcum, triſtia emittens iacula.
Tremunt arduorum mōtium uertices, hirsuta ſylua gra-
uiter ob ſerarum clangorem reſonat. Inhorreſcit terra, ac
piſcibus frequens mare. hæc uero forte gerens pectus, in
omnem ſe partem conuertit, ſerarum perdens genus. At
ubi oblectata gaudio animum expleuit ſpeculatrix ſera-
rum ac ſagittis gaudēs Diana, poſito arcu incuruo, cha-
ri fratris Phœbi Apollinis petijt domum, ad opulentam
Delphorum rempublicam, Muſarum & Gratiarum pul-
chrum inſtaurans chorum. Hic tenſili arcu & ſagittis ſu-
ſpenſis, uenūſto circumamiſta ornatu, præcedit choros
ducens. Verum hæc immortalē emittentes uocem, cele-
brant pulchram Latonam, quòd peperiffet proles deo-
rum conſilio & opere longe optimas. Saluete ò Iouis &
Latonæ comatæ proles: nā ego & ueſtri & alterius me-
mor ero cantus.

Atticam Mineruam, illustrem deam, canere incipiā,
 Cæsij decoram oculis, multi consilij, inflexibilem a-
 nimum habentem, uirginem uerecundam, urbium patro-
 nam, robustam, tritogenam, quam ipse peperit sapiēs Iu-
 piter uenerando è capite, bellica arma habentem, aurea q̃;
 & splendida. Reuerentia habebat omnes qui id uiderent,
 deos. Hæc uero ante Iouem cum impetu exilijt immortalī
 de cerebro, acutum uibrans telum. At magnus cōcutieba-
 tur olympus grauiter ob impetuosam Mineruam: circum
 autem terra terribiliter sonuit, mare uero commouebatur
 purpureis exagitatum fluctibus. Verum constitit statim
 pontus, & præclarus Solis filius ueloces equos diu siste-
 bat, donec uirgo præclara diuinis humeris deposuisset ar-
 ma immortalia Attica Pallas. Gausus est autem Iupiter.
 Et tu quidem sic salue Aegiochi Iouis filia. At ego & tui
 & alterius memor ero cantus.

HOMERI HYMNVS

A D V E S T E M.

Vesta, quæ in altis omnium domibus, & immortalium
 deorum, & humi incedentium hominum, sedem sor-
 titæ es perpetuam, ac antiquum honorem, pulchrū habens
 præmium. Non enim sine te cōuiuia mortalibus. ubi enim
 nō Vesta incipiens, prima & postrema suaue delibat ui-
 nū? Et tu mihi Argi interfector Iouis & Maie fili, nun-
 cie aurea uirga donate, diuinorum bonorū dator, habita
 pulchras domos mutuo gratas animo, propitiū existens,
 feras opem cum uerecūda ac chara Vesta. nam ambo ter-
 renorum hominum pulchra docti opera, uigorem & mē-
 tem

rem sequimini. Salve tu Saturni filia, et aurea uirga Mer-
curi. At ego & uestri & alterius ero memor cantus.

H O M E R I H Y M N V S A D

T E R R A M M A T R E M

O M N I V M.

28

Terram omnium matrem canam optime stabilitam,
honoratissimam, quæ pascit omnia quæcunq; in ter-
ra sunt, certe quæcunq; diuam super terram incedunt, aut
quæ super mare, aut quæ uolant, hæc pascuntur tuis opi-
bus. Ex te enim fecundæ ac fructiferae sunt, ò ueneranda.
In te situm est mortalibus aut uitam dare aut offerre. Hic
profecto beatus, quæ tu prompto animo honorabis, huic
affluenter omnia adsunt. Porro illi oneratur fructifera ar-
ua, aut in agris pecore felix est, ac domus bonis impletur.
Hi certe gloria per urbem pulchris mulieribus copiosam
dominantur: at beatitudo & multæ sequuntur opes, filij
uero letitia ac corporis uigore florêt. Porro uirgines læ-
to animo festiuis in choris ludêtes, oblectant se per molles
herbæ flores, quos tu honorabis ueneranda dea beatum
numen. Salve deorum mater, stellati cœli coniunx. Prom-
pta tu mihi manu quæcunq; ad uictû spectant, pro carmine
luculenter præbe. At ego tui & alterius memor ero catus.

H O M E R I H Y M N V S

A D S O L E M.

29

Solem celebrare agè Iouis filia incipe musa Calliope.
Splendidam hunc peperit Euryphaëssa nigris deco-
ra oculis, terræ & stellati cœli filio. siquidem uxorem in-
clytam duxit Hyperion Euryphaëssam suam sororē, quæ
illi præclaros peperit filios, rosidam Auroram, & uenu-
stā Lunā, & indefessum Solē dijs prorsus similē: qui lucet

A 4 2 homi

hominibus atque immortalibus dijs. Hic conscensis equis, horrendum intuetur aurea è galea. hinc splendidi porro radij clare se uibrant. At lucentes de capite genæ gratam reddunt faciem ac lucidam: pulchra autem circumquaque fulget uestis, uentorum flatu tenuiter contexta. Verū sub= tus sunt masculi equi: hic utique productis equis & cur= ru aureo, cœlum permeat diuinus oceanum uersus. Salue rex, largire quæso prompta manu, quantum ad uitam lu= culente transigendam satis est. Nam à te exorsus, celebra= bo semideorum hominum genus, quorum opera dij indi= carunt mortalibus.

H O M E R I H Y M N V S

A D L V N A M.

30

PErgite canere celebrem Lunam, ò musæ dulciloquæ Iouis filiæ, carminum peritæ: à qua cœlo ductus splē= dor terram inuoluit, immortalī de capite multus profilit nitor. Luce illa radiante, enitescit tenebricosus aër, au= rea corona deuoluuntur radij, & rite oceano perpulchrū lauans corpus, splendidis se uestibus induit Luna diuina: ac ubi iunxerit ardua ceruice equos ac fulgidos, impetuo= se illos aget rectā uespertino tempore Luna semimēstrua. Quando magnus ille globus impletus est, tum splendor auctæ Lunæ redditur fulgentissimus de cœlo. Signum & indicium est mortalibus. Huic utique aliquando in amore ac lecto mixtus est Iupiter. hæc uterum ferēs, omnifariam peperit filiam, decenti inter immortales forma præstantē. Salue regina dea uenusta, diua Luna, prompta, pulchris decora crinibus. A te enim exorsus, illustria semideorum hominum facinora canam, quorum opera poëtæ, musa= rum ministri, grato celebrant ore.

Homeri

HOMERI HYMNVS

AD CASTORA ET

POLLUCEM.

31

Iouis filios formosæ canite musæ Tyndaridas, Leda pulchræ pulchras proles, Castora equorum domitorē, & inculpatum Pollucem. Hos sub Taygeti magni montis iugis, in amore mixta cum Ioue nigras habente nubes, peperit seruatores in terra degentium hominum ac nauium uelocium. Quando impetuosæ procellæ per implacatum mare sparguntur, tum nautæ è nauibus uota facientes, inuocant magni Iouis filios candidis agnis, editiorem puppis partem conscendentes. Verum hanc uentus procellosus ac fluxus maris in fundum deprefferunt. At hi statim apparuerunt, pernicipibus se alis per aëra uiibrantes, & confestim consopierunt graues illas uentorum procellas, ac fluctus albescantis maris strauerunt, nautis felicia periculi signa. Porro id quum uidissent, gauisi ac defuncti sunt calamitosa illa molestia. Saluete Tyndarides, uelocium equorum domitores. At ego & uestri & alterius memor ero cantus.

HOMERI HYMNVS

AD HOSPITES.

32

Veneremini hospitij utentem siue domo, qui urbem excelsam Cumam, uenustam nympham, habitatis Sardiniae alticomæ postremum pedem, diuam qui bibatis aquam flauis amnis Hebri pulchris flui, quem immortalis genuit Iupiter.

HYMNNORVM

FINIS.

Ad 3 Herodoti

HERODOTI HA-

LICARNASSEI DE GE-

nere uitaq; Homeri libellus, à Conrado

Hereſbachio latio donatus.

Cuma.

ERODOTVS Halicarnasseus de genere, uita, atq; adeo etate Homeri studens quàm uerissima referre, hæc tradidit: Cum uetusta illa Aeolicorum ciuitas Cuma primum conderetur, eodem cū a-

Melanopus.

liæ permulta, omnisq; generis conuenæ confluxerūt, tum è Magnesia illuc pleriq; commigrarunt: inter quos fuerat Melanopus Ithagena Critthonis filio genitus, homo fortunæ non perinde amplæ, at tamen expeditæ. Hic Homyretis Cumani filiam duxit uxorē, procreatq; è legiti-

Critheis.

mo toro fœmineam prolem, cui nomen indidit Critheidi. Moxq; ipse Melanopus unā cum uxore uita functus est, cōmissa interim filia Cleonactis Argiui tutelæ, quo familiarissime uti consueuerat. Porro tempore interiecto, accidit forte ut puella ista è furtiuo concubitu prægnans deprehēderetur: id quod paulisper suppressum, dū Cleonax rescuiſſet, uehementer rei indignitate cōmotus, Critheida seorsum ad se accersitā acerbe obiurgauit, commemorans commissi apud populares suos infāmiā. Postremo huiusmodi quidpiam quo illā excuteret, cōminiscitur: Cumani iam tum in Hermei sinus recessu ædificantes, ubi Smyrnā ciuitatē extruxissent: Theseus enim uolēs uxoris suæ me-

Hermæus sinus.

Smyrna.

Theseus.

moriā relinquere, ab uxoris nomine Smyrnam appellauit: quippe id uxori nomen erat. Theseus autem è primarijs Thessalorum fuit, qui Cumam ædificabāt, ab Eume-

lo Ad-

Io Admeti filio ortus, uitæ facultatibus apprime instru-
 ctus. Hoc loco Cleonax per occasionem Critheida ob-
 trusit Ismenia Bæotio, ex his qui coloniam illuc duxe-
 rant, in primis sibi amico. Progressu deinde temporis,
 Critheis cum alijs mulierculis ad festum quoddam egres-
 sa, iuxta fluuium Melitem, ut quæ partui iam uici-
 na esset, Homerum peperit, non cæcum, sed uidentem, Melesigenes,
 nominatq; eundem Melesigenem, à fluuio uidelicet, ad
 quem editus esset. Etiam num apud Ismeniam se Cri-
 theis continebat: à quo postea digressa, manuaria indu-
 stria se filium que alebat, aliunde alia sumens opera: un-
 de filium quoque quantum potuit, honestis disciplinis
 erudiuit. Erat autem eo tempore Smyrnæ quidam nomi-
 ne Phemius, qui iuuentuti illic literas musicenq; trade-
 bat. Hic cum citra uxorem uiueret, Critheidem condu-
 xit, quæ lanam illi exerceret, quam à discipulis merce-
 dem acceperat. Illa uero industria multa atque elegantia
 freta, Phemio cœpit impese placere, adeo, ut tandem Phe-
 mius eam uerbis ad coniugium sollicitaret, referens cum
 alia quibus ei fidem facere cōfidebat, tum præcipue, quòd
 Melesigenem in filium esset adoptaturus, liberaliterq; si-
 mul & aliturus instituturusq;. Siquidem hunc cernebat
 iam miram quādam & ingenij & indolis spem de se pol-
 liceri. Persuasa igitur Critheis, Phemio assentitur. Me-
 lesigenes cum naturæ bonitate præstans, tum cura acce-
 dente institutioneq;, cōtinuo omnes sui ordinis adolescē-
 tes facile præuertit: atq; nō ita multo post eruditionis au-
 ctibus crescēs, nihilo ipso Phemio in disciplinis factus in-
 ferior. Et cum Phemius uita functus uniuersa ei legasset,
 paulo post Critheis quoq; fato cōcedit. Melesigenes itaq;
 ludo præfectus, suiq; iam iuris effectus, in magna fuit ho-

minum admiratione, non apud suos modo, uerum apud
 externos etiā, qui peregre frequentes illuc mercatus gra-
 tia conuenerant. Erat enim Smyrna emporiū celebre, un-
 de frumenta, quæ eodē è uicinis agris abunde conuecta, à
 peregrinis coëmebantur. Externi autem cū ab opere ces-
 sarent. Melesigeni libēter uacabant. Commodū inter hos
 Mentis fuit nauicularius, qui è finibus Leucadis soluens,
 nauem, meritoriam in eius usum comparauerat, qua fru-
 menta Smyrna deueheret, uir (quantum illa ferebant tem-
 pora) & eruditus, & multarum rerum usu exercitus. Hic
 Melesigenem persuasit, ut relicto ludo secum nauigaret,
 accepturum & mercedem, & quæ ad profectiōē essent
 necessaria. Ad hæc Melesigenes quādiu iuuenis esset, ci-
 uitates regionesq; spectare operæ precii fore ducebat si-
 bi, qui conscribendæ poëseos iam argumentum in animo
 concepisset, qua nimirum occasione potissimum eum ar-
 bitror pellectum. proinde relicto ludo cum Mente nauig-
 abat Melesigenes: quoq; cumq; locorū appulit, studiose
 se uniuersa rimatus, contemplabatur si quid esset loci ali-
 cuius peculiare ac uernaculum, memoratuq; dignū: adeo,
 ut appareat cōmentarios eū profectiōis suæ descripsisse,
 eorumq; quæ quoq; loco lustrando didicerit. Porro cum
 ex Hispania Tusciaq; delati in Ithacam deueherētur, cō-
 tigit Melesigenē oculis iam antè parum ualentē, extreme
 laborare: ita ut Mentis negotiorum gratia in Leucadem
 traiecturus, eum apud Mentorē Alcimi Ithacensem reli-
 querit, hominem sibi uehemēter amicum: multis precibus
 adigens eundem, quo Melesigenis curam haberet tanti-
 sper, dum è Leucade reuerteretur ipse. Mētor uero ægro-
 tantem Melesigenem sedulo curauit, uir nimirum faculta-
 tibus pollens: quiq; ob egregiā æquitatē hospitalitatēq;
 inter

Commentarij
 profectiōis
 Homeri.

inter ceteros Ithacenses maxime prædicaretur. Atq; hic accidit, ut de Ulyssæ multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantq; ipsi Ithacenses, tum uisum cum ami- Homeri cæci-
tas. fuisse ibidem. Atqui ego affirmare non dubitem, iā tum eundem conualuisse, ac postea apud Colophonem prorsus cecum factū, id quod ipsi quoq; Colophonij mecū fatentur. At uero Mētes ē Leucade Ithacā reuersus, Melesigenē recepit, cum quo iam inde diu ultro citroq; nauigauit, donec Colophonem appellenti eueniret, ut in ueterē morbum recideret: quē ubi effugere non daretur, uisu putatur priuatus. E' Colophone iā cecus Smyrnā remeans, ad poemata conscribenda animum conuertit. Tempore deinde interiecto, cum Smyrnæ uictu necessarijsq; destitueretur, cōstituit Cumam proficisci: cōmodumq; Hermi prata transiens, ad eum locum peruenit qui appellatur Nouus murus. Nouus murus, Cumanorum coloniam. Qui locus post Cumam habitabatur annis octo. Hic memoratur primum Melesigenes pro coriarij officina consistens, huiusmodi quædam camina recitasse:

Αἰδιδε ξενίων κεχρημένον ἦδ' ἐ δόμοιο
 Οἱ πόλιν ἀπινύη κυμὴν ἐρῶπιδα χούρω
 Νάετε Σαρδίνης πόδα νύατον ὑψικόμοιο,
 Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ θεῖον ποταμοῖο
 Ἔρως δινύεντ', ὃν ἀθάνατ' τέκετο ζεύς.

Sardana, cuius hic cōmeminit, mons est ad Hermū fluuiū Sardana.
 Nouumq; murum situs. Coriario nomen erat Tychio, Tychium.
 cui continuo auditis uersibus uisum est hominem recipiendum. Commiseratione nimirum motus, cum uideret oculis tam misere multatum, iussit præsentibus secum frui. Melesigenes ingressus sutrinam, confidentibus illic poemam suam ostendit. Amphiarai in Thebas expeditionem,

A a 5 atq;

Amphiarai ex-
peditio.
Hymni decorū

atque hymnos in deos à se scriptos. Et cum inter fabulan-
dum crebras sententias in mediū multamq; eruditionem
afferret, in magna habitus est ab auscultātib; admiratio
ne. Atq; iam tum apud Nouum murum agens, è poësi ui-
ctus subsidia habebat. Ostenditur ad nostra usq; tempora
ibidē locus, ubi Melesigenes sedens carmina sua exhibue-
rit. Qui locus in magna illic habetur ueneratione ab inco-
lis, memoraturq; populus arbor ab Homeri aduētū in eo-
dem loco enata. Porro egestate postea adactus, cū uix ali-
menta haberet, statuit in animo Cumā ad feliciorē suc-
cessum reuerti. Iturusq; hæc pronunciauit carmina:

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίωρ πόλιν ἀνθρώπων

Τῶν γὰρ καὶ θυμὸς πρόσφρων καὶ μή τις ἀρίστη.

Proficiscens igitur Cumam è Nouo muro, per Larissam
iter fecit utpote compendiosissimum. Vbi ut Cumanī nar-
rant, flagitante socero, epigramma hoc scripsit Midæ
Phrygum regi Gordij filio, id quod etiam nunc in Gor-
dij cippo inscriptum uisitur:

Χαλκῇ παρθένος ἑμὶ μίδης δ' ἐπὶ σίμαυ καίμας,

Εστ' ἄρ' ὕδαρ καὶ δένδρεα, μακρὰ τεθήλη.

Ἰελίος τ' ἀνιῶρ λάμπει, λαμπράτε σελήνη,

Αὐτὴ τῇδε μένει παρὰ πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ

Ἀγγελέω παρὰ σσι μίδης ὅτε τῇδε τέθαπται.

Reuersus autem Cumam, in senum passim conuenticu-
lis carmina sua quæ fecerat ostendit, colloquijq; suauita-
te ausculantes in sui admirationem facile protraxit. Intel-
ligēs igitur Cumanos poësim suam recipere, pergit eos-
dem consuetudine sua oblectare, ac postremo huiusmodi
conditionem proponere, ut si publice cum alere uellent,
ciuitatem Cumanorum celeberrimam se redditurum. Qui
præsentes hæc audierant, institutum probabant: adden-

tes

tes se quoq; adiuturos, si petitionē suam ad senatum re-
ferret, ut uotis suis fieret satis. Melesigenes his uerbis ere-
ctus, collecto senatu, in curiā processit: rogatoq; eo cuius
id muneris erat, ut in senatum duceretur. Ille nihil recu-
sans, ubi opportunum uidebatur, hominem deduxit. Hic
consistens Melesigenes, eadem uerba habuit in senatu,
quæ paulo antè in conuenticulis de alimentis præstandis
proposuerat. Vbi dixisset, egressus pro curia sedebat. In-
terim dum senatores agitent, quidnam par esset homi-
ni respondere, uisumque esset cum ei qui deduxerat, tum
alijs omnibus quotquot in conuenticulis Melesigenem
audierant, petitionem admittendam. Vnus tantum è se-
natoribus refertur Melesigenis postulatis calculo suo re-
pugnasse, interq; alia multa, hæc quoq; commemorasse:
Quod si semel ὁμῆς, hoc est, cæcos, alendos suscipiant, Homeri nomen
futurum ut cōtinuo turbam habeāt & multam & inuti-
lem. Atq; hic primum Homeri nomen Melesigeni inditū,
à cæcitatē uidelicet calamitate. Nam Cumani cæcos ὁμῆ-
ς appellant. Iamq; inde qui prius Melesigenes, nomen
obtenuit Homeri. Breuiter hæc sentētia euicit, perq; præ-
torem fuit approbata, quæ contendebatur non alendum
Homerum. Hæc cum illi nunciaretur, uehemēter commo-
tus, his uersibus calamitatem suam deplorabat:

Οἷη μ' αἰσῇ δῶκε πατὴρ ζεὺς κύρμα γένεσθαι
Νύπιοι Ἀσδίου ἐπὶ γούνασι μητρὸς ἀτάλλω
Ἦν ποτ' ἐπύργωσται βελὴ διδὸς αἰγίοχοιο.
Λαοὶ φρίκων· μάργων ἐπιβήτορες ἵππων.
Οπλοῦτεροι μαλαροῖο πυρὸς κρίνοντες ἄρνα,
Αἰολίδα Σμύρνῳ ἀλιγίπονα ποτνιακτορ.
Ἦν τε δ' ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἱεροῖο μέλιτ'
Εὐθερὸν ἀπὸρνύμεναι κῆραι διδὸς ἀγλαὰ τέκνα,

ΗΘΕΛΕΤΩ κληῖσαι Δίαν χθόνα καὶ πόλιν ἀνδρῶν
 Οἷδ' ἀπενωάδω ἱερὴν ὅπα φημι ἄοιδῆν.
 Αφραδίω τ' ἤ τ' ἐπὶ πατρὶος φράσσει) ἄνθις
 Ος σφιν δνείδειν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
 Κῆρα δ' ἐγὼ τῇν μοι θεὸς ὥπασε γανομένη περ
 Γλήσσομαι ἀφράκτορ φέρων τετληκότο θυμῷ
 Οὐδέ μ' μοι φίλα γῆα μένερ' ἱερῶς ἐν ἀγνοῖς,
 Κόμης δρμαίνουσι μέγας δέ μοι θυμὸς ἐπάγῃ.
 Δῆμον ἐς ἄλλοδαπὸν ἱέρυκα δλίγον περ ἶόντα.

Cum abiens, ad Phoceam contendit, imprecans interim
 Cumanis neminem unquam fore clarum poetam, qui tam
 stupidos celebraret. In Phoea autē eodē modo sibi uictū
 parauit, in cōuenticulis uidelicet passim carmina sua ostē-
 tans. Erat autē eo tēpore in Phoea Thestorides quidā,
 qui pueros illic literas docebat, homo fidei parum proba-
 tae. Hic subodorata poësi, huiusmodi uerbis Homerū ado-
 riebat: Paratum se inquiens & ministrare ei, & uictū
 suppeditare, si carmina quæ meditatus esset, describere
 pateretur, & alia subinde faciens, ad se deferret. Home-
 rus iā ministerij alicuius, atq; adeo necessariorū indigēs,
 recipiendā hanc conditionē putauit. Cōmoratusq; apud
 Thestoridem, minorē illam fecit Iliadē, cuius initium est:

Ἰλιον ἀκίδω, καὶ Δαρδανίω ὑπὸ πύλῃ

Ης περὶ πολλὰ πτόθορ Δαναοὶ θεράποντες ἄρῃ.

Phocaidem quoq; quam uocant, Phocenses apud se con-
 ditam ab Homero asserunt. Iā uero Thestorides, ubi Pho-
 caidem atq; alia pleraque ab Homero communicata de-
 scripsisset, cōstituit ē Phoea discedere, Homeriq; poësim
 pro sua uenditare. Vnde factum ut cum Homeri non per-
 inde curam haberet, ille ad Thestoridem huiusmodi usus
 disticho:

Θεσπίδης

Thestorides.

Ilias minor-Ho-
macti.

Θεστορίδης θνητοῖσι ἀνώϊστων πολλόν περ

οὐδὲν ἀφραστότερον πέλεται νόον ἀνθρώποισι.

Atqui Thestorides relicta Phoecea in Chium cōcessit, ubi erecto ludo, carmina illa pro suis euulgans, egregiam simul & laudem sibi parauit, & fructum haudquaquam uulgarem. Porro Homerus suo eodemq; more uiuere peragebat apud Phocenses, nimirum è poësi uictum ubiq; habens. Tempore deinde non ita multo post, uiri aliquot è Chio eruditi, audientes eadem carmina, quæ iam sæpius in Chio à Thestoride pro suis recitari audierant, indicabant in Chio hæc ipsa à quodam ludi magistro pro suis cum magno fructu ostentari. Homerus intelligens continuo Thestoridem esse, magno studio properabat in Chium transmittere. Et cum portam adiisset, neq; offendisset nauem qua traijceret, essent autem qui pro lignis deuehendis in Erythræam soluere pararent, belle conuenire uidebatur, si per Erythræam iter faceret. Accedens igitur nautas, flagitauit ut comitem se nauigationis reciperent, multis blandisq; usus uerbis, quibus quod posceret persuaderet. Nautæ admittentes hominis preces, iusserunt nauem eum conscendere. Quo impetrato, Homerus confidens in naui, his uersibus nautis bene precatur:

Κλήθι ποσειδάων μεγαλοδινὲς ἐννοσῆσαι,

Εὐρυχόρου μεδέων ἡδ' ἐξ ἀνθρώπων ἑλικιδνῶ.

Δὸς δ' οὔρου καλὸν καὶ ἀπύμονα νόσον ἰδέσθαι

Ναύτας, οἱ νηὸς παμπότῃ ἡδ' ἀρχοὶ ἔασσι

Δὸς δ' ἐς ὑπώθεα ὑψιπρήμονιο μίμαντῶ.

Αἰδοῖοι μ' ἐλθόντα βροτῶν ὁσίων χυρῆσσαι

Φιδτὰ τε βισάμην θς ἐμὸν νόον ὑπεροπύσας

Οδύετο ἴωα ξένιον ξενίῳ τε τραπίῳ.

Vbi nro secūdo uento Erythræam appulissent, Homerus Erythræa,

in naui id temporis stabulabatur. Postero die nautas rogauit, ut aliquem præberent, qui ad urbem eum perduceret. Illi obsecuti, ducem itineris unum è suis permiserunt. Cumque iam pergendo ad Erythream appropinquasset, deprehendissetque urbem asperam atque montosam, in hæc prorupit carmina:

Πότνια γῆ πάντῳρε δ' ὅτρεα μελίφρον' ὄλεε

Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτὸν εὖοχαῖ' ἐτύχθης

Τοῖς δ' ἀσέβωλ' καὶ τρηχέ' οἷς ἐχολώθης.

Ingressus deinde Erythraeorum urbē, percontatur de nauai. Et cū fortè quidam occurrisset salutaturus, qui eum in Phoece uidisset, ab hoc contendit, ut secū dispiceret, sicuti bi naui appareret quæ in Chiū trāsmitteret. Atque ubi in portu naualibusque nullū reperiretur traiectioniū nauigium, ille Homerū ad eū locum ducit, ubi piscatoriæ nauiculæ stationē habebāt. Et fortè fortuna incidit in quosdā, qui in Chiū erant traiecturi. Hos adiens precatur ut Homerū trāsportaret. Verū illi nullis precibus permoti, nō recepto Homero, soluerunt. Homerus autem hæc cecinit carmina:

Ναῦτ' ὠντοπόροι συχρῆ' ἐναλίγκιοι ἄτῃ

Πτωχάσιν αὐθήμερ βίον ἀσζηλον ἔχοντες

Αἰδοῦμαι ξένοιο διὸς σέβας ὑψιμέδοντ'.

Δαυὴ γὰρ μέτοπις ξένῳ διὸς, ὅσ' ἁλίτητ'.

At uero in altum iam prouectis contigit, ut aduerso uento rapti, eodem unde soluerant recurrerent, ubi etiamdum Homerum in littoris crepidine confidentem offenderunt. Qui cognito nauis recursu, hunc in modum eos alloquitur:

Ἰμᾶς ὦ ξένοι ἔλαβεν ὁ ἄνεμος ἀντίος γινόμενος

Ἀλλ' ἐπὶ καὶ νῦν με δέξασθαι καὶ ὁ πλὺς ὑμῖν ἔσται.

Piscatores autem pœnitentia ducti, quòd prius hominem

non receperant, compellato eodem, iubent conscendere
(si uelit) nauē. Recepto Homero, rursus uelā faciūt. Cūq;
exacto itinere litus appulissent, piscatores ad sua; quiq;
opera digressi, Homerum in litore ea nocte relinquunt.
Vbi diluxit, itineri se accingens oberransq; ad eum lo-
cum peruenit, qui appellatur Pinus, illieq; quiescenti no-
ctu pini fructus excussus, quē aliqui *σπείλον*, alij *κῶνος* ap-
pellant, Homerus hos cecinit uersus:

ΑΜΗ ΤΙΣ ΟΥ ΠΕΥΚΗ ΑΜΕΙΝΟΝΑ ΠΕΡ ΠΟΝΤΙΝΗΝ
ΙΔΗΣ ΕΝ ΚΑΡΥΦΗΣΙ ΠΟΛΥΠΥΧΟΝ ΗΝΕΜΟΕΣΗΣ
ΕΥΘΑ ΣΙΔΗΡΟ-ΑΡΗΟ-ΕΠΙΧΘΟΝΙΟΙΣΙ ΒΡΟΤΟΙΣΙ
ΕΑΙΤΩ ΕΥ Τ' ΑΡ ΜΗΝ ΚΕΒΡΥΝΙΟΙ ΑΝΘΡΩΠΕΥΣΙ ΧΩΣΙ.

Eo enim tempore Cumani Cebrenia ad Idam mōtem edi-
ficare parabāt, ubi ferrum tum effodiebatur. Caterum il-
linc abiens Homerus, uocē caprarū, quæ ibidem forte pa-
scebantur, secutus, in canes incidit pastorales: qui cum fe-
rocius eum adorirentur, uociferabatur. Quod audiens
Glaucus, id enim erat caprario nomen, accurrit festinan-
ter, compellatosq; canes ab Homero excussit. Atque
ubi diu multum que admiratus fuisset, quod nimirum
cæcus existens eo locorum peruenerit, tandem accedens
rogabat quisnam esset, et cuius rei indigens, quibusq;
modis ad inhabitata illa uasta que loca diuerterit, Ho-
merus omnem suam calamitatem commemorans, ad com-
miserationem Glaucum pertraxit. Siquidem homo erat
(ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Homerum,
ad suum deduxit tugurium, incenso que igne cœnam
instruxit: qua apposita, iussit cœnare secum hospitem. At
uero cum canes à cibo abstinentes non cessarent suo mo-
re cœnitantem adlatrare, Homerus Glaucum his uersi-
bus alloquitur:

ΓΛΑΥΚΕ

Γλαῦκε πέπων ἐπιὼν τίς ἔστις τὸ ἐνὶ φρεσὶ θύσῳ
 Πρώτῳ μὲν κυσὶ δειπνοῖν ἐπ' αὐλήῃσι θύρασι
 Δ' ἄνα, ὡς γὰρ ἄμενον, ὃ γὰρ καὶ πρῶτον ἀκούει
 Ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἔρκεα θυρὸς ἰόντῳ.

Hæc audiens Glaucus, lætatus est admonitione illa habuitq; in magna hominē admiratione. Inter cœnandū autem ultro citroq; habitis sermonibus, mutuis quoq; colloquijs oblectabantur. Nā Homerus ubi errores suos, ciuitatesq; quas adiisset, enarrasset, Glaucus hæc audiens præ admiratione stupebat. Eratq; iam tum cubandi tempus, & quieti se dabant. Postero die Glaucus cogitauit ad herum suū proficisci, animo hæc de Homero indicādi. Proinde commissis socio capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quā festinātissime iturū. De-

Bolissus scendens autē ad Bolissum, id erat uicino huic loco nomen, heroq; suo adito narrauit de Homero, quēadmodū res habebat, quod nimirum pro miraculo hominis aduentum duceret, demum rogat quid facere conueniat. Herus parum delectatus hoc nuncio, cœpit cum Glaucō expostulare, qui quoslibet citra delectū erroneos mutilosq; reciperet aleretq;: tamē præcepit ut hospitem ad se perduceret. Glaucus uero ad Homerum reuersus, ea narrauit, iussitq; scqui se in urbem. fore enim hæc ei ad felicē fortunæ successum. Quibus nō grauatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius Glauci herus, ubi in collo-

Homerus apud Chium. quium cum Homero uenisset, reperissetq; hominem esse cordatum, multaq; rerū peritia instructum, cœpit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumq; quos habebat adolescentes, formandorum curam susci-peret. Ille accepta conditione, pueros sibi concreditos erudiuit. Inter-

Cercopes. Batrachomyomachia. Epicichlides. rim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, & alia

alia omnia quæcūq; iuuenilia ludicrāq; huius poëtæ ex-
 tant, apud Chium illum condidit in Bolisso. Hincq; cœpit
 per urbem inclarescere. Iam uero Thestorides ut primum
 intellexit Homerū adesse, nauigans è Chio, fugam capes-
 sebat. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chijs
 uisendi copia, urbem adiit, ludumq; illic instituens, pue-
 ros carmina docebat. Id quum magna felicitate Chijs fa-
 cere uideretur, multos sibi admiratores conciliauit. Hinc
 igitur uictum parans tolerabilem, uxorem duxit, è qua
 duas suscipit filias, quarum una decessit innupta, alterā ui-
 ro Chio elocauit. Enimvero hic poësi manum admolitus,
 gratiā habuit bene merētibus. Et primū quidem Mento-
 ri Ithacensi in Odyssæa, ut qui laborantem ex oculis susti-
 nuerit in Ithaca, cuius beneficij gratia eundem ampliter
 poësi suæ infulciens, Vlyssis fingit sociū, cuius fidei Vlyf-
 ses Troiā nauigans, domū familiamq; concrediderit, tan-
 quā Ithacensiū præstātissimo atq; æquissimo. Alijs etiam
 plerisq; locis eundem laudibus uehit. Siquidem Mineruā
 quoties cum aliquo humana specie congregi fingit, Men-
 tori identidem tradit assimilatam deam. Ad hæc Phæmio
 præceptori, simul & eruditionis & nutritionis gratiā
 in Odyssæa retulit in hæc uerba:

Homeri uxor
& filia.

Mentor.

Phæmius.

Κῦρος δ' ἐν Χερσὶν κίθαριν πῶταλλέ' ἔθηκε
 Φύμιος, ὃς τε πολλὸν ἐκείνουτο πάντας ἀείδων.

Odyss. 1.

Et rursum:

Αὐτὸρ δ' φορμίσων ἀνεβάλλει καλὸν ἀείδων.
 Meminit & nauicularij, in cuius comitatu ultro citroq;
 nauigans, urbes locaq; plurima collustrauit. Huic nomen
 erat Mentæ, cuius commemorat his uersibus:

Mentes.

Μέντης ἄγχι Ἀλσίο δαΐφρονος· εὐχομαί νῆα
 Ἰῖος, ἀπ' αὐτῆς παφίοισι φιληγέτω μοισιν ἀνάσσει,

Ibidem.

B b

Habuit

Tychius. Habuit etiam Tychio coriario gratiam, nimirum qui uenientem ad sutrinam apud Nouum murum hospitio exceperit. Hunc Iliadi inferfit his uersibus:

Iliad. 7.

Αἴας δ' ἰγρύθειρ ἤλτε φέρων σάκῳ ἡύτε πόρρον
Χάλκειον ἠπταβόλον ὃ δι τύχιῳ κάμει τεύχων
Σκυτοπόμων ὃχ' ἄριστ' ὕλη ἐν οἰκίᾳ ναίων.

A poësi uero hac inclarescens Homerus, non per Ioniam solum celebrabatur, sed in ipsam usq; Græciam multus de eodem sermo perferrebat. Et cum iam eruditionis existimatione augescentem multi uiserent, inciderunt forte qui suaderet ut in Græciam se trāferret. Quod cōsiliū admittens, impense cupiebat adornato itinere illuc demigrare. Commodumq; intelligens Argos multis egregijsq; clogijs celebratum, Athenas non item, proinde hanc poësi suæ affingens in maiori Iliade, nempe nauium catalogo, Erechtheum his uersibus magnifice laudibus uehit:

Argos.

Athenæ ab Homero celebratæ.

Iliad. 2.

Δῆμον ἱερὸν θῆκε μεγαλήτερον, ὃν ποτ' ἀθήνη
Θρέψε διὸς θυγάτηρ, τέκε καὶ ἑίδωρε ἄρρεα.

Mnestheus. Mnesthea etiam prætorem Atheniensium, tradit in exercitu tam pedestri quàm equestri ordinando peritissimum, idq; his carminibus:

Ibidem.

Τῶν αὖθ' ἡγεμόνοισιν ὃς πετεῶν μενεαίνεις
Τῷ δ' οὐπὼ τίς ὁμοῖον ἐπιχθόνιον γένειτ' ἀνὴρ
Κοσμοῦσαι ἵππους τε, καὶ ἀνέρας ἀσπίδιώτας.

Salaminij.
Ajax.

Aiace uero Telamonium ipsosq; Salaminios, Atheniensibus in nauium nomenclatura adnumerauit, sic scribens:

Αἴας δ' ἐκ σαλαμῖν' ἄγαν λυοὶ καὶ δεικὰ νῆας.

Iliad. 2.

Στῆσε δ' ἄγον ἱρὸν ἀθλωαίων ἱστάντο φάλαγγες.

Postremo in Odyssæa Minervam, postquam cum Ulyssæ in colloquium uenerit, ad Atheniensium urbem quam præcipue colebat, concessisse fingit:

Ἰκερ δ' ἐς μαρᾶθ' ἄνα, καὶ εὐρυχόρου ἐς Ἀθήνας

Odyss. 7.

Δύνε δ' ἐρεχθαῖ πύκτιον δόμον.

Hæc ubi hunc in modum meditatus composuisset, animo in Græciam trajectiendi, commodum profectiorem capessens, Samum appulit, contigitq; forte ut eodem tempore Samij Apaturia festum agerent. Hic Samius quidam agnito Homero, utpote quem iam antè in Chio uidisset, coëpulones suos adiens, indicavit tanti hominis aduētum. Illi audita multa hominis prædicatione, iubebāt adduci eum. Conueniens igitur Homerum Samius, Quandoquidem, inquit, hospes Apaturiorum festum agit ciuitas, inuitant te contribules ad idem festum concelebrandum. Homerus affuturum se affirmans, comitatur inuitantem. Porro cum iam illuc quò uocatus erat pergeret, in mulieres impegit, quæ in triuio Curotropho sacra facerent. Sacrifica ex occursantis aspectu indignata, exclamat, Vir, inquit, facessas à sacris. Homerus dictum illud in animo uoluens, rogabat quisnam esset qui loqueretur, & cui deo sacrificaret. Dux eius indicauit mulierē esse, quæ Curotropho sacrificaret. Quod audiens Homerus, huiusmodi carmina illius sacris accinebat:

Apaturia.

Curotrophos.

Κλῦθι μοι εὐχομένῳ κuroτρόφε, δὸς δὲ γυναικῶν

τήν δὲ νέων μῦθον, ἀνὴρ ἀδελφιλότητι καὶ εὐνῇ

ἡ δ' ἐπιτορπίδω πολιορκουμένοις γέφυρσιν

ὧρ ἔρη μῦθον ἀπυμβλύνετ', θυμὸς δ' ἐμεινόντ'.

Vbi uero ad coëpulonum collegium, hoc est, Pheatriam, Pheatria, accessisset Homerus, iamq; in limine ædium consisteret, in quibus epulum instructum erat, aliqui narrant iam tum ardente igne poëtam cecinisse, alij postea accensum quàm carmina ista canere inciperet:

B b 2

Ανδρὸς

Ανδρὸς μὴ σέφαντο παῖδες, πύργοι δὲ πόλιν
 Ἴπποι δ' ἐν πεδίῳ κόσμον, νῆες δὲ θαλάσσης
 Χρύματα δ' αὐχὸς οἶκον, ἀπὸρ γαροὶ βασιλῆες
 Ἡμεῖνοι εἰς ἀγορῇ κόσμον τ' ἄλλοισιν ὄραδῃ
 Αἰθομένου δ' ἐπὶ πύρῳ γαροῦ τερπόμεναι οἶκον εἰσεῖδῃ.

Ingressus autē reclinatusq; cū ceteris epulo fruebatur, in magno honore admirationeq; ab accūbētibus habitus, ibi dēq; ea nocte cubile sibi parauit. Crastino die cōspicātes eum figuli, qui ad uiam in figlina laterunculos tegulasq; coquebāt, cū intellexissent hominē esse eruditū, cōpelatū iusserūt eū canere, pollicētes cū tegulas, tū alia quæ lia ea cunq; essent, quæ haberēt, se illi daturōs. Homerus hæc illis cecinit carmina, quæ uocātur Caminus, i. fornax:

Caminus
 Homeri.

Εἰ μὴ δώσετε μιδὸν αἰέσω ὦ κεραμῆες.
 Δεῦρ' ἀγ' ἀθωαῖν, καὶ ὑπείρεχε χεῖρα καμίνου
 Εὐ δὲ μελανθῆεν κότυλοι, καὶ πάντα μαλ' ἰρά
 Φριχθῆναι τε καλῶς, καὶ τιμῆς ὄνον ἀρέσθῃ
 Πολλὰ μὴ ἐν ἀγορῇ πολέμενα, πᾶσι δὲ ἀγῆαις
 Πολλὰ δὲ κερδῆναι, ὑμῖν δὲ δὴ δὲ σφί νοήσῃ
 Ἦν δ' ἐπ' ἀνεδείκνῃ προφθέντες φεύδῃ ἀρῶν
 Συγκαλέω δ' ἥ περ καμίνῳ δηλητῆρας
 Σύντριβ' ὁμῶς μάραχόν τε, καὶ ἄσβεστον ἢ δὲ γ' ἀβακτορ
 Ωμόδαμον θ' ὅς τῃ δὲ τέχνῃ πολλὰ κακὰ πορίσῃ.
 Πᾶσι πυρέσσον καὶ δώματα σὺν δὲ κάμινον
 Πᾶσα κυκῶν κεραμένων μέγα κωκυσάντων
 Ως γὰρ ἄθῳ ἵππῃ βρύκη, βρύκει δὲ κάμινον
 Πατ' ἐν ποδὶ αὐτῆς κεραμύια λεπτὰ ποῖσσαι
 Δεῦρο καὶ ἡλίῃ θυγάτηρ πολυφάρμακε κίρκη
 Ἀγρία φάρμακα βέλλει, κάκῃ δ' αὐτοὺς τε καὶ ἔργῳ
 Δεῦρο δὲ καὶ χεῖρων ἀγέτω πωλέας κενταύρους
 Οἷον ἡρακλῆος χεῖρας φῦγον οἷον ἀπόλαστον

Τύποιον

Τύπῃοιεν τάδε ἔργα κακῶς, τύπῃοι δὲ κάμινον
 Αὐτοὶ δ' οἰμώζοντες ὄρωσιν ἔργα πονηρά
 Γηθήσω δ' ὄρωσιν αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην
 Οδ' ἐχ' ὑπερκύψῃ περὶ ταῦτα πᾶν τὸ πρόσωπον
 Φλεχθεῖν, ὡς πάντες ἐπίσαντ' αἶσιμα ῥήϊδιν.

At uero in Samo hybernans, Calendarum festo potentiorum aedes ostiatim adiens, strenu accipiebat. Canebat autem ea carmina quae Eresione, hoc est, ramalia, uocantur: Eresione Homeri. ducente eum comitanteq; undecunq; frequenti puerorum indigenarum choro:

Δῶμα προσετραπόμεθ' ἀνδρὸς μέγα Λωαμίενοιο
 Ος μέγα μῦθον λύνει, μέγα δ' ἐβρέμει ὀλβιῷ· αἰεὶ
 Αὐτὰρ ἀνακλίνεσθε θυῖα, πλῆτ' ὅτ' εἴσασι
 Πολλὸς, σὺν πλῆτ' ὅτ' ἐνὶ εὐφροσύνῃ τε θηλήῃ
 Εἰρύνη τ' ἄγαθῇ, ὅτ' ὅτ' ἄγχα μέγα μῦθον εἰς
 Κυρβαίῃ δ' αἰεὶ κατὰ καρδίᾳ πᾶσι μάλα
 Τοῦ παλῶς δ' ἐγὼ κατὰ διφράδα βήσετ' ὕμνῳ
 Ἡμίονοι δ' ἄξει κραταίωτο δ' ἐς πόδε δ' ὀδῶν
 Αὐτὴ δ' ὑφ' ἄνθρωπον ἐπ' ἡλέκτρω βεβαῖα
 Νεῦμαί σοι νεῦμα ἐνιαύσιον, ὥς ἐχελιδῶν
 Ἔσῃ κ' ἐν προθύροισι, καὶ εἰ μὲν ποι δῶσθαι εἴδ' ἐμὴ
 Οὐχ' ἐσθήσομεν, οὐ γὰρ συνοικήσομεν ἐνθάδ' ἔλθομεν.

Atq; haec carmina postea in Samo diu à pueris decantabantur, quoties ad Apollinis festum collecti cōueniebant. Ineunte deinde uere, moliebatur Homerus è Samo Athenas proficisci: subuectusq; unà cum popularibus quibusdam, ad Ium appulit, ubi stationem non ad urbem, sed in litore habebant. Hic contigit Homerū grauiter aegrotare. Egressus igitur è naui, in crepidine littoris iacebat aegrotus. Atq; ubi diutius illic ob nauigadi difficultatē in portu remorarentur, subinde pleriq; ex urbe Homero uacabāt,

Piscatorum
ænigma.

eumq; audientes reuerēter obseruabant. Iam uero nautis cæterisq; aliquot qui è ciuitate conuenerūt, illic apud Homerum confidentibus, forte piscatorum ministri eodē ap-
pulerant: qui è nauicula egressi, hæc uerba habuerūt: Agi-
te uero peregrini, audite nos, nunquid eorū quæ propone-
mus explicabitis. Ibi è præsentibus quidam iubebat eos
proloqui. Illi, Nos inquit, quæcunq; cepimus, reliqui-
mus: quæ uero nō cepimus, nobiscum portamus. Et cū ne-
mo id ænigmatis interpretari posset, piscatores explica-
bant, significātes nimirū se cū pisciū nihil capere possent,
desidentes in sicco, pediculos uenatos. Et horum quot-
quot cepissent, abiecisse: quos non inuenissent, domum re-
tulisse. Quæ audiens Homerus, hæc dixit carmina:

Τοίῳν γὰρ πατέρων ἐξ αἵματ' ἐκχράσσει

Οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄσπετα μῆλα μεμόντων.

Atqui ex ægritudine hac extremum diem clausit Home-
rus in Io, non autē (ut arbitrantur aliqui) ænigmatis per-
plexitate enectus, sed morbo. Extinctus uero in Io Home-
rus, à comitibus suis atq; ciuibus qui ex urbe in colloquiū
cum eodem uenerant, in littore ibidem honorifice sepe-
liebatur. Cuius sepulchro multo pōst tempore Ienses, ubi
poësis eius iam publicata ab omnibus celebraretur, huius-
modi inciderunt elegiacum:

Ενθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα κελύπτει

Ανθρώπων ἡρώων κασμήτορα δέϊον ὄμνηρον.

Homerus Aeo-
licus.

Porro quod Aëolicus fuerit Homerus, et nō Ionicus, neq;
Doricus, partim è iā dictis perspicuū esse poterit, partim
etiā his cōiecturis deprehēditur. Siquidē poētā tantū qui
homīnū peculiāres mores in suā poësim trāsferre studue-
rit, par est aut laudatissimos excogitasse, aut patrios cōme-
morare. Iā uero carmina eius expēdentes, indidem pro-
nunciabitis.

I N D E X.

Epicaſta	141	exponit	195
Ephialtes	142	Eumæus nūciat procos re=	
Eupithes propter caſos pro		diffeſſe	210
cos cum Achæis cōſpirat		F	
in Vlyſſis necem	306	Fabula de Veneris &	
Ereimeus	93	Martis complexu	97
Eriphyle	142	Famulæ impudicæ laqueo	
Euryades	280	ſuſpenduntur	284
Euryalus	93	Filij plerunq; patribus de=	
Eurybates	243	teriores	23
Euryclea cognoscit Vlyſſe		G	
ſem ex cicatrice	246	Græci qui incolumes re=	
Eurydice Neſtoris uxor		dierunt	32.33
39		H	
Eurymachus & Antinous		Halius	93
procorum princip.	55	Hæſta Mineruæ	8
Eurymachus occiditur	275	Hebe	149
Eurynome Penelopes mi=		Helenæ ornatus	43
niſtra	230	Helenæ pharmacum diſcu=	
Eurymedusa nutritrix Nau=		tiens triſtitiam	45
ſicæ	82	Herculis umbra	151
Eurymedon	83	Hoſpitem inuitum detinere	
Eurypylus	147	inhumanum eſt	188
Eumæi ſubulci domus	173	Humanæ conditionis miſe=	
Eumæus Vlyſſem nō cogno=		ra eſt ſors	229
ſcit	174	I	
Eumæus in hoſpitis hono=		Iaſion à Ioue percuſſus	
rem, ſuam maſtat	183	fulmine	64
Eumæi & Vlyſſis collo=		Inferorum locus	135
quium	193	Ingenium ſeruitute oppri=	
Eumæus Vlyſſi genus ſuū		mitur	219
		Iniuſte	

I N D E X.

Iniuste in malis deos incu-		Mercurio ultimo libari con-	
samus	6	suetum	85
Iphimidea	142	Mesaulius	184
Iphthime soror Penelopes		Minervæ hasta	8
59		Muscis Iupiter canenda	
Iupiter hospitalis	112	suggerit	14
Ithacæ insulæ qualitas		N	
54.168		Nauigatio discors Græ-	
Iurare Stygiam paludem,		corum à Troia	31
grauissimū dijs iusiuran-		Nausithous	73.83
dum	65	Naubolides	93
L		Nauticus	93
Laërces aurarius faber		Neoptolemus	147
38		Neritus mons	170
Lampetia	154	Nestor	29
Laodamas	94	Nestoris filij	38
Leda	142	Neus	93
Liodes	265	Noëmon Telemacho nauē	
Lotophagi	107	commodat	55
Loti herbæ miranda uis		Nomen Vlyssi unde indi-	
108		tum	247
M		Non uni dat cūcta deus	95
Malorum suorum homo		Nullus	115
sibi causa	6	O	
Mantius	192	Ocyalus	93
Medon præco	56	Orestes patris ultor	35
Mera	142	Orion à Diana peremptus	
Mendax ab hoste non dif-		64	
fert	177	Orionis umbra	148
Menelai regia	41.42	Otus & Ephialtes	142
Mercurij descriptio	61.62	Oycles	192
		Pand	

I N D E X.

P		Polyphemus Neptuni fi =	
Pandari filia	253	lius	7
Pater suus cuiq; uix notus		Polyphemi antrum	111
IO		Polyphideus	192
Patria nil dulcius	106	Pontonous præco	86
Penelopes doli	19	Ponteus	93
Penelope procis certamen		Portenta dira	160
proponit	162	Prodigium	255
Penelope Vlysssem tandem		Prymneus	93
cognoscit	291	Procris	142
Perimedes	135	Proteus	49
Pero	142	Procorum numerus	205
Pharmacum Helenæ	45	Procorum cædes	273
Phaëtusa	154	Pudor mendico inutilis	219
Phæacensium origo	73	Pugna Vlyssis cum Cico =	
Phæacensium certamen	93	nibus	106
Phæacensium naues sensi =		R	
les sunt	104	Rhexenor Alcinoi fr =	
Phæacum nauis in saxum		ter	83
uersa	166	S	
Phædra	142	Sacrificatur bos Mincr =	
Phemius cantor	13	uæ	39
Pheretes	141	Saltatio	97. 100
Philoetius pastor	257	Scyllæ & Charybdis descri	
Phorcynis portus descri =		ptio	133. 134
ptio	164	Sedes deorum	74
Phrontes nauclerus	35	Sirenarum cantus	155
Pilæ ludus	100	Sisyphus	149
Pisenor præco	17	Socij Vlyssis à Polyphemo	
Polybus	279	uorati	113
Polydamna	46	Socij Vlyssis in porcos cō =	
		uersi	

I N D E X.

uerſi	127	Vinum Pramnium	127
Socij ſex Vlyſis à Scylla		Vinum immodicum malorũ	
uorati	157	cauſa	169
Solis grex	158	Vlyſis patria & genus	
Somni portæ	251	106	
Specus Calypſus	62	Vlyſſes ingreſſus antrũ Po-	
T		lyphemi, quid egerit,	
Tantalus	149	quid'ue illi acciderit	111.
Telemachi & Vlyſis igno-		& deinceps	
ti colloquium	203	Vlyſſes ad Circen diuertit	
Tempeſtatis deſcriptio	68	124	
Tempeſtas ob Solis gregẽ		Vlyſis ſocij in porcos con-	
uiolatum	160	uerſi	127
Thalami cõcordia nihil dul-		Vlyſi remediũ contra Cir-	
cius	74	ces ueneficia datum	128
Theſei umbra	150	Vlyſſes ad Circen ingreſſus	
Thrinacria inſula	154	quid egerit, quid'ue illi	
Tireſiæ uatis umbra	138	obtigerit	129
Tytius	148	Vlyſſes ad Cimmerios &	
Troctes	180	inferos tendit	135
V		Vlyſſes fertur in Scyllã &	
Venationis deſcriptio		Charybdim	156.162
247		Vlyſſes uenit ad Calypſo	
Veneris & Martis comple-		162	
xus	97	Vlyſſes cognitus enarrat	
Venter imperioſa corporis		uxori ſuos labores	293
pars	218	Vlyſſes prodit ſe patri	269
Venti utre incluſi ab Aeo-		Vlyſſes in patriam delatus	
lo Vlyſi dati	121	cognoscit ſuorum nemi-	
Vinum Maroneum memo-		nem	167
rabile	111	Vlyſis diuitiæ & poſſeſ-	
		siones	

I N D E X.

siones	175	Vlysses ab apro uulnera-	
Vlysses filio se prodit		tus	248
204		Vulnera incantari solita	
Vlysses à cane cognitus	248		
218		Vxori non temere creden-	
Vlyssis & Iri concertatio	dum		145
227		X	
Vlyssis ad Troiam discedē-		Xenia dantur à Mene-	
tis mandata	232	lao Telemacho.	189

F I N I S.

INDEX IN HO-

M E R I O D Y S =

S E A.

A	Cheorum cōcilium	ficitur	276
28		Anchialus	93
Achillis umbra	296	Antilochus à Memnone oc	
Achillis exequiæ	196	cifus	45
Acroneus	93	Anticleæ Vlyſſis matris	
Aeæa infula	124	umbra	137. & deinc.
Aegifſthi adulterium	34	Antinous & Eurymachus	
Aeoli regia	121	procorum principes	55
Aefon	141	Antinoi cōſiliū de Telema-	
Agamemnonis umbra ſuū		cho è medio tollēdo	207
exitū Vlyſſi refert	144	Antinoi uerſipellis animus	
Aiacis Oilei exitus	52	209	
Aiacis anima	148	Antiphates ſanguinarius in	
Alcinous	74	Vlyſſem	124
Alcinoi regia	84	Apia terra	82
Alcinoi hortus	84	Arceſias	177
Alcinoi filij	93	Arcus Vlyſſis	263
Alcmena	141	Argus canis Vlyſſem cogno	
Alcmaon	192	ſcit	218
Alitherſes uates	20	Arete uxor Alcinoi	83
Amythaon	141	Arete clementia	ibidem
Amphialus	93	Ariadne	142
Amphiarus	192	Artacia ſons	123
Amphilochus	192	Augurium	20. 190
Amphion	141	Autolycus Vlyſſis auus	246
Amphimedon	279	B	
Amphinomus procus inter-		Bouis maſtatio	39
		Bb 3	Cad

C		Clytæmnestra seuitia	145
Caduceum Mercurij	61	Clytoneus cursu insignis	
Calliroë flumen ad preces		93	
Vlysis fluxum sistit	72	Cretæ descriptio	241
Calypsus nymphæ domus		Cyanea saxa	132
descriptio	62	Cyclopū ferax insula	107
Calypsus in deos iurgia	63	Cyclopum mores ritusq; ui	
Calypsus iusiurandum	65	uendi	ibidem
Calypso promittit Vlysi		D	
immortalitatem si secum		Dalius Penelopes seruus	
maneant	66	57	
Calypso nauē Vlysis præ-		Demodocus cantor	163
cipit quā eat	67	Demoptolemus	279
Cauilla procorum in nauis		Dij nulli dedere omnia	95
gaturum Telemachum		Dira portenta	260
24		Disce iaculatu Vlysses su-	
Charybdis descriptio	133	perat omnes Phæacenses	
Chloris	141	95	
Ciconum cum Vlysse pu-		Doli Penelopes	19
gna	106	Dolius	234
Cimmerij	135	Domus Calypsus	62
Circes insula	124	Dymas Nausicleti filia	74
Circe ibidem. & deinc.		E	
Circes pharmaco multi in		Echetus rex	228
feras uersi	127	Elatreus	93
Circe prædicat Vlysi iter		Elatius occiditur	280
ad inferos	132	Elpenoris casus	134
Circe præfagit Vlysi futu-		Elpenoris umbra	137
ra pericula	151	Elpenor tumultatur	151
Clitus	192	Enipeus fluuius	140
Clymene	142	Elysius campus	53
		Epicastra	

QVINTI CA
LABRI DERELI-
CTORVM AB HOME-
RO LIBRI QVA-
TVORDE-
CIM.

*Iodoco Valaræo inters-
prete.*

COLVTI THEBANI
RAPTVS HELENÆ,
Interprete eodem.

VIRTUTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGV DVNI,
1541.

I
43862

R E V E R E N D O

I N - C H R I S T O P A T R I A C

domino, D. Gregorio Hagiſ, religioſiſſi
mo Abbati monaſterij diui Mi-
chaëlis Antuerpiæ, Iodo-
cus Valaræus

S. D.

ON immerito quis tribuat improbita-
ti, domine multis nominibus mihi ſuſpi-
ciende, quòd te literis interpellem, homi-
nem ob nouam dignitatis acceſſionē tan-
tis curis fluctuantem, tantisq; diſtrictum
negotijs. Nam quiſque facile ex ſe coniecturam fecerit,
quante molis fuerit, primos negotiorum impetus ſuſtine-
re, ubi præter ſpem quiſpiam ad tantum prouehatur faſti-
gium: priuſquam enim in his animus callum ducat, ſui o-
mnino iuris eſſe nequit. Siquidem nemini obſcurum eſt,
quãtas ſæpe turbas, improuiſa illa rerum ſpecies ciere ſo-
leat, in animo etiam bene conſtituto. Proinde officio parũ
tempeſtiuò me graſſari, iure dixeris, uerũ ex æſtuãti affe-
ctui reluctari arduum eſt, præſertim cum is ſe quodã ho-
neſti ſuco oblinat. Nam geſtiebat animus gratulari et ue-
teri amico, & quondam diſcipulo, ad eam dignitatē pro-
uecto, quæ non paruum adferat momentum, & ad pariẽ-
dam ſolidam uiuacemq; gloriam, & ad bene merẽdum de
bonis omnibus, modo Chriſtus tibi (quod omnibus uotis,
ardentiſſime nobis expetendum) mentem dare dignetur,
ijs cupiditatibus ſuperiorẽ, quæ multorum, ubi dignitate
aucti fuerint, animum tranſuerſum agere ſoleant. Nã hic
ſtatim ſubductis ſupercilijs, & perinde ac ſi totam Aſiam
imperio

imperio teneret, fastu intumescēs, securū dominatū inter=
 pretatur, officium, quo nisi tanta aduigilet sollicitudine, ut
 serui plane personam gerat, explicatam et exploratā suæ
 suorumq; salutis rationem ægre habere queat. Ille autem
 meliore sui parte conscriptus, siccandis solū poculis inui=
 gilat, pernox & perdius, se probe sua munia obiisse du=
 cens, si peritissime censum suum mergere potest. Vnde ni=
 hil aliud referat, quàm aqualiculum abdomine distētum.
 Alius uero Paphiæ deæ obsequijs deuotus, iuratusq; præ=
 ceptis abitis mundi uoluptatibus, quibus ita animū & aures
 imbuit, ut nihil ferre possent, nisi quod olentia illa gaudia
 sapiat. Verū nō duco operæ preciū esse, in hæc altius de=
 scendere, & quasi tuæ pietati diffiderē, per singulas for=
 mas cundo, ea splēdidius & profluentius exequi. Siquidē
 animus ille tuus, nulla maleuolentia suffusus, ac inusitata
 quædā ingenij māsuetudo, moresq; nulla hætenus sinistri
 rumoris labe aspersi, facile optimus cuiq; talē de te suspi=
 tionē exemerint. Præsertim cum ita semper ab omni am=
 bitione abhorrueris, ut nemo quisquā in toto tuorū cœtu
 fuerit, qui minus ex aliorū suffragijs pēderet. Idq; adeo ut
 ea res tibi uia munierit ad hāc dignitatē. Cū multi eidem
 spei imminerēt, quò te tamen reluctantē, ac præ intestino
 animi dolore sæpe uictū in lachrymas, protrudere debue=
 rint, pro quo alij sacra prophanis mīscere nō dubitāt. Vn=
 de in spem adducor, aliquādo futurū ut aureū illud mortā=
 liū genus *ῥωπεῖδω*. Cū uideamus illos ad dignitates ec=
 clesiasticas penetrare, qui intelligāt quantū humeris onus
 sustineant: quando nemo hæc, quæ tanto fulgore omnium
 oculos præstringunt, à se relegaret, nisi didicerit quantæ
 sit difficultatis bonum præsulē gerere: quo fit ut diuinæ
 tione multo certiore, quàm si ex alitis uolatu, aut can=

tu oscinis, aut tripudijs solistimis, augurer, non futurum
 esse ut spem frustra foueamus, quin potius sine ulla hæsita-
 tione fore, ut quam tui expectationē excitasti, hanc faci-
 le sustineas & tuearis, modo ab insigni illa animi tui mā-
 suetudine, ac modestia, solitum illum in literas feruorem
 nunquam auelli patiaris, ne'ue te *παραλαβὼν πνῶν* cōsilijs
 tibi auferēdum præbeas, sed studiosis, ac uirtutis sectato-
 ribus patronum exhibeas, quales optimo iure omnes esse
 debeant, quicunq; in ecclesiastica politia, conspicuū su-
 stulere uerticem. Nam si isti, huius Palladis panoplia te-
 cti, facile propulsent omnia aduersariorum iacula, ingra-
 ti haud iniuria censendi, si non æquam rependant uicem,
 hoc est, in omnes qui eiusdem deæ castra sequuntur, ani-
 mum induant benignum & propitium. Siquidem is demū
 dignus censendus est ecclesiastici patrimonij hæres, qui
 quod nactus est facultatum, non sibi in solidum uindicat,
 sed in publicam confert utilitatem: quod nisi fiat per bo-
 nos & tui similes præsules, non uideo quo pacto in tam
 uasta rei literariæ clade, ut afflictiore conditione esse ne-
 queat: Tandem recte studijs consuli queat, Barbarorum
 quippe illuue omnia polluēte, quibus olim politiora stu-
 dia enitescere consuerunt, ad quæ præstanda ut te currē-
 tem (quod aiunt) instigare, haud abs re duxi nostras su-
 perioris hyemis lucubrationes, sub tui nominis auspicio
 in publicum emittere, hoc est, Homeri *παραλαβόμενα*, quæ
 Quintus Calaber, uir alta recōditaq; eruditione, nec infæ-
 lix Homeri imitator, festiuo plane poëmāte cōplexus est.
 At transtuli hæc succisuo ac tumultuario studio: nam me
 totum his dare haud potui, siquidem meliorem temporis
 partem uendicabat sibi (quasi iure suo) instituendæ iuuē-
 tutis labor, qui me sæpe lassitudine difflluētē, ac tædio re-
 tusum,

tusum, colligendi animi gratia ad hæc ablegauit. Nō quidē eo animo, ut fractis repagulis, ea publico ac propatulo usu ferrentur, et si postea quidā amici me in hanc mentem impulerūt: sed ne secura lectione transcurrerem scriptorem ob Homeri imitationem, impensius mihi placentē: quin potius ueteri exēplo, eius uirtutes, hoc pacto pressiori, & defixiori perlustrarē intuitu. quare id mihi præcipue studio habui, ut sententiam quā possem dilucidissime exprimerem, non admodum laborans, et si uerbum uerbo ubique non redderem: quod cum in nulla uersione multū laudis mereatur, tum præcipue si Græca in Latinū transfundas. Cum quippe plerunque Romana à Græcis dissentiāt, tum & qui carmina poëtarum, oratione prosa retexit, non potest eā tam sublimi spiritu attollere, quin & uerba, poëtica libertate audaciora, pressioribus plerūque ac demissioribus sunt mutāda. Tum omissa sæpe supplenda, & effusa restringēda. Proinde quæ noster longa extēdit periphrasi, quam censet Fabius, apud poëtas frequentissime solum ornatum petere, plerūq; astrictius reddidi, ne figura poësi decora, soluta oratione in uitium impingeret, perissologiae nomē induens, deinde epithetum, quod nisi aliquid efficitur redūdat (teste Fabio) frequenter missum feci. Nam eo Græci poëtae fecundissimam sibi libertatem usurpantes, plerunque usi esse deprehendūtur, solum ut carminis hiatum suffulciant: quare fit ut si quæ admodum Græce sonat, latinitate dones, lōgam & impositam orationem consuas. Vt interim taceam, Latine lingue decorū hoc pacto periclitari. Præterea quòd nō ubique leni fluxu decurrat oratio, sed sæpe per aspera et cōfragosa feratur. Id in causa quòd carmen ita retexi non potest prosa oratione, quin si ubiq; natiuam poëtae sen-

tentiam referre uelis, stylus sæpe duritie quadam resfultet. Tum etiam mendæ quibus autor scatet, sæpe hunc tortuosum esse coëgerunt. Habes consilij nostri rationem, quam si tibi nõ omnino displicere uidero, existimabo me non prorsus frustra hanc qualemcũq; operam sum-
psisse. Vale reuerende domine, & me horum
numero ascribas quos noris tuæ pietati
auspicata omnia precari, quam do-
minus Iesus diu nobis inco-
lumem seruet.

M. D. XXXIX. XI. CA=
LEND. AVGVST.

IN PRIMVM LIBRVM
ARGVMENT.

Penthesilea Amazonum regina, Troianis subsidio ueniens magnificis donis, & conuiuio, à Priamo accipitur, quam Pallas fraudulentò insomnio deludit, Martis assumpta persona, quare postridie, magno animi impetu, in prælium abrepta est, persuadēs sibi id haud inauspicato se aggredi posse, ad quos patris sui monitu inuitaretur. At Priamus sinistro turbatus augurio, tenuem admodum de eius reditu spem concepit. Illa tamen magnam inter Græcos stragem edidit, tantisper dum Achilles prælio abesset. At cum futurum esset, ut Pēthesilea, Græcis in fugam actis, ignem nauibus iniiceret, tum Achilles Aiæcis hortatu, se prælio accingit, & Penthesileam, infesto animo in se inuectam, hasta perfodit: quod cernentes Troiani, terrore infecto, ad urbem se corripunt. Tum Mars ob filiam prostratam magno affectus luctu, olympo desiliit, ac simul cum Achille Myrmidones omnes leto dedisset, nisi Iupiter eum, misso fulmine, deteruisset. Cæterum Achilles intuitus Pēthesileam iam humi fuscā, animi se discruciat, quare à Ther-
site incessitur conuitijs, quem Achilles illiso pugno interfecit. Qua de causa Diomedes ira inflammatus cum Achille manus conseruisset, nisi præstantissimi quicq; Græcorum eos utrinq; in gratiam redegerissent.

Quinti

Q V I N T I C A
 L A B R I D E R E L I -
 C T O R V M A B H O -
 M E R O L I B E R
 P R I M V S .

BI ab Achille superatus Hector,
 & rogo impositus, in cineres re-
 ductus esset, tum se Troiani metu
 Achillis, tanto impetu ruentis, in
 urbe continebant, non secus ac bo-
 ues oppositum leonis cubile sub-
 ire detrectant: sed metu perculsi,

per densa uirgulta gregatim se subducunt. Sic illi urbis la-
 tibulis tecti, fortis uiri impetum subterfugiunt, haud im-
 memores, quantam priorum stragem ediderit, dum furi-
 bündus raperetur per ripas Scamädri fluuij, qui iuxta Idam
 labitur: aut quàm multos in fugam actos Troiæ sub mœ-
 nibus altæ, internitione ceciderit, quodq; Hectorem do-
 muerit, & lucem ciuitatibus ademerit, aliosq; complures
 strauerit maritimo prælio, quando primum Troianis ex-
 itio uenerat. Hæc omnia secum in animo uersantes Tro-
 iani, intra urbis munimenta se tutabantur, tanto luctu, ac
 dolore se affligentes, perinde ac si totam Troiam lamētabi-
 le hauriret incēdium: tum primum ab amne Thermodo-
 onte Troianis subsidio uenerat Penthesilea, mulier diui-
 na forma prædita, sed duobus diuersis affectibus æstuans,
 quippe luctifici belli ardore incēsa, & tristē ac indecentē
 famā reuerita: nēpe ne apud suos populares infamiae sibi
 esset sua soror Hippolyte, cuius gratia maximum animo

Troiani metu
 Achillis urbem se
 tenent.

Penthesilea ad
 Troicam expe-
 ditionē uenit.

Furiæ malorū
animū semper
torquent.

uulnus cōceperat. Hāc enim ualida hasta interemūt: nec id
quidē dedita opera, sed in ceruū telum torquēs, qua certe
de causa, ad Troiæ iam celebratissimæ solū se recipiebat,
præterea etiā ad hoc ei Martius ille animus stimulos ad-
debat, ut tristibus expiationibus de cæde purgata, horri-
das sibi furias placaret, quæ sororis causa ei succensentes,
indiuulsa ac occultæ aderāt comites. Hæ enim semper ad
sceleratorū hominū pedes uoluūtur, nec est quisquā gra-
ue aliquod in se delictum admittēs, qui hasce deas subter-
fugere queat. Cæterū cum Penthesilea aliæ duodecim il-
lustres fœminæ erant, quæ omnes inflammato quodā, tum
belli, tum infestæ conflictationis studio, rapiebantur: &
quamuis gestarum rerū gloria admodum essent cōspiciuæ,
tamen famulatum præstare Penthesileæ non dedignabā-
tur, ut quæ non parum inter omnes emineret: nō secus ac
cū magno olympo cæteris syderibus præfulget Luna,
nempe quæ inter omnes magnam sui admirationem con-
citet, sub nubibus sonoris dirupto æthere, sic illa omnes
supereminebat: aderant enim Clonie, Polemusa, Derione,
Euandre, Autandre, & Diua Bremusa, tum Ippothoë si-
mul & Armothoë, nigris oculis decora, tum Alcibie, An-
tibrote, Derimachia, præterea etiam Thermodosa hasta
admodū conspicua: tot certe fœre quæ bellicosæ Penthe-
sileæ obsequium præstarēt. Porro qualis olympo progre-
ditur Aurora, equis splendidis animum oblectans, cū Ho-
ris formosis, quas formæ splendore longe anteit, et si mi-
nimè carpendæ sunt pulchritudinis: talis Penthesilea pro-
diit ad Troianā urbem, curru inter omnes conspicuo: cir-
cumfusi autem Troiani ruebāt magna perciti admiratio-
ne, ubi cernerent Martis indomiti filiam, laxis tibialibus
indutam, ipsis deabus forma haud dissimilem: nam in uultu
utrūq;

utrunq; aderat, & formæ splendor, & horror quidā ma-
sculus: ridenti autem amabilis, sub supercilijs oculi radio-
rum in morem relucebant: tum pudor ruborem addebat:
nam in genis diuina quædā aderat gratia, robur induta:
Populus autem gaudio exiliens circumfundebar, antea
licet magno affectus dolore, ut quādo agricolæ circumspi-
ciunt è montis specula irim Oceano exortam, cum quippe
cœlestis aquæ penuria laborāt, & agri exarescunt, sitien-
tes pluuiam, tādēq; cœlū nubibus obduci cœpit, dum hi
cernētes bonū uenti, pluuiæq; iam instantis prognosticū,
gaudio perfunduntur, qui prius in agris sedebant, alta du-
centes suspiria: sic certe Troiani, quādo uiderunt in sua
patria frontem Penthesileā belli ardore aestuantē, gauisi
sunt. Siquidem cum in spem boni cuiuspiam adducitur ho-
mo, delet ex animo gemebundū cruciatum, qua de re etiā
Priami animus, qui antea gemitu et magno cruciatu ene-
cabatur, nonnihil exhilaratus est, perinde ac qui ob cæcu-
tientes oculos nō parum discruciatur animi, cupiēs uide-
re sacrā lucem, aut morti occūbere, & uel præstantis ali-
cuius medici opera, uel dei subsidio, caligine oculis discus-
sa auroræ fulgorem percipit, non quidem ut antea, non-
nihil tamen remittitur ex tanto animi cruciatu, manent ta-
men in oculis magni doloris reliquiæ. Sic certe Priamus
intuitus Penthesileam, nonnihil gauisus est: at maiorem
animi partem adhuc sibi uendicabat dolor: ob filios qui
in prælio ceciderant. Porro adducit in suas aedes reginā,
& illam omnibus humanitatis officijs sedulo prosequēba-
tur, perinde ac filiam, iam uigesimo demum anno pere-
gre reuersam, ac omnium suauissimam instruxit cœnam,
qualem cœnare solent illustres reges, quando conuiuia
agitant, ob uictoriā diffundētes animos, hostibus quippe

Andromache
Penthesileæ ia-
stantiam tacita
refutat.

sub iugum missis. Præterea illam pulchris & copiosis mu-
neribus cumulauit, & multa adhuc se recepit daturum,
si Troianis iam aduerso prælio fractis, opem ferret. At
illa recepit se confecturâ negotium, quod nemo mortaliū
sibi polliceri auderet: nempe fore, ut Achillem sterneret,
& magnū Græcorū populū internitione caderet, ignēq;
nauib; inijceret: At stolidā haudquaquā compertum ha-
buit, quāto cæteros omnes anteiret exitiali prælio, hasta
præstans Achilles. Quam cū audisset Andromache Aes-
tionis filia, talia secū animo uersabat: Misera, Cur arro-
gantia intumescens tam magna loqueris? non adsunt tibi
hæ uires, ut cum intrepido Achille manus conseras, sed te
statim neci atq; exitio dabit: infelix, quis te mentis abstu-
lit error? certe fixa est tibi hic mortis meta, et fatalis dies:
Hector enim longe te fuit hasta præstantior, uerū succu-
buit, licet uiribus præmineret, & magno Troianos mul-
tauit infortunio, qui illum per urbē, ut deum, suspiciebant,
& mihi & meis generosis parentibus, cū in uiuis esset,
magnum ornamentū attulit: at utinā tumulto condita fu-
issem, priusquā utero hasta perfosso animā efflasset. Nunc
autem calamitosa ego immenso dolore angebar, cū illū
horrende circa muros ueloces equi raptarūt Achillis: qui
me orbauit uiro, cui mea libata uirginitas, quod me nullo
non tempore, graui dolore afficiet. Sic effata est pulchra
Andromache, in memoriam sibi redigens maritū: nam pu-
dicis fœminis, magnis auctibus crescit luctus, cū in uiri
defuncti memoriam incidant. At Sol rapida circumactus
uertigine, altum Oceani fluxum subiit, & appetijt Au-
rora. Hi uerò iam satiati erant potu & suauī cibo, tum fa-
mula strauere lectos delectabiles in Priami adibus, teme-
rariæ Penthesileæ: at hæc accedens quietem cepit, &
suauis

suavis illapsus somnus oculos occlusit: tum insomniū frau-
 dulentum, Palladis monitu, ex æthere supremo descendit, Insomniū delu-
ditur Penthesi-
lea,
 ut illud uidens, malum ac damnum daret cum Troianis,
 tum sibi ipsi magno ardore abrepta ad belli phalanges, et
 hæc quidē sic machinabatur bellicosa Minerva. Huic igi-
 tur triste insomnium supra caput aslilit, patrem represen-
 tans, & hortabatur ut fidenti pectore contra Achillem in
 campum descenderet. Quod cum audiit, prorsus in animo
 gauisa est: persuadebat enim sibi, fore ut eodem die magnū
 patraret facinus, horrido prælio, & stolidam morem gessit
 infelici insomnio nocturno, in lectis quidē satis demulcē-
 ti calamitosum hominū genus, cū ludibria planē proferat:
 quod quidē & illā fraude circumuenit, stimulos subdens,
 fore quippe ut reuerteretur incolumis. Porro quādo orie-
 batur rosea Aurora, tum Penthesilea magno robore mēti
 indito, corripuit ē stratis corpus, & decora arma hume-
 ros induit, quæ ipse deus Mars illi dederat: & primum ti-
 bijs addidit aurea tibialia, quæ illi bene aptabātur: induit
 thoracem uarietatū, & glorians humeris circumposuit
 magnum ensē, cui uagina erat argēto, aut ebore expoli-
 ta: addidit autē scutum non dissimile Lunæ circulo, quæ su-
 pra uorticofum Oceanū exoritur semiplena incuruis cor-
 nibus, sic plane relucebat: & capiti imposuit galeam au-
 reis comis cristatā: ubi uero corpori circumposuit affabre
 facta arma, fulguri similis apparebat, quod ē cœlo in ter-
 ram iaculatur Iupiter, declarās mortalibus grauisoni im-
 bris robur, aut impetuosorū uentorū indefinentem frago-
 rem, at properans se domo efferre, duo sumpsit iacula sub
 scuto, dextra autē utrinq; incidentē securim, quā illi trux
 dedit cōtentio, ut exitiali bello sibi esset maxime auxilio,
 quo in cachinnum soluta, se statim extra munimenta
 corripuit

corripuit, Troianis animum accendens ad præclaram pugnam. At primarij uiri celeriter cōglomerati, facile illi dicto erant audientes, quāuis antea detrectassent cū Achille pedem conferre, nam omnes domuit. At illa intoleranda efferebatur arrogātia: insidebat enim equo egregio ac uelocissimo, quem ei pro hospitali munere dederat Boreæ uxor Orethea, cum olim in Thraciam se reciperet, qui etiam eminebat inter pernices Harpyias, cui insidēs præstans Penthesilea, liquit alta urbis munimenta: miserē autē illam urgebant fāta, ut prima & nouissima pugne interesset. Ceterum multi Troiani circumfusi turmatim sequebantur in propudiosam pugnam, pedibus minime reduscibus, laboris patientem uirginem, ut oues arietem, qui pastoris industria omnibus impulsis præcurrit: sic fortes Troiani & Amazones magno animi robore suffulti, ingentiq; incensi desiderio hanc sequebantur. At qualis Palas, cum contra gigantes in prælium descēderat, aut pugne excitatrix Cōtentio, per aciem ruēs: talis inter Troianos uersabatur acris Penthesilea. Ceterū Priamus Iouitendens laboriosas manus, preces fundebat, conuersus ad Idæi Iouis templū, qui semper Ilium prospectat: Audi, inquit, pater, & largire, ut hoc die Achaicus populus sternatur Mauortie reginæ manibus, & illā reducē ac incolumem meis ædibus redde, idq; in gratiā Martis, magni, ac præstantis tui filij, & in ipsius quoq; quæ immortales deas corporis forma refert, nā prorsus abs te diuinū sanguinē trahit: præterea te mihi exorabilē præbe, quia multis malis iactatus sum, liberis quippe extinctis, quos mihi abstulerunt fāta Græcorū manibus, in acerrima deuastatione: te nostri misericordia tangat, quorum pauci adhuc supersumus de præclara Dardani stirpe, ut urbs direptioni detur

detur, & nos à detestandis cædibus & bello respiremus. Sic dixit obnixè precatus: huic autem à dextra, aquila acutum clangorem edens, columbam etiam num respicientem unguibus tenens, impetuose uolauit. At Priamus consternabatur animi, augurabatur enim non se uisurum Penthesileam incolumē è prælio reuersam, & perinde ac futurum esset, ut eo ipso die fata id explerent, sic summo cū dolore, animo deiiciebatur: at cōtrā Græci admiratione perciti sunt, ubi intuebātur. Hos quidē feris comparantes quæ in mōtibus misere negotiū facessunt ouibus: at illam flāmæ impetui quæ uēto urgēte, aridis ramis furit: et Græcis in unū contractis, quispiam in hunc modū proximum alloquitur, Quis tandem post cæsum Hectorem Troianos in aciem educit, quos existimauius nō amplius uelle nobiscum manus conferere, at nunc denuo impetu feruntur, magno pugnae desiderio æstuātes, & iam quidā inter medios ad labores eos extimulat: dixeris deū esse quempiā: quoniam rem arduam animo uersat: proinde inexhausta quadam in pectora confidentia assumpta, memores simus bellicæ fortitudinis, nec certe nos sine numine diuūm hoc die cum Troianis præliū inibimus, sic dixit. Hi uero splendidis indutis armis, nauibus educebātur, robore obarmatis humeris & ad cruentam pugnam crudiūoris feris non dissimiles rapiebantur egregijs instructi armis, nempe hastis & thoracibus & ualidis boum tergis, & ponderosis galeis: alter alterius corpus ferro impetijt truculente, & Troianum solum sanguine tingebatur. Hic Penthesilea petijt Molionē, Persinum, Glissum, Antitheum & præstantem Lernum, deinde Hippalmum & Emonidem, & fortem Elapsippum, Derione autem Laogoum, Clonie uero Mempum qui olim è Philace comes uenerat Menelao
ut

ut cum Troianis manus cōsereret . At eo extincto magna exardescbat iracundia Poderces Ephecleades: hūc enim præ cæteris sodalibus amore complectebatur, & statim in diuam Cloniam telum uibrabat, quod illi uerum perfo- diebat. At celeriter ater cruor difflebat, & intestinalo- mnia hastam sequebatur: cuius certe causa ira percita Pen thesilea tereti hasta crassis lacertis dextræ manus, uulnus impegit, & præsecuit uenas sanguinolentas, tum ater san- guis illi perinslitum uulnus impetuosè ebullijt. Hic uero gemitum ducens, retro dilapsus est, nam illi animum deie- cit tristitia, & magnum sui desiderium stipatoribus re- liquit. Siquidem parum prælio amotus, subito inter suo- rum manus animam expirauit. Porro Idomeneus, Bre- musæ ad dexteram mammam hastam illisit, cui statim cor dissoluebatur & sternebatur fraxino similis, quam exi- miam montibus frondatores amputant: at illa corruens fragorem simul & strepitum edit, sic illa ploratum ciens collapsa est, cuius quidem statim omnia membra dissoluit fatum: anima autem uentosis auris miscebatur. Cæterum Meriones & Euandram & Thermodosam exitiali præ- lio grassantes humi fundit: huic quidē pectus hasta trans- uerberans, ac illi sub uterum ensē impingens, quæ de- repente fato concessere. At Derionem subegit Oilei præ- clarus filius, horridam illidens hastam, qua parte humerus ceruici iungitur. Deinde Diomedes Alcibiæ et Demaches ense tristi, caput præsecuit simul cum ceruicibus ad hume- ros usq;. At hæ non secus ac iuuençæ collapsæ sunt, quas iuuenis aliquis anima priuat ualida securi ceruicales ner- uos amputans. Porro ubi ceciderunt istæ Diomedis mani- bus domitæ in Troianorū campo, procul à suis capitibus, super eas ipsas, Stenelus fortem Cabeum interfecit, qui cæsto

casto aderat incensus cupidine pugnae cum Graecis, nec
 unquam in patria redux fuit: quo extincto in ira exarsit
 Paris, & telum in Stenelum torquebat, nec tamen huic impe-
 git uulnus, quamuis ad id magno niteretur impetu, aberrauit
 enim aliud telum, quod id tristia fata forebant, sed deiecit
 impetuose Euemorum ferrea mitra obarmatum, qui ex Du-
 lichia ad Troianam expeditionem uenerat, quo interfecto,
 praeclarus Phelei filius commotus exiliit, ut leo quando in
 ouium gregem irruit, et omnibus trepidationem iniecit uir
 fortis: nam obtruncauit Itimonem & Hippasidem Agelaum,
 qui a Mileto Graecis minatum uenerat, cum NESTA diua
 sub magnanimo Anchemacho, qui Micaliam incolebant,
 & Tytani caedida iuga & Branchi longas ualles ac lito-
 ralem stationem, ac fluentia profundi Meandri, qui a Phry-
 gia in regionem Carum uitibus consitam delabitur, flexuo-
 sis distortus ripis: hos quidem mactauit Meges in pugna,
 aliosque complures, quicumque suae hastae occurrerent. Nam
 illi audentiam in pectus indidit Minerva, ut hostibus exi-
 tio esset: Dreseum autem Martius Polepetes quem peperit
 diua Neera Theodamati prudenti uiro mista concubitu,
 sub niuoso monte Sypylo, ubi dii Niobe in saxum conuer-
 tere, cuius etiamnum multa distillat lachryma est uertice
 tristis petrae, cuique etiam condolent fluxus sonori Hermi,
 & ardui Sypyli uertices, quibus circumfusa est nebula
 pastoribus inimica, nagnam aduenis admirationem con-
 citans, quia gemebundae foeminae speciem praebet, quae lu-
 ctu se afflicta, in finitis distillat lachrymis: quod uere
 ita esse dixeris, cum eam procul uideris. Vbi uero propere
 accesseris, ardua apparet petra a Sypylo auulsa, sed haec
 quidem perniciosam deorum iram explens luget in saxis
 dolentis etiamnum foeminae speciem referens. Porro
 alij

alij inter alios cædem & horrendam perpetrarunt stragem. Nam per medios acerba uoluebatur cõtentio, unde non procul aberat durus mortis terminus & tristitia circũuoluebatur fata, lugubrem secum adducentia cædem. Si quidem multi, tum Troianorũ, tum Græcorũ humi fusi, illo die in puluere morti occubuerũt & magnus fremitus sublatus est: necdum etiã magnum Penthesilææ robur flaccescebat, sed quemadmodum in longis montibus læna impetu facto per sinuosas irruit ualles, in boues, sanguinem sitiens, qui mirũ quàm illi animũ exhilarat: sic tũ in Græcos rapiebatur Martis filia, at hi animo perculso terga dedere, hæc uero sequebatur ut fluctus iactabundi maris nauibus illiditur, quãdo nimirũ secundus uentus alba tendat uela, undiq; autem resonat scopuli crebris fluctibus in littus se uoluentibus: sic illa secuta, Græcorum dirumpebat phalanges, & eis minabatur, admodum in animo ridens, Vos, inquit, canes, qui hodie Priamũ tãto multastis damno, nemo enim nostris se uiribus subtrahens, gaudium natis aut uxoribus feret, sed mortui alitibus & freris proijciemini epulum, nec unquã uobis terræ tumulus aggeretur: quò nunc uis Diomedis, quò Achilles, quò Aiakis euauit? quos mihi fama tulit esse præstantissimos: sed nõ sustinebunt nobiscum Martis aleam experiri, ne illis animas orco dimittam. Sic fata & tantas efflans glorias in Græcos ferebatur, & morti robore non dissimilis, ingentem perpetravit stragem: nunc quidem acuta securi, nunc uero iaculum uibrans, aderat enim illi acer equus, qui arcum & pharetrã suggeret, etsi fortassis in cruenta illa pugna, uel tristibus telis uel arcubus opus fuisset: & celeres illam affectabantur uiri, tum fratres, tum amici bellicosi Hectoris, taciti in animo impetuosum spirantes Martem,

qui

qui hastis expolitīs Græcos deijciebant. At hi densius cadentes dijs uidebantur folijs, aut pluuiæ similes. Multum uero ingemuit immensa terra sanguine rigata, & cadaueribus cumulata. Porro equi aut telis, aut hastis perfossi, ultimum edebant hinnitum, suum expirantes robur & puluere mordentes palpitabant: Quorū uires Troiani equi à tergo instantes exhausere, ut incidebant simul cum interfectis collapsuri. & Troianorum quisspiā magno perfusus gaudio obstupescibat cum uideret Penthesileam peraciēs ruentē, atro uentorum turbini similē, qui ponto incubuit, quando Sol Capricornum intrat. At ille spem fouens inanē, inquit, O amici, q̄ manifeste hodie cælo delapsa est immortalium quæpiā, prælium cum Græcis initura, & nobis ualido Iouis consilio opē latura, qui iā fortassis ualidum Priamum in memoriā reuocauit, qui gloriatur se ab immortalī sanguine genus ducere: non est certe inquiens quod putemus nos, hanc intueri mortale fœminam, sic audentem, ac adeo splendidis instructā armis: sed profecto uel Mineruā, aut magnanimā Bellonā, aut Contentionem, aut præclarā Latonæ filiam: & in spem adducor fore, ut hodie lugubri cade Græcos afficiat, & exitialem ignē nauibus iniiciat, quibus olim appulere multa nobis adferentes mala, appulerunt inquam intolleranda nos damno, hoc bello afficientes, sed haudquaquā in Græciā reduces patriā gaudio persundent, quia nobis deus præsidio fuit, & hæc certe Troianorum aliquis magno exultans gaudio, inquit stolidus, nō enim perpendit graue malum, & sibi & Troianis, & ipsi deniq; Penthesileæ impendens, nondum enim tristis belli rumor uel ad Achillem urbium deuastatorē, uel ad magnanimum Aiace peruenerat, sed uterque circa Patrocli tumultum humi fusus, a-

mici memoriã recolebat, diuerso enim luctu obtinebantur.
 Nam eos deorum quisp̃iam pugna prohibuerat, ut multi
 tristi excidio cumularentur à Troianis, & præstanti Pen-
 thesilea prostrati, quæ irruendo male in eos consuluerat,
 & sibi semper plus animorum ac roboris addens: nunquã
 enim hastam frustra uibrauit, sed semper cecidit fugientiũ
 terga, aut illorum pectora, qui in aduersum niti audebãt:
 feruido autem sanguine undique rigabatur solum. Porro
 membra leuitate efferebantur, nec occupabat animum in-
 trepidum defatigatio, sed indomito quodam robore sus-
 fulciebatur. Nam adhuc illam triste fatum rerum gesta-
 rum splendore illustrabat, ut facies subderet ad pugnam
 cum Achille capeſcendã, quod procul stans à pugna per-
 nitiose gloriebatur, quia futurum erat ut non ita multo
 post, Achillis manibus puellam domandam traderet. Sed
 se nebula obſepiebat, ac nulli conspicua illam extimu-
 lauit, ac postremo in serum exitium induxit. At illa alibi
 alios sternere properabat, ut quando iuuenca suauiſ gra-
 minis amore capta, uerno tempore in roſidum aliquẽ hor-
 tum inſilit, & absente domino aliunde aliò fertur, lædens
 omnes tenellas plantas, nam has quidem decerpit, has ue-
 ro pedibus proterit: sic certe mauortia uirgo in Græcorũ
 naues turmatim impressionem faciẽs, hos quidem obtrun-
 cavit, alios uero metu exanimauit. Cæterum Iliades ſcor-
 sum bellica opera imitabantur, & pugnae cupiditas cepit
 Nemeptolemi uxorem Siphonem, Anthimachi filiam, &
 animi fortitudine cuiabrata, in magnifica hæc prorumpit
 uerba, suas coeuias ad lachrymabilem pugnam accendẽs,
 confidentia autem illi uires excitauit. O chara capita gla-
 diatorio pectoribus indito animo, qualis à nostris uiris mi-
 nime discrepet, qui pro patria cum hostibus manus conse-
 runt,

Fatum Penthe-
 sileam extimu-
 lat.

runt, nullam pro nobis & parentibus miseriam subire recusantes, tali igitur assumpto animo ad similem nos pugnam accingamur, non enim multo inferiores sumus florenti ætate hominibus, sed quale illis, tale & nobis adest robur: eos enim oculis, genibus, & omnibus denique membris representamus. Ad hæc eadem luce, eodem fruimur aëre, nec cibus est diuersus, quid aliud cædo uiris præstâtius addidit deus, proinde ne nos prælio subtrahamus: an non cernitis mulierem uiribus antequam iuuenes etiam, qui pedem conferre hostibus audent, cui tamē nihil hic adest ob quod se tanto discrimini exponat, non familia, non ciuitas. Sed pro rege hospitij fœdere sibi duntaxat iuncto, magna animi promptitudine in certamen descendit: & magnos spiritus ac intrepidum sibi animum assumens, nulla concutitur sollicitudine, etsi uiris concurrendum sit. Porro nobis abunde ante pedes est quod mœrorem iniiciat, huic enim & dulces nati & maritus circa urbem obtruncati sunt, alias in luctum cōiiciunt parentes, iam pridem extincti, alia interim discruciantur animi, ob fratrum ac affiniū interitum, nec est quæpiam ab infelici ista afflictione immunis, quin & metus, ne postmodum seruitutis iugo submittamur. Proinde cum tanta nos premunt mala, haud cunctanter bello accingamur, magis enim decorum uidetur animum in prælio efflare, quam postmodum cum paruīs liberis tristi necessitate cōpulsas, in seruitutē abstrahi, urbe quippe incendio absumpta, & maritis perditis. Vbi uero hæc dixisset, omnes inflammato studio ad tristem pugnam accēdebantur, ac ante urbem præcipientes agebantur, cupidae, armata manu opē ferre ciuitati & popularibus, exagitabantur enim illis animi, non secus ac in alueario apes magnū miscēt strepitum: ubi pulsam hyemem sol aureus egit sub

Troiane mulieres ad pugnam excitantur.

terras, cœlumq; æstiuâ luce reclusit, ad pascua tēdūt, nec
 amplius amicum est, aluearij angustijs includi, sed altera
 alteram inuitat, ut foras sese educat: sic Iliades sese mutuo
 ad pugna excitare contendebant, & amoueant à se pro
 cul lanam ac calathos, & tristibus armis manus admolie=
 bātur, atq; extra urbē in prælio simul cū suis uiris ac ro=
 bustis Amazonibus internitiōe cæsæ fuissent, nisi Theano
 insigni prudētia mulier, earum impetum refrænasset, sa=
 pienti oratione sentētia eas deducere connixa: Quid uos,
 inquit, ô miseræ, graues pugnae labores tentare, uana
 spe inflatæ decreuistis? cum nunquam antea prælio operā
 dederitis, sed certe ignaræ rerum ad immensum opus, in=
 flāmato pectore temere ruitis: non sunt enim pares uobis
 uires, Troianis pugnandi arte probe imbutis. At Amazo=
 nibus pugna infesta, & equitadi ars inde à principio cor=
 di fuere, & quæcunque alia opera sibi uirilîs ætas suo iu=
 re uendicare posset, qua de causa eis Martius quidā ani=
 mus cōmouetur, nec uiros requirūt, quia labor mirum in
 modum ualidus, animo callum obduxit, & genua reddi=
 dit intrepida: nam fama fert, & hanc robusti Martis esse
 filiā. Proinde non par, ut fœmina quæpiam cum ea certa=
 men suscipiat, aut fortassis immortalium quispiā adfuit no=
 stris uotis. Siquidē mortalibus omnibus eadem origo est,
 sed alijs operibus admonetur alijs, & id demum consultif=
 sime aggreditur, cuius in animo peritiā habeat, quam ob=
 rem pugna abstinens telam aggredimini in uestris ædi=
 bus. Porro nostris uiris prælium erit curæ, & est fortassis
 quod nobis boni spem præbere posset, quia Græcos cerni=
 mus pessum iri, & admodum nostrorum uirorum uirtus
 emicat, nec quicquā est mali quod nobis trepidationē in=
 iiciat, non enim in nostros muros impressionē faciunt in=
 festi

Theano Iliadibus prælium
 dissuadet.

festi hostes, nec tristis fœminas necessitas ad pugnam urget. Sic dixit. At hæ præpropere, utpote seniori, morem gessere, & pugnam procul spectabant. At Pêthesilea ingentem in populo stragem adhuc edebat, & maximo concutiebantur metu Græci, nec ullum gemebundi interitus patebat effugium, sed trucidabantur, non secus ac balantes capræ horridis Pardalis maxillis conficiuntur, nec ullo pugnae tenebatur nunc desiderio, imò potius fugæ, & alius alio ferebatur, hi quidem abiectis humi armis ab humeris, alij uero cum armis, & excussis aurigis equi, in fugam effusi erant, irruentes quidem gaudio, at percuntes, magna afficiebantur calamitate, nec ullis uiribus occurri potuit oppressis. Nam momentanea plane erat omnibus uita, quicumque inciderint eo feruore pugnae, in Penthesileam. & quemadmodum horrida et admodum infestans procella alias quidem humi arbores radicitus eiecit, cum floribus adhuc uirentes, & alias ex alto dissipat trunco, cœuulsæ autem sibi mutuo confunduntur: sic bona pars Græci exercitus in puluere prosternebatur, & fatorum uoluntate & Penthesileæ telo. Porro ubi futurum esset ut Troianorum manibus incendio darentur Græcorum naues: tum certe pereuntium prælio,ploratus ad præstantis Aiæcis aures allapsus est, & Achillem cœpellat. Heus Achilles, profecto aures meas maximus ferijt clamor, quasi magnam consisteret prælium, proinde properemus, ne Troiani occupent apud naues exitio dare Græcos, nauesque incendio absumant, & utriusque nostrum magna probri nota inuratur. Non enim par est nos, qui alto Iouis sanguine genus ducimus, infamiae esse nostris parentibus, qui & ipsi deuastarunt olim præclaram Troianorum urbem, cum bellicoso Hercule, quando Laomedum regni clauum teneret, quemadmodum & nunc nostris manibus futu-

rum existimo, quia magno uterq; est robore præditus. Vt dixit, sibi continuo dicto audientē habuit Achillē, temeraria quadā fortitudine præminentē: nam & ipse gemebundum illum clangorē auribus percepit: ambo igitur ad splēdida ruebant arma, quibus induti, è regione aciei fletere, & arma pulchra admodum resonabant, ac animus illis haud mauorte mitius furere incepit. Tantum quippe robur addidit ambobus, sua sponte satis incitatis bellicosa Minerva, ac Græcis tacito tentabatur pectus gaudio cum oculis collustrassēt duos fortissimos uiros, nō dissimiles magni Alois filijs, qui aliquando in animum induxerunt magno olympo uastos inuoluere montes, nēpe arduum Ofsam, & sublimi uertice Pelion, ut ex animi sui sentētia cœlū cōscēdere possent: tales sēuo se prælio opposuere Eacida magnū inferentes gaudiū cupidis Græcis, ambo certantes hostes internitiōe cedere, multos uero inuictis suis hastis humi fuderunt, ut quando pingues oues densis uirgultis deprehenderunt boum domitores leones procul à pastoribus deuias, eas toto agmine irruentes interficiunt: tantisper dū atro epoto sanguine, uisceribus capacē suā aluū ingurgitarint: sic illi immensum deuastarunt exercitum. Hic Ajax petijt Deichiū aut Martiū Hyllum, & belli cupidum Eurinoum & Euyea Diuum. Porro Antandrā inuasit Achilles, & Polemusam, & Antibrotem, deinde & magnanimā Hippothoēn, præterea etiā Hermothoē, quin & uniuersum populum exitio dederat, ab Aiace magnanimo adiutus. Nam horum manibus & crebræ & ualidæ phalanges deiiciebantur, nec magno id adeo molimine, sed ut in densis mōtis uirgultis igni absumitur opaca sylua, uento quippe diffundente incendium. Quos simul ac animaduertisset bellicosa Penthesilea, in modum fera-

rum

rum per horridā pugnā ruentes, ambobus se obuiā dare properabat, perinde ac Pardalis in densis syluis rabidum sibi animum exagitans, exilit in occursum inuadētibus agricolis. At hi armis tecti, irruentē manent hastis suis freti, sic quoq; mauortiā Penthesileā morabantur hi uiri, arrectis hastis, erant enim ferro circumquaq; muniti. Porro cū mouerentur, prima hastā teretē uibrabat Penthesilea, quæ Achillis scutum perstrinxit quidē, sed confracta resiliit, talia enim erant diuina sagacis Vulcani munera. At hæc aliud animo parauit uelox iaculū aduersus Aiace & utriq; minabatur: nunc quidē inquiens, mea manu, uana exiliit hasta, sed existimo statim fore, ut hac utriq; uestrū animā extingua, qui corporis robore præ ceteris Græcis uos uēditatis, at tum minori negotio Troiani equūm domitores bellum hoc conficient, sed propius congregiamini, ut discatis quantæ insurgunt uires Amazonibus. Et mihi certe à Marte genus ducitur, nec mortali sum nata sanguine, sed ipse Mars inexhausta quadā pugne cupiditate æstuans, nascendi fuit autor, proinde & uiribus longè antestis ceteris mortalibus, sic dixit. At illi in cachinnum soluebantur, tamen impulit hastā in argenteū Aiace tibiale, sed nō subiit pulchrū corpus, quamuis magnis urgeretur uiribus, non erat enim in fatis ut eius sanguini musceretur cuspis, hostibus in prælio gemitū ciēs. Ceterū Ajax neglecta Amazone in Troianorū multitudinē impetu se retulit, & soli Achilli liquit Pēthesileā. Nā cōpertū habebat futurū, ut nullo negotio quāuis uiribus præstans, ab Achille cōficeretur, non secus ac columba in accipitrē incidēs. At hæc alta duxit suspiria, quòd incausū emitteret hastas, quā probrosis dictis adoritur Achilles: Heus mulier, quā uanis exultans uerbis, te nobis dedisti obuiam, cupidine

pugnæ accensa, qui cæteros terrestres heroas procul à tergo relinquinus, nam ex altitonantis Iouis progenie nos originem ducere gloriamur. Concutiebatur certe metu impetuosus Hector, etiã procul nos irruentes intuitus in pugnam lachrymabilem, & mea hasta perfoßus occubuit, quamuis uiribus esset conspicuus: tu certe magna insania transuersum raperis, aut ardua passa es, quæ & nobis hodie intentaris exitium, sed tibi extemplo extremus aderit dies, nec ipse quidem Mars tuus pater, te meis manibus amplius eripiet, sed mala morte poenas lues, non secus ac hinnulus in montibus leoni occurrens. An non tibi fama tulit, quot fortium uirorum corpora ad Xanthi fluenta nostris manibus prostrata? quin potius tibi id audientimentem dii ademerunt, ut tibi tristitia fata circumfunderentur? sic dicens, progressus est, ualida manu longam hastam torquens, quã populis exitio fabricatus erat Chiron, & statim sub dextra mamma uulnus inflixit Penthesileæ, unde ater cum impetu diffluxit cruor, & statim mēbris debilitabatur, ac magna securis manibus elapsa est: nam oculi caligine prætexebãtur, & animum dolor penetrabat, sed ubi respirasset & intuita esset hostilem uirum iamiam se acri equo abstracturum, animo secum uersabat, stricto ne ferro exciperet irruentis Achillis impetum, an repente equo in terram diffluens, supplex esset diuino uiro, & illi celeriter polliceretur magnã uim æris & auri, quæ delenire solent mortalium mentes, & si quis admodum sit temerarius, quibus aut forte sententia deduceretur pernitiosus Achilles, aut etiam in animo ueritus coetaneorum coetum daret reducem diem, sperãti fugam. Et id quidẽ ita secum uolutabat in animo, sed dii alij aliò detorsere: nam illa insultante magnas animo iras suscepit Achilles, & statim telo

telo transuerberauit simul cū ipsa pernicious equi corpus. Perinde ac quis sub ardenti igni ueru transfigit uiscera ad coenam properans: aut ut uenator in mōtibus mediam cerui aluum præsecat euibrato iaculo, quod transuolans infigatur trūco procerae quercus aut piceae, sic certe Penthesileam simul cum egregio equo deprompta sua hasta in aduersum demessuit Achilles. Hæc uero extemplo pulueri moribunda miscebatur, honeste admodum ad terram fluens, ne dedecore præstans corpus afficeretur: Extendebatur autem in uentrem circa hastam palpitans & acri equo incumbibat, ut abies ui horrendi boreae conuulsa, quam altissimam in frondosis cōuallibus sibi magnæ gloriæ nutrit terra circa fontem, talis Penthesileam dilapsa est acri equo quamuis uenatrix esset, confracta est autem illi hasta. Porro Troiani cernētes eam prælio deiectam, magna per uniuersum exercitum concussi trepidatione, ad urbem se corripiebant, maximo luctu animū afflictautes, ut quādo in uasto mari uento premūtur nautæ, & pauci admodum multis laboribus in calamitoso pelago iactati, perdita naui, fuga se exitio eripiūt, sero profecto illis terra apparet, aut urbs quæpiā, & cruciatu gembūdo eneæcti extemplo omnes è mari se impetuose educunt magna affecti mœsticia ob nauis aut sociorū iacturam, quos magnus fluctus in profundum egit: sic Troiani è prælio in urbem se fuga corripientes, lugebāt horridi Martis filiā, & populares suos, qui lachrymabili hoc prælio animam profuderūt. At hæc naso suspendens adunco Achilles magnifice se extollebat, Iace nūc, inquiens, in puluere canibus aut alitibus pabulū, misera, quis eò te phaleratis suis dictis induxit ut mecū manus consereres? certe persuasum tibi habuisti fore, ut è prælio reuersa ferres à sene Priamo

Achilles simul cum equo perfodit Penthesileam.

Penthesileam ab Achille interficitur.

immensa munera, ubi Græcos ad internitionē perdidisses,
 sed dii non perfecere tibi hoc propositum, quoniam inter
 heroes lōge fuimus præstantissimu, magnū Græcis lumen,
 Troianis uero exitiū, & tibi quoq; omnibus numeris in=
 felicissimæ, quia te fata tenebricosa & mens impulere,
 muliebribus relictis operibus in bellū proficisci, quod &
 uiris horrorē incutit, Ita fatus hastam Achilles eduxit &
 ex acri equo & illustri Pēthesilea, ambo enim adhuc pal=
 pitabāt, una hasta deiecti. Porro capite arripuit puellam,
 quæ fulgorem edidit, non dissimilē solis radijs, aut Iouis
 splendori: nam in puluere & sanguine uolutata emicabat
 adhuc decora facies, sub amabilibus supercilijs, quāuis ta=
 men animam exhalasset. At Græci circumfusi ut uiderūt,
 admiratione perciti sunt, quia deas uultu retulit: iacebat
 enim in armis humi porrecta, ut indomita Diana Iouis fi=
 lia somno detenta cū iaculādo impetuosos leones in mon=
 tibus, membra defatigarit. At illam etiam inferorū nume=
 ro ascriptam suspiciendā reddidit Venus, decora robusti
 Martis cōiunx, ut & præstanti Achilli luctum inijceret:
 multi enim uotis expetebant, ut in patriam reuersi, talis
 uxoris cōcubitu frui potuissent, & mirū quā cruciaba=
 tur animo Achilles, quod illam neci dederit, & nō potius
 uxore abduxerit in Phthiam equis fertilē, quia erat ma=
 gnitudine ac forma minime carpenda, & plane diuina.
 Cæterum magno luctu afficiebatur Mars ob filia exitiū,
 mirum in modū se crucians, exiliijt statim olympo, in mo=
 rem horridi ac omnia concutientis fulminis, quod Iupiter
 iaculatur, & ualida manumissum impetu fertur, uel mare
 immēsum uel terrā fulgore perstringēs, eoq; ipso magnus
 etiam concutitur olympus: talis Mars per longū aëra ira
 inflammatus ferebatur cum armis, ubi difficilem suæ filia
 necem

Mars ob cæ=
 sam filiam indi=
 gatur.

necem audiisset: nam illi per aëra incedēti nunciārūt Auræ celeres Boreæ filiæ, grauem filiæ perniciē. Tum uero rapiebatur procellæ similis, & montem Idam petebat, sub cuius pedibus porrectæ ualles cōmouebantur, & uoragibus interrupti torrentes & fluuij, & immensum territorium Idæ mōti circumiectū, & certe luctuosam reddidisset diem Myrmidonibus, ni Iupiter ipse absterruisset, horrēdis olympo uibratis fulminibus, & tonitribus grauibus, quæ crebra illi ante pedes per aëra horrendè inflāmatum uolitabant, quod intuitus, statim olfecit alitōnātis patris grādisonas minas, & sistebat gradum, quamuis ad belli procellam effrēni cursu raperetur, non secus ac cum à prærupta petra impetuosus ac uento excussus nymbus, auellat inusitatæ magnitudinis saxum, nymbus, inquam, aut tonitru: ualles autem resonant illo latè uoluto, at inde fesso impetu fertur, subinde resiliens donec deuolutū in locum planū consistat derepente, quamuis reluctanti impetu: sic Mars impetuosus Iouis filius, inuito animo cōsistit, quamuis inflammato studio raperetur. Siquidem cœlicolū regi locū dant ad unum omnes cœlites, quia eos longe supereminet, est autem immensis uiribus præditus. Cæterum Martem uarijs cogitationibus æstuantem, mens uelox extimulauit, nūc quidē ut reueritus horrendas Iouis grauitē ira cōmoti minas, ad cœlum se reciperet: nūc uero ut despiciatū haberet suum patrem, sed Achilles sanguine effrēnes imbueret manus: at tādē illi animus suggestit quā multi etiam Iouis filij bello cæsi sint, quibus pereuntibus ne ipse quidem Iupiter subsidio esse potuerit. Proinde se procul à Græcis subduxit, alioqui futurum fuisset, ut tristi deiectus fulmine, cum Titanibus procubisset, quod cum compertum haberet præter Iouis opinionem

Mars fulmine
deterretur à cœ
de Achilles.

nionem

nionem aliò flexit animum. At tum bellicosi Græcorum filij dilapsi totis castris certatim deripuerunt cruenta cadaveribus arma. Verum Pelei filius magno ac rescisso vulnere afficitur, defigens intuitum ad amabile robur in pulueribus prostratæ puellæ, quæ de causa animû illi exiatioſi delacerarunt dolores, haud mitius quàm nuper amico Patroclo interfecto. Cæterum Therſites illum coràm cõtumelia inceſſebat, Achilles, inquit, mente leua, quid tibi nunc dæmon animum mœrore dilacerat? cauſa Amæzonis infeſtæ, quæ nobis multa mala cupiebat inferre, at qui tibi emasculato ac in mulieres amore depereunti ſe inſinuauit in animum, perinde ac uxor multa rerum domeſticarum peritia imbuta, quam cum dote illibatam ambijſti ſponſam, cupiens illam tibi ſtabili iungere cõnubio, quæ utinam te in prælio haſta præueniſſet, quia muliebribus illecebris plus ſatis pectus eneruandum tradis, nec tibi in animo delicijs emasculato curæ fuit, præclarû uirtutis opus, ubi primû tibi oculos præſtrinxit huius ſceminæ forma. Peſſime, quò tibi eximiû illud robur? quò mens? quò uires præſtanti rege dignæ abierunt? nec compertû habes quâta mœſtitia ſit iniecta Troianis, mulierû amoribus in rabiem actis, nec eſt quicquam in rerum natura, quod magis mortalibus perniciẽ acceleret, quàm exaſtuâs ille amor concubitus, qui mentem excutit etiâ ſapienti uiro: at labor ſemper ſibi comitem habet gloriam, nec eſt quicquâ quod plus ornamenti adferat bellicoſo uiro quàm uictoria, & grata Martis opera, uerum ignauo, ac belli ſtudia detrectanti, magis cordi eſt muliebris lectus, quàm qui prælio laceſſat. At magnanimus Achilles iracundia exardeſcens, ualidam manum illiſit illi in maxillâ & aures, omnes tum illi dentes humi fundebantur, & ipſe corruit

Achilles dolet
ſe Pêtheſileam
interfeſſiſſe,

Therſites con-
uitijs laceſſit
Achillem,

Venus dementat
etiâ ſapientem,

ruit pronus, sanguisq; ore promanabat impetuose, & statim imbecillis anima nauci corpus uiri destituit: gaudebat enim Græcorum populus, nam hos ubiq; contumelijs incessere non cessabat, cum ipse tamen omnibus maderet uitijs: nam probro fuit omnibus Græcis, & sic certe dixit quispiam bellicosorum Græcorū aperte, nihil musitans, ut sit, quando magna adest rei indignatio, Acquū est, ut impudens lingua magnum detrimentum sortiatur, quæ semper mortalibus dolorem dolore cumulat. sic dixit fortassis Græcorum quispiam. At Achilles efferuescenti iracundia in hæc uerba prorupit, Iace nunc in pulueribus, insipientiæ tuæ oblitus: est enim præter decorum, ut uir ignauus contentionem suscipiat cum præstantiori uiro, qui & antea strenuo Vlyssi stomachū mouisti, multa illi dicens conuitia, sed non Achilles illi similis est esse uisus, qui animam tibi extinxit. Non perinde ualida manu cædens, te tamen ferreus urget somnus, & æterna clauduntur pectora nocte, idq; tua imbecillitate. sed amolire te procul à Græcis, & apud manes contumelias dicito. sic dixit uiribus præstans Achilles, ac Diomedes solus ex omnibus Græcis Achilli succensebat, ob prostratū Thersitem, quia ab eius sanguine genus ducere gloriaretur, quoniam hic erat illustris Tydei fortis filius, at ille Agrij diuini uiri, Agrij inquā, qui Aenæi frater fuerat. Verū Aenæus bello inter Græcos præstantissimum genuit filium Tydea, quo patre natus erat fortis Diomedes, quocirca ob Thersitem interfectum indignabatur maxime, & Achilli manus intulisset, nisi eum refrænassent præstantissimi Græcorū filij, turmatim summa ope conati mitigare, sic quoque ab alia parte Achillem cohibebant, alioqui certe futurū fuisset, ut iam Græcorum præstantissimi ferro inter se dimicare

Thersites ab Achille interficitur.

Diomedes ob Thersitē Achilli indignatur.

care non dubitassent: nam ad id illis malus furor faces subdidit, sed illi amicorū persuasi admonitionibus hāc exuerunt mentem. Ceterum Atridæ reges deplorātes interitū præclaræ Penthesilæ simul & ipsam suspicientes, tradiderunt Troianis auferendam in urbem, cum suis armis. Nam ex nuncio quem miserat Priamus, didicerunt induxisse eum in animum magnanimā puellam simul cum armis & equo cōdere sepulchro opulenti Laomedontis, & illi altam & latam congeffere pyram ante urbem, cui superposuere puellam cum multis rebus, quas par fuit igni confundi cum opulenta regina: & hanc quidem absumpsit magna uis Vulcani, nempe perniciofa flamma: at populus circumfistens certatim pyrā extinxere odorato uino, & collectis osibus abunde satis farinæ superfudere, & caua urna condiderunt & iniecere pinguedinem bovis præstantissimæ inter omnes quæ pascerentur in Ideis montibus. Ceterum Troiani circumquaq; ut delectam filiā lugentes circa muros in edita turri, iuxta ossa Laomedontis illam sepulchro condiderunt, maximo se dolore affligentes, Marti simul & ipsi Penthesilæ gratificantes, & propè sepelierunt Amazones, quæ illam sequutæ prælio à Græcis cæsæ essent, nec illis Atridæ lugubrem inuiderunt sepulturam: nam id concessere Troianis, ut simul cum cadaueribus tutò se telorū iactui eriperent: non enim solet ira in defunctos deriuari, sed misericordia succedere cum non amplius sint hostes, animo quippe hostili extincto. Porro Græci ab alia parte dederunt Vulcano multos Heroas, qui seruire prælij inter suos Troianorum manibus orco dati sunt, quorum obitus magno affecit uulnere cunctos Græcos, sed supra omnes alios præstātis Podaricis casum lugebant. Non enim amplius in pugna requiebat

rebat eximium uirum Protefilaum fratrem, quando quidem ille antea ab Hectore obtruncatus est. At hic Penthesileæ hasta prostratus, magnam iniecerat Græcis mœstiam omnibus, quare aliam promiscuam intersectorum turbam antè sepelierunt: at illi soli magno labore conspicuū extruxere tumulū, quia infracto erat animi robore: deincum Thersitæ nihili uiro seorsum tumultum aggeßissent, ad naues se receperunt, magnum delaturi honorē Achilli Eaci nepoti. Tum splendida lux Oceano condebatur, & terris spargebatur nox diua: tum certe in castris ditis Agamemnonis conuiuia agitabat Achilles, quicum & alij optimates epulis diffundebant animos donec aurora appeteret.

IN SECVNDVM LIB.

ARGVMENTVM.

Troianis morte Penthesileæ perculsis, autor est Pulydamas, ut Helenam Græcis restituant, sed Paris in aduersum niritur. Interea Troianis opem laturus uenit Memnon, numerosissimum ducitans exercitū, & in aciem prodiens magna strage afficit Græcos, ac cæso Antilocho in maximum luctum conijcit Nestorem, qui Achillem suis querelis ad ineundum cum Memnone prælium extimulat, sed hi inter se commissi, diutius pugnam trahunt, Ioue quippe utriusque robur addēte. Tandem Achilles Memnoni ensē in pectus abdidit, quare Aurora inusitato quodam luctu se afflictabat, nec amplius suo lumine terram illustrare uoluisset, nisi Iupiter eam, deiectis fulminibus, in cœlum reuocasset.

Quinti

Q V I N T I C A L A

B R I D E R E L I C T O R V M

A B H O M E R O

L I B. I I.

T cum ardua mōtium iuga splendidum so-
 lis iubar lustraret, præstantes Græcorum fi-
 lij in castris animo obsequebantur, indefe-
 sum Achillem laudibus effrētes. Verū Tro-
 iani per urbem luctu se cōficiebant, & turres obsidentes
 speculabantur, quia erat omnibus iniectus terror, ne mu-
 ros scanderet uir impetuosus, & ferro & igni omnia ua-
 staret, quos ita sese afflictiātes, tali oratione adortus est se-
 nex Thymetes, Haud possum equidem uiri amicissimi ani-
 mo concipere, quod huic tristi bello remediū inueniamus,
 cum quippe Hector ceciderit: qui cū hostibus manus con-
 ferere, & antea Troianis magno præsidio esse solebat, at
 hic mortem effugere non potuit, sed Achilles manibus de-
 iectus est: qui etsi cum deo certamen iniret, potiretur ui-
 ctoria, quemadmodum & hanc pugna superauit Penthe-
 fileam, quæ alijs omnibus formidinem incussit, erat enim
 horrenda. Ego ubi illam primum uideram, persuasum
 mihi habebam dearum quampiam cœlitus nobis suppe-
 tias uenisse, ut mœstos nostros animos letitia diffunde-
 ret. Id autem procul aberat à uero, sed agendum dispi-
 ciamus consilio quid factu optimum, amplius ne cum ho-
 stibus infestis bello disceptabimus, an deserta urbe fuga
 saluti consulemus. Nam id quidem pro indubitato est,
 non posse nos Græcis pares esse, dum quidem sæuus
 Achilles in aciem prodeat. Vbi hic dicendi finem fe-
 cit, excepit Priamus, Absit hoc procul ò amice, uosq; alij
 Troiani

Thymetæ ora-
tio.

Troiani et strenua auxilia, ut turpi iniecta formidine nostra patria cedamus, nec quoque autor sum vobis, ut amplius infestis signis cum hostibus concurratis, sed ut è turribus ac muris arceamus vim hostium, tantisper dum magnanimus Memnon se huc cõferat, ductitans infinita hominum genera, quæ nigram Aethiopiam incolunt. Nam iamiam existimo illum non procul abesse à nostra regione, siquidem non ita nuper est, quòd maxime discruciatu animi, nuncio certior factus sum, at hic lubèter mihi pollicitus est se exequuturum omnia, ubi accesserit Troianā urbem, & adductus sum in spem illum breui adfore, proinde sustinete, cedò, paulisper, quādoquidem multo satius est forti pectore in prælio mortē oppetere, quā fuga dilapsos probrosam apud exterarum nationes uitā degere. His dictis cõticuit senex, sed sapienti Pulidamanti nō amplius cordi erat pugna, & prudentē orationem habuit: Si quidem, inquit, nobis Memnon apertè annuit se excussurum nostris ceruicibus imminens exitium. Haud equidem inuideo, ut in urbe diuum uirū opperiamur, sed uereor ut uir ille, suos omnes in aciem educens, sub iugum mittatur, & multis simul alijs nostrum exitio fuerit: nam mirū in modum creuerunt Græcorum uires. Sed agite ne procul deferta patria, magnam nobis infāmiā conciliemus, ob deestandam illam ignauiam in exteram terram penetrātes: deinde ne in patria manentes mactemur à Græcis in prælio. Iam Græcis certe (etsi non admodum cōduceret) reddamus præclaram Helenam, & omnes possessiones, quas cunq; è Sparta adduxit, quin et alia omnia multò cumulatiora addentes, pro ciuitate & nobis ipsis, ne iniquæ illæ gentes nostram possessionem diuidant, nec ciuitatē nostrā hostilis hauriat ignis. Proinde nunc mihi estote dicto

Priamus in aduentū Memnonis reijcit Troianos.

Assipulantur
omnes Pulyda-
manti suadenti
reddendam He-
lenam.

audiētes, nec puto quenquā alium inter Troianos sanius
consiliū suppeditare posse, et utinam antea meo præcepto
morem geßisset Hector, quum illum in urbe detinere uo-
lebam: sic dixit fortis Pulidamantus, & omnes Troiani
eius sentētiæ taciti subscribebāt, at id in propatulū effere
non audebant: nam ad unum omnes & metuebant &
uerebātur regem ac Helenam, quamuis eius causa excidio
darentur. Ceterum Pulydamanta, licet strenuum uirum,
magnis tamē probis incessabat Paris. Pulydamas, inquit,
tu pugne fugitans es, & imbellis, nec unquam subiit ti-
bi pectus animus bellicosus, sed terror et fuga, tu te in cō-
silijs haud posteriores ferre iactitas, cum deteriora sem-
per consilia tibi sunt in promptu, sed age, tu ipse à pu-
gna abstineas licebit, & in tuis ædibus compressis mani-
bus sedeto. At alij me stipantes, ad prælium se accingant,
dum ex sententia machinam aliquam huius patrandi bel-
li inuentam demus, qua nostris hominibus magna cumu-
latur gloria, uerum fuga semper cordi fuit pueris aut
mulieribus, quos tu toto animo exprimis, nec unquam ti-
bi, cum acie decerneres, obsecundare potui: nam efficis ut
aliorum concitata uires flaccescant. Hæc ubi magna con-
tentione dixisset Paris, iracundia effervescebat, Pulyda-
mas respondit: non enim uerebatur illi obstrepere, nam
erat horridus, improbus, ac mente levis, qui coram grata
palpatione demulceret præsentem, sed diuersa animo pre-
meret, & occultè absentis æstimationem læderet, quocir-
ca etiam propalam admodum laceßebat egregium uirum.
Me miserum, inquit, tu omnium qui luce fruuntur perni-
ciosissime, in quantam calamitatem tua temeritate incidi-
mus, tu animo obduruisti aduersus infinitam pugnam, &
obduresces, donec patriam cum tuo populo deuasta-

tam

tam uideas, sed facebat procul à me talis temeritas, quin potius adsit tutus metus, ut familie incolumitatem auctiorem reddam. sic dixit. At nihil Pulidamanti respondit amplius Paris: nam uersabatur sibi ob oculos, quantos mœrores Troianis attulerit, & in posterum allaturus esset, quoniam eum inflammatus animus ad mortem obcundam potius accendebat, quàm ut diuinam Helenam abs se auelli pateretur: cuius causa Troiani ex editissima urbis parte speculabantur, metuentes & Achillis, & aliorum Græcorum assultum. Cæterum non inultò post bellicosus aderat Memnon, Memnon, inquam, qui nigris Aethiopibus imperitabat, & uenit, secum ductitans infinitas copias, & Troiani letabundi illum per urbem intuebantur, non secus, ac nautæ aduersa tempestate pressi, conspiciunt in æthere Vrsæ maioris fulgorem, quo duce Græci in nauigando utuntur: sic populus circumsistens gaudio perfundebatur, & supra omnes Priamus, magna enim spes habebat eius animum, fore, ut igni Græcorum naues uastaret, opitulantibus Aethiopibus, quia habebant eximium regem, & ipsi erant infinita quadam multitudine, omnes manu prompti, quæ de causa, Priamus Auroræ filiū egregijs donis, & festiuis delectationibus condecorat, at in conuiuio inter se sermones conferebant, hic quidem commemorans, quinam apud Græcos maximè uirtute enitescerent, ac quanta mala perpeffus sit: ille uerò patris & matris Auroræ uitam, & immensa Tethydos fluentia, & uorticosi Oceani sacrum fluxum: deinde terminos terræ & exortū solis, & uniuerfi itineris sui rationē ab Ocedno usque ad Priami urbem, ac montis Idæ iuga. Præterea quo pacto fuderit ac strauerit ualida manu sacrum Solymonum exercitum, qui uenientem intercludere niteba-

Venit Mēnon
subsidio Tro-
ianis.

tur, quare illos calamitate & intolerādo affecerit exitio. Porro ut hæc oratione prosequutus esset, & oculis perlustrasset infinitas copias, audiēti Priamo, miro gaudio prætentabatur animus, & illum manu demulcens honorificè alloquebatur, O Memnon deorum beneuolētia mihi datum est, ut tuum exercitum & teipsum in meis ædibus uiderē: utinā id mihi quoq; effectū redderent, ut uestris hastis omnes Græcos sterni cernerem: etenim mirū est quā propè accedas ad deorum immortalium similitudinem, ita ut nemo alius terrestrium heroum: qua de re adducor, ut credam te lachrymabilē inter eos stragem editurū. Nunc age conuiujs animum expleas, deinde uerò pugnam aggredere, ut decet: sic dicens latum poculū manibus tollens beneuole Memnonem accepit, magno illo & aureo poculo, quod certe præclarum opus prudens ac utroque pede claudus Vulcanus, omnipotēti Ioui dono dederat, cum Venerem uxorem duceret: at Iupiter eo Dardanum diuinum uirum suum filiū donauit. Hic uero dedit Erichthonio filio: at Erichthonius Troi magnanimo, sed hic id reliquit. Illo cum alijs possessionibus, Ilus autem donauit Laomedonti, uerum Laomedon Priamo, qui id filio suo erat daturus, sed id illi deus minime effectū reddidit. Porro illud poculum admodum pulchrum tractans, admiratus est in animo Memnon, & talia interpellato sermone subiecit, Non est decorum, ut quis se nimium in conuiuio iactitet, aut pollicitationibus annuet, sed tacitus in ædibus epuletur, et quæ res postulet machinetur. Præstans ne uir sim, & ualidus, an secus, id cognosces in prælio, ubi cernitur uiri uirtus. Nunc autem curæ nobis sit lectus, nec in noctē trahamus potationē: nā immoderatus uini usus inimicus est properanti ad præliū, et etiam tristis in uigilia.

Hæc

Hæc dicentem senex suspiciens alloquitur, Ipse te ubi uelis conuiuio subducito, & tuo animo morem gerito, non equidem tibi uim fecero: est enim præter decorum, & decedentem conuiuio detinere, & manentem domo exigere (haud temere id uiris fas est) Vt dixit, hic cõuiuio se eripuit, & petijt cubile ultimum, simul & alij conuiuæ iuere corpus somno curatum, quos omnes suauis somnus cõplexus est. Porro in Iouis tonantis ædibus, dij conuiuia agitabant. At pater Saturnius, haud ignarus tristis belli operum, sic orsus est, Habetis ò dij exploratissimum, quantæ crastini belli clades impendeat, nam uidebitis hoc bello ualidissimos quosq; equos circum currus deijsi, & uiros exitio dari, quorum si quisquam hic uestrum sollicitudine dstringatur, maneat, neq; supplex mihi uoluatur ad genua: nam & nobis crudelia fata dominantur. Hæc protulit in medium, etiam ipsis scientibus, ut qui indignaretur, bello descenderet, nec motus ob filium aut amicum, frustra se reciperet in magnum olympum, quæ, ut didicissent ex altitonanti Ioue, in animo concoquebant, nec quisquam cõtra regem uerba facere audebat: nam mirum in modum exhorrebant illius immensam potentiam, & mœrore affecti se cubitum recepere, ubi quisque suas habebat ædes: illorum autem (quamuis immortales essent) palpebris momentanea somni commoditas diffundebatur. Tum arduorum montium iugis fulgidus surgebat Lucifer, qui manipulorum collectores suauis somno detentos, ad opus excitat, tum bellicosum Auroræ filiũ postremò somnus liquit, qui ipse sibi animos confirmans, iam cum hostibus, infestis signis concurrere auebat, proinde Aurora, præter sui animi sententiam, magnũ olympum conscendebat, & tum Troiani muniebant se armis bellicis, & cū his Aethiopes

quoq; & alie etiam gentes quæcunq; totis castris Priamo subsidio uenerant, & præpropere pro mœnibus ferebantur atris nubibus similes, quas Iupiter mota tempestate excitat, magna ui aëris coacta, statim igitur differtus erat uniuersus campus, hi autem infundebatur locustis in promontorijs similes, quæ feruntur supra latam terram, in morē nubis aut impetuosæ pluuiæ, magnam annonæ penuriā mortalibus allaturæ: sic illi erant & copiosi & fortes, circumquaq; autem uiæ gemebant illis ruentibus, & pedibus suboriebatur puluis: at seorsum Græci obstupuerunt, ubi uidissent illos tanto impetu rapi, statim corpus ferro obarmabant, Achilles fortitudine freti, qui uoluitabat per medios, ualidos gygâtes, corporis uiribus exprimēs, equis & currubus insignis, cuius arma in morem fulminis quacunq; fulgorem eiaculabatur. Qualis ab Oceani terminis progreditur sol mortalibus lucē promens, ac in cœlo resurgens, circumquaq; arida terra & æther arrident, talis inter Græcos præminebat Achilles, & sic Troianis stipatus bellicosus prodiit Memnon, ruenti Marti prorsus similis, populus longe lateq; circumfusus, magno studio regem sequebatur, & statim utriusq; partis explicatæ phalanges, nempe Troianorū & Græcorū laborabāt, sed præminebant Aethiopes, & sublato clamore cōcurrerunt, ut cum oborta tempestate, undiq; irruentibus uentis fluctus colliduntur, & sese mutuo deiecerunt, politas hastas torquentes: at ploratus & strepitus quocunq; per aciem grassabantur, ut quando sonori amnes magnum miscent strepitum in mare illapsi, densissimis quippe diffusis æthere nymbis, ubi nubes uehementissimè resonant, mutuo impetu delectatæ, antea autem sublatus est fragor, sic istis præliantibus, admodum sub pedibus resonabat immensa

terra,

terra, et per aëra magnū, horridus ferebatur clamor: nam utrinq; magna uociferatione concursum est. Hic Achilles petijt Thaliū & præstantem Mētā, ambos belli gloria nobilitatos, & multos præterea manu sternit: ut cum terræ cauernis impetuosus uentus suboritur, statim omnia per terrā suis sedibus conuulsa, ruina dissipantur, magno enim motu quassatur terra, sic illi in puluerem repentino corruiebāt fato, idq; hasta Achillis: nam hic magno animi furore abripiebatur, ad cuius exemplū ab alia parte præstans, Auroræ filius Græcos cædebat, malo fato similis, quod rabiem & grauem perniciem populis adfert, primū quidem deiecit Pheronē, pectus illi pernicioſa hasta trāsuerberās. Deinde neci dedit diuum Erenthum, qui ambo, inflammato studio, ad bellum ac triste prælium rapiebantur, ac Thryon incolebant, iuxta Alphei fluentē, & duce Nestore, expeditionem fecere ad sacrum Ilium, quibus cū spolia diripuiſſet, inuasit Achillem, illum orco mittere cupiens, in quem progressus Antilochus, diuina forma præditus, longam hastam torſit, sed aberrauit, illo nonnihil hastæ impetum declinante, intimum uero illi amicum sustulit Ethopen Pyrrasi filium: hic autem ira accensus ob illum interfectum exiliijt in Antilochum, ut leo magnanimus in caprū: nam & is ipse optime nouit infesto prælio cōcurrere, uel uiris, uel feris, ut qui inusitato quodam impetu effertur, tanto hic impetu irruit: ille autem magnum saxum iaculabatur, nec huic tamen caput cōminuit, nam ualida galea tristē illi depulit cædem, at ita iactato, efferebuit pectus iracūdia: nam circūquaq; illi galea crepuit, et maiore insuper furore ferebatur in Antilochū: uires enim ebullierunt, ergo Nestoris filium, magnum licet bellatorem, feriijt sub papilla: penetrauit autem illi cor ualida ha-

sta, ubi subitum mortalibus est exitium, at illo deiecto, magno mœrore afficiebantur cuncti Græci: maximus autem patris animū penetravit luctus filij sub suo conspectu interfecti: nullus enim grauior dolor occupat mortaliū animos, quā ubi filij exitio sternuntur, cernentibus parentibus: magno igitur cruciatu torquebatur, filio suo malo fato prostrato, præpropere autem accersijt filium suum Thrasymedē, procul smotum, Te huc ò præclare Thrasymedes corripias, ut tui fratris & mei filij interfectorem procul amoueamus à tristi cadauere, aut & ipsi iuxta illud, acerbæ occumbamus morti: si enim tibi pectus formidine concutitur, non es certe ex me natus, nec ex præclara illa stirpe ortus, quæ nō detrectauit etiam cum Hercule prælio dimicare: sed agedum adnitamur, quoniam sæpe necessitas magnum addit robur pugnantibus, etsi plane nauci sint homines. Vt dixit, ille id audiens acerbo dolore confundebatur, statim autem accurrit Phereus cuius etiā animum interfecti regis causa, dolor occupabat. Proinde magno animi impetu agebatur, ut cruenta pugna committerentur forti Memnoni, ut quando uenatores per reciprocis sylvarum recessus, in arduis montibus magno animi æstu, feræ nempe, aut sui aut urso in aduersum rapiuntur, cupidi interficere: hic autē in utrosq; expedita temeritate irruens, uirorū robori resistit: sic tunc Memnon magnū sustulit clamorē, at illi propè accessere, nō potuerunt tamē illi longis hastis uitā adimere, aberrauit autem cuspis procul à corpore, nam hanc longe amouit Aurora, non tamen irritō iactu humi deiciebantur hastæ, sed magnanimus Phereus prompto animo statim ad orcum misit Polymnum Megetis filium. At impetuosus Nestoris filius trucidauit Laomedontem, ira accensus ob fratrem, quē

Memnon

Memnon acie strauit, & illi manibus indefessis arma arca diripuit, nihil ueritus aut Trasymedem aut præstantem Pherca: erat enim multo præstantissimus: sed ut lupi citato cursu ceruum insectantes, ad leonis conspectum subsistunt, nec, trepidatione iniecta, ultra progredi audent: uerum Nestor pressius eum intuitus, miseros ciebat ploratus, & hortabatur alios amicos, ut in hostes irruerent, nec ipse curru defiliens: eum detrectauit laborem, quia interfecti filij desiderium præter uires ad pugnam traxit: futurum enim fuisset, ut in uasta illa strage, & ipse cum charo filio animam profudisset, nisi magnanimus Memnon illum ruentem compellasset, reuerentia adductus, quia suo patri coæuus fuerat. O senex, honestas certè non fert, ut tecum manus consererem, qui tam prouectæ sis ætatis: nam id facile mecum ratione in eo, si me hercule te uiuenti ætate constitutum, & bello præstantem, in aduersum hostem rapi uiderè, iudicaret certè magnus animus, mea manu & hasta dignum esse opus, sed te procul è pugna ac tristi strage subducito, ne compulsus necessitate, telum in te uibrem, ac tu cum multo præstantiori uiro certamè iniens, apud filium tuum collapsus expires, & te mente captum censeant homines: non enim decorum, præstantiori se obuiam ferre. At sic prolocuto respondit Nestor, O Mēnon, hæc omnia uana sunt quæ loqueris: nemo enim me pro filio hostibus negotium facessentem, & acerbum filij trucidatorem à cadauere pugna arcentem, parum mēte constare dixerit. Vtinam mihi stabiles adessent uires, ut & meā hastam noscere posses: nūc autē magna efferris iactantia, quia florentis ætatis homini animus est temerarius, & mens leuior, quare etiam arrogātia intumescens, uaniloquentia uteris, si mi-

hi etate florenti te obuiam tulisses, non fuissent gauisi amici, quāuis fuisses uir fortis, nunc molesta senectute cōficio, ut leo, quem canis fidenti pectore ouili arcet, hic autem non potest sibi ipsi esse praesidio, quāuis id impensius cupiat, nō enim sunt illi solidi dentes, nec uires, & ualidū pectus etate absumptum est, sic mihi robur nō excitatur in pectore, ut antea, attamen multos alios anteco, paucis autē cedit mea senectus. sic dicens paululum retro abiit, & deseruit in puluere filium, quoniam non amplius integræ aderāt uires flexilibus membris, ut antea: nam iamdudum illi laboriosa senectus oneri fuerat, sic quoque re infecta terga dedit, & Thrasymides, & magnanimus Phereus quoque ac omnes alij amici metu perculsi, nam acius in eos inuehebatur uir perniciosus, ut quando magnis montibus uorticofus amnis, immenso strepitu resonans, praecipitatur, cum coelum nubibus obducit Iupiter, magnam ciens tempestatem, ubi autem perstrepunt tonitrua cum fulminibus, collisis uehementer nubibus, caua arua perluuntur, imbre irruēte, circūquaque autem longi torrentes horrendo miscētur murmure, omnibus deiecti montibus: sic Memnon magno impetu ferebatur ad Græca Helleponti littora, & tergis fugientium inherens, magnam perpetrabat stragem, multi puluere & sanguine misti, Aethiopum manibus obtrūcati sunt: poluebatur autem terra pereuntium Græcorum cruore, & magnum animo gaudiū cōcipiebat Memnon, semper ordines irruendo perrumpens, & circumquaque cadaueribus premebatur Troianum solū, nec pugna abstinebat, existimauit enim se lumē fore Troianis, Græcis autē exitiū, sed illi triste fatū fucum fecit, propē cōsistens, & ad pugna faces subdens: stipabant autē illum robusti famuli, strenuam

strenuam nauantes operā Alcioneus, Nychius, & Asia-
 des, magno animo præditus, & bellator Meneclos, &
 Alexippos, & Cladon, & alij pugnae cupidi, qui & ipsi
 magnis uiribus præliū capeſſebant, ſuo rege freti. Et tūc
 Achilles Menecleū acrius in Græcos inuectū interfecit, ac
 Mēnon ſtomachatus ob interfectum amicum, deuaſtabat
 magnā Græcorum cateruā, ut quando per montes uen-
 ter inſultans, ueloces ceruos premit ad retia, & illis iam
 turmatim pernicioſo lino coactis, & extremo capturae
 dolo circumuentis iuuenum conſilio, canes crebro latra-
 tu omnia miſcent, tum hic telis exultans lachrymabilem
 hinnulus uelociſſimis cedere inſert. Sic tunc Memnon bonā
 exercitus partem deleuit, ſocij quidem circumfuſi gaudio
 exiliebāt: Græci uero præclaro uiro terga uerterūt, per-
 inde ac ſaxo aliquo ab arduo monte præcipitato, quod
 cœlitus indefeſſus Iupiter ſuſpirioſo fulmine in præceps
 egit: hoc igitur per loca ſyluis obſita, & lōgas ualles di-
 uulſo, ſaltus reſonant, ſi quæ illo uoluto per ſyluā paſcan-
 tur oues, aut boues, aut quicquā aliud, ſormidine implētur
 & exiliūt, accipientes horridum ac triſtem illum ſonitū:
 ſic Græci horrendā haſtā Mēnonis magno impetu ruen-
 tis fugiebāt, & tū propius acceſſit Achille Neſtor, & ma-
 gno ob filij necem accepto uulnere inquit, O Achilles,
 magnū fortii Græcorū munimentū, perijt mihi dilectiſ-
 ſimus filius, habet arma eius Mēnon, uereor ut canū fiat
 dilaceratio, ſed repēte opē ſeras, quoniā ille cēſendus ami-
 cus, cuius animo nō delet obliuio memoriā amici mortui,
 dolet enim extinctū. ſic dixit Neſtor. At Achilles id au-
 diēs, animo angebatur, ubi didiciſſet, Mēnona Græcos la-
 chrymabili prælio turmatī haſta ſternētē, extēplo relictis
 Troianis, quos bello præſtās cædebat, pernicioſis phala-
 gibus

gibus stipatus, recepit se ad Memnona, ira percitus ob Anthilochū & alios cæsos. Porro diuinus uir Memnon, saxū campo quod fortè iacebat, limes agro positus, litem ut decerneret aruis, manu raptum torquebat in clypeum inuicti Achillis: at hic non deterritus saxi magnitudine, statim pedem contulit, longam illi hastam obtendens, pedes. Nam eius equi erant in castris, & illi dextrum humerum supra scutum ferijt: at hic, quamuis uulneratus, intrepido furebat animo, & ualidā hastā uibrauit in Achil-

Memnō Achil
li committitur.

lis brachium, unde sanguis emittebatur, ac temere gausus heros, confestim illum fastuosis dictis compellat, Nūc te meus, o pessime, manibus superatum, tristi fato concessurum puto, nec fore, ut ullo pacto te stragi subducas. Quid tam miseris modis perdis Troianos? te iactitans omnium multò esse præstantissimū, ac matre immortalī, nēpe Nereide natū: sed iam te urget fatalis dies, quia à deo traho originē, bellicosus Auroræ filius, quē procul apud Oceanī fluentia, subditæ Hesperides educarunt, qua de causa te in prælio susq; deq; habeo, exploratū habens quanto diua mater præstat Nereidi, unde gloriaris te natum: nam hæc dijs & hominibus lumē præbet, quo in magno olympo omnia præclara & bona cōficiuntur opera, quæ quidem hominibus utilitatem adferunt: at illa, in turbidis maris latibulis recubens, etatē degit, cum Balænis & piscibus gloriās, nullis rebus præclare gestis illustris, proinde hanc nullo numero habeo, nec immortalibus deabus parē censeo. At sic locutū acerbis dictis adoritur Achilles, O Memnon, quò te mens læua impulit, ut te mihi obuiū ferres, ac præliandi arte parem censerēs? qui te longe antesto, tum uiribus, tum genere, tum quoq; naturæ dotibus, ut qui præclarum genus ducam, & à Ioue magnanimo & ual

et ualido Nereo, qui marinas genuit nymphas Nereidas, quibus etiam cœlites omnes magnum honorem deferunt, et supra omnes, Thetidi optimis cōsilijs instructæ, quia aliquando sua domo acceperat Bacchum, cum fugasse subtraxerat perniciosus Lycurgi manibus: deinde etiã Vulcanum cœlo præcipitatum, quin et ipsam Iouem quomodo uinculis exemerit, quæ alta mente reposta seruantes dii omnes, matrẽ meam honoribus afficiunt, in magno olympo: nec tibi quoq; id obscurũ erit, ubi nostris la certis, uibrata hasta tuum iecur penetrauerit: de Hectore quidẽ, iratus ob Patroclum pœnas sumpsi, tu ob Antilochum mihi supplicium lues: non enim imbellis uiri amicum neci dedisti. sed quid ad stolidorum puerorum exemplum stamus, iactabunda oratione, ut nostra, aut nostrorum parentum fortia facta prosequentes? iam et Mars in promptu, nec uires abesse decet. Sic fatus, longũ ensẽ manibus eduxit, sic quoq; alia parte Memnon, et ardentè commissi sunt, ac ferocientes animis, tundebant indefinenter mutua scuta, quæ Vulcanus diuina arte fabricatus erat, et crebro irruentes tangebãt mutuis cristis, utrinq; fixæ galeæ, cæterum Iupiter beneuolus magnum utriq; robur adiecit, effecit enim illos indefessos, et solito maiores, nec quicquam uiris, sed dijs plane similes, contentio utrumq; gaudio arrexit, et cupidi, statim hastam per corpus, inter scutum, et cristis insignem galeam impellere, sæpe explicabant omnes uires: deinde iterum parum super tibiale infra thoracem, robustis aptatum membris, ambo cõnitebantur, et arma humeris circumsonabant. Ferijt autem æthera clamor Troianorum, et Aethiopũ, et fortium Græcorum, qui utrinq; infestis signis cõcurrebant: puluis autem sub pedibus motus, ad cœlum usque subuol

subuoluebatur, quia admodum feruebat opus, ut nebula
 circumfusa montibus, cum nimbo cōmoto sonora imple-
 tur flumina, aqua montibus præcipitata, & immensum
 edunt fremitum torrentes, ac cuncti pastores formidine
 implentur, ob torrentes, & nebulam tabidis lupis gra-
 tam, aut alijs feris, quas pascit immensa sylua: sic quoque
 sub horum pedibus tristis excitabatur puluis, qui æthera
 obumbrans, solem abstulit, & magna incidit populo ca-
 lamitas, tum ob puluerem, tum ob perniciosam pugnam,
 quam deorum quissiam in uigore tenuit, & pernicio-
 sita atras utrinq; phalanges accendebant, ut immensum
 laborē in pugna lachrymabili exhaurirent, nec horridæ
 cædi Mars faciebat modum, circumquaque effuso
 cruore polluebatur terra, & atra imminēbat perniciēs,
 ac morientium strepitu miscebatur magnus campus, quæ-
 cunq; suo fluxu Simois uel Xanthus alluūt, qui amnes ab
 Ida monte in Hellespontum dilabuntur. At ubi diutius
 prælium extraheretur, & a quo Marte inter se dimica-
 rent, tum seorsum ex cœlitibus, qui se pugnae spectato-
 res exhibuissent, alij quidē magnam capiebāt uoluptatē,
 cernentes Achillē, alij uero Tithonis & Auroræ filium:
 desuper autem cœlum intonuit, & circumiectum mare
 inhorruit, & terra adiacens concutiebatur, sub utriusq;
 aciei pedibus, tum metu exhorrescebant ob Achillem, o-
 mnes Nerei filia, quæ Thetidem slipabant, & inusitata
 quadā formidine implebantur, quin & ipsa Aurora filio
 suo metuit, equis per æthera uecta, illamq; Solis filia ad-
 mirabatur circūfistentes in diuino circulo, quem indefes-
 so Soli Iupiter in annum cursum præbuit, in quo omnia
 & uiuunt & moriuntur, æuo indefinenter per dies cir-
 cumacto, annis nempe continuo uoluētibus, tum certē &

dijs

dijs ipsis acerba incidisset contentio, nisi Iouis magnitudo
nantis monitu duæ utrinque acerbæ Parcæ repente adfuis-
sent, quarum hæc quidem inuasit animum Memnonis, al-
tera uero hilari uultu ad Achillē se recepit, quas intuen-
tes dii clamorem sustulerunt, sed hos quidē magna occupa-
uit tristitia, at aliorum uultus splendido gaudio enite-
scere inceperunt. Caterum heroēs cruento pralio inter
se conflictabantur sine intermissione, nec animaduerte-
runt aduentantes Parcas, magna uero sibi mutuo illata: di-
xisses tum illos lachrymabili pralio commissos, ut gygan-
tes indomitos, aut fortes Titanas, nam ualidum inter eos
coortum erat certamen, uel cū ferro cominus rem gererēt,
uel cū saxa immania impetuose iacularētur, nec quisquā,
cum ita saxis impeterentur, terga uertit, aut metu deijcie-
batur, sed ut montes steterē immoti, magno obarmati ro-
bore, nam uterque à magno Ioue se genus ducere gloria-
batur: quare etiā eos æquo Marte commisit Bellona, mul-
to tēpore illa pugna colluctantes, uel eos ipsos, uel ami-
cos intrepidus, qui suorum regū causa, promptissime ma-
gnū laborem subierint, tantisper dum fissis cuspides in
scutis reflecterētur, nec quisquam sine uulnere ceciderat,
sed omnium membris humi difflebat sanguis. & sudor
quoque, cū nullo pacto contentione remiserint, & terra ca-
daveribus obruebatur, nō secus, ac cœlū nubibus, quā Sol
Capricornorū intret, nēpe ubi mare magnū nautis terro-
rem inijcit, quæ quidē cadauera equi ungulis obtereban-
tur, simul cū populo irruente perinde ac folia innumera,
inēnte hyeme, post floridū autumnū. Porro illustres deo-
rum filij strage ac cruore colluctabantur, nec desierunt
iracundia in se mutuo scuire, nam cōtentio direxit tristes
pugnæ lāces, quæ nō amplius pares erāt. Siquidē Achil-
les

Memnon ab
Achille interfici-
tur.

les Memnoni sub pectoris sedem, ensē adegit, qui per
transuersum traiiciebatur, & confestim animam profun-
dens, in atrum cruorem collapsus est, & diuina arma so-
nitum dedere, imo & terra strepitu remugijt, & socij
metu concutiebantur, cui quidem Mirmidones arma diri-
puerūt, circum autē Troiani fuga dissipabātur: at ille fu-
gientium tergis inhæsit, procellā uiribus representans:
ceterū Aurora obducta nubibus, gemitū ciebat, terra au-
tem tenebris prætexebatur. Porro ueloces uenti matris
monitu, ad unum omnes, rapido itinere ferebātur in cam-
pum Priami, & morienti circumfundebantur, ac festinā-
ter abreptum Auroræ filium, per magnum æris spatium
uehebant, augebantur enim animi, fratre collapsō, quin
& Anther circūquaque ingemuit, cuius quæcūque crue-
tæ stillæ deciderunt ex membris, signum esse possunt po-
steris, unde dij aliunde in unum coactis alijs, sonorū con-
fecerunt fluuium, quem Paphlagonum appellant mortu-
les omnes, quicunq; habitant sub pede montis Idæ, qui
etiam colore sanguinem referēs, terram alluebat, quo tri-
sti die Memnon uita decessit: tum acerbus ac intoleran-
dus odor ferebatur ex aqua, dixeris ex mortifero corru-
pto uulnere elisam saniē respirare odiosius, sed id deorum
consilio factū est. Volabant enim uenti, Auroræ filium fe-
rentes, non procul à terra, densa inuolutum caligine, nec
etiā Aethiopes procul à cæso rege aberrabant, quoniam
deus illos duxit repente, & celeritatem addidit cupidis:
nempe futurū erat, ut haud paulo pōst ære ipsi ferrētur,
qua de causa deplorātes regē, uentos sequebātur, perin-
de ac cum uenatoris horrēdis aut suis aut leonis mandibu-
lis, in locis uirgultis obstitis, deiccti corpus sublatū ferunt
amici, magno affecti dolore, à tergo autem canes latratu
suum

suū doninū desiderātes, sequuntur, ob tristē illā capturā:
 sic illi relicto sauo certamine, celeres sequebātur uentos,
 crebrò ductis ab imo pectore suspirijs, & diuina obtekti
 caligine, circū autē Troiani et Graci stupore defixi ste=
 terunt, cernētes illos omnes ita cum suo rege euanesce= re.
 Porro uenti magnos edentes gemitus, reposuerunt belli=
 cosī Mēnonis cadauer ad fluuiū Aescpum, ubi formosis
 nymphis nemus est omnigenis arboribus admodū amoenū,
 quò in posterū magnū aggrefferunt tumultū Aesepi filiae,
 & multae deae circūfusa ploratum ciebat, pulchrae Auro=
 rae filiū lugentes: occidit autē solis lumen, tum cœlo pro=
 dijt Aurora, charū filiū lugens. Stipabāt uero illā duode=
 cim praestanti forma puellae, quibus perpetuo curae sunt
 termini semper uoluentis altae uiae, & nox & aurora, ac
 quaecunq; ex Iouis sentētia fiunt, circa cuius domū et nō
 dirumpenda uestibula uersantur, huc atq; illuc annū fru=
 ctibus grauem circumferētes, circūuoluto & rigidae hye=
 mis, & floridi ueris, gratæq; aestatis, & autumnī uuarum
 feracis, circulo: quae autem cum descendissent alto cœlo,
 immēso luctu sese affligētes ob Mēnona, cum quibus etiā
 & Pleiades plorabāt, sonitu miscebātur magno montes,
 & Aesepi fluentia, nā indesinens luctus mouebatur. Porro
 Aurora in medio circumfusa, suo filio magnum ploratum
 ciebat, Ita ne chore fili exitio prostratus es? nā magnum
 tuæ matri luctum iniecasti, non enim amplius, te sublato,
 mortalibus lumen præbere sustinebo, sed inferorum sub=
 ibo odiosas domos, quò tua anima procul à superis cir=
 cumuolat, ut quippe chaos & inusitata quædam caligo
 per omnia dispergatur: ut etiam Iouis animum dolor oc=
 cupet: nec enim honore Thetidi cedo, imo ne Ioui quidē
 ipsi, cum omnia intuear, & omnibus rebus perfectionem

Aurora ob fi=
 lium dolens, in
 cœlum recusat
 redire.

addam, nunquā enim mei luminis satietas oboriri posset, ergo tenebras petam. Porro Thetida in cœlum adducat Iupiter ex mari, ut dijs & hominibus lumen præbeat, nā mihi tristis caligo, posthabito cœlo, cordi est, ne tui interfectoris corpori lumen circumijciam. Hæc uero dicenti, la chrymæ per diuinā faciē defluxere, perēnis fluuij in morem, & atra terra rigabatur circa cadauer, & diuina Nox indolebat chari filij funeri, & omnia astra cœlū obduxerunt caligine & nubibus, ut Auroræ rem gratam facerent. Cæterum Troiani in urbe, ob Memnona, magno enecabāt luctu animum, nō enim minori eius desiderio tenebantur, quā ipsi Aethiopes: nec Græcis certe admodū letum erat hoc prælium, sed in campo sedebant iuxta cadauera sub dio, utrinq; & laudibus ferebant Achillē, & deplorabant Antilochum: habebant autem luctum gaudio mixtum. Porro totam noctem ploratu duxit Aurora, & tenebræ illi circumfundebātur, nec ortus ullam animo rationē habuit: nam cœlū odio prosequabatur, & acres sui equi gemebant, cursitantes per terram sterilem, & uidentes suam reginam, tanto se luctu affligentem, tangebātur tamen magno reditus desiderio. Nam Iupiter ira incensus indesinenter tonuit, terra autem cōcutiebatur undiq; terror itaq; iniiciebatur diuinæ Auroræ: proinde hūc cum magno luctu raptum sepulchro condiderunt nigri Aethiopes, atq; illos formosa Aurora ualde plorantes, ad sepulchrum sui filij in aues mutauit, & dedit ut aëre ferri possent, quas mortales Memnonias uocāt, qui ad tumbā sui regis ruētes plorāt, puluerē superfundētes sepulchro, te gratificantes Memnoni, se mutuo tumultu exagitant: at hic apud inferos, uel alibi apud deos in cāpo Elisio gaudio potitur et letitia diffunditur immortalis Aurora id uident

Memnonis so
cij in aues mu
tantur.

dens:uerum alijs magna obijcitur difficultas,dum cōten=
dunt,unū prælio opprimere,aut morti occumbere,ob re=
gem defudantes , & hæc quidem Auroræ iussu pernices
aues conficiunt.Porro tum quidem Aurora in cœlū pro=
perauit,cum Horis uaria forma præditis,quæ illā inuitam
adduxere ad Iouis domum,uerbis admodum dolentem le=
uantes,quibus grauis luctus solet cedere.At hæc nō uenit
in obliuionē sui cursus:metuit autem uehementer magnas
Iouis minas,unde omnia ducūt originē,quæcunq; Occa=
nus,quæcunq; terra,quæcunq; deniq; astra conti=
nent,quam Pleiades antecesserunt,at ipsa
æthereas referauit portas , & lu=
men suū diffudit mor=
talibus.

I N T E R T I V M L I B .

A R G V M E N T .

Achilles , nullum grassandi in Troianos modum faciens , Apol=
linis telo deijcitur , quare irata Iuno , Apollinem iurgio ado=
ritur . Cæterum Troiani etiam collapsum Achillem intuiti . metu
adhuc fluctuant , nec cominus audent congredi . Tandem Paris suo=
rum fugam sistit , & ad prælium fortiter capescendum accendit , proin=
de strenue circa Achillis cadauer pugnantes , multi sternuntur . Nam
Afax & reliqui Græcorum procures , nihil sibi curæ ac laboris remi=
serunt , ne Achillis cadauer à Troianis abstraheretur . Postremo Tro=
ianis in urbem compulsis , Græci Achillem in castris descent , quod etiā
cum Nereidibus se corripuit Thetis , & immenso luctu afflictabatur ,
at Musæ ex Helicone aderant , solatio eam erigentes . Græci autem
Achillis cadauer , post multas lachrymas rogo imposuerunt , & castra
sua repetierunt .

DD 2 Quinti

Q V I N T I C A L A

B R I D E R E L I C T O R V M A B

H O M E R O L I B. I I I.

V M igitur aurora illucesceret, tū Antilo-
 chi cadauer ad naues extulerūt bellicosi ui-
 ri Pilei, magno se ob regē luctu afflictantes,
 & illi apud Helleponticum littus iusta sol-
 uerunt, magno confusi dolore: circumquaq; autem Græci
 gemitu animi cruciatum declarabant, nam omnium pe-
 ctora acerbis obsedit luctus, qui Nestori gratificari
 studuerunt, at hic non prorsus animo frangebatur: est
 enim prudentis uiri, forti pectore ferre dolorem, nec
 animi cruciatu deiectum dolori succumbere. Cæterum
 Achilles, amici causa exardescens iracundia, horren-
 de se, ad conferendum manus cum Troianis, accinge-
 bat, qui & ipsi, quamuis exhorrerent, hasta insignem
 uirum, prompti portis se extulerūt, quia fata illorum pe-
 ctoribus confidentiam iniecerunt. Nam certe futurum
 erat, ut multi bellicosi Achillis manibus orco mactaren-
 tur, qui idem periturus erat ad Priami mœnia. At ubi pri-
 mum utrinq; in campum descendissent multæ & Troia-
 norum & Græcorum phalanges, inflammato Martis stu-
 dio accensæ, Achilles magnam inter hostes stragem perpe-
 trauit, ubiq; enim mortalium nutrix terra rigabatur san-
 guine, & cadaueribus fremebant Xanthi & Simoëntis
 fluëta. At ille premens hostiū uestigia deijcibat, in quos-
 cunq; incideret, ad ipsa usq; mœnia, quia magnus iniectus
 erat terror, & certe omnes internitione cecidisset, por-
 tasq; solo æquasset, et cardines cōuulsisset, ac obliquus il-
 latus uectes perrupisset, aditumq; Græcis in urbem pa-
 rasset,

rasset, & opulentum oppidum igni uastasset, ni magnam,
 truci animo, iracundiam cōcepiisset Apollo, cum uidit in-
 numeros heroas leto sterni, confestim tum ab olympo,
 feræ in morē descendit, pharetram gerens humeris, & sa-
 gittas immedicabiles: stetit autē ex aduerso Achilli, pha-
 retra & arcus horrēde sonuerūt, & ex oculis illi magna
 uis ignis emicuit, terrāq; pedibus mouebatur, & horridū
 sustulit clamorē deus, ut Achillē diuinā dei uocem reueri-
 tum à pugna auerteret, & Troianos exitio eriperet.
 Te, ô Achilles, procul à Troianis subducito: non enim
 par est, ut inter hostes cladē edere pergas, ne te immorta-
 lium quisquā opprimat. Sic dixit Apollo. At dei uox nul-
 lam incussit formidinē Achilli: nā illū tristia circūuolabant
 fata, ergo deum nō est reueritus, & magna uociferatione
 reclamauit, Apollo, quid me inuitum cum dijs prælio di-
 micare cōpellas? cum de perfidis Troianis pœnas sumam,
 iam nuper etiam nō parum me laesisti, cum à prælio auer-
 teres, quando primum Hectorem exitio subtraxisti, quo
 Troiani magnam, in urbe, fiduciam sitam habebant, sed
 retrocede hāc, & in aliorum immortalium domum te au-
 fer, ne in te quoq; licet immortalem, telum uibrē. Sic fatus
 scorsum liquit deum, & in Troianos ferebatur, sed hi in
 fuga persistebant ante urbem, quos ipse persequi nō ces-
 abat: uerum Apollo indignatus, hęc animo secum uolu-
 tabat, Heus quanto furore hic transuorsum rapitur, at ne
 ipse quidem. Iupiter represserit sic insanientem, ac dijs
 reluctantē. Quæ ubi dixisset, caua nube ac aëre amictus,
 acerbū emisit telū, et eius calcaneo subito uulnus infixit,
 cuius cruciatus pectus statim subiit, & sternebatur tur-
 ris in morē, quam Typhonis impetus subterranea uerti-
 gine dirumpit in ipso solo terræ, quā altum fundamētum

Apollo Achil-
 lis impetū re-
 primit.

Achilles Apol-
linis telo ster-
nitur.

erat iactum, sic humi fundebatur Achilles, & oculis cir-
cumlustrans perniciosam, & inuictam cateruam, Quis in-
me, inquit, exitiale hoc telum occulte torfit? audeat pro-
palam mihi se obuium ferre, ut illi ater cruor simul cum
omnibus intestinis effundatur nostra hasta, & subeat tri-
stem Plutonis aulam: non enim me clam est, neminem ter-
restrium heroum, cominus congressum, hasta me superare
posse, non si illi æs triplex pectus obarmauerit, & plane
fuerit ferreus. At solent imbelles, occultis semper insidijs,
excipere illustres uiros, qua de causa ueniat mihi in oc-
cursum, quamuis & deus esse gloriatur, Græcis insen-
sus, quoniã animus mihi præ sagit, Apollinẽ esse, horrida
obseptũ nebula, nam olim hoc mihi uaticinata mater est,
fore, ut ærũnosa illius telis, ad portas Scæas occumbam,
quod haudquaquam uanũ fuerit. sic dixit, & exitiale te-
lum, duris manibus extrahit uulneri immedicabili, at san-
guis erumpebat cum cruciatu, & fatũ illi pectus domuit.
Nã stomachatus telũ abiecit, quod statim aduolãtes Au-
ræ, corripuerũt & reddiderũt Apollini, in diuã Iouis do-
mum properãti: non enim æquũ erat, ut & immortale cũ
esset, atq; à deo emissum periret, quod ubi suscepisset, re-
pẽte se ad olympum corripuit, ad aliorũ deorũ cœtũ, ubi
magna frequentia cogeabantur, prælium spectaturi, quo-
rum hi quidem Troianos rerum gestarum gloria auctos
uolebant, alij uero diuerso in Græcos affectu ducti, specta-
bant perdẽtes, simul & pereuntes in prælio: quẽ ubi ani-
maduertisset prudens Iouis coniunx, statim acerbis uer-
bis lacessit, Quare Apollo tam iniquum facinus commisi-
sti? hoc die, oblitus illius quod nos ipsi dij connubiũ egre-
gio Peleo coniunximus, & tu ipse in medio, cantando ob-
lectasti conuiuas, quando Peleus uxorem duxit formo-
sam

sumo Apollinẽ
obiurgat ob cœ-
sum Achillem.

ſam Thetida, quæ uastas maris undas deſeruit, cū te cy-
tharam pulſante, diuerſa hominum genera conflu-
erent, & feræ quoq; & alites, & ſcopulis ſinuofa ſaxa, flumi-
naq; & opaca ſylua, ſed in horum obliuionem ueniſti, &
acerbum deſignaſti facinus, interficiendo diuū uirū, quem
ipſe cum alijs immortalibus nectar delibans, precatus es,
ex Thetide Peleo filium naſci, quod uotum uentis tradi-
diſti, gratū faciens populo ualidi Laomedontis, apud quē
upilionē egiſti: at hic, quāuis mortalis eſſet, te tamē immor-
talē multis arumnis affecit, & tu cōtrā mēte captus, Tro-
ianis gratificaris, delens ex animo quātos labores exan-
taſti, improbè, nec certe pernicioſo tuo animo diſpice-
re poſſes, quiſnā ſit uir malus, ac dignus qui in arūnas in-
cidat, aut cui immortales honores deſerūt: erat proſectō
Achilles beneuolo in nos animo, & à nobis genus duxe-
rat, nec certe Troianos eo magis leuatos moleſtia exiſti-
mo, quòd Achilles ceciderit, quia ſtatim illi à Scyro filius
ad Troianā expeditionē, Græcis ſuppētiās ferens, aderit,
uiribus ſuo patri haud inferior, et multis ex hoſtibus exi-
tio erit: certe Troiani admodū tibi curæ ſunt, & magna
Achillis inuidia æſtuas, quoniā erat omnīū præſtatiſſimus.
Stulte, quo pacto tui oculi ferre poſſent, Thetida ad Iouis
domum uenientem, quæ te antehac omnibus honoribus
cumulare, & ut charum filium complecti nō ceſſauit. Sic
dixit Iuno, cum magno animi cruciatu, probris inceſcens
omnipotentis Iouis filium, at hic ne hiſcere quidem con-
trā eſt auſus, reueritus eſt enim magni patris coniugē, nec
coram illam intueri ſuſtinuit, ſed ſeorſum à dijs oculis hu-
mi fixis ſedebat. Mirum enim quā illi ſuccenſuerint,
quicunq; pro Græcorum ſalute ſteterint, contrā qui Tro-
ianos illuſtres reddi uolebant, illum collaudabant in ſinu

gaudentes, ne id Iunonem ureret: omnes enim palam uerebantur, illam iracundia percitam, nec adhuc deliquium animi patiebatur Achilles: nam etiamnum efferebuit ater sanguis, membris indefessis, cupientis praelio dimicare, nec quisquam hoc rerum articulo deprehensum illū cominus pugna laceffere audebat, sed procul abstiterunt, perinde ac faciunt agrestes, leone densis uirgultis perplexo, quē deiecit uenator, at ne tum quidem cum petitus telo perfoſsum sentiat, obliuiscitur fortitudinis, sed circūagit truces oculos, horrendū trucibus genis tollens rugitū: sic ira atq; exitialis hasta exacerunt Achilli animum, uerū dei telum eum domuit, attamē eo loci redactus exiliit, & impressionem fecit in hostes, uiibrans ualidam hastam: petijt autē diuū Orythaona, præstantem Hectoris socium, uerticem illi feriens, at galea nō potuit resistere longæ hastæ, quamuis id impensius cupiuiſſet, sed per ipsam et ossa quoq; pertigit neruos cerebri, et feruidū illi cor cōmunuit. Deinde Ipponoum deiecit, per supercilium ad oculorū usq; sedem, hastam illidens, pupilla autē humi deſluxit, & anima inferos petijt. Deinde Alconoi malam transuerberans, totam linguā præsecuit: at hic solo prostratus est, crebos ducens anhelitus, cuspis autē per aurem emicuit: et hos quidē strauit diuinus uir, infesto praelio secum congregi ausos, sed & multos alios in fugam cōiectos, internitiōe cecidit, nā ferbuit adhuc illi calidus circum præcordia sanguis. Porro cū frigus mēbra occupare, ac animus deficere inciperet, stetit hastæ innixus, at Troiani fuga auolabant. Heu meticulosi Troiani, inquit, & Dardani, ne mortui quidē meæ hastæ uos fuga subtrahere poteritis, sed morte pœnas luctis uestris furijs. Vt dixit, illi exhorruerunt, perinde ut in montibus hinnuli, uocem rugientis

rugientis leonis, expauescunt formidolosi, magno bestiae metu, in fugam conuersi, sic quoque Troiani et extera auxilia, exhorruerunt postremas Achillis minas, existimantes cum adhuc esse illaesum, hic tamen audentem suum animum ac robusta membra morte tardari sentiens, circum cadauera prolapsus est, arduo monti similis, terra autem magno strepitu resultauit, & mirum in modum resonauerunt arma, iam iam labentis Achillis: attamen Troiani supra modum timuerunt, animo perpendentes suum hostem, non secus atque oves horrore contremiscunt, cernentes sanguinariam aliquam feram, circa stabulum à iuuenibus prostratam, nec propius se cōferre audent, sed exhorrent mortuam nō secus ac uiuā: sic Troiani formidabant Achillem etiā mortuum. Sed tum populi animū uerbis confirmare conatus est Paris, nam magno perfundebat^{ur} gaudio, adducebatur enim in spem fore, ut iā prostrato Achille, Troiani cruento hoc bello liberarentur, nam hic robur erat uniuersis Græcis. Si o amici, inquit, prompto mihi animo adesse uelit^{is}, hodie aut morti occubemus, à Græcis deiectioni, aut incolumes Achillem collapsum ad Ilium raptabimus Hectoreis equis, qui me, extincto fratre, in praeliū ferunt, sui regis desiderio cruciati, qui si interemptum Achillem traxerimus, magna certe gloria cumulabimus, tum equos, tum ipsum Hectorem, si quidem apud manes ullus est sensus, aut leges uigent. Nam hic non desijt unquam male cogitare Troianis, quin & Troianæ foeminae, soluto cachinno animi gaudium testantes, circumsistent, non secus ac horridæ pardales, aut leonæ ob ereptos catulos ira exardescētes, circūdant uirū uenandi peritū: sic Troianæ mulieres turmatim circumfundentur Achillis cadaueri, non dicenda iracundia per-

Paris occiso
Achille Tro-
ianos ad pu-
gnam exti-
mulat.

citæ, hæ quidem ob parentes ab illo obtruncatos, hæ autē ob uiros, aliæ iterum ob liberos, aut familiares, quos magno honore habuerint, at supra cæteros exhilarabitur meus pater, aut alij senes quos nolētes, senectæ ætas intra urbis septa detinet: porro nos hunc, ubi in urbem traxerimus, obijciemus epulum ærijs auibus. Vt dixit, statim facto impetu, obstipabant fortis Achillis cadauer, qui prius illum formidarunt, nempe Glaucus & Aeneas & magnanimus Agenor, & alij quoque rei bellicæ minime imperiti, cupientes auellere ad Troiam, sed id haudquaquā neglectui habuit Ajax, dijs similis, uerum impetu se eo contulit, & longa hasta omnes arcuit à cadauere: at hi non absistebant minis territi, sed collato pede pugnam capesscebant, agmine subinde cōdesato, ut apes, quæ circa sua aluearia infinitæ uolāt, uirum ulturæ: hic uero nihil moratus earum assultus, mellis uindemiam facere pergit. at illæ cruciantur sumi uel uiri impetu, attamen tanta licet difficultate rerum deprehensæ in aduersum rapiuntur: hic autem, ne tantillo quidem loco mouetur: sic Ajax irruentes pro nihilo duxit, sed primum Agelaum sub mammam illisa hasta deiecit, deinde & Thestorem diuinum uirum, exin Arcythoum & Agestratum, ac Aganippum, tum Zorum & Nissum, ac illustrem Erymantem, qui Glaucoduce è Lycia uenerat: habitabāt autem Melanippū Mineruæ sacrum, è regione Emascyti, non procul ab edita Chelidone, quam metuunt nautæ, in mari obstupescit, cū circumflectere coguntur tristes petras. Cæterum eo extincto, præclarus Hippolochi filius diriguit animo, quoniam sibi erat omnibus necessitudinibus circumuentus, & statim in Aiæ scutum multiplici bouis corio obductum, hastam uibrauit, sed non impulit in cutem, pelles enim bubulæ,

bubula, & thorax sub scuto eius membris aptatus, propulsarunt: uerum Glaucus ne sic quidem praelio abstinit, cupidus interficiendi Aiakis, & iactabundis uerbis insultans, magnas insipienti animo minas promebat, Ajax, quoniam te supra ceteros Græcos præstantē esse aiunt, ob te enim non secus, ac ob bellicosum Achillem, sibi placet Græci. Proinde par est, ut cum tuo cognato hoc die fato concedas. sic dixit, uaniloquentia sese effereus, nec compertum habebat, in quanto se præstantiorem uirum hastam torqueret, quem limis aspiciens, alloquitur bellicosus Ajax, Ignauē haud nosti, quāto te bello melior erat Hector, fugiit tamen nostras uires, & hastam, ac prudentiam simul cū fortitudine cōiunctam habuit: est tibi certe mens erroris nebulis inuoluta, qui me praelio laceessere audeas, multo te præstantiorē, nō enim mihi paternus hospes esse gloriaris, nec me muneribus seductum ē bello auertes, ut Diomedē fecisti, sed licet illius te uiribus subtraxisti, non cōtinuo ego te saluum ē bello reducem patiar. In alijs ne fiduciā habes sitam? qui imbellibus muscis similes ruunt circa cadauer præstātis Achillis, sed & hos quoque ita ingruētes neci dabo. Et atro fato, sic dicens, in hostes rapiebatur, ut leo per syluā, & longas cōualles, in uenaticos canes. Multos autē domuit cupientes gloriā auferre, Troianos, simul & Lycios: populus autē horrore cōcutiebatur, ut in mari pisces, aduētante horrenda Balena aut magno Delphino, maris alūno: sic Troiani exhorrebāt impetū Telamonij Aiakis, per acie ruentis: attamē ne hoc quidem pacto pugnae subtrahebantur, sed circa cadauer Achillis aliūde alius in pugnā properabat, ita ut in puluere pugnantium numerus iniri haud posset, non secus ac apri circa leonem interficiuntur: perniciosum autem erat

motum

motum certamen: hic quoque Hippolochi bellicosum filium interemit fortis Ajax, qui supinus circa Achillē sterneretur, ut in montibus circa ualidam quercum ramus, sic ille hasta domitus porrectim circa Achillem in præceps agebatur: at illum fortis Aencas magnū simul cum socijs laborem exhauriens, ad Troianos traxit, & socijs magno animi cruciatu affectis, dedit in urbem auferendum & ipse quoq; circa Achillem ferro dimicabat. Hunc igitur hasta læsit Ajax, super pulpam lacerti dextræ manus, at hic statim sine dilatione se exitiali prælio eduxit, nam ad ossa usq; penetrauit telum, atque in illo curando laborabant prudentes medici, qui illi sanguine purgarūt uulnus, & alia omnia exequi non cessabant, quæ uulneratorum perniciosos cruciatus soleant sedare. Porro Ajax prælio grassatur, fulminis in morem, aliūde alium leto sternens, siquidem magno animi uulnere urgebatur, dolens ob interfectum consobrinum: non procul autē Vlysses cum hostibus manus conseruit, horrebat autem illum populus, nam interfecit acrem Pysandrum, & bellicosum filium Neualum, qui incolebat præclaram urbem Abydum: post hunc interemit diuum Atynnium, quem aliquando formosa nymphea Pegasis peperit, forti Emalion, iuxta Grynici amnis fluxum: ab illo autem Protei filium Oresbum nomine, qui habitabat in iugis excelsæ Idæ, nec illum mater illustris Panacia suscepit redeūtem, sed Vlyssis manibus cecidit, qui & alijs multis animā extinxit, cruenta hasta mactans, in quemcunq; circa cadauer incideret: sed illi Alcon præclari Areithei filius, hastam in dextrum genu torsit, tum autem circa fulgidum tibiale ater ebullijt sanguis: at hic nō magna uulneris cura tangebatur, sed derepēte exitio dedit uulnerantē, quia illi

illi pugnae cupidine accensi per scutum impulit hastam,
ac magnis uiribus, ac ualida manu arietauit supinum in
terram: arma autem sonuerunt, illo in pulueribus prostra-
to, & thorax circa membra purpureo irrigabatur sangui-
ne: tum ille perniciosam hastam & corpore simul et scu-
to eduxit, et animus cuspidem sequebatur, membra destitues:
tum in eius socios irruit, nec praelio destitit, quamuis uul-
neratus, siquidem & alij Graeci ad unum omnes nullo ordine
circum magnum Achillem acriter pugnam capecebant, &
impetuose ingentes copias politis hastis deiecerunt, non
secus, ac uenti impetuosius in syluam irruentes, densis hu-
mum folijs perfundunt, ineunte quippe anno, quando autu-
mnus desinit, sic illos hastis deiecerunt bellicosi Graeci. Ne-
mo quisquam erat quin mortui Achillis cura tangeretur, &
maxime Ajax bellicosus, qua certe causa, magnam inter
Troianos stragem edebat, malo fato similis, in quem certe
arcum tetendit Paris, quod statim olfaciens Ajax, illi magnum
saxum in caput impegit, at exitiale illud saxum perfrexit
cristatam galeam. Oboriebantur autem illi tenebrae, & in
pulueres collapsus est, nec tela eius uotis respondere potue-
re, nam alia alio diffundebantur in puluere, inanis autem por-
rigebatur pharetra, & arcus manibus diffluxit. Tum
amici illum sublatum, & Hectoris equis impositum, in urbem
aucebant, parum adhuc spirantem, & magnos cientem
gemitus, nec eius arma procul a suo rege reliquerunt, sed
& haec ipsa regi gratificantes campo extulerunt, cui in-
dignati magna uociferatione acclamauit Ajax, Heu canis,
quoniam pacto hodie mortem grauitatem imminere effugisti?
sed statim uel meis, uel alicuius cuiuspiam Graecorum manibus
orco mitteris: nunc autem mihi alia curae sunt, nempe quo
pacto Achillis cadauer ab interitu uindicem. Sic fatus, in
hostes

hostes abripiebatur, qui adhuc ob Achillis cadauer præliū inibant, quiq; ut uidissent multos ualidis manibus animam expirātes, formidarunt, & imbellibus uulturibus similes, gradū sistere nō audebant, quos in fugā egit aquila omnium auium præstantissima, cum in mōtibus greges à lupis deiectos dilacerāt, sic istos aliūde alium, & saxis & ense, & sua ui dissipauit temerarius Ajax, qui magna cōcussi formidine, bello se turmatim subduxerūt turdis, haud dissimiles, in quas accipiter irruit, ut deuastet, hi tum turmatim alij alio, pernici cursu ferūtur, fuga magnam perniciē propulsantes: sic illi è prælio, miserabili fuga, se ad urbē corripiebāt, magni Aiakis minas exhorrētes, qui sequebatur manibus uirili sanguine pollutis, et certe omnes cateruatim oppressisset, nisi patentibus portis, uectes obmoliti fuissent, parū adhuc respirātes, offusa quippe peetori caligine, quos cum in urbe compulisset Ajax, nō secus ac pastor oues, in campū se intulit, terrā haud tangēs pedibus, incedens nimirū per arma, per sanguinē, ac cadauera, nam maxima cæforum iuuenum uis humi fusa iacebat, ab ipsa urbe usq; ad Hellespōtum, quoscunq; malum fatum in ruinam secum traxerat, ut quando seges flauescens, messoris manu dense concidit, & multi manipuli aristis onusti illic iacent, porro dominus illius præclari soli, magnum animo gaudium concipit, id uidens: sic utrinque malo fato domiti iacebant supini, lugubris pugne obliti, nec præstantes Græcorū filij Troianis puluerulento sanguine defœdatis, spolia diripiebant, priusquā Achillē rogo imposuissent, qui magnā illis operā nauasset in bellis, suis uiribus mirū in modum furēs: quare purpurati omnes illum è prælio ablatum, ingenti agmine obstipabant, & rite portantes reposucrunt in castris ante naues,

ues, quò coeuntes ad unum omnes, plorabant magno animi uulnere affecti, nam erat robur Achaici exercitus: at tum certe in castris iacebat hastæ usum nesciens, ad littus grauissoni Helleponti, qualis perfidus ille Tityus cecidit, quando Latona, cum se Delphos reciperet, uitium offerre pararet, & ira exardescens Apollo, illum leuibus telis subito strauit, quamuis indomito quodam robore suffulciretur, & concreto pulueribus cruore, per terram suam matrem uolutaretur: quæ indignata dijs, collapsum suum filium defleuit, risit autem in animo Latona. Talis certe Achilles, hostili terra prostratus erat, gaudio quidē Troianos, immenso autem luctu Græcos afficiens: nam populi ploratu resonabant ponti gurgites, animo statim frangebātur omnes, ueriti ut in pugna à Troianis interitione cederentur. Proinde reuocantes sibi in memoriā apud naues charos parentes, quos in ædibus reliquerunt, deinde & uxores, quas paulo antè duxerant, quæ cum suauibus liberis uacuo thoro manserunt, luctu se afflictautes, maritorū suorū expectatione suspensa, maiore sibi occasione dolēdi arripuerūt, nā luctus amor prorsus animo illapsus est: plorarūt igitur insatiabiliter proni in harenis maris fusi, apud magnū Achillē, capillos ex capite radicitus euellētes, & diffusi harenis capita affatim descēdarūt: porro quātus ploratus obiriri solet captis mœnibus, quādo hostes upidi, ignē urbis tectis subijciūt, et passim populū interficiūt, et res rapiūt et ferūt, talis apud naues Græcorū clamor tollebatur, quia magnus Achilles Græcorum seruator apud naues diuinis telis prostratus erat, ut Mærs quādo illū Minerva potēs dea, in Troico campo, immansi saxo deiēcit. Cæterum Myrmidones indefinēter deflebāt Achillem, desidētes apud cadauer regis præstantis, ac clementis

mentis: nam pari affectu complectebatur omnes amicos, nec unquā perfido aut exitiali in suos erat animo, sed fortitudine quæ pari modestia cōdiretur, expolitus erat. Porro Ajax supra ceteros plorās, inuocabat patruelem suum dei telo deiectum: nemo enim illi uulnus infligere potuisset mortaliū, quicumq; terram incolunt. Tum igitur præclarus Ajax, magno cōfusus dolore, plorabat, et uel in cæsi Achillis castra penetrās, uel in maris harenas se porrectim abijciens, tales fundebat pectore questus, O Achilles, magnū fortīū Græcorū robur, procul ab ampla Pthia, in Iliacis campis occubuisti, occulto teli ictu prostratus, quod in prælio uiri imbelles solent emittere, nec callebat, qui te extinxit, magnū scutū concutere, nec securim circa tempora docte in conflictu collocare, nec manu hastā uibrare, nec arma hostium pectoribus dirumpere, sed saggitis procul à periculo impetuose præliari. Nam si tibi se obuium tulisset, qui in te iaculabatur telum, nō sine uulnere tuæ hastæ impetum declinasset, sed Ioui stat sententia, subito exitio omnia euertere, & nostros conatus in irritū effundere, siquidē iam Troianis cōtra Græcos uictoriam annuet, cum tantum Græcis sustentaculū subtraxerit. Proh dolor, quā exulcerabitur Peleo dolor, in magnum luctum tristi senectū deiecto: cū hic illi nuncius ueniet, dilacerabit sibi plane animū: certe longe satius esset, statim in ærumnarum obliuionem, hoc est, stuporem uenire: nam si malum hoc de filio fātum non corrumpat illū, certe miser grauissimo luctu suam senectutē affluget, semper apud focum uitam doloribus exhauriens, qui tamen immortalibus supra modum erat charus, sed dii nō omnia miseris mortalibus ad optatum finem perducunt: sic quidem ille stomachabundus defleuit Achillem. At contra

Phoenix

Phoenix senex ille, mirum quanto se luctu ac ploratu afflictarit, circūfusus magno fortis Achillis corpori, & ingenti dolore pectus illud sapientia plenum enecans, talia cum ploratu reddidit: Ita ne mihi chare fili occidisti, & me infinito quodam dolore cumulasti? utinam prius tumulto conditus fuisssem, quàm tristem tuam mortem uidisssem, nunquàm enim ullum damnum grauiori uulnere affecit mihi animum, non cum patriam, & illustres parentes, ad Peleum per Græciā fugiens, descerebam, qui me suscepit, magnisq; donauit muneribus, & Dolopibus præfecit ducē, atq; te ulnis in ædibus circumferēs, meo imposuit gremio, & rite iniunxit, ut te infantem curæ haberem, non secus, ac si ex me natus esses, cui certe obsecundabam: tu autem in animo gauisus, sepe inarticulata uoce balbutiens, manibus mihi caput demulcebas, & puerilibus nugis pectora ac uestes irrigasti: ego autem multo diffluēs risu, te manibus tenebam, nam me spes habebat fore, ut alerem, qui aliquando futurus esset uitæ meæ custos, & senectutis sustentaculum, at momentanea & fluxa fuerunt omnia, quæ hanc mihi spem præberent, & nunc euanidus abijisti sub umbras, & misere mihi cor enecatur doloribus, quia animus me miseris modis dilacerat, qui me utinam plorando conficeret, antequàm is rumor ad Peleum perferatur, quæ ego nullum existimo ploratu modum facturum, ubi tuum exitium fando didicerit: nam dolor multo miserrimus incidit nobis, nempe tuo patri & mihi, ob tuum interitum, quo fortassis cruciati, præter fatorum dispositionem, terram derepente subibimus, quod certe longe satius esset, quàm seiunctos à te nostro seruatore ætatem agere. Sic factus est senex, immensum in animo dolorem accendens, iuxta autem Atrides plorabat, diffluentibus lachrymis, ma-

gno in animo cruciatu exæstuans, Interijsti Achilles,
 longe omnium Græcorum præstantissime, interijsti, in=
 quam, ac magnum Græcorum exercitum munimento spo=
 liasti: nam te extincto, hostium assultui exponemur faci=
 lius, & magnum attulisti gaudiū Troianis, qui antea te
 fugiebant, ut leonem oues, nūc autem ad naues cupidi pu=
 gnabunt. Iupiter pater, tu quoq; profecto mortales uanis
 dictis demulces, qui mihi annuebas fore, ut Priami urbem
 solo æquarem, at nunc nō stas promissis, sed magnum mi=
 hi mœrorem iniicis: non enim puto me, extincto Achille,
 ulla huius cōficiendi belli machinā excogitare posse: sic
 dixit, magno in animo dolore excarnificatus. Populus au=
 tē circūcirca ex animo defleuit sortem Achillē, cuius cer=
 te ploratu resonuerunt naues, nam inusitatus quidem cla=
 mor cœlo ferebatur, ut quando magni fluctus uentorum
 impetu commoti, in littus euoluuntur cum horrido soni=
 tu, nam undis ubique relisa littora, cum scopulis immen=
 sum edunt strepitum, tam grauis certe Græcorum gemitus
 mouebatur, circa Achillis cadauer, ut qui indefinenter
 deplorarent intrepidum Achillem, & certe plorātes nox
 oppressisset, nisi Agamemnona compellasset Nestor, qui
 immensum animo dolorem premebat, nondum adductus
 in filij sui Antilochi obliuionem. Potentissime, inquit,
 Argiuorum rex Agamemnon, nunc quidem missum facia=
 mus tristem hunc luctum: nemo enim satis mouerit Græ=
 cos, ut luctus satietatem capiant, multos etiā dies ploran=
 do conterentes, sed magnum Achillis corpus lotum impo=
 namus lecto, nō enim par est, diutino mœrore defœdemus
 mortuos. Vbi hæc mandata dedisset Nestor, statim Aga=
 memnon aggressus, suis negotium dedit, ut aquam igni
 impositam calefacerent, & lauarent cadauer, & niti=
 das

das induerent uestes, quas ex marina purpura, charo filio mater dederat, ad Troicam expeditionem proficiscenti, eaq; statim induerūt regem, & quisq; pro se sedulo conati, decore reposuerunt in castris collapsum Achillem, quē intuita Minerva, misericordia commota est, & distillauit ambrosiam illi per caput, quam aiunt defunctorum corpora diutius à putrefactione asseruare: reddidit autem illum rosidum, & spirantibus similem, deinde horridam personam mortuo addidit, qualis truci capiti imposita erat, irato quidem ob amicum Patroclum interfectum, quin totū corpus augustius et uisu præstantius reddidit. Porro Græcos cepit admiratio, turmatim spectatum uenientes Achillem, uiuo haud dissimilem, qui in lecto exporrectus, plane dormire est uisus: circumfundeantur autem illi misere captivæ, quas ipse in prædam abduxerat, cum Lemnum diuinam cepisset, & alta Cylicum mœnia Thebas Aetionis urbem: igitur circumfistentes ex animo plorabant Achillem, dilaniantes pulchrum corpus, & pectora utrisq; plangentes manibus, quibus ipse magnum solitus erat honorem deferre, quamuis ex hostibus essent natæ. Et supra cæteras animi mœstitia conficiebatur Briseis, bellicosi Achillis uxor, et circa cadauer uolutabatur, & utrisq; manibus nitidū dilanians corpus, uociferabatur, porro ex tenello pectore cruentæ tumuerunt uibices, illa uerberante, amabilis tamen splendor eluxit, quamuis misera dolore cruciaretur: nā magna formæ gratia circūfundeatur, & misere plorans, in hæc uerba prorupit, Me miseram, quæ in omnium grauissimū luctum cōiecta sum: non enim tanta mihi incidit calamitas, quādo fratres cū patria exitio darentur, quanta te interfecto: nam tu mihi sacer dies, tu mihi lumen solis, & dulcis uita fuisti, & totius boni spes, & ef-

ficacissima mœroris depulsio, omni splendore, imo ipsis
 parentibus optabilior, omnia tu mihi solus fuisti, quamuis
 uictoris heri tetigi captiua cubile: nam me seruili cōditio-
 ne assertam uxorem effecisti, nūc me Græcorum alius ab-
 ducet, uel in fertilem Lacedæmoniam, uel siticulosum Ar-
 gos, & certe ancillæ munus obiēs, magnis cum labor do-
 loribus, abs te auulsa infelix: utinam tumulto condita fuif-
 sem, antequam tuam mortem uidere cogerer. Sic illa pro-
 stratū Achillem defleuit, cum miseris famulabus, & dolēti-
 bus Græcis, nempe & uirum & regem deplorans, cuius
 tristis nunquam abstergebatur lachryma, sed ad solū usq;
 distillabat, non secus, ac cærulea aqua, fonti petræ imposi-
 to ebulliens, unde magna uis niuis & glaciei accumulata,
 diffunditur per rigidum solū, ubi quippe glacies circum-
 circa molli Euri flatu & solis radijs dissoluta sit. Tū quo-
 que Nereides, quæcunq; Oceani gurgitis ima tenent, au-
 diuerunt Nerea commotum, & omnium pectora magnus
 penetravit luctus, & misero ploratu omnia miscebant, re-
 sonuit autem Hellepontus, & pullis amictæ uestibus, præ-
 propere pleno petebant agmine, per canas undas, statio-
 nem classis Græcanicæ, quibus uenientibus, mare sulcum
 ducebat, & ferebantur cum clangore, uelocibus gruibus
 haud dissimiles, magnam mouentes tempestatem, balenæ
 autem, illis plorantibus, tristia ducebant suspira: celeriter
 igitur destinatum iter confecerunt, fratrem suum fortem
 uirum lugentes, quin & Musæ, subito relicto Helycone
 adfuerūt, indelebili dolore excarnificatæ in animo, id ho-
 noris deferentes formosæ Nereinæ. Porro Iupiter Aīgi-
 uis magnam & intrepidam confidentiam iniecit animo,
 ne metu concuterentur, egregium decarum coctum aperte
 per exercitum intuentes. Verum ad Achillis cadauer gemi-
 tibus

tibus & suspirijs se enecabāt, quamuis immortales essent ad unum omnes: totum Hellesponti littus ploratu miscebatur: terra autem circa cadauer Achillis lachrymis rigabatur, & magno luctu resonuit, omniumq; arma lachrymis polluebantur, & castra quoq; ac naues, nam magnus erat cōmotus luctus. Mater autē circūfusa osculū fixit ori filij sui & lachrymis diffluēs, in hęc prorupit uerba: Obletēt se sane per cœlū Aurora, gaudeat ex animo pulsa iracundia, Asteropæo dignum amplum Priami genus: at ego cœlum petam, & magno Ioui ad genua uoluar gemebunda, quia me, præter animi sententiam, uiro subdidit, uiro, inquam, quem tristis occupauit senectus, & mors illi in foribus: sed non tanta me huius cura tangit, quanta Achillis, quem Iupiter mihi pollicitus est, se in Aeacidarum domū potentem positurum, quoniam mihi hic lectus non fuerit cordi, nunc quidem in uentum impetuosum, nunc uero in aquam, interdum in auem, aliās in ignem mutabar, nec mihi mortalis uir concubitu misceri potuit, cum transfunderer in omnia quæcunq; cœlum suo complexu tegit, tantisper dum mihi Iupiter suam astringeret fidem, fore, ut in lucem ederem filium, inusitata quadam fortitudine prædictum: nec frustratus est meam expectationem, nam hic corporis uiribus anteiuit omnes, qui luce frueretur, sed illum breuis æui effecerat, & me in immensum luctum coniecit: qua de causa cœlum conscendam, quò ubi concessero, deflebo charum filiū, quantosq; antea pro ipso Ioue eiusq; filijs, maximo deprehensis infortunio, labores exantlaui proponam, ut ei animum perculsum reddam: sic dixit marina Thetis, graui se luctu afflictans. Tum illi respondit Calliope, animum uerbis delenire conata, Cohibe fletum, ô dea Thetis, ne tui filij causa, stomachum moueas deo=

rum ac hominum moderatori: nam & Iouis quoq; altito
nantis regis filij interierūt, malo fato domiti: mortē obiit
etiā meus filius Orpheus, quamuis sum immortalis, cuius
carminibus attrahebatur uniuersa sylua, et asperæ rupes,
amniū fluentia, & flatus uentorum, magna ui spirantiū, ac
aues pernici uolatu aëra secantes, sed animo cōcoxi ingē
tem luctum, quoniam absurdum esset, deā acerbo luctu et
mœrore animū excarnificare. Proinde et tibi animi quo=
que tumor subsidat, ob præstantem filium, mœrenti: nam
meo & aliarum Musarum consilio futurum est, ut illius
gloriam & fortitudinem poëtæ carminibus celebrent: ne
tu igitur atro luctui animum conficiendum præbeas, te=
met ploratu afflicta, ad mortalis foeminæ exemplum:
an te lateat omnes qui in hanc lucem processere, ac terræ
munere uestuntur, mortis necessitati subiacere? quæ deos
nihil moratur, tanto sola robore est obarmata, quæ etiam
opulenti Priami urbem excidio dabit, quando magnam
& Græcorum & Troianorum stragem perpetraverit,
ubi sibi uisum fuerit: nemo enim deorum illius impetum
retundere posset: sic dicendi finē fecit Calliope, prudēs a=
nimo consiliū promens. Tum sol sub Oceani fluentia pro=
perabat, tenebricosa autem nox aëra obducebat, quæ &
mœrentibus mortalibus cōmoditatem præbere soleat. Cæ=
terum illic in harenis Græcorum filij somnum ducebant,
turmatim circa cadauer, magno multati damno, sed nō po=
tuit quietē capere Thetis, uerum prope filium stetit cum
Nercidibus immortalibus. Musæ autem alternatim illā se
animi discruciantem, aliunde alio solatio leuare niteban=
tur, ut in luctus obliuionem ueniret, sed ubi risu diffluens
Aurora, per cœlum meare inciperet, fulgidissimum adse=
rens lumen, & Troianis & Priamo. Græci tamen magno
deiecti

deiecti dolore, multos dies Achillē deflere non cessarunt, gemitu resonabant longa ponti littora, & magnus Ne-
 reus in fletū prorumpebat, gratificatus filiae Nereidi, si-
 mul & alij maris dij, potentem Achillem deflebant. Tum
 Græci magni Achillis corpus rogo imposuerunt, ingenti
 lignorum strue cōgesta, quæ ferendo à monte Ida, omnes
 ex æquo laborabant, quia magnos ad id stimulos ijs sub-
 diderunt Argiui, ut ingentem uim lignorum congererēt,
 ut quàm celerrime igni absumeretur Achillis cadauer: mul-
 ta præterea arma igni accumulabāt intersectorū iuuenū,
 adhæc multos Troianorū filios, forma insignes obrūcan-
 tes superiecerūt, deinde et porcos abdomine graues, mox
 famulæ plorantes, multas uestes cistis effēretes, igni immi-
 serunt, deinde aurū & electrū accumularunt. Myrmido-
 nes autem abrafis capillis suis, regē suum mortuum obte-
 gebāt, quin & ipsa Briseis magno animi uulnere affecta,
 abradens cæsariem, ultimum dedit donum regi, præterea
 multas amphoras adipe plenas, circumfundeabant, & alias
 igni apposuerunt melle plenas, aut uino, quod odorem nō
 dissimilem nectari miscebat, imo & multa odorifera conie-
 cerunt in pyram quæcunq; admirationi mortalibus terra
 fert egregia, aut quæ etiam diuinum mare, sed ubi circa
 pyram & equi & uiri cum armis satis instructi fuissent,
 multis pyram rigabant lachrymis, quin & ipse Iupiter
 irrorationes quasdam ambrosiæ, pyræ infudit, & in ho-
 norem diuæ Nereidos, Mercurium ad Aeolum ablegauit
 accersitum uentos impetuosos, quòd certe cremandum
 erat Achillis cadauer, cui accedenti statim morem gessit
 Aeolus, & aduocatos confestim horridum Boream & im-
 petuosum Zephyrum ad Troiam misit, repentina procel-
 la furibundos: at hi immenso impetu per mare ferebātur,

Iupiter mittit
 Mercurium ad
 Aeolū, ut accer-
 seret uentos.

quo terra & mare miscebantur, conuoluebantur autē nubes per aëra raptatæ, tum hi Iouis consilio mortui Achillis rogo, factō agmine, incubuerunt: suboriebatur autem cum uapōre & fumo ingens ploratus Myrmidonū. Porro uenti quamuis turbine agitati, diem tamen ac noctem, magno studio spirātes, adusserūt: ferebatur autem in sublimē fumus, et ingemuit magna sylua igni domita, ac nigra fauilla reddebatur. Ceterum uenti, confecto magnæ molis negocio, in suū quisq; antrū, cum nubibus abripiebantur. Verum cum ignis cōsumpsisset & equos, & iuuenes, & quæcunq; alia Græci preciosa, lachrymis distillantes, circa magnum Achillis cadauer accumulassent: & postremo ipsum quoq; regem Achillē. Tum Myrmidones uino extinxerūt pyram: ossa autē apparebant admodū euidēter, quia alijs non erāt similia ossibus, sed qualia magni alicuius gygantis, nec alia ijs mista fuerunt, quoniam boues & equi & Troianorū filij simul cū alijs mortuis semoti, ab Achille repositi erāt, at hic solus in medio Vulcani impetu subactus iacebat, cuius quidē ossa omnia cū magno gemitu, amici in capacē & pōderosam argēteam urnam, ac fulgido auro exornatā recondēbant, & hæc quidē ambrosia, & unguēto rigabāt Nereides, magno Achillem honore cumulantes, & boū pinguedine, addito suaui melle, diligenter cōdiebant: mater autem illis urnam præbuit, quam olim donauit Dionysius præclarum Vulcani munus, cui magnanimi Achillis ossa imposuerūt Græci, Achillem plorantes, & inusitatæ cuiusdam magnitudinis tumultum extruxerunt, in editissima littoris parte, prope Helleſponti gurgites: nec quoq; immortales Achillis equi lachrymis carebant apud naues, sed & ipsi suum regem deflebant, nec se equorū aut uirorum cōsortio amplius iungere uolebant.

lebant, perniciosum luctu pectus exedentes, sed se ultra Oceani fluëta, & Tethyos antra (ubi illos olim diua Poldarge, sonoro Zephyro cōmista, genuit) ambo perniciosissimo cursu se corripere statuerunt, miserorum mortaliū cōtui subtrahētes: & statim expleſſent animi cōsiliū, nisi dii eos retraxissent, donec è Scyro adesset acer Achillis filius, quē ipsi in exercitū adductū reciperent, quoniā, illis nascētibus, Chao prognatæ Parcæ id agglomerarūt, quāuis immortales essent, ut primū Neptuno submitterētur, deinde forti Peleo, pōst indefesso Achilli, ad hæc quartū, Neoptolemo magnanimo, quem Iouis iussu postmodū in campū Elisiū adducturi erāt, in beatorū sedē, quare magna deiecti tristitia, regis sui expectatione suspēsi erant, ob hūc quidē mœrētes, illū uerò uidere cupientes. Et tum Neptunus, relictis grauiſoni maris undis, ad littus serecepit, nō uisus quidē mortalibus, sed deabus Nereidibus astitit, & Thetida, adhuc ob Achillē mœrentē alloquitur, Inſinito, inquiēs, huic ploratu modū fācito: non adest enim tuus filius mortuorū cōsortio, sed inter deos relatus est, nō secus ac Bacchus, aut Hercules, nō enim illū fatū perpetuis præpediet tenebris, nec infernus quoq; sed statim in lucē emerget, & illi dono dabo odoriferā illam insulā ad Euxinū pontū, ubi perpetuo deus erit tuus filius, & gētes finitimæ gratis illū sacrificijs cōdecorātes, nō minus quāmi mihi honores deferēt. Proinde te repēte hoc libera luctu, ne animū mœrore exaurias. Quæ ubi dixisset, uēto similis in mare se abripuit, solatio leuās Thetida, nam illi animus nonnihilo respirabat, siquidem deus hæc illi perfecit. At Argiui cum luctu abibant ad suas quisq; naues, quas è Græcia abduxissent, & Pierides Helycona petebāt. Nereides autē maris undas subierunt suū Achillem deflentes.

Q V I N T I C A L A

B R I D E R E L I C T O R V M A B

H O M E R O L I B . I I I I .

I N Q V A R T V M L I B .

A R G V M E N T .

Multi Troianorum ob cæsum Achillem, sublati animis, persuadebant sibi fore, ut Græci soluta obsidione patriam repeterēt. Alij cōtrā nihil tale sibi polliceri audent, dum Attidæ, Ajax, & Diomedes in uicinis essent, Iuno interim cum Ioue exposulat, quare Troianorū partes fouere non cesset. Græci uero in castris corpora curantes, opperiuntur Thetida, quæ ueniens propositis præmijs inuitat Græcos, ut certaminibus filij sui funus celebrent. Nestor primū funebri oratione, res ab Achille gestas prosequitur: deinde Ajax & Teucer cursu certant, uincitur Teucer. Tum Diomedes & Ajax cōmittuntur lucta, quæ diutius trahitur: tandem Nestor in medium se ingerēs, certamen ineunt, qui diu paribus uiribus consistantes, tandem etiam à Græcis dirimuntur. Ab his Teucer & Ajax Oilei, in iaculandi certamen descendunt, cuius penes Teucrū tandem erat uictoria: deinde saltu certatum est, postea equestri ludo, ubi Agamemnon uictor declaratus: Deinde à Thetide præmia singulis ordine distributa.

NE C quidem bellicosi Hippolochi præclarū filium, miseri Troiani, in fletum liquerunt, sed & ipsi ante urbem præstantem uirum rogo imposuerunt: hinc autem ipse Apollo, igni ardenti impetuose ereptū, præbuit uentis in Lyciam auferendum, qui illum repente in uallem abstulerunt, ad gratum locum, quo antrum, cui ualidum imposuerunt saxum, nymphæ autem circumdlexerunt perennis fluuij sacram aquam, quam etiam num mortales Glaucum latissimum appellant, dij autem Lyciorum regem tali præmio auctum uoluerunt. At Græci magnanimum Achillem nō cessarunt apud naues deflere, acerbis enim dolor & luctus enecabat omnes, siquidem illum, ut proprium filium requirebant,

Hippolochus
uentis in Lyciam
aufertur.

requirebant, nec quisquam in castris erat, cuius non pergenas uoluerentur lachrymæ. At immensum quanto afficerentur gaudio Troiani, cernentes, hos quidem ita animo angi, illū autem igni absumi, & aliquis inanes efflans glorias, in hæc prorupit uerba, Nunc omnibus præter spem, Iupiter, nobis cœlitus præbuit gaudium, cupientibus uidere Achillem apud Troiam prostratum, quo cæso persuasum habeo fore, ut ex perniciosa cæde, ac cruenta pugna respirent Troiani. Nam illi nunquā exitialis hasta, furore animum accēdere cessauit, tristi sanguine imbuta, nec quisquam nostrū illi in occursum prodiens, crastinum sibi polliceri ausus est: nunc sane in animum induco fore, ut fortes Græcorum filij, in fugam conuersi, nauibus patriam petant. Utinam uis Hæctoris adhuc esset superstes, ut Achiuos ad unum omnes exitio daret in suis castris: sic certe dixit Troianorum aliquis, magno delibutus gaudio: alius contrā sapientia præditus, Afferis tu quidem, inquit, perniciosum Græcorum exercitum nauibus, per cæruleum mare, fuga patriam petiturū, sed nullus eos retrahit metus, cum quippe tanto pugne desiderio flagrent, sunt hercle alij fortes & impetuosī, nempe Diomedes, Ajax, & Atrei præstantes filij, quos certe me tui cæso licet Achille: utinam & illos quoq; Apollo, argenteo insignis arcu, è medio tolleret, tum quidem à bello & acerba cæde respirare liceret, nobis optantibus. Vt dixit, dii autē in cœlo sedebāt, crebra ducētes suspiria, quicumq; pro Græcorū salute steterūt, & capita nubibus obducebāt, animū dolore cruciantes, alij cōtrā gaudium & lætitiā agitabāt, qui nempe Troianorū res sortiri exitū letum optabant. Tum Iuno hisce uerbis Iouem cōpellabat, Iupiter pater, cur tu Troianis es subsidio? formosæ
tue

tuae filiae oblitus, quam tu antea diuo Peleo nuptū dederas, immortalī stabilito cōnubio, in Pelei conuallibus, quod die nos omnes nuptiali conuiuio accipiebamur, & multa egregia obtulimus munera, sed hæc tibi exciderunt, & Græciæ magnū meditaris luctum: sic dixit quidem. At Iupiter non est illam dignatus responso: sedebat enim moesto animo, & multa secum uolutans, quia futurū erat, ut Græci Priami urbem ab imo euerterent, quos quidē graui multare exitio cogitabat, tum terra, tum mari, & hæc certe, ut meditabatur, sic postmodū cōfecta reddidit: at sol occidit, & terra caligine prætexebatur, tum respirāt nō nihil mortales à laboribus. At Græci in nauibus cibo corpora curabāt, licet graui affecti dolore: non est enim fas à cupidolūetre profligare indomitam famem, ubi ea ad petus usq; penetrat, sed statim agilia flaccescunt membra, nec ullo remedio occurrere datur, nisi molestum expleas uentrem: qua de causa cibo se reficiebant Græci, licet graui ter Achillem mœrētes, nam magna omnes urgebat necessitas: at saturatos suauis corripuit somnus, & profligauit ex animo curas, deinde & uires addidit. Porro ubi Vrsæ ad orientem capita obuerterent, rapidū solis lumen suscipientes, tum aurora se terris ostendebat, ac Græci è stratis corpora corripiebant, Troianis cadem & perniciem meditantes: mouebantur autem non secus, ac immensum mare Icarium, aut ut aridæ ac densæ segetes, cum incubat magnus turbidi Zephyri impetus: sic exagitabatur populus ad littus Hellepontī: & tum Diomedes, in spem arrectos, tali oratione adortus est, Si ô amici, uere bello præstamus, nūc ardentius pugnā cum infestis hostibus ineamus, ne animos quodāmodo efferant Achille extincto, sed agedū, omnem apparatus bellīcū urbi admoueamus,

labor

labor nobis certe gloriam cōciliabit: talem apud Græcos orationem habuit Diomedes. Sed Ajax bellicosus ita respondit, Tu quidem, ô Diomedes, nec incōmoda, nec uana loqueris, extimulans cum hostibus pugnā capescere bellicosos Græcos, qui suapte sponte eò feruntur satis, uerum necessum est in nauibus morari, dum se huc è mari corripiat diua Thetis: nā magno effertur studio ad filij sui tumulum, egregia proponendi certamina, ut heri mihi soli retulit, cum maris subiret gurgites, & spes me habet fore, ut præpropere se huc ferat. Caterū Troiani etsi fato functus sit Achilles, non excidēt magnis ausis, donec uel ego, uel tu, uel præstans Atrides in uiuis sumus: sic dixit Ajax Telamonius, minime cognitū habens, dæmonem sibi post hæc certamina exitium struere. Cui iterū respondet Diomedes, Si igitur, ô amice, hoc die uentura sit Thetis, ut egregia ad filij tumulū certamina proponat, apud naues & ipsi maneamus, & alios detineamus: nā absurdū plane esset, non se immortalibus præbere morigerū, quin potius & ipsi immortalū causa nobiscū in animo dispiciamus, quo pacto gratum aliquem honorē Achilli deferre possemus. sic dixit bellicosus Diomedes, & tum se Pelei coniunx è mari extulit, auræ matutinæ sinulis, & statim petijt Græcorum coetum, ubi prompto animo manebant, hi quidem egregiū illud certamen inituri, alij spectando animum oblectaturi, quibus collectis formosa Thetis proposuit præmia, & ad certandū animū accendit. Hi uero statim deæ iussa capeſſebant, & primum certe in medium se intulit Nestor, non quidem crudo cœstu aut uasra lucta pugnam cōmittere cupiens, nam huius quondam artus & membra omnia tristis subegit senectus, sed illi adhuc animus in pectore præsens, nec quisquam Græcorum alius,

Nestor in medium prodit, ut funebri oratione Achillem celebraret.

cum

cum illo certamen suscipere fuisset ausus, cum oratione in foro agendum esset, cui etiam Vlysses uir eloquentiæ gloria insignis, locum dedit, imo & ipse Agamemnon, cuius regia dignitas omnibus Græcis præluxerat, quare se nunc in medium ingessit, prudentem Nerinen laudibus celebraturus, quæ omnes marinas deas & modestia & forma supereminebat, at illi audienti magno gaudio prætentabatur pectus: tum hic cupidus Pelei nuptias laudibus prosequeretur, quas mortales dii confecissent circa Pelei montis uerticem, & ut diuinum conuiuium hoc agitauerunt, quando ipsæ Horæ immortalibus manibus, diuina proposuerunt fercula, aureis canistris, Thetis autem gaudio delibuta, argenteas instruxit mensas, Vulcanus uero purissimum excitauit ignem, at nymphæ circūquaq; ambrosiam aureis miscebant poculis, uerum Gratiæ ad amabilia se tripudia uertebant, Musæ autem ad cantum, quibus & mōtes & fluuij strepebāt, & purus æther gaudio exultauit, & antra quoq; Chironis, imo & ipsi dii, & hæc quidē oratione, sane quàm gratissima Græcis prosequeretur Nestor. Et hi audientes immortalia Achillis opera, ingenti afficiebantur uoluptate, cecinit autem in medio certamine, corona autem qua cingebatur, secundo omnia applausu excipiebat. Hinc igitur ducto exordio, mirum quàm celebrauerit uirum præclarum, uerbis ad rem appositis, nempe quo pacto duodecim urbes in sua navigatione excidio dederit, deinde terra undecim, quo pacto leto strauerit & Telephum, & Aetionem apud Thebas, deinde quomodo hasta superauerit Cygnum Neptuni filium, & Polydorum diuinum uirum, & Troilū admirandum heroa, & præstantem Steropeum, ad hæc quo pacto sanguine tinxerit Xanhi fluentia, & cadaueribus oppleuerit

oppleuerit omnem strepitu labentem annem, deinde Lycaoni animam extinxerit apud sonorum fluuium, & Hectorē domuerit, & Penthesileam deiecerit: præterea quo pacto eius dextra ceciderit diuus Auroræ filius, & hæc quidem cecinit, Græcis scientibus licet: deinde quā horrendus fuerit, quo pacto nemo sustinuerit cum illo manus conferere, ne iuuenili quidē certamine, quando pedū cursu se mutuo laceffunt iuuenes, nec cum hastis concurrendum, aut cominus gladio res gerēda esset: præterea quòd formæ dono lōge ceteros Græcos anteiuerit, & quomodo infinitis uiribus fuerit suffultus, quādo prælio hostem laceffere oporteret: ad hæc precabatur immortales, talē se uidere à Scyro præclara, ueniētem filiū. At Græci omnia hæc secundo applausu prosequēbātur, & ipsa quoq; formosa Thetis, & illi dono dedit acres equos, quos prius Achilli hasta præstanti, Thelephus dono dedit, ad Caici fluentia, cum illū è malo hulcere laborātem, curasset hasta, qua illi secū congresso femur perfodit, & hos quidē Nestor amicis dedit, qui ad naues deduxerūt, admodum illustrātes diuinū regē. Porro Thetis in cursus certamine proposuit decem uaccas, quarū cuiq; nitida iuuenca uberibus submittebatur, quas aliquādo fortis Achilles hastæ uiribus fretus, ex Ida abegit, ob quas se ad certamen accinxerūt, uictoriæ cupidine accensi, in primis Teucer Telamonius, & Ajax, qui inter Locros telorū iactu eximios, illustris habebatur: at hi præcinxerūt uestes circū uerēda, & omnia quæ infernè, ut decet, uelabāt, ueriti Pelei uxorē, & alias Nereides, quæ cum hac spectatū uenerāt, fortia Græcorum certamina, hisce autē certaminis metā præfixit Agamemnō, qui in omnes Græcos imperiū obtinebat. Ceterū illos contentio extimulauit: nā è carceribus rapido cursu effunde

effundebantur, accipitribus similes, ita ut in ambiguo fuerit, uter alterū præcurreret, Græci autē utrumq; spectantes, acclamationibus alter alteri uires euibrare nitebātur, & cum cupidi metæ iam instarent, tum Teucris uires & membra impedierunt immortales, nam deus aut Ate quæpiam innexuit illum tristi genistæ ramo, quæ profundius radices agere cōsuevit, quò impeditus humi fundebatur, & cōuexum sinistri pedis incuruabatur misere, & humidæ utrinq; uenæ intumuerunt. Tum Græci fremitū tollebant, Ajax autem cum præterijt latibūdus, & Locri illū sequentes concurrerunt, nam repentino quodam gaudio occupabantur omnium pectora, & ad naues boues agere properabāt, ut distribuerēt: at Teucrū, amici omni obsequio affectati, claudicantē ducebāt, & medici subito sanguinem è pede educebant, & penicillo uulnerario, lanas unguento oblitæ superligabant, sciteq; obuinctis fascijs perniciosos cruciatus deduxerūt. Porro ab alia parte duo præstantes uiri, Diomedes & Ajax, bellicæ luctæ statim animū intendebant, in medium se ingerentes, Græci uero eos uidentes, admiratione concitabantur, nam uterq; incessu numen quoddā repræsentabat: commissi sunt autem ferarum in morem, quæ in montibus ob ceruum in prælia ruunt, pabuli inopia laborātes, & pari robore præstantes, neutra ne tantillum quidem de impetu remittit, cum utraq; sit intrepida: sic isti æquis uiribus in certamen descendunt: tandem autem Ajax Diomedem ualidis manibus corripiebat, suffocare connisus, at ille peritia artis & robore, latus subducens, præstantē Telamonis filiū repente sublimem arripuit, & lacertis humerū figens, & pede aliorum femur feriens, humi strauit fortem uirū, & illi assidebat, tum alij clamorē sustulerūt. At Ajax indignatus

in

Ajax & Diomedes luctā agrediuntur.

in animo, se iterum in pedes excepit, in tristem pugnam
ruens, & statim horridis manibus pulvere illum persudit,
magnoq; furore elatus, in medium uocabat Diomedem, at
hic nihil illum formidans, se obuium tulit: tum magna uis
pulueris utrinque oriebatur: porro hi utrinque ut tauri in
pugnam ferebantur intrepidi, qui montibus uirium peri-
culum facturi concurrunt, uentosq; laceffunt ictibus, &
sparsa ad pugnam præludunt harena, utriusq; mugitu re-
boant colles: at hi intoleranda quadam cupidine accensi,
dura capita & magnū robur conferūt, in sese mutuo ani-
mi uires explicantes, & præ labore crebros ducentes an-
helitus, tristem pugnam trahunt, ac multa utrinq; spuma
humi defluxit: sic illi ualidas cōserentes manus, laboribus
conficiebantur: nam utriusq; tergum & ualidæ ceruices
manibus concussæ, stridorem edebant, ut in montibus ar-
bores in sese mutuo floridos abijciētes ramos. Sæpe Dio-
medes ualidas manus iniecit magno Aiāci femori, sed ne
sic quidem loco illum mouere potuit, ualidis gradientem
pedibus. hunc autem Aīax desuper irruentem, ex humeris
in terrā deiectum in harena extendit, at nunc hic, nūc ille
humi fundebatur: spectatores autē circum circa magnum
edebant fremitū, hi quidem Diomedē, alij uero Aiāci ani-
mum accēdere conati: at hic fortē uirū ex humeris utrinq;
intendens, subiectā uentri manu impetuose in terram mi-
sit, non secus ac petram, magno robore impulsam. ingenti
autem miscebatur strepitu Troianū solum, collapsō Dio-
mede. Populus autem acclamauit, At ne sic quidem impe-
tum repressit Diomedes, cupiēs tertium magno Aiāci cō-
gredi, sed Nestor se mediū intulit, & tali oratione utrūq;
adoritur, Vos splendidi filij, supersedete lucta bellica, est
enim nobis omnibus compertum, quanto Græcis ceteris

FF præstatis,

præstatis, magno Achille extincto. Vt dixit, hi quidem laborando desisterunt, manibus è fronte diffluentem sudorè abstergentes, & se mutuo exosculabantur, nam amicitiae certamen propositum erat. Cæterum Thetis ueneranda dea, dono dedit illis Naiades, prudentia insignes, quas ipsi fortes heroës spectantes obstupuerunt, quoniam inter omnes Naiades eminebāt & modestia & operibus, extra unam formosam Briseida, quas aliquando Achilles prædam egit ex Lemno, at hæc in animo gaudebant, nam hæc esculentorum ac poculentorum proma erat, ista autem cōiuuantibus suaue uinum miscebat, alia uero à coena aquam lauandis manibus infudit, altera iterum mensam tollebat, soluto cōuiuio: has igitur Diomedes, & Ajax inter se partiti ad naues ablegarunt. Ad hæc Idomeneus ad cæstum pugnam animum appulit, quia omnium certaminum peritiam habebat, sed nemo huic occurrere audebat, siquidē uerecundia moti omnes, illi locum dabāt, quia maior in eo dignitas relucebat. Tum autem illum Tethis donauit curru & equis uelocibus, quos prius Patroclus è Troia abegit, cū Sarpedona neci dedisset, quos quidē famulo, ad naues abducendos præbuit, ipse uero in præclaro certamine mansit. Tum Phoenix Græcos alloquitur, Nunc quidē dii Idomeneo, bonum frustra certamen dederunt, nondum quippe nec humeris et manibus defatigato, sed certe sine sanguine, maiorem natu uirum honorantes, at uos alij uirenti ætate uiri, animum erigite, manus certaminum haud imperitas uobis mutuo admolientes, & Achilli animum cœstum pugna exhilarātes. Vt dixit, hi audientes sese mutuo intuebantur, & omnes illic mansissent, detrectantes certamen, nisi eos increpasset Nestor, Heus amici, nō par est uiros belli haud imperitos, gratum cæstum certamen
subter=

Subterfugere, quod iuuenibus uoluptati esse debet, labore autem gloriam parit: utinam meis membris adhuc robur inesset, quale cum Peleum diuinum uirum sepeliuimus, & ego & Acastus consobrini in unum compulsi, quādo ego in dubiam uictoriæ aleam cum Polluce ueneram, tuleram autem par illi præmium, nam in lucta me Anteus uiribus longe alijs antestans, & miratus est, & metuit, nec mecum de uictoria in certamen descendere audebat, quia illum antea apud bellicosos Epæos superaui, quamuis uir præstans esset, nam collapsus puluere tergum defœdauit, ad Amaryncei tumulum, in ipso enim meū robur ac magnæ uires, omnium animos admiratione concitarunt, quæ de causa nunquam ille mecum manus conferere ausus est, licet uir fortis esset, sine puluere autem præmium abstuli: at nunc me & dolor & senectus inuasērūt, quare uos iussī, quibus par est, in certamen descendere: magnam enim gloriam conciliat florentis ætatis uiro, præmium è certamine ablatum. Cum dicendi finem fecisset senex, surrexit uir audax Epæus magnanimi Panopæi filius, qui postea equum machinatus est, in exitium Priamææ urbis, sed nemo est illi ausus pedem cōferre in cæstum certamine, uerū nō tanta rei bellicæ scientia præminebat, quando prælium cum hoste tentandum: & certe sine sudore ablaturus fuisset Epæus præmia ad naues Græcorum, nisi illustris Thesei filius, intrepidus bellator eum adiisset, magno animi robore præstans, & admiranda lora manibus tenēs, quæ illi præstās Agenorides scite manibus immiserat, cohortatus suum regem, sic quoque amici Epæo animos addere conati sunt, at hic ut leo se in medium iugesit, manibus tenens mirāda, bouis ui mactatæ, terga. Populus autē hic atque illic magnum clamorem sustulit, fortibus uiris

animum accendere conñsi, ut sanguine duras manus im-
 buerent. Porro hi ipsi steterē in stricto certaminis aditu,
 promptis animis ambo lacertos tentantes, sint ne ut antea
 flexiles, nec belli mole grauati, Cōstitit in digitos extem-
 plo arrectus uterq; Brachiaq; ad superas interritus extu-
 lit auras, immiscebātq; manus manibus, pugnamq; laces-
 sunt, oculorum aciem huc illuc uoluentes, ac pedem pedi
 opponebant, & diutius abduxere retro longe capita ar-
 dua ab ictu: ac cōmittebātur leuibz nubibus similes, quæ
 uentorum procellis in se actæ fulmen eiaculantur: magnus
 autē æther mouetur, concussis nubibus, procellæ uero ma-
 gnum fragorē edunt: sic horum duro sub corio malæ cre-
 pitabant, magna uis sanguinis difflebat, & cruentus su-
 dor fronte expressus, feruidas genas rubore suffundebat:
 immenso enim labore se defatigabāt, animis prompti: nec
 sui obliuſ est Epæus, sed institit semper robore furēs; hūc
 certe Theſei filius certaminis haud imperitus, uires in uē-
 tum effundere sæpe cōpulit, & arte deductis utrinq; ma-
 nibus, in supercilia illisit, aſiliēs ut ad os penetraret, san-
 guis autem illi ex oculo diffluit. Sic igitur grauis Epæi
 manus circa Achamantis tempora oberrans, membra ei in
 terram depulit, sed se statim in pedes excepit, & in fortē
 uirum assaultum fecit, illiq; caput ferit, hic igitur irruētē
 ictum modice declinans, sinistra manu illi frontem uerbe-
 rauit, & aliō distorsit nares, aſiliēs, ita ut ne ipse quidem
 quacunque manus porrigere posset. Proinde hosce Græci
 quamuis nihil laboris pro paranda uictoria subire detre-
 ctantes, dirimebant: famuli statim terga cruenta manibus
 educebant. Tum ipsi parum respirabant, frontibus sudo-
 rem cauernosis spongijs abstergentes, & æquales ac a-
 mici dictis mulcentes, sibi mutuo opposuerunt, ut statim
 omnem

omnem ex animo delerent iracundiam, iungentes amiciti-
 tiam: at hi statim obsecundabant amicorum admonitioni-
 bus: nam uir prudens mansueto semper est animo, ex oscu-
 labantur se mutuo, & tristis cōtentio prorsus animo ex-
 cidit. Hos igitur formosa Thetis duobus argenteis crate-
 ris donauit, quos Iasonis præstans filius, redēptionis præ-
 cium dedit Achilli, pro forti Lycaone, in famigerata Le-
 mno, quas Vulcanus fecerat, formoso Dionysso donū, quā-
 do in cœlum adduxit diuam cōiugem, illustrem Myconis
 filiam, quam aliquando Theseus deseruit in circumflua
 Creta: has igitur bonus Dionysus refertas nectare suo fi-
 lio dono dedit: at hic cum multis alijs possessionibus Hi-
 psipiliæ, hæc diuo suo filio reliquit, qui eas Achilli dedit,
 Lycaonis causa: alterā igitur habuit præclari Thesei fi-
 lius, alteram uero præstans Epæus ad suas naues misit Le-
 tabundus, cui Podalyrus omnes uerberibus cōuulsas par-
 tes recte curauit, quia primo exuxit sanguinē, deinde ma-
 nibus artificiose consuit, & pharmaca superposuit, qua-
 lia sibi antea pater exhibuisset, eodem igitur die curabā-
 tur immedicabilia uulnera, & capitis ac faciei quassatio-
 nes mitigabantur, ac dolores sedabantur: deinde Teucer
 & Oilei Ajax, stabant accincti ad sagittarū certamen, qui
 & antea periculum fecerant, uter pedum celeritate ante-
 staret. Hisce igitur procul statuit, præstans Agamemnon
 cristatam galeam, & illi certaminis palmam cessuram, qui
 galeæ cristas ferro abraderet: Ajax igitur suum primus
 emisit telum, ferijt autem galeam, resonuit uero æs acutis-
 sime, ac Teucer magna animum sollicitudine excutiēs, se-
 cundus iaculabatur, uerum abrasit galeæ cristas telum, et
 spectatores magnum sustulerunt clamorem, maximis il-
 lum laudibus ad cœlum ferentes, quia pedum lapsus illi

egre fuit, sed nō potuit ipsi, cum dirigeret, fraudi esse uelox iaculū. Proinde ei Thetis dono dedit egregia Troili arma, quem iuuenum florem Hecuba Troiæ peperit, nec tam illustri filio frui potuit, quia illū iam intrepidi Achilles hasta uita priuauit, ut qui rosido ac florido horto, cui irrigua adest fossa, aut spicam aut papauer iamiam florere incipiens acuta falce demessuerit, cum antea fructuum particeps fuerit, nec finit ad perfectionem uenire, aut ad aliud sementum perducere: demessuerit, inquam, uacuum, & semine carens, cum futurum fuerat, ut rosido uere maturescat: sic Priami filium dijs forma similem ante diem orco dimisit, adhuc thalami expertem, et inter pueros iuueniliter agētem, sed illum ad exitiale bellum traxit fatum, letos pubertatis annos ingressum, cū temeritate effruntur pectora, nec animus adest, deinde iterum discū immani magnitudine multi tentarūt, ueloci manu emittere, sed nemo Græcorum potuit, solus autē ualidus Ajax forti manu iaculabatur, nō secus, ac agreslis quercus, rantum seruidæ æstatis tempore arefactum, quando omnes segetes humi exiccantur, omnes autē stupore perculsi sunt, quando immane uolauit metallum, quod duo uiri non sine magno negotio humo tollere potuerunt, quē discum Antæus facile antea manu iaculabatur, uirū suarū periculum faciens priusquā ualidis Herculis manibus sterneretur, porro Hercules illum cum magna præda direptum, indefessa manu tenuit, quāuis ob ponderosam molem certamini minime quadrātem, sed illum postea præstanti Acacidæ dono dedit, quando cum illo egregie munitum Ilium ex imo uerteret, ille autē filio dedit, at hic nauigijs ad Troiā tulit, ut patris sui memor, magna animi promptitudine, cū Troianis prælium iniret, essetq; quo uires suas exerceret, quem

quem tum Ajax procul admodū ualida manu emittebat,
et illi Thetis præclara dedit arma diui Memnonis, quæ
Græcos omnes in magnā adduxerūt admirationem, erant
enim inusitata quadam magnitudine, et hæc quidē in ca-
chinnum dissolutus suscepit uir illustris, nam solius illius
fortibus membris admota, quadrabant immenso corpori,
et iterū sustulit magnū discum, ut esset quo se oblectaret,
cupiens magnas uires exercitare: præterea multi se in me-
dium tulere, saltandi certamen laceffentes, at multorū me-
tas longo interuallo trāsiliit præstans Agapenor, illumq;
omnes in longū cursum effusi insequabantur, et Thetis
egregia dedit arma magni Signi: hunc autē inter omnes
principes maxime eminentem neci dedit Achilles, cum à
Prothesilai cæde multos orco mitteret. Troianorū autem
animos occupauit dolor: porro Eurialus iaculandi arte
multo excelluit certantes, et populus magnū sustulit fre-
mitum: asserebant enim neminē illum posse superare alato
telo: quare illi Thetis capacē dedit phialam, qua aliquā-
do Achilles suas facultates auxit, cum deuastata Lerneſo
Nenertem hasta strauisset. Cæterum Ajax magnanimus
nullum detrectans subire laborem, uel manibus uel pedi-
bus, surgens prouocabat in mediū præstantissimū quenq;
heroum, qui uidētes impetuosum ac fortem uirum, admi-
ratione perculsi sunt, nec quisquā illi occurrere ausus est,
nam tristis formido omnium infregit uirtutem: metuebant
enim ne quem manibus cædens, immanibus plagis faciem
confundat repente, et magno uir hic multetur infortu-
nio: at tandem omnes respexerūt ad bellicosum Eurialum
cæstum pugnae non imperitum, qui tale in medium pro-
tulit uerbum, nonnihil formidans uirum fortem, Qui-
cunque, o amici, aliorum Græcorum mecum manus con-

serere uultis, non recuso, à solo autē Aiace abhorreo, longo enim interuallo me antecedit, dirumpet certe mihi pectus, si insultet iracūdia percitus, nec hercule existimo illius me subtractum manibus, incolumem ad naues uenturum. Quod ubi dixisset Eurialus, alij in risum prorumpēbant, Aiace uero animus gaudio tentabatur: abstulit autē duo argēti talēta, quæ illi Thetis certaminis causa, nullo exhausto labore dederat: nam cum Aiace intueretur, subiit chari filij imago, & luctus inuasit animum. Ceterū quibus equestre certamen studio erat, repente exilirent, urgente certamine, primus quidem Menelaus, deinde temerarius Euripilus, tum Eumelus & Thoas, & diuinus Polypetes, tum equos collaria induebāt, & curribus iunxerunt, omnes ad letam uictoriā magno animo accensi, statim uero in campū curribus uecti descenderunt, nempe sanguinarium locum, et unusquisq; in carceribus quadrigas tenuit, & repente habiles parauit equos, ualidis manibus: equi autē cōmoti magno seruire quadrigis astant, ut quis prosiliret, porro stare loco nesciunt, micant auribus, & frēna spumantia mandunt, at hi repente effusi, pernicies equos scutica cadūt, illi autem rapidis Harpyijs similes, repente magno cursu iuga corripiebant indignātes, & subito quadrigas ferebant, à terra subsilientes, nec erat rotarum aut pedum uestigia in terra cernere, tam rapido cursu uolabant equi: magna autem uis pulueris in sublime ferebatur, fumo aut nebula similis, quam ueniente tempestate notus, aut zephyrus, montibus uel scopulis circumfundunt, cum mōtium iuga imbris distillant. Porro Eumeli equi perniciosissime ferebantur, quos tamen assequebātur equi Thoantis, at alius alio in curru fremēbat, equi autē rapiebāt latum campū, & ille, quē maxime

hostes

hostes metuunt ex Aelide diua facinus memorabile edidit, fraude usus aduersus Aenomai currum, qui aliquando iuuenibus crudele struxit exitium, ob filia Hippodamiae connubium, quamuis tamen equestri arti impensius operam dedisset, tanta celeritate equos nō habuit, sed pedibus multo inferiores, nam uentis erant similes, proinde magna gloria extulit & equos & ipsum Agamēnona, at illi ingēti gaudio animus perfundebatur, hos autem anhelitum ducentes statim soluerunt famuli iugo, quin & illi ipsi, quicunq; certamini interfuerūt, pernicipibus equis fræna ademerunt. Cæterum Podalyrius curabat Thoanti & Eurialo uulnera, quæcunq; curribus diffuentes, rotarum ac ungularum obtritu acceperant: at immane, quanto afficeretur gaudio Agamemnon, ob partam uictoriam. & illi formosa Thetis donauit aureum poculum, egregiam diui Eætionis possessionem, antequam Thebas euertisset Achilles: alij uero aliunde equos ad cursum extimularūt sumptis magnis scuticis, & omnes ruentes equis insidebant, at hi fræna spumantia mandebant, & ad cursum prona pedibus terram pulsabant, alij uero carceribus emittebantur, alij iterum à meta rapido cursu reducebantur, contentione accensi, haud dissimiles impetuosæ Boreæ procellis, aut fragosæ Zephyri, quando procellis & turbinibus miscet mare magnum, ubi triste illud incitamentum exoritur, calamitatem ferens nautis, multis lædæ lachrymis, sic illi mouebant puluerem pedibus uelocibus, immensa celeritate abrepti, porrò aurigæ suos quisq; equos alia quiddē manu scutica feriēs, altera uero intēdēs cōtinuæ, circa genas grauisonū cōcutiebant frænū, equi autē inualescebant, immēsus uero clamor per turbā oboriebatur, hi certe per campū uolabant, & profecto Argiuius equus, sessio-

re Stenelo, multo uicisset, nisi & cursu extorsisset, ac sepius in campum ferri permisisset: non enim manibus refectere potuit Capanei filius, nam adhuc certaminum imperitus erat equus, genere alioqui non malus, erat enim à diua Arionis stirpe, quæ Harpyia peperit è sonoro Zephyro, multo omnium præstantissimum, quia pedum celeritate certamen suscipiebat cum pernibus sui patris procellis, & illum Adrastus deorum dono tenebat, unde ipse genus ducebat, tum illum Diomedes suo amico dono dedit apud Troiam, qui celeritate fretus, cum in certamen ac equorum contentionem adduxit, persuasum habens primam sibi equestris certaminis gloriam cessuram, nec illi animus suggestit ob Achillē se certamina subiisse, ubi certe futurum erat, ut secundū uirtute locum obtineret, nam Agamemnon eum licet celerem peritia præterijt. At populus Agamemnonem laudibus extulit, deinde & Steneli equum, & ipsum quoq; Stenelum, quia secundus uenerat, etsi sepe meta exiisset, magno robore ob pedum celeritatem furens, & tum lato Agamemnoni Thetis dedit argenteum Polydori thoracem, Stenelo autem magnam & fulgentē galeam æneam & duas hastas, & immanem mitram, deinde & alijs equitibus, & quicūq; illo die aderant, ut ad Achillis tumultum certamen inirent, dona dedit omnibus. Ceterū Vlysses animiangebatur, quia eum fortitudinis cupidum acerbum uulnus ualidis amouit certaminibus, quod ei circa Achillis cadauer prælianti præstans uir Alcon inflixit.

Quinti

Q V I N T I C A L A -
B R I D E R E L I C T O R V M A B
H O M E R O L I B . V .

I N Q V I N T V M L I B .
A R G V M E N T .

Thetis cæteris confectis certaminibus, Achillis arma in medium proposuit, illi auferenda, qui in asserendo Achillis caduere maiorem nauasset operam. In medium prodeunt Ajax Telamonius & Ulysses, multis utrinque uerbis conuincere enitentes, sibi iure cedere hæc arma debere. Verum Nestor conuocatis Atridis, autor est, ut captiuus Troianis hanc iudicandi prouinciam tradant, ne alter sua spe frustratus, exitium Græcis fruatur. Troiani igitur Ulyssii hæc arma deferunt, quare Ajax in rabiem actus, grassatur in oues Græcorum, existimans se Ulyssii & cæteris Græcorum proceribus necem adferre, sed tandem à Minerva saniori menti restitutus, se illudum intelligit: pudore igitur extimulatus, proprio ense sibi mortem consciscit.

M V L T I S igitur cōfectis certaminibus, Thetis immortalia Achillis magnanimi arma in medium proposuit, at quoquo uersum fulgorem à se mittebant, quæcunque Vulcanus scuto insculpsisset Achillis, & hæc quidē affabre facta erant in dei opere, cœlum siue æther, & terræ mare incumbebat, inerant uenti, nebula, lana, sol, & alia alio digesta ordine, deinde etiam insculpta erant omnigena animantia, quæcunque rapidum per cœlum circūseruntur, super quæ aër per cuncta rerum meabilis diffunditur, in quo rostratae aues circumuolant, diceret uiuas, flatibus librari. Thetis autem, & altus Oceani decursus terrā ambibant, unde deducebantur amniū fluentia, in circū aliunde alia, per terrā circūducta, simul per uastos montes horridi oberrabāt leones, & lupi, & ursi, pardales simul & immanes fues, luciferos magno cū stridore acuētes dentes quos à tergo preme-

premebant agrestes, ualidos canes stimulantés, alij saxa
 & spicula iaculantes, in aduersum nitebantur, non secus,
 ac si res uera generetur: præterea etiam exitialia bella &
 difficiles pugnae inerant, uiri simul cum equis obtereban-
 tur, uniuersum scuti solum multo sanguine rigari uideba-
 tur, inerant quoq; metus & terror, & gemebunda Bello-
 na, omnibus membris sanguine pollutis: deinde & conten-
 tio perniciosa, & horrorem animis immittentes Furiae,
 quarum hæc quidē uiris ad effrēnē pugnae faces subdere
 conabatur, illæ uero perniciosi ignis uaporem flatu exci-
 tabant: circumfusa autem erant tristitia fata, inter quæ ob-
 errabat acerbae mortis uiolentia, quam certe obstipabant
 mali ominis pugnae, è quarum mēbris undiq; in solū deflu-
 xere sanguis & sudor: inerant quoq; gorgones, circa au-
 tem formidabiles dracones nexabāt nodos, seq; in sua mē-
 bra plicabāt, horride lambentes linguis uibrantibus ora,
 & quod maxime admirationi est, squamas maculosus in-
 cendebat fulgor, & tam propē ad uiuos dracones accede-
 bant, ut intuentibus horrōrē incuterent. Hæc quidem o-
 mnia prodigiosa belli signa insculpta erant, porro seor-
 sim quoq; inerant formosae pacis opera: nam circumcirca
 infinitae miserorum mortalium tribus, pulchras ciuitates
 incolebant, iustitia autē meabat per omnia, alij uero alijs
 operibus manus admoliebantur, arua circūcirca premebā-
 tur segetibus, terra autē floribus amiciebatur, præ cæteris
 autē in diuino hoc opere, asper ille & in astra educus ad
 mirandae uirtutis mons inerat, in cuius cacumine sita erat
 palma, procera quidem, & uertice cælum lambens, cir-
 cumquaq; autem & omnes tramites, crebris interruptis
 scopulis, mortalibus iter intercluserunt, quare multi retro
 feruntur, mirati arduas uias, pauci autē sacrum illud iter
 sudore

Sudore diffuentes confecerunt, inerant & messorum per
sulcorum ordinem incedentes, falcibus nuper acutis insi-
stentes segetibus, sub quorum manibus multi manipulo-
rum collectores: opus autem in immensum excrecebat, in-
erant & boues collis semper iugo insertis, quorum hi qui-
dem currus trahebant, manipulis, spicis plenis, grauatos,
hi uero terram secabant aratro, a quorum tergo atrum du-
cebat colorem terra, & sequebantur iuuenes stimulos al-
ternis manibus gestantes, immensum uero opus represen-
tabatur, deinde & tibiae & citharae conuiujs aderant:
praeterea & iuuenum choreae ducebantur ad mulierum pe-
des, quae agilitate ad uiuas proxime accedebant: non pro-
cul autem apparebat formosa Venus comis etiamnum spu-
ma obductis e mari cum tripudio, & amabili laetitia emer-
gere, quam Cupido circumuolabat amabiliter ridens, cum
decetibus Gratijs: inerant quoque magnanimi Nerei filiae,
ex lato mari sororem deducentes ad bellicosi Pelei connu-
bia. Porro immortales omnes conuiuia agitabant in Pelei
montis uertice, circumiecta autem erant irrigua ac flori-
da prata infinitae floribus herbae exculta, & nemora &
fontes uitrei, deinde & naues in mari cursum tenebant, haec
quidem oblique ruentes, aliae autem rectae incedentes, cir-
cum autem illas inhorrescens intumescebat fluctus. Porro
nautae perculsi stupore aliunde alias irruentes formidabant
procellas, non secus, ac si res ipsa gereretur, candida con-
trahentes uela, ut exitio se subtraherent, hi autem transiris
considebant, remis mare uerrentes, circum autem naues cre-
bro remigio motas caeruleum inalbescere mare, adhuc ue-
ro Neptunus connisus, honorifico Balenarum satellitio
stipabatur, ueloces autem illum equi in more uiuentium pro-
perantes, summus undis uehebant, aurea scutica uerberati,
circum-

circūquaq; autem fluctus sternebantur illis ruentibus, & equalis à fronte tranquillitas oboriebatur. Porro frequētes Delphines regem suum stipantes, immenso gestiebant gaudio, regi blandiētes, & per ceruleas maris undas nātibus haud diſsimiles uidebantur, quamuis argento facti eſſēt: præterea & infinita alia, magna arte inſculpta erāt huic ſcutō, immortalibus prudentis Vulcani manibus, & omnia illa cingebat immenſus Oceani fluxus, quia ducebatur exterius per ſummum circulum, quo totum ſcutum firmatum erat, omnia autem magno expolita erant ornatu, huic autem adiacebat magnæ molis galea, cui Iupiter inſculptus erat, magnas uiſus ardeſcere in iras, per cœlū incedens, circumcirca autem immortales magnos ſubibāt labores, ſuppētiās uenire conantes Ioui, Titanibus arma mouentibus, quos magna uis ignis circumfudit: nam incessanter fulmina, nubibus ſimilia elidebantur cœlo, magnum enim Iouis robur exagitatū erat, hi uero ardentibus ſimiles ignem exhalabant, circā autem, thoracis curuatura inſlectebatur pulchra, irrūpenda, ac horrida, quæ ſolum capiebat Achillem, tibialia fabricata erant immēſa, quæ ſoli Achilli leuia erant, quamuis admodū eſſent ponderoſa, propē uero enſis intolerandus abunde ſatis fulgebatur, tum aureo baltheo, tum argentea uagina exardeſcēs, cui capulus aptatus eburneus, diuinis armis decori erat fulgidus, iuxtaq; per terram extendebatur ualida haſta Pelei, proceris abietibus ſimilis, tabum ac Hectorum ſanguinem etiamnum ſpirans. Cæterum tum Thetis formoſa ſe animi diſcrucians ob Achillem, in diuina hæc uerba prorupit, Nunc quidem omnia certaminis præmia diſtributa ſunt, quæcunq; magno animi cruciatu affecta, ob mortuū filium, propoſui, ſed in mediū prodeat, quicunq; Græcorum

rum præstantissimus obstitit, quo minus filij cadauer à Troianis abriperetur: nam illi admiranda & immortalia arma dabo auferenda, quæ etiam beatis dijs cordi essent. Ut dixit, statim altercantes surrexere Vlysses & Telamonius Ajax: Ajax, inquam, qui longe inter omnes Græcos eminet, ut Hesperus admodum per fulgidum cœlum conspicuus, multum alijs præluet syderibus, huic similis armis astitit Achillis, & petijt ab Idomeneo & Nestore, & prudenti Agamemnone, quos exactius cognoscere opinabatur illustris belli opera, sic quoq; in ijs ipsis Vlysses fiduciam sitam habebat, siquidem hi & prudentia & industria inter Græcos erant cōspicui. Porro Nestor hisce uerbis seorsum alloquitur Idomeneo & Atridas cupidos, Heus amici magnum nobis & intolerandum malum, securi cœlites conflare nituntur, nempe magno Aiace, & prudente Vlysse, ad non ferendum & acerbum certamen ruentibus, quorum utri deus uictoria potiri dederit, gaudebit quidem in animo, alteri uero magnis auctibus increscet luctus, tum omnes Græcos dolore afficiet, nos uero supra ceteros, neq; ille ut antea pro exercitus nostri incolumitate in bello stabit, uter certe horum magnas animo iras conceperit, ingens iniicietur cruciatus Græcis omnibus, quia omnes alios heroës anteeunt, hic quidē bello, ille uero cōsilio: sed agedum mihi estote morigeri, quia ætate uos omnes multum à tergo relinquo, deinde nō deest longæ nostræ senectuti prudentia, quia multis & bonis & malis exercitatus sum: nam senex uaria rerū cognitione occallēs semper præstat cōsilijs iuniori uiro, quia in finita nouit: qua de causa iudicādi partes de Aiace & Vlysse Troianis deferamus, uter quippe horū, Achillis cadauer è pernicioso prælio seruauerit. Sunt enim uobis multi
Troiani

Troiani captiui, in hac nouissima necessitate qui iuste hanc censuram exercere possent, neutri horum gratificantes, quia pari odio in Græcos omnes exæstuant, magnæ calamitatis memores, qua ab his mulctati sunt. At sic dicentem interpellat Agamemnon, O senex, quanto omnibus Græcis præstas sapientia, cum senibus, tum iuuenibus, qui asseras fore, ut maxima accendatur iracundia in Græcos, quæ dii frustrentur hac uictoria, quando quidem præstantissimi Græcorum, inter se certamen suscipiunt, & certe eadem hæc mecum in animo uerso, ut captiuis hanc deferamus censuram. nam alter illorum frustratus sua spe, bellicosus Troianis pernicië struxerit, haud certe in nos suam euomet iram: sic dixit. Hi uero eandem animo sententiam prementes, propalam probarunt amicam hanc censuram. Proinde istis hoc iudicium unanimiter detrectantibus illustres Troianorum filij in medio sedebant, quauis captiui essent, ut ius dicerent, & Martiam uictoriam dirigerent, Ajax uero magno moto stomacho, hæc in medium proposuit, Heus Vlysses mente leua, quibus præstigijs tibi animum perstrinxit demon, ut in bellica fortitudine te mihi conferre non dubites? an te asseras hostiles turmas arcuisse ab Achille, in pulueribus prostrato, quando à Troianis cingeretur? cum ego lachrymabilem inter illos stragē edidi, te metu perterrito, quoniā te peperit mater formidolosum & imbecillē, tanto mihi inferiore, quanto canis rugienti leoni, non inest enim in pectore animus, qui uim hostiū sustinere audeat, sed fiducia & mala opera tibi cordi fuerunt. An hoc tibi excidit, quod Græcis ad Troicā expeditionem in unum coactis, tu solus subterfugeres, & te metu deiectum & detrectantem sequi, Atridæ adduxerunt? qui utinā non uenisses, tuo enim monitu factum est, ut illustrem

